

ჩამაზ უჭედლიძე

ქედმანიი

სახელმწიფოთმცოდნეობითი ლექსიკონი

ჩემი მშობლების ნათელ ხსოვნას

ቡድኑን ስለማጽናገጥ

ጊዛ ስድስት

**ገጽ 2 ማገዝ ማሳደግ
ከገጽ 1 ላይ**

**ስድስት ማገዝ ማሳደግ
ከገጽ 1 ላይ**

ቡድኑን ስለማጽናገጥ

**ጥቅም
2010**

ჩამაზ ზჭედლიძე

ჩუერმანია

**სახელმწიფოთმცოდნეობითი
ლექსიკონი**

**ტყ-2 შევსებული
გამოცემა**

ჩამაზ ზჭედლიძე

**ფულდა
2010**

ჩამაზ ზჭედლიძე. ჟერმანია (სახელმწიფოთმცოდნეობითი ლექსიკონი). — **ფულდა**, 2010. — 344 გვ. — 1712 ილ.

ზექსიკონი მოიცავს 2730 ტერმინს, რომლებიც ასახავენ ომისშემდგომი ჟერმანიის ცხოვრებას. სტატიები ეძღვნება გეოგრაფიას, ისტორიას, ხელოვნებას, კულტურას, პოლიტიკურ ცხოვრებას, სახალხო და რელიგიურ დღესასწაულებს, გერმანული სამზარეულოს კერძებს და ა. შ. ჟერმანული ტერმინები განმარტებულია ქართულ ენაზე. ცალკე თავად გამოყოფილია ქართული ჟერმანიის ამსახვნი ტერმინები. ცალკე თავად გამოყოფილია ქართული ჟერმანიის ამსახველი ტერმინები.

ჩიგნი მოიცავს 1712 ილუსტრაციას.

სტატუსი

სარჩევი

საოლდენობრივი ტაბულა 6

ჩინასიტყვაობა 7

ქსომთავრული აღდგენა 9

ქმარებიდან ამოკარდნილი ასოების აღდგენა 18

ყემოკლებანი 20

ქნბანი 21

სახელმწიფოთმცოდნეობითი ლექსიკონი 25

    ქართული ქვეყანა 264

    ქანართები 274

ომისშემდგომი ქვეყანის უმნიშვნელოვანესი

თარიღები 274

    ქვეყნის კანცლერები 274

თანძილი ქვეყნის ქალაქებს შორის 276

    ქვეყნის დიდი ქალაქების მოსახლეობის რაოდენობა 276

    ქვეყნის ფედერალური მხარეები 277

ქვტომობილების სანომრო ნიშნების ინდექსები 278

    ქვეყნის ქალაქების სატელეფონო კოდები 282

    ქვეყნელებში ხშირად ხმარებადი პირადი სახელები 286

    ქვეყნის პერიოდული გამოცემების ტირაჟები 288

    ქვეყნელები — ჩობელის პრემიის ლაურეატები 289

    50 უმსხვილესი გერმანული კომპანია 291

    ყუნდესვერის განმასხვავებელი ნიშნები 292

    ყუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ემბლემები 296

    ქვეყნის საბრძოლო ჯილდოები მამაცობისათვის 298

    ქვეყნის სახელმწიფო ჯილდოები 299

    ხოლინგენის ცნობილი ფირმების და ოსტატების დამლები 301

    ქვეყნის ქართული ზევიონის განმასხვავებელი ნიშნები 305

    ქვეყნის ქართული ზევიონის შემადგენლობა 306

    ქვეყნის ქართული ზევიონის საბრძოლო გზა 307

    სიტყვანი 308

    სურათები 326

    ნიტერატურა 341

Tabelle

ქვეყანა

ქვეყნობრივი ცხრილი

კატეგორია	დროშები	ქვეყნები	სურათები	ნიშნები.
-----------	---------	----------	----------	----------

საერთო ცხრილი

ინფორმაცია		1	10	
ქვეყნები		16		
A	138		71	
B	238		40	
C	34		19	
D	196		104	
E	93		50	
F	129		73	
G	157		80	
H	153		102	
I	47		27	
J	17		16	
K	184		77	
L	118		61	
M	168		59	
N	76		49	
O	104		58	
P	122		63	
Q	8		4	
R	129		72	
S	288		166	
T	64		46	
U	19		18	
V	68		38	
W	120		73	
Z	27	71	17	
ქართული ქვეყანა	33		73	
საერთო			246	

სულ

27	2730	88	1712	48
----	------	----	------	----

Wir Deutschen fürchten Gott,
aber sonst nichts in der Welt!

ჩვენ, გერმანელებს, გვეშინიან იმერთის,
და მეტი არაფერის!

Otto von Bismark

ოტო ფონ ბისმარკი

სექსიკონი «ქვეყანა» მოიცავს 2730 ტერმინს, რომლებიც ასახავენ ომისშემდგომი ქვეყნის ცხოვრებას. ქვეყნული ტერმინები განმარტებულია ქართულ ენაზე. სტატიების თემატიკა მრავალფეროვანია: გეოგრაფია, ისტორია, ხელოვნება, კულტურა, პოლიტიკური ცხოვრება, სახალხო და რელიგიური დღესასწაულები, გერმანული სამზარეულოს კერძები და ა. შ. ჩიგნი შეიცავს 1712 ილუსტრაციას. სექსიკონის დანართში მოცემულია საინტერესო და სასარგებლო ცნობები ქვეყნის ომისშემდგომი ისტორიის უმნიშვნელოვანესი თარიღები, მანძილი ქალაქებს შორის, დიდი ქალაქების მოსახლეობის რაოდენობა, ცნობები ფედერალურ მხარეებზე და მრავალი სხვა. ჩიგნის ბოლოში მოცემულია ტერმინების ანბანური მაჩვენებელი, ილუსტრაციების და გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხები.

ჩიგნი გამართულია მთავრული ასოებით, რომლებითაც იწყება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადება და აგრეთვე პირადი და საკუთარი სახელები. ეს წესი მოქმედებს სხვა ევროპულ დამწერლობებში და ქართულშიც მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრამდე ფართოდ იყო ხმარებაში.

ჩინამდებარე ჩიგნი დაიწერა ასომთავრული ასოების სილამაზის წარმოსაჩენად და იმ დაიწყებული მშვენიერი წესის აღსადგენად. ზოგე მიზანს ისახავდა წინა წლებში დაწერილი ჩიგნები. ზემოთ მომყავს ამ ჩიგნების ნუსხა ქრონოლოგიური მიხედვით. ტურველებს შეუძლიათ გაცნონ მათ ბიბლიოთეკაში.

სექსიკონი ქვეყნული ტერმინები. — 1999. — 440 გვ., 978 ილ., ტაბ. [(22)003/8-982]

სექსიკონი ქვეყნული ტერმინები. — 2005. — 254 გვ., 646 ილ. [913(100)/8-984]

სექსიკონი ქვეყნული ტერმინები. ქართული დამწერლობა. — 2006. — 134 გვ., 670 ილ., ტაბ. [(22)003/8-984]

საქვეყნო სიტყვის კონა. — 2006. — 74 გვ., 40 ილ. [(22)27(038)/8-156]

სამწერლობო ნიშნები და ენები. — 2007. — 412 გვ.; [(22)003/8-984]

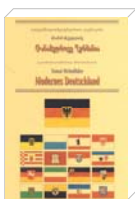
სამწერლობო ნიშნები და ენები. — 2007. — 58 გვ. — 14 ილ. [(22)016:61/8-984]

სამწერლობო ნიშნები და ენები. — 2008. — 312 გვ., 697 ილ. [K 25.593/4]

სამწერლობო ნიშნები და ენები. — 2009. — 340 გვ., 3667 ილ., 89 ტაბ. [K 26.598/4]

ქველიძე სამხ.
ჯანამედროვე ქვეყანა —
2009. — 182 გვ., 1939 ილ., 88
ტბ.
[908(430)(038)/მ-984]

ქველიძე სამხ.
ქართული ოტორინოლოგია
რინგლოგიური ლიტერატურის
ბიბლიოგრაფია —
1989. — 66 გვ.
(22)016:61/მ-984

ქველიძე სამხ.
ოტორინოლოგია
გის ბიბლიოგრაფია —
2009. — 142 გვ.
[016:616.21/მ-984]

ჩიკო ხუბინაშვილი.
ქართული ლექსიკონი. —
2010. — 230 გვ. — 559 ილ.
(22)4(03)/მ-844

ქველიძე სამხ.
ქვეყანა — 2010. —
344 გვ.1712 ილ..

ქველიძე სამხ. ქართული დამწერლობის შექმნის 2425 წლისთავი!

ქველიძე.
ქვეყანა.
2010 წ.

სომთავრულის აღდგენა

გნობილია, რომ თანამედროვე ქართულ წერაში იხმარება ხელოვნურად შექმნილი მთავრული ასოები, რომლებიც პირველად შემოღებულ იქნა გაზეთ „წიგნების“ მიერ 1866 წელს რუსული დამწერლობის ზეგავლენით. ტანამდის კი იხმარებოდა ჰემმარიტი მთავრული ასოები მრგვლოვანის სახით.

ემ პრობლემის გასაგებად საჭიროა პატარა ექსკურსი ისტორიაში. ტანამედროვე დამწერლობებში ბერძნულ, ლათინურ, სომხურ, სლავურ ფუძეებზე განიხილება სასტრიქონო და საზედაო (მთავრული) ასოები. ეს სხვაობა გამოდინარეობს ჩვეულებრივი ასოების და ინიციალების დაპირისპირებიდან (ლათინური დამწერლობის ქვეყნებში მე-11-15 სს).

სასტრიქონო ასოები აგრძელებენ შუასაუკუნეების კურსივის წარმოშობის მინუსკულური წერის ტრადიციებს. მინუსკულური (ლათ. minusculus პატარა) წერა ხმარობს მხოლოდ სასტრიქონო ასოებს. ჟი შეიქმნა როგორც სწრაფწერის და კურსივის შედეგი მე-8 საუკუნის ბოლოს (ლათინურ ანბანის ფუძეზე). ჟერძული სწრაფწერა კი შეიქმნა მე-9 ს.

მე-13 საუკუნიდან ლათინურ დამწერლობაში იწყება მაღუსკულური და მინუსკულური ასოების ხმარება სხვადასხვა ფუნქციით.

წლების შემოდგომის თარიღები				
	მთავრული	რუსური	ბერძნული	მთ./რუს.
ჟერ.	მე.წ. 9 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ზათ.	მე.წ. 7 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ჟარ.	მე.წ. 5 ს.	8 ს.	8 ს.	14 ს.
სომ.	მე.წ. 5 ს.	13 ს.	19 ს.	14 ს.
სლავ.	11 ს.	14 ს.	15 ს.	16 ს.

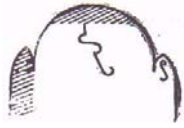
საზედაო (მთავრული) ასოები სასტრიქონოებისაგან განიხილება სიმართლით, ზოგ შემთხვევაში კი მოხაზულობითაც (ბერძ. Αα, Γγ, Δδ; ლათ. Aa, Bb, Gg). საზედაო ასოები ატარებენ არა მარტო ასოების ხასიათს, არამედ დეტერმინატივებისაგან, აღნიშნავენ რამათგან დაწყებულ სიტყვას როგორც წინადადების დაწყებას, საკუთარ სახელს, სხვადასხვა სათაურების ნაწი-

ლებს. ჟერძულ დამწერლობაში საზედაო ასოებით წერენ არსებით სახელებს, ინგლისურში — ყველა სრულმნიშვნელოვან სათაურებს. საზედაო ასოები ორიენტირებულია ლათინური კაპიტალური მონუმენტური მაღუსკულური წერის ფორმებზე.

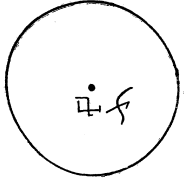
მაღუსკულური წერა (ლათ. majusculus ცოტაოდენ მეტი) შედგება მარტო საზედაო ასოებისაგან. ჟერძული მაღუსკულური წერა წარმოდგენილია კლასიკური მონუმენტური ბერძნული ანბანით, რომელიც დამკვიდრდა ჟთენში მე. წ. მე-7 ს. ზათინური მაღუსკულური წერა წარმოდგენილია მონუმენტური ლათინური ანბანით (მე. წ. მე-6 ს.). სათაურებში, წერტილის შემდეგ ტექსტის ნაწილის გამოსაყოფად, საკუთარ სახელებში საზედაო ასოების ხმარება ლათინურ წერაში დაიწყო მე-13 ს., სლავურ წერაში კი მე-16 ს.

ზლა გადავხედოთ ქართული დამწერლობის განვითარებას. ჟართული დამწერლობა წარმოიშვა წარმატებულ სანაშობა დაამტკიცა ჟამაზ პატარიძემ თავის ბრწყინვალე მონოგრაფიაში «ქართული ასომთავრული».

ქართული დამწერლობის აქამდე აღმოჩენილ უძველეს ნიმუშად ითვლება ჟრმაზის ნეკროპოლში აღმოჩენილ ვერცხლის ლანგარზე ახ. წ. 70 წ. შესრულებული პიტიანშის ინიციალები. ჟენზელი სტელაზე იმავე ნეკროპოლიდან შესრულებულია 75 წ. წარწერა ნეკრესის ნაქალაქარში აღმოჩენილ საფლავის ქვაზე ამოკვეთილია 1-2 სს. ჟრწო-ტიანეთში, სოფელ ტავათში არქეოლოგიური გათხრების დროს აღმოჩენილ ქვა-ჯვარზე ასომთავრული ანბანი ამოკვეთილია 367 წელს.

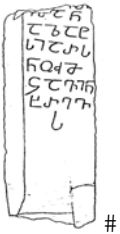

ჟრმაზის სტელის ვენზელი „წ(ევახო)ს“ (ახ. წ. 75 ს.)

ჟრმაზის ლანგარის ინიციალები „წ(ერცხმ) ს(იტიახში) ჟ(არძამის-ძმ)“ (ახ. წ. 70 ს.)

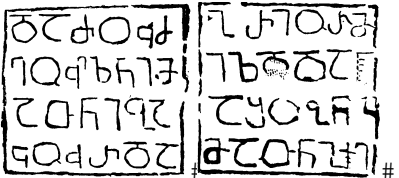

ჩვენების სტელა (ახ. წ. I ს.)

შავთის სტელა (367 წ.)

სალესტინაში სეტრე სტრიელის მიერ მე-5 ს. აშენებული მონასტრის მოზაიკური წარწერა დათარიღებულია 430 წლით. ხვეზამდის მოაღწია მე-5 ს. პალიმფსესტმა სახარების ფრაგმენტით.

მოზაიკური წერწერები სალესტინის მონაღა დატოლორეს მონასტერში (430 წ.)

ფრაგმენტი სახარებიდან. მე-5 ს. (პალიმფსესტი)

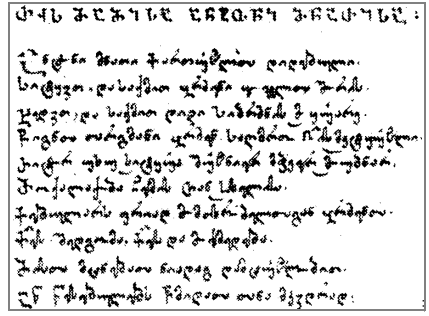
მოზაიკური წერწერა სალესტინის მონაღა დატოლორეს მონასტერში (532 წ.)

ეს ასოები მოხაზულობით მრგვალია და სიმალით ისინი თანაბრები არიან (იწერებიან ორ ხაზს შუა). შროთა განმავლობაში ზოგ ასოს ჩამოუგრძელდა ვერტიკალური ხაზი, ზოგს კი შვერული თავი გაეხსნა. თაახლოვებით მე-8 ს. „მრგვლოვანიდან“ წარმოიშვა ე. წ.

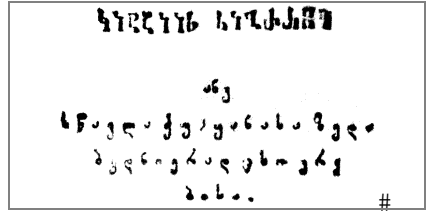
«ნუსხური», რომელიც წარმოადგენს წერის კუთხოვან სახეობას და რომელიც ოთხი სხვადასხვა სიმალით ასოთა ჯგუფი და ასოები ოდნავ მარჯვნივაა გადახრილი. ქანვითარების შემდეგ ეტაპზე (მე-8 ს.) ასოები დამრგვალდა, გასწორდა და გამარტივდა, რაც განაპირობა მათი გადაბმულობისაგან მიდრეკილებამ. მასთანავე ასოებმა შეინარჩუნეს ოთხხაზოვნობა. წარმოიშვა ქართული წერის მესამე სახეობა «მხედრული», რომელიც ფაქტიურად წარმოადგენს სწრაფწერის ნიარსახეობას.

ქართული წერის სახეობები
სომხური
სომხური-საქართველო, სომხური-საქართველო-სომხური
სომხური
სომხური-საქართველო-სომხური-საქართველო-სომხური-საქართველო
სომხური
სომხური-საქართველო-სომხური-საქართველო-სომხური-საქართველო-სომხური-საქართველო

ხეობისგან ნათლად ჩანს, რომ ქართულმა წერამ თავის განვითარებაში იგივე გზა განვლო, რაც ბერძნულმა და ლათინურმა. ქართული წერის სამივე სახეობა შემდგომში იხმარებოდა პარალელურად. მრგვლი ნუსხურით იწერებოდა, მრგვლოვანს კი ხმარობდნენ სათაურებში, ინიციალების და აბზაცების დასაწყისად.

წერტილური ქართული. „მედიკალიცელოა“. დადწერილია 1768 წ. ქიორგი მელქი-მესხიშვილის მიერ

«ქიტაის სიბრძნე», 1784 წ. (თავფურცელი)

ბრველოვანი და მხვედრული ასოვებით არის დაბეჭდილი ერთ-ერთი პირველთაგანი ქართული ნაბეჭდი წიგნი „ჩართული ვის გრამატიკა“ (ტომი, 1643 წ.), აგრეთვე ჩიბოლისში დაბეჭდილი წიგნები „მონდაკი“ და „ხოცვანი“ (1710 წ.), ჟადოვ სექტორის „ზნბანი. ზოცვანი. ბოკლე სექრისტიანო სწავლა“ (ბოზდოვი, 1797 წ.).

საქართველოს ისტორიის შესახებ ჟოჰანანი... (ძველი ქართული ტექსტი)

ჟორგიევსკის ტრაქტატი (დასაწყისი). 1783 წ.

საქართველოს ისტორიის შესახებ... (საქართველოს ისტორიის შესახებ)

ჟორგიევსკის ტრაქტატი. 1783 წ.

საქართველოს ისტორიის შესახებ... (საქართველოს ისტორიის შესახებ)

ჟორგიევსკის ტრაქტატი (დასასრული). 1784 წ.

ბრველოვანის მთავრულებად (საკუთარი სახელების, წერტილების შემდეგ ახალი წინადადების დასაწყისი ასოვბი) გამოყენებით დაიწერა ჟორგიევსკის ჟრაქტატი, ჳნტონ ჳაგრატიონის „ყობილსიტყვაობის“ სხვადასხვა ნუსხები, მე-19 ს. პირველ ნახევარში დაბეჭდილი წიგნები «ჟანწესება შინაგანისა საქართველოვბა მართვისა» (1810 წ.), ჩეიმურაბ ჳაგრატიონის «ჟსტორია დაწყბითგან ჳვრონისა, ე. ი. ჟიორგიისა, რომელ არს სრულიად ს-

ქართველოვბა» (1848 წ.). ჳბავე წესბითაა მესრულებული ჩეიმურაბ ჳაგრატიონის ხელნაწერი «ჟანმბრტება პოვბა ჟევისსიტყაონისა».

საქართველოს ისტორიის შესახებ... (საქართველოს ისტორიის შესახებ)

ჳნტონ ჳაგრატიონი. „ყობილსიტყვაობა“. ჟადაწერლია 1795 წელს ჩეოვბტვს მიერ

საქართველოს ისტორიის შესახებ... (საქართველოს ისტორიის შესახებ)

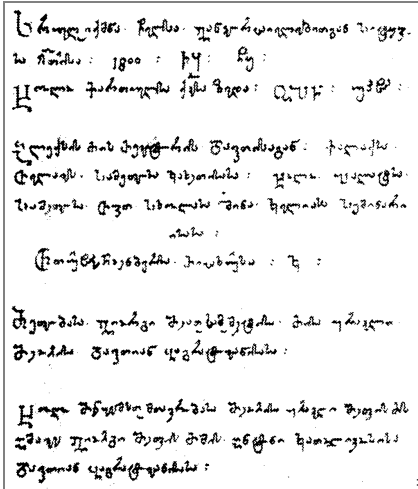
ჳნტონ ჳაგრატიონი. „ყობილსიტყვაობა“. ჟადაწერლია 1781 წელს ჟოხაბის მიერ

საქართველოს ისტორიის შესახებ... (საქართველოს ისტორიის შესახებ)

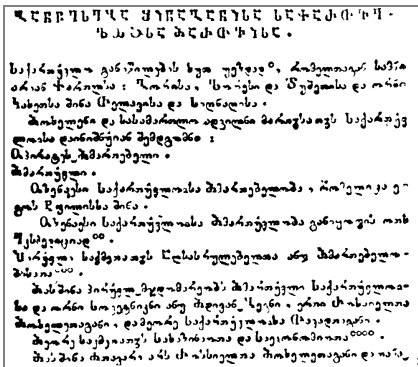
ჳნტონ ჳაგრატიონის „ყობილსიტყვაობის“ ვადაწყერის ჩეოვბტვს ანდრბი (1795 წ.)

ჩამასადადმე, სახედაო და სასტრიქონო ასოების ხმარებას საქართველოში მე-19 ს. მეორე ნახევრამდე ჰქონდა კარგა ხნის ისტორია. 1799 ს. 60-წლებში მთავრულების ხმარება ქართულ დამწერლობაში წავიდა მრუდე გზით. 1866 წ. დაარსდა გაზეთი „წროება“, რომელმაც განიზრახა გაზეთის ფურცლებზე გაეტარებინა მთავრული ასოების ხმარების ორთოგრაფიული წესი. ჰაგრამ იმის მაგივრად, რომ მთავრულებად გამოეყენებინათ ბუნებრივი მრგვლოვანი ასოები, აიღეს მხედრული ბეჭდური შრიფტი და მიხედვით გააკეთეს მთავრულები.

წიგნის წარმართვის „წიგნისწერის“ გადამწერის შავთი ქვეტორ წიგნების ანდრედი (1800 წ.)

„წიგნწერის მხარისა საქართველოს მართვისა“. 1801 წ.

წ. ი., ოთხხაზოვანი მხედრული ასოები გადააკეთეს ოთხხაზოვანად, რის შედეგადაც ყველა ასო გახდა ერთი სი-

მალი. ყუა ტანის ასოები (ა, თ, ი, ო) გაიწელა და დაგრძელდა, მთლიანი ტანის ასოები (ქ, ჳ, ჭ) შეიკუმშა, ქვედა ტანის ასოები (გ, დ, ე, ვ, კ, ზ, ტ, შ, ფ, ლ, ყ, ც, ჯ) ამოუღვენი გვერდით ზედა ტანის ასოებს (ბ, მ, ნ, პ, რ, ს, მ, ჩ, ხ, ჰ). მხედრულმა ასოებმა მიიღეს არაბუნებრივი დამახინჯებული სახე.

„წროების“ ამ აქტმა თავის მიზანს ვერ მიაღწია, რადგან ამ ახლად გაკეთებული ასოების ხმარება სათაურებში და ტიტულებში კი შეიძლებოდა, მაგრამ მათი ხმარება შიგ ტექსტში იყო შეუძლებელი (ვინაიდან ოთხხაზოვანი და ორხაზოვანი ზედა ტანის ასოების გარჩევა შეუძლებელია). მხედრული ასოების 45% კი წარმოადგენენ სწორედ ზედატანის ასოები.

მხედრული ასოები

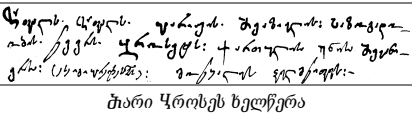

„წროების“ მიერ შექმნილი ცრუმთავრული ასოები

წმირან ზარეკანისეჲ' ზოისეს უქან ჴონელს.
 წბდულ- ზესიან ყანეთელს' ლექსი მას უქეს' რო-შელს.
 ზილარ ჴეთს' სარგის' ცხოველს, მას ჴან დანუშრო-შელს.
 დან რარიელ მისსან' ქუსთველს, მის-თეს ცრემლ- შეუ შრ-შელს'

წრამეწეტი ზარი ჴროსეს სტატიიდან ყურნალში "Journal Asiatique" 1832 წ.

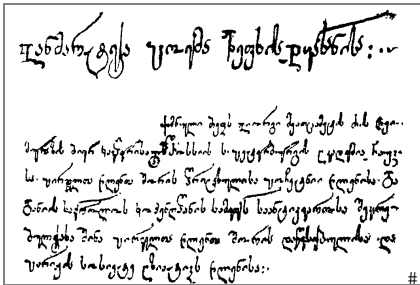

ზარი ჴროსეს ხელწერა

წ. ი., ორთოგრაფიული მიზანი ვერ იქნა მიღწეული, და ამ ახლად გაკეთებულ ასოებს ან საერთოდ არ ხმარობდნენ, ან იშვიათად მხოლოდ სათაურებში. ჴოლოს და ბოლოს, ასეთი გაუ-

აზრებელი ექსპერიმენტების შედეგად დაინერგა უმთავრესი ტექსტის ხმარების წესი, რომელიც მე-20 საუკუნის განმავლობაში იქცა ერთადერთ მისაღებ წესად ქართული წერისათვის. ონდა ითქვას, რომ „წილება“ ნერგავდა ამ წესს შესაშური სიჯიუტით, მიუხედავად იმ წინააღმდეგობისა, რომელსაც უწყევდა მას მამინდელი საზოგადოებრიობა (ძირითადად უფროსი თაობის, გარუსებას გადარჩენილი მოხუცი ხალხი, რომელთაც უკეთესად ესმოდათ ქართული დამწერლობის არსი და ამავდროს შესტვივრდათ გული).

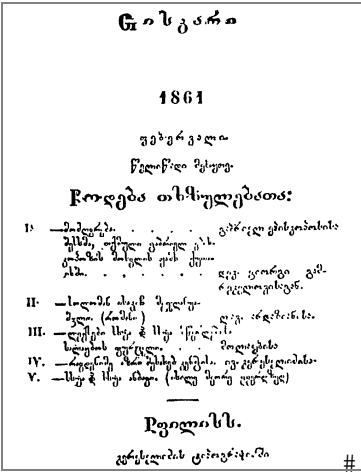
ციციშვილმა ყავრატობი. ჟანმარტბა პოემა «ჩეფხისტყაობისა»

სამწუხაროდ, ამ ასოებმა სწრაფად მოიკიდეს ფეხი და იძენად დამკვიდრნენ, რომ ამჟამად ფართოდ ხმარობენ მათ ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში, წიგნებში და ხელნაწერ განცხადებებშიც კი.

მთავრული ასოების უხმარებლობა თანამედროვე ქართულ დამწერლობაში ჰქმნის უამრავ მოუხერხებლობას. ხამოვთელი რამოდენიმეს: 1. ძნელად საკითხავი, თვალების დამღლევი ერთგვაროვანი ტექსტი; 2. მკითხველისათვის ტექსტიდან საკუთარი სახელების სწრაფად გამოყოფის შეუძლებლობა. ძაც შეეხება უცხოურ საკუთარ სახელებს ან გეოგრაფიულ სახელწოდებებს, სრულიად ძნელია სწრაფად გაგება, რაზეა ლაპარაკი ტექსტში; 3. აბრევიატურების ტექსტში ხმარების შეუძლებლობა. სხვა ენებში (გერმანულში, ინგლისურში, რუსულში და ა. შ.) ხომ ფართოდ იხმარება ასეთი შემოკლებები. ღრსებობს კიდევ ვრცელი «მემორებათაა ლექსიკონები». ღმ სიის გაგრძელება კიდევ შეიძლება.

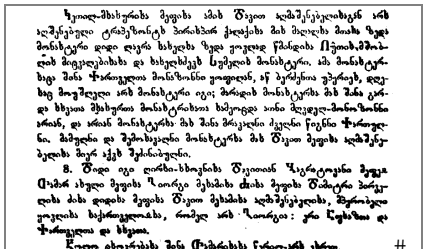
ღმრიგად, მთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა თავისთავად ცხა-

დია. ონდა აღინიშნოს, რომ პირველად ეს საკითხი წამოაყენა 1962 წელს აკადემიკოსმა ღკაკე ჟანიძემ, რომელიც წლების მანძილზე გმირული შეუპოვრობით მარტოცა იცავდა ამ აზრს სრული გაუგებრობის გარემოცვაში. ჰაინც, რა იყო მიზეზი იმისა, რომ მას არავინ არ დაუჭირა მხარი?

ჟურნალ «ცისკრის» თავფურცელი. 1861 წ.

ღმის მიზეზს მე ვხედავ ჩვენი ეროვნული ხასიათის ისეთ თვისებაში, როგორიც არის თანდაყოლილი სიზარმაცე. ძოდესაც ეუბნები ადამიანს, რომ უნდა ადგადგინოთ ასომთავრული, ის იმაზე კი არ ფიქრობს, რამდენად სალია ეს აზრი, არამედ იმაზე, თუ როგორ ზეგავლენას მოახდენს ეს მოვლენა (ახალი ასოების შესწავლა, მათი წერის ათვისება და ა. შ.) პირადად მასზე. რა აქ ვერაფერს ვერ ხედავს გარდა აუტივიარი თავის ატივიებისა. ჰაგრამ ჰამამღლა ამას ვერ იძახის და მოჰყავს სხვა საწინააღმდეგო არგუმენტები, რომლებიც ვერ უძლებენ ვერავითარ კრიტიკას.

ციციშვილმა ყავრატობი. «სტორია დაწვებითგან ღვერისა». 1848 წ.

თარგმანი
თარგმანი

თარგმანი

ქვეყნი ღრმადი რომ აღი იმოგვოდ, და აღი
სხვის, სიქე ასე გავიწყდა, რომ დღეს-ისი სწავ-
ლებს ვეღარ ვაყრებოდი; — მეტი დღე აღი იყო,
ჩემი შეუღებისთვის მეუ უნდა შეყვანილი ღრმადი,
როგორც მომეგრებოდა და, აი, სტამბაზე ვეხანა კიდევ
დასაბუღავად.

ღმ წლის ოკტომბრის დღეს რომ ჩემს სისულე
პასუხობდი, მაშინ გიხილავო და თქვენც დამოთხოვ ნება,
რომ პირველად ოქტომბრის პარტიისთვის სისულელად სავ-
სელი ვახსენო და თქვენს შეგობრობას ვუძღვა ეს წინა,
კვება ოქტომბრისთვის და ოქტომბრის პარტიისთვის სხვაგვარ
ქართული ესის სიფარული, შიშობით ან შემოთავა-
ლოთ, რასაც ეს სიფარული ჩემთვის სთქმულად გავი-
ნებო: ენის ერთგულებას გარეშე მათი და მე დიდდ
დამეფებო.

თქვენი აღმტებულებას
გულითადი პარტიისთვის
თამარა წაყვანა.

სოფ. კოშკი,
12 თებერვალი 1881.

ნიმუში ჩივიანი. ქართული დრამატული.
1882 წ.

შემდგომი მთავრული ასოების აღ-
გენა მკვეთრად გააუმჯობესებს დაბეჭ-
დილი ტექსტის ხარისხს და მისცემს
მძლავრ ბიძგს ჩვენი ცხოვრების ყველა
მხარის განვითარებას. ღმავე აქტი
ჩვენ გამოვასწორებთ 144 წლის წინათ
დაშვებულ შეცდომას. ჩვენი დამწერ-
ლობა მოქნილობით და ძალით გაუს-
წორდება წერის ევროპულ სისტემებს
და ჩვენ დავიბრუნებთ ჩვენთვის კუთვ-
ნილ ადგილს ცივილიზებულ ძველდამ-
წერლობა მქონე ხალხებს შორის.

ღმ მთავრულის და უსუსურის აღ-
გენის შედეგად ჩვენ მოვავცემა საშუა-
ლებას ყოველდღიურად ვიხმაროთ ეს
ასოები მხედრულთან ერთად ისევე,
როგორც ეს იყო ჩვენში წინა საუკუნე-
ებში, და როგორც ეს არის დღეს ბერძ-
ნულ-ლათინურ სამყაროში. ღმაგალი-
თისთვის მომყავს ანბანების შედარე-
ბითი ტაბულები:

მთავრული ასოები

A	I	Q	Y	ა	ბ	გ	დ	ე
B	J	R	Z	ვ	ზ	თ	ი	ქ
C	K	S		ღ	ყ	ჩ	ც	ც
D	L	T		ძ	ხ	ს	შ	ჭ
E	M	U		ყ	ბ	დ	ე	ვ
F	N	V		ჟ	რ	ს	ც	ძ
G	O	W		ხ	ს	ც	ძ	
H	P	X		ბ	გ	დ	ე	

მცირე მთავრული ასოები

Aa	Ii	Qq	Yy	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ
Bb	Jj	Rr	Zz	ვ	ზ	თ	ი	ქ	ღ
Cc	Kk	Ss		ღ	ყ	ჩ	ც	ც	ც
Dd	Ll	Tt		ძ	ხ	ს	შ	ჭ	ჭ
Ee	Mm	Uu		ყ	ბ	დ	ე	ვ	ვ
Ff	Nn	Vv		ჟ	რ	ს	ც	ძ	ძ
Gg	Oo	Ww		ხ	ს	ც	ძ	ძ	
Hh	Pp	Xx		ბ	გ	დ	ე	ვ	

ჩვენი ასოები

Aa	Ii	Qq	Yy	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ
Bb	Jj	Rr	Zz	ვ	ზ	თ	ი	ქ	ღ
Cc	Kk	Ss		ღ	ყ	ჩ	ც	ც	ც
Dd	Ll	Tt		ძ	ხ	ს	შ	ჭ	ჭ
Ee	Mm	Uu		ყ	ბ	დ	ე	ვ	ვ
Ff	Nn	Vv		ჟ	რ	ს	ც	ძ	ძ
Gg	Oo	Ww		ხ	ს	ც	ძ	ძ	
Hh	Pp	Xx		ბ	გ	დ	ე	ვ	

მთავრული ასოები

Aa	Ii	Qq	Yy	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ
Bb	Jj	Rr	Zz	ვ	ზ	თ	ი	ქ	ღ
Cc	Kk	Ss		ღ	ყ	ჩ	ც	ც	ც
Dd	Ll	Tt		ძ	ხ	ს	შ	ჭ	ჭ
Ee	Mm	Uu		ყ	ბ	დ	ე	ვ	ვ
Ff	Nn	Vv		ჟ	რ	ს	ც	ძ	ძ
Gg	Oo	Ww		ხ	ს	ც	ძ	ძ	
Hh	Pp	Xx		ბ	გ	დ	ე	ვ	

ღმ მთავრულს მეორე პრობლემაც. ღმეა-
მად მოგვეპოვება ათიოდ დასახელებ-
ების ქართული სასტამბო შრიფტის გარ-
ნიტური. ღმ ათიდან პრაქტიკულად იხ-
მარება ორი-სამი, წიგნებში კი ერთი.
სწორედ ეს არის მეორე მიზეზი იმისა,
რომ თანამედროვე ქართული წიგნები
პოლიგრაფიული თვალსაზრისით უფე-
რულია, ძნელად სავსება და თვა-
ლისდამღლელი. შესადარებლად შეიძ-
ლება ითქვას, რომ სლავური წერის
სამყაროს მომავალ სასტამბო შრიფ-
ტების ასობით ნაირსახეობა. ღათინურ
სამყაროს კი ოცი ათასი.

ღათინური შრიფტი ემსახურება მსო-
ფლიოს 75 ენას მრავალ ქვეყანაში.
სლავური შრიფტი ემსახურება რამო-
დენიმე ენას შვიდ ქვეყანაში. ღერძე-
ლი და სომხური შრიფტები ემსახურე-
ბიან თითო-თითო ენას, მაგრამ მათი
ჟურნალ-გაზეთების გამოდის მსოფლიოს
მრავალ ქვეყანაში. ქართული შრიფტი
ემსახურება ერთ ენას და ქართული
წიგნები გამოდის ერთ ქვეყანაში. ღსე
ოგი, თუ სხვაგვარად შრიფტებს აქვთ
განვითარების მდიდარი შესაძლებლო-
ბანი, ქართული შრიფტის განვითარება
ერთი მუჭა ხალხის კისერზეა. ღა თუ
ჩვენ თვითონ არ მივხვდავთ ამ საქმეს,
სხვას არავის ეს არ ადარდება. ღმ სა-
კითხში სხვა ერებთან შედარებით ჩვენ
გაცილებით ხოუდ და სავალალო
მდგომარეობაში ვიმყოფებით და ამი-
ტომ გვჭირდება უდიდესი მონდობა
ამ საქმის გამოსასწორებლად.

ღმაგვარა ღმტონ ღმუბაძემ ღკაკი
ღანიძის ხელმძღვანელობით 1964
წელს შექმნა სასტამბო შრიფტი «ღნი-

ვერსიტეტი» მთავრული, ნუსხური და მხედრული ასოებით. ღმ შრიფტით დაბეჭდა რამდენიმე ნაშრომი.

მთაბრუნის უცხოე ქალაქი ქართული ლიტერატურის მწვერვალია. მისი მთავარი მწვერული ლიტერატურის საკანონმდებლო და სასაზღვრო ადგილი სახელწოდებით ვინააქვს შირის. „სუფისტაოსისა“ უკვე ვადაარ- ვადაარა მრავალ უკმა ვნახ და მისი ავტორი ისევე ცნობილი ვადა მსოფლიოში, როგორც მშობლი, ვირდოსი, ნიხაში, შანტე, ყვესპირი, სვეთე, სუშინი. მთაბრუნისადაც გამოიყენა ქართული ენის მხატვრული შესაძლებლობანი და მომზადვლია პოემა შექმნა, რითაც ისახელა თავი და ასახელა ქართული ერი, რომელიც სამართლიანად ამაყობს მისი უფრო ნაწარმოებით. ქართული ქართული კულტურის მფლობელ ვადა მქელი და ახალი საქართველოსთვის

ბი ხანა მიმდინარეობს „სუფისტაოსის“ ტექსტის შეცნობილი შესწავ- ლა და კრიტიკული განხილვა, მისი ვაცხრილვა შეზღუდული მინარევისაგან და ცდება პოემის ენის დახვეწისა და პირდაპირი სახის აღდგენისა. შეიძლება ითქვას, რომ ამ მხრით უკვე ვარეველ პროგრეს ვართ მიღწეული. თუ ვინმე უნდა წილა

ქვეყნის ფრაგმენტები

- ქ. ყანბე.** შავარული საუბრე. // საბჭოთა ხელისუფლება. — 1962. — № 9. — უკ. 49–72.
- ქ. ყანბე.** ქართული ორთოგრაფიის ისტორი- დანი. // შრომა. — 1967. — № 10. — უკ. 13–16.
- ქ. ყანბე.** მთავრული ასოების ხმარების გამო ქართულში. // ლიტერატურული საქართველო. 30.06.67.
- ქ. ყანბე.** მოკავერეთა საპასუხოდ. // ლიტერატურული საქართველო. 8.09.67.
- ქ. ყანბე.** სილიტერატურო ქართულის საკითხბოროტო საკითხები (წერილები გრებული). — (ჩიბლისი, 1979.

მთავრული და მხედრული ასოების გამოყენების დაწვრილი ნაშრომები

- ნტონ ვაგრატიონი.** წყობილსიტყვაობა. — 1768 (გადამწერი ჟიორგი ლეექსი- მქესხიშვილი).
- ნტონ ვაგრატიონი.** წყობილსიტყვაობა. — 1781 (გადამწერი ლახადა).
- ნტონ ვაგრატიონი.** წყობილსიტყვაობა. — 1781 (გადამწერი ნეოფიტე).
- ნტონ ვაგრატიონი.** წყობილსიტყვაობა. — 1781 (გადამწერი შავით ქექტორ ლეექსიძე).
- საქართველო** — ქუსეთის ხელმეკრულება (ჟეორგიევსკის ტრაქტატი). — 1783.
- ქრეკლე მქევის** წერილი ქუსეთის იმპერატორ ჟაკტერინე მქევისადმი. — 1784.
- ქანწესება** შინაგანისა საქართველოდა მართვი- სბა, — ზდილისი, 1801.

მქევის ჟიორგის ძე მქეიმუბაზ. ისტორია დაწყ- ბითგან სვერისბა, ე. ი. ჟიორგისბა, რომელ არს სრულიად საქართველოდა. — სანკტ სე- ტერბურლი, 1848.

მქეიმუბაზ ვაგრატიონი. ჟანმარტება პოემა «სუფისტაოსისბა». (ჟიორგ მქედაშვილის რედაქციით, გამოკველით და საბიქელით). — (ჩიბლისი, 1960. — უკ. 033.

შმიტერი ჟივბანი. ქართული ლრამატიკა. — სანკტ სეტერბურგი, 1882.

ბრიონი. მრებული ლკაბი ყანბის 80 წლისთა- ვის საბიქელიდოდ. — (ჩიბლისი, 1967.

საველეს ებისტოლეტა ქართული ვერსიები. // (ჩიბლისის უნივერსიტეტის შრომები. — ლ. 16. — (ჩიბლისი, 1974.

ქელთა და შედიტა მნათობთათვის. XII საუკუ- ნის ასტროლოგიური ტრაქტატი. — (ჩიბლისი, 1975.

ქეფის ტყაოსნის საკითხები. // ლ. ყანბე. მხზულბანი 12 ტომად. — ლ. 5. — (ჩიბლისი, 1985. — უკ. 7-275.

სეტრირის ქართველთა მონასტრის ტიპიკონი. // ლ. ყანბე. მხზულბანი 12 ტომად. — ლ. 9. — (ჩიბლისი, 1986. — უკ. 55-123.

მქედლიძე, მამაზ. ლომთავრული. — 1999. — 440 გვ., 978 ილ., ტაბ.

მქედლიძე, მამაზ. მსოფლიოს ქვეყნები. — 2005. — 254 გვ. — 646 ილ.

მქედლიძე, მამაზ. ქართული დამწერლობა. — 2006. — 134 გვ., 670 ილ., ტაბ.

საველესი სიტყვის გონა. — 2006. — 74 გვ., 40 ილ.

მქედლიძე, მამაზ. შამწერლობები და ენები. — 2007. — 412 გვ.

მქედლიძე, მამაზ. ჟიბლიოგრაფია. — 2007. — 58 გვ. — 14 ილ.

მქედლიძე, მამაზ. ლომთავრული. ნუსხური. მხედრული. — 2008. — 312 გვ., 697 ილ., ტაბ.

მქედლიძე, მამაზ. საქართველოს სიმბოლიკა. — 2009. — 340 გვ., 3667 ილ., 89 ტაბ.

მქედლიძე, მამაზ. მანამედროვე ჟერმანია. — 2009. — 189 გვ., 1380 ილ.

მქედლიძე, მამაზ. ქართული ოტორინოლარინგოლოგიური ლიტერატურის ბიბლიოგრაფია — 1989. — 66 გვ.

მქედლიძე, მამაზ. ოტორინოლარინგოლოგის ბიბლიოგრაფია — 2009. — 142 გვ.

ნიკო ხუბინაშვილი. ქართული ლექსიკონი. — 2010. — 230 გვ. — 559 ილ.

ზათინური და ქართული ასლების იდენტურობა

შთავრული

DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WA

დჭყოფინ, ძოჭ რს უნხნ უნ-
ჭოყოინხნდ ინფუნსჟი. სეჟან-
ძაქოხო, დჭჰოყინფის შოქ-
სუნჟს შოქდნჟი დნ ჭდხეჟ-
უნს შდ უნდყოქინდუნს ტრქოქ

შვირე მთავრული

DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM VATER DORTHIN ZU

დჭყოფინ, ძოჭ რს უნხნ უნდოყოინ-
ხნდ ინფუნსჟი. სეჟანძაქოხო, დჭჰო-
ყინფის შოქსუნჟს შოქდნჟი დნ ჭდ-
ხეჟუნს შდ უნდყოქინდუნს ტრქოქდნ-
ჟი. სეჟანძაქოხო,ს, უნოქო ძოყოძა
ჭოქს სეჟანდ

ჩუხური

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die

დმყაყიჩ, იჟამ იღ უქხო უქმა-
ყანოხო; ინფუნსჟი. სეჟანძაქო-
ქოქოჟა დჭჟაყინფის შოქსუნჟს
შოქდნჟი დნ ჭდქოქოქს შდ; უნ-
დოქინდუნს თრქოქდნჟი. სეჟანძაქო-
ქოქოქოქს, უნოქოქ იჟაყანოქ
მთოქ სეჟანდ

შხედრული

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die Erlaubnis, und so gingen sie

დმბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონი-
ლია უნგლისში. საქართველო ამ-
ჯობინებს შექსპირს დედანში ან
შანაბლის და შასტერნაკის თარგ-
მანში. საქართველოს, ისევე რო-
გორც მთელ საბჭოთა ზავშირს,
ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლუ-
რი გამოცდილება

ჟელნაწერი

Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun

დმბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონი-
ლია უნგლისში. საქართველო ამჟამ-
ბინებს შექსპირს დედანში ან შა-
ნაბლის და შასტერნაკის

სამთავროს გარნიტორი

საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
მთავროს აბრევიატურის შედგენის ინსტრუქცია
1234567890-+)!?№\$%:./,-=(

Table with 3 columns: Georgian alphabet (A-Z), Latin alphabet (a-z), and Cyrillic alphabet (А-Я).

სამთავროს გარნიტორი

საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება

სამთავროს გარნიტორი

საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება

სამთავროს გარნიტორი

საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება

სამთავროს გარნიტორი და სამსახურის ვინაობის განმარტების შესახებ

საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება
საქართველოს იუსტიციის სამსახურის განყოფილება

ქართველთა ანტიკონსტიტუციური ასოების აღდგენა

ტე-19 საუკუნის 60-ან წლებში ჩატარდა ქართული დამწერლობის რეფორმა, რომლის დროსაც მიზანშეწონილად იქნა მიღებული წერის დროს იმ ასოების ხმაურება, რომლებსაც ახლა სალიტერატურო ქართულ ენაში, თითქოსდა, აღარ გააჩნდა ბგერითი შესატყვისობა. ეს ასოები შემდეგია: **ტ, დ, ჯ, ჯ, ზ**.

საერთოდ, ძალიან საეჭვო აზრია. ცუდ განვითარებათ ამ აზრს, მომავალში (50, 100 ან 200 წლის შემდეგ) რომელიმე ასოებს აღარ გააჩნდებათ ბგერითი შესატყვისობა და, ალბათ, ეს ასოები უნდა ამოვიღოთ ანბანიდან და გადავყაროთ?! შეიძლება მომავალში გაქრეს რაღაც სიტყვა, ცნება, გამოთქმა და ა. შ., მაგრამ ბგერა რატომ უნდა გაქრეს მე, რატომღაც, ვერ მესმის. ქვეყნებს და სომხებს თავიანთ ანბან-

ყოფილი სისტემა. ჩიხი რომელიმე ნაწილის გამოკლება ან სხვა რამის ჩამატება არღვევს ამ სისტემას. სრულყოფილი სისტემის ასეთ ნაშესრევს წარმოადგენს თანამედროვე ქართული ანბანი.

ქუთი ასოს ამოღების შემდეგ მოხდა შემდეგი: 1. შემცირდა ასოების თავდაპირველი რაოდენობა ანბანში; 2. ასოებს შეეცვალათ თავიანთი რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები; 3. დაიკარგა შესატყვისობა ასოების რიგით და რიცხვით მნიშვნელოვნებებს შორის (ანბანის ეს თვისება მიუთითებდა მის გენეტიკურ კავშირზე ფინიკიურ ანბანთან); 4. და როგორც შედეგი, ანბანმა დაკარგა თავისი იდეოგრაფიული და კალენდარული მნიშვნელობა. ურთი სიტყვით, ყველაფერი აირდაირია და თანამედროვე ანბანი დაემსგავსა ასო-

ქვეყნული ქართული ასოების შედარება სხვა ანბანების სათანადო ასოებთან					
ფინიკიური	ქვერძული		სათნური	ქართული	
	დრეკული	ხლასიკური		ძვ. წ. 412 წ.	1 ს.
Ⲑ ხეთ [x]	Ⲙ ეტა [1.ჰ2.ე]	Ⲙ ეტა [ე]	Ⲙ ჰა [ჰ]	Ⲡ ტე [ტ(ჰ)]	Ⲡ ტე [ტ(ე)]
Ⲛ დოთ [d]	Ⲛ იოტა [ი]	Ⲛ იოტა [ი]	Ⲛ დოტ [დ]	Ⲛ დე [დ]	Ⲛ დე [დ]
—	Ⲛ იფუხილონ [იუ]	Ⲛ იფუხილონ [იუ]	Ⲛ ვე [ვ]	Ⲛ ვე [ჟ(ი)]	Ⲛ ვე [ჟ(ი)]
—	—	—	—	Ⲛ ვარ [ვ]	Ⲛ ვარ [ვ]
—	—	Ⲛ იო მგეა [რ]	—	—	Ⲛ ვჰჰ[ჰ(ო)]

ნებიდან არაფერი არ ამოუღიათ და არ გადაუყარიათ. ცუნდაც რად ღირს თანამედროვე ქართულ ენაში არსებული ბგერა **დ** და მისი გამომხატველი უმშვენიერესი ასო **დ**. ძუსებს ეს ასო არ გააჩნდათ და მათ გადმოიღეს იგი სხვა ანბანებიდან და შეიტანეს თავიანთ ანბანში. ჩვენ კი ისეთი გულუხვები ვართ, რომ რაც გვაქვს, ისიც ზედმეტად გვჩვენება.

ჩუ მგონია, ამ რეფორმის ავტორებს ეს აზრი მოუვიდათ, ალბათ, რუსული ანბანის წარმართა გადაკეთებ-გადმოკეთებების ზეგავლენით. ღრა მგონია სულხან-საბა ორბელიანი, ან ღნტონ I ღათოლიკოსი, ან ღახუშტი ღაგრატიონი ყოფილიყვნენ იმ რეფორმატორებზე ნაკლებად განათლებულნი. ღაგრამ ასეთი რეფორმის აზრი მათ არ მოსვლიათ.

ქართული ანბანი არის ერთდროულად და ერთბაშად შექმნილი სრულ-

ნიშნების შემთხვევით გროვას.

შრატეკიკული ყოველდღიური თვალსაზრისით ამ ასოების უქონლობა ჰქმნის მრავალ მოუხერხებლობას. ურთერთი მათგანი აისახა «ქართულ საბჭოთა უნციკლოპედიაში». ღმ კაპიტალურ გამოცემაში იმ ძველ სიტყვებში, რომლებშიც გვხვდება ეს ასოები, ისინი არიან ხელით ჩახატულნი!? ღოგ შემთხვევაში კი საერთოდ გამოტოვებულია ეს ასოები. უნციკლოპედიაში დახასიათებულია და ყოველმხრივ გარჩეულია ყველა ასო, ამ ხუთი ასოს გარდა, თითქოსდა ეს ასოები არასოდეს არ არსებულან. ტაინტერესებული მკითხველი, ძალიანაც რომ უნდოდეს, ვერაფერს ვერ ამოიკითხავს ამ ასოების შესახებ.

Ⲡ(ტ) — თავდაპირველად ეს ასო იყო ფინიკიური „ხეთ“-ის და არქაული ბერძნული „ეტა“-ს (Ⲙ) ბადალი და გამოხატავდა ჰ-ბგერას. შემდეგ კი (დაახ-

ლოვებით მე-4 საუკუნეში) იგი გამოხატავდა ე-ბგერას (კლასიკური ბერძნული „ეტი“-ს (H) ბადალი). წათინურში მისი ბადალი ასოა „ჰა“ (H).

წ(ღ) — სასისმიერი ნახევარხმოვანი ბგერა, ანუ უმახვილო ი, ანუ მოკლე ი. ფინიკიურში მისი ბადალია ასო „დო“, არქაულ და კლასიკურ ბერძნულში „იოტა“ (I), ლათინურში „დოტ“ (J).

ყ(ვ) — გამოხატავს დიფტონგს, რომელიც შესდგება უმარცვლო „უ“-სა და „ი“-გან. ფინიკიურში მას ბადალი არ გააჩნია. ჰრქაულ და კლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია აგრეთვე დიფტონგისეული ასო „ი ფსილონ“ (Y). წათინურში კი ასო „ვე“ (V).

ყ(ვ) — ხახისმიერი ფშვინვიერი ბგერა, რომელიც დამახასიათებელია მხოლოდ და მხოლოდ ქართული ენისათვის.

ჩ(ჭ) — შემოღებულია მე-4 საუკუნემდე ბერძნულის წამბაძველობით ძირითადად რიცხვითი მნიშვნელობის ფუნქციით (10 000-ის აღსანიშნავად). კლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია „ო მეგა“ (Ω).

ხემი ღრმა რწმენით, ქართული ანბანი უნდა აღსდგეს თავისი პირვანდელი სახით.

წლოების პრაქტიკული ხმარება

წლო ლ-ს ხმარება:

ყგერა ჰ ბგერა ე-ს წინ სიტყვის თავში;

ყე – ყევემონია, ყეფ, ყემოგლობინი, ყერი, ყერიჰა, ყერმეტული, ყექტარი.

წლო დ-ს ხმარება:

ყგერებ ა, ე და ო-ს შემდეგ;

ყგერებ ბ, ე, ო და უ-ს წინ;

ად – ჟრქომაღმევილი, ვამე, ჩაყადმევილი;

ედ – ჟიგენემევილი, ჟათემევილი;

ოდ – ოდ, ოდმე, ოდნაზი, ოდნი;

და – დანვარი, დარ, დარალი, დარლიყი, დარუხი;

დე – დერარქია, დერიში, დეროგლიფი;

დო – დოლი, დორდა, დოტისოდენა;

დუ – დუბილე, დუმორი, დურისტი, დუპიტერი, კომპდუტერი.

წლო ჯ-ს ხმარება:

ყგერა უ ბგერა ი-ს წინ ზოგ შემთხვევაში მოკლეა; უი = ჯ:

თჯება, თჯთმარქვია, თჯთფრინავი, თჯთონ, ჯმე.

წლო ჳ-ს ხმარება:

გარი, გარირემი, გარისთვალა, გარისკულა, გაჩგაჩი, გაგანი, გაგვა.

წლო ჴ-ს ხმარება:

ყგერა ო ბგერა ჰ-ს წინ სიტყვის თავში გრძელია; ჴ = გრძელი ო:

ჴჴ – ჴჴ, ჴჴო, ჴჴმე, ჴჴოჴო.

საქონლის

სახეები

AG — Aktiengesellschaft
 Bd. — ტომი
 f — მდებარეობითი სქესის არსებითი სახელი
 GmbH — Gesellschaft mit beschränkter Haftung
 m — მამრობითი სქესის არსებითი სახელი
 n — საშუალო სქესის არსებითი სახელი
 pl — მრავლობითი რიცხვი
 ბავ. — ბავარიული
 გმკ. — გამკიცხავი
 და ა. შ. — და ასე შემდეგ
 ე. ი. — ესე იგი
 ინგლ. — ინგლისური
 იხ. — იხილეთ
 ლათ. — ლათინური
 მ. — მეტრი
 მდ. — მდინარე
 მით. — მითითებული
 მლნ. — მილიონი
 მოძ. — მოძველებული
 შრგ. — შარგონი
 რდგ. — რადგან
 ს. — საუკუნე
 ს.-გერ. — სამხრეთ-გერმანული
 საზ. — საზღვაო
 საკ. — საკარტაო

სალ. — სალაპარაკო
 სიტყვ. — სიტყვასიტყვით
 სს. — საუკუნეები
 სსსრ — სამხედრო საზღვაო ძალები
 სსსრ — სამხედრო საჰაერო ძალები
 სტყვ. — სიტყვასიტყვით
 სრ — სახმელეთო ძალები
 სხ. — სხვები
 სჯრ. — საჯაროსკაცო
 ტ. — ტონა
 ფოლკ. — ფოლკლორული
 ფრ. — ფრანგული
 ქ. — ქალაქი
 ჟსს — ჟრისტიან-შემოკრებილი ღვთა-
 რი
 შ.-გერ. — შუა-გერმანული
 შემ. — შემოკლება
 შრ — შეიარაღებული ძალები
 ჩ.-გერ. — ჩრდილო-გერმანული
 ც.დ. — ცხენის ძალა
 მმ. — მმინდა
 წწ. — წლები
 ხმრ. — ხუმლობითი
 ხმრ.-კნინ. — ხუმრობით-კნინობითი
 ჯარ. — ჯაროსკაცური

ქუთაისი

ქუთაისი

ქუთაისი

ბრუნული ასოები

A	J	S
B	K	T
C	L	U
D	M	V
E	N	W
F	O	X
G	P	Y
H	Q	Z
I	R	ჟ

ბრუნული ასოები

AA	JJ	SS
BB	KK	TT
CC	LL	UU
DD	MM	VV
EE	NN	WW
FF	OO	XX
GG	PP	YY
HH	QQ	ZZ
II	RR	ჟ

ქუთაისი

ბრუნული ასოები

Aa	Jj	Ss
Bb	Kk	Tt
Cc	Ll	Uu
Dd	Mm	Vv
Ee	Nn	Ww
Ff	Oo	Xx
Gg	Pp	Yy
Hh	Qq	Zz
Ii	Rr	ჟ

ბრუნული ასოები

<i>Aa</i>	<i>Jj</i>	<i>Ss</i>
<i>Bb</i>	<i>Kk</i>	<i>Tt</i>
<i>Cc</i>	<i>Ll</i>	<i>Uu</i>
<i>Dd</i>	<i>Mm</i>	<i>Vv</i>
<i>Ee</i>	<i>Nn</i>	<i>Ww</i>
<i>Ff</i>	<i>Oo</i>	<i>Xx</i>
<i>Gg</i>	<i>Pp</i>	<i>Yy</i>
<i>Hh</i>	<i>Qq</i>	<i>Zz</i>
<i>Ii</i>	<i>Rr</i>	<i>ჟ</i>

ქართული ანბანი

ძთავრული ასოები

წ	ჩ	ც	ც	ს
ყ	ყ	ს	ხ	ჭ
ღ	ზ	ღ	გ	
თ	ბ	ვ	ძ	
რ	ნ	ო	პ	
ჟ	ა	ბ	გ	
ზ	ო	ყ	ქ	
რ	ს	ლ	ჩ	
ც	ც	ც	ჭ	

ბგინე ძთავრული ასოები

წწ	ჩჩ	ცც	ცც	სს
ყყ	ყყ	სს	ხხ	ჭჭ
ღღ	ზზ	ღღ	გგ	
თთ	ბბ	ვვ	ძძ	
რრ	ნნ	ოო	პპ	
ჟჟ	აა	ბბ	გგ	
ზზ	ოო	ყყ	ქქ	
რრ	სს	ლლ	ჩჩ	
ცც	ცც	ცც	ჭჭ	

ქართული ანბანი

ჩუხური ასოები

წწ	ჩჩ	ცც	ცც	სს
ყყ	ყყ	სს	ხხ	ჭჭ
ღღ	ზზ	ღღ	გგ	
თთ	ბბ	ვვ	ძძ	
რრ	ნნ	ოო	პპ	
ჟჟ	აა	ბბ	გგ	
ზზ	ოო	ყყ	ქქ	
რრ	სს	ლლ	ჩჩ	
ცც	ცც	ცც	ჭჭ	

ბგინე ძუხური ასოები

წწ	ჩჩ	ცც	ცც	სს
ყყ	ყყ	სს	ხხ	ჭჭ
ღღ	ზზ	ღღ	გგ	
თთ	ბბ	ვვ	ძძ	
რრ	ნნ	ოო	პპ	
ჟჟ	აა	ბბ	გგ	
ზზ	ოო	ყყ	ქქ	
რრ	სს	ლლ	ჩჩ	
ცც	ცც	ცც	ჭჭ	

ჩუხბური აბები

ქვემანული ანბანი

Aa	Jj	Ss
Bb	Kk	Tt
Cc	Ll	Uu
Dd	Mm	Vv
Ee	Nn	Ww
Ff	Oo	Xx
Gg	Pp	Yy
Hh	Qq	Zz
Ii	Rr	β

ქართული ანბანი

წ	ჩ	ც	ძ	წ
ყ	ვ	გ	დ	წ
ქ	შ	ჩ	ც	
ძ	წ	ჭ	ძ	
წ	წ	ც	ძ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	

ბხედრული აბები

ქვემანული ანბანი

Aa	Jj	Ss
Bb	Kk	Tt
Cc	Ll	Uu
Dd	Mm	Vv
Ee	Nn	Ww
Ff	Oo	Xx
Gg	Pp	Yy
Hh	Qq	Zz
Ii	Rr	β

ქართული ანბანი

წ	წ	წ	წ	წ
ყ	ვ	გ	დ	წ
ქ	შ	ჩ	ც	
ძ	წ	ჭ	ძ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	
წ	წ	წ	წ	

ქვემოთ

Քժ	Կո	ԺԾ	ԻՆ	ՔՔ
Վժ	ԿՅ	ՆՆ	ԸՆ	
ՎՅ	ԴԵ	ԲԾ	ԺԺ	
ԾԸ	ԺԺ	ՎՅ	ԲԲ	
ՎԵ	ԻՆ	ՕՊ	ՏՃ	
ԴՅ	ՏՁ	ԿԵ	ԳՆ	
ՆՆ	ՕԼ	ՈԸ	ԿՅ	
ԻՔ	ՆՅ	ՎԳ	ԴՃ	
ԸԵ	ՎԵ	ՄԺ	ԴՅ	

Aa

ქიმიური თავდაცვის
ნაწილების ბერევის
ემბლემა

AACHEN (ღახენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ ქაინ-ჩესტვალის მხარეში; ადმინისტრაციული ოლქის ცენტრი; ბალნეოლოგიური კურორტი, სატრანსპორტო კვანძი, 243 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ლითონდამამუშავებელი, ქიმიური და მსუბუქი მრეწველობა; შემორჩენილია ზარლოს შიდა რეზიდენციის ნარჩენები სასახლის კაპელით (786-798 წწ.); ქალაქში ტარდებოდა ჟერმანიის იმპერატორების გვირგვინის დადგმა (936-1531 წწ.), მე-19-20 სს. კი ტარდებოდა საერთაშორისო კონფერენციები; ქალაქში არის ურესის საერთაშორისო მუზეუმი (Internationales Zeitungsmuseum), ღომპიუტერების მუზეუმი (Computermuseum).

ქალაქ ღახენის
გერბი

AACHENER PRINTE (ღახენის თაფლის პური) — სამობაო სორავი: მოგრძო ფორმის თაფლის პური, უხვად შეკაზმული სუნელით.

AALEN VFR («ღალენ ვიფი») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა „სამხრეთის“ საფენბურთო კლუბი.

კლუბ „ღალენის“
ემბლემა

ABC-ABWEHRTRUPPE (ქიმიური თავდაცვის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

ABC-SCHUTZE — პირველკლასელი.

ABENDGYMNASIUM (სალამოს გიმნაზია) — სოზაგადაგანმანათლებლო სკოლა, რომელიც იძლევა შესაძლებლობას 3-6 წლის განმავლობაში საგიმნაზიო კურსის გამოცდების ჩაბარებას და უმაღლეს სასწავლებელში ჩარიცხვის უფლების მოპოვებას.

ABENDSCHULE — სალამოს ზოგადგანმანათლებლო სკოლა მომუშავეთათვის.

ABGEORDNETENHAUS n, ABGEORNETENKAMMER (დეპუტატების პალატა) — ჟერლინის პარლამენტის სახელწოდება; ახორციელებს საკანონმდებლო ხელისუფლებას; ირჩევენ ოთხი წლით.

ABITUR — გამოსამგები გამოცდები საშუალო სკოლაში, რომლის წარმატებული ჩაბარება იძლევა უმაღლეს სასწავლებელში სწავლის გაგრძელების უფლებას.

ABTEIBERG (ღბტაიდერგი) — სახვითი ხელოვნების მუზეუმი ქ. ზაფონენგლადბახში (ჩრდილოეთ ქაინ-ჩესტვალის მხარე); შეიცავს ავანგარდის მდიდარ კოლექციას.

ღბტაიდერგი
— სახვითი
ხელოვნების
მუზეუმი

ACKERBÜRGER (მოქალაქე-მინათმოქმედი) — პატარა ქალაქში მინათმოქმედებით დასაქმებული მოქალაქე.

ADAC («ადეეეეე») — სრულიადგერმანული საავტომობილო კლუბი.

ADAC-ს ემბლემა

ADAC-MOTORWELT («**ადეჩე** ჰორველტ») — სრულიადგერმანული საავტომობილო კლუბის ჟურნალი.

ჟურნალი «**ადეჩე** ჰორველტი»

ADAM OPEL AG («**ადამ ოპელ რაჟ**») — 1862 წ. რ. ოპელის მიერ ქ. შაუსელ-ჰადში დაარსებული საკერი მანქანების და ველოსიპედების წარმოების ფირმა; 1899 წლიდან — საავტომობილო კონცერნი; 1929 წლიდან ეკუთვნის ამერიკულ კორპორაცია „შენერალ მოტორს“.

«**ადამ ოპელის**» ემბლემა

ADENAUER KONRAD (რდენაუერი ღონრად, 1876-1967 წწ.) — ჟერმანიის ფედერალური კანცლერი 1949-1963 წწ.; 1946-1966 წწ. — ჟბხ თავჯდომარე; მის სახელთანაა დაკავშირებული ქვეყნის ეკონომიური აღორძინება ჰეორე მსოფლიო ომის შემდეგ.

ღონრად რდენაუერი (1876-1967)

ADENAUER-ÄRA («**რდენაუერის ერა**») — ჟერმანიის ისტორიის პერიოდი (1949-1963 წწ.), როდესაც მთავრობის სათავეში იდგა ღონრად რდენაუერი.

ADIDAS AG («**ადიდას რაჟ**») (ფირმის დამაარსებელის სახელიდან **Adi Dassler**) — 1920 წ. დაარსებული სამრეწველო კომპანია, რომელიც უშვებს სპორტულ ტანსაცმელს, ფეხსაცმელს, ინვენტარს; აქვს 8 საწარმო ჟერმანიაში და 25 ფირმა მსოფლიოს სხვადაცხსა ქვეყანაში.

«**ადიდასის**» ემბლემა

ADLER («**ადლერ**») — საბეჭდი მანქანის მარკა, რომელიც გამოდიოდა ქ. ჰადნის ჟრანკფურტში.

ADLER-WERKE («**ადლერ-ვერკე**») — საბეჭდი მანქანების ქარხანა, დაარსებული 1880 წ. ქ. ჰადნის ჟრანკფურტში; 90-ან წლებში შეუერთდა ფირმა Triumph-ს.

«**ადლერ-ვერკე**» მენობა ჰადნის ჟრანკფურტში

«**ადლერ-ვერკე**» 1929 წ. 1000 მარკიანი აქცია

ADMIRAL (ადმირალი) — უმაღლესი წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ადმირალის განმასხვავებელი ნიშები

ადმირალის ალაბი

ADMIRALAPOTHEKER (ადმირალ-ფარმაცეფტი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ფლოტილის ადმირალის წოდებას.

ADMIRALARZT (ადმირალ-ექიმი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ფლოტილის ადმირალის წოდებას.

ADMIRALOBERSTABARZT (ადმირალ-უფროსი შტაბს-ექიმი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე-ადმირალის წოდებას.

ადმირალ-უფროსი შტაბს-ექიმის განმასხვავებელი ნიშები

ADMIRALSTABARZT (ადმირალ-შტაბს-ექიმი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება კონტრ-ადმირალის წოდებას.

ADN (სააგენტო ოცნი) — *ob.* Allgemeiner Deutscher Nachrichtendienst.

ADVENT (ადვენტი) — საშობაო დღესასწაულის წინა დრო, რომელიც იწყება 26 ნოემბრის შემდეგ პირველ კვირას და გრძელდება 4 კვირა შობამდე; დღესასწაულის მოახლოვებისას ადვენტის ყოველი შემდეგი კვირის მნიშვნელობა და ფასეულობა იზრდება.

ADVENTKRAUZ (წინასაშობაო გვირგვინი) — გვირგვინი ნაძვის ხის ტოტებისგან ოთხი სანთლით, რომელსაც დგავენ მაგიდაზე ან ჰკიდებენ სახლის შესასვლელს ზემოთ.

წინასაშობაო გვირგვინი

ADVENTSKALENDER — წინასაშობაო საბავშვო კალენდარი, რომელზედაც ყოველ დღე, დაწყებული 1 დეკემბრიდან, იხსნება თითო სარკმელი; ღია სარკმელში ბავშვი ხედავს საჩუქარს, რომლის მიღებაც მას სურს.

წინასაშობაო საბავშვო კალენდარი

AEG (აიუ) — *ob.* Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft.

AEG-TELEFUNKEN («აიუ-ტელეფუნკენი») — *ob.* Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft AEG-Telefunken.

AGF — *ob.* Arbeitsgemeinschaft der Großforschungseinrichtungen.

AGFA / AGFA f («აგფა» / «აიუფი») — *ob.* Aktiengesellschaft für Anilinproduktion.

AGFA AG («აგფა აიუ») — 1956 წ. ქ. ზევერკუზენში დაარსებული ფოტო- და კინომასალების წარმოების უდიდესი ფირმა; 1964 წ. გაერთიანდა ბელგიურ კონცერნ «ჟეფერტ»-თან.

«აგფა აიუ»-ს ემბლემა

AGFA-GEVAERT AG («აგფა-ჟევერტ აიუ») — ფოტო- და კინომასალების წარმოების გერმანულ-ბელგიური კონცერნი; წარმოიშვა 1964 წ. გერმანულ ფირმა «აგფა აიუ» და ბელგიურ კონცერნ «ჟეფერტის» გაერთიანების შედეგად.

AHLEN LR («აჰლენ ოცნი») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «აჰლენის» ემბლემა

AIM — მთის ალპიური საძოვარი.

AKADEMIKER m — უმაღლესი საუნივერსიტეტო განათლების მქონე ადამიანი.

AKADEMISCHER BEIFALL (აკადემიური ტაშის დაკვრა) — სტუდენტების მიერ მოხრილი თითებით მაგიდაზე კაკუნი ლექციის, პროფესორის გამოსვლის ან მეცნიერული მოხსენების მოწონების ნიშნად.

AKTIENGESELLSCHAFT FÜR ANILINPRODUKTION (AGFA) f («აქციონგეზელშაფტ ფიერ ანილინპროდუქციონ») («აგფა») — 1883 წ. დაარსებული ანილინის პროდუქციის წარმოების აქციონერული საზოგადოება; 1925-1945 წწ. «აიუ ფარბენინდუსტრი აიუ»-ს შემადგენლობაში; 1956 წ. დაარსდა ხელახლად სახელწოდებით «აგფა აიუ».

AKTIVISTEN DER ERSTEN STUNDE («პირველი საათის აქტივისტები») — ჟერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში ნაცისტური რეჟიმის შედეგების აღმოფხვრის და ნორმალური ცხოვრების აღდგენის ინიციატორები ომის დამთავრების შემდეგ პირველ დღეებში.

ALBERTINUM (ჰლბერტინუმი) — მუზეუმი ქ. შრეზდენში, რომელიც ატარებს მისი დამაარსებლის, საქსონიის მეფის ჰლბერტ საქსონელის სახელს; მუზეუმის შენობა აგებულია 1884-1887 წწ.; ღზალი ოსტატების გალერეაში წარმოდგენილია 19-20 სს. ფერწერა.

მუზეუმი ჰლბერტინუმი

ALEMANNIA AACHEN TSV («ჰლემანია ღახენ ღსტ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჰლემანია ღახენის» ემბლემა

ALEX m (ჰლექსი) — ჟერლინის მოედნის ჰლექსანდერპლატცის ზოგადსახმარი სახელწოდება.

ALEXANDERPLATZ, ხალ. **ALEX** (ჰლექსანდერპლატცი, ჰლექსი) — მოედანი ჟერლინის ცენტრში, რომელმაც მიიღო თავისი სახელწოდება 1805 წ. ძუსეთის იმპერატორს ჰლექსანდრე I ჟერლინში ვიზიტის შედეგად.

ჟერლინის მოედანი ჰლექსანდერპლატცი

ALEXANDER-VON-HUMBOLDT-STIFTUNG (ჰლექსანდერ ფონ შუმბოლდტის ფონდი) — ფონდი, შექმნილი ჟერმანიაში უცხოელი მეცნიერების და გერმანელების საზღვარგარეთ ყოფნის ორგანიზაციის მიზნით, დაფინან-

სებული «ჟერმანული მეცნიერების ფონდების დამაარსებლების კავშირის» მიერ; სახელდებულია ბუნებისმეტყველ ჰლექსანდერ ფონ შუმბოლდტის სახელით.

ALLER (ჰლერი) — მდინარე ჟერმანიაში, მდინარე ჟეზერის მარჯვენა შენაკადი.

ALLERHEILIGEN (ჟოვლადწმინდის შლე) — კათოლიკური დღესასწაული, წინაპრების ხსოვნის დღე; 1 ნოემბერი.

ALLERSEELEN (ჟოვლადსულის შლე) — კათოლიკური დღესასწაული, ჟარდაცვლილების ხსოვნის დღე; 2 ან 3 ნოემბერი, თუ 2 ნოემბერი კვირა დღეა.

ALLGÄU (ჰლგოე) — მხარე ჟავარიის ჰლპებში ჟოდენის ტბის და მდინარე ზეხს შორის; განვითარებულია სარძევე მეურნეობა, საფეიქრო მრეწველობა, ტურიზმი; ქალაქები შენშტადტი, ობერსდორფი (სამთოკლიმატური კურორტი), ზონტჰოფენი.

ჰლგოის მხარე

ALLGÄUER ALPEN (ჰლგოის ჰლპები) — მთები ჟერმანიასა და ჰესტრიაში.

ჰლგოის ჰლპები

ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-GESELLSCHAFT (AEG) («ჰლგემაინე ელექტრიციტეტს-გეზელშაფტ» / «ელექტრობის საყოველთაო საზოგადოება») (ღჟუ) — ერთერთი უმსხვილესი ელექტროტექნიკური კონცერნი, დაარსებული 1883 წ. ჟერლინში ჟიმილ ქატენაუს მიერ.

ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-GESELLSCHAFT AEG-TELEFUNKEN («ჰლგე-

მაღვე ელექტრონიკიტებს-გვზელშაფტ ღქქ-ღელეფუნკენ») — ერთერთი უმსხვილესი ელექტროტექნიკური კონცერნი (შადნის ღრანკფურტი); შექმნილია 1968 წ. კონცერნების «ღქქ» და «ღელეფუნკენ ქმბს» შეერთების შედეგად.

ALLGEMEINE NÄHRUNGS- UND GENUßMITTELAUSSTELLUNG (ANUGA)

(სამრწეველო საქონლის და გემოვნების მრწეველობის ნაწარმის საზოგადო გამოფენა (ღწოქწ) — ყოველწლიური საერთაშორისო გამოფენა ღდოლნში.

ღწოქწს ემბლემა

ALLGEMEINER DEUTSCHER NACHRICHTENDIENST (ADN)

(ღლგემაღნერ დოღნერ ნახრისტენდინსტ (ღწწ) — 1946 წ. ღღმოსავლეთ ჴერლინში შექმნილი საინფორმაციო სააგენტო; 1990 წ. ჴერმანიის გაერთიანების შემდეგ მას შეუერთდა ჴქქ «წოღნერ დეკეშენ-დინსტ».

ADN-ის შენობა ჴერლინში

ALLGEMEINER STUDENTENAUSSCHUSS (ASTA)

(საერთო სტუდენტური კომიტეტი) — ჴერმანიის უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტური თვითმართველობის აღმასრულებელი ორგანო.

ALLIIERTER KONTROLLRAT FÜR DEUTSCHLAND

(საკონტროლო საბჭო ჴერმანიაში) — უმაღლესი საკონტროლო ორგანო ჴერმანიის საოკუპაციო ზონებში მის უპირობო კაპიტულდაციის შემდეგ; შექმნილია ჴერლინში ნალტის კონფერენციის გადაწყვეტილების თანახმად; შეწყვიტა მოქმედება 1948 წ. 20 მარტს.

ALLIANZ ARENA (ღლიანც-ღრენა) — საფეხბურთო კლუბ «ჴადერნ შღუნ-

ხენის» სტადიონი. ღშენებულია 2008 წ.

სტადიონი «ღლიანც-ღრენა»

სტადიონი «ღლიანც-ღრენას» ემბლემა

ALPEN pl (ღლპები) — სამთო სისტემა წასავლეთ ჴვროპაში (ჴვედცარია, ღესტრია, ჴერმანია, იტალია).

ღლპები

ALPENVORTAND (ღლპებისწინი) — ქედები, რომლებიც გარს ერტყმის ღლპების მთის მასივებს (ჴვედცარია, ღესტრია, ჴერმანია).

ALPHA-JET («ღლფა-ჯეტო») — ბუნდესვერის შეიარაღებაში მყოფი ტაქტიკური მხარდაჭერის თვითმფრინავის სახელწოდება; საავიაციო კონცერნ «წორნდე ქმბს»-ს წარმოება.

შსუბუქი გამანადგურებელი «ღლფა-ჯეტო»

ALTE FRITZ (ჴებერი ღრიცი) —წრუსიის მეფის ღრიდრის II მეტსახელი.

ALTE MAINBRUCKE (ტველი ხიდი შადნზე) — ქ. ჴდურცბურგის ერთერთი ყველაზე ძველი ხიდი, რომელიც აერთებს ციხესიმაგრეს ქალაქის ცანტრთან; ამენებულია 8 ს., თანამედროვე სახე კი მიიღო 18-19 სს.; ხიდის გას

წვივ დგას წმინდანების ქანდაკებები ბაროკოს სტილში.

ჟდურებურგის ძველი ხიდი

ALTENBURG (დლტენბურგი) — ქალაქი ჟდურინგიაში; 48 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია სათამაშო კარტების წარმოებით და მათი ტუზუემით.

დლტენბურგის ცენტრალური ნაწილი

ALTE OPER («ძველი ოპერა») — თეატრი ტადნის ჟრანკფურტში; შენობა ნეორენესანსის სტილში; ამჟამად მასში ტარდება კონგრესები.

ჟრანკფურტის ძველი ოპერა

ALTE PINAKOTHEK (ძველი შინაკოთეკა) — მხატვრული მუზეუმი ტდუნენში; შენობა ვენეციური რენესანსის სტილში ამენებულია არქიტექტორ ჟეოლ ფონ ჟლენცის პროექტით; მასში ინახება 1400 მხატვრის 9000 სურათი, შაქმნილი მე-18 საუკუნემდე; მათ შორის არის ჟეონარდო და ჟინის «ტადონა ჩვილით», დლბრეზტ დლტლორფერის «დლექსანდრე ტაკედონელის ბრძოლა ტარიოს-

თან», იტალიელი ოსტატების ტილოები.

ტდუნენის ძველი შინაკოთეკა

ALTER GOTTFRIED (ბებერი ჟოტფრიდი) — ხალათი ან სახლის კაბა სტუდენტურ ჟარგონზე.

ALTES MUSEUM (ძველი მუზეუმი) — შენობა ჟერლინში «ტუზუემების კუნძულზე» (Museumsinsel), ამენებული 1825-1830 წწ. არქიტექტორ ჟ. ჟ. შინკელის პროექტით და აღდგენილი 1966 წ.; მასში განთავსებულია ჟროვნული გალერეა.

ჟერლინის ძველი მუზეუმი

ALTES RATHAUS («დლტეს ტატკაუსი») — ძველი რატუშა, ქ. ჟადფიციის ჟუროთმოძღვრების ძეგლი.

ჟადფიციის ძველი რატუშა

ALTES RESIDENZTHEATER («დლტეს რეზიდენცტეატერ») — თეატრი ტდუნენში სხვადასხვაგვარი რეპერტუარით; მასში იმართება კამერული მუსიკის კონცერტები.

ტდუნენის «დლტეს რეზიდენცტეატერის» მაჟურებელთა დარბაზი

ALTMARK (ალტმარკი) — გეოგრაფიული წერტილი საქსონია-ჰნჰალტის მხარეში.

ALTSTADT (ალტშტადტი) — ქალაქის ძველი ნაწილის სახელწოდება.

ALTSTADTHOFBÜHNE («ალტშტადტჰოფბუნე») — თეატრი ნდურნბერგში სხვადასხვაგვარი პროგრამებით: კაბარე და კომედია, პანთომიმა და როკ მუსიკის კონცერტები.

AMI m («ამი») — ამერიკელების ხუმრობით-უპატივცემულო სახელწოდება მეორე მსოფლიო ომის და მას შემდეგ პერიოდში.

AMIGA-PLATTE (ფირფიტა «ამიგა») — სერიიდან «საესტრადო მუსიკა» ყოფილ ოსტში.

AMMERSEE (ამერის ტბა) — ტბა ჟაგარიში.

ამერის ტბა

AMRUM (ამრუმი) — კუნძული ქვერმანიაში, ერთერთი ჩრდილო-ჰრიზუ-ლი კუნძულებიდან.

მუქურა კუნძულ ამრუმზე

AMT BLANK (ჟლანკის უწყება) — 1950 წ-ან ამზადებდა ბუნდესვერის შექმნას ოფში; 1955 წ. გარდაიქმნა (ჩავდაცვის სამინისტროდ; ატარებდა მისი ხელმძღვანელის, ბუნდესტაგის დეპუტატის ჟ. ჟლანკის სახელს.

AMTSGEHILFE (ამტსგეჰილფე) — დაბალჩინოსნების ერთერთი კატეგორია ქვერმანიში.

AMTSGERICHT — დაბალი ინსტანციის ადმინისტრაციული სასამართლო.

AMTSMEISTER m (ამტსმაიტერი) — დაბალჩინოსნების ერთერთი კატეგორია ქვერმანიში.

ANDACHTSBILD (ანდახტსბილდი) — სახარების სდუეგტზე შექმნილი სურათი ან ქანდაკება, რომელიც ჰქმნის სამლოცველო განწყობას.

ანდახტსბილდი

ANDREASFEST (ანდრაჟის დღესასწაული) — რელიგიური და სახალხო დღესასწაული; კართოფლის მოსავლის აღების ბოლო დღე (30 ნოემბერი).

ANSBACH 09 SpVgg («ანსბახ 09 სპფგგ») — საფერბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.

კლუბი «ანსბახ 09»-ს ემბლემა

ANTIKENSAMMLUNGEN (ანტიკური კოლექციები ჰაუნხენში) — ბერძნული ლარნაკები, ანტიკური ქანდაკება, ოქროს სამკაულები, მინა, ეტრუსკების ხელოვნება.

უსერაკლე და ჟოენა

ANHALT (ანჰალტი) — 1. ადგილის ისტორიული სახელწოდება საქსონია-ჰნჰალტის მხარეში; 2. ფედერალურ მხარე საქსონია-ჰნჰალტის ნაწილი.

ANHALTER: PER ANHALTER REISEN («ხელის აწევა») — მგზავრობა თანმიმავალი მანქანით; ასოციაციით უკავშირდება ჟერლინის ყოფილი ანჰალტის სადგურის სახელწოდებას.

ANTIFASCHISTISCHER SCHUTZ-WALL (ანტიფაშისტური დამცველი ჯებირი)

— 1961 წლის 13 აგვისტოს შასავ-
ლეთ ჟერლინსა და ყოფილ ჟშს
დედაქალაქს შორის აგებული ბეტონ-
ის კედლის პროპაგანდისტული სა-
ხელწოდება; ყოფდა ქალაქს ორ ნა-
წილად; დაეცა 1989 წ. შემოდგომა-
ზე.

ჟერლინის კედელი

ANTIFASCHULEN (ანტიფაშისტური
სკოლები) — გერმანელი ოფიცრების
და ჯარისკაცების ხელახალი აღზრ-
დის პოლიტიკური სკოლები სამხედ-
რო ტყვეების საბჭოთა ბანაკებში,
შექმნილი მე-2 მსოფლიო ომის და
ომის შემდგომ პერიოდში.

ANUGA (ანუგა) — *იხ.* Allgemeine
Nahrungs- und Genufmittelausstel-
lung.

APFELHEXE — გახეხილი ვაშლი ათქვე-
ფილი ნალებით.

APOLDA (აპოლდა) — ქალაქი ღურინ-
გის მხარეში; 26 000 მაცხოვრებე-
ლი; ცნობილია ნაქსოვი ნაწარმის
წარმოებით და აგრეთვე ზარების სა-
რეწით, რისთვისაც მიიღო სახელწო-
დება «Glockenstadt Apolda».

აპოლდას რკინისგზის სადგური

APOTHEKE — აფთიაქი.

ჟერმანის
აფთიაქების
ემბლემა

ARAL AG («არალ არაგ») — ბენზინის და
ნავთობპროდუქტების გასაღების
კომპანია; დაარსებულია 1924 წ. ქ.
ჟოხუმში.

კომპანია არალის
ემბლემა

ARBEITERJUGEND («არბაიტერჯუნდ») —
ჟურნალი, ჟერმანიის სოციალის-
ტური ახალგაზრდობის «ჟევარდენე-
ბის» ბეჭდვითი ორგანო.

ARBEITER-SAMARITER BUND (ASB) (არ-
შათა სამარიტული კავშირი) — მუშე-
ბის საქველმოქმედო ორგანიზაცია;
სახელწოდება წარმოიშვა ბიბლიური
სამარიტელებისგან, რომლებიც გა-
მოირჩეოდნენ დიდი გულმოწყალე-
ობით.

ARBEITERWOHLFAHRT (AWO) f (არ-
შათა საქველმოქმედო საზოგადოება)
— მუშების საქველმოქმედო ორგანი-
ზაცია ჟერმანიაში, დაარსებული
1918 წ.

AWO-ს
ემბლემა

ARBEITSAMT (შრომის ბირჟა) — სახელ-
მწიფო დაწესებულება, რომელიც
ახორციელებს შუამავლობით ოპერა-
ციებს შრომის ბაზარზე.

Arbeitsamt-ის
ემბლემა

**ARBEITSGEMEINSCHAFT DER EVANGELI-
SCHEN JUGEND DEUTSCHLANDS** f
(ჟერმანიის ევანგელიკური ახალ-
გაზრდობის გაერთიანება) — ევანგე-
ლიკური ახალგაზრდული ორგანიზა-
ცია, რომელიც შედის ჟერმანული
ახალგაზრდობის ორგანიზაციების ფე-
დერალურ გაერთიანებაში.

**ARBEITSGEMEINSCHAFT DER GROßFOR-
SCHUNGSEINRICHTUNGEN (AGF)**
(არბიტევადიანი მეცნიერული კვლე-
ვების გაერთიანება) — ორგანიზაცია,
რომელიც უწევს კოორდინაციას 13
მეცნიერული ცენტრის საქმიანობას.

**ARBEITSGEMEINSCHAFT DER RUNDFUNK-
ANSTEHEN DEUTSCHLANDS (ARD)**
(ჟერმანიის რადიომაუწყებლობის
სტუდიების სამუშაო გაერთიანება) —
ტელე- და რადიომაუწყებლობის სამ-
ხარეო სტუდიების საკოორდინაციო

ორგანო; ხშირად უძახიან «ქერმანულ ტელევიზიას» ან «სირველ პროგრამას».

ARBEITSGEMEINSCHAFT SELBSTANDIGER UNTERNEHMER (ASU) (ნამოუკიდებელი მეწარმეების გაერთიანება) — თავისთავადი მეწარმეების კავშირი, დაარსებული 1949 წ. ჟონში წარმოების და ვაჭრობის ლიბერალიზაციის ხელშესაწყობად; აერთიანებს 5500 წევრს.

ARBEITSGERICHT (შრომის დავის სასამართლო) — 1. შრომის დავის სასამართლოების განზოგადებული სახელწოდება; 2. შრომის დავის დაბალი ინსტანციის სასამართლო.

ARD (შემოკ. *Arbeitsgemeinschaft der öffentlichrechtlichen Rundfunkanstalten Deutschlands*) **ႠႡႠ** (ქერმანიის საჯარო-უფლებრივი ტელერადიოსადგურების სამუშაო გაერთიანება) — სირველი გერმანული ტელევიზია; ქერმანიის ტელევიზიის ერთერთი პროგრამის სახელწოდება; გაერთიანებაში ურთიერთმოქმედებენ სამხარეო სტუდიები; ႠႡႠ მიიღება ქერმანიის მთელ ტერიტორიაზე.

ქერმანული ტელევიზიის სირველი პროგრამის ემბლემა

ARENA AUF SCHALKE («**Ⴀრენა Ⴀუფშალკე**») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის გუნდის «**შალკე 04**» საფეხბურთო სტადიონი.

სტადიონი «**Ⴀრენა Ⴀუფშალკე**»

სტადიონი «**Ⴀრენა Ⴀუფშალკე**» ემბლემა

ARKONA (Ⴀრკონა) — კონცხი კუნძულ სდუგენის ჩრდილოეთში.

Ⴀრკონას კონცხი

ARME RITTER («**ღარიბი რაინდი**») — რძეში ამოვლებული, შემწვარი, შაქრის ფხვნილით და დარიჩინით მოყრილი თეთრი პურის ნაჭრეები.

Arme Ritter-ი მარწყვით

ARMENHAUS SACHSENS (საქსონიის ღარიბების თავშესაფარი) — ქ. ჰემნიცის სატოვანი სახელწოდება, რომელშიც აისახა მე-19 ს. საფეიქრო ფაბრიკების მუშების გავრცელებული მდგომარეობა.

ARMINIA BIELEFELD DSC («**Ⴀრმინია ჟილეფელდი ႠსႠ**») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «**Ⴀრმინია ჟილეფელდის**» ემბლემა

ARMINIUS-DENKMAL (Ⴀრმინიუსის ძეგლი) — აგებულია 1838-1875 წწ. ქ. შეტმოლდის მახლობლად (ჩრდილოეთ შაინი-ჟესტვალის მხარე).

Ⴀრმინიუსის ძეგლი

ARNSBERG (Ⴀრნსბერგი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შაინი-ჟესტვალის მხარეში; 22 ათასი მაცხოვრებელი; კლიმატური კურორტი.

დრნსბერგის
საკავედრო ტაძარი

ART-COLOGNE («დრტ-კოლონი») — სახვითი ხელოვნების საერთაშორისო გამოფენა დრლნში.

«დრტ-კოლონის»
ემბლემა

ARTILLERIETRUPPE (არტილერიის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

დრტილერიის
ნაწილების
ბერეტის ემბლემა

ASB — *იხ.* Arbeiter-Samariter Bund.

ASAMKIRCHE (დზამკირხე) — ეკლესია ჰდუნხენში, აშენებული მე-18 ს. პირველ ნახევარში როკოკოს სტილში; ბაროკოს ოსტატების ძმები დზამების საჩუქარი ქალაქს; ცნობილია თავისი ფრესკებით.

დზამკირხეს შიდა
მორთულობა

ASCHERMITWOCH (ფერფლოვანი ოთხშაბათი) — შიდ მარხვის პირველი კვირის ოთხშაბათი, 40-დღიანი მარხვის დასაწყისი, რომელიც გრძელდება დღდგომამდე.

ASCHKUCHEN — *იხ.* Napfkuchen.

ASTA m — *იხ.* Allgemeiner Studentenausschuss.

ATLAS DELMEHORST («დტლას დელმეხორსტი») — საფეხბურთო კლუბი.

ხლუბ
«დტლას დელმეხორსტის»
ემბლემა

AUDI («დუდი») — კონცერნ «დუტოუნიონ დჟს» მსუბუქი მანქანა.

ფირმა დუდის
ემბლემა

AUDI-WERKE AG («დუდი-ვერკე დჟს») — საავტომობილო ფირმა, დაარსებული დ. ჰორხის მიერ ქ. ცვიკაუში 1910 წ. მას შემდეგ, რაც მისმა ძველმა ფირმამ «დუგუსტ ჰორხ უნდ ჰდ მოტორენვერკემ» განიცადა კომერციული წარუმატებლობა; ახალი სახელწოდება Audi ლათინურად ნიშნავს იმასვე, რაც გერმანული Horch, ე. ი. «ისმინე»; 1932 წ. შევიდა კონცერნ «დუტოუნიონ დჟს» შემადგენლობაში.

ფირმა
«დუდი-ვერკე დჟს»
ემბლემა

AUERBACHS KELLER («დუერბახსკელერი») — ძველისძველი ღვინის სარდაფი ზადციგში, რომელსაც გადმოცემით ინახულებდნენ ფაუსტი და ძუფისტოფელი.

«დუერბახსკელერის» შიდა ინტერიერი

AUFBAUGYMNASIUM (მოსამზადებელი გიმნაზია) — იძლევა იმ საგნების შესწავლის შესაძლებლობას, რომლებიც არ შედიოდნენ წინა სასწავლო პროგრამაში და რომლების შესწავლა საჭიროა სრული საშუალო განათლების მისაღებად.

AUFBAUSCHULE (ზედნაშენი სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა

(1964 შლამდე) სახალხო სკოლების მოწაფეების მოსამზადებლად სიმწიფის ადვოკატის გამოცდების ჩასაბარებლად.

AUGSBURG (ჰუგსბურგი) — ქალაქი ჰავარიამი; დაარსებულია ახ. წ. 14 წ.; 247 ათასი მაცხოვრებელი; მანქანათმშენებლობის, საფეიქრო და ელექტროტექნიკური მრეწველობის ცენტრი.

ჰუგსბურგის გერბი

ჰუგსბურგის საკათედრო ტაძარი

AUGSBURGER ALLGEMEINE («ჰუგსბურგერ ლეგემადნე») — ყოველდღიური გაზეთი, გამომავალი ქ. ჰუგსბურგში ტირაჟით 366 ათასი ეგზემპლარით.

«ჰუგსბურგერ ლეგემადნე»

AUGUST HORCH & Co MOTOREN-WERKE («ჰუგუსტ ჰორხ უნდ ჰო მოტორენვერკე») — *ახ. Audi-Werke AG.*

AUGUST THYSSEN-HÜTTE AG («ჰუგუსტ რისენ-ჰადუტე ჰი») — უმსხვილესი ფოლადსამსხმელი კონცერნი, დაარსებული 1889 წ. რ. რისენის მიერ ქ. შუდბურგში; 1973 წ. შემოიერთა კომპანია «ჰადმენტალ ჰი», 1977 წლიდან — «Thyssen AG».

AULA PALATINA («ჰულა პალატინა») — იმპერატორ ღონსტანტინეს ბაზილიკა, ქ. რირის ღირსშესანიშნაობა.

ჰაზილიკა ჰულა პალატინა

AURICH (ჰურიხი) — ქალაქი ჰევმო საქსონიის მხარეში.

ჰურიხის სავაჭრო ქუჩა

AUSSIEDLER (გადმოსახლებული) — ოფიციალური სახელწოდება ეთნიკური გერმანელების, რომლებიც ბრუნდებიან ჰერმანიაში ოსტ ქვეყნებიდან და ღმოსავლეთ ჰერობიდან.

AUTOBAHN (ავტობანი) — ჩქაროსნული გზატკეცილი ორმხრივი მრავალრიგობიანი უგზაჯვარედინო მოძრაობით.

ავტობანი

AUTOMOBILWERK EISENACH (AWE) (ჰდენახის საავტომობილო ქარხანა) — აშენებულია 1898 წ. რფერინგის მხარის ქ. ჰდენახში. ჟოფილი ჰიშქ უშვებდა მსუბუქ მანქანებს «ჰარტბურგი»; 90-ნი წლების დასაწყისში შევიდა «ჰდამ ოპელ ჰიუს» შემადგენლობაში.

ჰდენახის საავტომობილო ქარხნის ემბლემა

AUTO UNION AG («ჰუტო-ონიონ ჰი») — საავტომობილო კონცერნი, შექმნილი 1932 წ. ფირმების «ჰუდივერკე ჰი», «ჰანდერერ-ვერკე», «ჰორხ-ვერკე ჰი» და «ონიონ-ვერკე ჰი» შეერთების შედეგად; უშვებდა მანქანებს «ჰუდი», «ჰორხ», «ონიონ» და სხვ.

«ჰუტო-ონიონ ჰი» ემბლემა

AUTO UNION GMBH («ჰუტო-ანონ ჟმბიუ») — საავტომობილო კომპანია, დაარსებული 1949 წ. ქ. უნგოლშტადტში; 1959 წ. შევიდა კონცერნ «ნაიდლერ-ჟენც ლიუ» შემადგენლობაში; 1965 წლიდან აქციების საკონტროლო პაკეტი ეკუთვნის «ფოლკსვაგენერ ლიუ».

«ჰუტო-ანონ ჟმბიუს» ემბლემა

AWO — *იხ.* Arbeiterwohlfahrt.

AXEL SPRINGER VERLAG AG («ჰესელ შპრინგერ ჟერლაგ ლიუ») — საგაზეთო-საგამომცემლო კონცერნი, უდიდესი ჟერობაში; დაარსებულია 1947 წ. უამბურგში ჰესელ შპრინგერის მიერ; 1970 წლიდან გარდაიქმნა აქციონერულ საზოგადოებაში.

ჰესელ შპრინგერის გამომცემლობის ემბლემა

Bb

BABELSBERG (ჟაბელსბერგი) — ქ. პოტსდამის რაიონი, სადაც მდებარეობს მსოფლიოში უძველესი და უმსხვილესი კინოსტუდია, რომელიც აგრძელებს ოქტ-სტუდიის ტრადიციებს; აქვე იყო კინოსტუდია შუქლ (ქიუსი).

ჟაბელსბერგის კინოსტუდიის ვიშკარი

BABELSBERG 03 E.V. SV («ჟაბელსბერგ 03 სიუ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის

რეგიონალურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1903 წ.

კლუბი «ჟაბელსბერგ 03»-ს ემბლემა

BACKSTEINGOTIK f (აგურის გოტიკა) — არქიტექტურული სტილი, დამახასიათებელი ჩრდილო-გერმანულ ქალაქებისთვის.

სანოვერის ძველი რატუმა

BADEN n (ჟადენი) — 1. ისტორიული ოლქი ჟერმანიაში; 2. 1951 წლიდან ჟადენ-ჟიდურტემბერგის ნაწილი.

BADEN-BADEN n (ჟადენ-ჟადენი) — ბალნეოლოგიური კურორტი ჟვარცვალდის მთებში (ჟადენ-ჟიდურტემბერგის მხარე); 51 ათასი მაცხოვრებელი; ყოველწლიურად ტარდება სპორტულ-საცხენოსნო შეჯიბრებები.

ჟადენ-ჟადენი

BADENWEILER n (ჟადენვაილერი) — ბალნეოკლიმატური კურორტი სამხრეთ ჟვარცვალდში (ჟადენ-ჟიდურტემბერგის მხარე); 3600 მაცხოვრებელი; მემორიენილია არქიტექტურული ძეგლები: შპერცოგის სასახლის ნანგრევები, რატუმა, ძველრომაული აბანოები.

ჟადენვაილერი. სასტუმრო «სოზენჰოფი»

BADEN-WÜRTTEMBERG *n* (ჰადენ-ჴადურტემბერგი) — ქვემოთის ფედერალური მხარე; ფართობი 35751 კვ. კმ, 10,15 მლნ. მაცხოვრებელი; ადმინისტრაციული ცენტრი შტუტგარტი; თვალწარმტაცი ლანდშაფტები: ჰვარცვალდი, შადნის, შუნაის, ჩეკარის ხეობები; მთიანი ადგილი ჰადზერშტული, ჴოდენის ტბა; აქ მდებარეობენ მსოფლიოში ცნობილი ფირმები: შადმლერ-ჴენცი (Daimler-Benz), ჴოში (Bosch), შორშე (Porsche), უმსხვილესი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები: ქვემოთული ონკოლოგიური ცენტრი (das Deutsche Krebsforschungszentrum) შადდელბერგში, შაქს შლანკის სახელობის მრავალრიცხოვანი ინსტიტუტები, ქვემოთული ლიტერატურული არქივი (das Deutsche Literaturarchiv) შარბახში; უმაღლესი სასამართლო დაწესებულებები: ჴედერალური სასამართლო (das Bundesgerichtshof) და ჴედერალური კონსტიტუციური სასამართლო (das Bundesverfassungsgericht) ჴარლსრუეში; უძველესი უნივერსიტეტი შადდელბერგში (დაარსებულია 1386 წ.); «შტუტგარტის ბალეტი» და «ჴახის საერთაშორისო აკადემია»; აქ გამოდის ქვეყნის წიგნების 40%; ჰადენ-ჴადურტემბერგთან არის დაკავშირებული შ. ჴილერის, შ. ჴელდერლინის, ჴ. ჴაუფის, ჴ. ჴ. შ. ჴეგელის, შ. ჴ. ჴელინგის სახელები.

ჰადენ-ჴადურტემბერგის ოლქები

BAD GOTTLEUBA *n* (ჴად ჴოტლოდბა) — კლიმატური და ბალნეოლოგიური კურორტი, მდებარეობს შრეზდენიდან (საქსონია) სამხრეთ-აღმოსავლეთით მდინარე ჴოტლოდბას ხეობაში; შემორჩენილია გვიანგოტიკური ეკლესიები ჴუკას ჴრახახის სკოლის მხატვრების მოხატულობით.

ჴად ჴოტლოდბას გერბი

BAD HOMBURG VOR DER HOHE (ჴად შომბურგი ფორ დერ შოე) — ბალნეოლოგიური კურორტი ჴესენის მხარეში შადნის შრთხვფურტიდან ჩრდილოეთით; მდებარეობს ჴაუნუსის მთების განშტოებებში 197 მ. სიმაღლეზე; მინერალური წყაროები ცნობილი იყო ძველ რომაელებისათვის; ტურიზმის ცენტრი; განვითარებულია ელექტრონიკა, ლითონდამამუშავებელი დი კვების მრეწველობები; ლირსშესანიშნაობები: ლანდგრაფების სასახლე (17 ს.), ეკლესია სანკტ-შარია (ნეოგოტიკა, 19 ს.), ყოფილი საკურორტო დარბაზი (ამჴამად კაზინო), მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი.

ჴად შომბურგის გერბი

ჰადენ-ჴადურტემბერგის დროშა

ჰადენ-ჴადურტემბერგის გერბი

ჰადენ-ჴადურტემბერგის მხარე

BADISCHE ANILIN- UND SODA-FABRIK AG (BASF) *f* («ჴადიშე ანილინ-უნდ სოდაფაბრიკ ჴუ») — ქიმიური მრეწ-

ველობის უმსხვილესი აქციონერული საზოგადოება, შექმნილი 1865 წ. ზედუვიგსჰაფენში; 1925-1945 წწ. კონცერნ «I. ჟ. ჟარბენინდუსტრი ლუ»-ს შემადგენლობაში; ხელმეორედ შეიქმნა 1952 წ.

«ჟადიშე ანილინის» ემბლემა

BAEDEKER KARL (1801-1859 წწ.) — გერმანელი გამომცემელი, 1827 წ. ღობლენცში დააარსა სხვადასხვა სახელმწიფოების გზამკვლევების გამომცემლობა; სიტყვა «ბედეკერი» გახდა გზამკვლევების სახელწოდება, რომლების გამოცემასაც აგრძელებს თანამოსახელე ფირმა «სამბურგში და შტუტგარტში.

ჟარლ ჟედეკერი (1801-1859)

BANDONEON n (ბანდონეონი) — ხელის გარმონი დასაკრავი ღილაკებით ორივე მხრიდან; სახელდებულია გერმანელი გამომგონებლის ჟ. ჟანდის სახელით.

ჟანდონეონი

BAP («ჟაპი») — გერმანული როკ-ჯგუფი, შექმნილი 1976 წ. ჟოლფგანგ ღიდეკენის მიერ; 1981 წ. ამ ჯგუფის ფირფიტამ დაიკავა პირველი ადგილი ხიტ-პარადში.

BARBARAFEIER (ღმინდა ჟარბარეს ლღესასწაული) — მემღაროელების ღღესასწაული; აღინიშნება 4 დეკემბერს ღმინდა ჟარბარეს ლღეს; ეს წმინდანი ითვლება მემღაროელების მღარველად.

მემღაროელების ჟგუფური ფოტო ღმ. ჟარბარეს ლღესასწაულზე

BARTHOLOMÄUS DOM m (ღმინდა ჟართლომეს ლადარი მადნის ღრანგფურტში) — ამ ლადარში ოქროს ჟულის კანონების (1356 წ.) თანახმად ირჩევდნენ და ადგავდნენ გვირგვინს გერმანელ იმპერატორებს (1562-1792 წწ.); წარმოდგენს გოტიკის სტილში შესრულებულ ქვიშაქვის მალალ კოშკს «ჟლორიოზა»-ს 12,8 ლონიანი ზართ, რომელიც ღამოისხა 1877 წ. ლრებდნში.

ღმინდა ჟართლომეს ლადარი

BARTHOLOMÄUS-FEST n (ღმინდა ჟართლომეს ლღესასწაული) — გღვების ღღესასწაული; აღინიშნება 24 აგვისტოს ღმინდა ჟართლომეს ლღეს; ეს წმინდანი ითვლება გღვების მღარველად, განსაკუთრებით მესაქონლეების და მეღვინეების.

BASF AG (შემ. Badische Anilin- & Soda-Fabrik AG-სგან, Ludwigshafen) («ჟღსჟ ლუ») («ჟადიშე ანილინ-უნდ სოდა-ფაბრიკ ლუ») — იბ. Badische Anilin- & Soda-Fabrik AG.

BASTEI f (ჟასტაე) — მთა საქსონიის ჟვედცარიამი (ჟერმანია);

ჟასტაეს მთა

BAUCH VON BERLIN (ყველის მუცელი) — ქალაქის მიწისქვეშა ნაწილი ღვექსანდერპლაცის ქვეშ.

BAUERN-THEATER *n* («ყაუერნ-ჩეატერ») ღარმიმ-სარტენკირხენში) — სახალხო თეატრი, რომელშიც იდგმება პიესები გლეხებზე ბავარიულ დიალექტზე.

«ყაუერნ-ჩეატერი» ღარმიმ-სარტენკირხენში

BAUERNFRÜSTÜCK *n* — გლეხური საუზმე: ღორის ქონზე შემწვარი კარტოფილი, მოსხმული ვვერცხით.

BAUHAUS *n* (ბაუჰაუსი) — არქიტექტურული მიმართულება, რომელიც ჩამოყალიბდა მშენებლობის და მხატვრული აგების უმაღლეს სკოლაში, და რომელიც ხელს უწყობს ფუნქციონალიზმის განვითარებას; მისი გამოჩენილი წარმომადგენლები არიან ზ. ღროპიუსი და ზ. ჰის ვან დერ ჰოე.

BAUHAUS-ARCHIV *n* («ყაუჰაუს ღრქივი») — ხელოვნების მუზეუმი შესაუში.

«ყაუჰაუს ღრქივის» შესახველი

BAUKNECHT GMBH *f* («ყაუკნეხტ ღმბს») — ფირმა მტუტგარტში, რომელიც აწარმოებს საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ხელსაწყოებს.; სახელდება ღამაარსებლის გვარიდან.

ფირმა «ყაუკნეხტს» ემბლემა

BAUMA («ყაუმა») (მემოკ. Baumaschinenausstellung-დან) — სამშენებლო მანქანების და სამშენებლო ტექნიკის საერთაშორისო ბაზრობა ზღუნხენში.

ზღუნხენის ბაზრობა «ყაუმას» ემბლემა

BAUMLÜTENFEST — ხეხილის ყვავილობის ყოველწლიური ტრადიციული დღესასწაული; აღინიშნება მაისში ქ. ზერდერში.

BAUMKUCHEN — ფხვიერი ტორტი მრგვალი კომპის სახით.

ტორტი «ყაუმკუხენი»

BAUSPAREN *n* — საბინაო მშენებლობის სახსრების დაგროვება.

BAUTZEN (ყაუტცენი) — ზემო (მთის) ზაუზიტცის (საქსონიის მხარე) მთავარი ქალაქი; მდებარეობს მდინარე შპრევეზე; 45 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ლითონდამუშავება, ვაგონმშენებლობა, ქალაქის მრეწველობა.

ყალაქ ყაუტცენის გერბი

BAVARIA MIT RUHMESHALLE (ყავარია სანთეონით) — ქალის ბრინჯაოს ქანდაკება, ყავარიის განსახიერება; ქალაქ ზღუნხენის სიმბოლო; ჩამოსხმულია მ. ჰილერის მიერ ყვანტჰალერის მოდელის მიხედვით და დადგმულია 1850 წ.; სიმაღლე 30 მ.; 1853 წ. ძეგლის გვერდით შეიქმნა პანთეონი, სადაც გამოფენილია ყავარიის გამოჩენილი მოღვაწეების ბეუსტები.

ჟავარია
სანთონით —
ქალაქ ჟდუნენის
სიმბოლო

პების ნაწილი ჟერმანიის ტერიტორიაზე.

ჟავარიის ღლუბი

BAYER AG («ჟადერ ღჟ») — ქიმიური კომპანია, დაარსებული 1863 წ. ზევერკუზენში; 1952 წლამდე შედიოდა ქიმიურ კონცერნ «წ. ჟ. ჟარბენინდუსტრი»-ში.

ფირმა «ჟადერის»
ემბლემა

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK IN MÜNCHEN (ჟავარიის სახელმწიფო ბიბლიოთეკა ჟდუნენში) — დაარსებულია 1558 წ.; ჟგროპაში ერთერთი უმსხვილესი ბიბლიოთეკა; ითვლის 6 მილიონ ტომს.

ჟავარიის სახელმწიფო ბიბლიოთეკა

BAYER 04 LEVERKUSEN TSV («ჟადერ 04 ზევერკუზენ ღსჟ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1904 წ.

ღლუბ «ჟადერ
ზევერკუზენის»
ემბლემა

ღლუბ «ჟადერ ზევერკუზენის» სპორტული ფორმა

BAYERISCHE STAATSOOPER (ჟავარიის სახელმწიფო ოპერა) — მსოფლიოს ერთერთი საუკეთესო საოპერო თეატრი; 1997 წლიდან მასში ტარდება ყოველწლიური საოპერო ფესტივალი.

ჟავარიის სახელმწიფო ოპერა

BAYER 05 UERDINGEN FC («ჟადერ 05 ჟრდინგენ ჟღ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

ღლუბ
«ჟადერ ჟრდინგენის»
ემბლემა

BAYERISCHER MAXIMILIANSORDEN FÜR WISSENSCHAFT UND KUNST (ჟავარიის ჟაქსიმილიანეს ორდენი მეცნიერებისათვის და ხელოვნებისათვის) — ჟავარიის ორდენი, დაარსებულია 1980 წ.

ჟავარიის ჟაქსიმილიანეს სხვადასხვა ხარისხის ორდენები

BAYERISCHE MOTORENWERKE — იხ. BMW.

BAYERISCHE ALPEN pl (ჟავარიის ღლუბები) — ჩრდილოეთის ღირიანი ღლუბები

ყავარის
ჩაქსიმილიანეს
ორდენი.
ყაფთის ნაირსახეობა
მანდილოსნებისათვის

BAYERISCHER VERDIENSTORDEN
(ყავარის შამსახურების ორდენი)
— ყავარის უმაღლესი ორდენი, და-
არსებული 1957 წ.

ყავარის შამსახურების სხვადასხვა
ხარისხის ორდენები

ყავარის
შამსახურების
ორდენი.
ყაფთის ნაირსახეობა
მანდილოსნებისათვის

BAYERISCHER WALD m (ყავარის ლეი) —
ჩოთები ყავარის მხარეში; ეროვ-
ნული პარკი.

ჩოთები ყავარის ლეი

BAYERISCHES ARMEEMUSEUM
(ყავარის სამხედრო მუზეუმი) —
განლაგებულია ჰერცოგის 15 ს.
სასახლეში; წარმოდგენილია
სამხედრო ისტორიის ობიექტები
გვიანდელ შუასაუკუნეებიდან ჩვენს
დრომდე.

ყავარის სამხედრო მუზეუმი

BAYERISCHES MEER n («ყავარის
ზღვა») — ტბა ღიმბეგეს ხატოვანი სა-
ხელწოდება.

BAYERISCHES NATIONALMUSEUM (ყავა-
რის ეროვნული მუზეუმი) — შექმნი-
ლია 1855 წ. ჩაქსიმილიან II-ის მი-
ერ, რომელმაც მიუძღვნა იგი ყავა-
რის კულტურას და ხალხურ ხელოვ-
ნებას.

ყავარის ეროვნული მუზეუმი

BAYERN n (ყავარია) — ქვეყანის
უდიდესი ფედერალური მხარე, ფარ-
თობი 70 554 კვ. კმ., მოსახლეობა
11,77 მლნ., ადმინისტრაციული ცენ-
ტრი მიუნხენი; მის ტერიტორიაზე
მდებარეობენ ღაღები ყველაზე მა-
ღალ მწვერვალთა ცუგ-შპიტცე
(2962 მ.), მთები ყავარის ლეი, მდი-
ნარეები შუნაი, ჰაინი შენაკადებით,
თვალწარმტაცი ტბებით; მრეწველო-
ბა: ელექტროტექნიკური, ავტომშე-
ნებლობა, ნავთობგადამამუშავება, მი-
ნის ქარხნები და ფაიფურის საწარ-
მოები, მეღვინეობა, ტრადიციული
დარგი — ლუდის ზდა; მეცნიერულ-
კვლევითი ინსტიტუტები (მ. შ. ჩაქს
შლანკის სახელობის შლანკის ფი-
ზიკის ინსტიტუტი), უნივერსიტეტები,
მრავალრიცხოვანი მუზეუმები (ყა-
ვარის ეროვნული მუზეუმი, ძველი
და ღხალი შინაკოთეკები და სხვ.),
თეატრები, მონასტრები და ეკლე-
სიები.

ყავარის შრომა

ყავარის გერბი

ჟავარიის მხარე

ჟავარიის ოლქები

BAYERN pl (ჟავარები / ბავარიელები) — 1. გერმანელთა ტომი; 2. ჟავარიის მკვიდრნი.

BAYERN MÜNCHEN FC («ჟადერნ შდუნხენ მუნქ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; ჟერმანიის მრავალგზის ჩემპიონი და ჩემპიონთა ლიგის გამარჯვებული.

კლუბი «ჟადერნ შდუნხენის» ემბლემა

კლუბი «ჟადერნ შდუნხენის» სპორტული ფორმა

BAYERNKURIER m («ჟადერნკურირი») — ყოველდღიური გაზეთი, გამოშვებული შდუნხენში ტირაჟით 153 600 ეგზემპლდარი; ჟსხ-ის ორგანო.

BAYERNKURIER

Deutsche Wochenzeitung für Politik • Wirtschaft und Kultur

ჟაზეთი «ჟადერნკურირი»

BAYREUTH (ჟადროდტი) — ქალაქი ჟავარიაში, სიხარდ ჟაგნერის სამშობლო; 1876 წლიდან ქალაქში ტარდება მსოფლიო მნიშვნელობის საოპერო ფესტივალი.

ჟალაქ ჟადროდტის გერბი

BAYREUTHER FESTSPIELE pl (ჟადროდტის ფესტივალი) — მსოფლიოში უდიდესი საოპერო ფესტივალი ქ. ჟადროდტში (ჟავარია); შენობა, რომელშიც 1876 წლიდან ტარდება ფესტივალი, აშენებულია სიხარდ ჟაგნერის პროექტით; ფესტივალის რეპერტუარშია მისი ათი მთავარი ოპერა.

ჟადროდტის ოპერის თეატრი

BAYRISCHKRAUT n (კომბოსტო ბავარიულად) — მოშუშული კომბოსტო ღორის ქონით, შაქრით და ძმრით.

BDA f (ჟბა) — იხ. Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände.

BDI m (ჟბი) — იხ. Bundesverband der Deutschen Industrie.

BdV m — იხ. Bund der Vertriebenen.

BEAMTER m (ჩინოსანი) — მოსამსახურე, რომლის დათხოვა სამსახურიდან დაუშვებელია და რომელსაც აქვს უფლება პენსიაზე.

BEETHOVEN-DENKMAL n (ჟეთკოვენის ძეგლი) — უდიდესი გერმანელი კომპოზიტორის ზ. ჟ. ჟეთკოვენის (1770-1827 წწ.) ძეგლი ჟონში; მის ზედირკველში ამოქოლილია მე-9 სიმფონიის და საზეიმო მესის პარტიტურები.

ქეთხოვენის ძეგლი ჟონში

BEETHOVEN-HALLE *f* (ქეთხოვენჰალე) — საფესტივალო დარბაზი ჟონში; შენობის წინ დადგმულია ქეთხოვენის ძეგლი, შესრულებული ჰლაუს ჰამერისის მიერ (1986 წ.).

ქეთხოვენის ძეგლი ქეთხოვენჰალეს წინ (ჰლაუს ჰამერისი, 1986 წ.)

BEETHOVENHAUS *n* (ქეთხოვენის სახლ-მუზეუმი) — აქ ინახება ქეთხოვენის პარტიტურები, მისი პორტრეტები, და აგრეთვე სასმენი მილაკების კოლექცია, რომელიც მოაგონებს კომპოზიტორის ტრაგედიას (სიერუს).

ქეთხოვენის სახლ-მუზეუმი ჟონში

ზემოქართული დავა სახლზე, რომელშიც 1770 წ. დაიბადა ქეთხოვენი

BEIGEORDNETER *m* (ადმინისტრაციული კომიტეტის წევრი) — აღმასრულებელი ორგანოს წევრი რაიონული დაქვემდებარების ქალაქებში და თემებში.

BEKENNTNISSCHULE *f* (კონფესიული სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა ერთმორწმუნე ბავშვებისათვის.

BELLEVUE *n* (ქელვეუ) — სასახლე ქერლინში; ქვემოქართლის ფედერალური პრეზიდენტის რეზიდენცია.

სასახლე ქელვეუ ქერლინში

BENZ CARL FRIEDRICH (ქენცი ჰარლ ფრიდრიხი) (1844-1929 წწ.) — გერმანელი ინჟინერი და მაწერმე.

ჰარლ ფრიდრიხის ქენცი (1844-1929)

BENZ & CIE AG *f* («ქენც უნდ ჰა ეჰ») — საავტომობილო კომპანია; დაარსებულია 1883 წ. ინჟინერ ჰ. ფ. ქენცის მიერ; 1926 წ. შეუერთდა «შაიმლერ-ქენც ეჰ»-ს.

კომპანია «ქენცის» ემბლემა

BERCHTESGADENER LAND *n* (ქერხტესგადენერ ზანდ) — მთის ქვაბული თვალწარმტაცი ტბით ჰრონიგზეე ქავარიამში.

ჟერსტესგადენერ ზანდის ხელი

BEREITSCHAFTSPOLIZEI *f* (მორიგე პოლიცია) — მის ამოცანაში შედის ახალი საპოლიციო კადრების მომზადებაზე ზრუნვა, დაცვითი და სისხლის სამართლის პოლიციებისათვის დახმარების გაწევა დიდი სპორტული ღონისძიებების, ოფიციალური ვიზიტების, გამოფენების, დემონსტრაციების ჩატარების დროს, და აგრეთვე კატასტროფების შემთხვევაში.

BERGEN-BELSEN *n* (ჟერგენ-ჟელზენი) — ყოფილი ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკი ქ. ცელეს მახლობლად ჟვემო საქსონიაში, შექნილი 1940 წ.; 50 000 მსხვერპლი.

ჟემორიალური კედელი ჟერგენ-ჟელზენი

BERGISCHES LAND *n* (ჟერგიშეს ზანდი) — მთიანი ადგილი ქ. ჰილზის აღმოსავლეთით.

ჟერგიშეს ზანდის ერთერთი კუთხე

BERLIN *n* (ჟერლინი) — ჟერმანიის დედაქალაქი და ამავე დროს ფედერალური მხარე; ქვეყნის უდიდესი ქალაქი; ფართობი 882 კვ. კმ., მოსახლეობა 3,44 მილიონი ადამიანი; მდებარეობს მდინარე შპრევეს შესართავთაჱვის ადგილას მდინარე ჟაფელთან სანაოსნო არხებზე, რომლებიც აერთებენ ჟერლინს მდინარეებ ჟლბასთან და ოდერთან; უდიდესი სამრეწველო, კულტურული და მეცნიერული ცენტრი; ნაცისტური ჟერმანიის მე-2 მსოფლიო ომში დამარცხების შემდეგ ჟერლინის

ტერიტორია იყო გაყოფილი სსსრკ, ეყყ, შიდი ჟრიტანეთის და საფრანგეთის სექტორებად; ჟერმანიის აღმოსავლეთ ნაწილში 1949 წ. 7 ოქტომბერს გამოცხადდა ჟერმანიის შემოკრებიული ტესპუბლიკა დედაქალაქით ჟერლინში (საბჭოთა სექტორი); 1961 წ. იქნა აღმართული ჟერლინის კედელი (Berliner Mauer); ჟუსტ და ჟიჟტ გაერთიანების შემდეგ 1990 წ. 3 ოქტომბერს ფედერალური დედაქალაქის სტატუსი ჟონიდან გადაინაცვლა ჟერლინში; ჟერლინი პრეზიდენტის და ფედერალური ხელისუფლების ადგილსამყოფელოა; აქ მდებარეობენ: უნივერსიტეტები (Humboldt-Universität, Freie Universität, Technische Universität), 30 თეატრი (Deutsche Oper, Deutsche Staatsoper Unter den Linden, Komische Oper, Berliner Ensemble), 70 მუზეუმი, მრავალრიცხოვანი გელერეები, ზოოპარკები, 13-15 სს. გოტიკური ეკლესიები და ბაროკოს სტილის 17-19 სს. კლასიკური ანსამბლები; დირსშესანიშნაობებს შორის არის ჟერლინის ტაძარი, ჟრანდენბურგის ჟიშპარი (Brandenburger Tor), მმ. ჰიკოლოზის ეკლესია, შადრევანი «ჩეპტუნი», «ჟუზეუმების კუნძული» (Museumsinsel) და შერგამოს მუზეუმი (Pergamon-Museum), Altes-Museum, Berliner Kunstgewerbemuseum, Bode-Museum, Deutsches Theater, Friedrichshain, Friedrichstadt-palast.

ჟერლინის დროშა

ჟერლინის გერბი

ჟალაქი-მხარე ჟერლინი

BERLINALE f («ყერლინალე») — ყოველწლიური (1950 წლიდან) საერთაშორისო კინოფესტივალი ლერლინში; მთავარი პრიზი — «ყერლინის ოქროს დათვი».

კინოფესტივალი «ყერლინალეს» ემბლემა

BERLINER ECKE f («ბერლინული კუთხე») — ძველებური არქიტექტორული ელემენტი, რომელიც მე-19 ს. იხმარებოდა ლერლინში საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის დროს; ეს არის ორი ქუჩის გზაჯვარედინზე მდგარი შენობის მოკრილი კუთხე; კუთხე მორთულია აივნებით, ლოჯიებით და ა. შ.

ყერლინური კუთხის მაგალითი

BERLINER ENSEMBLE n («ყერლინერ ანსამბლი») — დრამატული თეატრი; დაარსებულია 1949 წ. ლერლინში ლერტოლდ ლრესტის და ჟ. ჟადგელის მიერ როგორც ანტინაცისტური და ანტიმონოტონარისტული მიმართულების თეატრი; ლერმანიის ერთერთი წამყვანი დრამატული თეატრი.

თეატრი «ყერლინერ ანსამბლი»

BERLINER KARPfen m (ბერლინური კობრი) — ჩურთვილი კობრი; ჩვეულებრივ ჭამენ საახალწლო ლამეს.

BERLINER KUNSTGEWERBEMUSEUM n (ყერლინის წართული ხელოვნების მუზეუმი) — შენობა ამენებულია 1985 წ. ქ. ჟუტბროდის პროექტით; მასში გამოფენილია ოქროს ნივთები, ქსოვილები, სურათები, მინა, ავეჯი

(ადრეულ შუასაუკუნეებიდან ჩვენ დრომდე); სუფრის ვერცხლის სერვიზი ბერლინური საქალაქო სასახლიდან და ჟელფების (11 ს. ბავარული სათავადო გვარი) სახელგანთქმული განძი.

ყერლინის წართული ხელოვნების მუზეუმი

BERLINER MAUER (ყერლინის კედელი) — გადამღობი ნაგებობების სისტემა ჟღქ და წასავლეთ ლერლინს შორის საერთო განფენილობით 162 კმ.; აგებულია ჟღქ მოსახლეობის წასავლეთში მასიური გადენის აღკვეთის მიზნით; ჟღქ პოლიტიკური ცვლილებების შედეგად 1990 წ. კედელი დაშალეს; კედლის ნარჩენები შენარჩუნებულია როგორც ძეგლი.

ყერლინის კედელი

BERLINER MORGENPOST («ყერლინერ ჰორგენპოსტი») — ლერლინში 180 ათასიანი ტირაჟით გამოქვეყნებული ყოველდღიური გაზეთი.

Berliner Morgenpost

ჟაზეთი «ყერლინერ ჰორგენპოსტი»

BERLINER OFEN m — კაფელის დიდი ლუმელი თავთავიანი ბადეს გარეშე, რომლის კარები იხრახნება და ლუმელი დიდ ხანს ინარჩუნებს სითბოს.

ყერლინური ლუმელი

BERLINER PFANNKUCHEN *pl* (ბერლინური ფუნთუშები) — ფუნთუშები სხვადასხვა გვარი ხლის საჩურთით; მათ ჩვეულებრივ ჰამენ წინასახალწლო ღამეს; ერთ-ერთი ფუნთუში ივსება მდოგვიით.

ჟერლინური ფუნთუში

BERLINER RING *m* (ჟერლინის რგოლი) — რგოლისებრი გზა ჟერლინის გარშემო.

BERLINER SCHNAUZE (ბერლინური დილაქეტი) — შოტსდამის, ოდერის ჟრანკფურტის, ჰოტბუსის, ნაწილობრივ ჰვერინის და ჩოდბრანდენბურგის ოლქების ენა.

BERLINER VOLKSBUHNE *f* (ჟერლინის სახალხო თეატრი) — ერთ-ერთი უძველესი ჟერლინში; დაარსებულია 1915 წ.; 20-ან წლებში მასში თამაშობდნენ ისეთი ცნობილი მსახიობები, როგორც ზ. შადხარდტი და ჟ. ოსკატორი.

ჟერლინის სახალხო თეატრი

BERLINER WEIÙE —ბერლინური ნათელი ლუდი.

BERLINER WEIÙE MIT SCHUÙ *f* (ბერლინური ნათელი) — ლუდი ჟოლოს სიროფის დამატებით.

BERLINER ZEITUNG («ჟერლინერ ცაეტუნგი») — ჟერლინში 258 ათასიანი ტირაჟით გამოძავალი ყოველდღიური გაზეთი.

ჟაზეთი «ჟერლინერ ცაეტუნგი»

BERLINER ZIMMER *n* (ბერლინური ოთახი) — კუთხის გასავლელი ოთახი ერთი გვერდითი ფანჯრით; ესეთი ოთახები იყო დამახასიათებელი მე-19 ს. მე-2 ნახევრის ჟერლინის გამენებისთვის; ზოგი ასეთი ოთახი შემორჩენილია ჟერლინის ძველ სახლებში.

BERLIN-KRISE *f* (ჟერლინის კრიზისი) — სიტუაცია, რომელიც წარმოიშვა საბჭოთა სამხედრო ადმინისტრაციის მიერ 1948 წ. ივლის-1949 წ. მაისში ჩატარებულ ღონისძიებების შედეგად: დასავლურ საოკუპაციო ზონებს და წასავლეთ ჟერლინს შორის გადაზიდვის კონტროლის გაძლიერებამ მიიყვანა ჟერლინის დასავლური სექტორების სახმელეთო ბლოკადამდე.

BERLIN (WEST) *n* (წასავლეთი ჟერლინი) — *იხ.* Westberlin.

BEROLINA *f* (ჟეროლინა) — ქალაქ ჟერლინის ლათინიზირებული სახელწოდება.

BERTELSMANN AG («ჟერტელსმან ოუ») — მსოფლიოში ყველაზე დიდი საგამომცემლო კონცერნი; დაარსებულია 1935 წ. ჰ. ჟერტელსმანის მიერ; გამომცემლობის ცენტრი მდებარეობს ქ. ჟეტერსლოში; 1950-1980 წწ. გააერთიანა 100-ზე მეტი პოლიგრაფიული ფირმა ქვეყანაში და საზღვარ გარეთ; უშვებს მხატვრულ, მეცნიერულ, საცნობარო, სასწავლო და სხვა ლიტერატურას.

BERTELSMANN

media worldwide

ჟამომცემლობა «ჟერტელსმანის» ემბლემა

BERTELSMANN JUGENDBUCHVERLAG *m* («ჟერტელსმან ოუგენდ ფერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.

BERTELSMANN-KONZERN *m* (ჟერტელსმანის კონცერნი) — *იხ.* Bertelsmann AG.

BERTELSMANN KUNSTVERLAG *m* («ჟერტელსმან კუნსტვერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.

BERTELSMANN LEXIKON-VERLAG *m* («ჟერტელსმან ლექსიკონფერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.

BERTELSMANN SACHBUCHVERLAG *m* («ჟერტელსმან სახბუხერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.

BERTELSMANN VERLAG *m* («ჟერტელსმან ფერლაგი») — *იხ.* Bertelsmann AG.

BERUFSSCHULE *f* (პროფესიული სასწავლებელი) — ამზადებს კვალიფიცირე-

ბულ მუშებს და მოსამსახურეებს; სწავლის ვადა სამ წლამდე.

BERUFAUFAUSCHULE *f* — სადამოს პროფესიული სკოლა, რომელშიც ხორციელდება სხვადასხვა პროფილის კვალიფიცირებული მუშების დაჩქარებული მომზადება.

BERUFSVERBOTE *pl* (აკრძალვა პროფესიებზე) — სამსახურებრივ-სამართლებრივი წესდების შეცვლის კანონის არაოფიციალური სახელწოდება.

BESATZUNGSSTATUT *n* (საოკუპაციო სტატუტი) — ხელმოწერილია 1949 წლის 21 იანვარს, ვიენის კონფერენციის დასრულების შემდეგ. მისი მიზანია, საფრანგეთის ოკუპირებული კომუნების და ქუჩის კანცლერის კ. ლენინის მიერ; ძალაში შევიდა 1949 წ. 21 სექტემბერს; ბევრ საკითხში ზღუდავდა ქუჩის სუვერენიტეტს; დაკარგა ძალა «ქუჩის და სამ სახელმწიფოს შორის ურთიერთობის ხელშეკრულების» დადების შემდეგ.

BESCHERUNG — საჩუქრების ჩუქება ყოფის დღესასწაულზე.

BEVIN-PLAN *m* (ჰევის გეგმა) — იტალიის წინადადება ბიზონების შექმნას და ერმანიის დაჩქარებულ განხეთქილებას (სახელდება ინგლისელ საგარეო საქმეთა მინისტრის სახელით).

BfV *n* — *ob.* Bundesamt für Verfassungsschutz.

BGS *m* — *ob.* Bundesgrenzschutz.

BIBLIOGRAPHISCHES INSTITUT **AG** *n* («ბიბლიოგრაფიული ინსტიტუტი») — საცნობარო ლიტერატურის გამომცემლობა, დაარსებული 1953 წ. ქ. ჰანზაჰიმში.

BIELEFELDER APPELL *m* (ჰილფელდის მოწოდება) — ერმანული პროფკავშირების გაერთიანების 1979 წ. დეკემბრის მოწოდება ქუჩის ტერიტორიაზე ამერიკული ფრთოსანი რაკეტების და საშუალო სიშორის რაკეტების განლაგების წინააღმდეგ **ჩეჩო**-ს საბჭოს გადაწყვეტილების შესაბამისად.

BIENENSTICH *m* (ბინენსტიხი) — ღვებელი, რომლის ქერქი შესდგება გახეხილ ნუშისგან, კარაქისგან, თაფლისგან და შაქრისგან.

ბინენსტიხი

BIERDECKEL *m* — *ob.* Bieruntersatz.

BIERSCHNAUZER *m* (რიზენშნაუცერი, ლუდის მწაუცერი) — რიზენშნაუცერის ხუმრობითი სახელწოდება, რომელიც იყო ძალიან პოპულარული მდუნენელ ლუდის მხდელეებში მე-20 ს. დასაწყისში.

BIERUNTERSATZ *m* (ლუდის ქვესადგამი) — მრგვალი ან სხვა ფორმის მუყაოს ქვესადგამი ლუდის სირჩის ქვეშ.

BIERZEIT *f* (ლუდის დრო) — სადილსა და ვახშამს შუა დროის სახელწოდება ჰიუნენში, როდესაც მსუბუქ საზეიმოთა ერთად სვამენ ლუდს.

BILD («ჰილდი») — სამბურგში ჩქელ ჰპრინცერის კონცერნში გამომავალი ყოველდღიური გაზეთი; ტირაჟი 4,7 მლნ. ეგზემპლარი.

ჰაზეთი «ჰილდი»

BILD AM SONNTAG (BAMS) («ჰილდ ამ ზონტაგი») — სამბურგში გამომავალი კვირის ილუსტრირებული გაზეთი; დაარსებულია 1956 წ.; ტირაჟი 2,6 მლნ. ეგზემპლარი.

BILDSTOCK *m* (ბილდშტოკი / მოსახსენებელი) — სამახსოვრო ნიშანი წმინდანის გამოსახულებით უბედურ შემთხვევის ადგილზე; ხშირია სამხრეთ ერმანიაში და ჩეხეთში.

ჰილდშტოკი

BINGER LOCH *n* (ჟინგენის ზერელი, ჟინგენის ორმო) — ადგილი, სადაც ქაენი იკაფავს გზას კლდეში მდინარის ხეობის შავიწროვებულ ნაკვეთზე.

ჟინგენის ზერელი

BIO-BAUER *m* (ბიო-გლეხი) — სოფლის მეურნეობის მუშაკი, რომელიც არ იყენებს ქიმიურ სასუქს და მცენარეების დაცვის ქიმიურ საშუალებებს.

BIO-PRODUKT *n* (ბიო-სურსათი) — სოფლის მეურნეობის ნაწარმი, მოყვანილი ქიმიკატების გამოუყენებლივ.

BISCHOF *m* (ეპისკოპოსი) — 1. ეპისკოპოსი; 2. ცივი სასმელი, შემდგარი შაქრიან წითელი ღვინისგან, მიხაკისგან და ფორთოხლის ქერქისგან.

BISMARCKHERING *m* (ბისმარკჰერინგი) — ქ. შრტალზუნდის მაცხოვრებლებმა 1880 წ. მიმართეს კანცლერ ჟისმარკს თხოვნით ნება დაერთო დამუშუავებული ქაშაყის სუკებისთვის ასეთი სახელის შერქმევა.

ჟისმარკჰერინგი

BISMARCKEICHE *f* — მოგრძო ბისკვიტის ტორტი საცხით.

BI-ZONE *f* (ბიზონია) — გაერთიანებული ამერიკული და ინგლისური საოკუპაციო ზონების სახელწოდება 1946-1949 წწ.

BKA *n* — *ob.* Bundeskriminalamt.

BLANKE HANS («ბლანკე ჟანსი») — ღელვის დროს ხრდილოეთის ზღვის ხატოვანი სახელწოდება.

ხრდილოეთის ზღვა ჟამინდობის დროს

BLAU-WEIß BERLIN SPVg («ჟლაუ-ჟაიხ ჟერლინ სპვგ») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «ჟლაუ-ჟაიხ ჟერლინის» ემბლემა

BLAUE MINNA *f* (ლურჯი შინა) — პატიმრების გადასაცვანი საპოლიციო მანქანა ქურის ოლქში (სახელდებულება მანქანის ფერიდან).

BLAUE «UMWELTENGEL» (ეკოლოგიური ნიშანი «ზურჯი ანგელოზი») — საქონლის სიმბოლო, რომელიც დამზადებულია ეკოლოგიურად სუფთა ტექნოლოგიების საფუძველზე, უშიშრო დაზგებზე და ხელსაწყობებზე.

ჟკოლოგიური ნიშანი «ზურჯი ანგელოზი»

BLAUER BRIEF *m* (ლურჯი წერილი) — 1. შეტყობინება სამსახურიდან დათხოვნაზე ან გადადგომაზე; 2. წერილი სკოლიდან მობლებს მოწადის ჩამორჩენაზე ან ცუდ ყოფაქცევაზე.

ზურჯი წერილი

BLAUER HEINRICH *m* (ლურჯი ჟენრიხი) — 1. ჟარ., ჟრგ. უჩენო ქერის ფაფა; 2. სალ. მოხდილი რძე.

BLAUER PETER *m* (ლურჯი პეტერი) — საზ. ჟრგ. სასიგნალო ალამი გემზე, რომელიც აღიმართება საალმე ჟოკზე გემის ნავსადგურიდან გასვლის #

24 საათით ადრე (სახელდებულება ალმის ფერისგან).

სახიგნალო ალამი
Blauer Peter-ი

BLAUPUNKT («*ჰლაუპუნქტი*») — რადიოსაქონლის გამომშვებ ფირმა Blaupunkt Werke GmbH-ს სავაჭრო ნიშანი.

Blaupunkt Werke GmbH-ს სავაჭრო ნიშანი

BLEISOLDATEN pl (კალის ჯარისკაცები) — კალისგან დამზადებული ჯარისკაცების პატარა სათამაშო ფიგურები; ხშირად აგროვებენ კოლექციად.

კალის ჯარისკაცები

BLINDER HUND m (ბლინდერ ჰუნდ / ბრმა ძაღლი) — ხალ. ყავა ურძეოდ.

BLOCKADE DER WESTSEKTOREN BERLINS f («*ყერლინის დასავლეთის სექტორების ბლოკადა*») — იხ. Berlin-Krise.

BLOHM & VOß AG («*ჰლომ უნდ ფოს ლჰ*») — ერთ-ერთი უმსხვილესი გემთსამშენებლო ფირმა; დაარსებულია 1877 წ. შაბბურგში.

ფირმა «*ჰლომ უნდ ფოს ლჰ*»-ს ემბლემა

BLUMENSTADT ERFURT f (ყვავილების ქალაქი *ჰრფურტი*) — ქ. *ჰრფურტი*ს სახელწოდება; აქ ყოველწლიურად ტარდება მებაღეობის საერთაშორისო გამოფენა *ჴჴ*.

BMW (*შემ. Bayerische Motorenwerke AG-დან*) (*ჰტჴ «*ჰაერიშე მოტორენვერკე ლჰ*», ჰაუნზენი*) — ერთ-ერთი უმსხვილესი საავტომობილო ფირმა, დაარსებული 1916 წ. ჰაუნზენში, სადაც არსებობს BMW-Muse-

um-იც, მიძღვნილი სახელგანთქმულ ავტომობილსადმი.

ფირმა *ჰტჴ-ს* ემბლემა

BMW-Museum-ი ჰაუნზენში

BND m (*ჴნწ*) — იხ. Bundesnachrichtendienst.

BOCHUM n (*ჴოხუმი*) — ქალაქი *ჰრდილოეთ შაინ-ჴესტფალიის მხარეში*; 410 ათასი მაცხოვრებელი; მანქანათმშენებლობა, ელექტრო- და ქიმიური მრეწველობები; სატრანსპორტო კვანძი; უნივერსიტეტი, ობსერვატორია; დრამატული თეატრი.

ქალაქ *ჴოხუმის* გერბი

BOCHUM VfL («*ჴოხუმ ვჴფ*») — *ჴუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი*; დაარსებულია 1848 წ.

კლუბ «*ჴოხუმის*» ემბლემა

BOCKBIER n (*ბოკბირი*) — მკაბრი ლუდი, რომელსაც აწარმოებენ ძირითადად *ჴავარიაში*.

BOCKWURST f (*ბოკვურსტი*) — ცხელი სარდელი, რომელსაც მიირთმევენ ლუდ Bockbier-თან ერთად; ტრადიციული კერძი *ბოკვურის სხეულის შლესასწაულის დროს*.

BODE-MUSEUM n («*ჴოდე-ბოდე-მუმი*») — *ჴერლინის ერთ-ერთი მუზეუმი*; აშენებულია 1897-1904 წწ. არქიტექტორ *ნეს მიერ*; ატარებს თავისი და-

მარსებლის ჟ. ფონ ჟოდეს სახელს; მუზეუმში არის განყოფილებები: ეგვიპტური, ადრექრისტიანულ-ბიზანტიური, დართული ხელოვნების; გერმანული ფერწერული და საქანდაკონაწარმოებების კრებული.

ჟერლინის ჟოდე-მუზეუმი

BODENSEE *m* (ჟოდენის თბა) — ერთ-ერთი უმსხვილესი და უმშვენიერესი ტბა ჟლპებისწინეთში ჟერმანიის, ჟვსტრიის და შვეიცარიის საზღვარზე ზღვის დონიდან 395 მ.; მას უწოდებენ აგრეთვე შვაბურ ზღვას (das Schwabische Meer); ტბის ფართობი 538,5 კვ. კმ., სიგრძე 63,5 კმ., სიგანე 14 კმ., სიღრმე 252 მ.; ტბის ნაპირებზე მდებარეობენ ქალაქები: ჟრიდრისჰაფენი (ჟერმანია), ჟორშაზი (შვეიცარია), ჟრეგენცი (ჟვსტრია).

ჟოდენის თბა

BODENWERDER (ჟოდენვერდერი) — ქალაქი მდინარე ჟერდერზე, მდუნჰაუნენის ქალაქი; ბარონი მდუნჰაუნენი — ომში და ნადირობაზე ფანტასტიკური თავგადასავლების და წარმოუდგენელი შემთხვევების მოთხრობების გმირი; მოთხრობების ციკლის «Vademecum für lustige Leute» ავტორად ითვლება ერთ-ერთი ქვემოაქსონიური გვარის წარმომადგენელი ჟარლ ჟრონიმ ჟრიდრის მდუნჰაუნენი (1720-1797 წწ.); მისი მოთხრობები გამოცემული იყო ჟერინგლისურ ენაზე, მაგრამ შემდგომ ჟოტფრიდ ჟურგერმა ხელმეორედ გადმოთარგმნა გერმანულ ენაზე და გამოსცა უსახელოდ სათაურით: «ჟარონ მდუნჰაუნენის სასწაულებ-

რივი მოგზაურობები ზღვაზე და ხმელეთზე და მხიარული თავგადასავლებები»; მდუნჰაუნენის სახელი განდა საზოგადო და ინმარება «მატყუარას», «მკვეხარას» მნიშვნელობით; ქალაქში არის შადრეგანი «Münchhausen-Brunnen»; ყოველწლიურად მაისიდან ოქტომბრამდე ქალაქში მიმდინარეობს Münchhausenspiele.

ჟარონ მდუნჰაუნენის ძეგლი ჟოდენვერდერში

BOHMERWALD *m* (ჟოჰემიის ჟყე) — მთები ჟოჰემიის სამხრეთაღმოსავლეთით; იკიმება ჟერმანიის, ჟვსტრიის და ჩეხეთის საზღვრის გასწვრივ; სიგრძე 250 კმ.

ჟოჰემიის ჟყე

BOHNENFEST *n* (გერცვის ჰეფის ლესასწაული) — ივთის ჟამოცხადების ლეს სადღესასწაულო ლეზელში გერცვის მარცვლის ჩადების ჩვეულება; მას, ვინც იპონის მარცვალს, აცხადებენ გერცვის ჰეფედ (Bohnenkönig); სრულდება სადღესასწაულო სიმღერა (Bohnenlied).

BONBON *m* (ბონ-ბონი) — ყოველგვარი სახის კარამელი, შაქრის ყინული და მსთ.

BONN *n* (ჟონი) — მსხვილი სატრანსპორტო კვანიძი და ნავსადგური ქადრზე (ჩრდილოეთ ქადრ-ჟესტვალის მხარე); 296 ათასი მაცხოვრებელი; 1949-1990 წწ. ჟჟქ დედაქალაქი და მთავრობის ადგილსამყოფელო მის გადასვლამე ჟერლინში; უნივერსიტეტი (Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn), რომელთა-

ნაც დაუავშირებელია **ჟ. ბ. ღრნდ-ტის, ღ. ზ. ყლეგელის, ჟ. ჟელმ-ჰოლდის, ჟ. ჟერცის, ღ. შარკის, ჟ. ჩიცმეს, ჰ. ჟუმანის სახელები; ზ. ჟეთჰოვენის სახლ-მუზეუმი, რომანიული ტაძარი (11-13 სს.) და ა. შ.**

ჟალაჟ ჟონის გერბი

ჟონის უნივერსიტეტი

BOONEKAMP m (ჟოლნეკამპი) — ჰოპ-ლარული გერმანული ლიქიორი სამკურნალო თვისებებით.

ჟოლნეკამპის ერთეული სახე

BOOTSMANN (ბოცმანი) — ყაჩიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ჟოცმანის განმარტვებელი ნიშნები

BÖRDE f (ბდორდე) — ხრდილოთ ჟერმანიის დაბლობის მოსავლიანი ბარი.

BORKUM n (ჟორკუმი) — კუნძული, ღღმოსავლეთ ჟრიზეთის კუნძულების ერთ-ერთაგანი.

ჟუნძული ჟორკუმი

BORUSSIA DORTMUND BV («ჟორუსია ბორტმუნდ ჟჟ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.

ჟლუბ «ჟორუსია ბორტმუნდის» ემბლემა

ჟლუბ «ჟორუსია ბორტმუნდის» სპორტული ფორმა

BORUSSIA MÖNCHENGLADBACH VfL («ჟორუსია შდონენგლადბახი ჟფღ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ჟლუბ «ჟორუსია შდონენგლადბახის» ემბლემა

BORUSSIA FULDA («ჟორუსია ჟულდა») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ჟლუბ «ჟორუსია ჟულდას» ემბლემა

BOSCH-KONZERN m (ჟოშის კონცერნი) — ავტომანქანების ელექტროხელსაწყობის და დასაკომპლექტებელი მოწყობილობის წარმოების ერთ-ერთი უმსხვილესი კონცერნი; დაარსებულია 1917 წ. ჰობერტ ჟოშის მიერ ქ. შტუტგარტში; 1966 წლიდან კოლპერაციამა სიმენსის კონცერნთან.

BOSCH

ჟონცერნ «ჟოშის» ემბლემა

BOULETTE f — ლორის ხორცის დანაყული კოტლეტი.

BPA n — *ბ.* Bundespresseamt.

BRANDENBURG n (ჟრანდენბურგი) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის აღმოსავლეთში; ფართობი 29 475 კვ.

კმ., მოსახლეობის რაოდენობა 2,54 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი შოტსლამი; ჟრანდენბურგის ცენტრში მდებარეობს ჟერმანიის დედაქალაქი ჟერლინი, რომელიც წარმოადგენს დამოუკიდებელ ადმინისტრაციულ ერთეულს ფედერალური მხარის უფლებებით; შუასაუკუნოვან ჟერმანიაში ჟრანდენბურგი — სათავადო (სამარკგრაფო); 1356 წლიდან — საკურფიურსტო, რომელსაც 1415 წლიდან მართავდნენ შოგენცოლერნები; 1618 წ. გაერთიანდა შრუსიის საჰერცოგოსთან ჟრანდენბურგულ-შრუსულ სახელმწიფოში; მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ ჟრანდენბურგის ძირითადი ოლქები შევიდა საბჭოთა საოკუპაციო ზონაში; 1949-1952 წწ. — მხარე, 1952-1990 წწ. — ოლქი ყოფილ ჟშს; განვითარებულია სოფლის მეურნეობა (ჰვავის და ზეთის კულტურების დამუშავება); განვითარებულია სატრანსპორტო მაქბანათმშენებლობა, ჩარხმშენებლობა, ელექტრონიკა, ოპტიკა, ქიმიური, კვების მრეწველობები.

ჟრანდენბურგის დროშა

ჟრანდენბურგის გერბი

ჟრანდენბურგის მხარე

BRANDENBURGER TOR n (ჟრანდენბურგის ჰიშკარი) — ჟერლინის სიმბოლო, მე-18 ს. არქიტექტურული ძეგლი; იგი ერთად-ერთი საქალაქო ჰიშკარია, რომელიც შემორჩა ჩვენ დრომდე; არქიტექტორმა ჟ. ჟ. ჟანგპანსმა დააპროექტა იგი ბერძნულის ნიმუშით (1788-1791 წწ.); ჟერლი-

ნის ჟედლის აღმართვის შემდეგ ჰიშკარი იქცა ჟერმანიის გაყოფის სიმბოლოდ, 1990 წლიდან კი, კედლის დანგრევის შემდეგ, ქვეყნის კვლავ გაერთიანების სიმბოლოდ; ახლა მასზე კვლავ დგას შეკეთებული კვადრიგა ჟამარჯვების ქალღმერთით, მორთული არწივით და პრუსიული ჯვრით.

ჟრანდენბურგის ჰიშკარი

BRANDT WILLY (ჟრანდტი ჟილი) (ნამდვილი სახელი და გვარი ჟერბერტ ჟარლ ჟრამი) (1913-92 წწ.) — ჰჟჰ პოლიტიკური მოღვაწე, ჟსშს თავჯდომარე 1964 წლიდან, ფედერალური კანცლერი 1969-1974 წწ., სოციალისტური ინტერნაციონალის თავჯდომარე 1976 წლიდან.

ჟილი ჟრანდტი (1913-1992)

BRANNTWEIN m (ბრანტვადნი) — მაგარი ალკოჰოლური სასმელი; ცნობილია 1500 წლიდან.

BRATWURST f — შემწვარი ძეხვი.

BRUNSWIG n (ჟრაუნშვადგი) — ქალაქი ფედერალურ მხარეში ჟვემო საქსონია; 259 ათასი მაცხოვრებელი; აქ აწარმოებენ მსოფლიოში ცნობილ ფოტოაპარატებს «როლაი» (Rollei-Kameras) და ჰიანინოს «ჟიმელ» (die Schimmel-Pianos); უნივერსიტეტი (11 ს.), რომანული ტაძარი (12 ს.). ჟერცოგ ლნტონ ოლრინის სახელობის მუზეუმი უძველესია ჟეროპაში.

ჟალაქ ჟრაუნშვადგის გერბი

«Braunschweiger Zeitung»-ის საკათედრო ტაძარი

BRAUNSCHWEIGER ZEITUNG («Braunschweiger Zeitung» — «Braunschweiger Zeitung») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ქ. Braunschweig-ში (ჩვეულოდ საქუთაისის მხარე) ტირაჟით 223 700 ეგზ.

«Braunschweiger Zeitung»-ის გაზეთი

BRD — იმ. Bundesrepublik Deutschland.

BRECHT-THEATER n (პრეტის თეატრი) — იმ. Berliner Ensemble.

BREISGAU m (პრეისგაუ) — გეოგრაფიული ოლქი ადენ-ჰაფტგემეინგის მხარეში.

პრეისგაუს ხედი

BREMEN n (პრემენი) — 1. ქერძანიის ყველაზე პატარა ფედერალური მხარე; ფართობი 404 კვ. კმ., მოსახლეობის რაოდენობა 685 ათასი მაცხოვრებელი; 2. ქ. პრემენი — ფედერალური მხარის პრემენის ადმინისტრაციული ცენტრი, მეორე (ჰამბურგის შემდეგ) საზღვაო ნავსადგური მდინარე ჯემერის ქვემო დინებაში; მოსახლეობის რაოდენობა 533 ათასი მაცხოვრებელი; 1358 წ. შევიდა ჰანზის ჰაფშირის შემადგენლობაში; ნედილი ბამბის, თამბაქოს, ბენზინის, ჩაის მსოფლიო ბაზარი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, გემთმშენებლობა, ავიამშენებლობა, მეტალურგიული, ქიმიური, ხის დამამუშავებელი მრეწველობები; ქალაქის საბაზრო მოედანზე მდებარეობს **RM**. შეტრფხ 11-13 სს. რომანული კაპარი, რაჭუშა ლორდინების

ხანის ტრადიციებში და ქოლანდის ქვის ქანდაკება («Bremer Roland») რაინდულ ჯავშანში, მახვილით და ფართი ხელში; იქვე გვერდზე დგას პრემენელი მუსიკოსების ძეგლი; ქალაქის სხვა ღირსშესანიშნაობებისგან აღსანიშნავია სახელგანთქმული ჟეხტერშტრახე ხელოვნების და გამოფენების ცენტრით, ჰნორფინტელის კვარტალი ხელოვნების, ანტიკვარიატით მოვაჭრეების სახლებით და სხვ.

პრემენის დროშა

პრემენის ჯრბი

ქალაქ-მხარე პრემენი

ქოლანდის ქანდაკება პრემენის საბაზრო მოედანზე

BREMER GRUNKOHL MIT PINKEL (მწვანე კომბოსტო ძეხვით ბრემენულად) — ძეხვი მზადდება ღორის ქონისგან და ბურლულისგან; კარგად შეკვამულია და შებოღალი.

BREMERHAVEN (პრემერჰაფენი) — ქალაქი პრემენის მხარეში, პრემენის ავანპორტი მდინარე ჯემერის შესართავში; მოსახლეობა 133 ათასი მაცხოვრებელი; ქვეყნის ერთ-ერთი მთავარი სამგზავრო პორტი, თემის

ნაზსადგური; განვითარებულია გემთ-
მშენებლობა, თევზგადამამუშავებე-
ლი მრეწველობა; საზღვაო არსენა-
ლი.

ქალაქ
კრემერჰაფენის გერბი

კრემერჰაფენის საწარმო

BREMER VULKAN VERBAND AG#
(«კრემერ ჰულკან ფერბანდ ჯ.ა.») —
ერთერთი უმსხვილესი გემთსამშე-
ნებლო კომპანია ქერმანიაში.

«კრემერ ჰულკან
ფერბანდის» ემბლემა

BREMISCHE BURGERSCHAFT (კრემენის
საქალაქო საკრებულო) — ქალაქ-
მხარე კრემენის პარლამენტი.

კრემენის საქალაქო საკრებულოს
სხდომთა დარბაზი

BRESLAU (კრესლაუ) — ქალაქი სილე-
ზიაში; ამჟამად პოლონეთის შემად-
გენლობაში.

ქალაქ კრესლაუს
გერბი

BRIEFBOMBE f (წერილი-ბომბი) — წე-
რილი ფეთქებადი მოწყობილობით,

რომელსაც უგზავნიან ვინმეს დასა-
ხირების მიზნით, შესაშინებლად და
ა. შ.; გავრცელდა ბოლო წლებში ტე-
რორისტების გააქტიურების პირო-
ბებში.

BRIGADEGENERAL (ბრიგადის გენერა-
ლი) — გენერლის წოდება ჯუნდეს-
ვერში.

კრიგადის გენერლის
განმასხვავებელი
ნიშნები

BRIGITTE f («კრიგიტა») — ქალთა
პოპულარული ჟურნალი; გამოიცემა
ჰჰრინგერის კონცერნის მიერ.

ჟურნალი
«კრიგიტა»

BROCKEN m (კროკენი) — უმაღლესი
მწვერვალი (1142 მ.) ზარცის მთებ-
ში.

კროკენის
მწვერვალი

BROCKHAUS («კროკჰაუსი») — საგა-
მომცემლო ფირმა, დაარსებული 1805 წ.
წ. კროკჰაუსის მიერ 1805 წ.; 1984
წ. ფირმა «ვიბლიოგრაფიული ინსტი-
ტუტი ჯ.ა.»-თან გაერთიანების შემდეგ
იმყოფება ჰანჰამში; უშვებს ენციკ-
ლოპედიებს, საცნობარო და სპეცია-
ლურ ლიტერატურას.

ჯამომცემლობა «კროკჰაუსის» ემბლემა

BROCKHAUS FRIEDRICH ARNOLD (ჟროკ-ჰაუსი ჟრიდრიხ ბროლოდი, 1772-1823 წწ.) — გამომცემელი, სახელგანთქმული საგამომცემლო ფირმა «ჟროკჰაუსის» დამაარსებელი.

ჟრიდრიხ ბროლოდი ჟროკჰაუსი 1772-1823 წწ.

BROT FÜR DIE WELT («სური მთელს მსოფლიოსათვის») — საქველმოქმედო აქცია, რომელიც ტარდება 1959 წლიდან ჟობის წინადღეს ევანგელიკური ეკლესიის მიერ.

BROTZEIT *f* (ბროტცადიტი) — მსუბუქი საჭმელი საუზმესა და სადილს ან სადილსა და ვახშამს შუა.

BROWN, BOVERI & CIE. AG (BBC) *f* («ჟროუნ, ჟოვერი უნდ ბო ბიუ» (ჟააა)) — ჟვედარის ერთ-ერთი უმსხვილესი მანქანათმშენებლო და ელექტროტექნიკური კონცერნი, დარსებული 1871 წ. ქ. ჟიტენტურში; 1901 წლიდან მისი მვილობილი კონცერნი იმყოფება ქ. ტანჰაიმში (ჟადენ-ჟაურტემბერგის მხარე).

BRÜCKENVERLAG GMBH LITERATUR-VERTRIEB IMPORT EXPORT *m* («ჟრდუკენ ფერლაგ ბრიუნს ლიტერატურფერტრიბ იმპორტ-ექსპორტ») — გამომცემლობა ქ. ბრუნსელდორფში.

BRÜHL *m* (ჟრდული) — ქ. ჟაბციგის კვარტალი, საბერეველო ვაჭრობის და ქურქის მკერაობის ერთ-ერთი ცენტრი.

ჟაბციგის ჟრდული

BRÜHLSCHER TERRASSE (ჟრდულის ტერასა) — ქალაქ ბრუნსელდორფში მდინარე ჟლბის სანაპიროს სახელწოდება.

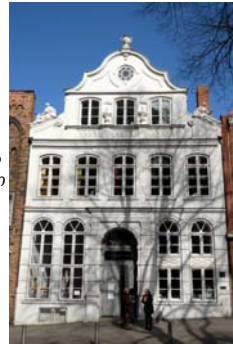
ჟლბის სანაპირო ბრუნსელდორფში

B. SCHOTT'S SOHNE MUSIKVERLAG *m* («ჟოტს ზონე მუზიკვერლაგი») — მუსიკალური ლიტერატურის გამომცემლობა, დარსებული 1770 წ. ქ. ტაინციში.

BUCHENWALD *m* (ჟუხენვალდი) — საკონცენტრაციო ბანაკი ჟადმარის მახლობლად (1937-1945 წწ.); 1958 წ. გახსნილია მემორიალური კომპლექსი.

BUCHTEL *f, n* (ბუხტელი) — ღვებელი ტკბილი საჩურთით სამხრეთ ქერმანიაში და ლესტრიაში.

BUDDENBROOK-HAUS *n* («ჟუდენბროკების სახლი») — სახლ-მუზეუმი ჟაუბეკში, რომელშიც დაიბადნენ სახელგანთქმული გერმანელი მწერლები უსენრის და ტომას ტანები.

ჟუდენბროკების სახლი ჟაუბეკში

BULLRICHSALZ *n* (ჟულრიხის მარილი) — სოდა, ძმარვის საწინააღმდეგო საშუალება, დარქმეული ბერლინელი მეაფთიაქის ლ. ჟ. ჟულრიხის (1802-1859 წწ.) სახელით.

ჟულრიხის მარილი

BUNA-WERKE HÜLS GMBH f («ჟუნა-ვერკე ჟიულს ჟუმბლ») — ხელოვნური კაუჩუკის მაწარმოებელი ქიმიური ქარხანა ქ. ჟკოპაუში (საქსონია-ჟნ-ჰალტის მხარე), დაარსებული 1936 წ.; ქარხნის მფლობელები არიან «ჟადერ ჟჟ» и «Chemische Werke Hüls AG».

«ჟუნა-ვერკე ჟიულსის» ემბლემა

BUND DER DEUTSCHEN KATHOLISCHEN JUGEND m (ხათოლიკური ახალგაზრდობის კავშირი) — კათოლიკური ახალგაზრდული ორგანიზაცია, რომელიც შედის ჟერმანული ახალგაზრდული ორგანიზაციების ფედერალურ გაერთიანებაში.

BUND DER VERTRIEBENEN (BdV) m (ჟანდვენილთა კავშირი) — დაარსებულია 1958 წ. იძულებით გადასახლებულების სხვადასხვა ორგანიზაციებისგან.

ჟანდვენილთა კავშირის ემბლემა

BUNDESAMT FÜR VERFASSUNGSSCHUTZ (BFV) (ღონსტიტუციის დაცვის ფედერალური უწყება (ბიწჟო)) — აწარმოებს ღონსტიტუციის დაცვაზე საბუთების შეგროვებას, ექვემდებარება შინაგან საქმეთა სამინისტროს; მდებარეობს ჟოლნში; ურთიერთმოქმედებს ღონსტიტუციის დაცვის სამხედრო ორგანიოებთან.

ღონსტიტუციის დაცვის ფედერალური უწყების გერბი

BUNDESARBEITSGERICHT n (შრომითი დავების ფედერალური სამართლო) — შრომითი დავების საკითხებში უმაღლესი ინსტანციის სასამართლო; მდებარეობს ჟრფურტში.

შრომითი დავების ფედერალური სამართლოს შენობა ჟრფურტში

BUNDESBÜRGER m (ბუნდესბიურგერი) — ფედერაციის მოქალაქე, ჟერმანიის მოქალაქე.

BUNDESDORF n (ბუნდესდორფი) (სიტყვ. ფედერალური სოფელი) — ჟჟჟ ყოფილი დედაქალაქის ჟონის უპატივცემულო სახელწოდება.

BUNDESFINANZHOF m (ფედერალური საფინანსო სასამართლო) — ფინანსური ორგანოების გადაწყვეტილებებზე საჩივრების განსახილველი უმაღლესი სასამართლო.

ფედერალური საფინანსო სასამართლოს შენობა ჟიუნხენში

BUNDESGERICHTSHOF (BGH) (ღზენაგის სასამართლო პალატა) — უმაღლესი ფედერალური სასამართლო; მდებარეობს ქ. ჟარლსრუეში.

ღზენაგის სასამართლო პალატას შენობა ჟარლსრუეში

BUNDESGRENZSCHUTZ (BGS) (ფედერალური სასაზღვრო დაცვა (ფსზ)) — მის გამგებლობაში იმყოფება ჟერმანიის სახელმწიფო საზღვრის საპოლიციო დაცვა, საზღვარზე მიმოსვლაზე საპოლიციო კონტროლი; მისი ამოცანაა ფედერალური პრეზიდენტის და ფედერალური კანცლერის უწყებების, სამინისტროების, ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს დაცვა.

ფედერალური სასაზღვრო დაცვის ემბლემა

BUNDESKANZLER m (ბუნდესკანცლერი, ფედერალური კანცლერი) — ჟერმა-

ნიის ფედერალური მთავრობის თავჯდომარე.

BUNDESKRIMINALAMT (BKA) (სისხლის სამართლის პოლიციის ფედერალური სამმართველო (სსსჟმს) — დანაშაულებთან ბრძოლის ფედერაციასა და მხარეების ურთიერთმოქმედების ცენტრალური ბიურო რეზიდენციით ჴისბადენში და მთავარი სამმართველოთი ჴონში.

სისხლის სამართლის პოლიციის ფედერალური სამმართველო ჴისბადენში

BUNDESLAND n (ფედერალური მხარე) — ადმინისტრაციული დაყოფის ერთეული; გააჩნია საკუთარი პარლამენტი (ლანდტაგი) და მთავრობა.

ქერმანიის ფედერალური მხარეები

BUNDESLIGA DFB (ქერმანიის საფეხბურთო ჴავშირის ომადლესი ლიგა) — დაარსებულია 1949 წ.

ქუნდესლიგის ემბლემა

BUNDESMARINE f (ბუნდესმარინე) — ბუნდესვერის სამხედრო-საზღვაო ძალები.

ქერმანიის სამხედრო-საზღვაო ძალების დრომა

ქერმანიის სამხედრო-საზღვაო ძალების ემბლემა

BUNDESNACHRICHTENDIENST (BND) m (ფედერალური სადაზვერვო სამსახური (ქჩნ) — ქერმანიის გარეპოლიტიკური და სამხედრო დაზვერვის ცენტრალური ორგანო.

ფედერალური სადაზვერვო სამსახურის ემბლემა

BUNDESPRÄSIDENT m (ბუნდესპრეზიდენტი, ფედერაციის პრეზიდენტი) — სახელმწიფოს მეთაური.

BUNDESPRESSEAMT (BPA) n (ქვევლითი სიტყვის და ინფორმაციის ფედერალური უწყება) — არის თავისებური შუამალი მთავრობასა და საზოგადოებრიობას შორის, აწყოებს სათავრობო პრეს-კონფერენციებს და ა. შ.

BUNDESRAT m (ბუნდესრატი, ფედერალური საბჭო) — ქერმანიის მხარეების წარმომადგენლობითი ორგანო; მონაწილეობს საკანონმდებლო და აღმასრულებელ საქმიანობაში.

ქუნდესრატის შენობა ქერლინში

BUNDESREGIERUNG f (ფედერალური მთავრობა) — აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანო; შესდგება ფედერალური კანცლერისგან, ვიცე-კანცლერისგან და მინისტრებისგან.

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (BRD) (ქერმანიის ფედერაციური ქესპუბლიკა) — სახელმწიფო ცენტრალურ ქვროპაში; ეკვრის ჩრდილოეთის და

ქალაქის ზღვები; ტერიტორია 357 042 კვ. კმ.; მასახლეობა 81,3 მლნ. ადამიანი; ენა — გერმანული; მორწმუნეები — პროტესტანტები და კათოლიკეები; ფედერაციის შემადგენლობაშია 16 მხარე; სახელმწიფოს მეთაური — პრეზიდენტი; მთავრობის მეთაური — ფედერალური კანცლერი; საკანონმდებლო ორგანო — ბუნდესტაგი; მხარეების საწარმოადგენლო ორგანო — ბუნდესრატი; დედაქალაქი ლაიპციგშია პრეზიდენტის, მთავრობის და ბუნდესტაგის ადგილსამყოფელოა; ლანდშაფტი: ჩრდილოეთში — ჩრდილოეთ ლაიპციგის დაბლობი ბორცვებით და ტბებით, სამხრეთით — მაღლობები და მთები (ქაიბის ფიქალოვანი მთები, შვარცვალდი, ჰაინრიხის მთები), სამხრეთით — ლაიპციგის განშტოება; მსხვილი მდინარეები — ქაიბი, ჰაინი, ლაიპცი, ოდერი; ეროვნული პარკები: ჰაიგარის ტყე, ლაიპციგის მრავალრიცხოვანი ბუნებრივი ნაკრძალები; ლაიპციგია — მაღალგანვითარებული ინდუსტრიული ქვეყანაა, მძლავრი ქიმიური და ნავთობქიმიური მრეწველობა, ელექტრონიკა, გამომწველობა და ა. შ.; მაღალგანვითარებული სოფლის მეურნეობა; ფულის ერთეული — ევრო.

ლაიპციგის რეგიაონი

BUNDESTAG *m* (ბუნდესტაგი) — პარლამენტის ქვემო პალატა; ქვეყნის სახალხო წარმომადგენლობითი ორგანო; ირჩევა ოთხი წლით; ამოცანები: კანონშემოქმედება, ფედერალური კანცლერის არჩევა, კონტროლი მთავრობის საქმიანობაზე.

ბუნდესტაგის შენობა

ბუნდესტაგის სხდომათა დარბაზი

ლაიპციგის დროშა

ლაიპციგის გერბი

ლაიპციგის

BUNDESVERBAND DER DEUTSCHEN INDUSTRIE (BDI) *m* (ლაიპციგის მრეწველობის ფედერალური კავშირი (ა.შ.)) — ლაიპციგის მრეწველების უმსხვილესი გაერთიანება, დაარსებულია 1949 წ.

BDI-ს ემბლემა

BUNDESVERDIENSTKREUZ *n* — ი.ხ. Verdienstorden der Bundesrepublik Deutschland.

BUNDESVEREINIGUNG DER DEUTSCHEN ARBEITGEBERVERBANDE E.V. (BDA) *f* (ლაიპციგის სამუშაოს მიძღვრების კავშირის ფედერალური გაერთიანება (ა.შ.)) — მდებარეობს ჰაილენში.

BDA-ს ემბლემა

BUNDESVERFASSUNGSGERICHT (BVG) n (ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლო) — განსაკუთრებული სახელმწიფო ორგანო, რომელიც ახორციელებს ზედამხედველობას ძირითადი კანონის დაცვაზე; ამოწმებს ფედერალურ და სამხარეო კანონებს მათ შესაბამისობაზე ძირითად კონონთან, ადგენს, ხომ არ ეწინააღმდეგება ამა თუ იმ პარტიების მოქმედება კონსტიტუციას; შესდგება ორ სენატისგან (რვა რვა მოსამართლე თითოში): მოსამართლეების ერთ ნახევარს ირჩევს ბუნდესტაგი, მეორეს კი ბუნდესრატი; მოსამართლეების უფლებამოსილებაა 12 წელი; ხელახლა არჩევა დაუშვებელია; მდებარეობს ჰარლსრუეში.

ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შენობა ჰარლსრუეში

BUNDESVERSAMMLUNG f (ფედერალური კრება) — ფედერალური პრეზიდენტის ასარჩევი ორგანო; შესდგება ბუნდესტაგის და ლანდტაგების დეპუტატებისგან (თანაბარი რაოდენობა).

BUNDESVERWALTUNGSGERICHT n (ფედერალური ადმინისტრაციული სასამართლო) — ქვეყნიის უმაღლესი ადმინისტრაციული სასამართლო; მდებარეობს ჰაიგოფში.

ფედერალური ადმინისტრაციული სასამართლოს შენობა ჰაიგოფში

BUNDESWEHR (ფედერაციული თავდაცვა / ჯარსკაცობა) — ქვეყნიის შედარებული ძალები; შექმნილია 1956 წ.; მის შემადგენლობაში იმყოფება: სახმელეთო ჯარები (Heer), საზღვაო ძალები (Marine), საჰაერო ძალები (Luftwaffe), ოპერატიული ძალები (Streitkräftebasis), სამედიცინო-სანიტარული სამსახური (Zentraler Sanitätsdienst); რაოდენობა 325 ათასი ადამიანი.

ჯარსკაცობის ემბლემა

Bundeswehr

BUNDIS 90 n («ჯავშირი 90») — პოლიტიკური პარტია, რომელიც წარმოიქმნა ქვეყანაში 90-ნი წლების დასაწყისში; 1993 წ. გაერთიანდა «მწვანეების» პარტიასთან, და შეიქმნა ახალი პარტია «ჯავშირი 90 / მწვანეები».

BUNDIS 90 / DIE GRÜNEN («ჯავშირი 90 / მწვანეები») — პოლიტიკური პარტია, რომელიც შეიქმნა 1993 წ. «მწვანეების» და «ჯავშირი 90» პარტიების გაერთიანების შედეგად; 1994 წ. ეს ბლოკი გავიდა ბუნდესტაგში.

«ჯავშირი 90 / მწვანეების» ემბლემა

BUNTE f («ჯუნტე») — პოპულარული ილუსტრირებული ჟურნალი.

ჭურნალი «ჭუნტე»

BUNTE STADT AM HARZ *f* (ჭრელი ქალაქი შარცში) — ქ. ჴერნიგეროდეს (საქსონია-ჲნჰალტის მხარე) ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქი განთქმულია ფახვერკული სახლებით და რატუმით, შუასაუკუნეების არქიტექტურის შედევრით.

ჴერნიგეროდეს რატუმა

BURDA GMBH, Offenburg («ჭურდა ჴმბშ», ოფენბურგი) — ჴერმანიის საგამომცემლო-პოლიგრაფიული კომპანიების ჯგუფი; დარსებულია 1908 წ.; გამოსცემს მოდეების, კინოდა ვიდეოპროდუქციას.

«ჭურდა ჴმბშ»-ს ემბლემა

BURDA-MODEN *pl* («ჭურდა მოდენ») — მოდეების პოპულარული ჟურნალი, რომელიც გამოდის მრავალ ენაზე მსოფლიოს 100-ზე მეტ ქვეყანაში; ტირაჟი 2,5 მლნ. ეგზემპლარი; გამომცემლობა «ჰოლსფერლაგ ჴნე ჴურდა».

ჭურნალი «ჭურდა მოდენი»

BURGERINITIATIVEN *pl* (სამოქალაქო ინიციატივები) — მოქალაქების გაერთიანებები საზოგადოებაში ნაკლოვანებებთან და პრობლემებთან ბრძოლის მიზნით; მოქმედებენ 70-ი წლების დასაწყისიდან.

BURGERMEISTER *m* (ბურგომადისტერი) — ქალაქის, თემის მართველი ორგანოების მეთაური; ჴერლინში, ჴრემენში და ჴამბურგში ადგილობრივი მთავრობის პრემიერ-მინისტრის რანგში.

BURGERSCHAFT *f* — ქალაქ-მხარის ჴამბურგის და ქალაქ-მხარის ჴრემენის პარლამენტები.

ჭრემენის პარლამენტი

BURGUNDERPFANNE (ბურგუნდული ტაფა) — მძიმე ტაფა მაღალი გვერდებით და სახელურით.

BURGUNDERWEIN *m* — ბურგუნდული ღვინო.

BUSSING AUTOMOBILWERKE AG («ჭდუსინგ აუტომობილვერკე ჴშ») — მსხვილი საავტომობილო კონცერნი, დარსებული 1903 წ. ჴ. ჴდუსინგის მიერ ქ. ჴრაუნშვადგში; უშვებდა სატვირთო მანქანებს და ავტობუსებს «ჭდუსინგი».

«ჭდუსინგის» ფირმის ემბლემა

BUR- UND BETTAG *m* (ჰოლანების და ლოცვის დღე) — რელიგიური გარდამავალი დღესასწაული ნოემბერში.

BUSCHMANN-BRUNNEN *m* (ჭუმმანის შადრევანი) — შადრევანი ქ. ჴრიდრისსროლაში მუსიკოსების უძველესი ოჯახის წარმომადგენლის ჴრიდრის ჴუმმანის პატივსაცემად, რომელმაც

1821 წ. აავიო ტუნიო საკრავი პირველი გარმონი.

ქუშმანიის მადრეკანი

BÜTTE *f* (ზეთის კასრი) — ჰრელად შეღებილი კასრი, რომლიდანაც წარმოთქვამენ სიტყვას ზამთრის გაცილების დღესასწაულის დროს.

BÜTTENREDE *f* (სიტყვის თქმა ზეთის კასრიდან) — სახუმარო საკარნავალო სიტყვა, წარმოთქმული ზამთრის გაცილების დღესასწაულის დროს.

BÜTTENREDNER *m* — ადამიანი, რომელიც დგას ზეთის კასრზე და წარმოთქვამს სახუმარო საკარნავალო სიტყვას.

ქდუტენრედნერი

B.Z. («ქე-გეტი») (შემ. Berliner Zeitung-იდან) — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ლქსელ ჰპრინგერის კონცერნში ქერლინში.

ქაზეთი «ქე-გეტი»

Cc

CARL WINTER UNIVERSITÄTSVERLAG GMBH *m* («ქარლ ჴინტერ უნივერსი-

ტეტფერლაგ ქიმბუ») — გამომცემლობა, დაარსებული 1822 წ. ლ. ჴინტერის მიერ ქ. ლობურგში; 1948 წლიდან მდებარეობს ქ. ჴაიდელბერგში; უშვებს სამეცნიერო ლიტერატურას.

CARL ZEISS JENA FC («ქარლ ცაის ჴენა ჴიქ») — ქუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ქლუბი «ქარლ ცაის ჴენას» ემბლემა

CARSTENS KARL (ქარსტენსი ქარლ, 1914-1992 წწ.) — ქერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1979-1984 წწ. (ქიშქ).

ქარლ ქარსტენსი (1914-1992)

FGX — *ობ.* Christlich Demokratische Union Deutschlands.

CEBIT *f* — *ობ.* Centrum Buro-Information-Telekommunikation.

CECILIENHOF (გეცილიენჰოფი) — სასახლე გეცილიენჰოფი ჴოტსდამში; აშენებულია 1913 წ. ინგლისური ქალაქგარე სახლების სტილში; 1945 წ. ჴაფსულში აქ ტარდებოდა ჴოტსდამის კონფერენცია, რომელზედაც მიმდინარეობდა შიდი ქრიტანეთის, ლყყ და სსსქ პოლიტიკური ხელმძღვანელების შეხვედრა.

სასახლე გეცილიენჰოფი

CENTRUM BÜROINFORMATION-TELEKOMMUNIKATION (CEBIT) *f* (ქდურო-ინფორმაციის და ლევეკომუნიკაციის ცენტრი) — საერთაშორისო კომპდუტერული გამოფენა-ბაზრობა ქ. ჴაინოვერში; მუშაობს 1986 წლიდან.

CHARITE *f* (შარიტე) (ფრ. *charite* — მოწყალება) — ლ. უსუბოლდტის სახელობის ჟერლინის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტის კლინიკა; დაარსებულია 1710 წ. შავი ჭირის ეპიდემიის დროს როგორც ჟრიდრის I პატარა საავადმყოფო.

ჟერლინის კლინიკა Charite

ჟერლინის კლინიკა Charite-ს ემბლემა

CHARLOTTENBURG *f* (ჟარლოტენბურგი) — 1. ჟერლინის რაიონი; 2. სასახლე იტალიური ბაროკოს სტილში, აშენებული ჟრიდრის ჟილჰელმ შრუსიელის მიერ მეუღლის სოფია ჟარლოტასთვის; სასახლის წინ დგას ღნდრეას ჟლოტერის ნამუშევარი შიდი კურფურსტის ქანდაკება; სასახლის პარკში მდებარეობს ჩაის სახლი, ჟინკელის პავილიონი, მავზოლეუმი.

სასახლე ჟარლოტენბურგი

CHECKPOINT CHARLIE *m* (ჩეკ-პონტ ჩარლი) — სასაზღვრო-გამშვები პუნქტი, რომელიც არსებობდა ჟერლინში შასავლეთ და ღლომსავლეთ ჟერლინს შორის; გაუქმდა ჟერმანიის გაერთიანების შედეგად 1990 წ.

ჩეკ-პონტ ჩარლი

CHEMNITZ *n* (ჟემნიცი) — ქალაქი საქსონიაში; 1953-1990 წწ. ერჟეა ღარლ-ჭარქს-ჟტადტი; მოსახლეობა 305 ათასი მაცხოვრებელი; სამრეწველო ცენტრი: მანქანათმშენებლობა, საფეიქრო, ქიმიური, ხის დამამუშავებელი მრეწველობა.

ქალაქ ჟემნიცის ოპერის თეატრი

CHIEMSEE *m* (ჩიმზეე) — ტბა ჟავარიაში.

ჩიმზეე

CHILEHAUS *n* (ჩილი-ჟაუს) — ორიგინალური ათსართულიანი შენობა ქ. შამბურგში.

ჩილი-ჟაუსი

CHLORODONT (ქლოროდონტი) — კბილის პასტის დამამზადებელი ფირმის სავაჭრო ნიშანი.

CHLOROPHILLKOMMUNISTEN *pl* (ქლოროფილის კომუნისტები) — «მწვანეთა» პარტიის წარმომადგენლების ზუმრობითი სახულწოდება.

CHRISTBAUM *m* — *იხ.* Weihnachtsbaum.

CHRISTFEIER *f* — *იხ.* ჟობა.

CHRISTFEST *n* — *ობ.* ყობა.

CHRISTIAN DIERIG *DJ f* («*ქრისტიან ტირიგ ღჲ*») — ბამბეულის უმსხვილესი კონცერნი, დაარსებული 1805 წ. ქ. ღუგსბურგში; 1972 წლიდან — «*Dierig Holding AG*».

«*ქრისტიან ტირიგის*»
ემბლემა

CHRISTI HIMMELFAHRT (*ტაცხოვრის ღმალღება*) — მოძრავი დღესასწაული ტაცხოვრის ღმალღების შემდგომ მორმოცე დღეს.

CHRISTLICH-DEMOKRATISCHE UNION DEUTSCHLANDS *+FGX*, (*ქვეყნიის ქრისტიანულ-დემოკრატიული ღავშირი (ქდმ)*) — ერთ-ერთი წამყვანი პოლიტიკური პარტია, ჩამოყალიბებული 1950 წ.; 1949-1969 წწ. და 1982-1998 წწ. იმყოფებოდა მთავრობების სათავეში; ქრისტიანულ-სოციალურ ღავშირთან ერთად ღუნდესტაგში შეადგენს ერთიან ფრაქციას.

ქრისტიანულ-დემოკრატიული ღავშირის
ემბლემა

CHRISTLICHER GEWERKSCHAFTSBUND DEUTSCHLANDS (CGB) *m* (*ქვეყნიის ქრისტიანული პროფკავშირი*) — აერთიანებს ქრისტიან მუშებს და მონამსახურეებს; შექმნილია 1959 წ.

ქვეყნიის ქრისტიანული პროფკავშირის
ემბლემა

CHRISTLICH-SOZIALE UNION IN BAYERN (CSU) (*ქრისტიანულ-სოციალური ღავშირი ღავარიამი (ქსმ)*) — დაარსებულია 1945 წ.; მოქმედებს ღავარიის ტერიტორიაზე; ქრისტიანულ-დემოკრატიულ ღავშირთან ერთად ღუნდესტაგში შეადგენს ერთიან ფრაქციას.

ქრისტიანულ-სოციალური ღავშირის ემბლემა

CHRIST UND WELT *f* («*ქრისტი უნდ ჴელტ*») — ყოველკვირეული რელიგიურ-პოლიტიკური გაზეთი; დაარსებულია 1948 წ.

COMMERZBANK AG («*ღომერცბანკ ღჲ*») — ქვეყნიის უმსხვილესი ბანკი; დაარსებულია 1870 წ.; შტაბ-ბინა მდებარეობს ქ. შფუსელდორფში.

«ღომერცბანკის» ემბლემა

CONGRESS CENTRUM *n* («*ღონგრეს-ცენტრუმი*») — საერთაშორისო სპეციალიზირებული გამოფენების ადგილი ქ. შამბურგში.

«ღონგრეს-ცენტრუმის» შენობა

CONSTANCE *f* («*ღონსტანცა*») — ქალთა პოპულარული ჟურნალი, რომელიც გამოიცემა შპრინგერის კონცერნის მიერ.

CONTAX *f* («*ღონტაქს*») — ვიწროფირიანი ფოტოაპარატის მარკა.

ფოტოაპარატი
«ღონტაქსი»

CONTINENTAL *f* («*ღონტინენტალი*») — საკანცელარიო და ადვილსატარებელი საბეჭდი მანქანის მარკა.

საბეჭდი მანქანა
«ღონტინენტალი»

COTTBUS (*ღოტბუსი*) — ქალაქი ღრანდენბურგის მხარეში, 110 ათასი მაცხოვრებელი; ქიმიური, საფეიქრო და მრეწველობის სხვა დარგები.

ღოტბუსის სავაჭრო მოედანი

C-PARTEIEN *pl* (ქრისტიანული პარტიები) — ჭრუ და ჭრუ პარტიების ბლოკის მოკლე სახელწოდება.

CSU — *ob.* Christlich Soziale Union.

DAG *f — ob.* Deutsche Angestellten-Gewerkschaft.

DAIMLER GOTTLIB (შადმლერი ჟოტლიბი) (1834-1900 წწ.) — გერმანელი გამოგონებელი, ავტომშენებლობის პიონერი, ფირმა «Daimler Motoren Gesellschaft»-ის დამაარსებელი.

Dd

ჟოტლიბი შადმლერი (1834-1900)

DAAD *m — ob.* Deutscher Akademischer Austauschdienst.

DACHAU *n* (შახაუ) — ქალაქი ჰავარიასში; 1933 წ. აქ შეიქმნა ნაცისტურ ქერმანიაში პირველი საკონცენტრაციო ბანაკი; 1960 წ. გაიხსნა მემორიალური ძეგლი.

შახაუს საკონცენტრაციო ბანაკის ვიჟარი

DAIMLER-BENZ AG («შადმლერ-ჟენც ლუ») — სამრეწველო მონოპოლია, დაარსებული 1926 წ. როგორც საავტომობილო კომპანია; 1984 წ. შეიძინა ავიასარაკეტო კომპანია «წორნდე», 1986 წ. — ელექტროტექნიკური ფირმა «ლუი»-ი, 1988 წ. — ავიაკოსმოსური კომპანია «ჭესერშიდტ-ჟელკოვ-ჟლომ»-ი.

«შადმლერ-ჟენცის» ემბლემა

DACHBODEN *n* — სხვენი.

სხვენი მოწყობილი ოთახი

DAIMLER-MOTOREN-GESELLSCHAFT *f* («შადმლერ ჭოტორენ ჟეხელშაფტი») — მოტორსამშენებლო კომპანია, დაარსებული 1890 წ. ჟოტლიბი შადმლერის მიერ ქ. შტუტგარტ-ცენტერტურკაჰიმში; 1926 წლიდან შედის «შადმლერ-ჟენც ლუ»-ს შემადგენლობაში.

«შადმლერ-ჭოტორენ-ჟეხელშაფტის» ემბლემა

DACHREITER *m* (დანრაჰტერი) — კომკურა სახლის სახურავზე.

დანრაჰტერი

DANKBRUNNEN *m* (ჭადლიერების შადრევანი) — დადგმულია წრეწდენში ჟოტფრიდ ზემპერის პროექტით იმის აღსანიშნავად, რომ 1841-1842 წწ. ქალაქი გადაურჩა ქოლერის ეპიდემიას (სრულყოფილი წყალმომარაგე

DAF *n — ob.* Deutsch als Fremdsprache.

ბის სისტემის წყალობით); შადრევანი ჩასმულია წმინდანების ქანდაკებების ჩარჩოში, ცენტრში კი — 18-მეტრიანი გოტიკური კოშკი.

DANZIG (შანციგი) — ქალაქი ოლონის რაიონში; ამჟამად ოლონის შემადგენლობაში.

ქალაქ შანციგის ხედი

შანციგის გერბი

DARMSTADT *n* (დარმშადტი) — ქალაქი ჰესენის მხარეში; პირველი ცნობები 11 ს.; 140 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიურ-ფარმაცევტული, ქაღალდის წარმოების, ტყავის მრეწველობები; 14–17 სს. არქიტექტურული ძეგლები; რაიონი მათილდენჰოე (Mathildenhöhe) წარმოადგენს ღია ცის ქვეშ «ბოლდერის სტილის» (Jugendstil) გამოფენას.

დარმშადტიში საცხოვრებელი სახლი დარმშადტში (არქიტექტორი ჰრიდენსრაფ სუნდერტასერი)

DARMSTADT 98 SV («დარმშადტი 98 სფ») — ქვეყნის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1898 წ.

კლუბი «დარმშადტი 98-ის» ემბლემა

DARB *m* (დარბი) — ნახევარკუნძული ტეკლენბურგ-რინა ოლონის რაიონში.

დარბის სანაპირო

- DB** — *იხ.* Deutsche Bundesbahn.
- Deutsche Bundesbahn** *m* — *იხ.* Deutscher Beamtenbund.
- DBD** *f* — *იხ.* Demokratische Bauernpartei Deutschlands.
- DDR** — *იხ.* Deutsche Demokratische Republik.
- DDP** *m* — *იხ.* Deutscher Depeschendienst.
- DEFA** *f* (დეფა) — *იხ.* Deutsche Film-AG.
- DEGUSSA** *f* («დეგუსა») — *იხ.* Deutsche Gold- und Silber-Scheideanstalt.
- DEISTER** *m* (დაისტერი) — ქედი ჰეველი საქსონიაში.

დაისტერის ერთ-ერთი კუთხე

DEMAG AG *f* («დემაგ აგ») — ქვეყნის უმსხვილესი მანქანათმშენებელი კონცერნი; დაარსებულია 1926 წ. ტეკლენბურგში რამოდენიმე ფირმის გაერთიანების შედეგად (შემოკ. Deutsche Maschinenfabrik AG-დან).

ფირმა «დემაგ აგ»-ს ემბლემა

DEMERSCHOPPEN *m* (დემერ-შოპენი) — საღაიოს ლუდის თათხა (ღვინის ჰიქა); ჩვეულებრივ სტუდენტურ წრეში.

DEMOKRATISCHE BAUERNPARTEI DEUTSCHLANDS (DBD) f (ჟერმანიის გლეხური დემოკრატიული პარტია) (DBD) — ყოფილ ჟრბჰ აერთიანებდა გლეხებს, სასოფლოსამეურნეო კოოპერატივების წევრებს, და აგრეთვე მოსახლეობის სხვა ფენების წარმომადგენლებს, რომლების იყვნენ კავშირში სოფლის მეურნეობასთან; 1990 წ. სექტემბერში შევიდა ჟრბჰ-ის შემადგენლობაში.

ჟერმანიის გლეხური დემოკრატიული პარტიის ემბლემა

DENKMAL DES UNBEKANNTEN INTENDANTEN m (თეატრის უცნობი დირექტორის ძეგლი) — თეატრის ხუმრობითი სახელწოდება ქ. ხიდოლნში.

DENZLINGEN («წენცლინგენი») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1928 წ.

ხლუბ «წენცლინგენის» ემბლემა

DER STERN DES GROSSEN KREUZES (შიდი ჰერის ჟარსკვლავი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წწ.). ჰუ-2 ზსოფლიო ომის დროს ამ ორდენით არავინ არ დაჯილდოვებულა.

შიდი ჰერის ჟარსკვლავი

DESSAU n (დესაუ) — ქალაქი-პორტი მდინარე ჰულდაზე მის ჟლბასთან შესართავთან (საქსონია-ანჰალტის მხარე); მოსახლეობა 95 8000 მაცხოვრებელი; მძიმე და სატრანსპორტო მანქანათმშენებლობა; ჟერლი-

ცის პარკი დესაუს მახლობლად (112 კმ) 1773 წ. აშენებული ზეოპოლდ III სასახლესთან ერთად, ითვლება ჟეროპის ულამაზეს ინგლისურ პარკად; დესაუში 20-ან წლებში შემუშავებულ იქნა «ბაუჰაუსის» თეორია, მომავალში კი ამავე სახელწოდებით ჩამოყალიბდა ერთერთი მიმართულება არქიტექტურაში.

ქალაქი დესაუ

DETMOLD (დეტმოლდი) — ქალაქი ჩრდილოეთ ქაან-ჟეცტფალიის მხარეში; 70 ათასი მაცხოვრებელი.

სასახლე დეტმოლდში

DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE (DAF) n («ჟერმანული ენა, როგორც უცხოური») — ენათმეცნიერებითი ჟურნალი, გამომავალი ზაიციგში; აშუქებს გერმანული ენის, როგორც უცხოურის შესწავლის თეორიულ და პრაქტიკულ პრობლემებს.

DEUTSCH-DRAHTHAAR m — გერმანული მკვრივბეწვიანი ძაღლი, დრატჰაარი.

შრატჰაარი

DEUTSCH-FRANZÖSISCHE BRIGADE (ქერმანულ-ფრანგული ბრიგადა) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ქვედანაყოფი.

ქერმანულ-ფრანგული ბრიგადის ბერეტის ემბლემა

DEUTSCH-KURZHAAR m — გერმანული მოკლებეწვიანი ძაღლი, კურცჰაარი.

კურცჰაარი

DEUTSCH-LANGHAAR m — გერმანული გრძელბეწვიანი ძაღლი, ლანგჰაარი.

ლანგჰაარი

DEUTSCH-NIEDERLÄNDISCHES KORPS (ქერმანულ-ნიდერლანდური კორპუსი) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ქვედანაყოფი.

ქერმანულ-ნიდერლანდური კორპუსის ბერეტის ემბლემა

DEUTSCHE pl (გერმანელები) — ქერმანიის ძირითადი მოსახლეობა; ენა — გერმანული; მორწმუნეები — ლათინურენოვანი, კათოლიკეები.

DEUTSCHE AKADEMIE DER NATURLIRISCHER "LEOPOLDINA" (ქუნებისგამომცდელების გერმანული აკადემია "ლეოპოლდინა") — მეცნიერულ-კვლევითი დაწესებულება, რომელიც აერთიანებს მეცნიერებს 35 ქვეყნიდან; დაარსებულია 1652 წ.; 1878 წლიდან იმყოფება ქ. შალეში.

აკადემია "ლეოპოლდინას" ემბლემა

DEUTSCHE AKADEMIE FÜR SPRACHE UND DICHTUNG f— (წათმეცნიერების და ლიტერატურის გერმანული აკადემია) — მეცნიერულ-კვლევითი დაწესებულება ქ. შარმშტადტში, დაარსებული 1949 წ.

წათმეცნიერების და ლიტერატურის გერმანული აკადემია

DEUTSCHE ANGESTELLTEN-GEWERKSCHAFT (DAG) (ქერმანელი მოსამსახურეების პროფკავშირი) — დაარსებულია 1945 წ.; ითვლის 521 000 წევრს.

DEUTSCHE BAHN AG (DB) («ქერმანიის რკინის გზები» (დბ) — წარმოიშვა 1994 წ. ქერმანიის ფედერალური (Deutsche Bundesbahn, დბხ) და ქერმანიის სახელმწიფო (Deutsche Reichsbahn, დრხ) რკინის გზების გაერთიანების შედეგად.

«ქერმანიის რკინის გზების» ემბლემა

DEUTSCHE BANK AG («შოიფ ბანკ დი») — ქერმანიის უმსხვილესი საბანკო კონცერნი; დაარსებულია 1870

წ.; მმართველობა — ჰადნის ჟრანკ-ფურტში.

«შოდე ბანკის» ემბლემა

«შოდე ბანკის» შენობა ჟრანკფურტში

DEUTSCHE BIBLIOTHEK (ჟერმანული ბიბლიოთეკა) — ჟერმანიის გაერთიანების შემდეგ 1991 წ. მოხდა გაერთიანება ბიბლიოთეკის ზადბციგში (Deutsche Bücherei, დაარსებულია 1912 წ.) და ჟერმანული ბიბლიოთეკის ჰადნის ჟრანკფურტში (შეიქმნა ჟჟჟ 1947 წ.); ბიბლიოთეკა წარმოადგენს მთელ გერმანულენოვან დამწერლობის ნაკრებ არქივს და ჟერმანიის ეროვნულ ბიბლიოგრაფიულ საინფორმაციო ცენტრს; ამჟამად მისი ფონდი ითვლის 14 მლნ. ტომს.

ჟერმანული ბიბლიოთეკის შენობა ჟრანკფურტში

DEUTSCHE BÖRSE AG («ჟერმანული ბირჟა» (ჲს)) — ერთერთი უმსხვილესი ბირჟა ჟგროპაში; ცენტრალური ოფისი მდებარეობს ჰადნის ჟრანკფურტში.

«ჟერმანული ბირჟის» ემბლემა

DEUTSCHE BÜCHEREI f (ჟერმანული ბიბლიოთეკა ზადბციგში) — დაარსებულია 1912 წ. (1913 წლიდან აგროვებს მსოფლიოში გამომავალ წიგნებს გერმანულ ენაზე; ფონდები ითვლის 6 მლნ. ტომს.

ჟერმანული ბიბლიოთეკის შენობა ზადბციგში

DEUTSCHE BUNDESBahn (DB) f (ჟჟჟ-ის სახელმწიფო რკინის გზები / «ჟუნდესბანი») — ერთერთი უმსხვილესი სახელმწიფო საწარმო ჟერმანიაში, შექმნილი 1951 წ.; 1994 წლიდან «შოდებან ჲჲ»-ს შემადგენლობაში.

DEUTSCHE BUNDESBANK (შოდებუნდესბანკი) — ჟერმანიის ცენტრალური ემისიური ბანკი (დაარსებულია 1957 წ.); მდებარეობს ჰადნის ჟრანკფურტში; სამმართველო ორგანო (ცენტრალური საბჭო) ადგენს გერმანული სავალუტო პოლიტიკის კურსს; ბანკის ცენტრალური საბჭოს წევრები არიან ბანკის დირექცია და ცენტრალური სამმართველო ბანკების პრეზიდენტები.

ჟერმანიის ცენტრალური ემისიური ბანკის ემბლემა

DEUTSCHE BURSCHENSCHAFT f (ჟერმანული სტუდენტური კორპორაცია) — შეიქმნა 1815 წ.

ჟერმანული სტუდენტური კორპორაციის ემბლემა

DEUTSCHE DAMPFSSCHIFFS-GESellschaft HANSA f («შოდე დამპფშიფს-გეველშაფტ ზანზა») - უმსხვილესი სანაოსნო, დაარსებული 1881 წ. ჟრემენში.

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE REPUBLIK (DDR) (ჟერმანიის შემოკრატული ძესპუბლიკა (ჟშჟ) — სახელმწიფო ცენტრალურ ჟგროპაში; არსებობდა 1949–1990 წწ.; 108 333 კვ. კმ; 16,43 მლნ. მაცხოვრებელი; იყო შექმნილი 1949 წ. 7 ოქტომბერს აღმოსავლეთ ჟერმანიაში ოკუპაციის საბჭოთა ზონის ტერიტორიაზე; პრეზი-

დენტად არჩეული იყო ჩ. შიკი, ქერმანის ერთიანი სოციალისტური პარტიის თავჯდომარე (ქუთაისი შეიქმნა 1946 წ.); 1989 წ. გაზაფხულზე ქუთაისში შეიქმნა მწვავე საზოგადოებრივ-პოლიტიკური კრიზისი; ქუთაისის ხელმძღვანელობა გადადგა (1990 წ. თებერვალში ქუთაისი გარდაიქმნა ემიგრაციული სოციალიზმის პარტიად); 1990 წ. 12 სექტემბერს ზოგადი მოწვევის არჩევნების შედეგად ქუთაისი პალატის გადაწყვეტილების თანახმად 1990 წ. 3 ოქტომბერს ქუთაისი შეუერთდა ქუთაისს, რის შედეგადაც წარმოიშვა ერთიანი ქერმანული სახელმწიფო.

ქუთაისის დროშა

ქუთაისის გერბი

DEUTSCHE EDELSTAHLWERKE AG f («წოდე ედელშტალვერკე ლა») — მალალხარისხოვანი ფოლადის წარმოების ქარხანა; დაარსებულია 1921 წ. ქ. ზრეფელდში (ხრდილოეთ ქაინ-ჩესტვალის მხარე).

«წოდე ედელშტალვერკე» ემბლემა

DEUTSCHE FILM-AG (DEFA) f («წოდე ფილმჩეინგეზელშაფტ») («წოფი») — კინოსტუდია ყოფილ ქუთაისში; დაარსებულია 1946 წ. ქ. ჰაბელსბერგში ქერლინის მახლობლად.

კინოსტუდია წოფი-ს ემბლემა

DEUTSCHE FINANZIERUNGSGESELLSCHAFT (ქერმანული დამფინანსებელი საზოგადოება) — საზოგადოება, რომელიც აფინანსებს განვითარებადი სახელმწიფოების ეკონომიკას.

ქერმანული დამფინანსებელი საზოგადოების ემბლემა

DEUTSCHE FORSCHUNGSGEMEINSCHAFT (DFG) f (ქერმანული მეცნიერულ-

კვლევითი საზოგადოება) — ქერმანის მეცნიერული დაწესებულების გაერთიანება ჰად-ჟოდესბერგში; დაარსებულია 1920 წ., რეორგანიზებულია 1951 წ.; მისი წევრები არიან უნივერსიტეტები, მეცნიერებათა აკადემია და მეცნიერული საზოგადოებები; სუბსიდირებას აწარმოებენ ფედერალური მთავრობა და მხარეების მთავრობები.

ქერმანული მეცნიერულ-კვლევითი საზოგადოების ემბლემა

DEUTSCHE FRIEDENS-UNION (DFU) f (ჩშვიდობის გერმანული უავშირი (ჩჟი)) — შექმნილია 1960 წ.; 1984 წ. შეწყვიტა არსებობა როგორც პარტიამ.

DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR FREIZEIT (ჩავისუფალი დროის ორგანიზაციის გერმანული საზოგადოება) — აწარმოებს ფუნდამენტალურ კვლევებს თავისუფალი დროის ორგანიზაციის სფეროში; დაარსებულია 1971 წ.

DEUTSCHE GOLD- UND SILBER-SCHIEDANSTALT (DEGUSSA) f (ოქროს და ვერცხლის მოსაპოვებელი და გამამდიდრებელი საწარმო (წვეუსა)) — კეთილმოხილული ლითონების დამამუშავებელი და ქიმიური საქონლის მწარმოებელი ფირმა; დაარსებულია 1873 წ. ტაინის ღრანგფურტში.

creating essentials

«წვეუსა» ემბლემა

DEUTSCHE JUNGDEMOKRATEN (DJJ / JUDO) pl («ქერმანის ახალგაზრდა დემოკრატები» / «ქერმანელი ახალგაზრდა დემოკრატები») (ქუთაისი) — ახალგაზრდული ორგანიზაცია, მიახლოებულია ჩავიწ-ან; დაარსებულია 1947 წ.

DEUTSCHE KOMMUNISTISCHE PARTEI (ქერმანული კომუნისტური პარტია) — ქუთაისი კომუნისტების პარტია, დაარსებულია 1968 წ. ქერმანის კომუ-

ნისტური პარტიის აკრძალვის შემდეგ 1956 წ.

DEUTSCHE LUFTHANSA AG (DLH) («*ფიფტჰანზა*») — ერთ-ერთი წამყვანი საერთაშორისო ავიაკომპანია ქვეყანაში; მისი საჰაერო ფლოტი ითვლის 230 თანამედროვე ავიახომალდს; 1994 წ. პრივატიზებულია.

«*ფიფტჰანზა*»
ემბლემა

DEUTSCHE LUFTWAFFE (საჰაერო ძალები / *ფიფტვაფე*) — ქვეყნის შედარებული ძალების ერთ-ერთი სახე; შექმნილია 1956 წ.; რაოდენობა 43 ათასი ადამიანი; ამჟამინდელი სარდალი — სტ ინსპექტორი გენერალ-ლეიტენანტი კლაუს-სტიგლერ შტიგლიცი (Klaus-Peter Stieglitz); ყოფილი ცნობილი სარდლები — *ჰერმან ჰილშელმ გერინგი* (Hermann Wilhelm Göring), *რობერტ ფონ გრეიმ* (Robert von Greim), *ალბერტ კესელრინგი* (Albert Kesselring).

საჰაერო
ძალების
ემბლემა

Luftwaffe

საჰაერო ძალების
თვითმფრინავების
განმასხვავებელი ნიშანი

DEUTSCHE MARINE (საზღვაო ძალები / *ტარინე*) — ქვეყნის შედარებული ძალების ერთ-ერთი სახე; შექმნილია 1956 წ.; რაოდენობა 19 ათასი ადამიანი; ამჟამინდელი სარდალი — სტ ინსპექტორი ვიგე-ადმირალი *ჰოლფგანგ ნოლტინგი* (Wolfgang Nolting); ყოფილი ცნობილი სარდლები — *ალფრედ ფონ ტირპიცი* (Alfred von Tirpitz), *ერიხ რადერი* (Erich Raeder), *კარლ დონიცი* (Karl Dönitz).

Marine

საზღვაო ძალების
ემბლემა

საზღვაო ძალების
დროშა

DEUTSCHE MARK (DM) (გერმანული მარკა) — ქვეყნის ფულადი ერთეული; ერთ-ერთი სტაბილური ვალუტა ევროპულ სავალუტო სისტემაში; 1 DM = 100 Pfennig; 2001 წ. 1 იანვრიდან გამოვიდა მიმოქცევიდან, და დაუთმო ადგილი სრულიადევროპულ ვალუტას *იურო*-ს.

ქვეყნის კუპონი

DEUTSCHE MASCHINENFABRIK AKTIENGESELLSCHAFT («*შოდე მანინფაბრიკ დი*») — ქვეყნის უმსხვილესი მანქანათმშენებლო კონცერნი.

DEUTSCHE MICHEL (გერმანელი *მიხელი*) — გერმანელების ზუმრობითი-ირონიული მეტსახელი.

«*ქვეყნელი მიხელის*»
კარიკატურა

DEUTSCHE NATIONAL-ZEITUNG f («*შოდე ნაციონალ-ცაიტუნგი*») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ტერუნენში 1951 წლიდან.

National * Zeitung
DEUTSCHE WOCHENZEITUNG | 59. JAHRGANG

ქვეყნის «*შოდე ნაციონალ-ცაიტუნგი*»

DEUTSCHE OPER BERLIN (ქვეყნული ოპერა (ქვერლინი)) — ომის შემდეგ ქვერლინის კედლის დაცემამდე იგი იყო *ნასავლეთ ქვერლინის* ერთადერთი თეატრი, რომელშიც გამოდი

სრულიადგერმანულ ბლოკს და შეიქმნა სრულიადგერმანული პარტია.

გერმანული პარტიის ემბლემა

DEUTSCHE PRESSE-AGENTUR (DPA) («წოდებენ სრულიადგერმანულ» (DPA) — საინფორმაციო სააგენტო, დაარსებული 1949 წ. სამხრეთში.

DEUTSCHE REICHSBAHN (DR) f (გერმანიის საიმპერიო რკინის გზები) — სახელმწიფო რკინის გზების გაერთიანება, დაარსებული 1920 წ.; მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ ყოფილ ლატვიაში შეინარჩუნა თავისი სახელწოდება; ლატვიაში გადაარქვეს «ლათვია-დრეხტან»-ად; 1994 წლიდან c 1994 წ. «წოდებენ ბან ლატვია»-ს შემადგენლობაში.

DEUTSCHE REICHSPARTEI (DRP) f (გერმანიის საიმპერიო პარტია) — შეიქმნა ლატვიაში 1950 წ.; 1964 წ. სხვა პარტიებთან ერთად შევიდა ლატვიაში შემადგენლობაში.

გერმანიის საიმპერიო პარტიის დროშა

DEUTSCHE SPRACHE (გერმანული ენა) — განეკუთვნება ინდოევროპული ენების დასავლურ (გერმანულ) ჯგუფს; გავრცელებულია გერმანიაში, ლუქსემბურგში, შვეიცარიაში, ჰოლანდიაში, ლატვიაში, ლიხტენშტაინში, ავსტრიაში, შვეიცარიაში და აგრეთვე ზოგიერთ სხვა ქვეყანაში; თავისი ფონეტიკური თავისებურებებით გერმანულ ენაში გერმანიაში განიხილება დიალექტების ორი დიდი ჯგუფი: ზემოგერმანული და ქვემოგერმანული; ენის განვითარებაში განიხილება შემდეგი პერიოდები: ძველზემოგერმანული (Althochdeutsch) და ქვემოგერმანული დიალექტებისათვის ძველსაქსონური (Altsächsisch) — 8-11 სს.; შუაზემოგერმანული (Mittelhochdeutsch /

Mittelniederdeutsch) — 11-14 სს.; ადრეზემოგერმანული (Fruhneuhochdeutsch) — 14-16 სს. და თანამედროვე გერმანული ანუ ახალზემოგერმანული (Neuhochdeutsch / Neuniederdeutsch); ლიტერატურული გერმანული ენა ჩამოყალიბდა 16-18 სს. შუა გერმანიის დიალექტების საფუძველზე, მაგრამ დიალექტური სხვაობანი სალაპარაკო ენაში, განსაკუთრებით ზემო- და ქვემოგერმანულ დიალექტებს შორის, შეიმჩნევა ესლავურ; დანარჩენ გერმანულენოვან ქვეყნებში არსებობს გერმანული ლიტერატურული ენის თავისი ვარიანტები ადგილობრივი დიალექტებით.

DEUTSCHE STAATSOPER UNTER DEN LINDEN (გერმანიის სახელმწიფო ოპერა «ღმერთ დენ ჰინდენი») — მუსიკალური თეატრი ლაიპციგში; შენობა აშენებულია 1742 წ. პრუსიული კლასიციზმის სტილში; მე-2 მსოფლიო ომის დროს დაზიანდა და იყო აღდგენილი 1951-1955 წწ.; ითვლება მსოფლიოს წამყვან საოპერო თეატრად.

გერმანული ოპერა «ღმერთ დენ ჰინდენი»

DEUTSCHE TELEKOM AG — იხ. TELEKOM.

DEUTSCHE VOLKSZEITUNG (DVZ) f («წოდებენ ფოლკსცაიტუნგი») — ყოველკვირეული გაზეთი, გამომავალი შვეიცარიიდან; დაარსებულია 1953 წ. ნ. ი. ჰორტის მიერ.

DEUTSCHE WEINSTRASSE (წოდებენ ვაინსტრასე) — სატოვანი სახელწოდება ზემორანის ზეგანზე შვეიცარიაში მდებარე მხარისა, რომელშიც არსებობს ყურძნის მოსაყვანად ხელსაყრელი კლიმატური პირობები.

DEUTSCHE WELLE («გერმანული ტალღა») — ფედერალური მნიშვნელობის რადიოსადგერი; აწარმოებს მუსიკალურ პროგრამებს უცხოეთისთვის; აცნობს რადიომსმენელებს გერმანიის პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებას; შექმნილია 1953 წ. ჰილფინგერ.

«ჟერმანული
ტალის» ემბლემა

DEUTSCHE WERFT AG f («წოდე ვერფტ
ქუ») — გემთსამშენებლო ფირმა,
დაარსებული 1918 წ. შამბურგში;
1968 წ. შევიდა «ჰოვალდტსვერკე
წოდე ვერფტ ქუ შამბურგ უნდ
ჰილ»-ის შემადგენლობაში.

«წოდე ვერფტის»
ემბლემა

DEUTSCHE WIEDERVEREINIGUNG f ჟერ-
მანიის კვლავ გაერთიანება) — ჟღქ
და ჟღქ გაერთიანება ერთ სახელმ-
წიფო; ოფიციალურად ეს მოხდა
1990 წ. 3 ოქტომბერს 00 საათზე
ჟერლინში 1990 წ. 31 აგვისტოს
ხელმოწერილ «სახელმწიფოებრივი
ერთიანების აღდგენის ხელშეკრუ-
ლების» საფუძველზე.

DEUTSCHE WIRTSCHAFTSKOMMISSION (DWK) f (ჟერმანიის ეკონომიური
კომისია) — შექმნა 1947 წ. 4 ივნისს
ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში.

DEUTSCHE WOCHEN-ZEITUNG f («წოდე
ვოხენ-ცაიტუნგ») — ყოფილკვირეუ-
ლი გაზეთი, ჟღქ ორგანო; გამოდის
1959 წ. შანოვერში.

DEUTSCHE ZENTRALE FÜR TOURISMUS (DZT) f (ჟერმანიის ტურიზმის ცენტრ-
რალური ბიურო) — გამოსცემს
მსოფლიოს მრავალ ენაზე ბროშუ-
რებს ჟერმანიაზე, როგორც ტურიზ-
მის ქვეყანაზე.

ჟურიზმის გერმანული ცენტრალური
ბიუროს ემბლემა

DEUTSCHER AKADEMISCHER AUSTAUSCHDIENST (DAAD) (ქკადემიური
გაცვლების გერმანული სამსახური)
— სტუდენტების და მეცნიერ თანამ-
შრომლების გაცვლა; სამსახურის
ამოცანაა — ხელი შეუწყოს საზღვარ-
გარეთის უმაღლეს სასწავლებლებ-
თან კავშირების განვითარებას.

DEUTSCHER BEAMTENBUND (DBB) m
(ჟერმანიის სახელმწიფო მოსამსახუ-
რეების პროფკავშირი) — დაარსებუ-
ლია 1948 წ.

DEUTSCHER BUNDESJUGENDRING m
(ჟერმანული ახალგაზრდული ორგა-
ნიზაციების ფედერალური გაერთიან-
ება / ზხალგაზრდობის ფედერალურ
წრე (ქღქ) — დაარსებულია 1949
წ.; აერთიანებს 17 ახალგაზრდულ
ორგანიზაციას: წროფკავშირული
ახალგაზრდობა, ჟერმანიის სოცია-
ლისტური ახალგაზრდობა „ქვეარდ-
ნები“, ჟერმანიის ბუნების ახალგაზ-
რდა მეგობრები და ა. შ.

DEUTSCHER DEPESCHENDIENST (DDP) m
(«წოდე დეშენდინსტ») — უდიდესი
ბეჭდვითი სააგენტო ჟონში.

«წოდე
დეშენდინსტის»
ემბლემა

DEUTSCHER EVANGELISCHER KIRCHENTAG (ევანგელიკური ეკლესიის დღე-
ები) — ტარდება ორ წელიწადში
ერთხელ.

DEUTSCHER FUSSBALL-BUND (ჟერმანი-
ის საფეხბურთო ჰავშირი (ჟსქ) —
ქვეყნის უდიდესი სპორტული საზო-
გადოება (5,5 მლნ. წევრი).

ჟერმანიის საფეხბურთო ჰავშირის ემბლემა

DEUTSCHER GEWERKSCHAFTSBUND (DGB) (ჟერმანიის პროფკავშირების
გაერთიანება (ჟსქ)) — ითვლის 9,35
მლნ. წევრს 16 პროფკავშირში.

ჟერმანული
პროფკავშირების
გაერთიანების
ემბლემა

DEUTSCHER HERRENKLUB (ჩამაკაცთა
გერმანული კლუბი) — პოლიტიკური
ორგანიზაცია, შექმნილი 1924 წ.
ჟერლინში.

DEUTSCHER INDUSTRIE- UND HANDELS-TAG (DIHT) m (ბრუნველობის და ვაჭრობის გერმანული კონგრესი (ბუქსი)) — ღერმანის სავაჭრო-სამრეწველო პალატების წარმომადგენლობა, რომელიც არსებობდა 1861 წლიდან; ხელმეორედ შეიქმნა 1949 წ.; 1995 წ. აერთიანებდა ღერმანის 83 სამრეწველო და სავაჭრო და 58 სავარეო-სავაჭრო პალატას.

DEUTSCHER JAGDTERRIER — გერმანული დაგატერერი.

ღერმანული დაგატერერი

DEUTSCHER KATHOLIKENTAG (გერმანული კათოლიკების ყრილობა) — ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ.

DEUTSCHER KLUB m (ღერმანული კლუბი) — იხ. Deutscher Herrenklub.

DEUTSCHER SCHAFERHUND — გერმანული ნაგაზი.

ღერმანული ნაგაზი

DEUTSCHER SPORTBUND (DSB) m (ღერმანის სპორტული კავშირი) — აერთიანებს ღერმანის ძირითად სპორტულ ორგანიზაციებს; შექმნილია 1950 წ. 10 დეკემბერს.

DEUTSCHER SUPERMARKT m («წოდირ სუპერმარკეტ») — ღერმანის უმსხვილესი სავაჭრო კომპანია; შექმნილია მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ.

DEUTSCHER TASCHENBUCH VERLAG (DTV) m («წოდირ ტაშენბუხ ფერლაგ» (ბუქ)) — 1960 წ. დაარსებული გამომცემლობა, რომელიც უშვებს «ჯიბის» გამოცემებს; ძირითადი სერიები: «ბუქ ზოგადი სერია», «ბუქ თხზულებათა კრებული», «ბუქ სამეცნიერო სერია» და ა. შ.

«წოდირ ტაშენბუხ ფერლაგის» ემბლემა

DEUTSCHER VOLKSKONGRESS m (ღერმანული სახალხო კონგრესი) — სახალხო წარმომადგენლობის ფორუმი, რომელზედაც 1947-1949 წწ. წამოაყენეს ღერმანის ერთიანობის შენარჩუნების მოთხოვნა.

DEUTSCHES ALLGEMEINE SONN-TAGS-BLATT n («წოდირ ალგემანდნ ზონტაგსბლატ») — პოპულარული ყოველკვირეული გაზეთი; გამოდის უსამბურგში ტირაჟით 90 ათასი ეგზ.

DEUTSCHES ARCHITEKTURMUSEUM (ღერმანული არქიტექტურის მუზეუმი) — იმყოფება შაინის ღრანკფურტში; უჭირავს ხუთი სართული, რომელთაგანაც ორი ნაშენებია მეთოდით «სახლი სახლში»; წარმოდგენილია თანამედროვე არქიტექტურა.

ღერმანული არქიტექტურის მუზეუმი

DEUTSCHES BEEFSTEAK — დანაყული ბიფშტეკი.

DEUTSCHES BERGBAU-MUSEUM (ღერმანული სამთო მუზეუმი) — იმყოფება ქ. ღოხუმში (ჩრდილოეთ საინ-ჩესტვალის მხარე).

«ღერმანული სამთო მუზეუმი ღოხუმში»

DEUTSCHES ECK (ჟერმანული კუთხე) — კონცხი მდინარე ჰოზელის სადნის შესართავთან ქ. ღობლენცის ახლოს (სადნლანდ-სფალცის მხარე).

ჟერმანული კუთხე ღობლენცში

DEUTSCHES FILMMUSEUM (ჟერმანული კინოს მუზეუმი) — ჰადნის ღრანკ-ფურტში.

DEUTSCHES FLORENZ (გერმანული ღლორენცია) — ქ. შრეზდენის ხატოვანი სახელწოდება, შერქმეული ზოჰან ჟოტფრიდ ჟერდერის მიერ.

DEUTSCHES HEER (სახმელეთო ჰარები / სეერ) — ჟერმანიის შედარადებულ დალეების ერთ-ერთი სახე; შექმნილია 1955 წ.; რაოდენობა 189 ათასი ადამიანი; ოფიციალური ფერები: ლურჯი, რუხი და თეთრი; ამჟამინდელი სარდალი — გენერალ-ლეიტენანტი ჟანს-ოტო ჟუდე (Hans-Otto Budde); ყოფილი ცნობილი სარდლები — ჟრვინ სომელი (Erwin Rommel), ჟრის ფონ ჰანშტადნი (Erich von Mannstein), ჟილჰელმ ღადტელი (Wilhelm Keitel);.

სახმელეთო ჰარების ემბლემა

DEUTSCHES MUSEUM VON MEISTERWERKEN DER NATUR UND DER TECHNIK (ჟუნებისმეტყველების და ტექნიკის გამოჩენილი მიღწევების გერმანული მუზეუმი) — იმყოფება ჰდუნენში; მასში შეგროვოვლია ტექნიკის უდიდესი კოლექცია.

ჟუნებისმეტყველების და ტექნიკის გამოჩენილი მიღწევების გერმანული მუზეუმი ჰდუნენში

DEUTSCHES NATIONALTHEATER n (ჟერმანული ეროვნული თეატრი) — ჟერმანიის უძველესი თეატრი ჟამბურგში.

ჟერმანული ეროვნული თეატრი ჟამბურგში

DEUTSCHES ROM (გერმანული სომი) — ჰდუნენის ხატოვანი სახელწოდება.

DEUTSCHES SCHAIPIELHAUS (ჟერმანული დრამატული თეატრი) — დაარსებულია 1767 წ. ჟამბურგში; აგრძელებს გერმანული ეროვნული თეატრის ტრადიციებს, რომელიც დაკავშირებულია ჟანათლების ეპოქის დრამატურგის და ხელოვნების თეორეტიკოსის ჟოტხოლდ ჟდრაიმ ჟესინგის (1729-1781 წწ.) სახელთან; 1767-1769 წწ. ჟესინგმა დაწერა თავისი ცნობილი «ჟამბურგის დრამატურგია».

ჟერმანული დრამატული თეატრის დარბაზი

DEUTSCHES SCHIFFFAHRTMUSEUM n (ჩაოსნობის გერმანული მუზეუმი) — ჟრემერჰაფენში.

ჩაოსნობის გერმანული მუზეუმი ჟრემერჰაფენში

DEUTSCHE STAATSOOPER (ჟერმანული სახელმწიფო ოპერა) — მუსიკალური თეატრი ჟერლინში; 1918 წლამდე სამეფო ოპერა.

ქერმანული
სახელმწიფო
ოპერა ჴერლინში

DEUTSCHES THEATER (BERLIN) (ქერმანული თეატრი (ჴერლინი) — დაარსებულია 1883 წ.; ჴერლინის წამყვანი დრამატული თეატრი; 1905–1933 წწ. თეატრის სათავეში იდგა ზ. შაინჰარდტი; 1980–1990 წწ. დრამატურგის და რეჟისორის შაინჰერ შაულერის (Heiner Müller, 1929–1995 წწ.) დადგმები.

ქერმანული თეატრი (ჴერლინი)

DEUTSCHES THEATERMUSEUM (ქერმანული თეატრის მუზეუმი) — იმყოფება ჴერლინში; ადრე მსახიობ ღლარა ციგლერის ფონდი; თეატრის ისტორიის კოლექცია, ბიბლიოთეკა და არქივი.

DEUTSCHES WIRTSCHAFTSWUNDER *n* (გერმანული ეკონომიური სასწაულები) — 50–60-ნი წწ. ქერმანიის სწრაფი ეკონომიკური განვითარება.

DEUTSCHLAND *n* (ქერმანია) — *იხ.* Bundesrepublik Deutschland.

«**DEUTSCHLAND, DEUTSCHLAND ÜBER ALLES**» — *იხ.* Deutschlandlied

DEUTSCHLANDFUNK (DLF) *m* (ქერმანიის რადიო) — ქერმანიის სახელმწიფო რადიოსადგური ღერლინში.

ქერმანიის
სახელმწიფო
რადიოსადგურის
შენობა ღერლინში

DEUTSCHLANDLIED («შოღლანდლიდ», «ქერმანიის სიმღერა») — სიმღერა «ქერმანია, ქერმანია უპირველეს ყოვლისა...»-ს სახელწოდება («Deutschland, Deutschland über alles»);

სენრის სოფმან ფონ ჴალერსლებენის (H. Hoffmann von Fallersleben) სიტყვები; 1781 წ. დადებული *ქ.* შაიდნის (J. Haydn) მუსიკაზე; 1922 წ. იგი გახდა სახელმწიფო ჰიმნად; 1952 წლიდან სახელმწიფო ჰიმნის სახით სრულდება მესამე სტროფი:

*Einigkeit und Recht und Freiheit
für das deutsche Vaterland!
Danach lasst uns alle streben
brüderlich mit Herz und Hand!
Einigkeit und Recht und Freiheit
sind des Glückes Unterpfand
Blüh im Glanze dieses Glückes,
blühe, deutsches Vaterland!*

DEUTSCHLANDS GRÜNES HERZ *n* (ქერმანიის მწვანე გული) — ფედერალური მხარე ღერლინის სატოვანი სახელწოდება.

DEUTSCHLAND-UNION-DIENST *m* («შოღლანდ უნიონ დინსტ») — ყოველდღიური საინფორმაციო ბიულეტენი; 1946 წლიდან ჴონში გამოსცემს ჴიშ-ის საინფორმაციო სამსახური.

DFG / VK f/pl — *იხ.* Deutsche Friedensgesellschaft / Vereinigte Kriegsdienstgegner.

DFU f (ჴიშ) — *იხ.* Deutsche Friedens-Union.

DIAMANTENE f HOCHZEIT (ბრილიანტის ქორწილი) — შეუღლების სამოცი წლისთავის დუბილე.

DIAPHANGESCHIRR *n* — ჴურჭელი ფერადი (გამჭვირვალე) მინისგან.

DICKZUCKERFRÜCHTE *pl* (მოშაქრული ხილი) — ხილი, დაფარული გამდნარი შაქრის ფენით; იხმარება გამზადებული კერძების დასამშვენებლად.

DIE DREI («შეი შრაი») — გამომცემლობა და ყოველთვიური ჟურნალი (შაინის ჴრთხვეურტი).

die Drei

ქამომცემლობა
«შეი შრაი»
ემბლემა

DIHT *m* (შეიშე) — *იხ.* Deutscher Industrie und Handelstag.

DIN (შეი) — სამრეწველო სტანდარტები ქერმანიაში (შემოკლ. **Deutsche Industrienorm**-ისგან (ქერმანული სამრეწველო ნორმა), მოგვიანებით **Das ist Norm**-ისგან (ეს არის ნორმა).

ქერმანული სამრეწველო ნორმის ემბლემა

DIRNDELKLEID *n* (კაბა დირნდელი) — ბავარიული და ავსტრიული ეროვნული კოსტუმი ქვედაკაბით და წინსავართ.

კაბა დირნდელი

DITHMARSCHEN *n* (წითმარშენი) — ვაკე ყლმევიგ-სოლმუტადის მხარეში.

DJD *pl* (ყქწ) — *ob.* Deutsche Jungdemokraten.

DKW *m* («ცქჲ») — მსუბუქი ავტომანქანის მარკა (*შემოკლ. Das kleine Wunder* ან *Deutscher Kleinwagen*-ისგან).

ფირმა «ცქჲ»-ს ემბლემა

DLF *m* — *ob.* Deutschlandfunk.

DLH *f* (ცქს) — *ob.* Deutsche Luft-hansa.

Do *f* — *ob.* Dornier.

DOCUMENTA (წოკუმენტა) — თანამედროვე ხელოვნების საერთაშორისო გამოფენა ქ. კასელში (სესენის მხარე); ტარდება ხუთ წელიწადში ერთხელ (1955 წლიდან).

წოკუმენტას ემბლემა

documenta-Stadt

DOKTOR (DR.) *m* (დოქტორი) — სამეცნიერო ხარისხი ქერმანიაში.

DOKTOR EHRENHALBER *m* (საპატიო დოქტორი) — პირი, რომელსაც მიენიჭა სადოქტორო ხარისხი დისერტაციის დაუცვალად.

DOKTORGRAD *m*, **DOKTORWURDE** — მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი.

DOM *m* (ტაძარი) — ეპარქიის, ქალაქის ან მონასტრის მთავარი ტაძარი, სადაც ღვთისმსახურებას ეწევა უმაღლესი სასულიერო პირი.

ყერლინის საკათედრო ტაძარი

DOM ST. KILIAN (წმ. კილიანეს ტაძარი) — ქ. ჴეურცბურგში (ჴავარია); ქერმანიის უმსხვალესი რომანული ეკლესია; შენდებოდა რამოდენიმე საუკუნის განმავლობაში (11 საუკუნეიდან); ინტერერი ბაროკოს სტილში; ერთ-ერთი უდიდესი ორგანი ქერმანიაში.

წმ. კილიანეს ტაძარი ჴეურცბურგში

წმ. კილიანეს ტაძარს ორგანი

DOM ST. PETER UND PAUL (წმ. სეტრეს და სავლეს ტაძარი) — ქ. ნაუმბურგში (საქსონია-ჴნჴალტი); ქერმანიის ერთ-ერთი არქიტექტურული შედევრი (გვიან რომანული და გოტიკური სტილების შერევა); აშენებულია 1213 წ.

წმ. სეტრეს და სავლეს ტაძარი ნაუმბურგში

DOMSCHATZKAMMER *f* (ჲადრის საგან-
ძური) — ხელოვნების ნაწარმოებების
მუზეუმი ქ. ჲახენში (ხრდილოეთ
საღნ-ჲესტფალის მხარე).

ჲახენის საკათედრო ტაძრის ექსპონატები

DONAU (შუნაი) — საგრძით მეორე
მდინარე ჟეროპაში (2850 კმ); მიე-
დინება ჟერმანიის, ჲვსტრიის, ონგ-
რეთის, სლოვაკიის, აუმინეთის ტე-
რიტორიებზე; სათავეს იღებს ჲვარც-
ვალდის მთებში; ჲენის ჴემოთ შუ-
ნაი მთის მდინარეა; შემდეგ მიედინე-
ბა ჲუა შუნაის ვაკეზე; ქვემოთ —
ჲვემო შუნაის ვაკეზე; ერთვის ჲავ
ხღვას; აქვს 300-ზე მეტი შენაკადი;
ჟერმანიის და ჲვსტრიის ტერიტორი-
ებზე აშენებულია სჲს-ები; მთავარი
პორტი შუნაიზე ჟერმანიის ფარგ-
ლებში — აჲვენსბურგი.

შუნაი ქალაქ სასაუს მახლობლად

DONAUESCHINGER MUSIKTAGE *pl* (მუსი-
კალური ფესტივალი შონაუემინგენ-
ში) — თანამედროვე მუსიკის ფესტი-
ვალი ქ. შონაუემინგენში (ჲადენ-
ჲედურტემბერგი).

DOPPELKOPF *m* (ორმაგი თავი) — კარ-
ტით თამაშის სახელწოდება.

DORFKIRCHE *f* — სოფლის ეკლესია.

DORNIER (Do) *f* («შორნდე») — 1. სატ-
რანსპორტო, სანიტარული და სადაზ-
ვრვო თვითმფრინავის მარკა; 2.

თვითმფრინავ-ბომბდამშენის მარკა
მე-2 ტსოფლიო ომისდროინდელ
ჟერმანიაში.

თვითმფრინავი Do-27

DORNIER GMBH *f* («შორნდე ჟმბს») —
საავიაციო-კოსმოსური კონცერნი;
აწარმოებს თვითმფრინავებს, კოსმო-
სურ თანამგზავრებს, გამომთვლელ
მანქანებს; დაარსებულია 1914 წ. ჲ.
შორნდეს მიერ ქ. ჲრიდრიხსჲაფენში
(ჲადენ-ჲედურტემბერგის მხარე).

«შორნდე ჟმბს»-ს ემბლემა

DORTMUND *n* (შორტმუნდი) — ქალაქი
ხრდილოეთ საღნ-ჲესტფალის მხა-
რეში, პორტი მდინარე ჟმშერზე და
შორტმუნდ-ჟშის არხზე; 601 ათასი
მაცხოვრებელი; განვითარებულია
შავი მეტალურგია, მანქანათმშენებ-
ლობა, ელექტროტექნიკური, ქიმიურ,
კვების მრეწველობები (განსა-
კუთრებით ლუდის ხარშვა); მსხვილი
ბანკები, სადაზღვევო კომპანიები;
უნივერსიტეტი, არქიტექტურული
ძეგლები, ჲესტფალის პარკი ტელე-
ანძით (212 მ.).

შორტმუნდის ერთ-ერთი კუთხე

DP *f* — *sb.* Deutsche Partei.

DPA — *sb.* Deutsche Presse-Agentur.

DRACHENFELS AM RHEIN (შრახენფელსი
საღნზე) (სიტყვ. ჲროთოსანი ურჩ-
ხულის კლდე) — საღნის ჲიქალოვა-

ნი მთების ყველაზე ცნობილი მწვერვალი.

ურახუნფელსი ტაძრზე

DREHSCHLEIBE EUROPAS (ქვროპის ცენტრალური საკვანძო პუნქტი) — ტაძრის ფრანკფურტის (მსხვილი სავაჭრო, ფინანსური და ბაზრობის ცენტრი) ხატოვანი სახელწოდება.

DREI (სამიანი) — სასკოლო ნიშანი «დამაკმაყოფილებელი» («befriedigend»); დაახლოვებით შეესაბამება ნიშან «3» ქართულ სკოლებში.

DREIFALTIGKEITSKIRCHE f — მინდა სამების ეკლესია ღახენში.

ღახენის მინდა სამების ეკლესია

DREI LIEDIGKEIT DER SCHULE f (სამწვერიანი სასკოლო სისტემა) — ქერმანიის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების სტრუქტურა, რომელშიც დაწყებითი სკოლიდან გამოდის გამაგრებული სკოლების სამი შტო: სახალხო (მთავარი) სკოლა, არასრული საშუალო (რეალური) სკოლა და გიმნაზია.

DREIEMIGKEIT (HEILIGE) (მინდა) სამება) — იმერთის სამება: იმერთი-ტაძმა, იმერთი-ტყ, იმერთი-სული მინდა.

DREIEMIGKEITSFEST DREIFALTIGKEITSONNTAG — სამების შლესასწაული.

DREIKONIGSFEST / DREIKONIGSTAG (სამი ხელმწიფის დღესასწაული, სამი ბრძენის დღე) — დღესასწაული სამი

აღმოსავლელი ბრძენის, ტელქიორის, ღასპარის და ღალტაზარის, რომლებიც მოვიდნენ ღღმოსავლეთიდან ღეთლემში; დღესასწაული აერთიანებს ბრძენების მოსვლას ახლადმოხილ ღრისტესთან, ღრისტეს მონათვლას მდინარე იორდანზე და ივთის გამოცხადებას; აღინიშნება ნიანვარს; ამ დღეს «სამობაო ბაგამი» დგავენ «წმინდა მეფეების» სამ ფიგურას და «დადიან ვარსკვლავის უკან», «ვარსკვლავიანი მომღერლები» (Sternsinger) კი თეთრ თავსაბურავებში გვირგვინებით თავზე ასრულებენ სიმღერებს ბედნიერი ახალი წლის სურვილებით.

სამი ხელმწიფის დღესასწაული

DREIKÖNIGSTREFFEN n — ტავისუფალი დემოკრატიული პარტიის წევრების ტრადიციული შეხვედრა ღადენ-ღიფურტემბერგში სამი ხელმწიფის დღესასწაულის დღეს (6 იანვარი).

DRESDEN n (ურებდენი) — საქსონიის მხარის ადმინისტრაციული ცენტრი მდინარე ღლბაზე; ქერმანიის ულამაზესი ქალაქი; 501 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიურ-ფარმაცევტული, პოლიგრაფიული, ავეჯის, საფეიქრო, კვების მრეწველობები; ღირთვული კვლევების ცენტრი, ზეჟნიკური უნივერსიტეტი; 15-18 სს. მრავალრიცხოვანი არქიტექტურული ძეგლები, სასახლეების ანსამბლები ბაროკოს სტილში: ცვიგერი (1711-1722 წწ.), სადაც განლაგებულია ურებდენის მხატვრული გალერეა, ფაიფურის მუზეუმი და სასასახლო-საპარკო კომპლექსი შილნიცი (1720-1724 წწ.); ოპერის თეატრი (Semper-Oper); «ღორუნეს ღვევილები» — საქსონიის კურფურსტების საგანძური საოქრომჭედლო ნაწარმოებების კოლექციით და ა. შ.

ურებდენის გერბი

ქალის სანაპირო შრეზდენში

DRESDNER 98 SC («შრეზდნერ 98 სც») — ქვემოთის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი
«შრეზდნერ 98-ს»
ემბლემა

DRESDNER BANK AG («შრეზდნერ ჟანკ ბანკ») — ქვემოთის უმსხვილესი საბანკო კონცერნი; დაარსებულია 1872 წ. შრეზდენში; მთავარი კანტონი ჰაინის შრანკჟურტში.

«შრეზდნერ ჟანკის» ემბლემა

DRESDNER CHRISTSTOLLEN m (დრეზდენული საშობაო კეკსი) — ჩამიხით, ნუშით, ფორთოხლის დამაქრული ქერქებით.

შრეზდენული საშობაო კეკსი

DRESDNER GEMALDEGALERIE (შრეზდენის სამხატვრო გალერეა) — დაარსებულია 1560 წ. როგორც საქსონელი კურფურსტების სასახლის კრებული; ფერცერის უმსხვილესი კრებული მსოფლიოში; ძველი და ახალი ევროპელი ოსტატების ნაწარმოებები (საფაელი, ჰორჯონე, ჯ. შდურერი, ზ. ღრანახი ოდროსი და სხვ.); ძველი ოსტატების გალერეა მდებარეობს ცვინგერში, მის აღმოსავლეთ ფრთაში, რომელიც ამენებულია

1847-1854 წწ. ქ. ზემპერის პროექტით; ითვლის ქვემოთის, შლანდრის, შოლანდის, საფრანგეთის, შტალიის მხატვრების 2 000 ტილოს; ღვალი ოსტატების გალერეა მდებარეობს ჯლბერტინუში; აქ ფართოდაა წარმოდგენილი 19-20 სს. ევროპული სამხატვრო სკოლები.

საფაელი
სიესტინის მადონა
1513-1514 წწ.

DR. HABIL (ლათ. Doctor habilitatus-იდან) (დოქტორი დოცენტურით) — დოქტორი, რომელმაც მიიღო უნივერსიტეტში სწავლების უფლება (დოცენტურა) სადოქტორო დისერტაციის დაცვის შემდეგ.

DR. H. C. (ლათ. Doctor honoris causa-დან) (საპატიო დოქტორი) — *იხ.* Doktor ehrenhalber.

DR.-ING. H. C. FERDINAND PORSCHE KG — *იხ.* Porsche KG.

DROEMERSCHER VERLAGS-ANSTALT TH. KNAUR NACHF. («შრემერშე ფერლაგსანშტალტ რ. ღნაურ») — გამომცემლობა, დაარსებული 1901 წ. ჟერლინიში; 1949 წლიდან ჰერუნსენში; გამოსცემს საცნობარო-ენციკლოპედიურ ლიტერატურას.

DROGERIE (დროგერი) — საპარფუმერიო, საგალანტერიო და სააფთიაქო საქონლის მაღაზია.

DROMLMG m (შრემლინგი) — დაშრობილი დაბლობი ქალაქი ჰაგდებურგის სამხრეთ-დასავლეთით (საქსონია-ღნჰალტის მხარე).

DRUCK- UND PAPIERFACHAUSSTELLUNG („DRUPA“) *f* (პოლიგრაფიული და ქალაქის მრეწველობის სპეციალიზირებული გამოფენა («შრუპა») — საერთაშორისო ბაზრობა; ტარდება რამოდენიმე წელიწადში ერთხელ ქ. შდუსელდორფში (ხრდილოეთი ჰაინ-ჟესტფალის მხარე).

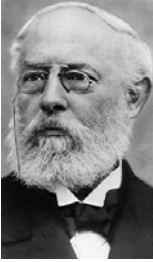
DRUPA f («შრუპა») — *იხ.* Druck- und Papierfachausstellung.

DTV m (DFH) — *ob.* Deutscher Taschenbuchverlag.

DUDEN Konrad (შუდენი ღონრად) (1829-1911 წწ.) — გერმანელი ფილოლოგი, «ქერმანული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონის» (1880 წ.) ავტორი; მის სახელს ატარებს უმსხვილესი გამომცემლობა, რომელიც გამოსცემს საცნობარო ლიტერატურას.

ღონრად შუდენი (1829-1911 წწ.)

DUISBURG n (შუდსბურგი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შადნ-ჩესტფალიაში მდინარე შადნზე და შადნ-ჩერნეს არხზე; მსოფლიოს უდიდესი სამდინარეო პორტი, შურის დასავლეთის «ჭიშკარი»; 535 200 მაცხოვრებელი; განვითარებულია შავი და ფერადი მეტალურგია, მძიმე მანქანათმშენებლობა.

ქალაქი შუდსბურგი

DUISBURG 02 E.V. MSV («შუდსბურგ 02 ჰსჟ») — ქუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ღლებ
«შუდსბურგ 02 ჰსჟ»-ს
ეგბლემა

DUMME AUGUST m (სულელი ღგვუსტი) — ცირკის კომპიკი.

DUMME LIESE f (სულელი ჴიზა) — ხალ. ასე იბახიან უჭკუო ქალწე.

DÜMMER m (შემემერი) — ღბა ჴვემო საქსონიაში.

DÜRERHAUS IN NÜRNBERG (შემურერის სახლ-მუზეუმი ჩემურნბერგში) — განთავსებულია სახლში, რომელშიც ცხოვრობდა სახელგანთქმული გერმანელი შემურერი და გრაფიკოსი ღლბრესტ შემურერი (1471-1528 წწ.); გრაფიკის და შემურერის კოლექცია, აგრეთვე წნეხი, რომლის მემველობითაც მხატვარი აკეთებდა გრავეურებს.

ღლბრესტ შემურერის სახლ-მუზეუმი ჩემურნბერგში

DÜSSELDORF n (შემუსელდორფი) — ჩრდილოეთ შადნ-ჩესტფალიის ადმინისტრაციული ცენტრი; 578 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი შადნზე; შურის ეკონომიურ-ფინანსური ცენტრი; განვითარებულია შავი მეტალურგია, მანქანათმშენებლობა, ქიმიური მრეწველობა; ჩრდილოეთ შადნ-ჩესტფალიის სამხატვრო კრებული (Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen), ღელოვნების მუზეუმი (Kunstmuseum Dusseldorf), ციხესიმაგრეები, ეკლესიები, უნივერსიტეტი, სამხატვრო აკადემია; შადნრის შადნეს სამშობლო.

შემუსელდორფის გერბი

შემუსელდორფის სანაპირო

DUSSELDORFER SCHULE (დეუსელდორფის სკოლა) — 19 ს. ფერწერის სკოლა, რომელიც ჩამოყალიბდა ლეუსელდორფში; ამ სკოლის წარმომადგენლები არიან **ჩ. შეტელი**, **ჩ. შ. შაზენკლევერი**, **ჩ. შდუბენერი**, **ჩ. ჩნაუსი**, **ჩ. ჟოტე**.

ჩ. შ. შაზენკლევერი. «ტუშები მავისტრატში 1848 წელს». 1849 წ.

DVZ f — *იხ.* Deutsche Volkszeitung.
DW f — *იხ.* Deutsche Welle.
DWK — *იხ.* Deutsche Wirtschafts-kommission.
DYNAMO BERLIN BFC («წინამო ჟერლინი ჟფჩ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ჩლუბ «წინამო ჟერლინის» ემბლემა

DYNAMO DRESDEN FC («წინამო ლრეზდენი ჟჩ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ჩლუბ «წინამო ლრეზდენის» ემბლემა

DZT f — *იხ.* Deutsche Zentrale für Tourismus.
D-Zug m (*შემ.* Durchgangs-zug-ისგან) — *იხ.* Interregio-Zug.

Ee

EC m — *იხ.* Euro-City-Zug.

ECU (*შემოკ.* ინგლისურ European Carrency Unit-იდან) (ჟჩს) — *იხ.* Europäische Wahrungseinheit.

EDEKA VERBAND KAUFMÄNNISCHER GENOSSENSCHAFTEN m («**ედეკა** ფერბანდ კაუფმენიშერ გენოსენშაფტენ» / «**ედეკა**») — საცალო ვაჭრობის ერთ-ერთი უმსხვილესი შესყიდვითი გაერთიანება, დაარსებული 1907 წ. ზადციგში; მე-2 ტოლიო ომის შემდეგ — ტასავლეთ ჟერლინი და ჟამბურგში.

«ედეკას» ემბლემა

EG f (ჟს) — *იხ.* Europäische Gemeinschaft.

EG-KOMMISSION f (ჟვროპული საზოგადოებების კომისია) — ჟვროპული ჟავშირის აღმასრულებელი ორგანო; დამოუკიდებელია მთავრობებისაგან; უზრუნველყოფს საზოგადოებების წესების დაცვას და წინადადების შემუშავებას ერთობლივი პოლიტიკის გასაუმჯობესებლად.

EGKS f — *იხ.* Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl.

EG-MINISTERRAT m (ჟს ტინისტრთა კავშირი) — ჟვროპული ჟავშირის კანონმდებლობითი ორგანო; ახდენს ევროპული საზოგადოების ქვეყნების პოლიტიკის განსაზღვრას და კოორდინირებას.

EIERLIKÖR m (კვერცხის ლიქიორი) — ალკოჟოლთან ერთად შაიცავს კვერცხის გულს, შაქარს, ვანილს და სხვა კომპონენტებს.

EIERSCHECHE (ავერშევე) — ღვეზელი საჭოსგან, კვერცხებისგან, ჩამიისგან და ნუშისგან.

EIFEL (ჩდეველი) — ტადნის ჟიქალოვანი მთების ნაწილი, მადლობი ტოზელსა და ჟვემო ტადნს შორის; ნაკრძალი ტადნლანდ-შფალცის მხარეში.

ჩდეველი

EILZUG *m* (ჩქარი მატარებელი) — ადგილობრივი მიმოსვლის მატარებელი, რომელიც ჩერდება მსხვილ სადგურებზე.

ჩქარი მატარებელი

EIMSBÜTTELER («ჩემსბუტყელერი») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჩემსბუტყელერის» ემბლემა

EIN ÄLTERES SEMESTER — ხუმრ. უფროსი კურსების სტუდენტი; ბებერი სტუდენტი.

EIN BEMOOSTES HAUPT (ხავსით დაფარული თავი) — სალაპ., ხუმრ. მუდმივი სტუდენტი.

EINFAMILIENHAUS (აღნაფთაობის სახლი) — სახლი ერთი ოჯახისთვის (ერთბინიანი სახლი).

ერთბინიანი სახლი

EINGERICHT *n* (აღნაფთაობის) — ბოთლი, რომელშიც მოთავსებულია სხვადასხვა ფიგურები, მოდელები, მთლიანი სცენები; ცნობილია მე-16 ს.; რელიგიური მოტივების გარდა ხშირია გეგები.

რელიგიური ხასიათის ანგერისტი. ლიპან ღრისტილი ხალიგერი. 1761 წ.

EINIGUNGSVERTRAG *m* (ქერმანიის გაერთიანების ხელშეკრულება) — ხელშეკრულება ქერმანიის მთავრობის მიერ დადებული ქვეპრინციპალისა და ქერმანიის მთავრობის მიერ დადებული ქვეპრინციპალის შორის ქერმანიის გაერთიანების აღდგენის შესახებ; ხელმოწერილია 1990 წ. 31 აგვისტოს.

ქვეპრინციპალის ორი ოფიციალური კვანძიანი საგარეო საქმეთა სამინისტროს არქივის ექსპონატი

EINS (ერთიანი) — სასკოლო ნიშანი «ძალიან კარგი» («sehr gut»); შეფასება საქართველოს სკოლების ნიშან «5»-ს.

EINTOPF *m* (ერთკერძიანი სადილი) — წვნიანი კერძი ხორცით, ბოსტნეულით, კარტოფილით.

EINTRACHT BRAUNSCHWEIGER TSV («ჩემტრახტ ჭრაუნშვაიგერ ტსვ») — ქუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჩემტრახტ ჭრაუნშვაიგერის» ემბლემა

EINTRACHT FRANKFURT («ჩემტრახტ ჭრანკფურტი») — ქუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჩემტრახტ ჭრანკფურტის» ემბლემა

EINTRACHT TRIER 05 SV («ჩემტრახტ ტრიერ 05») — ქუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

კლუბი «ჩემტრახტ ტრიერის» ემბლემა

EISBEIN *n* (ადსბადნი, ღორის ფეხი) — გერმანელების ერთ-ერთი უსაყვარლესი კერძი; მასთან ერთად ჭამენ მომუშაულ კომბოსტოს მწნილს ან მოზელილ ბარდას.

EISENACH *n* (ჰდზენახი) — ქალაქი ჰდუ-რინგიის ჰეის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში მდინარე ჰდორზელზე (ჰდუ-რინგიის მხარე); 49 000 მაცხოვრებელი; განვითარებულია ავტომობილმშენებლობა, ელექტროტექნიკური, კვების მრეწველობები; ღირშესანიშნაობები: შუასაუკუნოვანი ციხესიმაგრე ჴარტბურგი, ტარტინ ჴუთერის სახლ-მუზეუმი, **ჟ. ს. ჴახის მუზეუმი**; აქ ქმნიდნენ თავის ნაწარმოებებს **ჟ. ჟ. ჰელემანი**, **ჟ. ჴისტი**, **ჟ. ჴაგენერი**; 1869 წ. ჰდზენახის კონგრესსზე შეიქმნა ქერმანიის სოციალ-დემოკრატიული პარტია (ქსტუ).

ჰდზენახის გერბი

სახტუმრო ჴადერჰოფი ჰდზენახში

EISENACHER «SOMMERGEWINN» (ზაფხულის გამარჯვება ჴამთარზე) — ყოველწლიური გაზაფხულის დღესასწაული, რომელიც აღინიშნება მარტში ჰდზენახში; ამ დღესასწაულით აღინიშნება ბრძოლა ჴამთრის (Stroh-puppe), რომელსაც არ სურს თავისი ადგილის დათმობა, და გაზაფხულის (Frau Sonne); ბოლოსდაბოლოს «ჴამთარს» წვავენ კოცონზე და ჴაფხული იმარჯვებს.

ჰდზენახის გაზაფხულის დღესასწაული. Frau Sonne

EISERNE HOCHZEIT (რკინის ქორწილი) — შეუღლების სამოცდახუთიწლის-თავის დღეობა.

EISERNE KONRAD (რკინის ჴონრადი) — ქერმანიის ფედერალური კანცლერის (1949-1963 წწ.) ჴონრად ჰდენაუერის (1876-1967 წწ.) მეტსახელი, რომელიც მან დაიმსახურა მკაცრი შიდა- და საგარეო პოლიტიკის გატარებისათვის.

EISERNES KREUZ (ტკინის ჴვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი, დაარსებული **სრუსიაში** 1813 წ. მეფე **ჟრიდრის ჴილჰელმ III-ის** მიერ როგორც უმაღლესი ჴილდო **ჴაპოლეონის წინააღმდეგ ჴანმანთავისუფლებელ ომში**. 1870 წ. ორდენი განახლდა როგორც ჴილდო **ფრანგულ-პრუსიულ ომში**. ორდენის შემდეგი განახლებები მოხდა 1914 და 1939 წწ. ორდენი იყო სამი ხარისხის: მეორე კლასის (Eisernes Kreuz 2. Klasse), პირველი კლასის (Eisernes Kreuz 1. Klasse), ტკინის ჴვრის **შიდი ჴვარი (Großkreuz des Eisernen Kreuzes)**. 1940 წ. განახლებულ ორდენს დაემატა კიდევ ექვსი ხარისხი: ტკინის ჴვრის **ტაინდული ჴვარი (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes)**, ტკინის ჴვრის **ტაინდული ჴვარი მუხის ფოთლებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub)**, ტკინის ჴვრის **ტაინდული ჴვარი მუხის ფოთლებით და მახვილებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub und Schwerter)**, ტკინის ჴვრის **ტაინდული ჴვარი მუხის ფოთლებით, მახვილებით და ბრილიანტებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub, Schwerter und Brillante)**, ტკინის ჴვრის **ტაინდული ჴვარი ოქროს მუხის ფოთლებით, მახვილებით და ბრილიანტებით (Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit goldenem Eichenlaub, Schwerter und Brillanten)**, **შიდი ჴვრის ჴარსკვლავი (Der Stern des Grossen Kreuzes)**.

1813 წ. სკინის ჰერის ორდენის ნიშნები

1870 წ. სკინის ჰერის ორდენის ნიშნები

1914 წ. შიდი ჰერის ზარსკლავი. ზმ ორდენით დაჯილდოვებულია ფელდ-მარშალი საულ ფონ ზინდენბურგი

1914 წლის სკინის ჰერის ორდენის ნიშნები

1939 წლის სკინის ჰერის ორდენის ნიშნები

1939 წლის საპატიო ჭისამაგრებელი 1914 წ. სკინის ჰერის ორდენისათვის

1939 წ. სკინის ჰერის ორდენის ბაფთი

EISERNES KREUZ 1. KLASSE (1-ლი კლასის სკინის ჯვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1813, 1870, 1914 და 1939 წწ.). ჭე-2 ჭსოფელი ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია 450 ათასი ადამიანი.

1-ლი კლასის სკინის ჯვრის ორდენი

EISERNES KREUZ 2. KLASSE (მე-2 კლასის სკინის ჯვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1813, 1870, 1914 და 1939 წწ.). ჭე-2 ჭსოფელი ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია 3 მლნ. ადამიანი.

მე-2 კლასის სკინის ჯვრის ორდენი

EISLEBEN (ღღსლებენი) — ქალაქი საქსონია-ანჰალტის მხარეში ზარცის მთისწინში; 26 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ფერადი მეტალურგია; აქ დაიბადა და გარდაიცვალა ჭარტინ ზუთერი, ამიტომ ქალაქს უძახიან Lutherstadt Eisleben.

ჭარტინ ზუთერის ძეგლი ღღსლებენში

EISLER m (აგსლერი) — რადნული ღვი-
ნის მარკა.

EISSTOCKSCHIEßEN n (აგსშტოკშისენი)
— პოპულარული კერლინგისმაგვარი
სპორტული თამაში ყინულზე.

თამაში აგსშტოკშისენი

EISWEIN m (აგსვაინი) — ღვინო, დაწუ-
რული პირველი ყინვების დროს დაკ-
რეფილი ყურძნისგან.

EK — *იხ.* Eisemes Kreuz.

EKD f — *იხ.* Evangelische Kirche in
Deutschland.

ELBE (ჟლბა) — მდინარე ქერმანიაში,
სიგრძე 1165 კმ.; სათავე სუდეტებში,
ჰვეეთს ჩრდილო-ქერმანულ დაბ-
ლობს, ერთვის ჩრდილოეთის ზღვას;
შენაკადები: აიზერა, ჟლტავა, ზა-
ალე, ჟაფელი; არხებით შერთეუ-
ლია მდინარეებთან ჟებერი, ჟმსი,
ქადნი, ოდერი და სხვ., ზილის არ-
ხით ჟალტის ზღვასთან; ჟლბაზე
დგას ქალაქები შრენდენი, ზაგდე-
ბურგი, ჟამბურგი.

მდინარე ჟლბა
შრენდენში

ELBE-HAVEL-KANAL m (ჟლბა-ჟაფელ-
არხი) — არხი ქ. ჟურგიდან მდინარე
ჟაფელამდე; სიგრძე 56 კმ.

ჟლბა-ჟაფელ-არხი ქ. ჟურგთან

ELB-FLORENZ n (ფლორენცია ჟლბაზე)
— ქ. შრენდენის ხატოვანი სახელწო-
დება.

ELISANDSTEINGEBIRGE n (ჟლბის ჟვი-
შიანი მთები) — ზაუზიტცის და ზად-
ნიან მთებს შორის, ქერმანიის და
ჩეხეთის საზღვრებს გასზვრივ, ე. წ.
საქსონიის ჟვედცარია.

ჟლბის ჟვიშიანი
მთები

ELFERRAT m (თერთმეტის საბჭო) — სა-
კარნავალო კომიტეტი, რომელიც
შედგება 11 ადამიანისგან.

თერთმეტის საბჭო

ELISABETHGALERIE (ჟლიზაბეთგალერი)
— ციხისმაგვრე ჟარტბურგში (დგუ-
რინგიის მხარე); გაფორმებულია
ფრესკების სერით Rm. ჟლიზაბეთის
ცხოვრებიდან, რომელიც ცხოვრობ-
და აქ 1221-1227 წწ.

ჟლიზაბეთგალერის
ერთ-ერთი ფრესკა

ELSAß n (ჟლზასი) — ისტორიული მხა-
რე საფრანგეთის ჩრდილო-აღმოსავ-
ლეთში ქადნის მარცხენა ნაპირზე;
1871-1918 წწ. და 1940-1944 წწ. შე-
დიოდა ქერმანიის შემადგენლობაში;
ცხოვრობენ ძირითადად გერმანულე-
ბი.

ჟლზასის მთავარი ქალაქის სტრასბურგის
ერთ-ერთი კუთხე

ELSTERGEBIRGE *n* (ჟლსტერ-ჟებირგე) — ზეგანი ჟიხტელის მთებს და ჭადნიან მთებს შორის.

ჟლსტერ-ჟებირგე

ELYSEE-VERTRAG *m* (ჟლისეს ზელშეკრულება) — მეგობრობის ზელშეკრულება, დადებული 1963 წ. საფრანგეთსა და ჟრჩ შორის ჟლისეს სასახლეში ოარიზში.

ჟლისეს ზელშეკრულებას ზელს აწერენ ჟონრად ლდენაუერი და ჟარლ დე ჟოლი

EMF *f* — *იხ.* Grundig Elektromechanische Fabrik.

EMS *f* (ჟმსი) — მდინარე ჟერმანიაში; მიედინება ჰრდილოეთ-ჟერმანიის დაბლობზე, ერთვის ჰრდილოეთის ზღვას; არხებით შეერთებულია ჟლბასთან, ჟადნთან, ჟებერთან; სიგრძე 371 კმ.

მდინარე ჟმსი ქალაქ ჟად ჟმსთან

EMSLAND *n* (ჟმსლანდი) — ადგილი ჟერმანიისა და ჰიდერლანდების საზღვარზე, ჭდუნსტერლანდსა და ლდმოსავლეთ ჟრისლანდიას შორის.

ჟმსლანდი

ENERGIE COTTBUS FC («ჟნერგი ჰოტბუს ჟრ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ჰლუბ «ჟნერგი ჰოტბუსის» ემბლემა

ENGLISCHER GRÜB («ლვე ჭარიი») (სიტყვ. ანგელოზური მისალმება) — კათოლიკური ლოცვის სახელწოდება.

ENTNAZIFIZIERUNG *f* (დენაციფიკაცია) — ჟერმანიის სახელმწიფო, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და ეკონომიური ცხოვრების ნაციტური რეჟიმის ბატონობის შედეგებისგან გაწმენდის ღონისძიებები, რომლებიც ტარდებოდა ოლტსდამის კონფერენციის 1945 წ. გადაწყვეტილებების თანახმად.

EPD *m* — *იხ.* Evangelischer Presse-dienst.

EPIPHANIAS *n* — ჟამოცხადება, ჩათლობა, ჟორდანი.

ERDGESCHOSS *n* — სახლის ქვემო სართული, რომლის ფუძე მდებარეობს მიწის ღრეზე ოდნავ ზევით.

ERFURT *n* (ჟრფურტი) — ქალაქი მდინარე ჟერაზე, ჰერინგის ადმინისტრაციული ცენტრი, 217 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია: მანქანათმშენებლობა, ქიმიური, ავეჯის, პოლიგრაფიული მრეწველობები; სამედიცინო აკადემია, უნივერსიტეტი, მუზეუმები, თეატრი; 12-15 სს. გოტიკური ტაძარი, სვერიკირხე (Severikirche, 13-14 სს.), 15-18 სს. გოტიკური, რენესანსის და ბოროკოს მენობები; შემორჩენელია გამენების შუასაუკუნოვანი სახე; ჟრფურტი ცნობილია როგორც ყვავილების ქალაქი (die Stadt der Blumen), 1938 წ-ნ. აქ ყოველწლიურად ტარდება ყვავილების გამოფენები და ჭეხბალების საერთაშორისო გამოფენა.

ჟრფურტის საკათედრო ტაძარი

ERHARD Ludwig (ქრზარდი ზადუდვიგ) (1897-1977 წწ.) — ქერმანიის ფედერალური კანცლერი 1963-66 წწ., გერმანული «ეკონომიური სასწაულის» მამა, ღიქ თავჯდომარე 1966-67 წწ.

ზადუდვიგ ქრზარდი (1897-1977 წწ.)

ERNST HEINKEL FLUGZEUGBAU GMBH f («ქრნსტ ზადნკელ ფლდუჯცოგბაუ ღმბს») — ავიასამშენებლო ფირმა, დარსებული 1954 წ. ქ. ყპადერში (მდინარე ჟადნზე) ღ. ზადნკელის მიერ; 1964 წ. შუეერთდა კომპანიას «ქერადნიგტე ღლდუგტეხნიშე ვერკე ღმბს».

«ქრნსტ ზადნკელ ფლდუჯცოგბაუს» ემბლემა

ERNST LEITZ GMBH f («ქრნსტ ზადტც ღმბს») — ქერმანიის უმსზვილესი ოფტიკური ფირმა; დარსებულია 1849 წ. ღ. ზადტცის მიერ ქ. ზეტცლარში.

ქირმა «ქრნსტ ზადტცის» ემბლემა

ERNSTEDANKFEST n (ტოსავლის აღების დღესასწაული) — აღინიშნება 1770 წ-ნ ოქტომრის პირველ კვირას.

ERNTING m (მოსავლისა) — აგვისტოს ძველი ხალხური სახელწოდება.

ERSTKOMMUNION (პირველი ზიარება) — კათოლიკურ ეკლესიაში ღლდგომის შემდეგ პირველ კვირა დღეს (der Weißer Sonntag); ევანგელიკურ ეკლესიაში ამ დღეს ზდება კონფირმაცია, და ქალიშვილები პირველად იცვამენ გრძელ თეთრ კაბებს.

პირველი ზიარება

ERSTSEMESTER n — პირველი სემესტრის სტუდენტები.

ERZGEBIRGE n (ტადნიანი მთები) — ქერმანიისა და ჩეხეთის საზღვარს გასწვრივ; უმაღლესი წერტილები ღიხტელბერგი (Fichtelberg) 1214 მ. და ჩაილბერგი (Keilberg) 1244 მ.; ნიკელის, ვერცხლის, ცინკის, რკინის, ურანის მადნები; მთისწინში — სექსონიის ყვეცარია და კურორტები.

ტადნიანი მთები

ESCHENHEIMER TURM m (შენჰადმის კოშკი) — ტადნის ღრანკფურტში; ცენტრალური კოშკი ოთხი კოშკურით — მე-15 ს. ციხესიმაგრის კედლის ელემენტი, რომელიც გადაურჩა სუეველა ომებს.

შენჰადმის კოშკი ღრანკფურტში

ESELSBRÜCKE f (ბიტყს. ვირის ხიდი) — ხალაპ. ხერხი, რომელიც აადვილებს დამახსოვრებას.

ESSEN n (შენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ ტადნ-ზესტფალიაში; 627 ათასი მაცხოვრებელი; ქურის უმსზვილესი სამრეწველო ცენტრი: მანქანათმშენებლობა, მეტალურგია, საფეიქრო, პოლიგრაფიული მრეწველობები; აქ მდებარეობენ სამრეწველო («ჩრუ-პი») და ფინანსური კომპანიების მმართველობები; გოტიკური ტაძარი.

ქალაქ
დრეზენი

ETTERSBERG m (ეტერსბერგი) — მადლობა ქ. ჰაიმარის ჩვილივით.

ეტერსბერგის მადლობა

EU f — *ob.* Europäische Union.

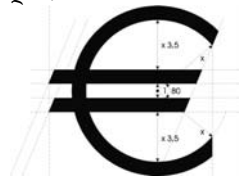
EULENSPIEGELBRUNNEN m (ოღუნშპიგელის მადრეჟანი) — დგას ქ. ჟრაუნშეაგში (ჟვემო საქსონიის შხარე).

ოღუნშპიგელის მადრეჟანი

EURATOM f (აიჩატომი) — *ob.* Europäische Atomgemeinschaft.

EURO m (ევრო) — ევროპული სავალუტო ერთეული, საერთო ევროპული ღავეშირის ქვეყნებისთვის 1999 წ. 1 იანვრიდან.

ევროს ემბლემა

EUROCHEQUE m (EE) — ევროჩეკი.

EUROCITYZUG m (EC) (ევროსიტი-მატარებელი) — ევროპული სატრანსპორტო სისტემის მატარებელი, რომელიც დადის ერთ-ერთ საათიანი ინტერვალით.

EUROKORPPS (ევროკორპუსი) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ქვედანაყოფი.

ევროკორპუსის ბერეტის ემბლემა

EUROPÄISCHE ATOMGEMEINSCHAFT (EURATOM) f (ეტომური ენერჯის ევროპული გაერთიანება (აიჩატომი) — დასავლეთევროპული ქვეყნების გაერთიანება, რომელიც უწევს კოორდინაციას ატომური ენერჯის გამოყენების გამოკვლევებს; დაარსებულია 1957 წ.

EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFT FÜR KOHLE UND STAHL (EGKS) f (ჟვანახშირის და ფოლადის ევროპული გაერთიანება (აიჩაი) — დაარსებულია 1951 წ. 18 აპრილს ჟენილუქსის ქვეყნების, საფრანგეთის, იტალიის და აიჩ მიერ; 1973 წ. მას შეუერთდნენ შიდი ჩრიტანეთი, შანია და ირლანდია.

EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFTEN (EG) (ევროპული გაერთიანებები (აი) — სამი დასავლეთევროპული ინტეგრაციული ორგანიზაციის ზოგადი სახელწოდება: ევროპული ეკონომიური გაერთიანება, აიჩ (Europäische Wirtschaftsgemeinschaft), ჟვანახშირის და ფოლადის ევროპული გაერთიანება, აიჩაი (Europäische Gemeinschaft für Kohle- und Stahl, EGKS), ეტომური ენერჯის ევროპული გაერთიანება, აიჩატომი (Europäische Atomgemeinschaft, EURATOM).

EUROPÄISCHE UNION (EU) (ევროპული ღავეშირი (აი) — შექმნილია 1993 წ. ევროპული გაერთიანებების საფუძველზე შაასტრიხტის ჟელშეკრულების თანახმად, რომელმაც გააერთიანა 12 ქვეყანა (მათ შორის ევრომანიაც).

ევროპული ღავეშირის დროშა

EUROPÄISCHE VERTEIDIGUNGSGEMEINSCHAFT (EVG) (ევროპული თავდაცვითი გაერთიანება) — შექმნილია 1952 წ. ჟენილუქსის ქვეყნების, საფრანგეთის, იტალიის და აიჩ მიერ.

EUROPÄISCHE WAHRUNGSEINHEIT (ECU) f (ᄠᄠᄠ) — ᄠეროპული გაერთიანებების ქვეყნების ანგარიშსწორებითი ფულადი ერთეული (ECU — *შემოკ. ინგლ. European Currency Unit* — დან).

EUROPÄISCHE WIRTSCHAFTSGEMEINSCHAFT (EWG) f (ᄠეროპული ეკონომიური გაერთიანება (ᄠᄠᄠ) — შექმნილია ჭვანახშირის და ფოლადის ევროპული გაერთიანების საფუძველზე 1957 წ. 25 მარტის «სომის ხელშეკრულებების» ხელმოწერის შემდეგ; ამავ დროს შეიქმნა ᄠტომური ენერჯის ევროპული გაერთიანება.

EUROPÄISCHE ZENTRALBANK (EZB) (ᄠეროპული ცენტრალური ბანკი (ᄠᄠᄠ) — შტაბ-ბინა ზაინის ᄠრანკფურტში; მისი დანიშნულებია «ევროს» სტაბილურობის გარანტირება ᄠერმანული ფედერალური ბანკის მსგავსად.

ᄠეროპული ცენტრალური ბანკის შენობა ᄠრანკფურტში

EUROPÄISCHER GERICHTSHOF m (ᄠეროპული უმაღლესი სასამართლო) — მის კომპეტენციაში შედის კანონიერების დაცვა ᄠხ ხელშეკრულებების გამოყენებაში და ინტერპრეტაციაში.

ამაღლესი ევროპული სასამართლოს შენობა ზაგუსენბურგში

EUROPÄISCHER RAT DER STAATS-UND REGIERUNGSCHEFS m (სახელმწიფოების და მთავრობების მეთაურების ევროპული საბჭო) — იღებს ᄠხ წევრი ქვეყნების გადაწყვეტილებას ევროპული პოლიტიკის ძირითად საკითხებში.

EUROPÄISCHES MUSIKFEST n (ᄠეროპული მუსიკალური ფესტივალი) —

ტარდება აგვისტო-სექტემბერში ქ. შტუტგარტში.

EUROPÄISCHES PARLAMENT n (ᄠეროპული პარლამენტი) — ზეეროპული ორგანო ᄠეროპული გაერთიანების ფარგლებში; ირჩევა მოსახლეობის მიერ პირდაპირი არჩევნების შედეგად.

ᄠეროპარლამენტის შენობა სტრასბურგში

EUROPART (ER) m (ᄠეროპის საბჭო (ᄠს) — საკონსულტაციო პოლიტიკური ორგანიზაცია, შექმნილი 1949 წ. ადამიანთა უფლებების სფეროში ინტეგრაციული პროცესების ხელშესაწყობად; ᄠს ორგანოები იმყოფებიან სტრასბურგში.

ᄠეროპის საბჭოს შენობა სტრასბურგში

EVANGELISCH-LUTHERISCHE KIRCHE (ევანგელიკურ-ლუთერანული ეკლესია) — ქრისტიანული კონფესიის ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულება ᄠერმანიაში.

EVANGELISCHE KIRCHE IN DEUTSCHLAND (EKD) f (ᄠვანგელიკური ეკლესია ᄠერმანიაში) — წარმოადგენს თემს, რომელიც შესდგება 27 გარკვეულწილად თავისთავად ლუთერანულ, უნიატურ და რეფორმირებულ ეკლესიისგან; ცენტრალური ორგანო (კონსისტორია) იმყოფება ქ. შანოვერში (ჰვემო საქსონია).

EVANGELISCHER PRESSEDIENST (EPD) m («ᄠვანგელიკურ პრესე-დინსტ») (ᄠსᄠ) — ᄠვანგელიკური ეკლესიის

ბეჭდვითი სააგენტო; ცენტრალური რედაქცია 1949 წ-ს.

EVG *f — ob.* Europäische Verteidigungsgemeinschaft.

EWG — *ob.* Europäische Wirtschaftsgemeinschaft.

E-Zug *m — ob.* Eilzug.

Ff

FABRIK DER GESETZE (კანონების ფაბრიკა) — ბუნდესტაგის ხატოვანი სახელწოდება.

FACHHOCHSCHULE (სპეციალიზირებული უმაღლესი სასწავლებელი) — არ გააჩნია საუნივერსიტეტო სტატუსი; სწავლის ვადა 3-4 წელი.

FACHOBERSCHULE *f* (პროფესიონალური საშუალო სკოლა) — პროფესიონალურ-ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა, რომლის დამთავრება იძლევა მხოლოდ სპეციალიზირებულ უმაღლეს სასწავლებელში სწავლის გაგრძელების უფლებას.

FACHSCHULE (პროფესიონალური სასწავლებელი) — სხვადასხვა პროფილის კერძო ან მუნიციპალური პროფესიონალური სასწავლებელი, რომელიც იძლევა კვალიფიკაციის ამოღების საშუალებას და ოსტატის წოდების მიღებას.

FACHWERK *n* (ფახვერკი) — სახლის ჩონჩხედი კონსტრუქცია, რომელიც ხშირად ასრულებდა დეკორატიულ ფუნქციას; დამახასიათებელია შუასაუკუნოვან გერმანულ არქიტექტურისთვის.

ჟახვერკის სახლები

FAHNE DEUTSCHLANDS (ჟერმანიის დროშა) — ჟერმანიის სახელმწიფო დროშის ფერებია შავი, წითელი და ოქროსფერი; სამფეროვანი დროშის დასაბამია 1813 წ. ანტინაპოლეონური განმათავისუფლებელი ომი, რომელშიც თავი გამოიჩინეს ახალგაზრდა მოხალისეებმა «ჟავი კორპუსიდან» (შდუტცოვის კორპუსი); ისინი ატარებდნენ შავ მუნდირებს წითელი გადანაკვეციით და მაჯის პირებით და ოქროსფერი ღილებით; ფერების სიმბოლოები იყო: შავი — რეაქციის ბნელი ღამე; წითელი — თავისუფლებისათვის ბრძოლაში დაღვრილი სისხლი; ოქროსფერი — თავისუფლების მზე, რომელიც გაანათებს ჟერმანიას.

ჟერმანიის დროშის ფერები

FAHNENJUNKER (ფანენ-ჟუნკერი) — უყაწიმო უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

ფანენ-ჟუნკერის განმასხვავებელი ნიშნები

FÄHNRICH (ფენრიხი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

ფენრიხის განმასხვავებელი ნიშნები

FÄHNRICH ZUR SEE (ფენრიხი ზღვაზე) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ფენრიხის განმასხვავებელი ნიშნები

FALLSCHIRMJÄGERTRUPPE (საპარაშუტო ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

საპარამუტო ნაწილების ბერეტის კმლემა

FALSCHER HASE (ყალბი კურდღელი) — დანაყული ხორცისგან შემდგარი გრძელი მორგვალეული შემწვარი ნაჭერი, რომელიც თავისი ფორმით მოაგონებს კურდღელს.

ყალბი კურდღელი

FARBENFABRIKEN BAYER AG («**ფარბენ-ფაბრიკენ ჰაიდერ ლაიპციგ**») — ფირმა «**ჰაიდერ ლაიპციგ**»-ს ძველი (1972 წ-დე) სახელწოდება.

FARBWERKE HOECHST AG f («**ფარბვერკე ჰოხსტ ლაიპციგ**») — ქვეყნის უმსხვილესი ქიმიური კონცერნი, დაარსებული 1863 წ. ქ. ჰოხსტში ჰაიდის ფრანკფურტის მახლობლად; 1925-1945 წწ. შედიოდა კონცერნ «**იუ. ფარბენინდუსტრი ლაიპციგ**»-ს შემადგენლობაში.

კონცერნ «**ფარბვერკე ჰოხსტ ლაიპციგ**»

FASCHING m — *იხ.* Fastnacht.
FASCHINGZEIT f (კარნავალის დრო) — კარნავალის გახსნა იწყება 11 ნოემბრის 11 საათსა და 1 წუთზე.
FASTNACHT (სამხ.-გერმ. FASCHING m; KARNEVAL m (კარნავალი) — ხალხური დღესასწაული, რომლის დროსაც მხიარულობენ, ცეკვავენ, თამაშობენ, ბევრს ჭამენ და ა. შ.; დღესასწაულის ტრადიცია დაკავშირებულია გაზაფხულის და წიგნ მარხვის მოახლოებასთან; ამ დღესასწაულს სხვადასხვა კუთხეებში აქვს თავისებური სახელწოდებები: Fastnacht — შაინლანდ-შვალცში, Karneval — ჰრდილოეთ შაინ-ჰესტფალიაში და ჩოდბრანდენბურგში, Fasching — ჰავარიამში და ლესტრიაში; დღესასწაული იწყება 11 ნოემბერს 11 საათსა და 11 წუთზე; დღესასწაულის უმაღლესი წერტილი მოდის «სამ გადარეულ დღეზე» — ბოლო დღეებზე

«**ფერფლოვან ოთხშაბათსა**» (Aschermittwoch) და წიგნ მარხვის დაწყების შორის; «**გადარეულ ორშაბათს**» (Rosenmontag) და სამშაბათს (Fastnachtsdienstag) მიმდინარეობს ყველაზე ლამაზი და დიდი მსვლელობები და კარნავალები; მსოფლიოში ცნობილ საკარნავალო ცენტრად ითვლება ჰოლნი, სადაც სადღესასწაულო პროცესია (Fastnachtsumzug) იჭიმება 5 კმ. ჰოლნის რეჟისორის გათვალისწინებით ტარდება «**სათხილამურო**» (Schifasching) და «**სანაოსნო**» (Schiffsfastnacht) კარნავალები.

საკარნავალო მსვლელობა ჰოლნიში

FASTNACHTDIENSTAG m — კარნავალის ბოლო დღე, წინა დღე მარხვისა, რომელიც იწყება «**ფერფლოვან ოთხშაბათს**».

FASTNACHTSSPIELE (ფასტნახტშპილენ) (*სიტყვ. საკარნავალო თამაშები*) — გერმანული ხალხური თეატრის ნაირსახეობა, შუასაუკუნოვანი მსუბუქი კომედია; მრავალი ფასტნახტშპილების ავტორები იყვნენ მაისტერზინგერები (ქ. საქსი და სხვ.).

FAUN m («**ფაუნი**») — სპეციალური დანიშნულების ავტომანქანების მარკა, რომელსაც უშვებს ფირმა **ფრკ. აი.**; დაარსებულია 1918 წ.

სატვირთო მანქანები «**ფაუნი**»

FAZ f — *იხ.* „Frankfurter Allgemeine Zeitung“.

FDP — *იხ.* Freie Demokratische Partei.

FEHMARN *f* (ჟემარნი) — კუნძული ჟალტის ზღვაში (ჟლეზვიგ-სოლმტადნი); 185 კვ. კმ., 12 ათასი მაცხოვრებელი.

ჟუნძული ჟემარნი

FEHMARNBELT *m* (ჟემარნ-ჟელტი) — სრუტე ჟალტის ზღვაში ჟერმანიასა და ტანიას შორის.

ჟიდი ჟემარნ-ჟელტის სრუტეზე

FEIERABEND *m* — 1. თავისუფალი დრო სამუშაო შემდეგ; 2. სამუშაო დღის დასასრული.

FELDJÄGERTRUPPE (სამხედრო პოლიციის ქვედანაყოფები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჟარების ნაწილები.

სამხედრო პოლიციის ქვედანაყოფების ბერეტის ემბლემა

FELDWEBEL (ფელდვებელი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

ფელდვებელის განმასხვავებელი ნიშნები

FERNMELDETRUPPE (კავშირგაბმულობის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჟარების ნაწილები.

კავშირგაბმულობის ნაწილების ბერეტის ემბლემა

FERNMELDETRUPPE OPERATIVE INFORMATION (ოპერატიული ინფორმაციის კავშირგაბმულობის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჟარების ნაწილები.

ოპერატიული ინფორმაციის კავშირგაბმულობის ნაწილების ბერეტის ემბლემა

FERNSEH- UND UKW-TURM IN BERLIN *m* (სატელევიზიო ანბა ჟერლინში) — ჟერლინის ყველაზე მაღალი ნაგებობა (365 მ.), ჟერლინის ერთ-ერთი სიმბოლო.

ჟერლინის სატელევიზიო ანბა

FERNSPÄHTRUPPE (შორეული დაზვერვის ქვედანაყოფები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჟარების ნაწილები.

შორეული დაზვერვის ქვედანაყოფების ბერეტის ემბლემა

FESTSPIELE IN EUTIN — (ოტინის ფესტივალები) — ეძღვნება საოპერო კომპოზიტორ ჟ. ჟ. ფონ ჟებერს; ტარდება ქ. ოტინში (ჟლეზვიგ-სოლმტადნი).

FESTSPIELHAUS *n* (ჟესტივალების სასახლე) — ქ. ჟადროტში (ჟავარია); შენობა აშენებულია თვით კომპოზიტორ ჟ. ჟაგნერის პროექტით, აქვს მშვენიერი აკუსტიკა; მშენებლობა დააფინანსა ჟედუვიგ II ჟავარიელმა; ფესტივალებს ხელმძღვანელობს კომპოზიტორის შთამომავალი ჟოლფგანგ ჟაგნერი; ფესტივალზე იწვე-

ვენ ყველაზე ცნობილ დამდგმელებს და რეჟისორებს.

ფესტივალების სახალხო ღირსეულობა

FESTUNG MARIENBERG (ტარიენტერგის ციხესიმაგრე) — ქ. ზაგორცხურგში (ჴავარია) ტარიენტერგის მთაზე პატარა ეკლესიის (Marienkirche, 706 წ.) მახლობლად; ციხის მშენებლობა დაიწყო 13 ს., 1253 წ. კი იგი გადაიქცა ჴრანკონიის ჴერცოგების, შემდეგ კო კურფურსტების (1719 წ.) რეზიდენციად.

ტარიენტერგის ციხესიმაგრე ჴაგორცხურგში

FETISCH AUTO *n* («ღვტომობილი-ფეტიში») — მხატვარ-აქციონისტის ჴულტის ძეგლი, დადგმული ქ. ჴოლონში შუასაუკუნოვან კოშკზე.

ღვტომობილის ძეგლი ჴოლონში

FEWA *n* («ფევა») — სარეცხი საშუალებების დამამზადებელი ფირმის სავაჭრო ნიშანი (შემოკ. **Feinwaschmittel**-დან).

ფირმა «ფევა»
ემბლემა

FHG *f* — *ობ.* Fraunhofer-Gesellschaft zur Furderung der angewandten Forschung.

FICHTELBERG *m* (ფიხტელბერგი) — ტადნულის მთების მწვერვალი (1214 მ.), საზამთრო სპორტის და დასვენების ადგილი.

ფიხტელბერგი ზამთარში

FICHTELGEBIRGE *n* (ფიხტელგებირგე) — მთები ჴავარიაში; განვითარებულია ფაიფურის, შუშის, საფეიქრო, ხისგადამამუშავებელი მრეწველობები; კურორტების და ტურიზმის მხარე.

სათხილამურო ტრასები ფიხტელგებირგეში

FILMDUKAT («ფილმდუკატი») — ტანჴადმის საერთაშორისო კინოფესტივალის მთავარი პრიზი.

FIRMUNG *f* (კონფირმაცია) — გარკვეული ასაკის (7-12 წლის) მოზარდების საეკლესიო თემში მიღების წესჩვეულება; ნიშნავს სარწმუნოებრივ სრულყოფას.

FLÄMING *m* (ფლემინგი) — მალღობი ქ. ჴიტენბერგის ჩრდილოეთით (საქლონია ჴნჴალდტი და ჴრანდენბურგი).

FLAMMENDE HERZEN *pl* (მზურვალე გულები) — ნამცხვრის ნაირსახეობა.

FLEET *n* (სანაოსნო არხი) *ჩრდ.-გერმ.* fleeten დინება) — პატარა არხი ქალაქის ფარგლებში; დამახასიათებელია ჩრდილოგერმანულ ქალაქებისთვის, განსაკუთრების ჴამბურგისთვის.

სამბურვის ერთ-ერთი არხი

FLEIßIGES LIESCHEN (ბეჯითი ზიზხენი) — ზოგიერთი დეკორატიული მცენარის ხალხური სახელწოდება.

FLICK INDUSTRIEVERWALTUNG KGAA («ფლიკ ინდუსტრივერვალტუნგ ღჟაღ») — ფ. ფლიკის სამრეწველო კონცერნი; დაარსებულია 20-ან წლებში შვედსელდორფში; თანამედროვე სახელწოდება აქვს 1950 წ-ნ.

FLINKE JETTE (ფენსაცმლის სახელოსნო) (სიტყვ. ცქვიტი ნეტა) — ფენსაცმლის სწრაფი შეკეთება.

FLOSSENBUÖG n (ფლოსენბურგი) — ყოფილი ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკი ქ. ჟადენის მახლობლად (ჟავარია).

FLOTTE LOTTE f (მარჯვე ზოტა) — სალაპ. ხორცსაკები ან წვენსაწური.

FLOTTENAPOTHEKER (ფლოტის ფარმაცევტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება 1-ლი რანგის კაპიტანის წოდებას.

FLOTTENARZT (ფლოტის ექიმი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება 1-ლი რანგის კაპიტანის წოდებას.

FLOTTILLENADMIRAL (ფლოტილის ადმირალი) — ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ფლოტილის ადმირალის განმასხვავებელი ნიშნები

ფლოტილის ადმირალის ალაში

FLOTTILLENAPOTHEKER (ფლოტილის ფარმაცევტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება მე-2 რანგის კაპიტანის წოდებას.

FLOTTILLENARZT (ფლოტილის ექიმი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება მე-2 რანგის კაპიტანის წოდებას.

FOCKE-MUSEUM n («ფოკე-მუზეუმი») — ჟრემენის მხარის ხელოვნების და კულტურის ისტორიის მუზეუმი.

FOCKE-WULF (FW) f («ფოკე-ჟულფი») (ფჟი) — მე-2 მსოფლიო ომისდროინდელი სხვადასხვა დანიშნულების გერმანული სამხედრო თვითმფრინავების და მათი მწარმოებელი ფირმის სახელწოდება.

თვითმფრინავი Focke-Wulf 190D 9

FOCKE-WULF GmbH f («ფოკე-ჟულფ ჟმბუს») — საავიაციო კონცერნი, დაარსებული 1924 წ. ავიაკონსტრუქტორ ჟ. ფოკეს და მეწარმე ლ. ჟულფის მიერ ქ. ჟრემენში; 1963 წ. შეუერთდა კომპანიას «ჟერადინგტე ფლაუგტენინიშე ვერკე ჟმბუს».

ლოცერნ «ფოკე-ჟულფის» ემბლემა

FOCKE-WULF

FOCUS m («ფოკუსი») — პოპულარული ყოველკვირეული ილუსტრირებული ჟურნალი; გამოდის მდუნხენში 1993 წ-ნ ტირაჟით 477 ათასი ეგზ.

ჟურნალი «ფოკუსი»

FÖHN m (ფდონი) (ლათ. favonius თბილი დასავლეთის ქარი) — მშრალი, თბილი, ზოგჯერ ცხელი ქარი, რომელიც უბერავს მთებიდან; ფდონი — ადგილობრივი ქარია; იგი აჩქარებს ნაყოფის დამწიფებას, აჩქარებს თოვლის დნობას მთებში, ამიტომ მას კიდევ უძახიან Schneefresser (სიტყვ. თოვლისჭამია).

FÖHR f (ფდორი) — კუნძული ჟერმანიამი, ერთ-ერთი ხრდილო-ჟრიზული კუნძულებიდან.

ხუნძული ფიორი

FOLKWANG-MUSEUM *n* (ფოლკვანგ-ტუზუმი) (სახელი გამომდინარეობს ძველგერმანული ქალღმერთის ფრედას ადგილსამყოფელოდან «folkvangu») — დაარსებული 1902 წ. ქ. წაგენში (ჩესტალია); 1922 წ. შეიძინეს ქ. ქსენისთვის, 1929 წ. კი გაერთიანდა ადგილობრივ მუზეუმთან; შეიქმნა 19-20 სს. იმპრესიონისტების და პოსტიმპრესიონისტების ნამუშევრებს.

ფოლკვანგ-ტუზუმი

FONDS „DEUTSCHE EINHEIT *m* (ფონდი «ქვეყნული ერთიანობა») — დაარსებულია 1991 წ.; უზრუნველყოფდა ფინანსებით ახალ ფედერალურ მხარეებს (ყოფილ ქსს) და მათ თემებს; ფონდს აფინანსებდნენ ფედერაცია და ძველი მხარეები (ქსს); გაუქმებულია 1995 წ.

FORD *m* («ფორდი») — მსუბუქი ავტომანქანის მარკა, რომელსაც უშვებს ფირმა «ფორდ-ვერკე ჯე» ქვეყანაში.

ქვეყნა ფორდ მუსტანგი

FORD-WERKE AG *f* («ფორდ-ვერკე ჯე») — უმსხვილესი ამერიკული საავტომობილო კორპორაციის «ფორდ მორტორ ჯე»-ის ფილიალი ქვეყანაში; დაარსებულია 1925 წ. ჰილნში.

ქვეყანა
«ფორდ-ვერკე ჯე»-ს
ემბლემა

FORTUNA KÖLN SC («ფორტუნა ჰილნ სე») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1890 წ.

კლუბი
«ფორტუნა ჰილნის»
ემბლემა

FORTUNA DÜSSELDORF («ფორტუნა დუსელდორფი») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1995 წ.

კლუბი
«ფორტუნა
დუსელდორფის»
ემბლემა

FRANKEN *n* (ფრანკეთი) — ქვეყნის ისტორიული მხარე; სახელწოდება ფრანკეთი შამორხა მარტო ლომოსავლეთ ფრანკეთს (მდინარე შაინის აუზი), რომლის უმეტესი ნაწილი 1803 წ. შევიდა ჰაბსბურგის მადგენლობაში.

ფრანკეთის გერბი

FRANKENWALD *m* (ფრანკეთის ზევი) — მთები ქვეყანაში მთებ ფიხტელს და ჰიუნინგის ზევი მორის.

ფრანკეთის ზევი

FRANKENWEINE *pl* (ფრანკონული ღვინოები) — ღვინო, დაწურული მდინარე შაინის ხეობაში.

ფრანკონული ღვინოები ჩამოსხმულია ძირითადად ასეთ ბრტყელ ბოლოებში

FRANKFURT AM MAIN *n* (ჭადნის ფრანკფურტი) — ქალაქი ჟესენის მხარეში მდინარე ჭადნზე; 647 ათასი მაცხოვრებელი; ჟვროპის უმსხვილესი ფინანსური და სავაჭრო ცენტრი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიური და მსუბუქი მრეწველობები, ფერადი მეტალურგია; ყოველწლიური საერთაშორისო ავტოსაღონი და წიგნის ბაზრობა; საკონტინენტო ჟვროპაში ყველაზე დიდი აეროპორტი; ქალაქში განლაგებულია ჟერმანიის უმსხვილესი ბანკების «Deutsche Bank», «Dresdner Bank», «Commerzbank» მთავარი ოფისები.

ჭადნის ფრანკფურტის ვერბი

ფრანკფურტის ცათამბჯენები

FRANKFURTER ALLGEMEINE SONNTAGSZEITUNG *f* («ფრანკფურტერ ალგემანე ზონტაგსცაღუნგი») — პოპულარული საკვირაო გეზეტი.

«ფრანკფურტერ ალგემანე ზონტაგსცაღუნგი»

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG (FAZ) *f* («ფრანკფურტერ ალგემანე ცაღუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ფრანკფურტ-

ში 1949 წ-ნ ტირაჟით 394 800 ეგზემპლარი.

Frankfurter Allgemeine

ZEITUNG FÜR DEUTSCHLAND

ჟაზეთი «ფრანკფურტერ ალგემანე»

FRANKFURTER BUCHMESSE *f* (ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობა) — საერთაშორისო უნივერსალური წიგნის ბაზრობა, რომელიც ტარდება 1949 წ-ნ ყოველწლიურად შემოდგომაზე.

ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობის ემბლემა

FRANKFURTER FESTE *pl* (ფრანკფურტის ფესტივალი) — ყოველწლიური მუსიკალური ფესტივალი სექტემბერში.

FRANKFURTER KONSUMGUTERMESSE *f* (ფართო მოხმარების საქონლის ფრანკფურტის ბაზრობა) — უმსხვილესი ბაზრობა, რომელიც ტარდება ფრანკფურტში გაზაფხულზე და შემოდგომაზე.

FRANKFURTER KREUZ *n* (ფრანკფურტის ჯვარი) — ხრდილოეთიდან სამხრეთით და წასავლეთიდან ღმომსავლეთით მიმავალი გზატკეცილების გადაკვეთა ჭადნის ფრანკფურტში.

ფრანკფურტის ჯვარი

FRANKFURTER PAULSKIRCHE *f* (Rმ. შავლეს ეკლესია ჭადნის ფრანკფურტში) — ჟროვნული კრების სხდომების ჩატარების ადგილი 1848-1849 წწ. ქეკოლუციის დროს ჟერმანიაში; მე-2 მსოფლიო ომის დროს დაინგრა; აღდგენილია კონგრესების, გამოფენების ჩასატარებლად.

Rმ. შავლეს ეკლესია ჭადნის ფრანკფურტში

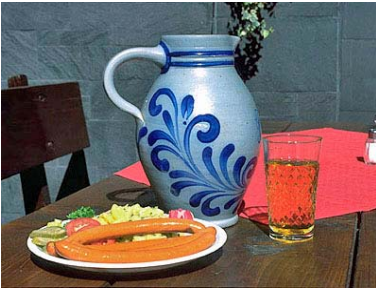
FRANKFURTER RUNDSCHAU («**ფრანკ-ფურტერ რუნდშაუ**») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის **ფრანკფურტში** 1945 წ-ს ტირაჟით 189 000 ეგზემპლარი.

ქაზეთი «**ფრანკფურტერ რუნდშაუ**»

FRANKFURTER SCHULE *f* (ფრანკფურტის სკოლა) — მე-20 ს. გერმანულ ფილოსოფიაში და სოციოლოგიაში; წარმოიქმნა 30-ნი წლების დასაწყისში; ცენტრი — სოციალური კვლევების ინსტიტუტი ჰაინის **ფრანკფურტში**.

FRANKFURTER WURSTCHEN — სოხისი ან პატარა ძეხვი **ფრანკფურტულად**, დამზადებული ღორის ხორცისგან სანელებელით.

ფრანკფურტული სოხისი ფრანკფურტული სახმელით — ვაშლის ღვინით

FRANKISCHE ALB *f* (ფრანკეთის ღლები / ფრანკეთის აურა) — მთის ჯაჭვი **ქვერმანიის** სამხრეთ-ღმოსავლეთში **ჰავარიის** მხარეში.

ფრანკეთის ღლები

FRÄNKISCHE SAALE (ფრენკიშე ხაალე) — ჰაინის მარჯვენა შენაკადი, 142 კმ.; **ჟესენის** და **ჰავარიის** მხარეები.

ჰაინარე ფრენკიშე ხაალე ქალაქ ჰად ზისინგენტან

FRANKISCHE SCHWEIZ (ფრანკეთის შვეიცარია) — თვალწარმტაცი კლდოვანი ლანდშეფტი **ჰავარიის** ჩრდილოეთში.

ფრანკეთის შვეიცარია

FRANKISCHER JURA *m* (ფრანკეთის აურა) — *იხ.* Frankische Alb.

FRANKISCHES REICH — *იხ.* Frankenreich.

FRAU (Fr.) *f* (ფრაუ, ქალბატონი) — მიმართვა გათხოვილ ქალთან; ხმარობენ გვარის წინ.

FRAU HOLLE SCHUTTELT IHRE BETTEN AUS (ფრაუ ზოლე ბერტყავს თავის ბუმბულის ლეიბს) — *ხუმრ.* მოდის ხშირი თოვლი.

FRAUENKIRCHE (ფრაუნკირხე) — **ივთისმშობლის** ტაძარი **ჰაუნზენში**, მისი სიმბოლო; ამენებულია 15 ს.; ეკლესიაში დადგმულია მონუმენტი ზედვიგ **ჰავარიელის** საფლავზე; ტაძარში დგას მოციქულების, წმინდანების, წინასწარმეტყველების ხის 24 ბეუსტი, შესრულებული **ჟრაზმ** **ჟრასის** მიერ (15 ს.).

ჰაუნზენის ივთისმშობლის ტაძარი

FRÄULEIN (Fri.) *n* (ფრდილან, ქალბატონი) — მიმართვა გაუთხოვარ ქალთან; ხმარობენ გვარის წინ.

FRAUNHOFER-GESELLSCHAFT ZUR FORDERUNG DER ANGEWANDTEN FORSCHUNG (FHG) *f* (წართული კვლევების განვითარების ხელშეწყობის საზოგადოება) — აფინანსებს დართულ კვლევებს ჟერმანიაში ფედერალური და სამხარეო წყრობებიდან; აერთიანებს 50 სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტს; ატარებს გერმანელი ფიზიკოსის *ი. ჟრაუნჰოფერის* სახელს.

FREGATTENKAPITÄN (მე-2 რანგის კაპიტანი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

მე-2 რანგის კაპიტანის განმასხვავებელი ნიშნები

FREIBURG (ჟრადბურგი) — ქალაქი ჟადენ-ჟდურტენბერგში; 191 ათასი მაცხოვრებელი; ლებერტ ჟადუვიგის სახელობის უნივერსიტეტი, დაარსებული 1457 წ.; მუზეუმები, ტაძარი.

ქალაქი ჟრადბურგი

FREIBURG SC («ჟრადბურგ სც») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჟრადბურგის» ემბლემა

FREIE DEMOKRATISCHE KORRESPONDENZ *f* («ჟრადე დემოკრატიულ კორესპონდენტს») — ჟავიწ მმართველობის ყოველკვირეული საინფორმაციო ბიულეტენი; გამოდის ჟომში 1950 წ.

FREIE DEMOKRATISCHE PARTEI (FDP) *f* (ჟავისუფალი დემოკრატიული პარტია (ჟავიწ)) — შექმნილია 1948 წ.;

პარტიის მოქმედების პრინციპია «თანამედროვე სოციალური ლიბერალიზმი».

ჟავისუფალი დემოკრატიული პარტიის ემბლემა

FREIE HANSESTADT BREMEN *f* (წანზის თავისუფალი ქალაქი ჟრემენი) — ქალაქ ჟრემენის ოფიციალური სახელწოდება; მას აქვს ფედერალური მხარის სტატუსი.

ქალაქ ჟრემენის ხედი

FREIE REICHS- UND HANSESTADT (თავისუფალი იმპერიული და ჰანზის ქალაქი) — მდინარე ონსტრუტის სათავეებში მდებარე ქალაქ ჟადულჰაუზენის სატოვანი სახელწოდება; ქალაქი იყო ჟომას ჟადუნცერის მოღვაწეობის ცენტრი.

ჟომას ჟადუნცერის ძველი ქ. ჟადულჰაუზენში

FREIE STÄDTE (თავისუფალი ქალაქები) — გერმანული ქალაქები, რომლებიც განთავისუფლდნენ ფეოდალური სენიორის ძალა-უფლებისგან და მოიპოვეს თვითმართველობა 13 ს-ს; ამჟამად თავისუფალი ქალაქების სტატუსი აქვთ ჰანზის ქალაქებს ჟრემენს და ჟამბურგს.

FREIE UNIVERSITÄT BERLIN (ჟავისუფალი უნივერსიტეტი ჟერლინში) — ერთ-ერთი სამი ჟერლინის უნივერსიტეტებიდან.

ჟერლინის
თავისუფალი
უნივერსიტეტის
ემალემა

FREIES VOLK n («ჟრადეს ფოლკ») —
გაზეთი, ჟიჰს ორგანო; გამოდიოდა
1948-1956 წწ. შდუსელდორფში კო-
მუნისტური პარტიის აკრძალვამდენ.

FREIE UND HANSESTADT HAMBURG f
(ჩავისუფალი და ჰანზის ქალაქი
სამბურგი) — ფედერალური მხარის
სტატუსის მქონე ქალაქ სამბურგის
ოფიციალური სახელწოდება.

ქალაქ სამბურგის ხედი

FREIE VOLKSBUHNE («ჟრადე ფოლკს-
ბიუნე») — დრამატული თეატრი
ჟერლინში.

ჟერლინის თეატრი «ჟრადე ფოლკსბიუნე»

FREIGEGENSTAND m — არასაკვალდებუ-
ლო საგანი.

FREISTAAT m (თავისუფალი სახელმწი-
ფო) — ტერმინი «რესპუბლიკის» მოძ-
ველებული სინონიმი; ამჟამად ეს სა-
ხელწოდება შემორჩა ზოგერთ მესიტი-
ყვებაში: Der Freistaat Bayern (ქეს-
პუბლიკა ჟავარია).

ჟავარიის გერბი

FREMDARBEITER m (ერემდარბადტერ /
უცხოელი მომუშავე) — მე-2 მსოფ-
ლიო ომის დროს ჟერმანიაში მომუ-
შავე უცხოელები ოკუპირებული ქვეყ-
ნებიდან.

FRIEDRICH KRUPP HUTTENWERKE AG
(«ჟრიდრის ღრუპ ჰუტენვერკე ლჟი») —
იხ. Krupp-Konzern.

FRIEDRICHSHAIN n (ჟრიდრისჰაინი) —
ჟერლინის რაიონი და პარკი «ხლაპ-
რების შადრვენით» (Märchenbrun-
nen).

«ხლაპრების შადრვენი» ჟერლინში

FRIEDRICHSTADTPALAST m (ჟრიდრის-
შტადტპალასტი) — თეატრი-რეჟეჟუ
ჟერლინში; ახალი შენობა ამენებუ-
ლია 1984 წ.

ჟერლინის ჟრიდრისშტადტპალასტი

**FRIEDR. VIEWEG UND SOHN VERLAGS-
GESELLSCHAFT GMBH f** («ჟრიდრ. ჟი-
ვეგ უნდ ზონ ფერლაგსგეზელშაფტ
ჟიბიუს») — მეცნიერულ-ტექნიკური
ლიტერატურის გამომცემლობა; და-
არსებულია 1789 წ. ჟერლინში;
1799 წ-ნ ჟრაუნშვაიგში.

FRIESEN pl (ფრიზები) — ფრიზული
ეროვნების ხალხი ჩიდერლანდებში
და ჟერმანიაში; ენა — ფრიზული;
სარწმუნოება — კალვინისტები; ჟერ-
მანიაში ცხოვრობენ ლომოსავლეთ-
ჟრიზულ კუნძულებზე.

FRISEURMUSEUM (საპარიკმახერო ხე-
ლოვნების მუზეუმი) — ჟერლინში;
12 ათასი ექსპონატი.

საპარიკმახერო ხელოვნების
მუზეუმის ერთ-ერთი ექსპონატი

FRITTATEN *pl* (ფრიტატები) — ომლეტი.
FRITZ-THYSSEN-STIFTUNG *f* (ფრიც ღისენის ფონდი) — გამოყოფილია ღისენის კონცერნის მიერ მეცნიერული კვლევების ჩასატარებლად; დაარსებულია 1959 წ.

ფულის ძველი რატუმა

Fritz Thyssen Stiftung

FÜR WISSENSCHAFTSFÖRDERUNG

ფრიც ღისენის ფონდის ემბლემა

ტემორიალური
დაფა სახლზე,
რომელშიც
დაიბადა ღარლ
ფერდინანდ
კრაუნი

FRONLEICHNAM *m*, **FRONLEICHNAMSFEST** *n* (ჩარისტეს სხეულის შღესასწაული, ჰაცხოვრის სხეულის შღესასწაული) — ოფიციალური კათოლიკური დღესასწაული, აღინიშნება ხუთშაბათს სამების შემდეგ.

FÜNF (ხუთიანი) — სასკოლო ნიშანი «არა დამაკმაყოფილებელი» (ungenugend); შეესაბამება საქართველოს სკოლების ნიშან «2» ან «1».

FRÜHSCHOPPEN *m* (ფრუშოპენი) — თათხა ლუდი (ჰიქა ღვინო), ჩვეულებრივ საუზმის შემდეგ კვირა- ან სადღესასწაულო დღეს (ამჟამად განსაკუთრებული ცერემონია).

FÜNF-PROZENT-KLAUSEL *f* (5-პროცენტიანი ბარიერი) — დათქმა ჟერმანიის საარჩევნო კანონში, რომლის თანახმადაც ბუნდესტაგში შეუძლიათ იყვნენ წარმოდგენილნი მხოლოდ ის პარტიები, რომლებიც მოიპოვებენ ამომრჩევლების არა ნაკლებ 5% ხმას.

FRÜHSTÜCKBRETT(CHEN) *n* (ფიცარი საუზმისთვის) — ხმარობენ თეფშის მაგივრად.

FUßBALL-VERBAND MITTELHEIN (ჟუარადნის საფეხბურთო ღავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ასოციაცია.

ჟუარადნის
საფეხბურთო
ღავშირის ემბლემა

FULDA (ფულდა) — 1. მდინარე ჟერმანიაში, ჟებერის მარცხენა შენაკადი, სიგრძე 218 კმ.; 2. ქალაქი ჟესენის მხარეში მდინარე ფულდაზე; 70 ათასი მაცხოვრებელი; კათოლიკური ეპისკოპოსის რეზიდენცია; ფილოსოფიურ-სადვთისმეტყველო ინსტიტუტი; საკათედრო ტაძარი Rმ. ჟონიფაციუსის საფლავით (819 წ.), გადაკეთებულია 1704-1712 წწ.; Rმ. ჰიხეილის რომანული ეკლესია (822 წ.); სააბატო, დაარსებული 744 წ., 1752 წ. მიიღო საეპისკოპოსოს სტატუსი; ფულდაში დაიბადა და საშუალო განათლება მიიღო 1909 წ. ჩობელის პრემიის ლაურეატი ფიზიკაში ღარლ ფერდინანდ კრაუნი (Karl Ferdinand Braun).

FUßBALLREGIONALVERBAND SÜDWEST (სამხრეთ-შასავლეთის საფეხბურთო ღავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ასოციაცია.

სამხრეთ-შასავლეთის
საფეხბურთო ღავშირის
ემბლემა

ქალაქ ფულის
გერბი

FUSSBALLVERBAND NIEDERRHEIN (ჩვემორადნის საფეხბურთო ღავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ასოციაცია.

ჩვემორადნის
საფეხბურთო ღავშირის
ემბლემა

FÜSSEN *n* (ფუსენი) — კურორტი, ზამთრის სპორტის ცენტრი ღლეის ღლეების მთისწინში (შასავლეთი ჟავარია); 15 ათასი მაცხოვრებელი; რომაული ციხესიმაგრე (3 ს.); 8-9 სს. — ბენედიქტინელების სააბატოს ცენტრი; 1313 წ. — ღუსებურგელი კურფურსტების რეზიდენცია; შუა საუკუნეებში — ვიოლინების წარმოება; მე-19 ს. დასასრულს ზედვიგ II ჟავარიელმა ააგო აქ სასახლეები.

ფუსენი

FW *f* (ფუ) — *sb.* Focke-Wulf.
FWIKENSONNTAG *m* (ნაპერწკლების კვირა) — პირველი კვირა შიდმარხვის შემდეგ; ამ დღე ანთებენ საგაზაფხულო კოცონებს.

Gg

GABELFRÜHSTÜCK *n* (ღანხი) — ოფიციალური საუზმე-მიღება (ცივი დელიკატესური საუზმე და ალკოჰოლური სასმელები).

GANSEKLEIN *n* — ბატის მონარშული შიგნული.

GÄNSELIESEL (ბატების მწყემსი გოგონა; გოგონა ბატებით) — 1. შხატვრების ხშირი სფუჟეტი; 2. შადრევანი ბრინჯაოს ქანდაკებით Gänseliesel ჟღოტინგენის საბაზრო მოედანზე — ქალაქის სიმბოლო; ამავე მოედანზე მდებარე ჟღოტინგენის უნივერსიტეტის ყოველი ახალკურსდამთავრებული, ტრადიციისამებრ, აჯილდოვებს მას კოცნით.

შადრევანი ბრინჯაოს ქანდაკებით Gänseliesel

ჟღოტინგენის უნივერსიტეტის ახალკურსდამთავრებული

GANZTAGSSCHULE (მთლიანი დღის სკოლა) — სკოლა, რომელშიც სასწავლო საათები განაწილებულია მთელ დღეზე შესვენებებით სადილისთვის, დასვენებისთვის, თამაშებისთვის.

GARMISCH-PARTENKIRCHEN *n* (ჟარმიშ-შარტენკირხენი) — სამთო-კლიმატური კურორტი ზედუნენის სამხრეთ-დასავლეთით ჟავარიის ღლეებში 720 მ. სიმაღლეზე; 27 ათასი მაცხოვრებელი; ზამთრის სპორტის ცენტრი; აქ 1936 წ. ჩატარდა ზამთრის IV ოლიმპიური თამაშები; განვითარებულია მუსიკალური ინსტრუმენტების წარმოება; შემოგარენში მდებარეობს ღმერგებირგეს ნაკრძალი.

ჟარმიშ-შარტენკირხენის ერთ-ერთი ქუჩა

GARTENSTADT *f* («ბაღების ქალაქი») — ქ. ჟრფურტის (ღერინგია) ხატოვანი სახელწოდება, სადაც ყოველწლიურად ტარდება მეზალოვის გამოფენა.

GARTENZWERG *m* (ბალის გნომი) — ბალის გასალამაზებელი ფიგურა.

ჟალის გნომი

GASTARBEITER *m* (გასტარბაიტერი, უცხოელი-მომუშავე) (*სიტყვ.* მომუშავე-სტუმარი) — უცხოელი მომუშავე, რომელიც ჩამოვიდა გასამსჯელოს სამოვწეღად სხვა ქვეყნიდან.

GASTEIG (ჟასტაიგი) — კულტურული ცენტრი ჰაუნზენში, სადაც ფილარმონიის და კონსერვატორიის გარდა არის ორი პატარა საკონცერტო დარბაზი, ბიბლიოთეკა და სასწავლო კლასები; ამ ცენტრში ტარდება ფესტივალების, კინოფესტივალების, კლასიკური და როკ-მუსიკის, გამოვენების უმრავლესობა.

ჰაუნზენის კულტურული ცენტრი ჟასტაიგი

GASTHOF *m* (გასტჰოფი) — პატარა სასტუმრო სოფელში.

ჟასტჰოფი

GASTHÖRER *m* — თავისუფალი მსმენელი უმაღლეს სასწავლებელში.

GASTSTÄTTE (გასტშტეტე) — საზოგადოებრივი კვების საწარმოების შემართებელი აღნიშვნა.

GAUCK-BEHÖRDE (ჟაუკის უწყება) — სალაპ. უწყების სახელწოდება, რომელიც აწარმოებდა ყოფილ ჟუშჩ სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროს კარტოთეკის დამუშავებას; შეიქმნა 1992 წ. (უწყების ხელმძღვანელი ი. ჟაუკი).

GAUTSCHEN *n* (*სამხ.-გერმ.* ქანაობა) — პროფესიაში გაზიარების ძველი წესჩვეულება, რომელიც შემორჩათ წიგნმწვდევებს; მოწაფე ითვლება სრულუფლებიან მუშაკად მას შემდეგ, რაც მას აბანავებენ წყლით სავსე გეჟაში.

შბეკდავის პროფესიაში გაზიარების წერეონია

G. BAUKNECHT GMBH *f* («ჟ. ჟაუკნეხტ ჟმბუ») — ფირმა, რომელიც უშვებს საყოფაცხოვრებო ელექტროხელსაწყობებს; დაარსებულია 1919 წ. ჟტუტგარტში (ატარებს მისი დამაარსებლის ჟოტლობ ჟაუკნეხტის სახელს).

ფირმა «ჟ. ჟაუკნეხტ ჟმბუ»-ს ემბლემა

GEBILDBROT *n* (წესის პური) — სხვადასხვა ფორმის ნაცხობი ჟობისთვის, წლდგომისთვის.

წესის პური

GEBRUDER JUNGHANS GMBH («ჰიმები ჟუნგჰანსები ჟმბუ») — საათის

მრეწველობის საწარმო, დაარსებული 1861 წ. ქ. ყრამბერგში; 1900 წ-ს აქციონერული საწარმო, 1966 წ-ს შებენური ჰაუსისგებლობის აქციონერული საზოგადოება.

JUNGHANS

ძირმა «ხმები უნგჰანსები უბნს»-ს ემბლემა

GEDÄCHTNISKIRCHE *f* (უდებტნისკირხე) — 1. ვისიმე ან რაიმე სახელობის ეკლესია; 2. ჟერლინის ცენტრში მდებარე დანგრეული ეკლესია.

ჟერლინის უდებტნისკირხე

GEDENKSTATTE „MITTELBAU DORA“ *f* (მემორიალური კომპლექსი «შიტელბაუ-დორა») — ყოფილი ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკის ადგილას ქ. ჩორდჰაუზენის მახლობლად (დუ-რინგის მხარე).

მემორიალური კომპლექსი «შიტელბაუ-დორა»

GEEST *f*, **GEESTLAND.** *n* (გეესტ(ები) — ქვიშოვანი ნაკლებადნაყოფიერი ადგილი ჩრდილოეთის ზღვის სანაპიროზე.

უეესტი

GEFREITER (ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

უფრეიტორის განმასხვავებელი ნიშნები

GEFREITER (ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

უფრეიტორის განმასხვავებელი ნიშნები

GEFREITER (BOOTSMANNANWÄRTER) (ეფრეიტორი (ბოცმანობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

უფრეიტორის (ბოცმანობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები

GEFREITER (FELDWEBELANWÄRTER) (ეფრეიტორი (ფელდფებლობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

უფრეიტორის (ფელდფებლობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები

GEFREITER (MAATANWÄRTER) (ეფრეიტორი (მაატობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

უფრეიტორის (მაატობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები

GEFREITER (OFFIZIERANWÄRTER) (ეფრეიტორი (ოფიცრობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

ქვერეტორის (ოფიცრობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები

GEFREITER (OFFIZIERANWÄRTER) (ეფრეტორი (ოფიცრობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის სოზღვაო ძალებში.

ქვერეტორის (ოფიცრობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები

GEFREITER (UNTEROFFIZIERANWÄRTER) (ეფრეტორი (უნტერ-ოფიცრობის კანდიდატი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

ქვერეტორის (უნტერ-ოფიცრობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები

GEMALDEGALERIE ALTE UND NEUE MEISTER *f* (სურათების გალერეა «ძველი და ახალი ოსტატები») — ხელოვნების ნაწარმოებების მუზეუმი შრეზდენში.

შრეზდენის «ძველი და ახალი ოსტატების» გალერეა

GEMEINDE (თემი) — 1. ადგილობრივი თვითმართველობის ორგანო; 2. საეკლესიო თემი, მრევლი.

GEMEINDEBEDIENTETER (გემანდებედინშტეტერ / თემის მოსამსახურე) — თემის ადმინისტრაციული აპარატის მოსამსახურე.

GEMEINDEDIREKTOR *m* (გემანდედირექტორ / თემის დირექტორი) — ადმინისტრაციული აპარატის მეთაური რაიონული დაქვემდებარების ქალაქებში და თემებში.

GEMEINDERAD *m* (გემანდერატ / თემის საბჭო) — ხელისუფლების აღმასრულებელი ორგანო თემში.

GEMEINSAMER MARKT *m* (საერთო ბაზარი) — *ob.* Europäische Wirtschaftsgemeinschaft.

GEMEINSCHAFTSSCHULE *f* (ზოგადკონფესიული სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა სხვადასხვა აღმსარებლობის ბავშვებისთვის.

GEMEINSCHAFTSWERK AUFSCHWUNG OST *n* («ღღმავლობა ღღმოსავლეთში — საერთო საქმე») — განვითარების და მშენებლობის დამატებითი პროგრამა აღმოსავლეთ ქერმანიაში (ყოფილი ჟრტ ტერიტორია); მიღებულია 1991 წ.

GENDARMENMARKT (ქენდარმენმარკტი) — ჟერლინის ულამაზესი მოედანი ქერმანული და ჟრანგული ტაძრებით; ცენტრში — შრამატული თეატრი (Schauspielhaus); თავისი სახელწოდება მოედანმა მიიღო კირასირულ ლეგიონ «Gens d'Armes» წყალობით, რომლისთვისაც ჟილჰელმ I ბრძანებით აქ აშენებულ იქნა საყარაული და საჯინბოები.

ჟერლინის მოედანი ქენდარმენმარკტი

GENERAL (გენერალი) — გენერლის უმაღლესი წოდება ჟუნდესვერში.

ქენერლის განმასხვავებელი ნიშნები

სახმელეთო ჯარების გენერლის საკილო

GENERAL-ANZEIGER *m* («ქენერალ-ანცაგერი») — ყოველდღიური გაზეთი, დაარსებული 1891 წ. ჟონში.

გაზეთი «ქენერალ-ანცაგერი»

GENERALAPOTHEKER (გენერალ-ფარმაცეფტი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ბრიგადის გენერლის წოდებას.

ჟუნდესვერის
ფარმაცეფტული
სამსახურის ემბლემა

GENERALARZT (გენერალ-ექიმი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ბრიგადის განარლის წოდებას.

GENERALLEUTNANT (გენერალ-ლეიტენანტი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერში.

ქენერალ-ლეიტენანტის
განმასხვავებელი
ნიშნები

GENERALMAJOR (გენერალ-მაიორი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერში.

ქენერალ-მაიორის
განმასხვავებელი
ნიშნები

GENERALSTABSRZT (გენერალ-შტაბს-ექიმი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება გენერალ-მაიორის წოდებას.

GENERALOBERSTABSRZT (გენერალ-უფროსი შტაბს-ექიმი) — გენერლის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება გენერალ-ლეიტენანტის წოდებას.

GENOSSE *m* (ამხანაგო) — მიმართვა კომუნისტური და სოციალ-დემოკრატიული პარტიების წევრებისადმი.

GENSCHER HANS-DIETRICH (ჟენშერი შანს ტიტრის (დაბ. 1927 წ.) — ჟერმანიის სახელმწიფო მოღვაწე, ვიცე-კანცლერი და საგარეო საქმეთა მინისტრი 1974 წ-ს, ტავტუ თაჯჯდომარე B 1974-85 წწ.

შანს ტიტრის ჟენშერი
(დაბ. 1927 წ.)

GEORG-BUCHNER-Preis *m* (ჟეორგ ჟუხნერის სახელობის პრემია) — ერთ-ერთი ყვლაზე მნიშვნელოვანი გერმანული ლიტერატურული პრემია; დაარსებულია 1923 წ.; მისი ლაურეატები იყვნენ უ. ჟოდუნბადნი, ჯ. შუშგი და სხვ.; 1996 წ. პრემიალური თანხა შეადგენდა 60 ათას გერმანულ მარკას.

GEORG-FRIEDRICH-HÄNDEL-FESTSPIELE (ჟ. ფ. ჟენდელის მუსიკის ფესტივალი) — ტარდება ქალაქებში შალე და/ან ჟოდტინგენში; ეძღვნება ჟ. ფ. ჟენდელის მუსიკას.

GEORG WESTERMANN VERLAG (DRUCKEREI UND KARTOGRAPHISCHE ANSTALT GMBH) («ჟეორგ ჟესტერმან ფერლაგ (ტრუკერად უნდ კარტოგრაფიუმე ანშტალტ ჟემბს)») — ჟერმანიის ერთ-ერთი წამყვანი გამომცემლობა საკუთარი სტამბით და მსოფლიო მნიშვნელობის კარტოგრაფიული საწარმოთი; დაარსებულია 1838 წ. ქ. ჟრაუნშვაგში.

GEORGTOR IN DRESDEN (ჟეორგენტორი ტრეზდენში) — მე-16 ს. არქიტექტურული ძეგლი ტენესანსის სტილში; ამენებულია საქსონელი ჰერცოგის ჟეორგის ბრძანებით 1530 წ.

ტრეზდენის ჟეორგენტორი

GERA (ჟერა) — ქალაქი ჟდურინგიაში; 105 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათ-, ავტომშენებლობა, ელექტროტექნიკური, ელექტრონული, საფეიქრო მრეწველობები.

ქალაქ ჟერას გერბი

GERMANIA (ჟერმანია) — ჟერმანიის პერსონიფიკაცია; ძველი რომის დროს — მწუხარე ტყვექალის სახით, შუა საუკუნეებში — გვირგვინოსანი დიდებული ქალის სახით; მე-19 ს. — 1871 წ. გაერთიანებული ჟერმანიის იმპერიის სიმბოლო; 10,5 მ. სიმაღლის ჟერმანიის ბრინჯაოს ქანდაკება დადგმულია ჩიდერვალდის მთებში 25 მეტრიან კვარცხლბეკზე, რომელზედაც გამოსახულია 1870-1871 წწ. საფრანგეთ-პრუსიის ომის ეპიზოდები; შექმნილია ჟოჰანეს ჟილინგის მიერ 1877-1883 წწ.

ჟოჰანეს ჟილინგის ქანდაკება «ჟერმანია»

GERMANIA RATINGEN (ჟერმანია ქატიנגენი) — საფეხბურთო კლუბი.

ღლუბ «ჟერმანია ქატიנגენის» ემბლემა

GERMANISCHES NATIONALMUSEUM IN NÜRNBERG (ჟერმანიის ეროვნული მუზეუმი ჩდურნბერგში) — დაარსებულია 1852 წ. გერმანელი ისტორიკოსების, სიძველეების მკვლევარების მიერ; მუზეუმი წარმოადგენს გერმანული კულტურის და ხელოვნების განვითარებას ადრეულ დროიდან

მე-20 ს-ე; მასში წარმოდგენილია გრაფურები სპილენძზე, მონეტები, მედლები, ქანდაკებები, ფერწერული ნაწარმოებების კრებულები და, აგრეთვე, ბიბლიოთეკა და არქივი; სამუზეუმო კოლექციაში არის ქირურგიული და ასტრონომიული ინსტრუმენტები, იარაღი, ავეჯი, ტანსაცმელი და სამკაულები; მის საგანძურშია ოქროს სახარება ჟხტერნახიდან, ბურგუნდული საათები, შდურერის, ჩრანახის ნაწარმოებები და ა. შ.

ჟერმანიის ეროვნული მუზეუმი ჩდურნბერგში

GESAMTDEUTSCHER BLOCK / BHE (სრულიად გერმანული ბლოკი / ჟსჟ) — პარტია, დაარსებული 1950 წ. გასახლებულების და გაძევებულების მიერ (ჟსჟ — შემოკ. Bund der Heimatvertriebenen und Entrechteten-დან); 1961 წ. ჟერმანულ პარტიასთან ერთად შექმნა სრულიად გერმანული პარტია.

სრულიად გერმანული პარტიის საარჩევნო პლაკატი

GESAMTHOCHSCHULE (ზოგადი უმაღლესი სკოლა) — უმაღლესი სასწავლებელი, რომელშიც ზდება მომზადება სხვადასხვა სპეციალობებში; შექმნილია 70-ნ წლების დასაწყისში.

GESAMTSCHULE (ზოგადი სკოლა) — ექსპერიმენტალური ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა, რომელშიც გაერთიანებულია ძირითადი სკოლა, რეალური სკოლა და გიმნაზია.

GESETZ ÜBER DIE POLITISCHEN PARTEIEN (ჩანონი პოლიტიკური პარტიების შესახებ) — მიღებულია 1967 წ. 24 ივნისში; განსაზღვრავს პოლიტიკური პარტიების კონსტიტუციურ საფუძვლებს.

GESETZ ZUR ANDERUNG DIENSTRECHTLICHER VORSCHRIFTEN (ჩანონი სამსახურებრივ-სამართლებრივი წესდების შეცვლის შესახებ / კანონი «პროფესიებზე აკრძალვის» შესახებ) — მიღებულია 1975 წ. ოქტომბერში; გრძელად ვალდებულების მუშაობას სახელმწიფო დაწესებულებებში.

GESETZ ZUR DEMOKRATISIERUNG DER DEUTSCHEN SCHULE *n* (ჩანონი გერმანული სკოლის დემოკრატიზაციის შესახებ) — მიღებულია ქვერმანის ოკუპაციის საბჭოთა ზონის ყველა მხარეში და პროვინციაში 1946 წ. მაის-ივნისში; ითვალისწინებდა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის დემოკრატიულ გარდაქმნას, რომლის ფუძესაც წარმოადგენდა ერთიანი სახელმწიფო სკოლა.

GESPENSTERBAHN («გვეშენსტერბანი») (სიტყვ. «მოჩვენებების გზა») — ატრაქციონი, რომელიც გათვლილია იმაზე, რომ მნახველებში გამოიწვიოს შიშის გრძობა.

GESUNDHEITSHOTEL (ჯანმრთელობის სასტუმრო) — სასტუმრო, რომელშიც სტუმრებს შეუძლიათ მიიღონ მასაჟი, ფიზიოთერაპია და სხვა სახის სამედიცინო მომსახურება, და აგრეთვე ეკოლოგიურად სუფთა კვება.

GEWANDHAUS (ქვევანდჰაუსი) — საკონცერტო დარბაზი ზაბციგში; პირველი კონცერტები მასში ჩატარდა 1781 წ.; მე-2 ოსოფლიო ომის დროს შენობა დაინგრა; 1981 წ. აშენებულია ახალი შენობა.

ქვევანდჰაუსის მაცურებელთა დარბაზი

GEWANDHAUSORCHESTER *n* (ორკესტრი «ქვევანდჰაუსი») — სიმფონიური ორკესტრი ზაბციგში.

GHH — *იხ.* Gutehoffnungshutte Aktienverein.

G. HOLTZBRINCK-KONZERN (კონცერნი «სოლცბრინკი») — მსხვილი საგამომცემლო კონცერნი, დაარსებული მე-2 ოსოფლიო ომის შემდეგ შტუტგარტში; უშვედს საგაზეთო-საქურნალო და აუდიოვიზუალურ პროდუქციას; მის შემადგენლობაში შედის შვილობილი კომპანიები ქვერმანიაში და, აგრეთვე, ლესტრიაში, ოსპანეთში და საფრანგეთში.

GIEBEL (გიბელი) — ფრონტონის ზემო ნაწილი ქვერმანიის შუასაუკუნოვან შენობებში.

სამკუთხა გიბელი

GIFA («ქიქი») — სამსხმელო მრეწველობის სპეციალიზირებული საერთაშორისო ბაზრობა (შეკვ. Internationale Gießerei-fachmesse-დან); ტარდება რამოდენიმე წელიწადში ერთხელ შდუსელდორფში.

კაზრობა «ქიქი»-ს ემბლემა

GLASERNE HOCHZEIT (მინის ქორწილი) — შეუღლების თხუთმეტიწლისთავის დუბილე.

GLÜCK AB! («ღეთილი ფრენა!») — მფრინავების მისალმება გაფრენის წინ.

GLÜCK AUF! (გისურვებ წარმატებას! ბედნიერად!) — მალაროელების მისალმება, რომლებიც უსურვებდნენ ერთმანეთს წარმატებას, მშვიდობიან ამოსვლას ზედაპირზე სამუშაოს დამთავრების შემდეგ; ამჟამად ხმარობენ უფრო ფართო გაგებით: «გამარჯობა» და «ნახვამდის».

GLÜCK IM WINKEL (ხუმრ. მედაბურის კეთილდღეობა) (სიტყვს. ბედნიერება კუთხეში) — ჟ. ზუდერმანის დრამის სახელწოდებიდან «Das Glück im Winkel» (1895 წ.).

GLÜCKSSPIRALE («ყედნიერი ხვია») — ტელელატარია, შემოსავალი რომლიდანაც მიდის «გერმანული სპორტის დახმარების ფონდში».

GLYPTOTHEK (გლიპტოთეკა) — ღნტიკური ქანდაკების მუზეუმი ჰდუნხენში; ერთერთი უძველესი მუზეუმი; შეგროვილია ანტიკური ეპოქის ხელოვნების ნაწარმოებები ზადუვიგ I ჟავარიელის კოლექციიდან.

ჰდუნხენის ღნტიკური ქანდაკების მუზეუმი

GNOM (გნომი) — მით. მიწის ან მთის სული, მახინჯი ქონდრის კაცე, მიწის ქვეშა განძის დამცველი.

ჟნომი

GODESBERGER PARTEITAG DER SPD (ჟსსუ ჟობესბერგის ყრილობა) — შედგა ქ. ჟად-ჟოდესბერგში 1959 წ. ნოემბერში; მიიღო პროგრამა, რომელიც უარყოფდა მარქსიზმის ძირითად დებულებებს.

GOETHE-GESELLSCHAFT IN WEIMAR (ჟოეთეს საზოგადოება ჟადმარში) — მსხვილი მეცნიერულ-ლიტერატურული გაერთიანება, დაარსებული 1885 წ. ჟადმარში ჟოეთეს და მისი თანამედროვეების შემოქმედებითი მემკვიდრეობის შესწავლის და დაცვის მიზნით.

GOETHEHAUS (ჟოეთეს სახლი) — 1. სახლ-მუზეუმი მწერლის მშობლიურ ქალაქ ჰადნის ჟრანქფურტში (am Großen Hirschgraben); 2. სახლი და ჟოეთეს ეროვნული მუზეუმი ჟადმარში (Goethes Wohnhaus und Nationalmuseum; Am Frauenplan), სა-

დაც მწერალი ცროვრობდა 50 წლის განმავლობაში სიკვდილამდე (1832 წ. 22 მარტი).

ჟოეთეს სახლ-მუზეუმი ჰადნის ჟრანქფურტში

ჟოეთეს ეროვნული მუზეუმი ჟადმარში

GOETHE-INSTITUT (ჟოეთეს ინსტიტუტი) — დაარსებულია 1951 წ. ჰდუნხენში საზღვარგარეთ გერმანული ენის პოპულარიზაციისათვის და საერთაშორისო კულტურული ურთიერთობის ხელშესაწყობად.

ჟოეთეს ინსტიტუტის ემბლემა

GOETHE-NATIONALMUSEUM — იხ. Goethehaus.

GOETHEPREIS DER STADT FRANKFURT AM MAIN (ჟალაქ ჰადნის ჟრანქფურტის ჟოეთეს პრემია) — პრემია მიღწევებისთვის კულტურის დარგში; 1927 წ-ნ ანიჭებდნენ ყოველწლიურად, 1949 წ-ნ კი სამ წელიწადში ერთხელ; მისი ლაურეატები იყვნენ ჰ. ულანკი, ჟ. ჟესე, ი. ჰანი და სხვ.

GOETHE-UND-SCHILLER-DENKMAL (ჟოეთეს და ყილერის ძეგლი) — ჟ. ჟ. ჟოეთეს (1749-1832 წწ.) და ჟ. ყილერის (1759-1805 წწ.) ძეგლი ჟადმარში; ავტორი ძიჩელი (1857 წ.).

ჟოეთეს და ყილერის ძეგლი ჟადმარში

GOETHE-UND-SCHILLER-GRUFT (ჟოეთეს და შილერის მავზოლეუმი) — მდებარეობს ქ. ჟაიმარში; აქ ვადმარელ თავადების გვერდით დაკრძალულია ჟოეთე და შილერი.

ჟოეთეს და შილერის მავზოლეუმი ჟაიმარში

საფლავო მოედანი ჟორლიცში

GOTHA (ჟოთა) — ქალაქი ზურინგიის ჟეის მთების ძირში; 55 ათასი მაცხოვრებელი; რუკების და წიგნების მსხვილი საგამომცემლო ცენტრი; სასახლეები ჟრიდენშტადნი (1643-1655 წწ.) და ჟრიდრისხტალი (1708-1711 წწ.).

ჟოთას გერბი

GOLDENE HOCHZEIT (ოქროს ქორწილი) — შეუღლების ორმოცდაათი წლისთავის დღეიღე.

GOLDENE MAINZ (ოქროს შაინცი) — ქ. შაინცის ხატოვანი სახელწოდება; მე-8 ს. შაინცი გახდა საკურფიურსტოს ცენტრი; 1254 წლიდან კი იგი ხდება შაინცის ქალაქების კავშირის მთავარ ქალაქად.

GOLDENE SCHALE («ოქროს თასი») — გარდამავალი ჯილდო წლის საუკეთესო ფილმისათვის.

GOLDENE TAUBE («ოქროს მტრედი») — პირველი პრემია ოლოკონტრუნი და მოკლემეტრაჟიანი ფილმების საერთაშორისო ფესტივალზე ჟაიმარში.

სასახლე ჟრიდენშტადნი ჟოთაში

GOLDENER BERLINER BÄR («ჟერლინის ოქროს დათვი») — «ჟერლინალეს» საერთაშორისო ფესტივალის მთავარი პრიზი.

«ჟერლინის ოქროს დათვი»

GÖTTINGEN (ჟოტინგენი) — ქალაქი ჟვემო საქსონიაში, 122 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილი უნივერსიტეტი, დაარსებული 1734 წ.; ჟაქს ოლანკის სახელობის საზოგადოებრივ ინსტიტუტებით, მუზეუმები, მრავალრიცხოვანი ეკლესიები.

ჟოტინგენის გერბი

GOLDENER SONNTAG (ოქროს კვირა) — ბოლო კვირა ჟობის წინ.

GÖRLITZ (ჟორლიცი) — ქალაქი საქსონიაში მდინარე ჩაიხეზე; 90 ათასი მაცხოვრებელი.

ჟორლიცის გერბი

ჟოტინგენის უნივერსიტეტი

GRAUE STADT AM MEER (სუხი ქალაქი ზღვისპირას) — სანავსადგურო ქალაქ ოსტრემის ხატოვანი სახელწოდება; მდებარეობს ჩრდილოეთ

ჟრისლანდიის სანაპიროზე; ეს სახელი ქალაქს უწოდა აქ დაბადებულმა მწერალმა (ჟეოდორ ჟტორმმა (1817-1888 წწ.).

ჟეოდორ ჟტორმის ბეუსტი ქალაქ 'სუზუმში

GRAUER HANDLER — სალაპ. ადამიანი, რომელიც ეწევა ნახევრადლეგალურ ბიზნესს.

GRAUER MARKT (რუხი ბაზარი) — ნახევრადლეგალური ბაზარი.

GREIFSWALD (ჟრადესვალდი) — ქალაქი ჰეკლენბურგ-ჩინა შომერანიაში; 66 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი მდინარე სიკზე ჟალტიის ზღვის სანაპიროს მახლობლად; უნივერსიტეტი, დაარსებული 1453 წ.; მე-13-14 სს. გოტიკური ეკლესიები და სახლები; ჟრადესვალდის მახლობლად მდებარეობს ზღუ 'ჩორდი'.

ჟრადესვალდის გერბი

ქალაქ ჟრადესვალდის ერთ-ერთი მოედანი

GREIFSWALDER BODDEN (ჟრადესვალდენ ჟოდენი) — ყურე ჟალტიის ზღვაში ჟერმანიის ჩრდილოეთში.

ჟრადესვალდის ყურე

GRENZMARK POSEN-WESTPREUSSEN (სამარკგრაფო შოზენი-შასავლეთი შრუსია) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

სამარკგრაფო შოზენი-შასავლეთი შრუსიის გერბი

GROSCHEN (გროში) — სალაპ. ათი პფენიგი.

GROBE KOALITION (დიდი კოალიცია) — ჟშზ/ჟსზ და ჟსშს სამთავრობო კოალიცია 1966-69 წწ.

GROBE PAULINE (დიდი შაულინა) — სალაპ. დიდი ყავადანი.

GROBE SEESTADT LEIPZIG (დიდი საზღვაო ქალაქი 'ხადციგი) — საქსონურ ქალაქ 'ხადციგის ირონიული სახელწოდება, რომელშიც არ არის არც ერთი დიდი მდინარე.

GROBE SIEBEN (დიდი შვიდეული) — შვიდი ყველაზე უფრო ინდუსტრიალურად განვითარებული მსოფლიოს ქვეყანა, რომლებიც უკეთებენ თავისი პოლიტიკის და ეკონომიკას კოორდინირებას ერთობლივ სტრატეგიაზე (ჩზზ, ჟერმანია, 'ნგლისი. ჟანადა, 'აპონია, საფრანგეთი, 'ტალია).

GROBER FLORIAN (შიდი ჟლორიანი) — შორტმუნდის 220-მეტრიანი ტელეანძის სახელწოდება.

GROBER HANS (გროსერ 'ხანს / დიდი 'ხანსი) — სალაპ. პუდინგი.

GROBER HEINRICH (შიდი 'სეგრინი) — ჩრდილოეთის ზღვის ხატოვანი სახელწოდება.

GROBER MICHEL (შიდი ჰიხელი) — 'სამბურგის სიმბოლოს, ჩმ. ჰიხეილის ეკლესიის კოშკის სახელწოდება.

GROBER MÜGGELSEE — (ჟროსერ ჰდუგელზე) — ტბა ჟერლინის სამხრეთ-ღმოსავლეთში.

ტბა ჟროსერ ჰდუგელზე

GROßER PLÖNER SEE (ჟროსერ სლოდ-ნერ-ზე) — ტბა ყლოზვიგ-სოლ-მტადნის მზარემი.

ტბა ჟროსერ სლოდნერ-ზე

GROßER SCHWIELOCHSEE (ჟროსერ ყვილოხზე) — ტბა ჟრანდენბურგის მზარემი.

ტბა ჟროსერ ყვილოხზე

GROßES VERDIENSTKREUZ («წიდი ჟვარი წამსახურებისათვის») — ჟჟტ სახელმწიფო ჟილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

ორდენი «წიდი ჟვარი წამსახურებისათვის»

GROßES VERDIENSTKREUZ MIT STERN («წიდი ჟვარი წამსახურებისათვის ვარსკვლავით») — ჟჟტ სახელმწიფო ჟილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

ორდენი «წამსახურებისათვის ჟჟტ წინაშე»: წიდი ჟვარი და ორდენის ვარსკვლავი

GROßES VERDIENSTKREUZ MIT STERN UND SCHULTERBAND («წიდი ჟვარი წამსახურებისათვის ვარსკვლავით და სამხარილო ბაფთით») — ჟჟტ სახელმწიფო ჟილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

«წიდი ჟვარი წამსახურებისათვის ვარსკვლავით და სამხარილო ბაფთით»

GROßKREUZ («წიდი ჟვარი») — ჟჟტ სახელმწიფო ჟილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

ორდენი «წიდი ჟვარი»

GROßKREUZ DES EISERNEN KREUZES (ტკინის ჟურის წიდი ჟვარი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1813, 1870, 1914 და 1939 წწ.). ტე-2 ტსოფილი ომის დროს ამ ორდენით დაჯილდოვებულია ერთი ადამიანი — სერმან სერინგი.

ტკინის ჟურის წიდი ჟვარი

GROßSTADT — მსხვილი (სამრეწველო) ქალაქი 100 ათასზე მეტი მაცხოვრებლით (წდესელდორფი, ყტუტგარტი, ჟრემენი).

GROßSTADT IM GRÜNEN (მსხვილი ქალაქი მწვანეში) — ქალაქ სანოვერის ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქის

ცენტრში ტბა ზამის გარშემო მდებარე მწვანე სკვერების და ნარგავების წყალობით.

GROßVATER(TANZ) (გროსფატერ(ტანც) — ძველებური გერმანული სახუმარო ცეკვა, რომელსაც თან ახლავს სიმღერა.

GROßVERSANDHAUS QUELLE GUSTAV SCHICKEDANZ KG («ჟროსფერზანდ-ჰაუს ჰველე ჟუსტავ შიკედანც ჰჟ») — ჟერმანიაში და ეასავლეთ ჟეროპაში უმსხველესი საამანათო სახლი; დაარსებულია 1927 წ. ქ. ჟაურტში (ესენი).

QUELLE.

ჟირმა «ჰველეს» ემბლემა

GRUBENWEHR-EHRENZEICHEN (სამთოსამაშველო სამსახურის საპატიო ნიშანი) — სახელმწიფო ჯილდო დამსახურებისათვის სამთოსამაშველო სამსახურის ორგანიზაციის და სრულყოფის საქმეში.

GRUNDGESETZ FÜR DIE BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (ჟერმანიის ჟედრაციული ძესუბლიკის ძირითადი კანონი) — ჟერმანიის კონსტიტუცია, მიღებული საპარლამენტო საბჭოს მიერ 1949 წ. 8 მაისში.

GRUNDIG ELEKTROMECHANISCHE FABRIK (GMF) («ჟრუნდიგ ელექტრომეხანიშე ფაბრიკ») — ჟრუნდიგის ხოლდინგ კონცენრი.

GRUNDIG-KONZERN (ჟრუნდიგის კონცენრი) — იბ. Grundig-Werke GmbH.

GRUNDIG-WERKE GMBH («ჟრუნდიგ-ჟერკე ჟმბს») — უმსხვილესი ევროპული რადიოტექნიკური კონცენრი; დაარსებულია ზაქს ჟრუნდიგის მიერ 1945 წ. ქ. ჟაურტში (ესენის მხარე).

GRUNDIG

made for you

«ჟრუნდიგ-ჟერკეს» ემბლემა

GRUNDLAGENVERTRAG — იბ. Vertrag über die Grundlagen der Beziehungen zwischen der DDR und BRD.

GRÜNDONNERSTAG/ GRÜNER DONNERSTAG (მწვანე ხუთშაბათი) — შიდი ხუთშაბათი ჟინების კვირას.

GRUNDSCHULE (დაწყებითი სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის პირველი ოთხი კლასი, აუცილებელი სუყველა ბაშვებისათვის.

GRÜNE, DIE GRÜNEN («ძრვანეები») — ეკოლოგიური მოძრაობა, რომელიც წარმოიქმნა 70-ნ წლებში ეასავლეთ ჟეროპაში; ჟერმანიაში «ძრვანეები» ჩამოყალიბდნენ როგორც პოლიტიკური პარტია, 1998 წ. შევიდნენ მთავრობაში; 1984 წ-ნ არსებობს «ძრვანეების» ჟეროპული პარტია, რომელიც აერთიანებს ჯგუფებს ჟეროპის მრავალ ქვეყნიდან.

«ძრვანეების» ემბლემა

DIE GRÜNEN

GRÜNE LUNGE (მწვანე ფილტვები) — ასე ჟერმანიაში ხატოვნად უროდებენ პარკებს, ხეივნებს, მწვანე ნარგავებს ქალაქებში.

GRÜNE MINNA (მწვანე ძინა) — სალაპ. დაპატიმრებულების გადასაყვანი პოლიციის ავტომანქანა ჟერლინში, ჰილში და ჰიოლნში (სახელწოდება წარმოიშვა ავტომანქანის ფერიდან).

GRÜNE WEIHNACHTEN (მწვანე ჟობა) — ასე ამბობენ, როდესაც ჟობის დღეს არ მოდის თოვლი.

GRÜNE WOCHE (მწვანე კვირა) — ეოველწლიური ზამთრის საერთაშორისო სოფლისამეურნეო გამოფენა ჟერლინში.

ჟერლინის სოფლისამეურნეო გამოფენის ემბლემა

GRÜNER AUGUST (მწვანე ჰგუსტი) — სალაპ. დაპატიმრებულების გადასაყვანი პოლიციის ავტომანქანა ესამბურგში (სახელწოდება წარმოიშვა ავტომანქანის ფერიდან).

GRÜNER BERICHT (მწვანე ანგარიში) — ჟერმანიის მიწათმოქმედების სამინისტროს წლიური ანგარიში.

GRÜNER BUBE (ბანქო. ყვავის ვალეტი) — გერმანული ბანქოს დასტაში ყვავის ფერი მწვანეა.

GRÜNER HEINRICH (მწვანე ესაინრიხი) — სალაპ. დაპატიმრებულების გადასაყვანი პოლიციის ავტომანქანა

ქვეყანაში (სახელწოდება წარმოიშვა ავტომატურად ფერიდან).

GRÜNER PLAN (მწვანე გეგმა) — მსხვილი მიწათმფლობელობის გაფართოებისკენ მიმართული სამიწათმოქმედო-პოლიტიკური ღონისძიებები, რომლებსაც ატარებდნენ 1952 წ.-ან.

GRÜNER PUNKT (მწვანე პუნქტი) — მწვანე ფერის განსაკუთრებული ნიშანი სასურსათო და სხვა საქონლის საფუთავზე; მიანიშნებს იმაზე, რომ საფუთავი ეკოლოგიურად სუფთაა და შეიძლება მისი მეორადი გადამუშავება, ან ეკოლოგიურად უსაფრთხოა დაწვის შემდეგ.

მწვანე პუნქტი

GRÜNER & JAHR GMBH («ქრეუნერ უნდ ნარ ჯებე») — საგაზეთო-საქურნალო კონცერნი, დაარსებული 1965 წ. უამბურგში; უშვებს გაზეთს «ნი ცაგტი», ჟურნალს «ჟეტერი».

ქამომცემლობა «ქრეუნერ უნდ ნარის» ემბლემა

GRÜNES GEWÖLBE («ქრეუნეს ჯეველობე» / «მწვანე თალი») — მუზეუმი ურეზდენში, რომელშიც მოთავსებულია საქონური საოქრომჭედლობო ნაკეთობების კოლექცია.

ურეზდენის «ქრეუნეს ჯეველობეს» მუზეუმის ერთ-ერთი ოთახი

GRUPPE 47 (გრუფე 47) — დასავლეთ-გერმანელი მწერლების გაერთიანება (ჟ. ჟ. ტიხტერი, ჟ. ჟოლი, ჟ. ჟიხი და სხვ.).

GRUPPE 61 (გრუფე 61) — დასავლეთ-გერმანელი მწერლების გაერთიანება (ჟ. ჟაისლერი, ჟ. ფონ დერ ჟრეინი, ჟ. ჟალრაფი და სხვ.).

GUGELHUPF (გუგელჰუპფი) — კეკსი ჩამიხით და ნუშით, გამომცხვარი სა-

განგებო ფორმაში, მოყრილი შაქრის პუდრით და მოსხმული შოკოლადით.

გუგელჰუპფი

GÜRTEL (გურტელ) (სიტყვ. ქამარი) — ქალაქის გარშემორტყმული ქუჩის, მაგისტრალის სახელწოდება, მაგალითად ჟოლნი.

GÜRZENICH (გურცენიხი) — შენობა, რომელიც ამწვანებულია ჟოლნი მე-15 ს. როგორც საკონცერტო დარბაზი წარჩინებული მოქალაქეების საპატივსაცემოდ დღესასწაულების ჩასატარებლად; ხის კარების სახელურებზე ამოჭრილია გურცენის და ჟელის, კოლნური სახალხო დუმორის ცნობილი წყვილის, გამოსახულება.

გოლნის გურცენიხი

GUSTAV-ADOLF-DENKMAL (გუსტავ II დოლოფის ძეგლი) — ჟვედეთის მეფის, რომელიც დაიღუპა, მაგრამ მოიგო ბრძოლა მთავარსარდალ ჟ. ჟალენშტადნის წინააღმდეგ ცეცაათწლიანი ომის დროს 1632 წ. 16 ნოემბერს ურუტენთან, უაიპციგის მახლობლად; დადგმულია 1837 წ. შინკელის პროექტით.

GUT BLATT! (გარმატება! გარმატებული თამაში!) — ტრადიციული სურვილი ბანქოს მოთამაშებისთვის.

GUT HEIL! (სალამი!) — ტანმოვარჯიშეების ტრადიციული მისალმება.

GUT HOLZ! (სალამი!) — კეკლის მოთამაშეების ტრადიციული მისალმება ან წარმატების სურვილი.

GUT NASS! (სალამი! / ჟისურვებ წარმატებას!) — მოღურავების ტრადიციული მისალმება.

GUTEHOFFNUNGSHÜTTE AKTIEN-VEREIN (GHH) («გუტეჰოფუნგსჰუტე აქციენვერან» / «გუს») — უმსხვილესი ფოლადსამსმელო და მანქანათსამმწებლო კომპანია; დაარსებული

ლია 1873 წ. ჩერუნბერგი / ობერჰაუნენში; 1986 წ. შვიდა MAN-Aktien gesellschaft-ის შემადგენლობაში რეზიდენციით ჰაუნენში.

ჟირმა
«ჟუტენბერგსჟაჟუტეს»
ემბლემა

Hh

GUTENBERG-JAHRBUCH («ჟუტენბერგ-ნარბუხ», «ჟუტენბერგის წელიწადული») — გამოიცემა 1926 წ-ან ჟუტენბერგის საზოგადოების მიერ ქ. ჰაინცში; აქვეყნებს სტატიებს საგამომცემლო საქმის ისტორიაზე გერმანულ, ინგლისურ, ფრანგულ, იტალიურ, ესპანურ ენებზე.

GUTENBERGMUSEUM (ჟუტენბერგის მუზეუმი) — წიგნის ბეჭდვის გამომგონებლის ჟოჰან ჟუტენბერგის (1397-1468 წწ.) მუზეუმი ქ. ჰაინცში; ეზოში — ათასგვერდიანი წიგნის ქანდაკება; მუზეუმის ექსპონატებს შორის არის პირველი ნაბეჭდი წიგნი 42-სტრიქონიანი ჟიბლია, გამოცემული 1452 წ.

ჟუტენბერგის მუზეუმი ჰაინცში

GUTEN RUTSCH INS NEYE JAHR! (ღხალი ბედნიერება ღხალი წელს!) — ხუმრობითი საახალწლო მილოცვა.

GYMNASIUM (გიმნაზია) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის ერთ-ერთი სახე; სწავლის ვადა 9 წელი; გიმნაზიის დამთავრება იძლევა უნივერსიტეტში ჩარიცხვის უფლებას; კლასებს გიმნაზიაში აქვთ ლათინური სახელწოდებები და უკუღმა თანმიმდევრობა (ყველაზე უფროსს უწოდებენ პირველს): 1-ლი — სექსტა, მე-2 — კვინტა, მე-3 — კვარტა, მე-4 და მე-5 — ტერცია (შესაბამისად უნტერტერცია და ობერტერცია), მე-6 და მე-7 — სექუნდა (უნტერსექუნდა და ობერსექუნდა), მე-8 და მე-9 — პრიმა (უნტერპრიმა და ობერპრიმა).

HAARDT (ჟაარდტი) — მთის რაიონი საინლანდ-სფალცში.

სასახლე ჟაარდტი

HABERGEIS (სამხ.-გერმ., ჟაბერგადს) — ჩალის საფრთხობელი — მოსავლიანობის სიმბოლო, რომელსაც დგავენ მინდორში მოსავლის აღების შემდეგ.

HACKEPETER (ჟაკეპეტერი) (ბერლინელი ყაბაბის Hackepeter-ის სახელიდან) — კერძი ძროხის დანაყული ხორცისგან კვერცხით და სანელებელით; ჳამენ უმს.

HADELN #ODG KDGHQ, (ჟადელნი) — ჳაობიანი ადგილი მდინარე ჟლბის ქვემო დინებაში ქ. ჩუქსჳაფენის სამხრეთ-აღმოსავლეთით (ჳვემო საქსონიის მხარე).

HAFF (ჳაფი; ყურე) — ნახევრადმტკნარი წყლიანი ყურეები ჳალტიის ჳღვის მდინარეების შესართავში, რომლებიც გამოეყოფა ჳღვას კუნძულებით ან ქვიშის ისარებით.

HAFLINGER («ჟაფლინგერი») — მცირელიტრაჳიანი ავტომანქანა-ყველგანმავალი მთაგორიანი ადგილისათვის.

ღვტომანქანა «ჟაფლინგერი»

HAGENBECKS TIERPARK (ჟაგენბეკის ჳოლოპარკი) — ჳოლოპარკი ლია ცის ქვემო ქ. ჟამბურგში, შექმნილი ჩ. ჟაგენბეკის მიერ.

საგენბეკის ზოოპარკის მთავარი შესასვლელი

HAKENKREUZ (ჰაკენკროც / კაუჭიანი ჯვარი) — ნაციზმის სიმბოლო; სვასტიკა თეთრ წრეზე შინდისფერ ფონზე იყო ნაცისტურ-სოციალისტური მუშათა პარტიის პარტიული დროშა; შექმნილია ჯდოლფ ჰიტლერის ხელმძღვანელობით დანტისტური დროშის ჩრონის მიერ 1920 წ.; 1933 წ-ან იგი აღმართეფოდა ეროვნულ დროშასთან ერთად, 1935 წ. 15 სექტემბერში კი ოფიციალურად იქნა მიღებული როგორც ქერმანიის დროშა.

ნაცისტური კაუჭიანი ჯვარი

HALLE (SAALE) (სალე (ზაალე) — ქალაქი საქსონია-ანჰალტის შტატში; 220 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია მანქანათმშენებლობა, ქიმიური, პოლიგრაფიული მრეწველობები; უნივერსიტეტი, აკადემია, ჟ. ფ. შენდელის სახლ-მუზეუმი, ჰორიციბურგის ციხესიმაგრის ნანგრევები (15-16 სს.), 14-16 სს. ეკლესიები; ქალაქის სახელწოდება წარმოიშვა კელტურ სიტყვისგან «Hall» (Salz); ქალაქის ცენტრში მდებარე შადრევანზე გამოსახულია მარილით დატვირთული ვირი; ქალაქის მიდამოებში უძველესი დროიდან მოიპოვებოდა მარილი.

სალეს ვერტი

HALLE VfL («სალე VfL») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «სალეს» ემბლემა

HALLIGEN (სალიგენი) — ჩრდილოეთ-აღმოსავლური კუნძულების ჯგუფი ჩრდილოეთის ზღვაში; 2281 ჰა, 330 მაცხოვრებელი.

სალიგენი

HALLSTEINDOKTRIN (სალშტადინის დოქტრინა) — გამოცხადებულია 1955 წ. დეკემბერში; მის თანახმად ვაჭარები უნდა პრეტენზიით უფლებებზე წარმოედგინა საერთაშორისო-სამართლებრივ თვალსაზრისით ორივე გერმანული სახელმწიფო (სახელწოდება გამომდინარეობს ვაჭარული საქმეთა სამინისტროს სტატუს-მიდების სახელიდან).

HAMBURG (ჰამბურგი) — ქალაქი-მხარე მდინარე ლაბაზე 110 კმ. ჩრდილოეთის ზღვიდან; სიდიდით ქვეყნის მეორე ქალაქი; ფართობი 755 კვ. კმ., 1,7 მლნ. მაცხოვრებელი; ზღვის წყვილი მე-13 ს-ან.; 1815 წ-ან — თავისუფალი ქალაქი; სატრანსპორტო კვანძი, უმნიშვნელოვანესი საზღვაო და სამდინარეო პორტი («das Tor zur Welt»); სამრეწველო, საფინანსო და კულტურული ცენტრი; მეტროპოლიტენი, უნივერსიტეტი, ჰირთული კვლევების ინსტიტუტი, სახელმწიფო ოპერა, მრავალრიცხოვანი მუზეუმები (ისტორიული, ეთნოგრაფიული, ხელოვნების და ხელობის და სხვ.), ეკლესიები (მათ შორის Rm. ტიხელის ბაროკოს სტილში კოშკით «ტიხელი» — ქალაქის სიმბოლოთი), საგენბეკის ზოოპარკი, შადრის შადრეს ძეგლი.

ჰამბურგის დროშა

ჰამბურგის ვერტი

ქალაქი-მხარე ჟამბურგი

ჟამბურგი

HAMBURG-UNIVERSITÄT — ჟამბურგის უნივერსიტეტი; გაიხსნა 1919 წ.

ჟამბურგის უნივერსიტეტის ემბლემა

HAMBURGER (ჰამბურგერი) — შუაზე გაჭრილი ფუნთუშა შიგ ჩადებული დანაყული კატლეტი.

HAMBURGER AOLSUPPE — სუპი გველ-თეგზასგან ჰამბურგულად.

HAMBURGER ABKOMMEN (ჟამბურგული ხელშეკრულება) — მიღებულია ჟმრ მხარეების კულტების სამინისტროების მიერ 1964 წ. 28 ოქტომბერს ჟამბურგში; ითვალისწინებდა ცალკეული ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების, სასწავლო გეგმების და პროგრამების სახელწოდებების ერთგვარ უნიფიკაციას.

HAMBURGER BALLETT UNTER JOHN NEUMEIER (ჰონ ჩომბაერის ჟამბურგის ბალეტი) — ხელმძღვანელი ჰონ ჩომბაერი (დაბ. 1942 წ.).

HAMBURGER OPERNHAUS (ჟამბურგის საოპერო თეატრი) — პირველი მუდმივი საოპერო თეატრი ჟერმანიაში, დაარსებული 1678 წ.; კომპოზიტორმა და ორგანისტმა ჟეორგ ჟრიდრიხ ჟენდელმა (1685-1759 წწ.) დადგა აქ პირველი თავისი ოპერა «ალმირა» («Almira»).

ჟამბურგის საოპერო თეატრი

HAMBURGER SV («ჟამბურგერ სჟ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ჟლუბ «ჟამბურგერის» ემბლემა

HAMBURGER ZIMMERERTRACHT (ჰამბურგელი დურგლის ტანისამოსი) — შავი ხავერდის ფართე შარვალი, თეთრი პერანგი, შავი ჟილეტი და რბილი შავი ქუდი ჩამოშვებული ფარფლე-ბით.

ჟამბურგელი დურგლის ტანისამოსი

HAMBURGISCHE STAATSOPER (ჟამბურგის სახელმწიფო ოპერა) — ჟამბურგის საოპერო თეატრის შენობა 1933 წ-ან; ახალი შენობა აშენებულია 1953-1955 წწ.

ჟამბურგის საოპერო თეატრის დარბაზი

HAMELN (ჟამელნი) — ქალაქი ჟავემო საქსონიაში მდინარე ჟეზერზე, 58 ათასი მაცხოვრებელი; ამ ქალაქთანაა დაკავშირებული ცნობილი ლეგენდა ვირთხების დამჭერზე — "Der Rattenfänger", რომლის თანახმადაც

1284 წ. სამელნში, რომელსაც თავს დაესხნენ ვირთხები, გამოჩნდა ადამიანი ჭრელ ლაბადით; იგი დაპირდა ქალაქის თავებს, რომ მოაშორებდა ვირთხებს ქალაქიდან, თუ მას გადაუხდიდნენ ფულს; ვირთხების დამჭერმა შეესრულა თავისი დანაპირი, მაგრამ ქალაქის წუწკმა მესვეურებმა არ მოისურვეს მისთვის ფულის გადახდა; მაშინ ვირთხების დამჭერმა ჩაბერა თავის სტვირში და თან წაიყვანა ქალაქიდან სუყველა სამელნელი ბავშვი; ვერაგი ვირთხების დამჭერი, წუწკი ქალაქის მკვიდრნი და მიმდობი სამელნელი ბავშვები გადაიქცნენ მსოფლიო ლიტერატურაში სიმბოლურ ფიგურებად.

სამელნელი ვირთხების დამჭერი

HAMMELSPRUNG (ცხვრის ნახტომი) — კენჭისყრის წესი, რომელსაც იშვიათად იყენებენ ბუნდესტაგის დეპუტატები, რომლის დროსაც სუყველა დეპუტატი ტოვებს სხდომათა დარბაზს და ბრუნდებიან უკან სხვადასხვა კარებიდან თავის თავჯდომარეებთან (როგორც ცხვრები თავის წინამძღოლთან): «მხარდამჭერები», «წინააღმდეგები» და «თავშეკავებულები».

HAMMERING MAN (უროსმცემელი) — გოლიათის შავი ფიგურა ბაზრობაზე შაინის ჟრანკფურტში; ამერიკელი მოქანდაკის ჯონათან ჯოროფსკის ნამუშევარი.

ჯოროფსკის ფიგურა ჟრანკფურტის ბაზრობაზე

HAMPELMANN (ჰამპელმანი) — ბავშვების სათამაშო: ადამიანი, რომლის

ფეხები და ხელები მოძრაობენ გადაბმული კანაფების მეშვეობით.

ჰამპელმანი

HANDELSBLATT-INDUSTRIEKURIER («საინდელსბლატ-ინდუსტრიკურიერ») — ყოველდღიური ეკონომიური გაზეთი; გამოდის შვედურულურში 1970 წ-ან.

HANDELSKETTEN (სავაჭრო ჯაჭვები) — მალაზიების ქსელი, რომელიც ეკუთვნის რომელიმე ფირმას, მაგალითად Lidl, ALDI.

ზოგიერთი სავაჭრო ქსელის ემბლემა

HANDKÄS MIT MUSIK (ყველი მუსიკით) — ჰესენური კერძი: ყველის ნაჭრები ზეთში ძმრით, მარილით და სახვით.

HANIEL-KONZERN (სანიელის კონცერნი) — ფოლადსამსხმელო და მანქანათმშენებლო კონცერნი, დაარსებული 1919 წ.; აკონტროლებდა კომპანია «სერტეხოფუნგსხდურტეს», სავაჭრო სახლებს და სანაოსნოებს.

HANNOVER (სანოვერი) — 1. ჭვემო საქსონიის ადმინისტრაციული ცენტრი; 517 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი მდინარე ზაინზე; მეტროპოლიტენი, უნივერსიტეტი, მუსიკის და თეატრის აკადემია, საოპერო თეატრი, ღესტენერის მუზეუმი, ჭვემო საქსონიის მუზეუმი; ყოველწლიური სამრეწველო ბაზრობა; ჯეორგი-უნდ-ნაკობი კირხე (14 ს.; ქალაქის სიმბოლო), ჟიდიენ კირხე, ვიელი რატუმა; 2. საჰერცოგო შუასაუკუნოვან ქერმანიაში; 1692 წ-ან. — საჰერცოგოს, 1814-1815 წწ. შემდეგ — სამეფო, 1866-1945 წწ. — პრუსიის პროვინცია; 1946 წ-ან — ჭვემო საქსონიის მხარის ნაწილი.

სანოვერის გერბი

შანოვერის მთავარი სადგური

HANNOVER-MESSE (შანოვერის ბაზრობა) — მსოფლიოში უმსხვილესი სამრეწველო ბაზრობა; ტარდება ყოველწლიურად 1947 წ-ან; ამავე ბაზრობის ჩარჩოებში ტარდება საკომუნიკაციო ტექნიკის საერთაშორისო გამოფენა «**ციფერ**»-ი.

შანოვერის ბაზრობის ემბლემა

HANNOVERANER (ჰანოვერული ცხენი) — საჯდომ-აკაბმული ცხენების ჯიში, გამოყვანილი მე-18 ს. შანოვერში.

შანოვერული ცხენი

HANNOVERSCHE ALLGEMEINE (ZEITUNG) («შანოვერზე ღლეგმანე ცაბუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის შანოვერში ტირაჟით 563 ათასი ეგზემპლარი.

Hannoversche Allgemeine

ჟაზეთი «შანოვერზე ღლეგმანე»

HANNOVERSCHE MASCHINENBAU AG (HANOMAG) («შანოვერზე მაშინენბაუ ღი») («შანომაგი») — *ob. Rheinsthal Hanomag AG.*

HANNOVERSCHER 1896 SV («შანოვერ-მერ 1896 სფ») — ჭუნდესლივის

უმალესი დივიზიონის სავეცხურთო კლუბი.

კლუბი «შანოვერმერ 1896»-ს ემბლემა

HANOMAG («შანომაგი») — ავტომანქანების მარკა, რომლებსაც უმეცხუნენ ღიჟი (*მემოკ. Hannoversche Maschinenbau AG*-დან).

ავტომანქანა «შანომაგი» (1953 წ.)

HANS ALLERLEI (მოვაკრე შანსი) — სალაპ. ასე უძახიან წვრილმანი საქონლის გამყიდველს.

HANS GUCK-IN-DIE-LUFT («დოყლაპია შანსი») — სალაპ. ასე უძახიან დოყლაპია ადამიანს.

HANS IMMERDURST (ლოთი შანსი) — სალაპ. ასე უძახიან ღვინის მოყვარულს.

HANS LIEDERLICH (ქარაფმუტა შანსი) — სალაპ. ასე უძახიან ქარაფმუტა, თავქარიან მამაკაცს.

HANS OHNESORGE (უზრუნველი შანსი) — სალაპ. ასე უძახიან უდარდელ ადამიანს.

HANS TAPS (შანს-ტაპს) — სალაპ. ზანტი, მოუხუნხებელი ადამიანი.

HANSA («შანზა») — მრავალმიზნობრივი თვითმრინავის სახელწოდება, რომელსაც უმეცხუნენ ფირმა «*დუხსერ-მიტ-ღდოლკოვ-ღლომ ღმბს*».

თვითმრინავი «შანზა»

HANSA / HANSE (ჟანზა) — მე-14-16 სს. ჩრდილო-გერმანული ქალაქების სავაჭრო და პოლიტიკური კავშირი ზღუბევის ხელმძღვანელობით, რომელიც აწარმოებდა შუამავალ ვაჭრობას შასავლეთ, ჩრდილოეთ და ღღმოსავლეთ ქუროპას შორის; მას ეკუთვნოდა სავაჭრო ჰეგემონია ჩრდილოეთ ქუროპაში; ჟანზის შემადგენლობაში შედიოდა 100-ე მეტი ქალაქი.

HANSA ROSTOCK FC («ჟანზა ქოსტოკი ჟი») — ქუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჟანზა ქოსტოკის» ემბლემა

HANSA-THEATER (ჟანზა-თეატრი) — ქალაქ ჟამბურგში; ქერმანიის უძველესი თეატრი-ვარდები.

ჟამბურგის «ჟანზა-თეატრი»

HANSVIERTEL (ჟანზის კვარტალი) — ქერლინის კვარტალის სახელწოდება.

ჟანზის კვარტალი ქერლინში

HANSESTADT (ჰანზის ქალაქი) — ჟანზის წევრი-ქალაქები; ეს ისტორიული სახელწოდება ქერმანიაში შეინარჩუნეს ჟამბურგმა, ქრემენმა, ზღუბეგმა, ქრადფსვალდმა, ქოსტოგმა, ზისმარმა და ქტრალზუნდმა.

HANSWURST (ჟანსვუსტი) (სიტყვ. ჟანს-ძეხვი) — გერმანული სახალხო თეატრის კომიკური პერსონაჟი (უბრალო, გულუბრყვილო, ემმაკი); პირველად გვხვდება «სულელების ლიტერატურის» ერთ-ერთი წარმომადგენლის ს. ქრანტის ნაწარმოებში

«სულელების გემი» (S. Brant, 1457-1521 წწ., «Das Narrenschiff», 1494 წ.); ამჟამად ხშირად ხმარობენ უპატივცემულოდ: მასხარა, ჯამბაზი.

ჟანსვუსტი (მე-18 ს. ხუროთი)

HARZ (ჟარცი) — მთები; სიგრძე 100 კმ., სიგანე 30 კმ.; სიმაღლე Oberharz — 1142 მ. (მთა ქროკენი), Unterharz — 582 მ.; წიწვოვანი და ფოთლოვანი ტყეები, მინდვრები, ბუნებრივი პარკი; ტურიზმი; დასავლეთი ჟარცი (95 000 ჰექტარი) 1960 წან — ბუნებრივი პარკი; კლიმატური კურორტები ქლანკენბურგი, ზერნიგეროდე, სერნოდე და სხვ.

ჟარცი

HAUPTAMTSGEHLIFE (ჰაუპტამტსგეჰილფე) — უდაბლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

HAUPTBOOTSMANN (მთავარი ბოტმანი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ქუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

მთავარი ბოტმანის განმასხვავებელი ნიშნები

HAUPTFELDWEBEL (მთავარი ფელდვებელი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ქუნდესვერში.

მთავარი ფელდვებელის განმასხვავებელი ნიშნები

HAUPTGEFREITER (მთავარი ეფრეტორი) — რიგითის წოდება ქუნდესვერში.

მთავარი ეფრეტორის განმასხვავებელი ნიშნები

HAUPTGEFREITER (მთავარი ეფრეტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

მთავარი ეფრეტორის განმასხვავებელი ნიშნები

მდინარე ჰაფელი შოტსდამის მიდამოებში

HAUPTMANN (კაპიტანი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

კაპიტანის განმასხვავებელი ნიშნები

HE (Heinkel) — *იხ.* Heinkel (HE).

HEERESFLIGERTRUPPE (საჯარისო ავიაციის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

საჯარისო ავიაციის ნაწილების ბერეტის ემბლემა

HAUPTSCHULE (ძირითადი სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა მე-5-ან მე-9 კლასამდე.

HAUPTSTADT — მთავარი ქალაქი, დედაქალაქი.

HAUS WAHNFRIED (სახლი «ჟანფრიდ») (სიტყვ. სახლი «ღცნების სამყარო») — კომპოზიტორ *ჩ.* ჟანგერის სახლი ჟადროღტში, სადაც იგი ცხოვრობდა თავის მეუღლესთან ერთად; ამჟამად იქ მუზეუმი; ბალის სიღრმეში მდებარეობს კომპოზიტორის საფლავი და ბეუსტი.

სიხარდ ჟანგერის სახლი ჟადროღტში

HEERESABFLUGABWEHRTRUPPE (საჰაერო თავდაცვის ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

საჰაერო თავდაცვის ნაწილების ბერეტის ემბლემა

HEFEKRANZ (ჰეფეკრანცი) — კრენდელის მაგვარი საკონდიტრო ნაწარმი.

ჟეფეკრანცი

HEFEZOPF (ჰეფეცოპფი) — ნაწნავის მაგვარი საკონდიტრო ნაწარმი.

ჟეფეცოპფი

HAVEL (ჟაფელი) — მდინარე ჟერმანიის აღმოსავლეთ ნაწილში, ჟლბის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 343 კმ., არხებით უერთდება ჟლბას და ოდერს; ჟაფელზე მდებარეობენ ქალაქები — ჟერლინი, შოტსდამი, ჟრანდენბურგი.

HEGEL-HAUS (ჟეგელის სახლ-მუზეუმი) — შტუტგარტში; ექსპოზიცია მოუთხრობს გერმანელი ფილოსოფოსის ჟეგელის (1770-1831 წწ.) ცხოვრებაზე; გაფორმება შესრულებულია *ჩ.* ჟ. ჟოეთეს ფერების თეორის გათვალისწინებით.

საიდალბერგის სახლ-მუზეუმი მტუტვარტში

HEIDELBERG (საიდელბერგი) — ქალაქი ჟადენ-ჟადუტემბერგის მხარეში მდინარე ნეკარზე; 140 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია მე-12 ს-ან; უძველესი უნივერსიტეტი (1386 წ.), ქვემო ქართლის ონკოლოგიური ცენტრი, შიდი პერფორაციის სახელმწიფო ჟურნალისტების ციხესიმაგრე 13-17 სს., ჟურნალისტების მუზეუმი; შუა საუკუნეებში იყო ქაინის სფალდის თავადების რეზიდენცია.

საიდელბერგის გერბი

ქალაქი საიდელბერგი

HEIDELBERGER SCHLOSS (საიდელბერგის ციხესიმაგრე) — ძირითადად დანგრეულია, აღდგენილ ნაწილში გახსნილია მუზეუმი.

საიდელბერგის ციხესიმაგრე

HEIDSCHNUCKEN (ტრამალის ცხვრები) — ცხვრების ძველი ტანმომცროსი ლეუნბურგული ჯიში.

საიდელბერგული ცხვარი

HEILBRONN (საიდლბრონი) — ქალაქი ჟადენ-ჟადუტემბერგის მხარეში მდინარე ნეკარზე; 121 ათასი მაცხოვრებელი; ქალაქის სახელწოდება წარმოიშვა წყაროსგან Heilige Quelle (heilige Quelle), რომელიც მდებარეობდა მდ. ლიბინგის ვაკის მახლობლად.

საიდლბრონის გერბი

ქალაქი საიდლბრონი

HEILIGEDREIKONIGSTAG (სამოცხადება, ჩათლობა, ჟორდანი) — საშობაო დღესასწაულების წიკლიდან; აღინიშნება 6 იანვარს.

HEILIGENDAMM (საიდლიგენდამი) — უძველესი კლიმატური კურორტი ჟალციხის ზღვის სანაპიროზე ქ. ჟოსტოკიდან დასავლეთით; დაარსებულია 1793 წ.

სასტუმრო ჟაიდლიგენდამში

HEILIGER ABEND — იხ. Weihnachtsabend.

HEIMATSCHUTZ (ჰადმატშუტცი) — ჟერმანიის ტერიტორიული ჯარების ყველაზე ბრძოლისუნარიანი ნაწილი; განკუთვნილია მობილიზაციის დროს ახალი შენაერთების შექმნისათვის, ზურგის მნიშვნელოვან ობიექტების დაცვისათვის, დესანტთან ბრძოლისათვის.

HEIMATVERTRIEBENE (სამშობლოდან განდევნილი) — გერმანელები, რომლებიც გადაასახლეს ჟერმანიაში და Ⴢვსტრიაში მე-2 ჰსოფლიო ომის შემდეგ ომისწინანდელი ჟერმანიის იმ ტერიტორიებიდან, რომლებიც გადასცეს სხვა ქვეყნებს.

HEIMKEHLE (ჟაიმკელე) — ჟერმანიის ტერიტორიაზე ყველაზე დიდი მღვიმე ჟარცის სამხეთი ფერდობის ხეობაში.

ჰლვიმე ჟაიმკელე

HEINEMANN ჟXVVDY (ჟაინემანი ჟუსტავ) — ჟერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1969-1974 წწ. (ჟსტუ).

ჟუსტავ ჟაინემანი (1899-1976)

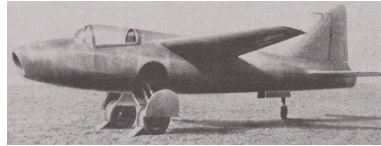

HEINKEL (HE) (ჰაინკელი) — სამხედრო თვითმფრინავების სერია: გამანადგურებლები He-112, He-113, ბომბ-

დამშენები He-111, He-177, რეაქტიული გამანადგურებელი He-162; გერმანელი ავიაკონსტრუქტორის და მეწარმის ჟრნსტ ჟაინკელის სახელიდან (1888-1958 წწ.).

ჟრნსტ ჟაინკელი (1888-1958).

ჰსოფლიოში პირველი ტურბორეაქტიული თვითმფრინავი He-178

HEINRICH-BAUER-VERLAG («ჟაინრიხ ჟაუერ ფერლაგი») — უმსხვილესი საგამომცემლო კონცერნი.

HEINRICH-HEINE-DENKMAL (BONN) (ჟაინრიხ ჟაინეს ძეგლი ჟონში) — გერმანელ პოეტს ჟაინრიხ ჟაინეს (1797-1856 წწ.); ავტორი ოღრის ჰაუკრიმი; აგებულია მძლავრი დოლომიტური ლოდებისაგან.

HEINRICH-HERTZ-LNSTITUT (ჟაინრიხ ჟერტცის სახელობის ინსტიტუტი) — სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი ჟერლინში; მუშაობს კავშირგაბმულობის ტექნიკის პრობლემებზე (გერმანელ ფიზიკოსის ჟაინრიხ ჟუდოლფ ჟერტცის სახელიდან).

ჟაინრიხ ჟერტცის ინსტიტუტი ჟერლინში

HEINZELMANNCHEN (ჟაინცელმანხენი) (Heinzel-იდან — სახელ Heinz-ის მოფერებით-კნინობითი ფორმა) — სახლის კეთილი გნომი, რომელიც ეზმარება ადამიანს მის სახლის საქმეებში.

საბავშვოგმწიფო

HELGOLAND (სელგოლანდი) — კუნძუ-
ლი ჩრდილოეთის ზღვის სამხრეთ-
აღმოსავლეთის ნაწილში; ფართობი
2,09 კვ. კმ., მოსახლეობა 1800 ადა-
მიანი; კუნძულზე დგას შედრის
სოფიანი ფონ შალერსლენგის ძეგ-
ლი, რომელმაც დაწერა ცნობილი
«გერმანელთა სიმღერა» Das Lied
der Deutschen, 1922 წ. გამოცხადე-
ბული სახელმწიფო ჰიმნად.

კუნძული სელგოლანდი

HERDER-INSTITUT (სერდერის სახელო-
ბის ინსტიტუტი) — სასწავლო დაწე-
სებულება ზადვიციში უცხოელები-
სათვის, რომლებიც ჩამოდიან საც-
ხოვრებლად ქერმანიაში; აწარმოებს
მომზადებას გერმანულ ენაში სწავ-
ლის გასაგრძელებლად უმაღლეს
სასწავლებლებში; ატარებს კვალი-
ფიკაციის ასამაღლებელ კურსებს
გერმანისტებისათვის.

სერდერის ინსტიტუტის
ემბლემა

HERMANNSDENKMAL (ჰერმინიუსის ძეგ-
ლი) — ლეკობურგის ლევი რომაე-
ლებზე გამარჯვების აღსანიშნავად.

ჰერმინიუსის
ძეგლი

HERR (პერ, ბატონი) — მიმართვა მამა-
კაცისადმი; იხმარება გვარის ან წო-
დების წინ.

HERREN DER ERSTEN STUNDE (პირველი
საათის ბატონები) — იხ. Politiker
der ersten Stunde.

HERRENCHIEMSEE (სერენკიმიზე) — სა-
სახლე, აშენებული სედვიგ II-ის
მიერ 1873 წ. კუნძულ სერენინზელ-
ზე ღიმხეც ტბის დასავლეთ ნაწილ-
ში.

სასახლე სერენკიმიზე

HERTHA BERLIN BSC («სერტა
ჟერლინ ჟსბ») — ჟუნდესლიგის
უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო
კლუბი.

კლუბ
«სერტა ჟერლინის»
ემბლემა

«სერტა ჟერლინის» სპორტული ფორმა

KHUIW Z DUHQ XQG NDXIKDXV JPEK
(«სერტი ვარენ- უნდ კაუფჰაუს
ჟმბუს») — ქერმანიის უმსხვილესი
სავაჭრო კონცერნი; დაარსებულია
1882 წ. ქ. ჟერმაში; მე-2 ოსოფლიო
ომის შემდეგ შასავლეთ ჟერლინში
და ოდინის შრანგვურტში (Hertie —
შემოკ. კონცერნის დამაარსებლის
Hermann Tietz-ის სახელიდან და
გვარიდან).

HERTIE «სერტი ვარენ- უნდ
კაუფჰაუსის» ემბლემა

KHUJ MEVX OE IEG (სურათი ჟრისტეს გუ-
ლის გამოსახულებით) — მხატვრუ-
ლი კომპოზიცია, რომლის ცენტრშია
სესო ჟრისტეს გული, სშირად თვით

ჟრისტეს და სახარების სხვა მოტივების შეერთებით.

სურათი ჟრისტეს გულის გამოსახულებით

ჰოლგერ ჟერცოგი (დაბ. 1934)

HERZ-JESU-FEST (ჟრისტეს ჟულის ლღესასწაული) — კათოლიკური ღღესასწაული სამების შემდგე მესამე პარასკევს.

HERZOG-ANTON-ULRICH-MUSEUM (სერცოგ ღნტონ ოღრისის სახელობის მუზეუმი) — (ჟრაუნშვადგში, ჟვემო საქსონია); ჟვროპის უძველესი სამხატვრო კრებული.

სერცოგ ღნტონ ოღრისის სახელობის მუზეუმი ჟრაუნშვადგში

HERZOG-AUGUST-BIBLIOTHEK (სერცოგ ღუგუსტის ბიბლიოთეკა) — ჟოლფენბუტელში (ჟვემო საქსონია); მის ფონდებში 660 ათასი ტომია, მათ შორის 12 ათასი შუასაუკუნოვანი ხელნაწერი.

სერცოგ ღუგუსტის ბიბლიოთეკა ჟოლფენბუტელში

HERZOG URPDQ (სერცოგი ჰოლგერ) (დაბ. 1934 წ.) — ჟერმანიის ფედერალური კანცლერი 1994-99 წწ. (ჟჰდ).

HEB UXGROI (სესი სუდოლფ) (1894-1987 წწ.) — ნაცისტური ჟერმანიის ერთ-ერთი ხელმძღვანელი; 1941 წ. ჩაფრინდა ლიდ ჟრიტანეთში მშვიდობის წინადადებით; ჩდურნბერგის პროცესზე მისეაჯა მუდმივი პატიმრობა.

HESSEN (სესენი) — ჟერმანიის ერთი მხარე; ფართობი 21 114 კვ. კმ.; 5,95 მლნ. მაცხოვრებელი; ადმინისტრაციული ცენტრი ჟისბადენი; მდებარეობს ჩრდილოეთში მდინარეებს ლიმელს და ჟეზერს და სამხრეთში მდინარე ჩეკარს შორის; დასავლეთში — შადნის ჟიქალოვანი მთები; საფინანსო ცენტრი (ჟრანკფურტის ბირჟა, ჟერმანიის ფედერალური ბანკი, ჟვროპის სავალუტო ინსტიტუტი); შარბურგი და ჟისენი — საუნივერსიტეტო ქალაქები; ქ. ჟეტცლარში განვითარებულია ოპტიკურ-მექანიკური მრეწველობა; ქ. ჟისბადენი — სახელგანთქმული კურორტია.

სესენის დროშა

სესენის გერბი

სესენის მხარე

HESSEN-NASSAU (სესენ-ჩასაუ) — ისტორიული მხარე ჟერმანიაში.

HESSISCHE / NIEDERSÄCHSISCHE ALLGEMEINE («სუესიშე / ჩიდერზუესიშე ღლეგემადნე») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ღასელში.

HESSISCHES ÄPPELWOI — ჰესენური ვაშლის ღვინო.

HESSISCHES BERGLAND (სუესენის მთის მხარე) — ადგილი ქერმანიაში ღდურინგიის დასავლეთში ქადნის ფიქალოვანი მთების, აღმოსავლეთში ღდურინგიის ღყის, მდინარე ჴერას და ჩრდილოეთში ჴეზერის მთის მხარეს შორის.

სუესენის მთის მხარე

HEUSS WKHRGRU (სოღი ჩეოღორ) (1884-1963 წწ.) — ქერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1949-59 წწ.; 1948-49 წწ. ობს თავჯღომარე.

ჩეოღორ სოის (1884-1963)

HIDDENSEE (სიდენზე) — კუნძული ჴალტიის ზღვაში კუნძულ ქდუგენის დასავლეთით.

ხუნძული სიდენზე

HILDESHEIM (სილდესჰადმი) — ქალაქი ჴვემო საქსონიაში; 106 ათასი მაცხოვრებელი; ქომის- და სოლიცეუსმუზეუმი; 9-16 სს. არქიტექტურული ძეგლები, მათ შორის რომანული ტაბარი სანკტ-ჰარია (9-11 სს.), ეკლე-

სია სანკტ-ჰიხაელი (11-13 სს.), ჴოდესარდსკირხე (12 ს.).

მბ. ჰიხაელის ეკლესია სილდესჰადმი

HIMBERGGEIST (ჰიმბერგადსტი) — ჟოღოლ არაყი.

HIMMELFAHRT #FKUIVWL (ღმადლება (ჩირსტესი) — ღღესასწაული (მე-40 ღღე ღღდგომის შემდგე).

HIMMELFAHRT MARIA (ივთისმშობლის ჰიხინება) — ქრისტიანული ღღესასწაული.

HIMMELSBESEN (ხიტეს. ცის ცოცხი) — ასე უწოდებენ მე-18 ს-ან ჩრდილოდასავლეთის ქარს, რომელიც წმენდავს ცას ღრუბლებისგან.

HIMMLER KHIDUIFK (სიმღერი სადნრის) (1900-45 წწ.) — ჰესამე რადხის ერთ-ერთი მთავარი პოლიტიკური და სამხედრო მოღვაწე, სს-ის რადხსფდურერი (1929-1945 წწ.), ყინაგან საქმეთა რადხსმინისტრი (1943-1945 წწ.).

HINDENBURG SDXO YRQ EHQHFNHQGRUII (სინდენბურგი საულ ფონ ჴენეკენღორფი) (1847-1934 წწ.) — კადზერული ქერმანიის გენერალ-ფელდმარშალი, ქერმანიის პრეზიდენტი 1925-34 წწ.

საულ ფონ სინდენბურგი (1847-1934)

HITLER DGROI (სიტლერი ღღოღე) (1889-1945 წწ.) — ნაციონალ-სოციალიზმის ფუძემდებელი და ცენტრალური ფიგურა, ჰესამე რადრის დამაარსებელი, ნაციონალ-სოციალისტური მუშათა პარტიის ბელადი 1921 წ-ან, ქერმანიის რადხსკანცლერი 1933 წ-ან, ქერმანიის შეიარაღებუ-

ლი ძალების მთავარსარდალი მე-2
ტსოფლიო ომის დროს.

HITLER-STALIN-PAKT (სიბტლერ-სტალინის
პაქტი) — 1939 წ. 23 აგვისტოს საბჭოურ-გერმანული ხელშეკრულება
გავლენის სფეროების გაყოფაზე, რომელიც
ნიშნავდა მე-2 ტსოფლიო ომის დაწყებას.

ი. სტალინი ულოცავს ა. სიბტლერს ხელშეკრულების ხელმოწერას (1939 წ. 23 აგვისტო)

სტალინ-სიბტლერის პაქტისადმი მიძღვნილი კარიკატურა ინგლისურ გაზეთში

HOCHHEIMER (ჰოხჰაიმერი) — რადის
ღვინოს მარკა.

HOCHSCHULE FÜR MUSIK (კონსერვატორია) —
უმაღლესი მუსიკალური სასწავლო დაწესებულება.

HOCHSCHULREIFE (სწავლის დონე, რომელიც
საჭიროა უმაღლეს სასწავლებელში ჩასარიცხად) —
სამუალო განათლების მოწმობა, რომელიც იძლევა
უმაღლეს სასწავლებელში სწავლის გაგრძელების
უფლებას.

HOECHST AG («ჰოხსტ ჰუ») — ქიმიური
კომპანია, დაარსებული 1863 წ. ჰაინის
ფრანკფურტში; 1952 წ-დღემდე
შედიოდა ქიმიურ კონცერნს. «ი. ჰ. ფარბენინდუსტრის»
შემადგენლობაში.

HOESCH WERKE AG («ჰესე ვერკე ჰუ») —
უმსხვილესი ფოლადის კონცერნი; დაარსებულია
1871 წ. ზეიპოლდსჰაიმის მიერ ქ. ზეიპოლდსჰაიმში.

HOFBRAUHAUS (ჰოფბროუჰაუსი) (სიტყვ.
კარის ლუდის სახლი) — ლუდსახანა
ჰაუნსჰაიმში; აქვს სამი სართული: მესამეზე —
საზეიმო დარბაზი, მეორეზე — რესტორანი,
პირველზე — უზარმაზარი ლუდის დარბაზი
«ჩაველა».

ჰაუნსჰაიმის ჰოფბროუჰაუსი

HOFFENHEIM («ჰოფენჰაიმი») — საფეხბურთო
კლუბი; დაარსებულია 1899 წ.

კლუბი «ჰოფენჰაიმის»
ემბლემა

HOHENHEIM (ჰოენჰაიმი) — შტუტგარტის
სამხრეთი გარეუბანი, სადაც მდებარეობს
ჰოენჰაიმის უნივერსიტეტი — ჰეროპაში
უმსხვილესი სასოფლო-სამეურნეო
უმაღლესი სასწავლებელი; დაარსებულია
1818 წ.

ჰოენჰაიმის უნივერსიტეტის
ემბლემა

ჰოენჰაიმის უნივერსიტეტი

HOHENLOHER EBENE (ჰოჰენლოჰეს ვაჰე) —
ადგილი ჰადენ-ჰაფურტემბერგის მხარეში.

სოჰენლოეს ვაკე

HOHENSCHWANGAU (სოენშვანგაუ) — შუასაუკუნოვანი მამული და სასახლე უედის ციხარზე (Schwanstein) ღლოგოში (წასავლეთი ღავარია); უელფების და სოჰენშტაუფენების ყოფილი რეზიდენცია; 1832 წ. მეფე შაქსონილიანე II-ემ გადააკეთა და გააფართოვა სასახლე თავისი შვილისთვის უდუდვიგ II-ის; სასახლის დარბაზები მორთულია ფრესკებით, რომლებშიც ასახულია სდუჟეტები თქმულებებიდან სოენგრინზე; ცალკეული დარბაზები მორთულია გერმანული ლეგენდების მოტივებით, რომლებიც ასხავენ ქება-დიდებას შუასაუკუნოვან რაინდებს; შემორჩენილია ფორტეპიანო, რომელზეც სიხარდ ღაგნერი უკრავდა ახალგაზრდა უდუდვიგ II-ს წინაშე.

სოენშვანგაუს სასახლე

HOHENZOLLERN-BRÜCKE (სოჰენცოლერნების ხიდი) — ქვეყანაში პირველი სარკინიგზო ხიდი, აშენებულია ღოლნში 1860 წ.

სოჰენცოლერნების ხიდი ღოლნში

HOHER MEIßNER (სოერ შაიხსნერი) — ტყით დაბურული მთის მასივი ღა-

სელსა და უშვეგეს შორის. ღქ 1913 წ. 11-12 ოქტომბერს ჩატარდა სტუდენტების და ახალგაზრდების სრულიადგერმანული ყროლობა და შეიქმნა კავშირი Freideutsche Jugend, გაუქმებული 1919 წ.

სოერ შაიხსნერი

HOHERE SCHULE (სამუალო სკოლა) — სზვადასზვა ტიპების გიმნაზიების განზოგადებული სახელწოდება 1964 წ-ნ.

HOHE STRASSE (სოე შტრასე) — ქუჩა ღოლნში, სადაც მდებარეობენ სავაჭრო ცენტრები.

ღოლნის სოე შტრასე

HOLSTEIN (სოლშტადინი) — 1. ყლეზვიგ-სოლშტადინის მზარის ნაწილი; 2. ისტორიული მზარე.

HOLSTEINISCHE SCHWEIZ, HOLSTEINISCHE SEENPLATTE (სოლშტადინის ყვედგარია) — თვალწარმტაცი მზარე ყლეზვიგ-სოლშტადინში ქ. ღილის სამზრეთ-ალმოსავლეთით; დასვენების პოპულარული ადგილი.

სოლშტადინის ყვედგარია

HOLSTENTOR (სოლსტენტორი) — ქალაქის ჰიშვარი, ქ. უდუბეკის სიმბოლო (ყლეზვიგ-სოლშტადინის მზარე); აშენებულია 15 ს. ფლამანდური ხი-

დოვანი ჳიშკრის ნიმუშით; ჳიშკრის თავზე ლათინური წარწერა «Concordia domi — foris pax» («თანხმობა სახლში — მშვიდობა სახლის გარეთ»).

ზღუბეკის სოლტენტორი

HÖLZERNE HOCHZEIT (ხის ქორწილი) — შეუღლების ხუთი წლისთავი.

HOMBURG (ჰომბურგი) (კურორტ Bad Homburg-ის სახელწოდებიდან) — მამაკაცის ელეგანტური თეჱის ქუდი ბაფთით, რომელსაც იხურავენ ოფიციალურ შემთხვევებში; ზნგლისის მეფე ჟდუარდ VII პირველად გამოჩნდა ასეთი ქუდით კურორტ ჟად სომბურგში.

ჩეჱის ქუდი ჰომბურგი

HOMBURG FC («სომბურგ ჟღ») — საფეხბურთო კლუბი.

ღლუბ «სომბურგის» ემბლემა

HONECKER ჰუნეკერი (სონეკერი ჟრის (1912–95 წწ.) — გერმანული კომუნისტური მოძრაობის მოღვაწე; 1976–1989 წწ. — ჟუსს პირველი და ჟენერალური მდივანი და ჟსს სახელმწიფო საბჭოს ჴავჯდომარე.

ჟრის სონეკერი (1912-95)

HORCH ჰორხი (ჰორხი ჰუგუსტ) (1868-1951 წწ.) — ინჱინერი და ავტომშე-

ნებლობის პიონერი, პირველი ოტოცილინდრიანი ძრავის შემქმნელი (1903 წ.), სახელგანთქმული ავტოსამშენებლო ფირმების «ჰორხის» და «ჰუდის» დამაარსებელი.

ჰუგუსტ ჰორხი (1868-1951)

HORCH («ხორხ») — მსუბუჱი ავტომანქანების მარკა, რომელსაც უმეგბდა კონცერნი «ჰუტო ონიონ ჰჟ».

ჰუტომანქანა «ჰორხ 853» (1937 წ.)

HORCH-WERKE AG («ჰორხ-ვერკე ჰჟ») — საავტომობილო ფირმა, დაარსებული 1904 წ. ქ. ცვიკაუში ჰ. ჰორხის მიერ (პირველი სახელწოდება «ჰუგუსტ ჰორხ უნდ ჰ° მოტორენ-ვერკე»); 1932 წ. შევიდა კონცერნ «ჰუტო-უნიონ ჰჟ»-ში.

«ჰორხ-ვერკე ჰჟ»-ს ემბლემა

HORIZONTE («სორიზონტები») — მსოფლიო კულტურების ფესტივალი ჟერლინში, რომელზედაც ზვდებიან ევროპული და არაევროპული კულტურების წარმომადგენლები.

HORNCHEN (ნალარა) — პატარა ფუნთუშა, რომელსაც ჳამენ დილაობით ყავასთან ერთად.

ჟუნთუშა ნალარა

HORTEN AG («ჰორტენ ჰჟ») — უმსხვილესი კონცერნი-უნივერსალი; დაარსებულია 1936 წ. ჴაუსელდორფ-

ში; 1968 წ-ან — აქციონერული საზოგადოება; ამჟამად მედის კინცერნ «კაუფჰოლდ ჰ.ჯ.»-ში.

HOWALDTSWERKE-DEUTSCHE WERFT AG HAMBURG UND KIEL («სოვალდტს-ვერკე-შოდე ვერფტ ჰ.ჯ. სამბურგუნდ ჰილ») — გემთსამშენებლო კონცერნი; დაარსებულია 1968 წ. ჰილში ფირმების «შოდე ვერფტ ჰ.ჯ.», «სოვალდტსვერკე სამბურგ ჰ.ჯ.» და «ჰილერ ჰოვალდტსვერკე ჰ.ჯ.»-ს შეერთებით.

კონცერნ
«სოვალდტსვერკე-
შოდე ვერფტის»
ემბლემა

HOWALDTSWERKE HAMBURG AG («სოვალდტსვერკე სამბურგ ჰ.ჯ.») — გემთსამშენებლო კონცერნი; დაარსებულია 1838 წ. ჰილში; 1939 წ-ან სამბურგში; 1968 წ-ან «სოვალდტსვერკე-შოდე ვერფტ ჰ.ჯ. სამბურგუნდ ჰილ»-ის შემადგენლობაში.

HUBERTUSTAG (ჩმ. სუბერტუსის წლე) — აღინიშნება 3 ნოემბერს.

HUCKEPACKSCHIFF (კონტენერმზიდველი) — სატრანსპორტო გემი სატვირთო კონტენერების გადასაზიდათ.

HUCKEPACKVERKEHR (ტვირთის გადაზიდვა მხრებზე) — ტვირთის გადაზიდვა ისეთნაირად, რომ დატვირთული ავტომანქანები მანძილის გარკვეულ ნაწილს ფარავენ რკინის გზით ღია პლატფორმებზე.

HUMBOLDT-STIPENDIUM (სუმბოლდტის სახელობის სტიპენდია) — სტიპენდია, რომელიც ეძლევა მეცნიერული წოდების მქონე უცხოელ მკვლევარებს შრომის გასაგრძელებლად ქვეყანაში.

HUMBOLDT-UNIVERSITÄT — უნივერსიტეტი ჰერლინში, დაარსებული 1810 წ. ფილოსოფოს ჰილჰელმ ფონ სუმბოლდტის (1767-1835 წწ.) ინიციატივით (მოგზაურის ღლეჟსანდერ ფონ სუმბოლდტის ძმა); უნივერსიტეტის პირველი რექტორი იყო ფილოსოფოსი ი. ფიხტე; თავისი დამაარსებლის სახელი Humboldt-Universität მიიღო 1946 წ.

ჰერლინის სუმბოლდტის უნივერსიტეტის ემბლემა

ჰერლინის სუმბოლდტის უნივერსიტეტი

HUNDSTAGE (ძაღლის დღეები) — წელიწადის ოთხი ძალიან თბილი კვირა, რომლებმაც თავიანთი სახელწოდება მიიღეს შიდი ძაღლის თანავარსკვლავედში (der große Hund) მდებარე ვარსკვლავ სირიუსისგან (Hundsstern) — ზაფხულში ცაზე ყველაზე ნათელ უძრავ ვარსკვლავისგან; იწყება 23 (24) ივლისში.

HUNGERKALLE (მშივი ბრჭყალები) — ხუმრ. ჰერლინში «საჰაერო ხიდის» ძეგლის სახელწოდება.

«საჰაერო ხიდის» ძეგლი ჰერლინში

HUNSRUCK (სუნსრუკი) — მთის მასივი ქაინლანდ-შვალცის მხარეში.

მთის მასივი სუნსრუკი

HUSUMER SV («სუმერ ს.ფ.») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი
«სუმერ ს.ფ.»-ს
ემბლემა

HYMNE DEUTSCHLANDS — ჟერმანიის ჰიმნი; 1841 წ. შდინრის ჟოფმან ფონ ფალერსლევენმა (1798-1874 წწ.) დაწერა ცნობილი «გერმანელების სიმღერა» — Das Lied der Deutschen; დადებული ჟ. შადენის მუსიკაზე, რადესპრენიდენტ ფიხიდრის ჟბერტის ბრძანებულებით იგი 1922 წ. იქცა სახელმწიფო ჰიმნად; 1952 წ-ან სიმღერის ტექსტი იქნა აღდგენილი, თუმცა ოფიციალური მიღებების დროს სრულდება მხოლოდ მესამე სტროფი; დანარჩენ შემთხვევებში შეიძლება სიმღერის მთლიანი ტექსტის შესრულება; 1991 წ-ან ჟერმანიის ოფიციალურ ჰიმნად ითვლება «ჟერმანელების სიმღერის» მესამე სტროფი.

შდინრის ჟოფმან ფონ ფალერსლევენი (1798-1874)

- IAA** — *იბ.* Internationale Automobilauausstellug.
- IC m** — *იბ.* Inter-City-Zug.
- ICE m** — *იბ.* Inter-City-Express.
- IFA n** — *იბ.* Institut fur Auslandsbeziehungen.
- IGA / IGA f** (ჟჟჟ) — მებაღეობის საერთაშორისო გამოფენა; ტარდება 1961 წლიდან ყოველწლიურად ქ. ჟრფურტში (ჟჟჟინგია) (*შემ.* Internationale Gartenausstellung-იდან).
- IGEDO / IGEDO f** («ჟჟჟჟ» / «ჟჟჟჟ») — ქალთა ტანსაცმლის საერთაშორისო გამოფენა (*შემ.* Interessengemeinschaft für Damenoberbekleidung-იდან); ტარდება ორ

წელიწადში ერთხელ შდუსელდორფში.

გამოფენა
«ჟჟჟჟ»-ს
ემბლემა

I. G. FARBENINDUSTRIE AG f («ჟჟ ფარბენინდუსტრი ჟჟ») — უმსხვილესი ქიმიური კონცერნი; დაარსებულია 1925 წ. ჰადენის ფრანკფურტში მრავალი გერმანული კომპანიის შეერთების შედეგად; არსებობდა 1945 წლამდე.

ჟონცერნ
«ჟჟ ფარბენინდუსტრის»
ემბლემა

- IHK** — *იბ.* Industrie- und Handelskammer.
- ILA f** — *იბ.* Internationale Luft- und Raumfahrtausstellung.
- ILM** (ჟლმი) — მდინარე ჟჟჟინგიაში, მდინარე ჰაალეს მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 120 კმ.; მდინარის ნაპირებზე მდებარეობენ ქალაქები ჟადმარი და ჟლმენაუ.

ჰდინარე ჟლმი ქალაქ ჟლმენაუს მახლობლად

- ILM-ATHEN n** (ჟთენი ჟლმზე) — ქალაქ ჟადმარის სატოკანი სახელწოდება.
- IMBISSTAND** (სასაუზმე ჟიხური) — მასში ძირითადად ვაჭრობენ შემწვარი სოხისებით.
- INDUSTRIE- UND HANDELSKAMMER (IHK)** (სამრეწველო-სავაჭრო პალატა) — სავაჭრო-სამრეწველო წრეების გაერთიანება; არკვევს კონდუნქტურას ვაჭრობაში და მრეწველობაში, ისწავლის გასაღების ბაზრებს, აწვდის თავის წევრებს ეკონომიურ ინფორმაციას; დაარსებულია 1956 წ.

სამრეწველო-სავაჭრო პალატის
ემბლემა

INDUSTRIESTADT IM GRÜNEN (სამრეწველო ქალაქი მწვანეში) — ქ. ჰასტრობ-ჩაუქსელის (ჩრდილოეთ სადნ-ჩესტვალის მხარე) სატოვანი სახელწოდება; ქალაქის ტერიტორიის 60% გამწვანებულია.

ჰასტრობ-ჩაუქსელის ცენტრალური ნაწილი

INFO 3 VERLAG («ინფო 3 ფერლაგი») — გამომცემლობა და ყოველთვიური ჟურნალი (ჭადის ფრანკფურტი).

«ინფო 3 ფერლაგის» ემბლემა

INKAMA m («ინჰამა») — იხ. IN-TERKAMA.

INN m (ინი) — შუნიის მარჯვენა შენაკადი; მიედინება შვედცარიამში, ჰესტრიაში, ჟერმანიაში; სიგრძე 510 კმ.; სათავეები ჰელვინში.

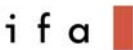
შდინარე ინი ქალაქ ჰელდორფის მახლობლად

INSTANDSETZUNGSTRUPPE (სარემონტო ქვედანაყოფები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

სარემონტო ქვედანაყოფების ბერეტის ემბლემა

INSTITUT FÜR AUSLANDSBEZIEHUNGEN (IFA) m (საერთაშორისო ურთიერთობების ინსტიტუტი) — აწეობს გერმანულ გამოფენებს საზღვარგარეთ და უცხოელ გამოფენებს ჟერმანიაში; დაარსებულია 1950 წ.

Institut für Auslandsbeziehungen e. V.

საერთაშორისო ურთიერთობების ინსტიტუტის ემბლემა

INTERCITY m — იხ. Intercityzug.

INTERCITYEXPRESSZUG m (ICE) («ინტერსიტი» ფირმის მატარებელი-ექსპრესი) — იხ. Intercityzug.

INTERCITYZUG m («ინტერსიტი» ფირმის მატარებელი) — ჩქარი მატარებელი, რომელიც დადის დიდ ქვლეკებს შორის ერთი საათის ინტერვალით.

მატარებელი «ინტერსიტი ექსპრესი» ფრანკფურტის მთავარ სადგურზე

INTERNATIONALES BEETHOVENFEST (BONN) (ჟეტპოვენის საერთაშორისო ფესტივალი (ჟონი) — ტარდება სამწელიწადში ერთხელ სექტემბერში ჟონში.

ჟეტპოვენის საერთაშორისო ფესტივალის ემბლემა

INTERNATIONALES ZEITUNGSMUSEUM (ჟაზეთების საერთაშორისო მუზეუმი) — ქ. ჰახენში; ინახება გაზეთების 100 ათასზე მეტი ეგზემპლარი ყველა ქვეყნიდან.

ჟაზეთების საერთაშორისო მუზეუმი ჰახენში

INTER-CITY-EXPRESS (ICE) m (ინტერსიტი-ექსპრესი) — გერმანული ფედერალური რკინის გზის მატარებელი, რომელიც აწვითარებს სინქარეს 250 კმ/ს; 13 000 ცხენის ძალა; 750 მგზავრი, რესტორანი, კაფე, კონფერენც-დარბაზები; ყოველდღიურად ხორციელდება 32 რეისი ჟამბურგსა და ჰელნენს შორის.

შატარებელი «ნეტერ სიტი ექსპრესი»

IN(TER)KAMA f (ინ(ტუტ)ჩნჷჩჷ) — საზომი ტექნიკის და ავტომატიკის საერთაშორისო გამოფენა (შემ. Internationaler Kongress mit Ausstellung für Messtechnik und Automatik-იდან); ტარდება ბრუსელ-ლორფში.

ჟამოფენა
ინ(ტუტ)ჩნჷჩჷ-ს
ემბლემა

INTERNATIONALE AUTOMOBILAUSSTELLUNG (IAA) f (საერთაშორისო საავტომობილო გამოფენა) — ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ შაჰენის ჟრანკფურტში.

ჟრანკფურტის
საერთაშორისო
საავტომობილო
გამოფენის ემბლემა

INTERNATIONALE BUCHMESSE f (რიგნის საერთაშორისო ბაზრობა) — ტარდება ყოველწლიურად შაჰენის ჟრანკფურტში.

ჟრანკფურტის წიგნის
საერთაშორისო
ბაზრობის ემბლემა

INTERNATIONALE DOKUMENTAR- UND KURZFILMWOCHE FÜR KINO UND FERNSEHEN IN LEIPZIG f (ბოკუმენტური და მოკლემეტრაჟიანი ფილმების საერთაშორისო ფესტივალი ზაჰაჰციგში) — ტარდება 1955 წ. ყოველწლიურად ნოემბერში.

INTERNATIONALE FILMFESTSPIELE BERLIN („BERLINALE“) (ჟერლინის საერთაშორისო კინოფესტივალი («ჟერლინალე») — ტარდება ყოველწლიურად თებერვალ-მარტში.

«ჟერლინალე»
ემბლემა

INTERNATIONALE FUNKAUSSTELLUNG f (ქადილსაქენლის საერთაშორისო გამოფენა) — ტარდება ჟერლინში.

ქადილსაქენლის
საერთაშორისო
გამოფენის ემბლემა

INTERNATIONALE HANDWERKSMESSER f (ჟელოსნობის საერთაშორისო ბაზრობა) — ტარდება ჰერუნსენში.

ჟელოსნობის
საერთაშორისო
ბაზრობის ემბლემა

INTERNATIONALE LUFT- UND RAUMFAHRTSAUSSTELLUNG (ILA) f (ღვიაციური და კოსმოსური ტექნიკის საერთაშორისო გამოფენა) — ტარდება ჟერლინში 1992 წლიდან.

ღვიაციური და
კოსმოსური
ტექნიკის
საერთაშორისო
გამოფენის ემბლემა

INTERNATIONALE MANNHEIMER FILMWOCHE (შანჰაემის საერთაშორისო კინოკვირეული) — საერთაშორისო კინოფესტივალი შანჰაემში.

INTERNATIONALE MOBELMESSE f (ღვეჯის საერთაშორისო ბაზრობა) — ტარდება ჰერლინში.

INTERNATIONALER MILITARGERICHTSHOF (IN NÜRNBERG) m (საერთაშორისო სამხედრო ტრიბუნალი (ჰერუნბერგში) — მე-2 მსოფლიო ომის სამხედრო დამნაშავეების ძებნის და დასჯის საერთაშორისო სასამართლო ორგანო.

INTERNATIONALES BEETHOVENFEST n (ჟეტჰოვენის საერთაშორისო ფესტივალი) — ტარდება სამ წელტწადში ერთხელ ჟონში ჟეტჰოვენის სახელობის საკონცერტო დარბაზში («ჟეტჰოვენ-ჰალეში»).

INTERNATIONALE SPIELWARENMESSE (სათამაშოების საერთაშორისო ბაზრობა) — ტარდება ყოველწლიურად ჰერუნბერგში.

Spielwarenmesse eG
...connecting the toy world

სათამაშოების საერთაშორისო
ბაზრობის ემბლემა

INTER NATIONES pl (ინტერ ნაციონეს) — ორგანიზაცია, რომელიც უწევს მომსახურებას მთავრობის უცხოელ

სტუმრებს, აწვდის მათ ინფორმაციას ფილმებში, ბეჭდვით პროდუქციაში.

ინტერ ნაციონების
ემბლემა

INTERPACK f («ინტერპაქ») — შე-საფუთი მანქანების და მასალების საერთაშორისო გამოფენა (შემოკ. **Internationale Ausstellung für Verpackungsmaschinen und -materials**-დან) — ტარდება რამოდენიმე წე-ლიწადაში ერთხელ ოქსფორდში.

«ინტერპაქ»-ის
ემბლემა

INTERREGIO m (შემოკ. **Interregionaler Zug**-დან) — *იხ.* Interregio-Zug.

INTERREGIO-ZUG m (სარეგიონალთაშო-რისო მატარებელი) — მატარებელი, რომელიც აერთებს ქვეყნის ცალ-კეულ რეგიონებს; ძველი სახელწო-დება D-Zug.

სარეგიონალთაშორისო მატარებელი

INTERSTOFF f («ინტერშტოფი») — ტან-საცმლის ქსოვილების საერთაშორისო სპეციალიზირებული ბაზრობა ჰაინის ფრანკფურტში (შემოკ. **Internationale Stoffausstellung**-დან).

interstoff.

«ინტერშტოფის» ემბლემა

ISAR (ზარი) — ტუნაის მარჯვენა შენა-კადი; სიგრძე 295 კმ; მიედინება ქვეყნისა და ჰესტრიაში.

მდინარე ზარი ჰაინის
ზოლოპრის მიდამოებში

ISAR-ATHEN n (ღთის იზარზე — ჰაინ-ნის ხატოვანი სახელწოდება).

ITZEHOER («იტცეჰოერი») — საფეხ-ბურთო კლუბი, დაარსებული 1909 წ.

კლუბი «იტცეჰოერის»
ემბლემა

IWAN m (ივან) — ხუმრ.-კინ. რუსების სახელწოდება მა-2 ჰოსოფლიო ომის დროს და მის შემდეგ.

კ

JAGDWAFFENWERK SUHL n (ძოფების ქარხანა ზულში) — აწარმოებს სახელგანთქმულ სანადირო თოფებს; შექმნილია 19 ს. 50-ან წლებში ძმების ზებ და ჰოზეს სიმსონების მიერ.

ფირმა «სიმსონის» ემბლემა

ფირმა «სიმსონის»
სავაჭრო მარკა

JÄGERTRUPPE (დაზვერვის ქვედანაყოფები) — ჰუნდსვერის სახმელეთო ჯარების ნაწილები.

ჰაუნდსვერის
ქვედანაყოფების
ბერეტის ემბლემა

JAGUAR («ნაგუარი») — 1. თვითმავალი ტანკსაწინააღმდეგო სარაკეტო დანადგარის სახელწოდება; 2. ქვეყნის საზღვაო ძალების სწრაფმავალი სა-ტორპედო კატარლის სახელწოდება.

ჟუნდესვერის თვითმავალი ტანკსაწინააღმდეგო სარაკეტო დანადგარი «ნაგუარი»

სწრაფმავალი სატორპედო კატარა «ნაგუარი»

JAHN REGENSBURG SSV («ნან ჟეგენსბურგ სსშ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის გერიონალურ ლიგა «სამზრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ჟლუბ
«ნან ჟეგენსბურგის»
ემბლემა

JAHN NULL (ნულის წელიწადი) — ასე უძახდნენ ჟერმანიაში 1945 წელს, რადგან ომში დამარცხების შემდეგ ყველაფრის გაკეთებას იწყებდნენ თავიდან, ე. ი. ნულიდან.

JAKOBITAG, JAKOBSTAG (ჩმ. ნაკობის ტღე) — სახალხო დღესასწაული, რომელიც აღინიშნება მოსავლის აღების დასაწყისში, 25 ივლისს, ჩმ. ნაკობის ტღეს; ეს წმინდანი ითვლება მწყემსების და მჭედლების მფარველად; აღპიური სოფლების მაცხოვრებლები ადიან მაღალმთიან საძოვრებზე ყველის გამომხდელ მწყემსებთან დღესასწაულის ერთობლივად აღსანიშნავად.

JANKER m (სამზ.-გერმ. ქურტუკი) — ეროვნული თანსაცმლის სახე მოთე-ლილი მაუდისგან.

სამზრეთ-გერმანული ქურტუკი

JENA n (ენა) — ქალაქი ჟდურინგიაში მდინარე ხაალეზე; 101 ათასი მაც-

ხოვრებელი; ოფტიკური მრეწველობის ცენტრი («ცადს ჟერგე»); ქიმიურ-ფარმაცეფტული მრეწველობა; უნივერსიტეტი (1558 წ.), რომელშიც სწავლობდა ჟ. შარესი; ქალაქში სხვადასხვა დროს ცხოვრობდნენ ჟ. ფონ ჟილერი, ი. ჟ. ჟიხტე, ჟ. ი. ჟ. ჟელინგი, ჟ. რ. ჟ. ჟეგელი, ჟ. ჟეკელი.

ქალაქ ენას გერბი

სამობო ბაზრობა ენაში

JODLER m (დოდლერი) — 1. აღპიელი მთიელების სიმღერები (სამზრეთ ჟავარიაში, ჟვსტრიაში, ჟვეცარიაში); 2. მომღერალი, რომელიც ფლობს «დოდლერის» სიმღერის ხელოვნებას.

ნოდლერის მომღერალთა ჟგუფი

JOHANNISFEST n, JOHANNISTAG m (იოჰანეს დღე) — რელიგიური და სახალხო დღესასწაული, მიძღვნილი იოანე ჩათლისმცემლისადმი; აღინიშნება 24 ივნისს.

JOHANNITERORDEN (იოანე ჩათლისმცემლის ორდენი) — გულმოწყალების გაერთიანება; შედგებოდა რაინდებისგან (მომლოცველთათვის დახმარების აღმოჩენა), ღვთისმსახურებისგან და მოწყალეობის ძმებისგან (ავადმყოფთათვის დახმარების აღმოჩენა); დაარსებულია შალტაზე; 1530 წლიდან ჰჰვიან შალტიური

ორდენი; ჟერმანიაში მოქმედებს დღემდე.

ტალტიური
ორდენის
ემბლემა

JS pl («*სს*») — ჟურნალი; «*წახალგაზრდა სოციალისტების*» ბეჭდვითი ორგანო (*შემ. Jungsozialisten*-იდან).

JUGENDSTIL m (იუვენდსტილი) — ხელოვნებაში «მოდერნის» სტილის გერმანული სახელწოდება; მიუხედავად ჟურნალ «*სუვენდ*»-იდან (დაარსებულია 1896 წ.).

სუვენდსტილში
შესრულებული
პლაკატი

JUNGBRUNNEN m — ფოლკ. გამაახალგაზრდავებელი ჭა, მუდმივი ახალგაზრდობის წყარო.

ზუკას ხრანახი. «*გამაახალგაზრდავებელი ჭა*». 1546 წ.

JUNGFERNBRUCKE / («*ქალწულთა ხიდი*») — პატარა ხიდი ჟერლინის ცენტრში; მისი ერთერთი ღირსშესანიშნაობა; გადმოცემის თანახმად, ახალგაზრდა ქალიშვილები მასწევ რეცხავდნენ სარეცხს.

«*ქალწულთა ხიდი*» ჟერლინში

JUNKERS (Ju) (სუნკერსი) — თვითმფრინავების სერიის სახელწოდება, რომლებსაც უშვებდა გერმანული თვითმფრინავთსამშენებლო ფირმა (1919-1945 წწ.), დაარსებული ჟ. სუნკერსის მიერ; ყველაზე ცნობილი-

ბია ბომბდამშენები JU-87; JU-88 და, აგრეთვე, სამხედრო-სატრანსპორტო თვითმფრინავები JU-13, JU-52, JU-90.

ჟომბდამშენი JU-88

JUTLAND n (სუტლანდია) — ნახევარკუნძული ჟეროპაში (შანიაში და ჟერმანიაში) ხრდილოეთის და ჟალტიის ზღვებს შორის.

სუტლანდიური ცხენის ჟიში

Kk

KADETT (კადეტი) — სამხედრო ან სამხედრო-სახვავო სასწავლებლის კურსანტი.

კადეტის
განმასხვავებელი ნიშანი

KADEWE (შეკოკ. **Kaufhaus des Westens**-იდან) (კაშეჟე (შახავლეთის სავაჭრო სახლი) — სავაჭრო დასაწყისის ჟერლინის დიდი უნივერსიტეტიდან ერთადერთი, რომელიც გადარჩა მე-2 მსოფლიო ომის დროს; ამჟამად კონტინენტის ყველაზე დიდი უნივერსიტეტი.

სავაჭრო სახლი
კაშეჟე
ჟერლინში

KAFER («ჟოჭო») — «ფოლკსვაგენის» ერთ-ერთი პოპულარული მოდელის სუმრობითი სახელწოდება; მანქანის გამოშვება შეწყდა 80-წლებში.

ფოლკსვაგენის «ხოჭო»

KAFFEE KOMPLETT — ყავა, რომელთან ერთად ცალკე აწვდიან შაქარს და ნაღებს.

KAFFEE MIT SCHLAG — ყავა ათქვეფილი ნაღებით.

KAFFEE SCHWARZ (შავი ყავა) — ყავა ურძეოდ და უშაქროდ.

KAFFEE «VERKEHRT» (პირიქითი ყავა) — რძე ცოტაოდენი ყავით.

KAFFEE WEIß (თეთრი ყავა) — ყავა რძით ან ნაღებით.

KAFFEEHAUS ALTSCHWABING (ყავახანა ლტშვაბინგი) — ლიტერატურული კაფე ჰაუნზენში, ცნობილი მე-19 ს. დასასრულიდან; მისი ხშირი სტუმრები იყვნენ ჩ. ჰანი, პ. ჟედეკინდი და სხვ.; დარბაზი საუკუნის დასასრულის სტილში; არის ბიბლიოთეკა; ამჟამად პოპულარულია მხატვრებსა და ინტელექტუალებს შორის.

ჰაუნზენის ყავახანა ლტშვაბინგის დარბაზი

KAISERBURG IN NÜRNBERG (საიმპერატორო სასახლე ჰაიზერბურგი) — ციხესიმაგრე ჩაუნბერგში.

საიმპერატორო სასახლე ჰაიზერბურგი

KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT AG («ჰაიზერს კაფე-გეშეფტ ლაი») — სასურსათო საქონლის უმსხვილესი სავაჭრო

კომპანია; დაარსებულია 1880 წ. ლ. ჰაიზერის მიერ ქ. ჟირზენში; 1962 წ-ან — აქციონერული საზოგადოება.

კომპანია «ჰაიზერს კაფე-გეშეფტის» ემბლემა

KAISERSLAUTERN (ჰაიზერსლაუტერნი) — ქალაქი ჰაინლანდ-ჟფალცში მდინარე ჟაუტერზე, 102 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია მე-9 ს. როგორც ჟრიდონი I ჟარბაროსას სამეფო რეზიდენცია; უნივერსიტეტი.

საიმპერატორო შადრეკანი ჰაიზერსლაუტერნში

KAISERSLAUTERN FC («ჰაიზერსლაუტერნი ჟაი») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჰაიზერსლაუტერნის» ემბლემა

KALTE ENTE (კალტე ენტე) (სიტყვ. ცივი იხვი) — თეთრი ლვინის და შამპანურის კრეშომონი ლიმონის წველის და შაქრის დამატებით.

KALTE MIETE — ბინის ქირა გათბობის გარეშე.

KALTER HUND (კალტერ ჰუნდ / ცივი ძაღლი) — სალაპ. ტორტი მშრალი ნამცხვრისგან კაკაოთი; შესდგება რამოდენიმე ნაცხვრის ფენისგან, რომელსაც წასმული აქვს შოკოლადის კრემი.

ჟორტი კალტერ ჰუნდი

KALTER KRIEG (ცივი ომი) — ურთიერთობების გამწვავება საბჭოთა ჰავშირსა (ჩუსეთს) და დასავლეთ სამ-

ყაროს შორის, რომელიც გამოწვეული იყო ქუსეთის მისწრაფებით მსოფლიო ბატონობისკენ.

ცივი ომის ამსახველი კარიკატურა ინგლისურ გაზეთიდან

KALTER KUB (კალტერ კუბ / ცივი კოცნა) — სიტყვ. ნაყინი ესკიმო.

KALTSCHALE (ცივი კერძი) — 1. დესერტი — ცივი ტკბილი კერძი (ხშირად ხილით, არომატიზირებული თეთრი ღვინით და მცირე რაოდენობით კრახმალის დამატებით); 2. ცივი სუპი (ლუდზე).

KALVARIENBERG (ხალვარიენბერგი) — 1. ჟოღოთა; 2. მლოცველების ადგილი — ბორცვი საქანდაკო ჯგუფით, რომელშიც ასახულია ჭრისტეს ჯვარცმის სცენა.

ხალვარიენბერგი

KALVARIENWEG (ხალვარიენვეგი / ჟზა ჟოღოთაზე) — ქ. ჟად ღოღოცში (ჟავარია); იწყება ძველ ქალაქში, მიემართება ქვის კიბეებზე, შემდეგ ტყის გავლით მთისკენ, სადაც დგას ჟვარი; მახლობლად მდებარეობს ჟეონარდოს სამლოცველო (1718 წ.), სადაც ყოველწლიურად 6 ნოემბერს მოჟყავთ საკურთხეველად ცხენები.

ხალვარიენვეგი

KAMMERSPIEL (კამერული დრამა) — 1. პიესა მოქმედი პირების მცირე რაოდენობით; 2. კამერშილი (გერმანულ კინოში).

KAMMERSPIELE (ხამერული თეატრი) — დაარსებულია 1906 წ. ჟ. ჟადნჟარდტის მიერ ჟერლინში ჟერმანული თეატრის გვერდით.

ხამერული თეატრის მაყურებელთა დარბაზი

KAMMERSPIELE IM SCHAUSPIELHAUS (ხამერშილიე იმ ჟაუშპილჟაუს) — ხამერული თეატრი ჟაუნხენში; შენობა გერმანული მოღერნის სტილში.

ჟაუნხენის ხამერული თეატრი

KANTINE (სასადილო) — ჩვეულებრივ საწარმოებში, ყაზარმებში, გემზე.

KANZLER (კანცლერი) — იხ. Bundeskanzler.

KAPELLE — პატარა ეკლესია.

KAPITÄN ZUR SEE (1-ლი რანგის კაპიტანი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

1-ლი რანგის კაპიტანის განმასხვავებელი ნიშნები

KAPITÄNLEUTNANT (კაპიტან-ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ხაპიტან-ლეიტენანტის განმასხვავებელი ნიშნები

KAPUZINER (კაპუცინი) — შავი ყავა ნაღებით ან რძით და ზემოდან მოყრილი შოკოლადის პუდრით ან კაკაოს ფხვნილით.

KARFREITAG (ჩხნების პარასკევი) — ჩხნების კვირას ღვთისმშობლის წინ.

KARL-MARX-STADT (ჰარლ-მარქს შტადტი) — ქ. ქემნიცის (Chemnitz) სახელწოდება 1953-1990 წწ.

KARLSHORST (ჰარლსხოროსტი) — ჟვერლინის რაიონი.

ჰარლსხოროსტის სადგური

KAHLSRUHE (ჰარლსრუე) — ქალაქი ჟადენ-ჰაერტემბერგში მდინარე შადნზე; 250 ათასი მაცხოვრებელი.

ჰარლსრუეს გერბი

KARLSRUHER SC («ჰარლსრუერ სხ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

ფლუბ «ჰარლსრუერის» ემბლემა

KARNEVAL — იხ. Fastnacht.

KARPFEN BLAU (კარპფენ ბლაუ) — მოსარშული კობრი; გერმანული ტრადიციული საშობაო კერძი.

KARSAMSTAG, KARSONNABEND (ჩხნების შაბათი) — ჩხნების კვირას ღვთისმშობლის წინ.

KARSONNABEND — იხ. Karsamstag.

KARSTADT AG («ჰარშტადტი ღქ») — უმსხვილესი კონცერნი-უნივერსალი, დაარსებული 1920 წ. შამბურგში.

კონცერნი «ჰარშტადტის» ემბლემა

KARWOCHE (ჩხნების კვირა) — შიდმარხვის ბოლო კვირა ღვთისმშობლის წინ.

KASPERLE (ჰასპერლე) — თოჯინების თეატრის გმირი.

ჰასპერლე

KASPERLETHEATER — თოჯინების ხალხური თეატრი.

KASSEL (ჰასელი) — ქალაქი ჟესენის მხარეში მდინარე ჟულდაზე; 187 ათასი მაცხოვრებელი; ძმები ჟრიმების მუზეუმი, ღზალი გალერეა, ჟესენის მუზეუმი.

ჰასელის ცენტრალური ნაწილი

KASSLER (კასლერი) — შებოლილი ღორის ხორცის ჟურგის ნაწილი.

KATERFRÜHSTÜCK (საუზმე ნამთვრალეზე) — შესდგება უმთავრესად მუავე წველებისგან.

KATHEDRALE (საკათედრო ტაძარი) — არქიებისკოპოლის მთავარი ტაძარი.

KATHOLISCHE KIRCHE (კათოლიკური ეკლესია) — კათოლიკობა ქრისტიანობის ერთ-ერთი მთავარი მიმართულებაა ჟვერმანიაში.

KATHOLISCHE NACHRICHTENAGENTUR (KNA) («კათოლიკე ჩახრიხტენაგენტურ», კათოლიკური საინფორმაციო სააგენტო) — ჟვერმანიაში კათოლიკური ეკლესიის ბეჭდვითი სააგენტო (ქ. ჟონში).

KATZENTISCH (ხალაპ. ხუმრ. კატის მაგიდა) — პატარა სუფრაგამილი მაგიდა ბავშვებისთვის.

KAUFHALLE («კაუფჰალე») — კონცერნი «კაუფჰოფ ღქ»-ს შვილობილი კომპანია.

KAUFHOF AG («კაუფჰოფ ღქ») — უმსხვილესი კონცერნი-უნივერსალი, დაარსებული 1879 წ. ქ. შტრალბურგში; 1953 წ-ან ჰდოლნში.

ბონცერნი
«ჰაუფჰოფის»
ემბლემა

KAVALLERS(TASCHE)TUCH — ცხვირსახოცი პიჯაკის მკერდის მარცხენა ჯიბეში მორთულობის სახით.

KEGEL (კეგელი) — სპორტული ტიპის თამაში სფეროებით, რომლებითაც აქცევენ ფიგურებს-კეგლებს, დაყენებულებს გარკვეული წესით; წარმოიშვა ქერმანიაში შუა საუკუნეებში.

KEGELBAHN (კეგელბანი) — სპეციალური ნაგებობა კეგელის სათამაშოდ.

კეგელბანი

KEHDINGEN (LAND KEHDINGEN) (კედინგენი) — ჭაობიანი ადგილი ჟღის ქვემო დინებაში ქ. შტადეს ჩრდილოეთით (ჩვემო საქსონია).

კედინგენი

KEHRAUS (კერაუსი) (auskehren-იდან, გამოგვა) — დამამთავრებელი ცეკვა დღესასწაულზე; ასრულებენ დღესასწაულის დასასრულს მოცეკვავეები, რომლებიც თავისი გრძელი კაბებით გვიან იატაკს.

KELLERGESCHOFL — სარდაფის სართული, სარდაფი.

KESTNER-MUSEUM (ხესტნერის მუზეუმი) — ქ. უანოვერში (ჩვემო საქსონია); წარმოდგენილია ბერძნული, ეგვიპტური ხელოვნება, ძველი რომაელების და ეტრუსკების ნაწარმოებები; მუზეუმის კოლექციის საფუძველი დაუდეს ექსპონატებმა, რომლებიც შეაგროვა გერმანელმა დიპლომატმა, ხელოვნებათმცოდნემ და კოლექცი-

ონერმა **ჟ. ზ. ხესტნერმა** (1777-1853 წწ.), რომლის სახელსაც ატარებს მუზეუმი.

ხესტნერის მუზეუმი

KHD — იხ. Klockner-Humboldt-Deutz AG.

KIEL (ჰილი) — ქალაქი, შლესვიგ-ჰოლშტაინის ადმინისტრაციული ცენტრი, პორტი ჰილის არხის შესასვლელში ჰალტის ზღვის მხრიდან; 247 ათასი მაცხოვრებელი; უნივერსიტეტი (13 ს.), ჰილის ახლოს — ტუზეუმი ღია ცის ქვეშ (Freilichtmuseum Molfsee).

ქალაქ ჰილის გერბი

ქალაქ ჰილის მთავარი სადგური

KIELER BUCHT (ჰილის ყურე) — ფართე ღია ყურე ჰალტის ზღვაში.

ჰილის ყურე

KIELER HOWALDTSWERKE AG («ჰილერ-ჰოვალდტსვერკე ჰუ») — ნავსამენი ჰილში, დაარსებული 1953 წ.; 1968 წ. შევიდა «სოვალდტსვერკე-შოფე ვერფტ ჰუ სამბურგ უნდ ჰილ»-ის შემადგენლობაში.

KIELER WOCHE (ჰილის კვირეული) — ყოველწლიური საერთაშორისო შეჯიბრებები აფროსნობაში ჰილის ყურეში; ტარდება 1895 წ-ან.

2099 წლის შეჯიბრება აფროსნობაში ჰილის უბეში

KIESINGER NXUW JHRUJ (ჰიზინგერი ჰურტ ჟეორგი) (1904-88 წწ.) — ჟერმანიის ფედერალური კანცლერი 1966-69 წწ., ჰიზ 1967-71 წწ.

ჰურტ ჟეორგ ჰიზინგერი (1904-88)

KILIA KIEL («ჰილია ჰილი») — საფეხბურთო კლუბი, დაარსებული 1902 წ.

ჰლუბ «ჰილია ჰილის» ემბლემა

KINDERDORF (საბავშვო სოფელი) — სასწავლო-აღმზრდელითი დაწესებულება ობლებისათვის; შესდგება საბავშვო ბაღისგან, ზოგადსაგანმანათლებლო სახალხო სკოლისგან და პროფესიულ სკოლისგან.

KINESKUCHEN (კინესკუხენი) — ღვეზეული ეკლესიის კურთხევის დღესასწაულისთვის, რომელიც დაფარულია ხაჭოს სქელი ფენით.

კინესკუხენი

KIPFEL (კიპფელი) — ბავარ. ბუკი, რქის მაგვარი ფორმის ნამცხვარი.

ჰიპფელი

KIRCHWEIH, KIRMES (ტაძრის დღესასწაული) — ადგილობრივი ეკლესიის კურთხევის ყოველწლიური დღესასწაული.

KIRMES (კირმესი) — თავდაპირველად ეკლესიის კურთხევასთან დაკავშირებული სახალხო სეირნობა; ამჟამად საერო დღესასწაული.

KIRSCH, KIRSCHWASSER — ალუბლის არაყი.

KITSCH (კიჩი) — იაფფასიანი, უგემოვნო მასობრივი პროდუქცია, განკუთვნილი გარე ექვექცისათვის; კიჩის საგნები გახდა «მასობრივი კულტურის» გავრცელებულ მოვლენად.

KLAPPERSTORCH (ყარყატი, რომელსაც მოჰყავს სახლში თოთო ბავშვი) — პატარა ბავშვებს ახალშობილის გაჩენისას უყვებიან, რომ თითქოსდა ღამე ყარყატს ნისკარტში მოჰყავს სახლში პატარა ბავშვი და კენკავს დედას მარცხენა ფეხში; ამიტომ იგი უნდა იწვევს საწოლში რამოდენიმე დრო.

ჰლაპერმტორხი

KLAPPMADONNA (მჯდომარე ტადონას ქანდაკება) — მის შიგნით დევს სამების ქანდაკება (მტრედი).

KLASSIKERSTADT (კლასიკოსების ქალაქი) — ქალაქ ჴადმარის ხატოვანი სახელწოდება, რომელშიც ცხოვრობდნენ ი. ჴ. ჟოეთე და ჴ. ჴილერი.

KLEINE KOALITION (მცირე კოალიცია) — ჟსტუნ და ტავტუნ სამთავრობო კოალიცია 1969-1982 წწ.

KLEINER MORITZ (პატარა მორიტცი) — უბრალო, გულბრყვილო ადამიანი.

KLEINER WANNSEE (მცირე ჴანზეე) — ტბა ქალაქ ჟერლინში, რომლის ნაპირზე მდებარეობს გერმანელი მწერ-

ლის შადნობის ფონ ღლაღსტის (1777-1811 წწ.) საფლაგი; საფლაგის ქვაზე ამოკვეთილია ფრაზა მისი დრამიდან: «წლა, უკვაღვაღე, შენ ხარ ჩემთან».

ღბა ჰცირე ჴანზე

KLEIN-VENEDIG (ჰცირე ჴენეცია) — ქ. ჴამბერგის (ჴავარიის მხარე) ხატოვანი სახელწოდება.

ჴალაქი ჴამბერგი

KLEINOD AN DER SCHLEI (მარგალიტი უბე ჴლაღის სანაპიროზე) — ქ. ჴლეზვიგის ხატოვანი სახელწოდება.

KLEINSTADT — პატარა ქალაქი მოსახლეობით 5 ათასიდან 20 ათასამდე.

KLEINSTADTER — პატარა ქალაქის მაცხოვრებელი.

KLEISTPARK (ღლაღსტის სახელობის პარკი) — პარკი ჴერლინში (ჴდონებერგი).

KLEPPERMANTEL — ულტობი რეზინის პალტო; ფაბრიკის დამარსებლის Ⴕ. ღლეპერის (1868-1949 წწ.) სახელიდან.

KLINGENTHAL/SA. (ღლინგენტალი/საქსონია) — ქალაქი ჴოგტლანდში (საქსონიის მხარე); 14 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია მუსიკალური საკრავების წარმოებით, პირველი რიგში აკორდეონების.

ღლინგენტალის ვერბი

KLÖCKNER-HUMBOLDT-DEUTZ AG (KHD) («ღლოკნერ-შუმბოლდტ-შოტც ღჴ») — მანქანათსამშენებლო კომპანია, დარსებული 1930 წ. ღდოლნ/შოტცში.

ღომპანია «ღლოკნერ-შუმბოლდტ-შოტცის» ემლემა

KLÖCKNER-KONZERN (ღლოკნერის კონცერნი) — უმსხვილესი ჴერმანიაში; აერთიანებს 260-ზე მეტ ფირმას და კომპანიას; დარსებულია 1898 წ. შეტერ ღლოკნერის მიერ.

KLÖCKNER-WERKE AG («ღლოკნერ-ჴერკე ღჴ») — მეტალურგიული კონცერნი; დარსებულია 1898 წ. შუგსბურგში.

KLÖCKNER WERKE AG ღონცერნ «ღლოკნერ-ჴერკეს» ემლემა

KNA (ღნღ) — *იბ.* Katholische Nachrichten-Agentur.

KNACKWURST (კნაკვურსტი) — დანაყული ხორცისგან და ქონის ნაჭრებისგან შემდგარი შემოლილი ძეხვი.

ღნაკვურსტი

KNECHT RUPRECHT (კნეხტ რუპრეხტი) — ჴმ. ჴიკოლოზის ავი თანამგზავრი, რომელიც სჯის გაუგონარ ბაშვებს. (Ruprecht — მამაკაცის სახელი).

KNEIPPKUR (კნაიპკურ / წყალმკურნალობა ღნაიპის მეთოდი) — ეფუნება სებასტიან ღნაიპის (1821-97 წწ.) გამოცდილებას და დაკვირვებებს; ორგანიზმის დამცველი ძალების სტიმულირებისთვის გამოიყენება ბუნებრივი ფაქტორები.

KNICKERBOCKER — მოკლე შარვალი ვიწრო მანუქით მუხლის ქვემოთ.

Kö (ღო) — *იბ.* Königsallee.

KOBLENZ (ღობლენცი) — ქალაქი ჴაღლანდ-შფაოცში; 110 ათასი მაცხოვრებელი; ღირსშასანიშნაობები: ჴომის გამაგრებული ბანაკი, მე-12-17 სს. არქიტექტურის ძეგლები.

KOBOLD (კობოლდი) — კეთილი სახლის გნობი, რომელმაც ჴოგჯეს იცის ბოროტი ხუმრობა.

KODAK-AG («კოდაკ-კე») — ქვერმანი-ის უმსხვილესი ოპტიკური ფირმა (ცნობილი ამერიკული ფირმის ფილიალი); დაარსებულია 1896 წ. ქვერლინში, 1950 წ-ან ქუტუტგარტში.

ფირმა «კოდაკის» ემბლემა

KOGGE (კოგე) — ჰანზური აფრიანი სამხედრო-სავაჭრო გემის სახელწოდება (13-15 სს.).

კოგე

KOHL HELMUT (ჰოლი ჰელმუტ) — ქვერმანიის ფედერალური კანცლერი 1982-1998 წწ. (ჩ.ბ.ე.).

ჰელმუტ ჰოლი (დაბ. 1930)

KOLLEG (კოლეგი) — ზოგადსაგანმანათლებლო (სალამოს) სკოლის ერთ-ერთი ფორმა; მომუშავე ახალგაზრდობას აძლევს საატესტაციო გამოცდების ჩაბარების საშუალებას.

KOLLEGE (კოლეგა) — 1. მიმართვა თანამშრობლებისადმი; 2. მიმართვა პროფკავშირების წევრებისადმი.

KÖLN (ჰოლნი) — ქვერმანიის უძველესი ქალაქი, პორტი შადნზე (ჩრდილოეთ შადნ-ჰესტვალის მხარე); 955 ათასი მაცხოვრებელი; წარმოიშვა როგორც რომის კოლონია «Colonia Agrippina»; უმნიშვნელოვანესი სავაჭრო-სამრეწველო და საფინანსო ცენტრი; ყველაზე დიდი ქვერმანიაში გოტიკური ტაძარი, რომანული ეკლესიები; ოლიმპიკ-გერმანული მუზეუმი (Romisch-Germanisches Museum), ჰალრაფ-ქიხარტც-მუზეუმი (Wal-

raf-Richartz-Museum), ხუნსტჰალე (Kunsthalle), აღმოსავლეთ-აზიური ხელოვნების მუზეუმი; უნივერსიტეტი (1388 წ.); ჰელოვნების უმაღლესი სკოლა; რადიოსადგური «ქვერმანული ტალა»; ჰოლნი ბაზრობების და კარნავალების ქალაქი.

ჰოლნის გერბი

ჰოლნი

KÖLN FC («ჰოლნი ჟე») — ჰუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჰოლნის» ემბლემა

KÖLNER DOM (ჰოლნის ტაძარი) — ორკომპიანი გოტიკური ტაძარი, ულამაზესი ქვერპაში, მ. შეტრესი და ჟალწულ ჰარიამის სახელობის; ქალაქ ჰოლნის სიმბოლო; სიგრძე 144 მ., სიმაღლე 160 მ.; მშენებლობა დაიწყო 1248 წ. დასრულდა კი 1842-1880 წწ.

ჰოლნის ტაძარი

KÖLNER STADTANZEIGER («ჰოლნერ ქტადტანცაიგერ») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ჰოლნიში ტირაჟით 287 ათასი ეგზემპლარი.

ჟაზეთი «ჰოლნერ ქტადტანცაიგერი»

KOLONIALWARENGESCHÄFT — ძვ. პატარა სასურსათო მაღაზიის სახელწოდება, რომელშიც ვაჭრობდნენ მორეულ ქვეყნებიდან ჩამოტანილი ეგზოტიკური სურსათით.

ჰოლონიალური საქონლის მაღაზია
სამბურგში

KOMANDO SPEZIALKRÄFTE (სპეციალური ძალების მეთაურობა) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

სპეციალური ძალების
ხელმძღვანელობის
ბერგის ემბლემა

KOMISCHE OPER («ჰომიმე ოპერ») — საოპერო თეატრი ჟერლინში; გაიხსნა 1947 წ.; დამაარსებელი და მხატვრული ხელმძღვანელი ჟალტერ ფელზენშტადნი (1901-1975 წწ.); 1965 წ. შეიქმნა საბალეტო დასი.

ჟერლინის «ჰომიმე ოპერის» სცენა

KOMMERS (ლხინი) — გერმანელი სტუდენტების-კორპორანტების.

KOMMODE (ჰომოდე) — ჟერლინის ყოფილი სამეფო ბიბლიოთეკის სალპარაკო სახელწოდება.

KOMMUNION — მზინდა ზიარება.

KOMMUNISTISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS (KPD) (ჟერმანიის ჰომუნისტური პარტია (ჟკპ)) — დარსებულია 1919 წ.; 1933 წ. აკრძალულია; 1946 წ. ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში შე-

უერთდა ჟერმანიის სოციალ-დემოკრატიულ პარტიას და შეიქმნა ჟერმანიის ერთიანი სოციალისტური პარტია; ჟკპ 1956 წ. გამოცხადდა ანტიკონსტიტუციურად და აკრძალა; 1968 წ. შეიქმნა ჟერმანიის კომუნისტური პარტია.

KONFEKT (კამფეტი) — ხშირ შემთხვევაში მოკოლადის, კოლოფში.

KONFERENZ LIBER SICHERHEIT UND ZUSAMMENARBEIT IN EUROPA (KSZE) (ჟეროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირი (ჟოდჩ)) — დასკვნითი ფაზა მიმდინარეობდა 1975 წ. ზაფხულში ქ. შესლისკიში; 1994 წ. დეკემბრიდან — ჟეროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია (ჟოდო).

KONFIRMATION (კონფირმაცია) — 7-12 წლის ბავშვების მირონცხების საიდუმლოება, რომელსაც სადღესასწაულო ვითარებაში აღავლენს ეპისკოპოსი; ეკლესიური სრულწლოვანობის სიმბოლო.

KÖNIGIN DER OSTSEE / KÖNIGIN DER HANSE (ჟალტის ზღვის დედოფალი / შესზის დედოფალი) — ქ. ზაბუევის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მე-14 ს-ან იყო შესზის (ჩრდილო-გერმანული ქალაქების გაერთიანების) პოლიტიკური ცენტრი.

KÖNIGSALLEE (Kö) (ჰრონიგსალეე (ჰრო)) — ქ. შდუსელდორფის ცენტრალური მაგისტრალი.

შდუსელდორფის ჰრონიგსალეე

KÖNIGSBERG (ჰრონიგსბერგი) — ქალაქი ჰლმოსავლეთ შრუსიაში; აშუამად ძუსუსთის შემადგენლობეში.

ჰრონიგსბერგის
ვერბები

ჟონიგსბერგი
(1905 წ.)

KÖNIGSKUCHEN (სამეფო ღვეზელი) —
იხ. Napfkuchen.

KÖNIGSSEE (ჟონიგზეე) — ალპური
ტბა ჟავარიამი; 602 მ. ზღვის დონი-
დან; ფართობი 5,2 კვ. კმ.; სიღრმე
188 მ.

ჟონიგზეე

KÖNIGSTEIN (ჟონიგშტადნი) — ქალაქი
მდინარე ჟლბაზე საქსონიის ჟვერცა-
რიამი.

ჟონიგშტადნის ციხესიმაგრე

KÖNIGSTRASSE (ჟონიგშტრასე) — ქ.
ჟტუტგარტის მთავარი ქუჩა.

ჟტუტგარტის
ჟონიგშტრასე

KÖNIGSTUHL (ჟონიგშტული) — 1. მთა
ქ. შადელბერგის მახლობლად (ჟა-
დენ-ჟიდურტემბერგი), სიმაღლე 568
მ.; 2. ცარცოვანი ციხაბო კუნძულ

ტდევენის ჩრდილო-აღმოსავლეთში
(ტეკლენბურგი-ჩინა შომერანია).

მთა ჟონიგშტული შადელბერგთან

ჟონიგშტულის ციხაბო ტდევენზე

KONSERVATORIUM (მუსიკალური სას-
წავლებელი) — საშუალო მუსიკალუ-
რი სასწავლებელი.

KONSTANZ — ქალაქი ჟოდენის ტბაზე;
სახელი წარმოიშვა რომის იმპერა-
ტორ Constantinus Chlorus სახელი-
დან.

ქალაქი ჟონსტანცი

KONSTRUKTIVES MITBRAUENSVOTUM
(კონსტრუქტიული უნდობლობის ვო-
ტუმი) — პროცედურა, რომლის თა-
ნახმადაც შეიძლება იქნას გადარჩეუ-
ლი კანცლერი მისი უფლებამოსილე-
ბის ვადის დამთავრებამდე.

KONSUM (კონზუმი) — 1. მომხმარე-
ბელთა კოოპერატივი; 2. მომხმარე-
ბელთა კოოპერაციის მაღაზია.

KONTERADMIRAL (კონტრ-ადმირალი)
— ადმირალის წოდება ჟუნდესვერის
საზღვაო ძალებში.

ჰონტრ-ადმირალის
განმასხვავებელი
ნიშნები

ტე-3 რანგის კაპიტანის
განმასხვავებელი ნიშნები

ჰონტრ-ადმირალის
ალამი

KONZERTBUNKER (საკონცერტო ბუნკერი) — ხუმრ. ქ. ყტუტგარტში საკონცერტო დარბაზის სახელწოდება.

KÖPENICK (ჰოპენიკი) — ჴერლინის საქალაქო რაიონი და სასახლე ჰოპენიკი (1681-1685 წწ.; არქიტექტორი ჴანგერფელდი); ამჟამად აქ განლაგებულია წართული ხელოვნების მუზეუმი; ცნობილია კაპიტან ჰოპენიკის (Hauptmann von Köpenick) ლეგენდარული ფიგურის წყალობით.

ჰოპენიკის რატუშა

KÖPENICKER SOMMER (ჰოპენიკის ზაფხული) — ყოველწლიური სახალხო დღესასწაული ბერლინის რაიონ ჰოპენიკში; ტარდება ივნისის ბოლო კვირას; დღესასწაულში იღებს მონაწილეობას «ჰოპენიკელი ჰაპიტანი», რომელმაც 1906 წ. დააპატიმრა ჰოპენიკის ბურგომისტრი და ხელში ჩაიგდო ქალაქის სალარო.

«ჰოპენიკელი
ჰაპიტანი»

KORN (კორნი) — ხორბლის არაყი.
KORNBRANNTWEIN — იხ. Korn.
KORVETTENKAPITÄN (მე-3 რანგის კაპიტანი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჴუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

KRANKENKASSE (ავადმყოფობის სალა-რო) — საზოგადოებრივი დაწესებულება, რომელიც უზრუნველყოფს დახმარებას ავადმყოფობის შეთევვევაში იმ პირებს, რომლებიც იხდიდნენ საწევრო შესატანს.

KRAUSS-MAFFEI AG («ჰრაუს-ჭაფაი ლა») — მიიქმ მანქანათმშენებლობის კონცერნი; დაარსებულია 1931 წ. ქ. ჴოუნსენ-ჴლაჰში (ჴავარია) რამოდენიმე ფირმის შეერთების შედეგად.

ძვითმავალი
პაუბივა,
გამომგებელი
კონცერნი «ჰრაუს-
ჭაფაი» მიერ

KREFELDER APPELL (ჰრეფელდის მოწოდება) — საზოგადოებრიობის მოწოდება ჴფს ამერიკული ფრთოსანი რაკეტების და საშუალო სიშორის რაკეტების განლაგების წინააღმდეგ; გადაწყვეტილება განლაგების შესაღებ იქნა მიღებული ნატო-ს საბჭოს მიერ 1979 წ. დეკემბერში (მოწოდება მიღებულია ქ. ჰრეფელდში).

KREIDLER (ჰრაიდლერი) — სამეჯიბრო მოტოცტკლეტის მარკა.

მოტოციკლეტი ჰრაიდლერი

KREIS (რაიონი) — ადმინისტრაციული დაყოფის ერთეული ქერმანიაში.

KREISANGEHORIGE STÄDTE UND GEMEINDEN — სარაიონო დაქვემდებარების ქალაქები და თემები.

KREISAUSSCHUSS — სარაიონო სასოფლო კომიტეტი; კრავსტაგების აღმასრულებელი ორგანო.

KREISBEDIENTETER (კრადსბედინსტერერ) — სარაიონო სასოფლო კომიტეტის მოსამსახურე.

KREISEL (ბზრიალა) — კონუსის ფორმის სათამაშო.

KREISFREIE STADT — რაიონული მნიშვნელობის ქალაქი.

KREISSTADT — რაიონის (ოლქის) მთავარი ქალაქი, რომელშიც მდებარეობს მმართველობა.

KREISTAG (კრადსტაგი / რაიონული დეპუტატების კრება) — რაიონის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანო.

KREMSE (კრემზერი) (ბერლინელი მეწარმის სახელით) — საცხენოსნო სამგზავრო ფურგონი, გვერდებიდან ღია; ამჟამად იხმარება როგორც არტაქციონი.

კრემზერი

KREUZBERG (კროცბერგი) — ჭერლინის საქალაქო რაიონი (ოკუპაციის ყოფილი ამერიკული სექტორი).

კროცბერგი

KREUZCHOR (კროცხორი) — ბიჭების გუნდი შრეზდენის ეკლესიაში «კროცკირხე».

კროცხორი

KREUZWEG (ჰერის ცზა) — ჭრისტეს ცზა ჭოლგოთაზე.

KREUZWEGSTATIONEN (განერებები ჰერის ცზაზე) — 1. ჭრისტეს განერებები ჰერის ცზაზე; 2. ჰერის ცზის მონაწილეების განერებები ფიქრებისთვის და ლოცვებისთვის ყოველი 14 ხუვეტის წინაშე, რომლებზედაც გამოსახულია ჭრისტეს ჰერის ცზა.

ჭრისტეს ჰერის ცზის განერებები

KRIMINALPOLIZEI (KRIPU) — სისხლის სამართლის პოლიცია.

KRIPU — იხ. Kriminalpolizei.

KROKANT (კროკანტი) — დამაქტილი ნიგოზი ან მისგან გაკვეთილი საკონდიტრო ნაწარმი.

KRUPP Alfred K. von Bohlen und Halbach (კრუპი ღლფრიდ ღ. ფონ ჭოლონი და ჭოლობახი) (1907-67 წწ.) — გერმანელი მეწარმე, კრუპების დინასტიის ბოლო წარმომადგენელი.

ღლფრიდ კრუპი.
(1907-1967)

KRUPP-KONZERN (კრუპის კონცერნი) — მეტალურგიული და მანქანათმშენებლო კონცერნი, დაარსებული 1811 წ. ქ. ჭსენში; 1967 წ-დე მსოფლიოში ყველაზე დიდი ერთპიროვნულ მფლობელობაში მყოფი კონცერნი.

კრუპის კონცერნის
ემბლემა

KUCHEN — შაქარღამა, ღვეზელი, კექსი და ა. შ.

KUCKUCK (თუთიყუმი) — ხალაპ. სასამართლოს აღმასრულებლის ბეჭედის სახელწოდება.

KUCKUCKSUHR (საათი თუთიყუშით) — ხელოსნობის ტრადიციული ნაწარმი შვარცვალდში.

შვარცვალდური საათი თუთიყუშით

KU-DAMM — *იხ.* Kurfustendamm.

KÜHLE BLONDE (ცივი ქერა) — ხუმრ. ნათელი ცივი ლუდიანი სირხა.

KULTUR-BRAUEREI (სუდსახდელი ქარხნის კულტურის ცენტრი) — ჟერლინიში; საგამოფენო დარბაზებით, თეატრალური სცენებით, ლუდხანებით, ჯაზის კლუბით, სოციალური უზრუნველყოფის დაწესებულებებით.

სუდსახდელი ქარხნის კულტურის ცენტრი ჟერლინიში

KULTURFORUM (კულტურფორუმი) — ღემპერპლატცზე (ჰირგარტენის რაიონში) ჟერლინიში; შექმნილია 60-ან წლებში აღმოსავლეთ ჟერლინის «ტუზენუმების კუნძულის» საპირისპიროდ; ფორუმი მოიცავს: ტუსიკალური საკრავების მუზეუმს, ფილარმონიას, ჯაზური, ფოლკლორული, კამერული მუსიკის დარბაზებს, სახელმწიფო ბიბლიოთეკას, ჟიბლიოთეკას ხელოვნების დარგში, წართული ხელოვნების მუზეუმს, ღზალ ეროვნულ გალერეას.

ჟერლინის კულტურფორუმი

KULTUSMINISTERIUM (კულტების სამინისტრო) — განაგებს სარწმუნოების, კულტურის, განათლების საკითხებს.

KÜMMNEL (კემელი) — კვლიავის არაყი.

KUMPEL (კუმპელი / მეგობარი) — მიმართვა, გავრცელებული მაღაროელებს, მუშებს შორის.

KUNSTHALLE (კუნსტჰალე) — მხატვრული მუზეუმების სახელწოდება, მაგალითად სამბურგში, შვესელდორფში, ჟილეფელდში.

სამბურგის კუნსტჰალე

KUPFERNE HOCHZEIT (სპილენძის ქორწილი) — შეუღლების შვიდი წლისთავი.

KUPFERNER SONNTAG (სპილენძის კვირა) — მესამე კვირა ჟობის წინ.

KURFÜRSTENDAMM (კურფურსტენდამი) — ბულვარი ჟერლინიში; ბერლინელები უძახიან მას ღუ-შამი (Ku-Damm); თავდაპირველად ჯებირი, შემდეგ — ქვიშიანი გზა ჟერლინსა და სანადირო ციხესიმაგრე ჟრდუნევალდს შორის, ამენებული მე-16 ს. კურფურსტ ჟოჰიმ II სექტორის ბრძანებით; მე-20 ს. დასაწყისში ღუ-შამი — ერთ-ერთი ყველაზე არისტოკრატიული ბულვარი; მე-2 შსოფლიო ომის დროს დაინგრა; ამჟამად აღდგენილია.

კურფურსტენდამი

KURHESSEN / KURFÜRSTENTUM HESSEN (კურჰესენი) — ქვერმანიის ისტორიული მხარე — ასეთი

სახელწოდება ჰქონდა თანამედროვე უესენის ჩრდილოეთ ნაწილს 1803-1866 წწ.

KYFFHÄUSER (ვიფჰოფერი) — ტყით დაფარული მთები ჟვემო უარცის სამხრეთით ჰურინგიაში; სიმაღლე 477 მ.; ვიფჰაუნენის ციხესიმაგრის ნანგრევები, უზარმაზარი ძველი ჟრიდრის ჟარბაროსას სიმბოლურ საფლავე.

ძველი ჟრიდრის ჟარბაროსას სიმბოლურ საფლავე

KYFFHÄUSERBUND (ვიფჰოფერის კავშირი) — ჯარისკაცთა უდიდესი კავშირი, დაარსებული 1900 წ.; 1933 წ. გარდაიქმნა «ჟარისკაცთა იმპერიულ კავშირად»; ჟჟს აღდგენილია 1951 წ.

KZ — *იხ.* Konzentrationslager.

LABSKAUS (ლაბსკაუსი) — სქელი სუპი მლაშე თევზისგან (ხორცისგან), კარტოფილით, ხახვით და კიტრის მწილით; მეზღვაურების ტრადიციული საჭმელი.

LADENSCHLUSSGESETZ (მაღაზიების დაკეტვის დროის კანონი) — კანონი (1996 წ.), რომელიც ადგენს მაღაზიების მუშაობის და დაკეტვის ერთიან დროს: ორშაბათიდან პარასკევამდე 6-ან 20 საათამდე და შაბათს 6-ან 16 საათამდე.

LAHN (უანი) — მდინარე ჟერმანიაში, საინის მარჯვენა შენაკადი (უესენის

და საინლანდ-უფალცის მხარეები); სიგრძე 245 კმ.

მდინარე უანი უიმბურგთან

LAMPE / MEISTER (უამპე / ჟურდელი) — გერმანული ზღაპრების და იგავების პერსონაჟი.

LAND — 1. ქვეყანა, მხარე; 2. ფედერალური მხარე — ადმინისტრაციული დაყოფის ერთეული; იყოფა ოლქებად.

LAND DER RUBEN UND REBEN (თალგამის და ვაზის მხარე) — საინლანდ-უფალცის ხუმრობითი სახელწოდება.

LAND DER TAUSEND SEEN (ათასი ტბის მხარე) — ჰეგლენბურგის პოეტური სახელწოდება.

LAND DER TAUSEND GRÄBEN (ათასი თხრილის მხარე) — ქ. ჰაგდებურგის დასავლეთით მდებარე მხარე, ცნობილი თავისი მაღალნაყოფიერი სოფლის მეურნეობით; მე-18 ს. მეფე ჟრიდრის II-ის ბრძანებით აქ იყო შექმნილი თხრილების, არხების და რაბების სისტემა ჰაობიანი ნიადაგის ამოსაშრობად; თაობიდან თაობამდე ეს სისტემა ფართოვდებოდა და უმჯობესდებოდა.

LANDESAMT (სამხარეო მთავრობის უწყება) — ფედერალური მხარის ადმინისტრაციული ორგანო.

LANDEsarbeitsgericht (სამხარეო სასამართლო შრომის საკითხებში) — მე-2 (სამუშალო) ინსტანციის სასამართლო ფედერალური მხარის დონეზე.

LANDESHAUPTSTADT — ფედერალური მხარის მთავარი ქალაქი.

LANDESKRONE (უანდესკრონე) — ბაზალტის მთა (სიმაღლე 420 მ.) ჟგორლიცის ახლოს (საქსონიის მხარე) ძველი სიმაგრეების ნარჩენებით.

ზანდესკორენ

LANDESKUNDE — სახელმწიფოთმცოდნეობა.

LANDESRECHT — ფედერალური მხარეების კანონმდებლობა.

LANDESREGIERUNG (სამხარეო მთავრობა) — ფედერალური მხარის აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო.

LANDESSPRACHE — ეროვნული ენა, ქვეყნის ენა.

LANDESTRACHT — ეროვნული ტანსაცმელი.

LANDESVERFASSUNG — ფედერალური მხარის კონსტიტუცია.

LANDESWAHRUNG — ეროვნული ვალუტა.

LANDGERICHT (ზანდგერისტი) — 1. მთის გრებილი ყვების ღლების სამხრეთი ნაწილი (ჟადენ-ჟიდურტემბერგი); 2. პირველი ან მეორე ინსტანციის სასამართლო.

LAND HADELN (HADELN) — *იხ.* Hadeln.

LANDJÄGER (ლანდგეგერი) — 1. ჟანდარმების სახელწოდება ქერმანიაში 1919-1934 წწ.; 2. მეზობილი ძეხვის ნაირსახეობა.

LANDKREIS (რაიონი) — ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეული; შესდგება თემებისგან.

LÄNDLE (ლენდლე) — ჟადენ-ჟიდურტემბერგის ხუმრობითი სახელწოდება.

LÄNDLER, LÄNDLER (ლენდლერი) — ხალხური ცეკვა, ვალსის წინამორბედი; გავრცელებულია ჟავარიაში და ღვსტრიაში.

ზენდლერის მოცეკვავეები

LANDRAT (ლანდრატი) — რაიონული ადმინისტრაციის მეთაური.

LANDRICHTER — საოლქო სასამართლოს მოსამართლე.

LANDSHUTER HOCHZEIT (ზანდსხუტური ქორწილი) — ტრადიციული დღესასწაული ბავარიულ ქალაქ ზანდსხუტში (სამ წელიწადში ერთხელ) ჰერცოგ ჟეორგ ჟიდიარის 1475 წ. დიდებული ქორწილის სამახსოვროდ.

ზანდსხუტური ქორწილი

LANDSMANNSCHAFT (სათვისტომო) — გერმანელების გაერთიანებების სახელწოდება, რომლებიც მე-2 ჰსოფლიო ომის შემდეგ გადმოასახლეს ცენტრალურ და ღღმოსავლეთ ჟეროპის სხვადასხვა ქვეყნებიდან ჟერმანიაში და ღვსტრიაში.

LANDTAG (ლანდტაგი) — ფედერალური მხარის პარლამენტი.

LANDTAGSPRÄSIDENT — ფედერალური მხარის პარლამენტის პრეზიდენტი.

LANDWIRTSCHAFTSKAMMER (სასოფლო-სამეურნეო პალატა) — სასოფლო-სამეურნეო მწარმოებლების ორგანიზაცია, რომელიც წარმოადგენს მათ ინტერესებს სამხარეო დონეზე.

LANDWIRTSCHAFTSSCHULE — სასოფლო-სამეურნეო პროფესიული სასწავლებელი.

LANGE EUGEN (გრძელი ოგენი) — ჟონში ბუნდესტაგის 30-ათ სართულიანი შენობის ირონიული სახელწოდება; ბუნდესტაგის თავჯდომარის ოგენ ჟერსტენმაიერის (1954-1969 წწ.) სიდაბლზე მანიშნებელი გადაკრული სიტყვა.

ჟუნდესტაგის შენობა ჟონში

LANGENSCHIEDT KG («ზანგენშაიდტი ღქ») — საგამომცემლო ფირმა, დარსებული 1856 წ. ჟუსტავ ზანგენშაიდტის მიერ ჟერლინში; უშვებს ლექსიკონებს, ენათმეცნიერულ ლიტერატურას, სასაუბროებს.

ჟამომცემლობა
«ზანგენშაიდტის»
ემბლემა

LANGEORG (ზანგეოგი) — კუნძული ქვერმანიაში, ერთერთი ღღმოსავლეთ-ჟრინზეთის კუნდეებიდან.

ღუნძული ზანგეოგი

LANGER HEINRICH (გრძელი ჟანდრიხი) — ჟარგ. კლიტის გასასხნელი ხელითნაკეთი ხელსაწყო (ქურდების ნივთი).

LANGER SAMSTAG (გრძელი შაბათი) — შაბათი, რომელშიც მაღაზიები იკეტება გვიან (ერთხელ თვეში).

LATARE (ლათ. სიტყვ. ვიხაროდეს) — შიდი მარხვის მე-4 კვირის ან ღღდგომის წინ მე-3 კვირის საეკლესიო სახელწოდება.

LATERNENGARAGE (საფარნე გარაჟი) — ხუმრ. მანქანის სადგომი ღია ცის ქვეშ (რომელიც ღამე ნათდება ქუჩის ფარნებით).

LATTENBERG (ზატენგებირგე) — მთები ჟავარიაში, ჟერხტესგადენის ღღპების ნაწილი.

ზატენგებირგე

LAUBENKOLONIE (საავარაკე დასახლება) — მსუბუქი საზაფხულო სახლებისგან.

საავარაკე დასახლება

LAUBENGANGTHAUS — სახლი ღია დერეფნით.

ზაუბენგანგტჟაუსი

LAUSCHA (ზაუშა) — ქალაქი ღერინგიაში, მზატვრული მინის წარმოების ცენტრი, მათ შორის ნაძვისხის მორთულობანი; მინის მუზეუმი.

სავაჟრო მოედანი ზაუშაში

LAUSITZ (ზაუზიტცი) — მდინარეებ ნადეს და ჟჰრეეს აუზში მდებარე ადგილი (ჟრანდენბურგი და საქსონია), იყოღა ჟვემო (ბარის) და ზემო (მთის) ზაუზიტცად; სორბების საცხოვრებელი ადგილი.

LAUSITZER GEBIRGE (ზაუზიტცის მთები) — მთები საქსონიაში, უმაღლესი წერტილი მთა ზაუშე (793 მ.).

ზაუზიტცის მთები

LAUSITZER NEIßE — იხ. Neiße.

LAUSITZER RUNDschau («ზაუზიტცერ რუნდშაუ») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ღოტბუსში ტირაჟით 211 ათასი ეგზემპლარი.

LAUSITZER RUNDschau

ქაზეთი «ზაუზიტცერ რუნდშაუ»

LEBERKÄSE (ლებერკეზე) — ბავარიული და ავსტრიული კერძი: დანაყული ხორცი ღვიძლით, ქონით, კვერცხებით და სუნელით.

ორიგინალური ბავარიული ლებერკეზე

LEBERREIME (ღვიძლის ლექსები) — სახუმარო ლექსები, რომლებსაც იგონებენ სუფრაზე; ეს ტრადიცია დაიბადა მე-17 ს.

LEBERWURST — ღვიძლის (გულ-ღვიძლის) ძეხვი.

LEBKUCHEN — იხ. Pfefferkuchen.

LEBUS (LAND LEBUS) (ზებუსი) — ბორცვიანი ადგილი ოდერის შუა დინებაში (ჟრანდენბურგის მხარე).

ზებუსი

LECH (ზეხი) — მდინარე ღვსტრიაში და ქერმანიაში, ტუნაის მარჯვენა შენაკადი.

მდინარე ზეხი ქალაქ ღიუსენში

LECHFELD (ზეხფელდი) — ვაკე ჟავარიამი მდინარეებ ზეხის და ზერტას შორის.

LEDA (ზედა) — მდინარე ჟვემო საქსონიაში, ჟმსის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 75 კმ.

LEDERHOSE (ტყავის შარვალი) — ბავარიული და ავსტრიული ეროვნული ტანსაცმლის სახე: შარვალი ტყავისგან ან ნატისგან.

ზედერჰოზე

LEHRAMTSANWARTER — მასწავლებლის თანამდებობის მაძიებელი მთავარ ან სახალხო სკოლაში.

LEHRAMTSKANDIDAT (გიმნაზიის მასწავლებლის თანამდებობის კანდიდატი).

LEICA (შემოკ. Leitz-Camera-დან; «ლეიკა») — გერმანული ფირმა «Ernst Leitz GmbH»-ის პოპულარული ვიწროფირიანი ფოტოაპარატის მარკა.

შინიატურული ფოტოაპარატი «ზეიკა» (1954 წ.)

LEINE (ზეანე) — მდინარე ღურინგიაში და ჟვემო საქსონიაში, მდინარე ღილერის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 241 კმ.; მდინარის ნაპირებზე დგას ქალაქი ჟანოვერი.

ბდინარე ზადე ზანოვერში

LEINEFELDE SC («ზადნეველდე სე») — საფეხბურთო კლუბი, დაარსებული 1912 წ.

კლუბი
«ზადნეველდე სე»
ემბლემა

LEIPZIG (ზადპციგი) — ქალაქი საქლონიაში მდინარე ზადე ჟლსტერზე; 503 ათასი მაცხოვრებელი; უმსხვილესი ცენტრი: ვაჭრობის (ზადპციგის საერთაშორისო ბაზრობა), საგამომცემლო საქმის (ზადპციგის წიგნის ბაზრობა), განათლების (უნივერსიტეტი, დაარსებული 1409 წ.), კულტურის (ჟერმანული ჟროვნული ბიბლიოთეკა, ორკესტრი «ჟევანდჰაუნი»).

ზადპციგის გერბი

ჟერმანიის ომალესი ადმინისტრაციული სასამართლოს შენობა ზადპციგში

LEIPZIG VfB («ზადპციგ ვფე») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი
«ზადპციგ ვფე»-ს
ემბლემა

LEIPZIGER BUCHMESSE (ზადპციგის წიგნის ბაზრობა) — წიგნის საერთაშორისო გამოფენა-ბაზრობა, ჭარდება

მე-17 ს-ან; 1949 წ-ან ყოველწლიურად მარტში.

«ზადპციგის წიგნის ბაზრობის ემბლემა»

LEIPZIGER GRASSI-MUSEUM (ჟრასის მუზეუმი ზადპციგში) — მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი «ჰდმოსავლეთმცოდნეობის» განყოფილებით.

ჟრასის მუზეუმი

LEIPZIGER MESSE (ზადპციგის ბაზრობა) — საერთაშორისო სამრეწველო გამოფენა-ბაზრობა, ჭარდება 1165 წ-ან; ამჟამად წელიწადში ორჯელ — მარტში და სექტემბერში.

ზადპციგის ბაზრობის ემბლემა

LEIPZIGER-UNIVERSITÄT (ზადპციგის უნივერსიტეტი) — დაარსებულია 1409 წ.; მასში სზავლობდნენ ჟოეთე, ზესინგი, ჰლოპშტოკი; წ. ს. ჟახი 1723-1750 წწ. იყო მისი კაპელმადეტერი.

ზადპციგის უნივერსიტეტის ემბლემა

LEITENDER REGIERUNGSDIREKTOR (წამყვანი სამთავრობო დირექტორი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

LEO-BAECK-INSTITUT (ზეო ჰეკის სახელობის ინსტიტუტი) — ორგანიზაცია, დაარსებული 1955 წ. ჟერმანიიდან გამოსული ებრაელების მიერ; ისახავს მიზნად ჟერმანიაში ებრაელების ისტორიის კვლევას (ფილიალები ჯერუსალიმში, ზონდონში და ჩეუ-ნორკში.

LEOPARD («ზეოპარდი») — ბუნდესვერის მრავალმიზნობრივი დანიშნულების ძირითადი საბრძოლო ტანკი.

LEOPARD 1 (ზეოპარდი 1) — ჟერმანიის 60-ნი წლების ძირითადი საბრძოლო ტანკი; წარმოების თარიღი: 1965-2005 წწ.; საბრძოლო მასა — 39,6 ტ.

ძირითადი საბრძოლო ტანკი «ზეოპარდი 1»

LEOPARD 2 (ზეოპარდი 2) — გერმანული ძირითადი საბრძოლო ტანკი, ერთ-ერთი ყველაზე სრულყოფილი ტანკი მსოფლიოში; წარმოების თარიღი: 1979 წლიდან; საბრძოლო მასა — 62 ტ.;

ძირითადი საბრძოლო ტანკი «ზეოპარდი 2»

LEOPOLDINA — იხ. Deutsche Akademie der Naturforscher „Leopoldina“.

LEUCHE DES NORDENS (ჩრდილოეთის მნათობი) — როსტოკის უნივერსიტეტის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში იყო მეცნიერების ცენტრი ჩრდილოეთ ჟეროპაში.

LEUTNANT (ლეფტანანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

ზეფტანანტის განმასხვავებელი ნიშნები

LEUTNANT ZUR SEE (ლეფტანანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ზეფტანანტის განმასხვავებელი ნიშნები

LEVERKUSEN (ზევერკუზენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ შაჰნ-ზესტფალიაში შაჰნის მარჯვენა ნაპირზე, 160 ათასი მაცხოვრებელი; ქალაქი გაჩნდა 1930 წ. თორმეტი სასოფლო თემის შეერთების შედეგად; სახელწოდება მიიღო მეფეთაქე ჰარლ ზევერკუზენის სახელიდან, რომელმაც 1858 წ. აქ დაარსა სამღებრო ფაბრიკა.

ზევერკუზენის გერბი

ქალაქი ზევერკუზენი

LIBERAL-DEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS (LDPD) (ჟერმანიის ლიბერალურ-დემოკრატიული პარტია (ქუნჴ)) — პარტია ყოფილ ქუნჴ, დაარსებულია 1945 წ. ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში; აერთიანებდა ზელოსნებს, მოვაჭრეებს, ნაწილობრივ გლეხობას და ინტელიგენციას; 1990 წ აგვისტოში შევიდა ჟერმანიის (ჩავუნჴ-ში.

LIEBFRAUENMILCH (ზებფრაუენმილხი) (სიტყვ. ქეთისმშობლის რძე) — რადნის თეთრი ღვინის პოპულარული ნაირსახეობა; სახელი გამომდინარებს ჟორმსის ქეთისმშობლის ეკლესიის სახელიდან (Liebfrauenkirche).

ჟენახი ჟორმისი ივთისმშობლის
ეკლესიის გარშემო

LIEDERLICHE LIESE (ფეთხუმი ჟინზა) —
სალაპ. ასე ამბობენ უსუფთაო ქალ-
ზე.

LILIENSTEIN (ჟილიენშტადნი) — მთა
ჟლბის ჟვიშოვან მთებში.

LINDAU (ჟინდაუ) — ქალაქი ჟავარი-
ში, მდებარეობს ჟოდენის ტბის კუნ-
ძულზე, 23 ათასი მაცხოვრებელი.

ჟალაქი ჟინდაუ

LINDENALLEE (ცაცხვის ხეივანი) — ცნ-
ბილი ხეივანი ჟანოვერში სიგრძით
ორი კილომეტრი, რომელიც მიემარ-
თება Königsworther Platz-ან «შიდ
ბალამდე» (Großer Garten); 1400
ცაცხვი ოთხ რიგად დარგულია 1726
წ.

ჟინდენალეე ჟანოვერში

LINDERHOF (ჟინდერჟოფი) — სასახლე
როკოკოს სტილში და საპარკო ან-
სამბლი ჟავარიის სამხრეთში; შექმ-
ნილია 1869-1878 წწ. ბავარიელ მე-
ფე ჟედუდიგ II-სათვის.

სასახლე და პარკი ჟინდერჟოფი

LIONS (შემოკ. ინგლ. Liberty, Intelli-
gence — **Our Nations Safety**-დან
თავისუფლება, გონება — ჩვენი ერის
უსაფრთხოება) (ჟაიგენზ) — საზოგა-
დობრივი მოღვაწეების საერთაშო-
რისო ასოციაცია, დაარსებული 1916
წ.; შტაბ-ბინა 1994; აერთიანებს
39000 კლუბს (Lions Clubs) 165
ქვეყანაში; მათ შორის 700 კლუბი
ჟერმანიაში; ძირითადი მიზნები —
ურთიერთგაგება ხალხებს შორის და
ქველოქმედება.

LIPPE (ჟიპე) — 1. მდინარე, სიგრძის
მარჯვენა შენაკადი (ჩრდილოეთი
სიგრძე-ჟესტფალია), სიგრძე 228
კმ.; 2. ისტორიული ოლქი მდინარე
ჟიპერის დასავლეთით (ჩრდილოე-
თი სიგრძე-ჟესტფალია).

მდინარე ჟიპე

LIPPE-DETMOLD (ჟიპე-დეტმოლდი) —
1. ადგილის ტრადიციული სახელწო-
დება ჩრდილოეთი სიგრძე-ჟესტფა-
ლიის მხარეში; 2. ისტორიული მხარე
ჟერმანიაში.

ჟიპე-დეტმოდის
ისტორიული გერბი

LIPSI (ლიპსი) — თანამედროვე სამეჯ-
ლისო ცეკვა, მუსიკალური ზომა 3/2
(Lipsia ლათ. ქ. ჟაიპციგის სახელ-
წოდება).

LITFARSÄULE (აფიშების და განცხადე-
ბების ტუმბა) — სახელდებულია გა-
მომცემელ ჟიტფასის სახელიდან,
რომელმაც 1855 წ. პირველად და-
აყენა იგი ჟერლინში.

ქუჩების ტუმბა

ქორელაის ძველი
ქაღის ნაპირი

LIZENTIAT (ზიცენციატი) — 1. თეოლოგიის დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი; 2. ისტ. ბაკალავრის შემდეგ მომდევნო სამეცნიერო ხარისხი.

LOKOMOTIVE LEIPZIG FC («ლოკომოტივ ზაიმციგ ფი») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ლოკომოტივ
ზაიმციგის» ემბლემა

LÖBNITZ (ლობნიტცი) — ადგილი საქსონიაში ქალბის მარჯვენა ნაპირზე, შრეზდენის მახლობლად; ცნობილია ბალებით და ვენახებით.

ლობნიტცი

LONDONER ABKOMMEN (ლონდონური ხელშეკრულება) — ხელშეკრულება 1793, სიბჭოთა ზავის, შიდა ღრმობისა და საფრანგეთს შორის (1793 წ.) სამხედრო დამნაშეველების წინააღმდეგ სანქციების თაობაზე; ხელშეკრულება გახდა ჩურჩინგის პროცესის ფუძე.

LORELEI / LOREILEY (ლორელაი) — 1. კლდე ქაღის მარჯვენა ნაპირზე ჟოარსკაუზენთან; აქ ქაღის ერთ-ერთი ყველაზე ვიწრო და ღრმა ადგილია; 2. რაღის ფერია, ხალხური ლეგენდების და ლიტერატურული ნაწარმოებების პერსონაჟი (ღ. ჟრენტანო, ჟ. ჟაღე და სხვ.); ლორელაი ზის ციცაბო კლდეზე, თავისი სილამაზით და სიმღერით იგი აჯადოებს გემების მესაჭეებს, და განწირავს მათ დაღუპვაზე.

ლორელაის კლდე ქაღენზე

LOTHRINGEN (ლოტარინგია) — ისტორიული მხარე ამჟამინდელ საფრანგეთის ჩრდილო-აღმოსავლეთში; 1766 წ-დან და 1871-1918 წწ. ლოტარინგია ჟღერასთან ერთად იყო ლორმანიის შემადგენლობაში.

ლოტარინგიის
ღრმა

L. SCHWANN («ლ. შვანი») — გამოცემლობა, დაარსებული 1821 წ. ჟ. შვანის მიერ ქ. ჩოღში; 1878 წ-დან შრეზდენში; გამოცემის ენათმეცნიერულ ლიტერატურას.

LÜBECK (ლუბეკი) — ქალაქი მდინარე ჟრავეს შესართავში ლუბეკის ყურეში მისი შედინების ახლოს (ჟღერვიგ-ჟოლშტადნი); 215 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია მე-12 ს., სათავეში ედგა ჟანზას; მსხვილი პორტი, ვაჭრობის და მრეწველობის ცენტრი; რომანულ-გოტიკური საკათედრო ტაძარი, რატუმა, ქალაქის ჰიმნები ჟურგტორი და ჟოლსტენტორი; გერმანელი მწერლების ჟენრის (1871-1950 წწ.) და ლომას (1875-1955 წწ.) ჟანგების სამშობლო.

ზუბუეკის ვერბი

ქალაქის ჳიმკარი სოლსტენტორი

LÜBECK VFB («ზუბუეკ ვფუ») — ჴუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1919 წ.

კლუბ «ზუბუეკის» ემლემა

LÜBECKER BUCHT (ზუბუეკის ყურე) — ჴალტიის ზღვის ყურე ქვერმანიის ნაპირებთან.

ზუბუეკის ყურე

LÜBKE КИДИУК (ზუბუეკე სუაინრის) — ქვერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1959-1969 წწ. (ჩრდ).

სუაინრის ჴუბუეკე (1959-1969)

LUCIA («სუნიია») — ქვეროპის ერთ-ერთი უმსხვილესი სატრიკოტაჟო ფირმა; დაარსებულია 1948 წ. ჴუხნე-ბურგში (ჩვემოლ სუქსონია) მეუღლეები სუფოების მიერ (სახელდებულია ფირმის დამაარსებლის მეუღლის სახელიდან).

LÜDWIGSBURGER PORZELANMANUFATUR (ზუბუეკისბურგის ფაიფურის მანუფაქტურა) — დაარსებულია

1758 წ. ქ. ჴუბუეკისბურგში (ჴადენ-ჴედურტემბერგი); აყვავება 1760-1770 წწ., დაზურულია 1824 წ.; ალორძინებულია 1948 წ.; მინიატურული პლასტიკა, ჳურჭული.

ზუბუეკისბურგის ფაიფურის მანუფაქტურის ემლემა

LÜDWIGSHAFEN (ზუბუეკისბაფენი) — ქალაქი ქვერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში (სუაინლანდ-სუფალცი) მდინარე სუაინზე; 165 ათასი მაცხოვრებელი; მსხვილი სამდინარეო პორტი; ქიმიური მრეწველობის ცენტრი.

ზუბუეკისბაფენის ვერბი

LÜDWIGSKIRCHE (ზუბუეკისკირხე) — ევანგელიკური ეკლესია, ქ. სუარბრეუკენის არქიტექტურული ძეგლი.

სუარბრეუკენის ჴუბუეკისკირხე

LÜFTBRÜCKE (საჳაერო ხიდი) — ჴასავლეთ ქვერლინის მიმოსვლის და მომარაგების ერთადერთი საშუალება თვითმფრინავებით 1948 წ. ქვერლინის ბლოკადის დროს; ერთი წლის განმავლობაში სუბჳოთა ჴავშირს გადაკეტილი ჳქონდა მიმოსვლის სახმელეთო საშუალებები.

ქვერლინის ბლოკადის ამსახველი კარიკატურა

სურსათით დატვირთული თვითმფრინავი ჳდება ჴასავლეთ ქვერლინში

LÜFTBRÜCKEN-DENKMAL («საჰაერო ხიდის» ძეგლი) — აგებულია წასავლეთ ჟერლინში საბჭოთა ჰავშირის მიერ 1948–49 წწ ქალაქის ბლოკადასთან დაკავშირებით.

«საჰაერო ხიდის» ძეგლი წასავლეთი ჟერლინში

LÜFTHANSA — *იხ.* Deutsche Lufthansa AG.

LÜFTWAFFE (ღუფუტვაფე) — ჟერმანიის სამხედრო-საჰაერო ძალები.

ჟერმანიის სამხედრო-საჰაერო ძალების ემბლემა

LÜNEBURGER HEIDE (ზუნენბურგის სივარიელე) — ბორცვიანი ჰაობიანი ბარი მდინარეებს ღდღერსა და ჟლბას შორის (ჰვემო საქსონია); ნაწილობრივ ნაკრძალის ზონა.

ზუნენბურგის სივარიელე

LÜNEBURGER SILBERSCHATZ (ზუნენბურგის ვერცხლი) — მე-15-17 სს. ვერცხლის ნაწარმის (ჰურჭლის) კოლექცია, რომელიც ადრე ეკუთვნოდა ქ. ზუნენბურგს; ამჟამად ინახება ჟერლინის თანდართული ზელოვნების მუზეუმში (ჰარლოტენბურგის სასახლე).

LÜSTSCHLOSS (ქალაქგარე რეზიდენცია) — პატარა ციხესიმაგრე ან სასახლე, განკუთვნილი მონარქების დასასვენებლად და დღესასწაულების აღსანიშნავად.

LUTHERANER (ლუთერანელი) — ლუთერანობის აღმსარებლობის ადამიანი.

LUTHERBIBEL — ტარტინ ზუთერის მიერ გერმანულ ენაზე ნათარგმნი ჟიბლია.

ტარტინ ზუთერის ნათარგმნი ჟიბლია (1555 წ. გამოცემა)

LUTHERROCK (ლუთეროკი) — პროტესტანტული მღვდლის ერთგვრდინი შავი სურთუკი (იცვავენ ღვთისმსახურების დროს).

ზუთეროკი

LUTHERISCHE KIRCHEN (ლუთერანული ეკლესიები) — *იხ.* Evangelisch-lutherische Kirche.

LUTHERTALER (ზუთერის ტალერი) — საღუბილეო მედალი ტალერის ფორმით ტარტინ ზუთერის პორტრეტით.

ზუთერის საღუბილეო ტალერი (1933 წ.)

LYZEUM (ლიცეუმი) — სასწავლო დაწესებულება გოგონებისთვის არასრული საშუალო სკოლის ტიპისა; არსებობდა 1964 წლამდე.

Mm

MAAR (მარი) — ძაბრისებური ღრმული დედამიწის ზედაპირზე, წარმოშობილი ვულკანური გაზების აფეთქების დროს; ხშირად გავსებულია წყლით; ჟერმანიაში მარები არის ჟიდელის მაღლობის (ქაინლანდ-შფალცი) და შვაბის ჭლების მთის ჯაჭვის (ჟადენ-ჟიდურტემბერგი) რაიონებში.

შერფელდერის მარი
ქაინლანდ-შფალციში

MAAT (მაატი) — უყაწიმო უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

შაატის განმასხვავებელი
ნიშნები

MAAT (BOOTSMANNANWÄRTER) (შაატი (ბოცმანობის კანდიდატი) — უყაწიმო უნტერ-ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

შაატის (ბოცმანობის
კანდიდატის) განმასხვავებელი
ნიშნები

MAD — იხ. Militarischer Abschirmdienst.

MADE IN GERMANY (ინგლ. «წარმოებულია ჟერმანიაში») — ნიშანი შემოდებულია 1887 წ. გერმანული საქონლისთვის, რომელიც შემოდიოდა ლიდ ჟრიტანეთში; მოგვიანებით ამ ნიშანს ხმარობდნენ სუყველა გერმა-

ნულ საექსპორტო საქონლის მიმართ.

MÄDLERPASSAGE (შედლერის შესაჟი) — სავაჭრო პასაჟი ზადციგში მრავალრიცხოვანი მაღაზიებით და ცნობილი რესტორნით «ჟუერბახსკელერი».

ზადციგის შედლერპასაჟი

MAGDEBURG (შაგდებურგი) — საქსონია-ჟნჰალტის ადმინისტრაციული ცენტრი; დგას მდინარე ჟლბაზე; 280 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია მე-9 ს.; ადრეულგოტიკური ტაძარი (13 ს.), რომანული ეკლესია ზიბფრაუნკირხე (11 ს.).

შაგდებურგის გერბი

ჟალაქი შაგდებურგი

MAGDEBURG FC («შაგდებურგ ჟი») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი
«შაგდებურგის»
ემბლემა

MAGDEBURGER BORDE (შაგდებურგის ვაკე) — უხვმოსავლიანი ადგილი ჟლების დასავლეთით (საქსონია-ჟნჰალტი).

MAGENBITTER (მაგენბიტერი) — მწარე სამკურნალო ლიქიორი, დაყენებული მცენარეებზე; იხმარება კუჭის დაავადებების სამკურნალოდ.

MAGGI (მაგი) — სუპის საკაზმი.

MAGIRUS («მაგირუსი») — სატვირთო მანქანების და ავტობუსების მარკა, რომელსაც უშვებდა ფირმა «ტაგი-რუს-წოდტც ლუ» ქ. ოლში (ყადენ-ჩედურტემბერგი).

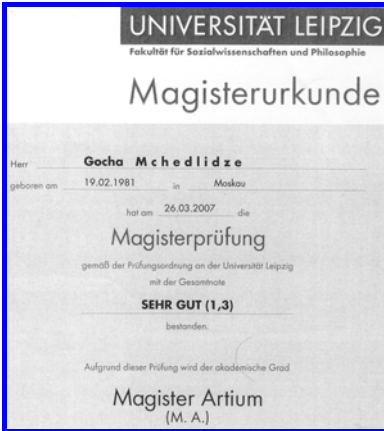
წვკომანქანა «ტაგირუსის» ერთ-ერთი მოდელი

MAGIRUS-DEUTZ AG («ტაგირუს-წოდტც ლუ») — საავტომობილო ფირმა ქ. ოლში; უშვებდა დიდი სატვირთო მანქანებს და გამწეებს; 70-ნი წლების ბოლოს მთლიანად გადავიდა იტალიურ კონცერნ «ფიატის» მფლობელობაში.

ფირმა «ტაგირუს-წოდტცის» ემბლემა

MAGISTER, MAGISTER ARTIUM (MA) (ტაგისტრი, ჰელოვნების ტაგისტრი (ჰჭ)) — ხარისხი, რომელიც ენიჭება უნივერსიტეტის სუბანიტარული ფაკულტეტის კურსდამთავრებულს.

ტაგისტრის ხარისხის მინიჭების საბუთი, გაცემული ზაბაძევის უნივერსიტეტის ფილოსოფიის ფაკულტეტის მიერ

MAGISTRAT (მაგისტრატი, მუნიციპალიტეტი) — ქერმანიის ზოგიერთი ქალაქის მმართველობის ორგანო.

ყერლის მაგისტრატის ბევედი (1853 წ.)

MAGNIFIZENZ (აღმატებულება) — უნივერსიტეტის რექტორის ტიტული.

MAHLZEIT! (ხალაპ. «ტალცაგტ!») — მისალმება სადილის დროს; სიტუაციისდა მიხედვით ქართულ ენაში აქვს რამოდენიმე ეკვივალენტი: «ყეამოთ!», «ყამარჯობათ!», «ჩახვამდის!».

MAHNUNG (ოფიციალური გაფრთხილება) — წერილი-გახსენება ანგარიშის გადახდის აუცილებლობაზე და ა. შ.

MAHO AG («ჩახო ლუ») — ფირმა, რომელიც უშვებს მაღალი ხარისხის და დიდი სიზუსტის ინსტრუმენტებს და ხელსაწყოებს; დაარსებულია 1920 წ. ქ. უფრონტენში (ყავარია).

MAIBAUM (მაისის ხე) — ხის მაღალი ჯოკი, მორთული ბაფთებით, გვირგვინებით და მზვანე ტოტებით, რომელსაც დგავენ ქალაქის ან სოფლის ცენტრში გაზაფხულის სადღესასწაულოდ ან სამებაზე.

ტაისის ხე

MAIE (ახალგაზრდა არყი) — არყის სიმწვანე, რომელიც გამოიყენება სახლების მოსართავად გაზაფხულის სადღესასწაულოდ და სამებაზე.

MAIN (ტაინი) — მდინარე (ყავარიაში და უსესენში), ტაინის მარჯვენა შესართავი, სიგრძე 524 კმ.; ჩაედინება ტაინში ქ. ტაინცთან; სანაოსნო, შეერთებულია შუნაისთან არხით; ქალაქები ჩედურტურგი, ოფენბახი, ტაინის ჟრანკურტი.

მდინარე ტაინი ჟრანკურტში

MAINAU (შადნაუ) — კუნძული ჴოდენის ტბაზე; სასახლე, პარკი სუბტროპიკული მცენარეებით; შვედური სამეფო ოჯახის მფლობელობაში.

კუნძული შადნაუ

MAINFRANKISCHES MUSEUM (შადნ-ფრანკული მუზეუმი) — ისტორიული მუზეუმი ქ. ჴაურცბურგში (ჴავარია).

შადნ-ფრანკული მუზეუმი

MAINZ (შადნცი) — ქალაქი, შადნლანდ-ჴფალცის ადმინისტრაციული ცენტრი; მდებარეობს შადნის მარცხენა ნაპირზე, მდინარე შადნის მასთან შერთვის პირდაპირ; 175 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია რომაელების მიერ ძვ. წ. 1 ს.; რაინული ღვინოების წარმოების და ვაჭრობის ცანტრი; უნივერსიტეტი, რომანული ტაძარი (11-13 ს.), მრავალრიცხოვანი ეკლესიები, მუზეუმები, კურფურსტების სასახლე; შადნცში მოღვაწეობდა წიგნთბეჭდვის გამომგონებელი ჴოჰან ჴუტენბერგი.

შადნცის გერბი

MAINZ 05 FSV («შადნც ფსფ») — ჴუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

კლუბ «შადნცის» ემბლემა

MAJOR (მაიორი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჴუნდესვერში.

შადორის განმსახვავებელი ნიშნები

MAK-WERT (შემოკ. Maximale Arbeitsplatzkonzentration-იდან) (ზწკ (ჴაერში სამუშაო ადგილზე მავნე ნივთიერებების ჴღვრული დასაშვები კონცენტრაცია) — დადგენელია დაახლოებით 500 ნივთიერებისათვის; ფართოდ ხმარობენ შრომის პირობების გამოკვლევისას.

MALERWINKEL (შხატვრების კუთხე) — თვალწარმტაცი კუთხე ქ. ჴაუბეკში (ჴლეზვიგ-ჴოლშტადნი).

შხატვრების კუთხე ჴაუბეკში

MALTESER HILFSDIENST (შალტიური დამხმარე სამსახური) — ნებაყოფლობითი ორგანიზაცია, რომელიც უწევს სამედიცინო დახმარებას ავარიების, კატასტროფების დროს და ა. შ.

«შალტიური დამხმარე სამსახურის» ემბლემა

MALENTE (შალენტე) — კლიმატური კურორტი ქვერმანიის ყრდილოეთში, ჴოლშტადნის ჴვეეცარიაში (ჴლეზვიგ-ჴოლშტადნი).

სასტუმრო ჴად შალენტეში

MALZBIER (მალცბერი) — ალაოს, ქვერის მუქი ლუდი ალკოჴოლის მცირე შემადგენლობით.

ჭაღებირი

MALZBONBON («მაღებობონი») — კარამელი, შაქარყინული ალალს დამატებით.

MALZKAFFEE («მაღკაფე») — ყავის სასმელი ქერისგან.

MAN («ტჲ») — სატვირთო მანქანის მარკა, რომელსაც უშვებს კომპანია «ტჲ ჲ».

ღონცერნ «ტჲ»-ის სატვირთო მანქანა

MAN AG — *იხ.* Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg AG.

MANCHESTERHOSE — ხავერდის შარვალი.

MANNHEIM (ტანჰამი) — ქალაქი ტადნის მარჯვენა ნაპირას იქ, სადაც მას ერთვის მდინარე ნეკარი (ყადენ-ჴდურტემბერგი); 318 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია 1606 წ.; მსხვილი სამდინარეო პორტი, სატრანსპორტო და სამრეწველო ცენტრი; უნივერსიტეტი, თეატრები, მუზეუმები, სასახლე (18 ს.).

ტანჰამის გერბი

ტანჰამის საბაზრო მოედანი

MANNHEIM VFR («ტანჰამი ფფ») — საფეხბურთო კლუბი.

ღლუბ «ტანჰამის» ემბლემა

MANNESMANN AG («ტანესმან ჲ») — უმსხვილესი მილსაგლინავი კონცერნი; დაარსებულია 1890 წ. ჴერლინში ძმების ტანესმანების მიერ, 1893 წან შტაბ-ბინა ჴეუსელდორფში.

ღონცერნ «ტანესმანის» ემბლემა

MARBURG (ტარბურგი) — ქალაქი ჴესენში, 75 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია თავისი უნივერსიტეტით (1527 წ.); ციხესიმაგრე (14 ს.), გოტიკური ეკლესია ჴლიზაბეტკირხე (13 ს.).

ტარბურგის გერბი

ტარბურგის უნივერსიტეტის ემბლემა

MARIA HIMMELFAHRT (იკთისმშობლის ტიძინება) — დღესასწაული აღინიშნება 15 აგვისტოს.

MARIENFEST — *იხ.* Himmelfahrt Maria.

MARINE — *იხ.* Bundesmarine.

MARK (მარკა) — ქვეყნიის ფულადი ნიშანი; უდრის 100 ჴფენიგს; მიმოსვლაში 2001 წლამდე, სანამ იგი არ შეცვალა ჴეროშ.

ღს მარკიანი კუპიურა

MARKGRÄFLER LAND (ტარკრეფლერ ჴანდი) — ისტორიული მხარე ტადნის ჴემო დინებაში (ყადენ-ჴდურტემბერგი).

ჟენახი ჟარკრედლერ ჟანდში

MÄRKISCHE ALLGEMEINE («ჟერკიშე ლგემადნე») — ყოველდღიური გაზეტი; გამოდის Ⴜოტსდამში ტირაჟით 214 ათასი ეგზემპლარი.

ჟაზეთი «ჟერკიშე ლგემადნე»

MÄRKISCHES MUSEUM (ჟარკა ჟრანდენბურგის მუზეუმი) — მხარეთმცოდნეობითი მუზეუმი ჟერლინში.

ჟარკა ჟრანდენბურგის მუზეუმი ჟერლინში

MÄRKISCHES VIERTEL (ჟერკიშეს ფირტელი) — საცხოვრებელი კვარტალი ჟერლინში.

ჟერლინის კვარტალი ჟერკიშეს ფირტელი

MARKNEUKIRCHEN (ჟარკნოკირხენი) — ქალაქი საჟსონიაში, ცნობილია თავისი მუსიკალური ინსტრუმენტებით და მუსიკალური საკრავების მუზეუმით.

ჟარკნოკირხენის მუსიკალური საკრავების მუზეუმი

MARMELADE (ხილფაფა) — პოპულარული პროდუქტი, რომელსაც საუზმის დროს უსვამენ პურზე.

MARONE, MARONI (წაბლი) — პოპულარული სატკაბარუნო; შეცწვარი წაბლი იყიდება ქუჩებში.

MARMORKUCHEN — კექსი მუქი ნაფენობით, რომელიც შეიცავს კაკაოს.

ჟარმორკუხენი

MARSCHEN (მარშები) — ნოყიერი სანაპირო დაბლობები ჟერმანიის ჩრდილო-დასავლეთში; ხშირად მდებარეობენ ზღვის დონის ქვევით; ჟებირებით არიან დაცულნი დატბორვისგან ზღვის მოქცევის დროს.

ჟარშები

MARSHALLPLAN (ჟარშალის გეგმა) — ამერიკული ეკონომიური დახმარების პროგრამა Ⴜასავლეთ ჟეროპის ქვეყნებისადმი მე-2 Ⴒსოფლიო ომის შემდეგ დაუბრუნავი სესხის და გრძელვადიანი კრედიტების სახით; მისი ავტორია Ⴒჟჟ სახელმწიფო მდივანი ჟორჟ ლ. ჟარშალი (1947 წ.); ხელი მუუწყო ჟეროპის აღდგენას და განვითარებას.

პრეზიდენტი *სარი ღრუმენი აწერს ხელს ტარშალის გეგმას*

MARSTALL (ტარშტალი) — (სიტყვ. სა-ცხენოსნო ეზო) — ისტორიული შენობა *ქერლინში*, ამჟამად — საგამოყვრო დარბაზი.

ტარშტალი

MARTINI, MARTINSTAG (ჩინდა ტარტინის წლე) — რელიგიური და სახალხო დღესასწაული (11 ნოემბერი); ითვლება ზამთრის დასაწყისად, აღინიშნება უხვი პურმარლით (მთავარი კერძი — შემწვარი ბატი); ჩინდა ტარტინი გამოისახება თეთრ ცხენზე მჯდარ ლაბადიან ცხენოსნად.

ქლ ჴრეკოს ნახატი «ჩინდა ტარტინი და მათხოვარა»

MARZAHN (ტარცანი) — მსხვილი საცხორებელი მასივი *ქერლინში*.

სავაჭრო ცენტრი ტარცანში

MARZIPAN (მარციპანი) — სქელი მასა, დამზადებული გახეხილი ნუშისგან, გარგარის გულისგან და შაქრის

პუდრისგან, ზოგჯერ ღვინის დამატებით.

MASCHINENFABRIK AUGSBURG- NÜRNBERG AG (MAN AG) («ტაშინენფაბრიკ ჴუგსბურგ-ჩაურნბერგ ჴუ») — მანქანათმშენებლო კონცერნი, დაარსებული 1898 წ.; აწარმოებს ძრავებს, ავტომანქანებს (ტჩჩ), ორთქლის ტურბინებს, კომპრესორებს; შტაბ-ბინა ტაუნხენში.

კონცერნი «ტჩჩ»-ის ემბლემა

MAß (მას / საზომი) — 1. სითხეების და ფხვიერი სხეულების ძველი საზომი, რომელიც უდრის 0,33-1,98 ლ.; 2. ლუდის ლიტრიანი თათხა.

ქავარის პრეზიდენტი-მინისტრი ჴაუნტერ ჴევშტაინი მასით ხელში

MATJESHERING (ქაშაყი მატჯესი) — ახალგაზრდა, ოდნავ დამარილებული ქაშაყი; ჩრდილოეთ *ქერმანიაში* პოპულარული საჭმელი.

MATROSE (მატროსი) — რიგითი წოდება *ქუნდესვერის* საზღვაო ძალებში.

ტატროსის განმასხვავებელი ნიშნები

MAUER (კედელი) — *იხ.* Berliner Mauer.

MAX NIEMEYER VERLAG («ტაქს ჩიმადერ ფერლაგი») — გამომცემლობა, დაარსებული 1870 წ. ქ. *სალემში*; გამოსცემს ლიტერატურას გერმანისტიკის, ენათმეცნიერების დარგებში, პროტესტანტულ თეოლოგიაში.

MAX-PLANCK-GESELLSCHAFT (ტაქს *შლანკის* სახელობის საზოგადოება) — დამოუკიდებელ მეცნიერულ-

კვლევითი დაწესებულებების გაერთიანება (60-ე მეტი); დაარსებულია 1948 წ. ჟოტინგენში; შტაბ-ბინა ჰაუნსენში; ატარებს გერმანელი ფიზიკოსის ჰაქს შლანკის (1858-1947 წწ.) სახელს.

ჰაქს შლანკის
სახელობის
საზოგადოებრივი
ემბლემა

MAX-PLANCK-GESellschaft

MAXIM-GORKI-THEATER UND STUDIO-BÜHNE (მაქსიმ გორკის თეატრი და სტუდია) — დრამატული თეატრი ჟერლინში.

ჟერლინის მაქსიმ გორკის თეატრი

MAXIMILIANEUM (მაქსიმილიანეუმი) — შენობა ჰაუნსენში, რომელშიც მდებარეობს ჰავარიის მხარის ლანდტაგი.

ჰაუნსენის მაქსიმილიანეუმი

MAYBACH (მაიბახი) — კომფორტაბელი ავტომობილი (კონსტრუქტორის და ფირმის დამაარსებლის ჟილჰემ მაიბახის გვარიდან).

ავტომობილი მაიბახი

MBE — *იხ.* Messerschmitt-Bölkow-Blohm GmbH.

MDR — *იხ.* Mitteldeutscher Rundfunk.

ME — *იხ.* Messerschmitt.

MECKLENBURG (შვეკლენბურგი) — ისტორიული მხარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში, შვეკლენბურგ-შომერანიის მხარის დასავლეთი ნაწილი.

შვეკლენბურგის გერბი (1952 წ-დე)

MECKLENBURG-SCHWERIN (შვეკლენბურგ-შვერინი) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

MECKLENBURG-STRELITZ (შვეკლენბურგ-სტრელიცი) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

MECKLENBURGER BUCHT (შვეკლენბურგის უბე) — ყურე ჰალტის ზღვაში ჟერმანიის ნაპირებთან.

MECKLENBURGER SEEN (შვეკლენბურგის ტბები) — ჰალტის გრენილის ნაწილი ჩრდილოეთ ჟერმანიაში.

MECKLENBURGISCHE SEENPLATTE (შვეკლენბურგის ტბების პლატო) — ჰალტის გრენილის ნაწილი ჩრდილოეთ ჟერმანიაში მრავალრიცხოვანი დიდი და პატარა ტბებით (უდიდესი — ტბა ჰაურეცი).

MECKLENBURG-VORPOMMERN (შვეკლენბურგი-რინა შომერანია) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის ჩრდილო-აღმოსავლეთში; ფართობი 23 800 კვ. კმ., მოსახლეობა 1,8 მლნ. ადამიანი; ჩრდილოეთით ეკვრის ჰალტის ზღვა; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. შვერინი; მსხვილი პორტები — ტოსტოკი, შუკრანი, ჟისმარი.

შვეკლენბურგი-რინა შომერანიის დროშა

შვეკლენბურგი-რინა შომერანიის გერბი

შვედენური-რინა პროვინცია

MEHRSTÖCKIGE ZEILENHAUS — მრავალსართულიანი, მრავალსადარბაზოიანი სახლი.

MEIßEN (შაიზენი) — ქალაქი საქსონიაში მდინარე ლაბაზე, 38 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია თავისი ფაიფურით; გოტიკური ტაძარი, ციხესიმაგრე.

შაიზენის ციხესიმაგრე

MEIßNER PORZELLAN (შაიზენის (საქსონური) ფაიფური) — მსოფლიოში ცნობილი ფაიფური, მზადდება ქ. შაიზენში ჯეროპაში უძველეს ფაიფურის ქარხანაში (დაარსებულია 1710 წ.); მარკა — ლურჯი გადაჯვადენებული მახვილები.

შაიზენის ფაიფურის სავაჭრო მარკა

MEISTER (ოსტატი) — ხელოვნის, მაღალი კვალიფიკაციის მუშის ცოდება; ენიჭება სპეციალური გამოცდის ჩაბარების შემდეგ.

MEISTERBRIEF (ოსტატის ატესტატი) — ოსტატის წოდების მინიჭების მოწმობა.

MEISTERPRÜFUNG — ოსტატის წოდების გამოცდა.

MEMEL (ტემელი) — ქალაქი ღმრთავლეთ შრუსიაში; ამჟამად ზიტვის შემადგენლობაში.

ტემელის გერბი

MENSA — სტუდენტური სასადილო.

MENSCH, ARGERE DICH NICHT! (ჩუ ბრაზობ!) — პოპულარული სამაგიდო თამაშის სახელწოდება.

MENSUR (სტუდენტი-კორპორანტების დუელი დაშნებზე) — ორთაბრძოლა დაშნებზე განსაკუთრებული წესებით, რომლებიც ჩამოღობდა გერმანულ სტუდენტურ კორპორაციებში (schlagende Verbindungen — «მოფარკავე კორპორაციები») მე-19 ს. მე-2 ნახევარში; ნაჭრილობები სახეზე («Schmisse»), მიღებული ესეთ ორთაბრძოლაში, ითვლებოდა განსაკუთრებული მამაცობის საგნად; ფარიკაობას ამ წესებით ეხლაც იყენებენ სტუდენტურ კორპორაციებში.

ჟილიტენის უნივერსიტეტის სტუდენტი-კორპორანტების დუელი დაშნებზე. 1888 წ.

MEPPEN SV («ტეპენ სჟ») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1912 წ.

კლუბ «ტეპენის» ემბლემა

MERCEDES, MERCEDES-BENZ («ტერსედესი», «ტერსედეს-ჟენცი») — ავტომობილების და ავტობუსების მარკა, რომელსაც უშვებს 1926 წ-ან კონცერნი «დაიმლერ-ჟენც ლაიპციგ» (შტაბ-ბინა შტუტგარტში) და მისი ფილიალები; ავტომობილი ატარებს ავსტრიელი კომერსანტის ჟ. ჟლინგის (გამომგონებელ ღარლ ჟენცის მეგობარი) ქალიშვილის სახელს.

Mercedes-Benz

ფონცერნ «შერედე-
ჟენის» ემბლემა

MESSERSCHMITT# Z 100# (შერედე-
ჟილი (1898-1978 წწ.) — გერმანე-
ლი ავიაკონსტრუქტორი და მეწარმე.

ჟილი შერედე-
ჟილი (1898-1978 წწ.)

MESSERSCHMITT (ME) («შერედე-
ჟილი») — სამხედრო თვითმფრინავების
მარკა (Me-109 ცალძრავიანი და Me-
110 ორძრავიანი გამანადგურებლები)
ომისდროინდელ ჯერმანიაში; სა-
ხელდეულია კონსტრუქტორის და
ფირმის დამაარსებლის ჟილი შერე-
დე-ჟილის სახელიდან.

გამანადგურებელი Me-109

MESSERSCHMITT-BÖLKOW-BLOHM («შერე-
დე-ჟილი-ბოლკოვ-ბლომი») —
თვითმფრინავების მარკა, წარმოებუ-
ლი ამავე დასახელების კონცერნის
მიერ.

გამანადგურებელი X-31A (1990 წ.)

MESSERSCHMITT-BÖLKOW-BLOHM GmbH
(«შერედე-ჟილი-ბოლკოვ-ბლომი
გმბი») («შპს») — უმსხვილესი
ავიასარაკეტო კონცერნი, დაარსებული
1969 წ. ჰიდენჰაიმში «შერედე-
ჟილი-ბოლკოვ-ბლომი»-ს და «სამბურგერ
ფლდერცოდგებაუ»-ს გაერთიანების
შედეგად.

ფონცერნ «შერედე-
ჟილი-ბოლკოვ-ბლომი»
ემბლემა

MESSERSCHMITT-BÖLKOW GmbH («შერე-
დე-ჟილი-ბოლკოვ-ბლომი») — იხ.
Messerschmitt-Bölkow-Blohm
GmbH.

MESSESTADT LEIPZIG (ბაზრობების ქა-
ლაქი ზაიციგი) — ქალაქი საქსონი-
აში, სადაც ტარდება სამრეწველო
ბაზრობები.

**MESSE- UND KONGRESSZENTRUM IN LEIP-
ZIG** (ბაზრობების და კონგრესების ცე-
ნტრი ზაიციგში) — თანამედროვე
ნაგებობა ბაზრობების (საგამოფენო
დარბაზი 100 ათასი კვ. კმ.) და კონგ-
რესების (19 თარბაზი და სასემინარო
სადგომი 1000 მონაწილეზე) ჩასატარ-
ებლად; გახსნა 1996 წ. 12 აპრილს.

ზაიციგის ბაზრობების ცენტრი

METROPOLE — მთავარი ქალაქი,
პოლიტიკური, ეკონომიური და
კულტურული ცხოვრების ცენტრი.

METROPOLTHEATER
(შეტროპოლითეატერი) —
მუსიკალური კომედიის თეატრი
ჟერლინიში.

ჟერლინის
შეტროპოლითეატერი

METTE — ღამის ღვთისმსახურება ან
დიდი დღესასწაულის წინა დღეს.

METTWRUST (მეტურსტი) — რბილი
პაშტეტისებური ძეხვის ნაირსახეობა.

MEZ (შეკოვ. MittelEuropäische Zeit)
(სიტყვ. შუაევროპული დრო) — ცენ-
ტრალური ჯეროვის საათის სარტყე
(მინუს ორი საათი ჩიბილისის დროი-
დან).

MICHAELI, MICHAELSTAG (ჩინდა შიხე-
ილის შღე) — რელიგიური და სა-

ხალხო დღესასწაული (29 სექტემბერი), კარტოფილის მოსავლის აღების დრო.

MIEDER (კორსაჟი) — ქალის ეროვნული ტანსაცმლის ნაწილი ცენტრალური ჟეროვის ხალხებში: გამოკრული ლიფი წინ შეკრული ზონრით, რომლის ქვეშაც იცვამენ ბლუზს.

კორსაჟი

MIES VAN DER ROHE *Орех Л#* (ჩისი ვან დერ როე ზუდევიგ) (1886-1969 წწ.) — გერმანელი არქიტექტორი, ატექნიკურული მიმართულების «ბაუხაუსის» ერთ-ერთი დამაარსებელი.

ზუდევიგ ჩისი ვან დერ როე (1886-1969 წწ.)

MIETE — ბინის ქირა.

MIETSHAUS — დიდი საცხოვრებელი სახლი, რომელშიც აქირავებენ ოთახებს, ბინებს.

MIETSKASERNE (ყაზარმა) — სალაპ. უბატივ. მჭიდროდ დასახლებული მრავალსართულიანი სახლის სახელწოდება.

MIFA («ჩიფა») — ველოსიპედის მარკა (შემოკ. **M**itteldeutsche **F**ahrrad-**w**erke-დან).

«ჩიფას» ემბლემა

MIFA-WERK — იხ. Mitteldeutsche Fahrradwerke.

MLLIONENSTADT — ქალაქი მრავალმილიონიანი მოსახლეობით; ქერმანიაში ასეთია ოთხი ქალაქი: ჟერლინი, შამბურგი, ჰაუნენი, ღოლნი.

MILITÄRISCHER ABSCHIRMDIENST (MAD) (სამხედრო კონტრდაზვერვის სამსახური) — აწარმოებს ბუნდესვერის დაცვას ჯამუშობისგან.

სამხედრო კონტრდაზვერვის სამსახურის ემბლემა

MILITÄRMUSIKDIENST (სამხედრო მუსიკალური სამსახური) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

სამხედრო მუსიკალური სამსახურის ბერეტის ემბლემა

MINISTER (მინისტრი) — უმაღლესი ჩინი სახელმწიფო ჩინოსნების იერარქიაში.

MINISTERIALDIREKTOR (მინისტერიალდირექტორი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

MINISTERIALDIRIGENT (მინისტერიალდირიგენტი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

MINISTERIALRAT (მინისტერიალრატი) — უმაღლესი ჩინოსნების ერთ-ერთი კატეგორია.

MINISTERPRÄSIDENT (პრემიერ-მინისტრი) — მთავრობის თავჯდომარე ფედერალურ მხარეში.

MITROPA («ჩიტროპა») — მგაზვნების მომსახურების საწარმო (შემოკ. **M**itte-**t**eleu**r**opaische Schlafwagen- und Speisewagen **A**ktiengesellschaft-დან); დაარსებულია 1917 წ. ჟერლინიში; ქერმანიის გაერთიანების შემდეგ 1990 წ. გარდაიქმნა «ჩიტროპა ლჟ»-ში.

«ჩიტროპას» ემბლემა

MITTE (ჩიტე) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი.

ყერლინის რაიონი ჰიტიე

MITTELDEUTSCHE FAHRRADWERKE (ყუაგერმანიის ველოსიპედის ქარხანა) — ქარხანა ქ. ზანგერჰაუზენში (საქსონია-ანჰალტის მხარე).

ყუაგერმანიის ველოსიპედის ქარხნის ემბლემა

MITTELDEUTSCHER RUNDFUNK (MDR) (ყუაგერმანიის რადიო) — ლერმანიის ფედერალური მხარეების საქსონიის, ჰერინგიის და საქსონია-ანჰალტის სახელმწიფო ტელერადიოკომპანია; შედის ARD-ს სისტემაში; შტაბ-ბინა ზანდციგში.

MITTELFRANKEN (ყუა ჟრანკეთი) — ჰავარიის ადმინისტრაციული ოლქი.

ყუა ჟრანკეთის გერბი

MITTELLANDKANAL (ყუაგერმანიის არხი) — სანაოსნო არხი 231 კმ. სიგრძით; აერთებს მდინარეებს ჟმსს, ჟეზერს და ჟლბას; გახსნილია 1938 წ.

ყუაგერმანიის არხი ზანოვერში

MITTELSCHULE (არასრული საშუალო სკოლა) — *იხ.* Realschule.

MITTELSTADT — საშუალო ზომის ქალაქი მოსახლეობის რაოდენობით 20000-ან 100000-მდე.

MITTENWALD (ჰიტენვალდი) — სამთო კურორტი ჰავარიაში, ზამთრის სპორტის ცენტრი.

ჰიტენვალდი

MOABIT (ჰოაბიტი) — ლერლინის რაიონის და იქ მდებარე ცნობილი ციხის სახელწოდება.

ყერლინის რაიონი ჰოაბიტი

MODEVERLAG AENNE BURDA («ჰოდეფერლაგ აენე ლურდა») — გამომცემლობა, დაარსებული 1949 წ.; გამოსცემს მოდეების ჟურნალს.

MOHRENKOPF (მორენკოპფი / ზანგის თავი) — საკონდიტრო ნაწარმი სფეროს სახით, დაფარული შოკოლადით.

ჰორენკოპფი

MÖNCHENGLADBACH (ჰონენგლადბახი) — ქალაქი ჰრდილოეთ ჰადრ-ჟესტფალიაში, 261 ათასი მაცხოვრებელი; მსხვილი სამრეწველო ცენტრი.

ჰონენგლადბახის საკათედრო ტაძარი

MÖNCHGUT (ჰონენგუტი) — კუნძულ სჰეგენის ნაწილი.

მონსგუტი

MONDSCHENARBEIT (სამუშაო მთვარის სინათლეზე) — კარგად ანაზღაურებული სამუშაო, რომელსაც ასრულებენ ოფიციალურად საწარმოს გარეთ.

MONTABAUER (მონტაბაური) — ქალაქი შაინლანდ-პფალცში, ადმინისტრაციული ოლქის ცენტრი, 6 ათასი მაცხოვრებელი.

მონტაბაური

MONTANION — იხ. Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl.

MORITZBURG (მორიტცბურგი) — მონადირეთა სასახლე ცრეფდენის ახლოს (15 ს., გადაშენებულია 18 ს.), ცნობილი მუზეუმი.

მორიტცბურგი

MOSEL (მოზელი) — მდინარე საფრანგეთში, ზღუქსემბურგში და ქერმანიაში (შაინლანდ-პფალცი); სიგრძე 545 კმ., შაინის მარცხენა შენაკადი, ერთვის მას ქ. ჰობლენცთან; მდინარის ხეობაში განვითარებულია მევენახეობა და მეღვინეობა.

ქენახები მოზელის ნაპირებზე

MOSELWEINE (მოზელური ღვინოები) — გერმანული ღვინოები (ძირითადად რისლინგის ჯიშის ყურძნისგან) მდინარე მოზელის ხეობიდან.

MOST — 1. ყურძნის წვენი, ხილის წვენი; 2. ახალგაზრდა ღვინო; 3. სამხ. გერმ. ხილის ღვინო.

MOZARTKUGELN — შოკოლადის მრგვალი კამფეტები, გავსებული მურაბით და რომით.

MOZARTZOPF — შენელებული საკონდიტრო ნაწარმი ნაწნავის ფორმით, გავრცელებული ღვსტრიაში, ჰვედცარიში და ჰავარიში.

მოცარტკოპფი

MUCKEFUCK (მუკეფუკი) — სალაპ. ყავის სუროგატი, დაბალი ხარისხის თხელი ყავა-ერზაცი (ალაოსი ან ქერის).

MÜGGELSEE (მუგელზე) — ტბა ჰერლინის სამხრეთ-აღმოსავლეთით; ბერლინელების დასასვენებელი ადგილი.

მუგელზე

MÜGGELTUM (მუგელტურმი) — კოშკი ჰერლინის ახლოს მდებარე ტბა მუგელზევს ნაიპრზე.

ჩველი და ახალი ჟერველტურმი

MÜHLE (მეულე) (სიტყვ. წისქვილი) — პოპულარული სამაგიდო თამაში.

ჟეულე

MÜHLHAUSEN (ჟერულჰაუნენი) — ქალაქი ჰერინგიაში; 1524-26 წწ. ჟლესთა ომის დროს ჟერმანიაში — ტომას ჟერენცერის მოღვაწეობის მთავარი ცენტრი.

ტომას ჟერენცერის ძველი ჟერულჰაუნენში

MULDE (ჟულდე) — მდინარე, ჟლების მარცხენა შენაკადი (საქსონია, საქსონია-ანჰალტი).

ჟდინარე ჟულდე

MÜLHEIM AN DER RUHR (ჟურის ჟერულჰამი) — ქალაქი ჩრდილოეთ სადნ-ჟესტვალაიაში; 177 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი მდინარე ჟურზე და სადნ-ჟერნეს არხზე.

ჟერულჰამის ჩველი ფოსტის მუზეუმი

MÜNCHEN (ჟერუნენი) — ქალაქი მდინარე ჟარზე, ჟავარიის დედაქალაქი; 1,24 მლნ მაცხოვრებელი; დაარსებულია 1158 წ.; არქიტექტურის მრავალრიცხოვანი ძეგლები, მუზეუმები, თეატრები; უნივერსიტეტი, ზელოვნების აკადემია, მუსიკის უმაღლესი სკოლა.

ჟერუნენის გერბი

ქალაქი ჟერუნენი

MÜNCHEN 1860 TSV («ჟერუნენ 1860 ჟსჟ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1860 წ.

ფლუბ «ჟერუნენ 1860»-ის ემბლემა

ფლუბ «ჟერუნენ 1860»-ის სპორტული ფორმა

MÜNCHEN 1880 SV («ჟერუნენ 1880 სჟ») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1880 წ.

სადა
«1880»-ის
ლოგო

MUNDHARMONIKA (ტუნის გარმონი) — გერმანელებში ფართოდ გავრცელებული მუსიკალური ინსტრუმენტი.

MÜNSTER (მუნსტერი) — სამონასტრო ეკლესია; ამჟამად სიტყვას ხმარობენ ზოგიერთი დიდი ეკლესიის, საკათედრო ტაძრის აღსანიშნავად.

MÜNSTER (მუნსტერი) — ქალაქი ქვეყნის დასავლეთში (ჩრდილოეთი ქაი-ქესტვალა), 261 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია 802 წ.; უნივერსიტეტი.

მუნსტერის შიდი სასახლე

MÜNSTERLAND (მუნსტერლანდი) — ადგილის ტრადიციული სახელწოდება ჩრდილოეთ ქაი-ქესტვალაში.

MÜRITZ (მურიტი) — ტექლენბურგის ტბის უმსხვილესი ტბა (ტექლენბურგი-ჩინა სომერანია); ფართობი 115 კვ. კმ., სიღრმე 31 მ.

ჩინა მურიტი

MUSEUM FOLKWANG (მუზეუმი «ფოლკსვაგნი») — თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმი ქ. უსენში.

უსენის მუზეუმი «ფოლკსვაგნი»

MUSEUM FÜR DEUTSCHE GESCHICHTE IN BERLIN (ქვეყნული ისტორიის მუზეუმი ვერლინიში) — განთავსებულია ყოფილი არსენალის შენობაში.

ქვეყნული ისტორიის მუზეუმი

MUSEUM FÜR TECHNIK UND ARBEIT (ტექნიკის და შრომის მუზეუმი) — ქალაქი ტანჰაიმში (ჰადენ-ჰაურტემბერგი).

ტექნიკის და შრომის მუზეუმი ტანჰაიმში

MUSEUM FÜR TECHNIK UND VERKEHR (ტექნიკის და ტრანსპორტის მუზეუმი) — ვერლინიში.

ტექნიკის და ტრანსპორტის მუზეუმი ვერლინიში

MUSEUM OSTDEUTSCHE GALERIE (მუზეუმი «ჩრდილოეთგერმანული გალერეა») — ხელოვნების მუზეუმი ქ. ქეგენსბურგში (ჰავარია).

ჩრდილოეთგერმანული გალერეა ქეგენსბურგში

MUSEUMSINSEL (ტუზეუმების კუნძული) — კუნძული მდინარე შპრევეზე ჟერლინში, რომელზედაც მდებარეობს რამოდენიმე მუზეუმი.

ტუზეუმების კუნძული ჟერლინში

MUSIKWINKEL DES VOGTLANDES (ფოგტლანდის მუსიკალური კუთხე) — ქ. ტარკნოდკირხენში (საქსონია); ცნობილია მუსიკალური ინსტრუმენტების წარმოებით.

მუსიკალური საკრავების ერთ-ერთი საწარმო

MUTTERTAG (შედის დღე) — აღინიშნება მაისის მეორე კვირას; ამ დღეს შვილები აჩუქებენ დედებს საჩუქრებს.

Nn

NAAB (ნააბი) — მდინარე ჟერმანიის სამხრეთში (ჟავარია), ტუნაის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 165 კმ.

ტდინარე ნააბი ჟალმეუნცენტან

NACHSCHUBTRUPPE (მომარაგების ქვედანაყოფები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

ტომარაგების ქვედანაყოფების ბერეტის ემბლემა

NACKTE MIETE — ბინის გადასახადი გათბობის, ელექტრობის და ა. შ. გარეშე (ე. ი. მარტო საცხოვრებელი ფართობის).

NAHE (ნაე) — მდინარე ჟერმანიის დასავლეთში (ჟაბლანდ-შვალცი), ტადნის მარცხენა შენაკადი, სიგრძე 116 კმ.; მდინარის ხეობაში განვითარებულია მევენახეობა და მეღვინეობა.

ტდინარე ნაეს ხეობა

NAPFKUCHEN (ნაპფკუხენი) — საკონდიტრო ნაწარმი კექსის სახით.

NATIONALDEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS (NPD) (ჟერმანიის ნაციონალ-დემოკრატიული პარტია (ჟნჟ) — პარტია, შექმნილი ჟფტ 1964 წ. ჟერმანული იმპერიული პარტიის და ჟერმანული პარტიის გაერთიანების შედეგად.

ნაციონალ-დემოკრატიული პარტიის ემბლემა

ნაციონალ-დემოკრატიული პარტიის დროშა

NATIONALE MAHN- UND GEDENKSTATTE IM ZUCHTHAUS BRANDENBURG (ტემორიალური კომპლექსი ჟრანდენბურგის საკატორლო ციხეში) — მასში ნაციისტების დროს იმყოფებოდნენ გერმანული წინააღმდეგობის მოძრაობის მონაწილენი.

ქრანდენბურგის ტემორიალური კომპლექსი

NATIONALE VOLKSARMEE (NVA) (ჩაციონალური სახალხო ღრმია (ჩსკ) — უტს შეიარაღებული ძალების ოფიციალური სახელწოდება.

NATIONALGALERIE (ქროვნული გალერეა) — ხელოვნების მუზეუმი ჴერლინში; 1966 წ-დე მდებარეობდა. «მლტეს ტუზუემის» შენობაში.

ქერლინის ქროვნული გალერეა

NATIONALTHEATER IN MÜNCHEN (ქროვნული თეატრი ტდუნხენში) — საოპერო თეატრი; ამენებულია გვიან იტალიური რენესანსის სტილიში.

ტდუნხენის ქროვნული თეატრი

NATO (შემოკ. North Atlantic Treaty Organization-იდან) (ჩჩკო, ხრდილოეთატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაცია) — სამხედრო-პოლიტიკური კავშირი, შექმნილი ჩყყ ინიციატივით ხელშეკრულების თანახმად, რომელსაც 1949 წ. 4 აპრილს ჴაშინგტონში ხელი მოაწერეს ჩყყ, შიდმა ჴრიტანეთმა, საფრანგეთმა, ჴელგიამ, ჩიდნერლანდებმა, ჴდეუსემბურგმა, ჩანადამ, ჴტალიამ, შორტუგალიამ, ჩორვეგიამ, შანიამ, შლანდიამ; 1952 წ. ჩჩკოს შეუერთდნენ საბერძნეთი და ტურქეთი, 1955 წ. — უტს, 1982 წ. — ჴსპანეთი, 1998 წ. — შოლონეთი, ჩეხეთი

და ონგრეთი; 1966 წ. ჩჩკოს სამხედრო ორგანიზაციიდან გამოვიდა საფრანგეთი, 1974 წ. — საბერძნეთი (1980 წ. დაბრუნდა უკან); სამხედრო ორგანიზაციაში არ შედის ჴსპანეთი; უმაღლესი ორგანო — ჩჩკოს საბჭოს სესია; შტაბ-ბინა ჴრდუსელში.

ჩჩკოს დროშა

NATO-RAT (ჩჩკოს საბჭო) — ჩჩკოს სახელმძღვანელო ორგანო; მის სესიებზე იღებენ მნიშვნელოვან პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებს; შტაბ-ბინა 1967 წ-დე იმყოფებოდა შარიზში, შემდეგ — ჴრდუსელში.

NATURFREUNDEJUGEND DEUTSCHLANDS (ქვეყნის ბუნების ახალგაზრდა მეგობრები (უჩტ) — ორგანიზაცია, რომელიც აერთიანებს 14-25 წლის ახალგაზრდებს; მჭიდრო კავშირშია უსშუ, შედის ქვეყნული ახალგაზრდული ორგანიზაციების ფედერალურ გაერთიანებაში.

ქვეყნის ბუნების ახალგაზრდა მეგობრების ემბლემა

NAUMBURG (ჩაუმბურგი) — ქალაქი საქსონია-ჩჩპალტში მდინარე ჴაალეზე; 35 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია თავისი ჩმ. შეტრეს და შავლეს ტაძრით (12-14 სს.).

ჩაუმბურგის ვერბი

ქალაქი ჩაუმბურგი

NAUMBURGER DOM (ჩაუმბურგის ტაძარი) — ჩმ. შეტრეს და შავლეს ტაძარი

რი, 12-14 წწ. ცნობილი არქიტექტურული ძეგლი ქ. ნაუმბურგში (საქსონია-ჰნალტის მხარე).

ნაუმბურგის საკათედრო ტაძარი

NAZI (ნაცისტი) — (შემოკ. Nationalsozialist-იდან) ნსჟჰს წევრების უგულვებელყოფილი სახელწოდება.

NDR — *იხ.* Norddeutscher Rundfunk.

NECKAR (ნეკარი) — მდინარე ჟერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში (ჟადენ-ჟდურტემბერგი), ტაინის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 367 კმ.

ტდინარე ნეკარი ჰეიბრონგში

NECKERMANN («ნეკერმანი») — სარეკლამო ჟურნალი საქონლის კატალოგით, რომლის რეალიზაცია ხდება ფოსტის მეშვეობით.

ჟურნალი «ნეკერმანი»

NECKERMANN VERSAND KGAA («ნეკერმან ფერზანდ ჰჟაჰ») — ჟერმანიაში უმსხვილესი საამანათო სახლი, დაარსებული 1948 წ. ტაინის ჟრანგ-ფურტში.

ჟირმა «ნეკერმანის» ემბლემა

NEGERKÜSSE (ზანგის კოცნა) — საკონდიტრო ნაწარმის სახე, შემდგარი

ათქვეფილი კვერცხის ცილისგან, რომელიც დაფარულია შოკოლადით.

NEIßE — მდინარე, ოდერის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 256 კმ.

ტდინარე ნეიße ჟორლიტცში

NEPTUNBRUNNEN (ნეპტუნ-ბრუნენი) — შადრევანი ჟერლინში ნეპტუნის ფიგურით.

შადრევანი ნეპტუნ-ბრუნენი

NEUBRANDENBURG (ნოებრანდენბურგი) — ქალაქი ტეკლენბურგ-ჩინა ሶომერანიაში, 52 ათასი მაცხოვრებელი.

ნოებრანდენბურგის გერბი

NEUE BUNDESLANDER (ახალი ფედერალური მხარეები) — ახლად შექმნილი მხარეები ჟრმს ყოფილ ტერიტორიაზე.

NEUE GALERIE (ნახალი გალერეა) — ხელოვნების მუზეუმი ქ. ჰახენში.

DIE NEUE GESELLSCHAFT («ნი ნოდე გეზელშაფტ») — ყოველთფიური ჟურნალი, რომელიც გამოდის ქ. ჟილეფელდში 1952 წ-ან; ჟსრშ ორგანო.

NEUE OSTPOLITIK (ადმოსავლეთის ახალი პოლიტიკა) — ჟილი ჟრანდტის მთავრობის პოლიტიკა 1969 წ-ან, მიმართული ადმოსავრეთ ჟვროპის ქვეყნებთან ურთიერთობის გაუმჯობესებისაკენ.

NEUE PINAKOTHEK (ნახალი პინაკოთეკა) — მუზეუმი ტდუნხენში, მე-19-20 სს. გერმანული სახვითი ხელოვნების

ერთ-ერთი უმსხვილესი კრებული; დაარსებულია 1809 წ. ჭავჭავაძის მეფის ზედღვივ I-ს მიერ.

ქალი პინაკოთეკა ზედღვივში

NEUE RHEIN-ZEITUNG («ჩიოვე ქაინ-ცაიტი») — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის ქუთაისში.

NEUE RUHR-ZEITUNG (ჩიოვე რურ-ცაიტი) — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის ქუთაისში 1946 წ-ან.

NEUE WACHE (ჩიოვე ვახე) — შინობა ქერლინში (არქიტექტორი ბ. შ. შინკელი), რომელმაც ქუთაისს არსებობის დროს იმყოფებოდა შამიშის და მილიტარიზმის მსხვერპლთა მავზოლეუმი-ძეგლი.

ჩიოვე ვახე შინობა ქერლინში

NEUKÖLN (ჩიოვეკოლნი) — ქერლინის საქალაქ რაიონი.

ზონენალე ქერლინის რაიონ ჩიოვეკოლნი

NEULEHRER (ახალი მასწავლებელი) — მასწავლებლების სახელწოდება ქერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში, ძირითადად მუშური წარმოშობის, რომლებიც გადიოდნენ მოკლევადიან კურსებს და შემდეგ მათ აგზავნიდნენ სკოლებში 1945 წ. სასკოლო რეფორმის თანახმად.

NEUSCHWANSTEIN (ჩიოვეშვანშტაინი) — სასახლე შვედენის ახლოს (ბავარი) ახალრომანტიულ სტილში; აშენებულია 1868-1886 წწ. ჭავჭავაძის მეფის ზედღვივ II-სთვის; ჭავჭავაძის ერთ-ერთი უმთავრესი ღირსშესანიშნაობა.

ჩიოვეშვანშტაინი

NEUSTADT (ჩიოვეშტადტი) — ქალაქის ახალი ნაწილი.

NEUSS (ჩიოვესი) — ქალაქი ჩრდილოეთ ქაინ-ჩესტვალიაში, 147 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი ქაინის მარცხენა ნაპირზე.

ქალაქ ჩიოვესის გერბი

NIEDERBAYERN (ჩიოვემო ჭავჭავაძია) — ჭავჭავაძის ადმინისტრაციული ოლქი.

ჩიოვემო ჭავჭავაძის გერბი

NIEDERDEUTSCH (PLATTDEUTSCH) (ჩიოვემოგერმანული დიალექტები) — ქერმანიის ჩრდილოეთის დიალექტები.

NIEDERLAUSITZ (ჩიოვემო ზაუზიტცი) — ქერმანიის ისტორიულ-გეოგრაფიული მხარე.

ჩიოვემო ზაუზიტცის გერბი

NIEDERSACHSEN (ჩიოვემო საქსონია) — ფედერალური მხარე ქერმანიის ჩრდილოეთში; ფართობი 47 600 კვ. კმ., მოსახლეობა 7,58 მლნ. ადამიანი; ჩრდილო-დასავლეთით ეკვრის ჩრდილოეთის ზღვა; ადმინისტრაცი-

ული ცენტრი ქ. შანოვერი; ტერიტორიის უმეტეს ნაწილს იკავებს ჩრდილო-ჟერმანული დაბლობი; ნოციერი მიწები; განვითარებული სოფლის მეურნეობა.

ჟვემო საქსონიის დროშა

ჟვემო საქსონიის გერბი

ჟვემო საქსონიის მხარე

NIEDERSACHSISCHE LANDESPARTEI (ჟვემოქსონური მიწის პარტია) — *იხ. Deutsche Partei.*

NIEDERSACHSISCHES LANDESMUSEUM (ჟვემოქსონური სამხარეო მუზეუმი) — ხელოვნების მუზეუმი შანოვერში.

ხელოვნების მუზეუმი შანოვერში

NIKOLAUS (ჩიკოლაუსი) — *იხ. Nikolaustag.*

NIKOLAUSPIEL (დღესასწაული ჩიკოლაუსთან) — საბავშვო წინასაშობაო დღესასწაული, რომლის მთავარი გმირები არიან ჩიკოლაუსი და ჩნებტ სუპერტი.

NIKOLAUSTAG (ჩმინდა ჩიკოლოზის წღე) — ამ დღეს (6 დეკემბერი) ბავშვები იღებენ საჩუქრებს, რომლებსაც მშობლები წინა დღეს დებენ ფესხაცმელში (ჩექმაში), ან საჩუქრები მოაქვს ჩიკოლაუსს; ბავშვები უყვებიან ჩიკოლაუსს თავის ყოფაქცევაზე და სწავლაზე, ასრულებენ ლექსებს და რელიგიურ სიმღერებს; ჩიკოლა-

უსი ასაჩუქრებს მათ კარგი ყოფაქცევისათვის, მისი თანამგზავრი ჩნებტ სუპერტი კი სჯის მათ ცუდი ყოფაქცევისათვის.

NORDBADEN (ჩრდილოეთი ჟადენი) — ჟადენ-ჩდურტემბერგის ადმინისტრაციული ოლქი.

NORDDEUTSCHE TIEFEBENE (ჩრდილო-ჟერმანული დაბლობი) — შუაევროპული ვაკის ნაწილი ჟერმანიის ჩრდილოეთში.

ჩრდილო-ჟერმანული დაბლობი

NORDDEUTSCHEN MARSCHEN (ჩრდილო-გერმანული მარშები) — ჟაობიანი, ნოციერი მიწები ჩრდილოეთის ზღვის სანაპიროზე.

NORDDEUTSCHER RUNDFUNK (NDR) (ჩრდილოგერმანული რადიო) — სახელმწიფო რეგიონალური ტელერადიოკომპანია ჟერმანიაში; შედის ARD-ს სისტემაში.

ჩრდილოგერმანული რადიოს ემლემა

NORDERNEY (ჩორდერნეი) — ლდოსავლეთ-ჩრდილო კუნძულების ერთ-ერთი კუნძული.

შუქურა კუნძულ ჩორდერნეიზე

NORDERTOR (ჩორდერტორი) (*სიტყვ. ჩრდილოეთის ჳიშკარი*) — არქიტექტურული ძეგლი და ქ. ჟლენსბურგის სიმბოლო (ჟლენზვიგ-სოლშტადნი).

ჩორდერტორი ჟლენსბურგში

NORDFRIESISCHE INSELN (ხრდილო-ფრიზული კუნძულები) — კუნძულები ხრდილოეთის ზღვაში, ანტლანდიის ნახევარკუნძულის სანაპიროსთან; განეკუთვნებიან ყლუზვიგ-სოლმ-ტადნს.

NORDFRIESLAND (ხრდილოეთი ფრიზე-თი) — ყლუზვიგ-სოლმ-ტადნის მხარის ხრდილო-დასავლეთი ნაწილი.

ხრდილოეთი ფრიზეთის გერბი

NORDISCHE FILMTAGE (ხრდილოეთის კინოფესტივალი) — ტარდება ნოემბერში ზღუბეკში (ყლუზვიგ-სოლმ-ტადნი), სადაც უჩვენებენ ფილმებს სკანდინავიის ქვეყნებიდან და ფინეთიდან.

NORD-OSTSEE-KANAL (ჰილის არხი) — აერთიანებს ხრდილოეთის და ჰალტიის ზღვებს (ყლუზვიგ-სოლმ-ტადნი); სიგრძე 98,7 კმ.

ჰილის არხი

NORDRHEIN-WESTFALEN (ხრდილოეთი ქაინი-ჩესტვალია) — ფედერალური მხარე ქერმანიის დასავლეთში, 34 000 კვ. კმ., 17,7 მლნ. მაცხოვრებელი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. მდუსელდორფი; ტერიტორიის 2/3 იკავებს ხრდილო-ქერმანული დაბლობი, 1/3 ქაინის ფიქლოვანი და ჩუზერის მთები; მაღალგანვითარებული მრეწველობა, სკონცენტრირებული ქურის ოლქში და ქ. ჰოლნის რაიონში.

ხრდილოეთი ქაინი-ჩესტვალის დროშა

ხრდილოეთი ქაინი-ჩესტვალის გერბი

ხრდილოეთი ქაინი-ჩესტვალია

NORDSEE (ხრდილოეთის ზღვა) — ზღვანტი ოკეანის ნაწილი ხრდილოეთი და ცენტრალური ქვროპის ნაპირებთან; ეკვრის ქერმანიის ხრდილო-დასავლეთ სანაპიროს (ჩვემო სანსონია და ყლუზვიგ-სოლმ-ტადნი); საშუალო სიღრმე 70 მ., უდიდესი — 725 მ., სამხრეთ ნაწილში — მენები; ძლიერი მოქცევები და მიქცევები; მას ერთვებიან ქაინი, ქმსი, ჩუზერი, ქლბა; თევზჭერა, აირის და ნავთობის მოპოვება, ინტენსიური ნაოსნობა; უმსხვილესი პორტები — ქრემენი, ზამბურგი.

NORDSEE-DEUTSCHE HOCHSEEFISCHEREI GMBH («ჩორდზე-ნორჩე პოპზეეფიშერად ქმბს») — სათევზე მრეწველობის უმსხვილესი კომპანია; დაარსებულია 1896 წ. ქრემენში.

NORDSTRAND (ჩორდშტრანდი) — ხრდილო-ფრიზული კუნძულების ერთ-ერთი კუნძული.

NORDWÜRTTEMBERG (ხრდილო ჩიურტემბერგი) — ჩადენ-ჩიურტემბერგის ადმინისტრაციული ოლქი.

NOVEMBERREVOLUTION (ჩოემბრის რევოლუცია) — რევოლუციური გარდაქმნები ქმბ 1989 წ. შემოდგომაზე, რის შედეგადაც დამხო ქერლინის კედელი 1989 წ. 9 ნოემბერს და გაიხსნა საზღვარი ქმბ და ქმბ შორის.

NPD — იხ. Nationaldemokratische Partei Deutschlands.

NSU («ჩსო») — ავტომობილების და მოტოციკლეტების მარკა, რომელსაც უშვებდა იგივე სახელწოდების ფირმა.

NSU MOTORENWERKE AG («ჩსო, მოტორენვერკე ჩს») — საავტომობილო ფირმა, დაარსებული 1873 წ. ქ. ჩეკარზულმში; უშვებდა მცირელიტ-

ჩიმფენბურგული
ფაიფურის ემბლემა

NYPHENBURG

NYPHENBURG SCHLOSS (ჩიმფენბურგის სასახლე) — არქიტექტურული ძეგლი ქ. ჰაუნსენში.

ჩიმფენბურგის სასახლე

ობერამერგაუს ფესტივალი

OBERAMTSGEHILFE (ობერამტსგეჰილფე) — სახელმწიფო მოსამსახურეების ერთ-ერთი უმაღლესი ჩინოსანი.

OBERBAYERN (ზემო ჰავარია) — ჰავარიის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

ზემო ჰავარიის გერბი

OBERBOOTSMANN (უფროსი ბოცმანი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჰუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

უფროსი ბოცმანის
განმასხვავებელი ნიშნები

Oo

OBERAMMERGAU (ობერამერგაუ) — ქალაქი ჰავარიაში, მდინარე ლემზზე; 5 ათასი მაცხოვრებელი; სამთო კურორტი, ტურიზმის და ზამთრის სპორტის ცენტრი.

ობერამერგაუ

OBERBURGERMEISTER (ობერბურგერმაისტერი) — უმაღლესი თანამდებობის პირი საქალაქო სამმართველოების ორგანოებში დიდ ქალაქებში.

OBERDEUTSCH (სამხრეთგერმანული დიალექტები) — გერმანული ენის ალემანური და ბავარიული დიალექტების საერთო სახელწოდება.

OBERFÄHNRICH (უფროსი ფენრიხი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჰუნდესვერში.

უფროსი ფენრიხის
განმასხვავებელი ნიშნები

OBERAMMERGAUER PASSIONSSPIELE (ობერამერგაუს ფესტივალი) — ტარდება ათ წელიწადში ერთხელ ქ. ობერამერგაუში (ჰავარია) იმ აღთქმასთან დაკავშირებით, რომელიც დადო საეკლესიო თემმა შავი ჰირის სამიწროების წინ 1634 წ.

OBERFÄHNRICH ZUR SEE (უფროსი ფენრიხი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჰუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ღვროსი ფერისხის განმასხვავებელი ნიშნები

OBERFELDAPOTHEKER (უფროსი ფარმაცევტ-სპეციალისტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე-პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERFELDARZT (უფროსი ექიმ-სპეციალისტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე-პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERFELDVETERINÄR (უფროსი ვეტერინარ-სპეციალისტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება ვიცე-პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERFELDWEBEL (უფროსი ფელდფებელი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

ღვროსი ფელდფებელის განმასხვავებელი ნიშნები

OBERFRANKEN (ზემო ჟრანკეთი) — ჟავარიის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

OBERGEFREITER (უფროსი ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

ღვროსი ეფრეიტორის განმასხვავებელი ნიშნები

OBERGEFREITER (უფროსი ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ღვროსი ეფრეიტორის განმასხვავებელი ნიშნები

OBERGESCHOSS — სახლის მეორე და მომდევნო სართულები.

OBERHAUSEN (ღბერჰაუზენი) — ქალაქი ჟერმანიის დასავლეთში, შურის ოლქში (ჩრდილოეთ შადნი-ჟესტფალია), შადნი-ჟენეს არხზე, 224 ათასი მაცხოვრებელი; ტარდება მოკლემეტრაჟიანი ფილმების ფესტივალი.

ღბერჰაუზენის გერბი

OBERHOF (ღბერჰოფი) — ჟურორტი მთებში ჟგურინგის ჟეე (ღგურინგია); ზამთრის სპორტის ცენტრი.

ღბერჰოფი

OBERKREISDIREKTOR (ღბერკრადირექტორი) — რაიონის ადმინისტრაციული აპარატის ხელმძღვანელი.

OBERLANDSGERICHT (ფედერალური მხარის უმაღლესი სასამართლო) — ფედერალური მხარის უმაღლესი ინსტანციის სასამართლო სისხლის სამართლის და სამოქალაქო საქმეებში.

OBERLAUSITZ (ღბერლაუზიტცი / ზემო ზაუზიტცი) — ისტორიულ-გეოგრაფიული ოლქი.

ზემო ზაუზიტცის გერბი

OBERLEUTNANT (უფროსი ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

ღვროსი ლეიტენანტის განმასხვავებელი ნიშნები

OBERLEUTNANT ZUR SEE (უფროსი ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ღვრის ლეიტენანტის
განმასხვავებელი
ნიშები

OBERMAAT (უფროსი მიატი) — უყაწიმო
უნტერ-ოფიცრის წოდება ჟუნდესვე-
რის საზღვო ტალებში.

ღვრის მიატის
განმასხვავებელი
ნიშები

OBERPFALZ (ხემო უფალცი) — ჟავა-
რის ადმინისტრაციული ოლქი.

ხემო უფალცის
გერბი

OBERPFALZER WALD (ხემო უფალცის
ჴე) — მთის ქედი ჟავარიაში.

OBERPRIMA (ობერპრიმა) — გიმნაზიის
მე-9 კლასი.

OBERREGIERUNGSRAT

(ობერრევირუნგსრატი) — ერთ-ერთი
უმაღლესი ჩინოსანი ქერმანიის
სახელმწიფო მოსამსახურეების
იერარქიაში.

OBERRHEINISCHES TIEFLAND (ხემო
ქადნის დაბლობი) — ქადნის ზემო
დინებაში ქერმანიაში და საფრან-
გეთში, ჴურასა და ქადნის ჴიქალო-
ვან მთებს შორის; სიგრძე 300 კმ.;
ბალები, ვენახები.

ხემო ქადნის დაბლობი

OBERSCHULE (საშუალო სკოლა) —
გიმნაზიის ტიპის სკოლის
სახელწოდება მე-2 ჴსოფლიო ომის
შემდგომი პირველი პერიოდის
დროს.

OBERSEKUNDA (ობერსეკუნდა) — გიმ-
ნაზიის მე-7 კლასი.

OBERSCHLESISIEN (ხემო სილვზია) —
ქერმანიის ისტორიული მხარე.

ხემო სილვზიის
გერბი

OBERST (პოლკოვნიკი) — უფროსი
ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

პოლკოვნიკის
განმასხვავებელი
ნიშები

სახმელეთო ჟარების
ოფიცრის საკილო

OBERSTABSAPOTHEKER (უფროსი
შტაბს-ფარმაცევტი) — უფროსი
ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის
სამედიცინო-სანიტარულ
სამსახურში; შეესაბამება მაღრის
წოდებას.

OBERSTABSARZT (უფროსი შტაბს-ექი-
მი) — უფროსი ოფიცრის წოდება
ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტა-
რულ სამსახურში; შეესაბამება მაღო-
რის წოდებას.

ჟუნდესვერის
სტომატოლოგიური
სამსახურის ემბლემა

OBERSTABSBOOTSMANN (უფროსი
შტაბს-ბოცმანი) — ყაწიმიანი უნტერ-
ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის
საზღვო ტალებში.

ღვრის შტაბს-ბოცმანის
განმასხვავებელი ნიშები

OBERSTABSFELDWEBEL (უფროსი
შტაბს-ფელდვებელი) — ყაწიმიანი
უნტეროფიცრის წოდება
ჟუნდესვერში.

ღეროსი შტაბს-ფელდველის განმასხვავებელი ნიშნები

OBERSTABSGEFREITER (უფროსი შტაბს-ფერეიტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

ღეროსი შტაბს-ფერეიტორის განმასხვავებელი ნიშნები

OBERSTABSGEFREITER (უფროსი შტაბს-ფერეიტორი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ღეროსი შტაბს-ფერეიტორის განმასხვავებელი ნიშნები

OBERSTABSVETERINÄR (უფროსი შტაბს-ვეტერინარი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება მაიორის წოდებას.

ჟუნდესვერის ჟეტერინარული სამსახურის ემბლემა

OBERSTADTDIREKTOR (ობერშტადტდირექტორი) — ადმინისტრაციული აპარატის მეთაური რაიონული მნიშვნელობის ქალაქებში.

OBERSTAPOTHEKER (პოლკოვნიკ-ფარმაცევტი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERSTARZT (პოლკოვნიკ-ექიმი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება პოლკოვნიკის წოდებას.

ჟუნდესვერის სამედიცინო სამსახურის ემბლემა

OBERSTLEUTNANT (ვიცე-პოლკოვნიკი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

ჟიცე-პოლკოვნიკის განმასხვავებელი ნიშნები

ჟენერალური შტაბის ოფიცრის საკილო

OBERSTUDIENDIREKTOR (ობერშტუდიენდირექტორი) — გიმნაზიის დირექტორი.

OBERSTUDIENRAT (ობერშტუდიენრატი) — გიმნაზიის დირექტორის მოადგილე.

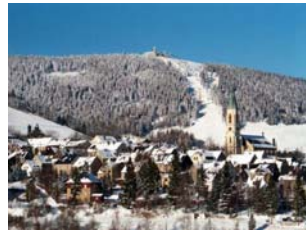
OBERSTVETERINÄR (პოლკოვნიკ-ვეტერინარი) — უფროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება პოლკოვნიკის წოდებას.

OBERTERTIA (ობერტერცია) — გიმნაზიის მე-5 კლასი.

OBERWALTUNGSGERICHT (უმალესი ადმინისტრაციული სასამართლო) — მე-2 (საშუალო) ინსტანციის ადმინისტრაციული სასამართლო.

OBERWIESENFELD (ობერვიზენფელდი) — ჰედუნგენის რაიონი; აქ აშენებულია სპორტული ნაგებობების კომპლექსი 1972 წ. მე-XX ოლიმპიური თამაშებისათვის.

OBERWIESENTHAL (ობერვიზენტალი) — ქალაქი ჰადნიან მთებში (საქსონია); ჟურორტი, ზამთრის სპორტის ცენტრი.

ობერვიზენტალი

OCHSENSCHWANZSUPPE (სუპი ხარის კუდებისაგან) — გერმანული სამზარეულოს პოპულარული კერძი.

OCHSENAUGE (ხარის თვალი) — ხალაპ. ერბო-კვერცხი.

ODENWALD (ოდენვალდი) — საშუალო სიმაღლის მთები ჟერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში (ჟადენ-ჟიდურტემბერგი, ჟესენი და ჟავარია); ყველაზე დიდი მთა ჟატცენბუკელი (626 მ.).

ოდენვალდი

ODER (ოდერი) — მდინარე, სიგრძე 910 კმ.; შეერთებულია არხებით მდინარე ჟლბასთან.

ODER-SPREE KANAL (ოდერ-ჟპრეეს არხი) — არხი ოდერსს (ქ. ლებენჟედუტენშტადტის რაიონში) და ჟპრეეს შორის (ჟერლინის სამხრეთ-აღმოსავლეთში); სიგრძე 84 კმ.

ოდერ-ჟპრეეს არხი

ODESSA («**ოდესსა**») — ორგანიზაცია, რომელიც 1948 წ-ან ახორციელებდა ნაცისტების გაქცევას საზღვარგარეთ (შემოკ. **Organisation der ehemaligen SS-Angehorigen**-იდან — «SS ჯარების ყოფილი მოსამსახურეების ორგანიზაცია»).

OECD (შემოკ. ინგლ. **Organisation for Economic Cooperation and Development**-იდან) — *იხ.* **Organisation für europäische wirtschaftliche Zusammenarbeit**.

OEEC (შემოკ.ინგლ. **Organization for European Economic Cooperation**-იდან) — *იხ.* **Organisation für europäische wirtschaftliche Zusammenarbeit**.

OETKER-GRUPPE (ოეტკერის ჯგუფი) — კონცერნი, დაარსებული 1891 წ., შტაბ-ბინა ჟილეფელდში; აერთიანებს

ნებს კვების მრეწველობის საწარმოებს, და აგრეთვე ბანკებს, სადაზღვევო და სავაჭრო კომპანიებს.

OETKER-KONZERN (ოეტკერის კონცერნი) — ნარევი კონცერნი; აერთიანებს სანაოსნოებს, კვების მრეწველობის საწარმოებს, სადაზღვევო კომპანიებს და ბანკებს (სამბურგში, ჟაინის ჟრანკფურტში, ჟილეფელდში და სხვ.); დაარსებულია მე-2 ოსოფლიო ომის შემდეგ ლეოპოლდ ოეტკერის მიერ.

OFFENBACH AM MAIN (ჟაინის ოფენბახი) — ქალაქი ჟესენში; 115 ათასი მაცხოვრებელი; გერმანული ტყავის მრეწველობის ცენტრი; ოიზაინის უმაღლესი სკოლა.

ჟაინის ოფენბახის ემბლემა

OFFENBACHER KICKERS FC («**ოდენბახერ ჟიკერს ჟიკ**») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

OFFIZIER AUF ZEIT (კადრგარეშე ოფიცერი) — პირი, რომელსაც აქვს სპეციალური განათლება, ჩააბარა გამოცდა ოფიცრის წოდებაზე და დადო ბუნდესვერში გარკვეული დროით მსახურის კონტრაქტი.

OKTOBERFEST — სექტემბრის სახალხო სეინობა ჟაუნხენში ჟერუნის მინდორზე; ჟავარიის ეს ღირსშესანიშნაობა დაფუძნდა 1810 წ. ოქტომბერში, როდესაც მოხდა მომავალ მეფის ჟედვიგ I და სეფექალის ჟერუნის ნიშნობა; ეს დღესასწაული არის ჟვ-

როპაში ყველაზე მასობრივი სახალხო სეირნობა; ამ დღესასწაულისთვის ხდიან სპეციალურ ლუდს; გრძელდება იგი ორი კვირა ოქტომბრის პირველ კვირადღემდე.

ოქტობერფესტის მთავარი კარავი განკუთვნილი 10 ათას ადამიანზე

OLDENBURG (ოლდენბურგი) — 1. ისტორიული მხარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში (ჟვემოლ საქსონია) მდინარე ჟეზერის შენაკადის დასავლეთით; 2. ქალაქი (ჟვემოლ საქსონია); 144 ათასი მაცხოვრებელი; უნივერსიტეტი, სასახლე ღლორძინების ეპოქის სტილში.

ოლდენბურგის გერბი

OLYMPIA («ოლიმპია») — საკანცელარო და პორტატული საბეჭდო მანქანის მარკა.

OLYMPIA WERKE AG («ოლიმპია ვერკე ღჟ») — ფირმა, რომელიც უშვებს საბეჭდო მანქანებს; დაარსებულია 1903 წ. ჟერლინში; 1923-1945 წწ. — ჟრფურტში, 1945 წ-ან. — ქ. ჟილჰელმსჰაფენში.

ფირმა «ოლიმპია ვერკე ღჟ»-ს ემბლემა

OLYMPISCHE SOMMERSPIELE IN BERLIN (ზაფხულის ოლიმპიური თამაშები ჟერლინში, XI) — 1936 წ. 1 — 16 აგვისტო.

ჟერლინის ოლიმპიადის ემბლემა

OLYMPISCHE SOMMERSPIELE IN MÜNCHEN (ზაფხულის ოლიმპიური თამაშები

მუნხენში, XX) — 1972 წ. 26 აგვისტოდან 11 სექტემბრამდე.

მუნხენის ოლიმპიადის ემბლემა

Munich 1972

OLYMPISCHE WINTERSPIELE IN GARMISCH-PARTENKIRCHEN (ზამთრის ოლიმპიური თამაშები ჟარმიშ-პარტენკირხენში, IV) — 1936 წ. 6 — 16 თებერვალი.

ჟარმიშ-პარტენკირხენის ოლიმპიადის ემბლემა

OPEL («ოპელი») — მსუბუქი ავტომობილების მარკა, რომელსაც უშვებს 1899 წ-ან ფირმა «ღღამ ოპელ ღჟ».

ღვტომობილი Opel Insignia

OPEL-WERKE — იხ. Adam Opel AG.

OPERNFESTSPIELE (საოპერო მუსიკის ფესტივალი) — ტარდება ივლისში მუნხენში.

OPTISCHE WERKE VOIGTLÄNDER GMBH («ოპტიშე ვერკე ჟოდვტლენდერ ჟმბუ») — ფირმა, რომელიც უშვებს ოპტიკას და ფოტოსაქონელს; დაარსებულია 1972 წ. აქციონერულ საზოგადოება «ჟოდვტლენდერ ღჟ»-ს საფუძველზე.

ფირმა «ოპტიშე ვერკე ჟოდვტლენდერის» ემბლემა

ORGANISATION FÜR EUROPÄISCHE WIRTSCHAFTLICHE ZUSAMMENARBEIT (ჟვროპული ეკონომიური თანამშრომლობის საზოგადოება) — შექმნილია ევროპული სახელმწიფოების მიერ 1948 წ. ჟარშალის გეგმის განსახორციელებლად; რეზიდენცია ჟარინში; შემდგომში გადაარქვეს ჟვროპული ეკონომიური თანამშრომ-

ლობის და განვითარების ორგანიზაცია.

ORGANISATION FÜR SICHERHEIT UND ZUSAMMENARBEIT IN EUROPA (OSZE) (ევროპაში უსაფრთხოების და თანამშრომლობის ორგანიზაცია (წოდ.) — *os.* Konferenz Über Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa.

OSNABRÜCK (ოსნაბრეუკი) — ქალაქი ჰავეში საქსონიაში; 164 ათასი მაცხოვრებელი; უნივერსიტეტი, ტაძარი (12-13 სს.), რატუშა (15-16 სს.), სასახლე.

ოსნაბრეუკის სავაჭრო მოედანი

OSNABRÜCK VfL («ოსნაბრეუკი ვფლ») — ქერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ოსნაბრეუკის» ემბლემა

OSRAM (ოსრამი) — სავაჭრო ნიშანი ელექტრონათურებზე (შემოკ. **Osmium + Wolfram + Legierung**-გან) — *os.* Osram GmbH.

OSRAM GMBH («ოსრამ გმბჰ») — ქერკაში უმსხვილესი ელექტრონათურების მწარმოებელი ფირმა; დაარსებულია 1919 წ.; ამჟამად იმყოფება ჰანოვერში და ჰერლინში.

ფირმა «ოსრამ გმბჰ»-ს ემბლემა

OSTALPEN (დღმოსავლეთი ღღვები) — სამთო სისტემა ღღვების აღმოსავლეთი ნაწილი ქერმანიის (ჰავარიის

მხარე), ღვსტრიის, ღღმოსავლეთ ჰვედცარიის და იტალიის ტერიტორიებზე; საზღვარი წასავლეთ და ღღმოსავლეთი ღღვებს შორის გადის ხაზზე ჰოდენის ტბა — ზემო ქადნის ველი — ჰოდეგენის უღელტეხილი — ტბა ღომო.

OSTBERLIN (დღმოსავლეთი ჰერლინი) — ქერმანიის განხეთქილების პერიოდში (1949-90 წწ.) ჰერლინის აღმოსავლეთი ნაწილის სახელწოდება (ოკუპაციის საბჭოთა ზონა); ყოფილი ჰქმნ დედაქალაქი.

OSTDEUTSCHLAND (დღმოსავლეთი ქერმანია) — ამ ტერმინით 1919 წდე აღინიშნებოდა ქერმანიის აღმოსავლეთი მხარეები; 1919-1939 წწ. — ღღმოსავლეთი და წასავლეთი შრუსიები, შოზენი, სილენია და შომერანია (იმ ტერიტორიების გამოწაკლისით, რომლებიც გადაეცა შოლონეთს); 1945 წ. შემდეგ — ჰქმნ სახელწოდება (დანარჩენ აღმოსავლეთ ტერიტორიებს ეძახდნენ «გერმანული აღმოსავლეთი ტერიტორიები»); 1990 წ-ან ასე უძახიან ფედერალურ მხარეებს ჰქმნ ყოფილ ტერიტორიაზე.

OSTEREI (სააღდგომო კვერცხი) — შეღებილი კვერცხი, ღღდგომის დღესასწაულის აუცილებელი ნიშანი; ითვლება, რომ «სააღდგომო კურდღელს» შეღებილი კვერცხები მოაქვს ღღდგომის კვირის წინა დღეს; დღით ბავშვები ეძებენ დამალულ კვერცხებს; პოპულარულია აგრეთვე სააღდგომო კვერცხები შოკოლადისგან, მარციპანისგან და ა. შ.

სააღდგომო კვერცხები

OSTERHASE (სააღდგომო კურდღელი) — ზღაპრების პერსონაჟი; მოაქვს ბავშვებისათვის შეღებილი კვერცხები და საჩუქრები ღღდგომის დღესასწაულზე.

სააღდგომო კურდღელი

OSTERMONTAG (ღღდგომის ორშაბათი) — ორშაბათი ღღდგომის კვირის შემდეგ; ოფიციალური დღესასწაული.

OSTERN (ღღდგომა) — ერთ-ერთი უმთავრესი ქრისტიანული დღესასწაული; დაწესდა ჯვარცმული ზესო ღრისტეს ამალღების აღსანიშნავად; აღინიშნება პირველ კვირადღეს გაზაფხულის ბადრი მთვარის შემდეგ.

OSTERSTRAUß (სააღდგომო თაიგული) — ღღდგომის დღესასწაულის ერთ-ერთი ნიშანი: თაიგული მწვანე ტოტებისგან, მორთული ჭრელი ბაფთებით და ცარიელი შეღებილი კვერცხებით.

სააღდგომო თაიგული

OSTFRIESISCHE INSELN (ღღმოსავლეთ-ღრიზული კუნძულები) — კუნძულები ღრდილოეთის ზღვაში; ღვემო საქსონიის მზარის ნაწილი.

OSTFRIESLAND (ღღმოსავლეთი ღრიზეთი) — გეოგრაფიული მზარე (ღვემო საქსონიის მზარე).

OSTPREUßEN (ღღმოსავლეთი შრუსია) — ჟერმანიის იმპერიის მზარე; დედაქალაქი ღონიგსბერგი; 1945 წ. შოტსდამის კონფერენციის გადაწყვეტილებით განაწილებულია შოლონეთსა და საბჭოთა ღავშირს შორის.

ღღმოსავლეთ შრუსიის გერბი

OSTSEE (ჟალტიის ზღვა) — ღტლანტიკ ოკეანეს შიდამატერიკული ზღვა ღრდილოეთ და ჟუა ჟვროპის ნაპირებთან; კვერის ჟერმანიის ღრდილო-აღმოსავლეთ სანაპიროს (ჟღეზვიგ-შოლშტადნი და ჰეკლენბურგი-წინა შომერანია); უერთდება ღრდილოეთის ზღვას წანიური სრუტეებით; სიღრმე 55-459 მ.; მას ერთვის მდინარე ოდერი; უმსხვილესი გერმანული პორტები — ღილი, ზადუბეკი, ქოლტოკი.

ჟუჟურა ჟარნემუნდემი

OSTSEE-ZEITUNG («ოსტზეე-ცადტუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის ქოლტოკში ტირაჟით 223 ათასი ეგზემპლარი.

OSTSEERAT (ჟალტიის ზღვის საბჭო) — 1992 წ. შექმნილი იმ 10 ქვეყნის საბჭო, რომლებიც ესაზღვრებიან ჟალტიის ზღვას (წანია, ჟვედეთი, ღინეთი, ჟერმანია, შოლონეთი, ზატვია, ზიტვა, ჟსტონეთი, ქუსეთი, და აგრეთვე ღორვეგია); მისი დანიშნულებაა პოლიტიკური, ეკონომიური, და კულტურული თანამშრომლობის სტიმულირება რეგიონში.

ჟალტიის ზღვის საბჭოს ემბლემა

OSTSEEWOCHE (ჟალტიის მშვიდობის კვირეული) — ჟალტიის ზღვის ქვეყნების და აგრეთვე ღორვეგიის და ზსლანდიის ყოველწლიური შეგვედრები ქ. ქოლტოკში; ტარდება 1958 წ. ან.

OSTVERTRAGE (აღმოსავლური ხელშეკრულებები) — დადებულია 1970 წ. ჟჟქ და სსსჟ, ჟჟქ და შოლონეთს შორის.

OST-WEST-HANDELSBANK (ოსტ-ზეესტ-შანდელსბანკი) — კომერციული

ბანკი ზაგნის ფრანკფურტში, დაარსებული 1971 წ.; აფინანსებს ვაჭრობას ღმრთავლეთ და წასავლეთ ქვემოქვეყნის ქვეყნებს შორის.

OST-WEST

ოსტ-ვესტ-სანდელსბანკის ემბლემა

«O TANNENBAUM, O TANNENBAUM...» («O, ღანენბაუმ, o ღანენბაუმ...») — სიმღერა, რომელსაც ასრულებენ შობის დღესასწაულზე.

OTTO («ოტო») — ფირმა «ოტო ფერზანდ ჯემბუს უნდ ჰოქჟ»-ს სარეკლამო შურნალი საქონლის კატალოგით.

ჭურნალი «ოტო»

OTTO BENECKE STIFTUNG (ოტო ჰენკეს ფონდი) — შექმნილია 1969 წ. უცხოელების დასახმარებლად, რომლებსაც სურთ განათლების მიღება ქვემოქვეყნაში; მთავარი ოფისი მდებარეობს ჰონში.

Otto Benecke Stiftung e.V.

ოტო ჰენკეს ფონდის ემბლემა

OTTO VERSAND GMBH & Co. KG («ოტო ფერზანდ ჯემბუს უნდ ჰოქჟ») — ფოსტით ვაჭრობის უმსხვილესი ფირმა; დაარსებულია 1953 წ. ვ. სამბურგში.

ფირმა «ოტო ფერზანდ ჯემბუს უნდ ჰოქჟ»-ს ემბლემა

Pp

PÄDAGOGISCHE HOCHSCHULE (პედაგოგიური უმაღლესი სკოლა) — უმაღ-

ლესი სასწავლებელი; ამზადებს მასწავლებლებს დაწყებითი, ძირითადი და რეალურ სკოლებისათვის.

PÄDAGOGISCHES INSTITUT (სამასწავლებლო ინსტიტუტი) — სასწავლო დაწესებულება ოტო, რომელიც ამზადებდა მასწავლებლებს დაწყებითი და სახალხო სკოლებისათვის; არსებობდა ზოგერთ მხარეში 60-ან წლებამდე.

PADERBORN (პადერბორნი) — ჰალაქი (ჩრდილოეთი ქვემოქვეყნის-ჰესტალია), 123 ათასი მაცხოვრებელი; შუა საუკუნეებში სანჯის წევრი; არქივის-კოპოლის რეზიდენცია; ტაძარი (11-13 სს.), რატუშა ღლორდინების სტილში.

პადერბორნის რატუშა

PADERBORN 07 SC («პადერბორნი 07 სც») — ქვემოქვეყნის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1907 წ.

კლუბ «პადერბორნის» ემბლემა

PAL (შემოკ. ინგლ. Phase Alternating Line-დან) (პალ) — ფერადი ტელევიზიის სისტემა, რომელსაც იყენებენ ქვემოქვეყნაში.

PALMBUSCH (პალმის თაიგული) — ჯობის ნიშანი სამხრეთ ქვემოქვეყნაში და ღვსტრიაში: გაფურჩქნული ტოტების თაიგული, მორთული ბაფთებით, კაკლებით და ა. შ.

PALMESELUMZUG, PALMPROZESSION (პალმის მსვლელობა) — სადღესასწაულო პროცესია ჯობის დღეს სამხრეთ ქვემოქვეყნაში და ღვსტრიაში, რომელიც წარმოადგენს იესო ჰრისტეს იერუსალიმში მსვლის იმიტაციას.

PALMSONNTAG, PALMARUM (ჯობა) (სიტყვ. პალმის კვირა) — ღლოდომის

წინა კვირა, ჟინების კვირის დასაწეი-
სი; ლესო ჟრისტეს ლერუსალიმში
შესვლის დროს მისი მაცხოვრებლები
ესალმებოდნენ მას პალმის ტოტების.

PALMWEIHE (პალმის ტოტების კურთხე-
ვა) — ბზობის საეკლესიო რიტუალი.
PALYCCA-SCHULE (სალუკას სკოლა)—
საბალეტო სკოლა ქ. შრეზდენში;
დაარსებულია 1925 წ. გერმანელი
მოცეკვავის და პედაგოგის ჟრეტ სე-
ლუკას მიერ.

სალუკას სკოლა შრეზდენში

PANKOW (სანკოვი) — ჟერლინის რაი-
ონი, სადაც 1990 წ-დე განლაგებული
იყო ყოფილი ჟსტს სამთავრობო
დაწესებულებები; ზოგიერთ შემთხვე-
ვაში იხმარება «ჟსტს მთავრობის»
მნიშვნელობით.

ჟკლესია
ჟერლინის რაიონ
სანკოვში

PARISER VERTRAGE 1954 (1954 წლის
სარიზის ხელშეკრულებები) — ხელი
მოაწერეს ჟსშ, შიდი ჟრიტანეთმა,
საფრანგეთმა, დასავლეთის სხვა
ქვეყნებმა და ჟფტს; ძალაში შევიდა
1955 წ.; მათ საფუძველზე ჟფტს შე-
ვიდა ჟსტსში და შასავლეთეეროპის
ხავშირში.

სარიზის ხელშეკრულებების ხელმოწერა:
სიერ ტენდეს-ფრანსი, ხონრად ლდენაუერი,
შნტონ ჟდენი და ჟონ ფოტერ შალესი

**PANZERAUFKLAERUNGSTRUPPE / FELD-
NACHRICHTENTRUPPE** (სატანკო დაბ-
ვერვის ნაწილები) — ჟუნდესვერის
სახმელეთო ჟარების ნაწილები.

სატანკო დაბვერვის
ნაწილების ბერეტის
ემბლემა

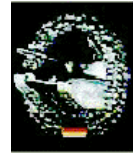
PANZERGRENADIERTRUPPE (მოტომსრო-
ლელთა ნაწილები) — ჟუნდესვერის
სახმელეთო ჟარების ნაწილები.

შოტომსროლელთა
ნაწილების ბერეტის
ემბლემა

PANZERSCHRANK DER BRD-INDUSTRIE
(ჟფტს მრეწველობის სეფი) — ქ.
შდესელდორფის სატოკანი სახელ-
წოდება, სადაც მდებარეობენ უმსხვი-
ლესი ბანკები, სავაჭრო ფირმები, სა-
დაზღვევო საზოგადოებები და სჟუ-
რის კონცერნების სამმართველოები.

PANZERTRUPPE (სატანკო ნაწილები) —
ჟუნდესვერის სახმელეთო ჟარების
ნაწილები.

სატანკო ნაწილების
ბერეტის ემბლემა

DAS PARIAMENT («შას პარლამენტ») —
ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის
სამბურგში; დაარსებულია 1951 წ.

PARLAMENTARISCHER RAT (სარლამენ-
ტის კავშირი) — 11 დასავლეთგერმა-
ნული მხარის ლანდტაგების 65 წარ-
მომადგენლის კრება ხონრად ლდენა-
უერის თავმჯდომარეობით, რომელ-
მაც 1949 წ. 23 მაისს მიიღო ჟფტს
ტირითადი კანონი.

სარლამენტის კავშირის სხდომა ხონრად
ლდენაუერის თავმჯდომარეობით

**PARIAMENTARISCH-POLITISCHER PRES-
SEDIENST** («სარლამენტარიშ-პოლი-

ტიმერ პრესედინსტ») — ჟსრუ პრეს-ბეულეტენი; გამოდის ჟონში.

PARTEI DES DEMOKRATISCHEN SOZIALISMUS (PDS) (ნემოკრატული სოციალიზმის პარტია (რსუ) — პოლიტიკური პარტია, დაარსებული 1990 წ. თებერვალში ყოფილ ჟრტ როგორც ჟრთიანი სოციალისტური პარტიის მემკვიდრე.

ნემოკრატული სოციალიზმის პარტიის ემბლემა

PASSAU (პასაუ) — ქალაქი ჟავარიამი; 48 ათასი მაცხოვრებელი; მდებარეობს მდინარეების რის და რლცის რუნაისთან შესართავთან; ცნობილია როგორც «სამი მდინარის ქალაქი»; მსხვილი სამდინარეო პორტი; ბაროკოს არქიტექტურის ძეგლები, უნივერსიტეტი.

ქალაქი პასაუ

PASSIERSCHENABKOMMEN (ქელშეკრულება საშვებზე) — დადებულია 1963 წ. 17 დეკემბერს ყოფილი ჟრტ მთავრობის და რსავლეთ ჟერლინის სენატს შორის; იგი აძლევდა დასავლეთბერლინელ მოქალაქეებს საშობაო და საახლწლო დღესასწაულების დროს ნათესავების მონახულებას ლდმოსავლეთ ჟერლინში.

PATE (ნათლია) — პირები (3-ან 6-დე), ამორჩეულნი ბავშვის დაბადების დროს, რომლებიც შემდგომში თამაშობენ დიდ როლს ქორწინების რეიმში, დღეობებში და სხდა საოჯახო დღესასწაულებში.

PAULSKIRCHE (რმინდა პავლეს ეკლესია) — ყოფილი ლუთერანული ეკლესია რადინის რრანკფურტში, რომელშიც 1848-1849 წწ. ატარებდა სხდომებს ჟროგნული კრება; ამჟამად — მემორიალური მენობა.

რმინდა პავლეს ეკლესია რრანკფურტში

PDS — იბ. Partei des Demokratischen Sozialismus.

PEENEMÜNDE (ნენემუნდე) — დასახლებული პუნქტი ტეკლენბურგი-რინა რომერანიაში; 1937 წ. აქ იყო შექმნილი სარაკეტო პოლიგონი და კვლევითი ცენტრი; 1942 წ-ან ტარდებოდა რეო-2 რაკეტის გამოცდები; 1945 წ. მოწყობილობა და კონსტრუქტორების და ინჟინრების ჯგუფი გადაიყვანეს რყყ.

ჟერმანტის მალახინოსნები რეო-2 რაკეტის გამოცდაზე. 1943 წ. 26 მაისი (ცენტრში — ადმირალი ტიონტიცი; მარჯვნივ — რაკეტების კონსტრუქტორი ჟერნერ ფონ რაუნეი)

PELIKAN («სელიკანი») — საკანცელარო საქონლის გამომშვები ფირმის სავაჭრო ნიშანი.

ფირმა «სელიკანის» ემბლემა

PELLWORM (სელვორმი) — ერთ-ერთი ხრდილო-ფრიზული კუნძულებიდან.

კუნძულ სელვორმის ლანდშაფტი

PENNÄLER — სალაპ. გიმნაზიის მოსწავლე.

PENNE — სკოლ. გიმნაზია; სკოლა, რომელიც იძლევა სიმწიფის ატესტაციის მიღების უფლებას.

PERGAMON-MUSEUM (სერგამის მუზეუმი) — ძველი ხელოვნების მუზეუმი, მდებარეობს ჟერლინში «ტუზუუმების კუნძულზე»; მთავარი ექსპონატი — სკულპტურული გამოსახულება ანტიკურ ქალაქ სერგამიდან ტცირე რზიაში (ძვ. წ. 180-160 წწ.), რომელზეც გამოსახულია ღმერთების ბრძოლა გიგანტებთან.

სერგამის მუზეუმი

PERLE AN DER SPREE (მარგალიტი ჟრევეზე) — ჟერლინის პოეტური სახელწოდება.

PERLE DER MÄRKISCHEN SCHWEIZ (ჟრანდენბურგის ჟვედარის მარგალიტი) — ქ. ჟუკოვის (ჟტრაუსბერგის მახლობლად, ჟრანდენბურგის მხარეში) ხატოვანი სახელწოდება; ასე მას უძახდა ცნობილი გერმანელი მწერალი ციოდორ ჟონტანე.

PERLE DER NORDSEE (ხრდილოეთის ზღვის მარგალიტი) — კუნძულ ზილტის პოეტური სახელწოდება.

PERLE DES BAROCK (ბაროკოს მარგალიტი) — ქ. შრეზდენის ხატოვანი სახელწოდება.

PERLON (პერლონი) — პოლიამიდის ბოჭკოს სახელწოდება ჟერმანიაში.

PETERSBERGER ABKOMMEN (სეტერსბერგის ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია 1949 წ. 2 ნოემბერს დასავლეთის ქვეყნების უმაღლესი კომისრების და ჟაჟს კანცლერის ღონრად ღდენაუერის მიერ; ითვალისწინებდა საოკუპაციო სტატუსის ზოგიერთ ცვლილებებს, უხსნიდა ჟედერაციულ ქესპუბლიკას მისავალს ჟეროპულ საბჭოში, ითვალისწინებდა მძიმე მრეწველობის საწარმოების დემონტაჟის შეწყვეტას.

PETERSFENNIG (სიტყვ. პფენიგი რმ. სეტრესთვის) — კათოლიკების ყოველწლიური ნებაყოფლობითი შესატანი ჟატკანის სასარგებლოდ.

PETRI DANK! (ტადლობა მოციქულ სეტრეს!) — პასუხი წარმატებული თევზჭერის სურვილებზე.

PETRI HEIL! (ჟისურვებ წარმატებულ თევზჭერას!) (სიტყვ. შიდება მოციქურ სეტრეს!) — მეთევზების მისალმება; დაკავშირებულია რმ. სეტრეს სახელთან, რომელიც ითვლება მეთევზების მფარველად.

PFADFINDER (სკაუტი, ბოდსკაუტი) (სიტყვ. მეძებარი) — წვერი საბავშვო და ჳბუკთა ორგანიზაციის, შექმნილი ინგლისელი «ბოდსკაუტების» მაგალითზე; ჟეროპის მრავალ ქვეყანაში არსებული ასეთი ორგანიზაციის მიზანს წარმოადგენს ბავშვებსა და მოზარდებში ამხანაგობის სულის აღზრდა.

ჟერმანელი სკაუტების ემლემა

PFALZ (სფალცი) — ქაილანდ-სფალცის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

DIE PFALZ BEI KAUB AM RHEIN (სფალცი ღაუბასთან ქაინზე) — ყოფილი საბაჟო კარიბზე, ამუნებულია 14 ს.; მდებარეობს კუნძულზე (ქაინლანდ-სფალცის მხარე).

სფალცი ღაუბასთან ქაინზე

PFALZ / RHEINPFALZ (სფალცი) — ისტორიული მხარე ჟერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში, ქაინის ზემო და შუა დინებაში.

ქაინპფალცის გერბი

PFALZER BERGLAND (სფალცის მთიანი მხარე) — თვალწარმტაცი ადგილი მთებ სფალცს და სუნსრდუკს შორის.

სფალცის მთიანი მხარე

PFALZER WALD (შვალცის ზეე) — მთე-ბი ქვეყნიის სამხრეთ-დასავლეთში (ჰაიდელანდ-შვალცი); ნაკრძალი.

შვალცის ზეე

PFANNKUCHEN — ნამცხვარი ტკბილი საჩურთით.

შვანკუხენი

PFEFFERKUCHEN (თაფლის პური) — ნამცხვარი თაფლით და საკანშით.

შეფერკუხენი

PFEFFERKUCHENHAUSCHEN (თაფლის პურის სახლი) — საშობაო საჩუქარი: ტკბილეულით მორთული თაფლის პურის სახლი, რომელიც მოაგონებს ჯადოქრის თაფლის პურის სახლს ძმები ჰრიმების ზღაპრიდან «ჰენსელი და გრეტელი» («Hänsel und Gretel»).

თაფლის პურის სახლი

PFENNIG (პფენიგი) — გერმანული მონეტა; 1871 წ-ან უდრის მარკის 1/100.

50 პფენიგი. 1920 წ.

PFINGSTEN (სამება) — ქრისტიანული დღესასწაული, აღინიშნება ღვთა-

მის შემდეგ 50-ე დღეს სულთმოფინების აღსანიშნავად.

PFINGSTMAIE — *იხ.* Maie.

PFINGSTMONTAG (სამების მეორე დღე) — ქვეყანაში ოფიციალური დღესასწაული.

PFINGSTOCHSE (ხარი, მორთული სამების დღეს) — სამხრეთგერმანული წესი: ხარის მორთვა ბაფეთით და გვირგვინებით საზაფხულო საძოვრებზე გადამყვანის წინ სამების მეორე დღეს.

PFINGSTREITEN (დოლი სამებაზე) — მხედრების ტრადიციული შეჯიბრება სამების დღესასწაულის დროს.

PFINGSTSONNTAG (სამების პირველი დღე) — ქვეყანაში ოფიციალური დღესასწაული.

PFLAUMENTOFFEL — საკვამურის მწმენდავის ფიგურა, გაკეთებული შავი ქლიავისგან და დამაგრებული ხის ღეროზე.

შვლაუმენტოფელი

PFORTE DES SCHWARZWALDES (შვარცვალდის წიშკარი) — ქ. შვორცხადმის ხატოვანი სახელწოდება (ყადენ-ჴდურტემბერგი).

PFORTE ZUM THÜRINGER WALD (დურინგიის ზეის ჰიშკარი) — ქალაქ ღრნშტადტის ხატოვანი სახელწოდება.

PFORZHEIM (შვორცხადმი) ქალაქი ყადენ-ჴდურტემბერგში; 114 ათასი მაცხოვრებელი; ქვეყნიის საოქრომკვდლო მრეწველობის ცენტრი; ქალაქს ხატოვანად უწოდებენ «შვარცვალდის ჰიშკარს» («die Pforte des Schwarzwaldes»).

ქალაქი შვორცხადმი

PFÜLLENDORF SC («*სფელენდორფი სხ*») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «*სამზრეთის*» საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი
«*სფელენდორფის*»
ემბლემა

PHOTOKINA («*ფოტოკინა*») — საერთაშორისო ფოტოგამოფენა, ტარდება ღოდონში (ჩრდილოეთ შადინი-ჟესტვალია).

ჟამოფენა
«*ფოტოკინას*»
ემბლემა

PIEFKE (პიფკე) — 1. ჭკუამოკლე, პატივმოყვარე ადამიანი; 2. გერმანელების დამცინავი სახელწოდება ღესტრიაში.

PIONIERTRUPPE (საინჟინრო ნაწილები) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ნაწილები.

საინჟინრო ნაწილების
ბერეტის ემბლემა

PILLNITZ (პილნიტცი) — საქსონელი კურფურსტების და მეფეების საზადესულ რეზიდენცია შრეზდენტან ახლოს ჟლების სანაპიროზე.

პილნიტცის სასახლე

PINAKOTHEK (პინაკოთეკა) — სამეფო ან სათავადო სამხატვრო გალერეა; ცნობილია ძველი და ღზალი პინაკოთეკები (Alte und Neue Pinakothek) ჭდუნხენში.

PIRMASENS (პირმაზენსი) — ქალაქი შადნლანდ-შვალცში; 54 ათასი მაცხოვრებელი; ჟერმანიის ფესხაცმ-

ლის მრეწველობის ცენტრი (400 ფაბრიკა).

PLANTEN UND BLOMEN (პლანტენ უნდ ბლომენ) (*სიტყვს*. მცენარეები და ყვავილები) — უმსხვილესი პარკი შამბურგში.

შამბურგის პარკის
ერთ-ერთი კუთხე

PLATTDEUTSCH — იხ. Niederdeutsch.

PLAUEN (შლაუენი) — ქალაქი საქსონიაში; 79 ათასი მაცხოვრებელი; განსაკუთრებულად ცნობილია პლაუენური მაქმანები.

შლაუენის გერბი

შლაუენის რატუშა

PLAUER SEE (შლაუერ ზეე) — 1. ტბა ჟრანდენბურგის მხარეში; 2. ტბა ჭეკლენბურგ-ჩინა შომერანიაში.

POEL (შდოლი) — კუნძული ჟალტის ზღვაზე ქალაქ ჟისმართან ახლოს.

ღუნძულ შდოლის შუქურა

POLITIKER DER ERSTEN STUNDE (პირველი საათის პოლიტიკოსები) — ასე უწოდებდნენ შასავლეთ ჟერმანიაში

მე-2 ტსოფლიო ომის შემდეგ იმ პოლიტიკოსებს, რომლებიც აქტიურად გამოდიოდნენ ქვეყანაში დემოკრატიული ტრადიციების დახერხვისათვის.

POLIZEI-ANWÄRTER (პოლიცად-ანვერტერი) — რიგითის წოდება პოლიციაში.

POLIZEIBEZIRKSÖBERMEISTER (პოლიცადბეცირკს-ობერმადსტერი) — ერთ-ერთი საშუალო ჩინოსანი პოლიციაში.

POLIZEI DER BRD (ქრძ პოლიცია) — ძირითად ამოცანებს ასრულებს მხარეების პოლიცია (დაცვის პოლიცია, სისხლის სამართლის პოლიცია, სამდინარეო პოლიცია და მორიგე პოლიცია), და ზოგიერთ კერძო ამოცანებს — ფედერალური პოლიცია (ფედერალური საზღვრის დაცვა); წოდებები: რიგითები, უმცროსი და საშუალო ჩინები — პოლიცად-ანვერტერი, პოლიცად-უნიტერვახმისტრი, პოლიცად-ვახმისტრი, პოლიცად-ობერვახმისტრი, პოლიცადრევირ-ობერვახმისტრი, პოლიცად-ჰაუპტვახმისტრი, პოლიცად-მადსტერი, პოლიცად-ობერმადსტერი, პოლიცადრევირ-კომისარი; უფროსი ჩინები — პოლიცად-კომისარი, პოლიცად-ობერკომისარი, პოლიცად-ჰაუპტ-კომისარი; უმაღლესი ჩინები — პოლიცად-რატი, პოლიცად-ობერრატი, პოლიცად-დირექტორი, პოლიცად-პრეზიდენტი.

ქვეყნის პოლიციის სამკლავე ნიშანი

POLIZEIDIREKTOR (პოლიცად-დირექტორი) — ერთ-ერთი უმაღლესი ჩინი პოლიციაში.

პოლიცად-დირექტორის სამხრეები

POLIZEIHAUPTKOMMISSAR (პოლიცად-ჰაუპტკომისარი) — ერთ-ერთი უფროსი ჩინი პოლიციაში.

პოლიცად-ჰაუპტკომისარის სამხრეები

POLIZEIHAUPTWACHTMEISTER (პოლიცად-ჰაუპტვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIKOMMISSAR (პოლიცად-კომისარი) — ერთ-ერთი უფროსი ჩინი პოლიციაში.

პოლიცად-კომისარის სამხრეები

POLIZEIMEISTER (პოლიცად-მადსტერი) — ერთ-ერთი საშუალო ჩინი პოლიციაში.

პოლიცად-მადსტერის სამხრეები

POLIZEIOBERKOMMISSAR (პოლიცად-ობერკომისარი) — ერთ-ერთი უფროსი ჩინი პოლიციაში.

პოლიცად-ობერკომისარის სამხრეები

POLIZEIOBERMEISTER (პოლიცად-ობერმადსტერი) — ერთ-ერთი საშუალო ჩინი პოლიციაში.

პოლიცად-ობერმადსტერის სამხრეები

POLIZEIOBERRAT (პოლიცად-ობერრატი) — ერთ-ერთი უმაღლესი ჩინი პოლიციაში.

პოლიცად-ობერრატის სამხრეები

POLIZEIOBERWACHTMEISTER (პოლიცად-ობერვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIPRÄSIDENT (პოლიცად-პრეზიდენტი) — უმაღლესი ჩინი პოლიციაში.

პოლიცია-პრეზიდენტის
სამხრები

POLIZEIRAT (პოლიცია-რატი) — ერთ-ერთი უმაღლესი ჩინი პოლიციაში.

პოლიცია-რატის სამხრები

POLIZEIVIERKOMMISSAR (პოლიციადრევირ-კომისარი) — ერთ-ერთი საშუალო ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIVIEROBERWACHTMEISTER (პოლიციადრევირ-ობერვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIUNTERWACHTMEISTER (პოლიციადუნტერვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLIZEIWACHTMEISTER (პოლიციადვახმისტრი) — ერთ-ერთი დაბალი ჩინი პოლიციაში.

POLTERABEND (პოლტერაბენდი) — საღამოს წვეულება ქორწილის წინა დღეს.

POMMERN (პომერანია) — ისტორიული მხარე ჯალციის ზღვის სანაპიროზე; განირჩევა ჩინა და ოკანა პომერანია; 1170 წ-ან საჰერცოგო, 1815-1945 წწ. შრუსიის პროვინცია; მთავარი ქალაქი შტეტინი; მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ მთლიანად ოკანა და ჩინა პომერანიის ნაწილი მდინარე ოდერის აღმოსავლეთით გადაეცა პოლონეთს; პომერანიის ნაწილი ოდერის დასავლეთით შედის ფედერალურ მხარეში ტეკლენბურგი-ჩინა პომერანია.

პომერანიის გერბი

PORSCHE («პორშე») — მსუბუქი და სპორტული ავტომანქანების მარკა, რომელსაც უშვებს ფირმა «Dr. Ing. h.c. F. Porsche AG»; ფირმა დაარსებულია 1931 წ. შტუტგარტში ინჟინერ-კონსტრუქტორის ფერდინანდ პორშეს მიერ (1875-1951 წწ.).

ავტომანქანა
Porsche 911
Turbo

PORSCHE KG («პორშე ჰა») — ფირმა, დაარსებული 1931 წ. შტუტგარტში ინჟინერ-კონსტრუქტორის ფერდინანდ პორშეს მიერ (1875-1951 წწ.); უშვებს სპორტულ ავტომანქანებს ჰაერთ გაგრილების ძრავებით.

ფირმა «პორშე»
ემბლემა

PORTA NIGRA (პორტა ჩიგრა) (ლათ. შავი ჭიშკარი) — რომაული ეპოქის ქალაქის ჭიშკარი (აშენებულია ახ. წ. 2 ს.) ღრინში; ქვეყნის ტერიტორიაზე რომაული არქიტექტურის ერთ-ერთი საუკეთესო ძეგლი.

ღრინის
პორტა ჩიგრა

PORTA WESTFALICA — იხ. Westfälische Pforte.

PORZELANMANUFAKTUR MEIßEN (მაღსენის ფაიფურის მანუფაქტურა) — ქვეყანაში უძველესი ფაიფურის საწარმო, დაარსებული 1710 წ. ქ. მაღსენში (საქსონია).

მაღსენის ფაიფურის მანუფაქტურა

PÖSSNECK VfB («პოსნეკი ფე») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.

კლუბი «პოსნეკის»
ემბლემა

POTSDAM (პოტსდამი) — ქალაქი, ჰრანდენბურგის მხარის ადმინისტრაციული ცენტრი; 140 ათასი მაცხოვრებელი; მსხვილი კულტურული და ტურისტული ცენტრი; მდებარეობს მდინარე ჰაფელზე და ტემპზე ჰერლინის სამხრეთ-დასავლეთით; პირველი ცნობები 10 ს.; მე-18 ს-ან შრუსის მეფეების მეორე რეზიდენცია; სასახლეები, პარკები, ეკლესიები, მუზეუმები, თეატრები; ყველაზე მეტად ცნობილია საპარკო ანსამბლი სან-სუსი; ღინოსა და ტელევიზიის ომალღესი სკოლა, მსოფლიოში განთქმული კინოსტუდია «ჰაბელსბერგი», ასტროფიზიკური ობსერვატორია.

პოტსდამის გერბი

სასახლე სან-სუსი

POTSDAMER — იბ. Radler.

POTSDAMER ABKOMMEN (პოტსდამის ხელშეკრულებები) — ხელმოწერილია 1945 წ. 2 აგვისტოს პოტსდამის ღონღერენციაზე.

პოტსდამის ღონღერენციის მთავარი პირები: ო. ღერხილი, შ. ღრუმენი, ჯ. სტალინი

POTSDAMER KONFERENZ 1945 (პოტსდამის 1945 წ. ღონღერენცია) — სსსრ (სტალინი), ღსშ (ღრუმენი) და შიდი ჰრიტანეთის (ღერხილი, 25 ი-

ლისიდან — ჟტი) მთავრობების მეტაურების კონფერენცია, რომელიც მიმდინარეობდა 17 ივლისიდან 2 აგვისტომდე ქ. პოტსდამში; მიიღო გადაწყვეტილება ჟერმანიის დემილიტარიზაციაზე და დენაციფიკაციაზე, გერმანული მონოპოლიების მოსპობაზე, რეპარაციებზე, პოლონეთის დასავლეთ საზღვარზე, გერმანელების გასახლებაზე ჟერმანიის აღმოსავლეთ მხარეებიდან.

პოტსდამის ღონღერენცია

POUR LE MERITE (ღრ. «შამსახურებისათვის») — შრუსის მეფის ჟრიდრის II შიდის (1712-1786 წწ.) მიერ 1740 წ. დაარსებული ორდენი სამხედრო და სამოქალაქო დამსახურებისათვის; 1952 წ-ან — ჟფტ უმაღლესი ჯილდო მეცნიერებასა და ხელოვნებაში (Pour le merite für Wissenschaften und Kunst).

შრუსის ორდენი «შამსახურებისათვის»

PPP — იბ. „Parlamentarisch-Politischer Pressedienst“.

PRALINE (პრალინე) — შოკოლადის კამფეტი მარციპანის სახურთით.

PRANGSTANGE (სურათოვანი ჟოკი) — «სამამილო ხის» ნაირსახეობა; 8 მ. სიღრმის ჟოკი, გარემოჭრული ყვავილებით, სიმწვანით, ფერადი ნართით; გამოიყენება სვლელობების დროს სამებაზე.

სურათოვანი კოკი

PRÄSIDENT DES BUNDESRATES (ბუნდეს-რატის პრეზიდენტი) — ქერმანიის პარლამენტის მეორე პალატის მეთაური.

PRÄSIDENT DES VERWALTUNGSBEZIRKES (ადმინისტრაციული ოლქის პრეზიდენტი) — ადმინისტრაციული ოლქის სამართველოს მეთაური.

PRENZLAUER BERG (სრენცლაუერ ქერგი) — ღერლინის საქალაქო რაიონი.

სრენცლაუერ ღერგი

PREUßEN (სრუსია) — სახელმწიფო, შემდეგ ქერმანიის მხარე (1945 წ-დე); ისტორიული ბირთვი — ღრანდენბურგი, რომელიც 1618 წ. გაერთიანდა სრუსიის საჰერცოგოსთან (რომლის დასაბამია 1525 წ.); ბრანდენბურგულ-სრუსიული სახელმწიფო 1701 წ. გახდა სამეფო (დედაქალაქი ღერლინი); 18-19 სს. სრუსიელმა მეფეებმა სოგენცოლერნის დინასტიიდან გააფართოვეს სახელმწიფოს ტერიტორია, 1871 წ. სრუსიის მეთაურობით დასრულდა ქერმანიის გაერთიანება, სრუსიის მეფე გახდა ქერმანიის იმპერატორი; 1918 წ. მონარქია დაემხო, სრუსია გახდა ქერმანიის ერთ-ერთი მხარე; 1945 წ. სრუსია გაიყო ცალკეულ მხარეებად; 1947 წ. საკნოტროლო საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება სრუსიის სახელმწიფოს ლიკვიდაციაზე.

სრუსიის გერბი

სრუსიის დროშა

PREUßEN MÜNSTER SC («სროდენ ტდუნსტერ სც») — ქერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ხრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ფლუბ «სროდენ ტდუნსტერის» ემბლემა

PRIMA (პრიმა) (ლათ. primus პირველი) — გიმნაზიის ორი ბოლო კლასი (მე-8 და მე-9).

PRINTE — თაფლის პური წმინდანების ფიგურების გამოსახულებით.

PRINZ-ALBRECHTSTRAßE (სრინც-ალბრეხტმტრასე) — 1. ღერლინის ქუჩის სახელწოდება, სადაც მდებარეობდა გესტაპო (**Geheime Staatspolizei**-დან, სახელმწიფო საიდუმლო პოლიცია); 2. თვით გესტაპოს სახელწოდება.

ქუჩობა, რომელშიც მდებარეობდა გესტაპო

PRO 7 («სრო 7») — ქერმანიის ერთ-ერთი კერძო სატელევიზიო პროგრამა.

სროგრამა «სრო 7»-ის ემბლემა

PROLETARIERIN UNTER DEN DEUTSCHEN GROSSTÄDTEN (ქალაქი-პროლეტარი მსხვილ გერმანულ ქალაქებს შორის) — ქ. ღემნიცის ხატოვანი სახელწოდება.

PUMA (სუმა) — ქვეითის საბრძოლო მანქანა; საბრძოლო მასა — 31,5 ტ.; ეკიპაჟი — 3 კაცი; წარმოების თარიღი: 2007 წლიდან.

ქვეითის საბრძოლო მანქანა «*შუმბა*»

PUMPERNICKEL (პუმპერნიკელი) — ვესტფალური პურის ნაირსახეობა სამად ნაფქვაკვი ჭვავისგან; აქვს მოტკბო გემო.

შუმპერნიკელი

QUARTA (ყვარტა) (ლათ. quartus მე-ოთხე) — გიმნაზიის მესამე კლასი.
QUEDLINBURG *n* (ყვედლინბურგი) — ქალაქი ჴარცის მთების ჩრდილოეთ კალთასთან (საქსონია-ჰანოვერის მხარე); მე-10-12 სს. ეკლესიები, მე-15-16 სს. ფახვერკული სახლები, მე-16-18 სს. ციხესიმაგრე; ტურიზმის ცენტრი.

ყვედლინბურგის ციხესიმაგრე

QUELLE («*ყველე*») (სიტყვს. წყარო) — სარეკლამო ჟურნალი საქონლის კატალოგით, რომელიც იგზავნება ფოსტით სავაჭრო ფორმა «*ჴროსფერბანდჰაუს ყველე ჴუსტაგ ყიკედანც*»-ის მიერ.

«ყველე» კატალოგი

Qq

QUALITÄTSWEIN (სამარკო) (სიტყვს. ხარისხოვანი ღვინო) — სუფრის ღვინოზე უფრო მაღალი ხარისხის ღვინო, რომელმაც გაიარა სახელმწიფო ექსპერტიზა.

QUALITÄTSWEIN MIT PRÄDIKAT (სამარკო ღვინო პრედიკატით) — უმაღლესი ხარისხის ღვინო, რომელიც დადასტურებულია სახელმწიფო ექსპერტიზით.

QUELLE FÜRTH («*ყველე ჴურტი*») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ყველე ჴურტის» ემბლემა

QUINTA (კვინტა) (ლათ. quintus მეხუთე) — გიმნაზიის მეორე კლასი.

სამარკო ღვინო პრედიკატით

QUARKKUCHEN (კვარკკუხენი) — *იხ.* Käsekuchen.

Rr

RADARFALLE (რადარის მახე) — ავტომატური მოწყობილობა, რომელიც

ზომავს ავტომანქანების სიჩქარეს და უღებს ფოტოსურათს მათ, ვინც გადაამეტებს ნებადართულ სიჩქარეს; ჩვეულებრივ დგავენ სანქაროსნო ავტომაგისტრალებზე; სალაპარაკო სახელწოდება Starenkasten («შომიების საბუდარი»).

ქადარის მახე

რთველობა; შუა საუკუნეებში რატუშას ამენებდნენ საბაზრო მოედანზე; როგორც წესი, აქვს საზეიმო დარბაზი მე-2 სართულზე და საათის კოშკი.

ყერლინის რაიონ ყდონებურგის რატუშა

RADIKALENERIASS (ბრძანებულება რადიკალებზე) — დადგენილება «აკრძალვა პროფესიებზე», მიღებული სამხარეო მთავრობების მეთაურების მიერ 1972 წ.

RADLER (სამშ.-გერმ. რადლერი) — გამაგრირებული სასმელი: ლუდი გაზავებული სანახევროდ ლიმონათით.

RAF (ჩქრფ) — *იხ.* Rote-Armee-Fraktion.

RASTHAUS (რასტჰაუსი) — სასტუმრო რესტორანით ავტოტურისტებისათვის, ჩვეულებრივ ავტოსტრადებზე.

ქასტჰაუსი

RATHAUSPARTEIEN (რატუშული პარტიები) — *ხუმრ.* ქვერმანიის მოქალაქეების დროებითი დაჯგუფებები, რომლებიც ერთიანდებიან ადგილობრივი მუნიციპალური ამოცანების გადასაწყვეტად.

RATSHERR (რატსჰერი) — საქალაქო საბჭოს ან თემის საბჭოს წევრი.

RATSKELLER (რატუშის სარდაფი) — რესტორანი, რომელიც მდებარეობს რატუშის სარდაფში ან პირველ სართულზე.

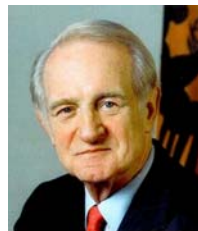
ბდუნენის რატუშის სარდაფი

RASTSTÄTTE (დასვენების ადგილი) — ავტოსადგომი კაფეთი (რესტორნით), გასამართავი სადგურით და სერვისული მომსახურებით.

ქასტმტეტე

RAU ჩქ KDQHV (ჩაუ როჰანეს) (1931 — 2006 წწ.) — ქვერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1999 — 2004 წწ. (ჩქრწ); ამ პოსტზე შეცვალა ჩომან უსერცოგი.

როჰანეს ჩაუ (1931–2006)

RATHAUS (რატუშა) — შენობა, რომელიც მდებარეობს საქალაქო თვითმ-

RAUCHERAAL (შებოლილი გველთევზა) — პოპულარული დელიკატესი.

RAUCHERMANNCHEN (მწვეველი) — სამობაო სუვენირი მწვეველი ადამიანის სახით მოსაწევი სახანთლებით.

RAVENSBRÜCK (ჩავენსბრუეკი) — მემორიალი ყოფილი ნაცისტური ქალთა საკონცენტრაციო ბანაკის ადგილას ქ. ჟერუსტენბურგის მახლობლად (ჟერანდენბურგის მხარე); გახსნილია 1959 წ.

ჩველი ჩავენსბრუეკის მემორიალში

REALSCHULE (რეალური სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა (მე-5-10 კლასები) სწავლის სხვადასხვა (ტექნიკური, კომერციული, სოფლის-სამეურნეო და ა. შ.) ორიენტაციით; შექმნილია 1964 წ. არასრული საშუალო სკოლის საფუძველზე.

RECLAM-HEFT («ჩეკლამ-რეველი») — გამოცემლობა «ფილიპ რეკლამ უმცროსის» ჯიბის ფორმატის წიგნი.

RECLAM VERLAG («ჩეკლამ ფერლაგი») — გამოცემლობა, დაარსებული 1947 წ. შტუტგარტში; გამოსცემს იაფი ჯიბის წიგნების სერიას, «ინფორმაციული ბიბლიოთეკას», ცნობარებს ხელოვნებაზე და სხვა ლიტერატურას.

RECKLINGHAUSEN (ჩეკლინგჰაუზენი) — ქალაქი ჩურის მხარეში, ჩრდილოეთ ჩადნ-ჩესტვალაიაში; პორტი ჩადნ-სერნეს არხზე; 120 ათასი მაცხოვრებელი; ყოველწლიური ჩელოვნების ჩურის ფესტივალი.

სამობაო ბაზრობა ჩეკლინგჰაუზენში

REEPERBAHN (ჩეპერბანი) — ქუჩა შამბურგში, ცნობილი თავისი გასართობი დაწესებულებებით.

ჩეპერბანი

REFORMATION (ჩეფორმაცია) — ფართო რელიგიური და საზოგადოებრივი მოძრაობა ცენტრალურ და წასავლეთ ჟეროპაში მე-16 ს., რომლის შედეგადაც წარმოიშვა სომის უაპისგან დამოუკიდებელი (პროტესტანტული) ეკლესიები; დაიწყო ქვემოქვეყნისაში ჟარტინ ჟუთერის გამოვლით, რომელმაც გამოაცხადა თავისი ცნობილი თეზისები.

ჟუკას ჩრანახ
ოფროსი.
ჟარტინ ჟუთერის
პორტრეტი

REFORMATIONSFEST (ჩეფორმაციის წლე) — აღინიშნება ევანგელიკურ ეკლესიაში ჟარტინ ჟუთერის მიერ ქ. ჟიტენბერგში 1517 წ. 31 ოქტომბერს 95 თვისიზის გამოცხადების აღსანიშნავად; ეს თარიღი ითვლება ჩეფორმაციის დასაწყისად.

REFORMHAUS (რაციონალური კვების პროდუქტების მაღაზია) — მაღაზიების ქსელი, რომლებშიც იყიდება ეკოლოგიურად სუფთა დიეტური პროდუქტები და სამკურნალო მცენარეები.

ჩაციონალური
კვების მაღაზიების
ემბლემა

REGENSBURG (ჩეგენსბურგი) — ქალაქი ჟავარიაში; პორტი რუნაიზე; 119 ათასი მაცხოვრებელი; უნივერსიტეტი; რომანული და გოტიკური ეკლესიები, ტაძარი (13-16 სს.), ჩველი რატემა (14 ს.).

REGIERUNGSINSPEKTOR

(რეგირუნგისინსპექტორი) — უმაღლესი ჩინონების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSOBERAMTMANN (რეგირუნგ-სობერამტმანი) — უმაღლესი ჩინონების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSOBERINSPEKTOR (რეგირუნგ-სობერინსპექტორი) — უმაღლესი ჩინონების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSOBERSEKRETAR

(რეგირუნგსობერსეკრეტარი) — საშუალო ჩინონების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSPRÄSIDIUM (რეგირუნგს-პრეზიდიუმი) — ადმინისტრაციული ოლქის მმართველობა.

REGIERUNGSRAT (რეგირუნგსრატი) — უმაღლესი ჩინონების ერთ-ერთი კატეგორია.

REGIERUNGSSEKRETAR (რეგირუნგსსეკრეტარი) — საშუალო ჩინონების ერთ-ერთი კატეგორია.

REICHSTAGSVERHULLUNG (რაიხსტაგის მოფარდვა) — ამერიკელი მხატვრების ჩრისტო და ჟან-კლოდის (Christo, Jeanne-Claude) აქცია 1995 წ. იენის-ივლისში, რომლის დროსაც რაიხსტაგის შენობა ჟერლინში მისი გადაკეთების წინ ორი კვირით მოფარდული იყო სპეციალური ვარცხლისფერა ქსოვილით.

შოფარდული რაიხსტაგი

REIHENHAUS — რიგითი გაშენების სახლი (ერთგვაროვანი ერთსართულიანი სახლები დგანან ერთ რიგში).

ჩაიკენპაუსი

RENNSTEIG (ჩენშტაიგი) — მთის გზა ჟერინგიაში; სიგრძე 168 კმ.; გადის მთის გრენილის ჟერინგის ჟეის თხემზე; პოპულარული სატურისტო მარშრუტი.

ჩენშტაიგი ზამთარში

REPUBLIKANER (REP) (ჩეკსუბელიკელების პარტია) — მემარჯვენე პოლიტიკური პარტია; დაარსებულია 1983 წ.

ჩეკსუბელიკელების პარტიის ემბლემა

RESIDENZ DER MUSEN (მუზების რეზიდენცია) — ზღუნენის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც ცნობილია როგორც ხელოვნების ქალაქი.

REUTLINGEN 05 SSV («ჩაიკენინგენ 05 სსშ») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

კლუბი «ჩაიკენინგენის» ემბლემა

REWE-GRUPPE (ჩევე-ჯგუფი) — საცალო ვაჭრობის ერთ-ერთი უმსხვილესი გაერთიანება, დაარსებულია 1920 წ. ჟილნში.

ჩევე-ჯგუფის ემბლემა

RHEIN (ჩაინი) — ჟეროპის უმსხვილესი მდინარე; სიგრძე 1320 კმ., სათავე ღლებში (შვეიცარიის კანტონი ჟრაუბენდენი), მიედინება ჟოდენის ტბის და ზემორაინის დაბლობის გავლით, გადაკვეთს ჩაინის ჟიქალოვან მთებს და ჟუაეროპულ ვა-

კეს, ჩაედინება ჩრდილოეთის ზღვაში; ძირითადი შენაკადენბი: ღარე, ჭოზელი, ჭაასი, ჩეკარი, ჭადნი, ქური; ქადნი — მნიშვნელოვანი სატრანსპორტო მაგისტრალია ინტენსიური ნაოსნობით (ზემოთ ქაზელამდე); შეერთებულია არხებით ქონასთან, ჭარნასთან, ჟებერთან, ჟლბასთან, ჟმსთან; უმსხვილესი ქალაქები ქადნიზე: ქაზელი (ჟვედცარია), სტრასბურგი (საფრანგეთი), ჭანპადმი, ღობლენცი, ჟონი, ღდოლნი, ჭუგსბურგი (ჟერმანია), ქოტერდაში (ჟოლანდია).

ქადნი-სერნეს არხი

RHEINHESSEN (ქადნიჰესენი) — მოსავლიანი ადგილი ქადნილანდ-ჟფალცში ქადნის მარცხენა ნაპირზე ქალაქებს ჟორმს და ქინგენს შორის; განვითარებულია მევენახეობა.

ქადნიჰესენი

ჭდინარე ქადნი

RHEIN-MAIN-DONAU-GROßSCHIFFFAHRT-SWEG (წიდი სანაოსნო გზა ქადნი-ჭადნი-წუნაი) — წყლის სატრანსპორტო არტერია, რომელიც აერთიანებს ჩრდილოეთის და ქავ ზღვებს (3500 კმ.); გადის ქადნიზე, ჭადნიზე, ჭადნი-წუნაის არხზე და წუნაიზე; გახსნილია 1992 წ.

RHEINISCHN-WESTFALISCHES ELEKTRIZITÄTWERK AG (RWE) («ქადნიშ-ვესტფალიშეს ელექტრიციტეტსვერკ ღი») — ელექტროენერჯის მწარმოებელი და გამანაწილებელი უმსხვილესი კონცერნი; დაარსებულია 1898 წ. ქ. ჟსენში.

RHEINGAU (ქადნიგაუ) — ბორცვებიანი ადგილი ქადნის მარჯვენა ნაპირზე ჭადნის შესართავის ქვევით ქალაქებს ჟისბადენსა და ქინგენს შორის; რბილი კლიმატი და უხვმოსავლიანი ნიადაგი; განვითარებულია მებაღეობა და მევენახეობა.

RHEINISCHE POST («ქადნიშეს ჟოსტი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის წდუსელდორფში ტირაჟით 396 ათასი ეგზემპლარი; დაარსებულია 1946 წ.

RHEINISCHE POST

ქაზეთი «ქადნიშეს ჟოსტი»

RHEINISCHER MERKUR («ქადნიშერ ტერკური») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ღობლენცში; დაარსებულია 1946 წ.

ქაზეთი «ქადნიშერ ტერკური»

ქადნიგაუ

RHEIN-HERNE-KANAL (ქადნი-სერნეს არხი) — სანაოსნო არხი ჩრდილოეთ ქადნი-ჟესტფალიაში; სიგრძე 49 კმ.; აერთებს მდინარეებს ქადნს (წუგსბურგში) და ჟმსს (ჟსერნეს რაიონში).

RHEINISCHES LANDESMUSEUM (ქადნის სამხარეო მუზეუმი) — კულტურულ-ისტორიული მუზეუმი ჟონში.

ჟადნის სამხარეო მუზეუმი

RHEINISCHES MANCHESTER (ჟადნის ჟანჩესტერი) — ქ. ჟონენგლადბახის ჟატოვანი ჟახელწოდება; იგი პატარა სამონასტრო ქალაქიდან გადაიქცა ბამბეულის მრეწველობის მსოფლიო მნიშვნელობის მსხვილ ცენტრად.

RHEINISCHES SCHIEFERGEBIRGE (ჟადნის ჟიქალოვანი მთები) — მდებარეობენ ძირითადად ჟერმანიაში (ნაწილობრივ ჟელგიაში, ჟდუქსემბურგში, ჟაფრანგეთში), ჟადნის შუა დინების ორივე ნაპირებზე; სიმაღლე 880 მ.

ჟადნის ჟიქალოვანი მთები

RHEINLAND-PFALZ (ჟადნლანდ-შფალცი) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში; ფართობი 19800 კვ. კმ., მოსახლეობა 3,8 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. ჟადნცი; ჩრდილოეთში ჟადნის ჟიქალოვანი მთები, სამხრეთში მოსავლიანი დაბლობები ჟადნის მარცხენა ნაპირზე; მნიშვნელოვანი მდინარეები: ჟადნი, ჟოზელი, ჩაე, ჟანი; განვითარებულია მევენახეობა.

ჟადნლანდ-შფალცის დროშა

ჟადნლანდ-შფალცის გერბი

ჟადნლანდ-შფალცის მხარე

RHEINLÄNDER (რადნლენდერი) — გერმანული ხალხური ცეკვა, მუსიკალური ზომა 2/4.

RHEINMETALL («რადნმეტალი») — საკანცელარიო საბეჭდო მანქანის მარკა, რომელსაც უშვებდნენ ჟერმანიაში.

საბეჭდო მანქანა «ჟადნმეტალი»

RHEINMETALL AG («ჟადნმეტალ ლუ») — ერთ-ერთი უმსხვილესი მანქანათმშენებლო ფირმა.

ჟირმა «ჟადნმეტალის» ემბლემა

RHEINPFALZ («ჟადნპფალცი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ქ. ჟდუდვიგსჰაფენში ტირაჟით 246 ათასი ეგზემპლარი.

ჟაზეთი «ჟადნპფალცი»

RHEINPROVINZ (ჟადნის პროვინცია) — ჟერმანიის ისტორიული პროვინცია.

ჟოფილი ჟადნის პროვინციის დროშა და გერბი

RHEINSTAHL AG («ჟადნშტალ ლუ») — ფოლადის და მანქანათმშენებლო სახოლდინგო უმსხვილესი კომპანია; დაარსებულია 1870 წ., ხელახლად შეიქმნა 1954 წ.; 1973 წ. შეუერთდა კონცერნს «ლუგუსტ ლისენ-ჰდუტე ლუ» (ამჟამად «ლისენ ჟდელშტალვერკე ლუ»).

RHEINSTAHL HANOMAG AG («ჩაინშტალ ჰანომაგ ზ.ჟ.») — საავტომობილო კონცერნი, დაარსებული 1873 წ. შანოვერში; 1959 წ-დე ეწოდებოდა «შანოვერშე მაშინენბაუ ზ.ჟ.» («ჩაინომაგ»); აწარმოებს სატვირთო მუხლუხა მანქანებს (Hanomag — შემოგ. **Hannoversche Maschinenbau AG**-დან).

კონცერნი «ჩაინშტალ ჰანომაგის» ემბლემა

RHEINWEIL (ჩაინვაილი) — სახელწოდება გერმანული ღვინოების, რომლებსაც აწარმოებენ ჩაინის მიმდებარე ტერიტორიებზე.

RHÖN (რაინი) — შუა სიმაღლის მთების მასივი ჟერმანიის ცენტრში, ჟავარიის, ჟესენის და ზდუინგიის მომიჯნავე ტერიტორიაზე (სიმაღლე 950 მ.); ბუნებრივი პარკები, ბიოსფერული ნაკრძალი.

რაინი

RIAS — *ov.* Rundfunk im Amerikanischen Sektor (Berlins).

RICHARD-STRAUß-FESTSPIELE (რიხარდ შტრაუსის მუსიკის ფესტივალი) — ტარდება შტაუნხენში და ჟარმიშ-შარტენკირხენში.

RICHARD-WAGNER-FESTSPIELE (რიხარდ ჟაგნერის მუსიკის ფესტივალი) — ტარდება 1876 წ-დან ქ. ჟაინროტში.

RICHTFEST (რიხტფესტი) — სახლის მშენებლობის დამთავრების დღესასწაული; აღინიშნება კედლების სახურავამდე ამენების შემდეგ: სახლის ყველაზე მაღალ ადგილას ამაგრებენ ნაძვის ხეს ან ჰვიდებენ სადღესასწაულო გვირგვინს; დღესასწაული ტარდება უხვი ხორავის თანხლებით.

სახლის მშენებლობის დამთავრების დღესასწაული

RICHTKRANZ, RICHTKRONE (სადღესასწაულო გვირგვინი) — ამაგრებენ სახურავის კოჭებზე სახლის მშენებლობის დამთავრების დღესასწაულის დროს.

სადღესასწაულო გვირგვინი

RING (რინგი) (*ხიტცხ.* რგოლი) — ქალაქის წრიული ქუჩის, მაგისტრალის სახელწოდება.

RING CHRISTLICH-DEMOKRATISCHER STUDENTEN (RCDS) (ქრისტიან-დემოკრატი სტუდენტების გაერთიანება) — სტუდენტური კავშირი, რომელიც იმყოფება ჩრდ-ზეგავლენის ქვეშ.

ქრისტიან-დემოკრატი სტუდენტების გაერთიანების ემბლემა

RING DEUTSCHER PFADFINDERBÜNDE (ჟერმანელი სკაუტების წრე) — ახალგაზრდული ორგანიზაცია, რომელიც შედის ჟერმანული ახალგაზრდული ორგანიზაციების ფედერალურ გაერთიანებაში.

ჟერმანელი სკაუტების წრის ემბლემა

RISENER SV («რიზენერ სჟჟ») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «რიზენერის» ემბლემა

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES (ჰკინის ჯვრის ორდენის ორდენი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წ.). ჰე-2 ორდენით დაჯილდოებულია 7 360 ადამიანი.

ჰკინის ჯვრის ორდენის ორდენი

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB (ჰკინის ჯვრის ორდენი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წ.). ჰე-2 ორდენით დაჯილდოებულია 890 ადამიანი.

ჰკინის ჯვრის ორდენის ორდენი მამაცობისათვის

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB UND SCHWERTER (ჰკინის ჯვრის ორდენი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წ.). ჰე-2 ორდენით დაჯილდოებულია 160 ადამიანი.

ჰკინის ჯვრის ორდენის ორდენი მამაცობისათვის და მამაცობით

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT EICHENLAUB, SCHWERTER UND BRILLANTE (ჰკინის ჯვრის ორდენი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წ.). ჰე-2 ორდენით დაჯილდოებულია 160 ადამიანი.

სათვის (1939 წ.). ჰე-2 ორდენით დაჯილდოებულია 27 ადამიანი.

ჰკინის ჯვრის ორდენის ორდენი მამაცობისათვის, მამაცობით და ბრილიანტებით

RITTERKREUZ DES EISERNEN KREUZES MIT GOLDENEM EICHENLAUB, SCHWERTER UND BRILLANTEN (ჰკინის ჯვრის ორდენი) — გერმანული სამხედრო ორდენი მამაცობისათვის (1939 წ.). ჰე-2 ორდენით დაჯილდოებულია ერთი ადამიანი — მერინავი ორდენის ორდენით.

ჰკინის ჯვრის ორდენის ორდენი მამაცობისათვის, მამაცობით და ბრილიანტებით

ROBERT BOSCH AG («ჰობერტ ჰოშ აგ») — ობ. Bosch-Konzern.

ROBERT BOSCH GMBH («ჰობერტ ჰოშ გმბჰ») — ობ. Bosch-Konzern.

RÖDERBERG-VERLAG GMBH («ჰოდერბერგერ ვერლაგ ვმბჰ») — გამომცემლობა, დაარსებული 1950 წ. ჰაინრიხის ჰრანკფურტში.

ROEMER-PELIZAEUS-MUSEUM («ჰოდერმერ პელიციუს» მუზეუმი) — ხელოვნების მუზეუმი ქ. შილდესჰაიმში (ჰვემო საქსონია).

ROLAND (ჰოლანდი) — შუასაუკუნოვანი რაინდის ქვის ან ხის ქანდაკება მამაცობით და ფართით, რომელიც დგას საბაზრო მოედანზე ან რატუმის წინ ჩრდილოეთ და შუა ჟერმანიის ბევრ ქალაქში; ქალაქის დამოუკიდებლობის და მართლმსაჯულების სიმბოლო.

ქოლანდის ქანდაკება
ტაგდებურგში

ROLANDSÄULE (ქოლანდის სვეტი) — არქიტექტურული ძეგლი სვეტის სახით ქოლანდის ფიგურით; ჟრემენის სიმბოლო.

ქოლანდის სვეტი
ჯრემენში

ROLLMOPS (როლმოპსი) — ჩრდილო-გერმანული კერძი: რგოლებად შეხვეული ქაშაყის სუვი ხახვით და კიტრის მწნილით.

ქოლმოპსი

ROMANTISCHE STRAßE (ქომანტული გზა) — პოპულარული ტურისტული მარშრუტი, რომელიც მიემართება ქ. ჟაურცბურგიდან ლაპებისკენ.

ROM DES HORDENS (ჩრდილოეთის ქომი) — ქ. ლოლნის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც ადრე იყო და დღესაც რჩება კათოლიკობის მსხვილ ცენტრად; შუა საუკუნეებში ქალაქში, რომელშიც იყო 300 მეტი ტაძარი, ხშირად ჩადიოდნენ დიდი რაოდენობით მომლოცველები.

RÖMER (ქაომერი) — რატუმის ძველი მენობა ტაძრის მრანკფურტში; აშენებულია 1405 წ., აღდგენილია მე-2 ჰსოფლიო ომის შემდეგ.

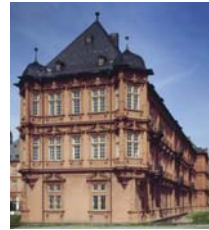
ქაომერი

RÖMISCH-GERMANISCHES MUSEUM (ქომაულ-ქვერმანული მუზეუმი) — ისტორიული მუზეუმი ქ. ლოლნში.

ქომაულ-
ქვერმანული
მუზეუმი

RÖMISCH-GERMANISCHES ZENTRALMUSEUM (ქომაულ-გერმანული ცენტრალური მუზეუმი) — ისტორიული მუზეუმი ქ. ტაინცში; ჟვროპის ძველი და ადრეული ისტორიის მდიდარი კოლექცია.

ქომაულ-
გერმანული
ცენტრალური
მუზეუმი

ROMISCHE VERTRAGE (ქომის ხელშეკრულებები) — ლტომური ენერგის ევროპული საზოგადოების და ჟვროპული ეკონომიური საზოგადოების შექმნის ხელშეკრულებები; ხელმოწერილია ქომში 1957 წ. 25 მარტს.

RoRo («ქოქოქო») — ჯიბის ფორმატის იაფფასიანი წიგნების სერია, რომელსაც უშვებს გამოცემლობა «ქოვოლტ ტამენბუხ ფერლაგ ჟმბუ» (შემოკ. **Roviohlt-Rotations-Romane**-სგან).

ROSENHOCHZEIT (ვარდის ქორწინება ან ჟარდების წლე) — შეუღლების ათი წლისთავი.

ROSENMONAT (გადარეული ორშაბათი) (rosen, rasen შმაგობა, მძვინვარება) — კარნავალის ბოლო ორშაბათი, როდესაც მხიარულება აღწევს თავის უმაღლეს წერტილს.

ქვეყნის მხარდამხმარებლები

ROSENTHAL-PORZELLAN (როზენტალის ფაიფური) — თანამოსახლე ფირმის ფაიფურის ნაწარმის სავაჭრო ნიშანი; ამზადებენ ქ. ზელბეში (ჟავარია).

როზენტალის ფაიფურის ემბლემა

ROSTOCK (როსტოკი) — ქალაქი ზუგ-ლენბურგ-რინა პროვინციაში, პორტი ჟალტიის ზღვაზე; 253 ათასი მაცხოვრებელი; შედიოდა სანზის შემადგენლობაში; პირველი უნივერსიტეტი ჩრდილოეთ ქვეყანაში (1419 წ.); «აგურის გოტიკის» შუასაუკუნოვანი ნაგებობანი; ყოველწლიური ფესტივალი «ჟალტიის ზღვის კვირეული» (Ostseewoche).

როსტოკის გერბი

როსტოკის სანაპირო

ROSTOCKER TONNE (როსტოკული კასრი) — მოცულობის ზომა, რომელსაც ხმარობდნენ სანზის დროს დაჭერილი ქაშაყის რაოდენობის და აგრეთვე მარტილის გასაზომად.

ROT-WEIB ERFURT FC («როტ-ჟადს ერფურტ ჟე») — ქვეყნის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «როტ-ჟადს ერფურტის» ემბლემა

ROT-WEIB ESSEN («როტ-ჟადს ესენი») — ქვეყნის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «როტ-ჟადს ესენის» ემბლემა

ROT-WEIB OBERHAUSEN SC («როტ-ჟადს ობერჰაუზენი სე») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «როტ-ჟადს ობერჰაუზენის» ემბლემა

ROTE-ARMEE-FRAKTION (RAF) (ჩითელი ღრმის ჟრაქცია) — ტერორისტული ორგანიზაცია, რომელიც ჩამოყალიბდა «ჟადსის და ჟადსჰოფის ჯგუფის» ირგვლივ; მის ხელმძღვანელებს 1975-1977 წწ. მიუსაჯეს ხანგრძლივი პატიმრობა.

ჩითელი ღრმის ჟრაქციის ემბლემა

ROTE STADT (ჩითელი ქალაქი) — ჟადსურის ხატოვანი სახელწოდება.

ROTE CHEMNITZ (ჩითელი ჟემნიცი) — ქ. ჟემნიცის ხატოვანი სახელწოდება.

ROTE ZAHLEN (ჩითელი ციფრები) — მონაცემები, რომლებიც უჩვენებენ სესხებს, ზარალს, დეფიციტს, დანაკლისს.

ROTES RATHAUS (ჩითელი ქალაქი) — ჟერლინის მაგისტრატის შენობა; სახელი ეწოდა იმ აგურის ფერიდან, რომლითაც იგია ამშენებული.

ჰერლის რითელი სატუშა

ROTHAARGBERGE (სოტკარგებირგე) — მთები ჩრდილოეთ შაინ-ჰესტვალიაში და ოსენში; სიმაღლე 841 მ.; აქ იღებენ სათავეს მდინარეები ობი, ზიგი, სური და ა. შ.

სოტკარგებირგეს მთები

ROTHENBURG OB DER TAUBER (სოტენბურგ-ობ-დერ-რაუბერი) — მშვენივრად შემონახული შუასაუკუნოვანი ქალაქი ჰაგარიაში; 11 ათასი მაცხოვრებელი; ტურიზმის ცენტრი.

სოტენბურგ-ობ-დერ-რაუბერი

ROTHENBURGER MEISTERTRANK (სოტენბურგული ღვინის სმა) — ყოველწლიური დღესასწაული ქ. სოტენბურგ-ობ-დერ-რაუბერში 1631 წ. ქალაქისგან ალყის მოხსნის აღსანიშნავად; ქალაქის ბურგომისტრმა სანაძლეოზე დალია ერთბაშად სამი ლიტრი ღვინო, რომლის შემდეგ მოწინააღმდეგემ მოხსნა ალყა ქალაქისგან.

სოტენბურგული ღვინის სმის დღესასწაულზე

ROTSTIFTPOLITIK (წითელი ფანქრის პოლიტიკა) — ხარჯების შემცირება სოციალურ საჭიროებებზე (წითელი ფანქრით იშლება ბიუჯეტის სათანადო მუხლები).

ROWOHLT TASCHENBUCH VERLAG GMBH («სოვოლტ ტაშენბუხ ფერლაგ ჟმბუ») — ჯიბის ფორმატის წიგნების გამომცემლობა; 1953 წ. გამოიყო გამომცემლობა («სოვოლტ ფერლაგ ჟმბუ»-დან, 1960 წ-ან — ტანბეკში; 1967 წ-ან ეკუთვნის ამერიკულ კონცერნს, რომელიც გამოსცემს «ჩაიქსს» და «ზაიფსს».

ROWOHLT VERLAG GMBH («სოვოლტ ფერლაგ ჟმბუ») — გამომცემლობა, დაარსებული 1908 წ. ზაიციგში ო. სოვოლტის მიერ; 1945 წ-ან — სამბურგში; 1983 წ. გადავიდა კონცერნ «ჟოლტბერნის» მფლობელობაში.

გამომცემლობა
«სოვოლტ ფერლაგის»
ემლემა

RTL (არუ) — კერძო სატელევიზიო კომპანია ლონონში პროგრამების ფართო სპექტრი.

რედეკომპანია
არუ-ის ემლემა

RÜBEZAHL (რუბეცალი) — მთის სული, ლეგენდების და ზღაპრების გმირი, მთიული უამინდობის და ჩამოზვავების განსახიერება; ხალხს ევლინებოდა რუხი მონაზვნის სახით, კარგებს ეხმარებოდა, ცუდებს უზნევდა გზას, შეიტყუებდა უფსკრულში.

რუბეცალი

RÜGEN (არუგენი) — ყველაზე დიდი გერმანული კუნძული ჰალტის ზღვაზე; ჩინა ომერანიის სანაპიროსგან გამოყოფილია ორადფსვალდერ ჟოდენის ყურეთი და შტრალზუნდის სრუტეთი; ფართობი 926 კვ. კმ., 85 ათასი მაცხოვრებელი; ეროვნული პარკი და ბიოსფერული ნაკრძალი, საზღვაო კურორტები; კუნძუ-

ლი შეერთებულია ქ. შტრალზუნდთან რკინის გზით და გზატკეცილით, რომლებიც გადიან ჯებირზე; განვითარებულია სოფლის მეურნეობა, თევზჭერა, ტურიზმი.

ქუჩის სანაპირო

RUHLA (სულა) — ქალაქი ზღვარისპირაში; ერთი ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებული ზამთრის სპორტი და ტურიზმი.

RUHR (სური) — მდინარე ჩრდილოეთ სადრ-ჩესტფალიაში, სადრის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 235 კმ.; შეერთებულია არხით მდინარე რუსთან.

მდინარე სური

RUHR-NACHRICHTEN («სურ-ნახრიხტენი») — ყოველდღიური გაზეთი, გამოდის შორტმუნდში ტირაჟით 222 ათასი ეგზემპლარი.

RUHRCHEMIE DSH («სურხემი ლუ») — ქიმიური მრეწველობის უმსხვილესი კონცერნი; დაარსებულია 1928 წ. ქ. ობერჰაუნენ-სოლტენში (ჩრდილოეთ სადრ-ჩესტფალია).

RUHRFESTSPIELE (სურის ფესტივალი) — ტარდება მაის-ივნისში ქ. რეკლინგჰაუზენში (ჩრდილოეთ სადრ-ჩესტფალია).

RUHRFESTSPIELE RECKLINGHAUSEN

სურის ფესტივალის ემბლემა

RUHRGAS AG («სურგას ლუ») — გაზის მწარმოებელი უმსხვილესი კომპანია; დაარსებულია 1926 წ. რუსში.

RUHRGEBIET (სურის მხარე, სური) — ქვეყნის უმსხვილესი სამრეწველო რაიონი, მდებარეობს მდინარეებს სურს და რინს შორის (ჩრდილოეთ სადრ-ჩესტფალია); ქვანახშირის საბადოები; აქ თავმოყრილია მძიმე მრეწველობის ძირითადი დარგები: შავი მეტალურგია, ლითონგადამამუშავებელი, ქიმიური, ელექტროტექნიკური და სხვ.; ქალაქები: რუსი, შორტმუნდი, შუესბურგი, ლეზენ-კირხენი, ლიხტი და სხვ. შეერთდნენ ერთიან საქალაქო აგლომერაციაში.

RUHRKOHLE AG («სურკოლე ლუ») — ქვანახშირის კონცერნი, დაარსებულია 1968 წ.; აერთიანებს სურის აუზის მთელ ქვანახშირმომპოვებელ მრეწველობას.

RUHRSTAHL AG («სურშტალ ლუ») — ფოლადსამსხმელი კონცერნი, დაარსებულია 1951 წ. ქ. შატინგენში (ჩრდილოეთ სადრ-ჩესტფალია).

კონცერნი «სურშტალის» ემბლემა

RUMMEL (რუმელი) — ბაზრობა, სეირნობის ადგილი ატრაქციონებით, ქუჩური სანახაობებით და ა. შ.

RUNDFUNK IM AMERIKANISCHEN SEKTOR (RIAS) (რადიო ამერიკულ სექტორში) — რადიოსადგური, რომელიც მუშაობდა მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ წასავლეთ ჯერმანიის ამერიკულ სექტორში ლუი ინფორმაციული სამსახურის ხელმძღვანელობით; 1994 წ. შევიდა «ქვეყნული რადიოს» შემადგენლობაში.

ჯერმანიის ამერიკულ სექტორის რადიოს ემბლემა

RUPPNER SCHWEIZ (სურპინის შვეიცარია) — ადგილი ჯრანდენბურგის მხარეში.

RWE — იმ. Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk.

Ss

SAALE — *იხ.* Frankische Saale, Sächsische Saale.

SAAR (საარი) — მდინარე საარში და შაარლანდ-სფალცში; ჭოჭელის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 246 კმ., ქვემო დინებაში სანაოსნოა; ქ. საარბრუკენი; სანაპირო რაიონებში განვითარებულია მევენახეობა.

მდინარე საარი

SAARBRÜCKEN (საარბრუკენი) — ქალაქი საარის მხარეში, მდინარე საარზე; 189 ათასი მაცხოვრებელი; საარის ქვანახშირის აუზის სამრეწველო რაიონის ცენტრი; უნივერსიტეტი; არქიტექტურის ძეგლები ბაროკოს სტილში (18 ს.).

საარბრუკენის გერბი

საარბრუკენი

SAARBRÜCKEN FC («საარბრუკენი FC») — ქერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «საარბრუკენის გერბი»

SAARGEBIET (საარის მხარე) — *იხ.* Saarland.

SAARLAND (საარლანდი) — ფედერალური მხარე ქერმანიის დასავლეთში; ფართობი 2500 კვ. კმ., 1,1 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. საარბრუკენი; მდინარე საარის ხეობაში განვითარებულია მევენახეობა.

საარლანდის დროშა

საარლანდის გერბი

საარლანდის მხარე

SAARLÄNDISCHE VERDIENSTORDEN (საარლანდის წამსახურების ორდენი) — დაარსებულია 1974 წ.

საარლანდის ორდენი «წამსახურებისათვის»

SABA — *იხ.* Schwarzwaldler Apparate-Bau-Anstalt August Schwer & Sohne GmbH.

SACHER TORTE (ზახერის ტორტი) — პოპულარული ტორტი შოკოლადით და გარგარით; დარქმეულია ავსტრიელი კონდიტერის ზახერის სახელით.

ხაზერის ტორტი

SACHSEN (საქსონია) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის აღმოსავლეთში; ფართობი 18400 კვ. კმ., მოსახლეობა 4,64 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. დრეზდენი; ჩრდილოეთში ზემო-ჟერმანული დაბლობი, რომელიც გადადის ჰაინიან მთებში სამხრეთში; მნიშვნელოვანი მდინარეები: ჟლბა, ჰულდე, შპრეე; უნივერსიტეტები ზაიციგში, დრეზდენში, ჟემნიცში, ჟრაიბერგში და სხვა ქალაქებში.

საქსონიის გერბი (1927-1945 წწ.)

საქსონიი დროშა

საქსონიი გერბი

საქსონიის მხარე

SACHSEN-ANHALT (საქსონია-ჟნპალტი) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის აღმოსავლეთში; ფართობი 20400 კვ. კმ., მოსახლეობა 2,79 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. ჰაგდეზერგი; ტერიტორიის უმეტეს ნაწილს იკავებს ჩრდილო-ჟერმანული დაბლობი, დასავლეთში მთის მასივი ჟარცი (აღმოსავლეთი ნაწილი); მნიშვნელოვანი მდინარეები: ჟლბა, საქსონიის ზაალე, ჰულდე; უნივერსიტეტები ჟაალეში, ჟიტენ-

ბერგში, ჰაგდეზერგში, ჰერზებერგში.

საქსონია-ჟნპალტის დროშა

საქსონია-ჟნპალტის გერბი

საქსონია-ჟნპალტი მხარე

SACHSEN LEIPZIG («ზაქსენ ზაიციგი») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1990 წ.

კლუბი «ზაქსენ ზაიციგის» ემბლემა

SACHSENHAUSEN (ზაქსენჰაუზენი) — ქალაქ ორანიენბურგის რაიონი (ჟრანდენბურგის მხარე), სადაც 1933-1945 წწ. მდებარეობდა ნაცისტური საკონცენტრაციო ბანაკი; 1961 წ. გაიხცნა მემორიალი.

ზაქსენჰაუზენის მემორიალი

SACHSENWALD (საქსონიის ტყე) — ტყის მასივი ჟამბურგის აღმოსავლეთით (ჟლეზვიგ-ჟოლმტაინის მხარე); საქსონიის ტყეში მდებარეობს სასახლე ჟრიდრიხს-ჟუ, რომელიც 1871 წ. იმპერატორ ჟილპალმმა უბოძა ოტო ფონ ჟისმარკს.

საქსონიის ტყე

SÄCHSISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN ZU LEIPZIG (საქსონიის მეცნიერებათა აკადემია ზაღვიგში) — სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულება; შესდგება ორ «კლასისგან»: ბუნებრივ-მათემატიკური და ისტორიულ-ფილოლოგიური; დაარსებულია 1846 წ.

საქსონიის მეცნიერებათა აკადემია

SÄCHSISCHE (THÜRINGER) SAALE (საქსონიის (ჰერინგის) ზაალე) — მდინარე ქერმანიის აღმოსავლეთში (ჟავარიის, ჰერინგის, საქსონია-ჰნჰალტის მხარეები), ჟღის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 427 კმ., ქვემო დინებაში ხანაოხროა; ქალაქები აენა, ჟაალე.

მდინარე საქსონიის ზაალე

SÄCHSISCHE SCHWEIZ (საქსონიის ჟვედარია) — ჰადნის მთების მთისწინეთი ქერმანიის აღმოსავლეთში (საქსონიის მხარე); სიმაღლე 500–700 მ.; ხეობები, გადაჭრილი ჟღით და მისი შენაკადებით, თვალწარმტაცი კლდეები, ლამაზი ლანდშაფტი; ტურიზმის პოპულარული ობიექტი; 1800 წ. ჟვედარიელმა მხატვრებმა პეგზაუსტებმა ჰნდრიან ცინგმა და

ჰნტონ ჟრაფმა ამ ადგილს უწოდეს სახელწოდება Sächsische Schweiz, რის შემდეგაც ეს სახელწოდება გახდა ოფიციალური.

საქსონიის ჟვედარია

SÄCHSISCHE ZEITUNG («ხეიშიე ცადტუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ტრეზდენში.

SÄCHSISCHES MANCHESTER (საქსონიის ჰანესტერი) — ქ. ჰემნიცის ზატოვანი სახელწოდება; მე-19 ს. ქერმანიის საფეიქრო მრეწველობის ცენტრი.

SAG — *იხ.* Sowjetische Aktiengesellschaft.

SALAMANDER AG («სალამანდერ ჰუ») — ფესხაცმლის უმსხვილესი ფირმა ქერმანიაში; დაარსებულია 1891 წ.; შტაბ-ბინა ქ. ჰორნვესტჰაიმში (ჟადენ-ჰერტემბერგი).

SALAMANDER

ფირმა «სალამანდერის» ემბლემა

SALZGITTER (ზალცგიტერი) — ქალაქი ჟვემო საქსონიაში; 111 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი ჟუაგერმანულ არხზე; მსხვილი სამრეწველო ცენტრი.

სასახლე ზალცგიტერში

SALZUFLEN (BAD SALZUFLEN) (ზალცსუფლენი (ჟად-ზალცსუფლენი) — ქალაქი-კურორტი ჰრდილოეთ ცადნ-ჰესტფალიაში); 51 ათასი მაცხოვრებელი.

ჟად-ხალესჟულენი

SAMT- UND SEIDENSTADT (აბრეშუმის და ხავერდის ქალაქი) — ქ. ღრეფელდის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც ცნობილია აბრეშუმის ქსოვილების წარმოებით (1656 წ.-ან.); მე-19 ს. ბოლოს ქალაქში გაჩნდა ბამბის და შალის ქსოვილების საწარმოები.

SANDMANN, SANDMÄNNCHEN (ქვიმის ადამიანი) — ადამიანი, რომელიც უყრის ბავშვებს თვალეში ქვიმას, რომ მათ დაიძინონ (საბავშვო ზღაპრების გმირი).

SANFTE REVOLUTION (ხავერდის რევოლუცია) — 1989 წ. ბოლოს მომხდარი მოვლენების ზოგადსახმარი სახელწოდება; ამ მოვლენების შედეგად 1990 წ. მოხდა ორივე გერმანული სახელმწიფოს გაერთიანება.

SANFTER HEINRICH (რბილი ჟადნრიხი) — 1. სალაპ. თავმდაბალი ყმაწვილკაცი; 2. ჟარგ. ტკბილი ლიქიორი.

SANITAR-HEIZUNG-KLIMA (სანიტარია-გათბობა-კონდიციონერები) — სპეციალიზირებული საერთაშორისო გამოფენა; ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ ჟადნის ჟრანკჟურტში.

ჟამოფენა «სანიტარია-გათბობა-კონდიციონერების» ემბლემა

SANITÄTSTRUPPE (სამედიცინო ნაწილეტი) — ჟუნდესვერის სახმელეთო ჟარების ნაწილები.

სამედიცინო ნაწილების ბერეტის ემბლემა

SANSSOUCI (სან-სუსი) (ფრ. სიტყვ. უდარდელად) — სასახლ-საპარკო ანსამბლი როკოკოს სტილში ქ. შოტსდამის მიდამოებში (ჟრანდენბურ-

გის მხარე); შრუსიის მეფეების საზაფხულო რეზიდენცია; აშენებულია 1745 წ.

სან-სუსის ანსამბლი

SAP AG («ხ჏უ ჏ჟ») — ეკონომიკის და წარმოების ორგანიზაციის დარგში საპროგრამო უზრუნველყოფის უმსხვილესი მწარმოებელი; შტაბ-ბინა ქ. ჟალდორფში (ჟადენ-ჟადურტემბერგის მხარე).

ჟირმა «ხ჏უ»-ის ემბლემა

SARRASANI («სარაზინი») — ცირკის სახელწოდება.

ცირკი «სარაზინი»

SAT I («ს჏ I») — კერძო სატელევიზიო ტელეარხი, რომლის პროგრამა გადაიცემა თანამგზავრის მეშვეობით; დაარსებულია 1985 წ., შტაბ-ბინა ქ. ჟადნში (სადანლანდ-შვალცი).

ჟელეარხ «ს჏ I»-ის ემბლემა

SAUERLAND (ზაუერლანდი) — მთები ჟერმანიის დასავლეთში (ჩრდილოეთ სადნ-ჟესტფალია და ჟესენი), სადნის ჟიქალოვანი მთების ჩრდილო-აღმოსავლეთი ნაწილი.

ზაუერლანდი

S-BAHN (შემოკ. Stadtbahn-იდან) (საქალაქო ჩქაროსნული რკინის გზა) — საქალაქო ტრანსპორტის ნაირსახეობა; არის ქერმანიის ბევრ დიდ ქალაქში.

საქალაქო რკინის გზის ემბლემა

SCHAALSEE (შალზეე) — ტბა ქერმანიის ჩრდილოეთში (შლენზიგ-სოლშტადნი და შუკლენბურგ-რინა პრომერანიაში); ფართობი 23 კვ. კმ., სიღრმე 71 მ.

ტბა შალზეე

SCHACK-GALERIE (შაკის გალერეა) — სურათების გალერეა შტუნენში, რომლის ფუძეს წარმოადგენს გერმანელი მწერლის და კოლექციონერის გრაფ ადოლფ ფრიდრიხ ფონ შაკის. (Adolf Friedrich Graf von Schack) კრებული.

შაკის გალერეა შტუნენში

SCHAFFERMAHLZEIT (შაფერების ბანკეტი) — ყოველწლიური ტრადიციული საზეიმო ბანკეტი ჭრემენის რატუმის დარბაზში, რომელსაც 1545 წ-ან აწყობენ ბრემენელი ვაჭრები (შაფერები) და გემების კაპიტნები; იპატიუებენ ცნობილ საზოგადო მოღვაწეებს; ბანკეტის დროს აგროვებენ შეწირულობებს გაჭირვებულ მეზღვაურებისათვის.

შაფერების ბანკეტი ჭრემენის რატუმში

SCHALKE 04 FC («შალკე 04 ფკ») — ფუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1904 წ.

კლუბი «შალკე 04»-ის ემბლემა

კლუბი «შალკე 04»-ის სპორტული ფორმა

SCHARMÜTZELSEE (შარმუტცელზეე) — ტბა ჭრანდენბურგის მხარეში.

ტბა შარმუტცელზეე

SCHAUBÜHNE AM HALLESCHEN UFER («შაუბუენე ამ ჰალეშენ უფერ») — დრამატული თეატრი ჭერლინში.

თეატრი «შაუბუენე» ჭერლინში

SCHAUMBURG (შაუმბურგი) — სასახლე, ქერმანიის ფედერალური კანცლერის რეზიდენცია ჭონში.

შაუმბურგის სასახლე ჭონში

SCHAUMBURG-LIPPE (ჟაუმბურგ-ლიპე) — ისტორიული მხარე ჟვემო საქსონიაში; 1807-1918 წწ. სათავადო.

ჟაუმბურგ-ლიპეს ემბლემა

SCHEEL Z DOWHU (ჟველი ჟალტერ) (დაბ. 1919 წ.) — ჟერმანიის ფედერალური პრეზიდენტი 1974-79 წწ.; (ჩავიწ თავჯმდომარე 1968-74 წწ.

ჟალტერ ჟველი (დაბ. 1919 წ.)

SCHENGENER ABKOMMEN (ჟენგენის ხელშეკრულება) — დადებულია 1992 წ. 31 დეკემბერს; გააუქმა სასაზღვრო კონტროლი ჟვროპული ჟავშირის კვეყნებს შორის (1999 წლისთვის ხელშეკრულებას მოაწერეს ხელი ათმა ქვეყანამ: ჟერმანია, ჟელგია, ჟოლანდია, ჟდუქსემბურგი, ჟსპანეთი, საფრანგეთი, ლვსტრია, საბერძნეთი, იტალია, სორტუგალია).

SCHERING AG («ჟერინგ ლუ») — ქიმიურ-ფარმაცევტული კონცერნი ჟერლინში; დაარსებულია 1871 წ.

კონცერნი «ჟერინგის» ემბლემა

SCHI HEIL! (ჟაუმარჯოს თხილამურებს!) — მოთხილამურეების მისალმება.

SCHIFFSWERFT „NEPTUN“ (გემსაშენი «ნეპტუნი») — დაარსებულია 1748 წ. ქ. სოსტოკში; ამჟამად შედის გემსაშენ გაერთიანება «ჟრემერ ჟულკან ფერბანდ ლუ»-ს შემადგენლობაში.

გემსაშენი «ნეპტუნის» ემბლემა

SCHILLERKRAGEN (ჟილერის საყელო, საყელო აპაში) — პერანგის ღია გადაკვეცილი საყელო, რომელსაც ატა-

რებდნენ პიჯაკის საყელოს ზევიდან, როგორც ეს იყო მოდამი ჟრიდრის ჟილერის (1759-1805 წწ.) ეპოქის დროს.

SCHILLERLOCKE (ჟილერის კულული) — 1. მილაკი ფენოვანი ცომისგან, შევსებული ათქვეფილი ნაღებით (შაქარლამა); 2. შებოლილი თევზის ნაჭერი, შეხვეული მილაკში.

SCHILLER-THEATER (ჟილერის თეატრი) — მუსიკალური თეატრი ჟერლინში.

SCHILLERWEIN (ღვინო «შილერი») — შავი და თეთრი ყურძნების ნარევისგან დაყენებული ღვინო; დამახასიათებელია ჟადენ-ჟდურტემბერგის მხარესათვის.

SCHIRN KUNSTHALLE («ჟირნ კუნსტჰალე») — საგამოფენო პავილიონი ჟადნის ჟრანკფურტში; გახსნილია 1986 წ.

ჟირნ კუნსტჰალე

SCHLACKWURST (შლაკვურსტი) — სერველატის ტიპის შებოლილი ძხვი.

SCHLAGER (შლაგერი) — პოპულარული სიმღერა ან მელოდია; გადატანით მნიშვნელობაში — პოპულარული წიგნი, საქონელი და ა. შ.).

SCHLEI (შლეი) — თვალწარმტაცი ვიწრო ყურე ჟალტის ზღვაში, რომელიც 43 კმ. იჭრება ხმელეთის სიღრმეში (შლეზვიგ-ჟოლშტადნის მხარე).

შლეის ყურე

SCHLESIEN (სილენია) — ისტორიული მხარე მდინარე ოდერის ზემო და შუა დინებაში. 1526 წ-ან ლვსტრიის შემადგენლობაში; სილენიის ომების შედეგად 1742 წ. თითქმის მთლიან-

ნად სილვზია გადავიდა შრუსიის შემადგენლობაში; როგორც შრუსიის პროვინცია 1919 წ. გაიყო ზემო და ზვემო სილვზიებად; 1922 წ. ზემო სილვზიის ერთი მესამედი გადაეცა შოლონეთს; სილვზიის ნაწილი, რომელიც 1918 წ-დგ იყო ღვსტრიის, 1920 წ. გაიყო შოლონეთსა და ჰეზოლლოვკიას შორის; სილვზიის ნაწილი მდინარე ჩადეს დასავლეთით შედის ჟერმანიის მხარის საქსონიის შემადგენლობაში.

სილვზიის გერბი

SCHLESWIG (შლევზიგი) — ისტორიული მხარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში, შლევზიგი-შოლმუტანის მხარის ნაწილი.

SCHLESWIG-HOLSTEIN (შლევზიგი-შოლმუტანის) — ფედერალური მხარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში; ფართობი 15700 კვ. კმ., მოსახლეობა 2,68 მლნ. ადამიანი; დასავლეთიდან ეკვრის ჩრდილოეთის, აღმოსავლეთიდან — ჟალტიის ზღვები; მხარის შემადგენლობაში შედის აგრეთვე ჩრდილო-შრბული კუნძულები ჩრდილოეთის ზღვაში; ადმინისტრაციული ცენტრი ქ. ღილი; მხარის აღმოსავლეთში მრავალრიცხოვანი ტბები, დასავლეთში — მარშები.

შლევზიგი-შოლმუტანის დროშა

შლევზიგი-შოლმუტანის გერბი

შლევზიგი-შოლმუტანის მხარე

SCHLOSSPARK THEATER (შლოსპარკ თეატერი) — დრამატული თეატრი ჟერლინში.

ჟერლინის შლოსპარკთეატერი

SCHLÜSELKIND (გასაღებიანი ბავშვი) — ბავშვი, რომლის მშობლები სამსახურში წასვლის წინ ჰკიდებდნენ მას კისერზე ბინის გასაღებს, რათა ბავშვს არ დაეკარგა იგი; მე-2 მსოფლიო ომის შემდგომი პერიოდის ჩვეულებრივი მოვლენა.

SCHMIDT ^{KHOP XW} (შიმდტი შელმუტ) — ჟერმანიის ფედერალური კანცლერი 1974-1982 წწ. (იხსნუ).

შელმუტ შიმდტი (დაბ. 1918 წ.)

SCHNADERHUPF(E)L (შხიარული კუპლეტები) — გართმეული ხალხური კუპლეტები ლენდლერის რითმში, ხშირად უწმაწური შინაარსის; გავრცელებულია ჟერმანიის სამხრეთში და ღვსტრიაში.

SCHNAPS (შნაპსი) — მაგარი ალკოჰოლური სასმელების ერთიანი სახელწოდება.

SCHNECKE (შნეკე) — ფუნთუშა საფუარის ცომით.

ფუნთუშები შნეკე

SCHNELLBAHN — იბ. S-Bahn.

SCHNITTE (შნიტე) — 1. ბუტერბრდნი 2. ყველის, ხორცის და ა. შ. მოჭრილი ნაჭკერი.

SCHNÜTGEN-MUSEUM («ჰნდუტგენ-ტუ-ზეუმი») — შუასაუკუნოვანი რადიული ხელოვნების მუზეუმი ქ. ღოლნში.

ღოლნის «ჰნდუტგენ-ტუზეუმი»

SCHÖFFENGERICHT (შეფენგერის სასამართლო, მსაჯულთა სასამართლო) — სასამართლო, რომელიც შედგება პროფესიონალ მოსამართლე-თავმჯდომარესგან და ორ არაპროფესიონალ მსაჯულისგან (შეფენგერისგან).

SCHÖNE TOCHTER VON LÜBECK (ზღუბეკის მშვენიერი ქალიშვილი) — ქ. ღრავემდუნდეს ზატოვანი სახელწოდება; 1329 წ. ზღუბეკის მაცხოვრებლებმა, რომელიც მამინ ითვლებოდა თავისუფალ საიმპერიო ქალაქად, იყიდეს ეს ადგილი. ზას შემდეგ ღრავემდუნდე ეკუთვნის ქალაქ ზღუბეკს და არის ცნობილი კურორტი თეთრი ქვიშის პლდაჟით ზღვის სანაპიროზე.

ღრავემდუნდე

SCHÖNEBERG (ჰონებერგი) — ჰერლინის რაიონი; 1991 წ-დე ჰონებერგის რატუშა იყო ჰერლინის მმართველი ბურგომისტრის რეზიდენცია.

სასტუმრო ჰონებერგი

SCHÖNEFELD (ჰონეფელდი) — ჰერლინის ერთ-ერთი აეროპორტი; მდებარეობს ქალაქის სამხრეთ-აღმოსავლეთით.

ჰერლინის ჰონეფელდის აეროპორტი

SCHOPPEN (შოპენ / თათხა) — 1. სითხეების (ღვინის, ლუდის) მოცულობის ძველი საზომი, რომელიც უდრის 0,5 ლ.; 2. ღვინის ან ლუდის სიჩხა.

SCHORFHEIDE (შორფჰაიდე) — ტყიანი ადგილი ოკერმარკის სამხრეთში (ჰრანდენბურგის მხარე).

შორფჰაიდე

SCHORLE, SCHORLEMORLE (შორლე, შორლემორლე) — გამაგრილებელი სასმელი: ღვინო (წითელი ან თეთრი), გაზავებული მინერალური წყლით ლიმონის ნაჭკვრით.

SCHORNSTEINFEGER (საკვამურის მწმენდავი) — ამ პროფესიის წარმომადგენლები ატარებენ შავ სამუშაო ტანსაცმელს და ცილინდრს; საკვამურის მწმენდავთან შეხვედრას, განსაკუთრებით მის ქურტუკთან შეეხებას, მოაქვს წარმატება.

საკვამურის მწმენდავი

SCHREBERGARTEN (ბადის პატარა ნაკვეთები) — ქალაქგარე ბადის ნაკვეთები სახლებით; სახელწოდება გამომდინარეობს ლაიპციგელი ექიმის

წ. ყრებერის (1808-1861 წწ.) სახელიდან, რომელიც იყო მათი შექმნის ინიციატორი.

ყალის ნაკვეთი სახლით

SCHREIBTISCH DES RUHRGEBIETS (სურის ოლქის საწერი მაგიდა) — ქ. შდუსელდორფის ხატოვანი სახელწოდება (ხრდილოეთ შადნ-ჩესტფალია); აქ მდებარეობენ უმსხვილესი ბანკები, სავაჭრო ფირმები, სადაზღვევო კომპანიები, სურის ოლქის ქვანახშირის და ფოლადსადნობი კონცერნების მმართველობები.

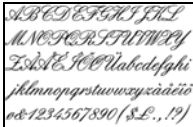
შდუსელდორფი

SCHRÖDER შჩუკდუგ (ყრდოდერი ყერპარდ) — ქერმანიის ფედერალური კანცლერი 1998-2005 წწ. (ჩსტუ).

ყერპარდ ყრდოდერი (დაბ. 1944 წ.)

SCHRUGSCHRIFT — ბუნებრივი ხელნაწერი დახრილი შრიფტი.

ჩქლნაწური შრიფტის მაგალითი

SCHUHPLATTNER (შუპლატლერი) — ბავარიული ხალხური ცეკვა მოცეკვავის მიერ ხელის დაკვრით ბარძაყზე, მუხლებზე და ქუსლებზე.

ყავარიული ხალხური ცეკვა შუპლატლერი

SCHULPFORTA (ყულპფორტა) — ცნობილი გამნაზია-ინტერნატი, დაარსებული 1543 წ. შფორტის მონასტერში ჩაუმბურგის მახლობლად (საქსონია-ჩნჰალტი).

ყიმნაზია ყულპფორტა

SCHULTHEISS-BRAUEREI AG («ყულტჰაიდ-ყრაუერად ჩჴ») — ლუდის მწარმოებელი კომპანია; დაარსებულია 1842 წ. ყერლინში მეაფთიაქე ჩ. ყულტჰაიდის მიერ.

ჩომპანია «ყულტჰაიდ-ყრაუერად» ემბლემა

SCHULTÜTE (შულტუტე) (სიტყვ. სასკოლო პარკი) — დიდი კონუსისებრი ჭრელი პაკეტი ტბილეულით და სათამაშოებით; მშობლები აჩუქებენ პირველკლასელს სწავლის პირველ დღეს.

სასკოლო პარკი

SCHUTZE (მსროლელი) — რიგითი ფეხოსნის სახელწოდება ბუნდესვერში.

SCHUTZENFEST (მსროლელების დღესასწაული) — ტრადიციული ყოველწლიური სახალხო სეირნობა, რომლის დროსაც ტარდება მსროლელების შეჯიბრი.

SCHUTZENKÖNIG (მსროლელების მეფე) — სროლაში ტრადიციული შეჯიბრის გამარჯვებული.

SCHUTZENVEREINE (მსროლელთა კავშირები) — წარმოიშვნენ მე-19 ს.; მათ შემადგენლობაში შედიოდნენ ხელოსნები, მუშები, ინტელიგენცია; გამოდიოდნენ ქერმანიის გაერთიანების ლოზუნგით; შემდეგ დაკარგეს პოლიტიკური მნიშვნელობა და გადაიქცნენ მსროლელების შეჯიბრებების, როგორც ყოველწლიური გასართობი დღესასწაულების, ორგანიზატორებად.

SCHUTZPOLIZEI (SCHUPO) (დაცვის პოლიცია) — მის ამოცანას წარმოადგენს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვა, დანაშაულთან ბრძოლა.

SCHWABACHER — გერმანული საბეჭდი შრიფტის ნაირსახეობა.

ШВАБЕРШРИФТ
ШВАБЕРШРИФТ
ШВАБЕРШРИФТ ШВАБЕРШРИФТ
ШВАБЕРШРИФТ ШВАБЕРШРИФТ
&1234567890(5&€.1?) *საბეჭდი შრიფტი შვაბახერი*

SCHWABEN (შვაბები) — სამხრეთ-გერმანული ტომების ზოგადსახმარი სახელწოდება, რომლებიც ცხოვრობდნენ ყოფილ საჰერცოგო შვაბეთში; მე-10 ს. მათი შეიცვალა ადრინდელი სახელწოდება «ალემანები»; ამჟამად შვაბებს უწოდებენ შვაბურ დიალექტზე მომეტყველე ჰადენ-ჰერტემბერგის უდიდესი ნაწილის და ჰავარიის ნაწილის მოსახლეობას.

SCHWABEN (შვაბეთი) — ადრეშუასაუკუნეთში ალემანების (შვაბების) განსახლების ადგილი; ქერმანიის ერთ-ერთი საჰერცოგო, რომლის შემადგენლობაში შედიოდა ჰერტემბერგის, სამხრეთ ჰადენის, ჟლზასის, შვედცარიის ნაწილის, ჰავარიის ნაწილის ტერიტორიები; დაიშალა მე-13 ს.

ჰავარიაში შემავალი შვაბეთის ოლქის გერბი

SCHWABING (შვაბინგი) — ზემუნენის რაიონი, ცნობილი იმით, რომ აქ ძირითადად ცხოვრობენ მსახიობები და მხატვრები.

საავადმყოფო ზემუნენის რაიონ შვაბინგში

SCHWÄBISCHE ALB (შვაბეთის ლბი) — მთის ჯაჭვი ქერმანიის სამხრეთში (ჰადენ-ჰერტემბერგი); მაქსიმალური სიმაღლე 1015 მ.; მრავალრიცხოვანი გამოქვაბულები.

შვაბეთის ლბი

SCHWÄBISCHER JURA (შვაბეთის აურა) — იხ. Schwäbische Alb.

SCHWÄBISCHES MEER (შვაბეთის ზღვა) — ჰოდენის ტბის ხატოვანი სახელწოდება.

ჰოდენის ტბა

SCHWANGERE AUSTER (ორსული ხამანწკა) — ხუმრ. ჟერლინის კონგრესების სახელწოდება.

ჟერლინის კონგრესების დარბაზი

SCHWARZARBEIT (არალეგალური სამუშაო) (სიტყვ. შავი სამუშაო) — ოფიციალურად დაურეგისტრირებული მუშაობა, რომელიც აძლევს სამუშაოს მიმცემს გადასახადებისგან თავის არიდებას; ისჯება კანონით.

SCHWARZE ELSTER (ყვარცე-ქლსტერი) — მდინარე საქსონიაში; ქლბის მარჯვენა შენაკადი, სიგრძე 181 კმ.

მდინარე ყვარცე-ქლსტერი ზამთარში

SCHWARZ-ROT-GOLD (შავ-წითელ-ყვითელი) — ქერმანიის სახელმწიფო დროშის ფერები; სამფერა დროშა წარმოიშვა 1813 წ. განმათავისუფლებელი ომის დროს; მასში თავი გამოიჩინეს მოხალისეებმა ბარონ ფონ ზაფტცოვის კორპუსიდან, რომლებიც ატარებდნენ შავ-წითელ მუნდირებს ოქროსფერი ღილებით.

SCHWARZE ZAHLEN (შავი ციფრები) — მონაცემები, რომლებიც უჩვენებენ მოგებას, საწარმოს შემოსავალს.

SCHWARZSEHER (შავი მაყურებელი) — ტელემაყურებელი, რომელმაც არ გადაიხადა სააბონემენტო გადასახადი.

SCHWARZWALD (ყვარცვალდი) — მთის მასივი ლადენ-ჰიდურტემბერგში; სიგრძე 160 კმ., სიგანე 22-60 კმ., სიმაღლე 1493 მ. (მთა ჟელდბერგი); დაფარულია წიწვიანი ტყით; მრავალრიცხოვანი მინერალური წყაროები, კურორტები; განვითარებულია ტურიზმი.

ყვარცვალდის მთები

SCHWARZWÄLDER APPARATE-BAU-ANSTALT AUGUST SCHWER & SÖNNE GMBH («სქ.ყ.ყ. ყვარცვალდერ აპარატე-ბაუ-ანშტალტ აუგუსტ შვერსტ შონენგემს») — რადიოტექნიკური ფირმა ქ. ჟელინგენ-ჟენინგენში; დაარსებულია 1835 წ. როგორც საათის ქარხანა; 1924 წ.დან აწარმოებს რადიოტექნიკურ აპარატურას.

SCHWARZWÄLDER KIRSCHTORTE — შვარცვალდური ტორტი ალუბლით.

ყვარცვალდური ტორტი

SCHWEINFURT FC («შვანფურტი ჟი») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «შვანფურტის» ემბლემა

SCHWEINSHAXE / SCHWEINSHACHSE (ღორის ფეხი) — შემწვარი ღორის ფეხის ქვემო ნაწილი, სამხრეთგერმანიული სამზარეულოს პოპულარული კერძი.

შვანსპაქსე

SCHWEMME (ჩავლა) — იხ. Hofbräuhaus.

SCHWERIN (შვერინი) — ქალაქი ქერმანიის ჩრდილო-აღმოსავლეთში, შვეკლენბურგ-ჟომერანიის ადმინისტრაციული ცენტრი, 124 ათასი მაცხოვრებელი; მდებარეობს შვერინის ტბაზე (Schweriner See); დიდი ჰერცოგების სასახლე (19 ს.), რატუმბა (18 ს.), გოტიკური ტაძარი (14-15 სს.), მ.წ. ნიკოლოზის ეკლესია (18 ს.).

შვერინის გერბი

SCHWERINER SEE (შვერინერ ზეე) — ტბა ჰეკლენბურგ-ჰინა სომერანიაში.

SCHWIBBOGEN (საშობაო შანდალი) — ხის მონუმენტული შანდალი ნახევართალის სახით შვიდი სანთლისთვის; შობის ღამეს ანთებული სანთლებით დგამენ რაფაზე.

საშობაო შანდალი

SCHWIMMENDE STADT (მცურავი ქალაქი) — ქ. უასაუს (ჟავარია) ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქის ტერიტორიას ორი მხრიდან ეკვრიან მდინარეები ლცი და ტუნაი.

ქალაქი უასაუ

SCHWIMMOPER (შვიმ-ოპერა / საოპერო აუზი) — ხუზრ. აუზის სახელწოდება ქ. ჟუპერტალში (ხრდილოეთ ქაინ-ჟესტვალია).

ჟუპერტალის აუზი

SEBASTIANTAG (჊მ. სებასტიანეს ტღე) — ჊მ. სებასტიანე ითვლება დამცველად შავი ჭირისგან და მსროლელების მფარველად; აღინიშნება 20 იანვარს; ამ დღეს ტრადიციულად აწყობენ მსროლელების შეჯიბრებებს.

SEEKADETT (საზღვაო კადეტი) — უყაწიმო უნტერ-ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

საზღვაო კადეტის განმასხვავებელი ნიშნები

SEKUNDA (სეკუნდა) (ლათ. sekunda მეორე) — გიმნაზიის მე-6 და მე-7 კლასები.

SELENER SEE (ზელენტერ-ზეე) — ტბა ჟლევზიგ-სოლშტაინში.

ტბა ზელენტერ-ზეე

SEMPER-OPER (ზემპერ-ოპერა) — ოპერის თეატრი ტრეზდენში; ამენებულია არქიტექტორ ჟ. ზემპერის მიერ გვიან იტალიური რენესანსის სტილში.

ზემპერ-ოპერა ტრეზდენში

SENAT (სენატი) — 1. მთავრობა (მაგისტრატი) ქალაქ-მხარეების ჟერლინის, ჟრემანის და სუამბურგის; 2. სამეცნიერო საბჭო, უნივერსიტეტის თვითმმართველობის ორგანო; პროფესორ-მასწავლებლების გარდა მის შემადგენლობაში შედიან სტუდენტების წარმომადგენლებიც.

SENATOR (სენატორი) — 1. ქალაქ-მხარეების ჟერლინის, ჟრემანის და სუამბურგის მაგისტრატის წევრები; 2. უნივერსიტეტის სამეცნიერო საბჭოს წევრი; 3. ადმინისტრაციული კომიტეტის წევრი რაიონული მნიშვნელობის ქალაქებში.

SEPARATE WAHRUNGSREFORM (სეპარატული ფულის რეფორმა) — ჩატარებულია დასავლეთის ქვეყნების მიერ ქერმანიის თავიანთ საოკუპაციო ზონებში 1948 წ. 20 ივნისს და ჭერლინის დასავლეთ სექტორებში 1948 წ. 30 ივნისს.

SEPPELHOSE — ტყავის მოკლე შარვალი; განსაკუთრების გავრცელებულია ჭავარიაში (Sepp — მამაკაცის სახელის Josef-ის შემოკლებული ფორმა ჭავარიაში).

ზეპელჰოსე

SEPPELHUT — მამაკაცის ფარფლებიანი ქუდი, მორთული ქურციკის ბეწვეულით და ჭრელი ბაფთით; ბავარიული ეროვნული ტანსაცმლის შემადგენელი ნაწილი.

ზეპელჰუტი

SEPTIME (სეპტიმა) (ლათ. septimus მეშვიდე) — გიმნაზიის მე-5 კლასი.

SEXTA (სექსტა) (ლათ. sextus მეექვსე) — გიმნაზიის პირველი კლასი.

SID (საიდი) — სპორტული სააგენტო შაფელდორფში (შემოკ. Sport-Infonnationsdienst-იდან).

SIEBENGBIRGE (ზიბენგებირგე) — ვულკანური წარმოშობის მთები ჭერმანიის დასავლეთში, შუა ტაძრის მარჯვენა სანაპიროზე (ჩრდილოეთ ტაძრ-ჩესტვალაია); მაქსიმალური სიმაღლე 460 მ.

მთები ზიბენგებირგე

SIEBENSCHLAFER (სალაპ. თივის ლპობა) — 27 ივნისი; ხალხური კალენდრის მიხედვით, თუ ამ დღეს მოდის წვიმა, იგი არ გადაიღებს შვიდი კვირა.

SIEBZEHNTER JUNI (JUNIAUFSTAND) (ჩვიდმეტი ივნისი (ჯუნისის აჯანყება) — 1953 წ. 17 ივნისის სახალხო აჯანყება ჭაიშ მსხვილ სამრეწველო ცენტრებში; ჩაშობილია საბჭოთა ჯარის მიერ; ეს თარიღი 1990 წ-დე აღინიშნებოდა ჭაიშ როგორც «ქრთიანობის დღე»; ამჟამად აღინიშნება როგორც სსოვნის დღე.

საბჭოთა ტანკები აჯანყების ჩაშობის დროს (1953 წ. 17 ივნისი)

SIEG (ზიგი) — მდინარე, ტაძრის მარჯვენა შენაკადი (ჩრდილოეთ ტაძრ-ჩესტვალაია); სიგრძე 131 კმ.

მდინარე ზიგი ჭონის მდამოკებში

SIEMENS AG («სიმენს რაი») — ელექტროტექნიკური და ელექტრონული მრეწველობის უმსხვილესი კონცერნი; დაარსებულია 1847 წ.; მთავარი ოფისები ჭერლინში და შაფენხენში; ატარებს მისი დამაარსებლის, გერმანელი ინჟინერის სიმენსის (1816-1892 წწ.) სახელს, რომელმაც, კერძოთ, გამოიგონა დინამო-მანქანა (1866 წ.).

ფონცერნ «სიმენსის» ემბლემა **SIEMENS**

SIEMENS-SCHUCKERT-WERKE GMBH («სიმენს-შუკერტ-ვერკე რაიშ») — იბ. Siemens AG.

SIEMENS & HALSKE AG («სიმენს უნდ შალსკე რაი») — იბ. Siemens AG.

SILBERNE HOCHZEIT (ვერცხლის ქორწინება) — შეუღლების ოცდახუთწლისთავი.

SILBERNER BERLINER BÄR («ჟერლინის ჟერცხლის დათვი») — საერთაშორისო ბერლინური ფესტივალის ერთ-ერთი მთავარი პრიზი.

«ჟერლინის ჟერცხლის დათვი»

SILBERNER SONNTAG (ვერცხლის კვირა) — ყობის ბოლოსწინა კვირა, მესამე ადვენტის კვირა.

SILBERNES LORBEERBLATT («ჟერცხლის დაფნის ფოთოლი») — სახელმწიფო ჯილდო გამოჩენილი სპორტული მიღწევებისათვის; დაარსებულია 1950 წ.

«ჟერცხლის დაფნის ფოთოლი»

SILBERNE TAUBE («ჟერცხლის მტრედი») — მეორე პრემია ჟადაციის მოკლემეტრაჟიანი და დოკუმენტური ფილმების ფესტივალზე.

SILVESTER (სილვესტერი) — წლის ბოლო დღე, 31 დეკემბერი (ჩმ. სილვესტრეს ზღე); ჭხალი წლის დღესასწაული.

SILVESTERKARPEN (საახალწლო კობრი) — ტრადიციული საახალწლო კერძი.

SKAT (სკატი) — ბანქოს პოპულარული თამაში.

SKKD — *იხ.* Sowjetische Kontrollkommission in Deutschland.

SMAD — *იხ.* Sowjetische Militäradministration in Deutschland.

SOLDAT (ჯარისკაცი) — 1. სამხედრო (ოფიცრების და გენერლების ჩათვლით); 2. სტ და სსტ რიგითი.

SOLDAT (რიგითი) — რიგითის წოდება ჟუნდესვერში.

ქიგითის განმასხვავებელი ნიშნები

SOLDAT AUF ZEIT (ზევადიანი სამსახურის ჟარისკაცი) — ბუნდესვერის რიგითი, რომელსაც სურს დარჩეს ჟარში ვადიანი სამსახურის დამთავრების შემდეგ არა ნაკლებ ორი წელიწადი.

SOLINGEN (ზოლინგენი) — ქალაქი ჩრდილოეთ ქაინ-ჟესტფალიაში, მდინარე ჟუპერის ხეობაში; 165 ათასი მაცხოვრებელი; ლითონდამუშავების უძველესი ცენტრი; განთქმულია მისი ნაწარმი ფოლადისგან.

ზოლინგენის ვერბი

ცივი იარაღის მუზეუმი ზოლინგენში

Puma-Werk J.A. Henckels Boker ზოლინგენის ზოგიერთი ფირმის დამლა

SOILING (ზოლინგი) — მალღობი ჟვემო საქსონიაში; მაქსიმალური სიმაღლე 528 მ.; ბუნებრივი პარკი.

SOMMERECHLUSSVERKAUF (ზაფხულის დაყიდვა) — შემოდგომის წინ ზაფხულის სეზონის საქონლის დაყიდვა უფრო იაფი ფასით.

SONDERGESETZ ZUR VERSCHÄRFUNG DER BERUFSVERBOTE (წროფესიებზე აკრძალვის გაძლიერების განსაკუთრებული კანონი) — *იხ.* Gesetz zur Änderung dienstrechtlicher Vorschriften.

SONDERSTUFE DES GROSSKREUZES (ქანსაკუთრებული ხარისხის წიდი ჯვარი) — ქერმანიის უმაღლესი სახელმწიფო ჯილდო; დაარსებულია 1952 წ.; ორდენი გადაეცემა განსაკუთრებული დამსახურებისათვის პოლიტიკაში, ეკონომიკაში და კულტურაში.

ქანსაკუთრებული ხარისხის «წიდი ჯვარი»

SONNEBERG (ზონებერგი) — ქალაქი ჰერინგაში; 29 ათასი მაცხოვრებელი; ცნობილია სათამაშოების საწარმოებით.

ზონებერგის გერბი

SORBEN (სორბები) — სალხი, რომელიც ცხოვრობს შპრევევალდში (ჟრანდენბურგი); რაოდენობა 100 ათასი ადამიანი; ენა — სორბული; მორწმუნეები — ძირითადად ლუთერანები.

SOWJETISCHE AKTIENGESELLSCHAFTEN (SAG) (საბჭოთა აქციონერული საზოგადოებები) — შექმნილია 1947 წ. ქერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში იმ საწარმოებების საფუძველზე, რომლებიც დემონტაჟის შემდეგ გამოჰქონდათ საბჭოთა ღავეშიში.

SOWJETISCHE KONTROLLKOMMISSION IN DEUTSCHLAND (SKKD) (საბჭოთა საკონტროლო კომისია ქერმანიაში (სსკკ)) — შექმნილია 1947 წ. ჟრტშეშის და სსკკ გაუქმების შემდეგ; აწარმოებდა კონტროლს სოტსდამის ხელშეკრულების შესრულებაზე; გაუქმებულია 1953 წ.

SOWJETISCHE MILITÄRADMINISTRATION IN DEUTSCHLAND (SMAD) (საბჭოთა სამხედრო ადმინისტრაცია ქერმანიაში (სსკკ)) — შექმნილია 1945 წ., აწარმოებდა კონტროლს სოტსდამის ხელშეკრულების შესრულებაზე; გაუქმებულია 1949 წ.

SOWJETZONE (საბჭოთა ზონა) — ქერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონა 1945–49 წწ. ჟრტშ შექმნამდე.

Sozi (სოცი (სოციალ-დემოკრატი) — კნინობ. სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრების სახელწოდება.

SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS (SPD) (ქერმანიის სოციალ-დემოკრატიული პარტია (ჟსტშ)) — ერთ-ერთი წამყვანი პოლიტიკური პარტია ქერმანიაში; შექმნილია 1890 წ. ქერმანიის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიისგან; დავდაპირველად აღიარებდა რადიკალურ მარქსიზმს, შემდეგ მთლიანად თქვა უარი მასზე, რაც აღნიშნულია 1959 წ. მიღებულ პარტიის პროგრამაში; 1966–1969 წწ. შედიოდა სამთავრობო კოალიციაში ჟრტშ/ჟსკჟან, 1969–1982 წწ. — (ჟავტშ-ან; 1998 წ არჩევნებში მოგების შემდეგ შეადგინა კოალიცია პარტიასთან ღავშირი 90/ტწვანეები.

SOZIALDEMOKRATISCHER PRESSEDIENST («სოციალ-დემოკრატიულერ პრესედინსტ») — ჟსტშ ყოველდღიური საინფორმაციო ბიულეტენი; გამოდის ჟრტში 1946 წ-ან.

SOZIALGERICHT — დაბალი ინსტანციის სოციალური სასამართლო.

SOZIALISTISCHE EINHEITSPARTEI DEUTSCHLANDS (SED) (ქერმანიის ერთიანი სოციალისტური პარტია (ჟჟსს)) — მარქსისტულ-ლენინური პარტია, რომელიც იყო ერთპიროვნულ ხელისუფლებაში ჟრტშ; დაარსებულია 1946 წ. 21 აპრილში ჟსს და ჟსტშ გაერთიანების შედეგად; 1990 წ. მის საფუძველზე შეიქმნა ტემოკრატიული სოციალიზმის პარტია.

ქერმანიის ერთიანი სოციალისტური პარტიის ემბლემა

SOZIALISTISCHE EINHEITSPARTEI WEST-BERLINS (SEW) (დასავლეთ ქერლინის ერთიანი სოციალისტური პარტია (ტჟჟსს)) — დასავლეთბერლინელი კომუნისტების პარტია (1962–90 წწ.).

SOZIALISTISCHE REICHPARTEI (SRP) (სოციალისტური იმპერიული პარ-

ტური ორგანიზაცია, დაარსებული 1946 წ.

SOZIALISTISCHER HOCHSCHULBUND (SHB) (Oმაღლეი სკოლების მოსწავლეების სოციალისტური კავშირი — სტუდენტური პოლიტიკური ორგანიზაცია, რომელიც შეიქმნა ჟსრს ინიციატივით 1960 წ.

SPANDAU (ჟპანდაუ) — 1. ჟერლინის საქალაქლ რაიონი (ოკუპაციის ყოფილი ბრიტანული სექტორი); 2. ციხე, რომელშიც იხდიდნენ სასჯელს მთავარი ნაცისტი სამხედრო დამნაშავეები.

რმ. ნიკოლოზის ეკლესია ჟპანდაუში

SPARGEL (სატაცური) — გერმანელეებისთვის ბოსტნულის ერთ-ერთი საყვარელი სახეობა.

სატაცური კარტოფილით

SPÄTZLE (შპეტცლე) — შინაური ვერმიშელი; ტრადიციული შვაბური საჭმელი.

SPD — *იხ.* Sozialdemokratische Partei Deutschlands.

SPESSART (ჟპესარტი) — ტყიანი მაღლობი ცენტრალურ ჟერმანიაში (ჟავარიის და ჟესენის მხარეები).

ჟპესარტი

DER SPIEGEL («წერ ჟპიგელი») — ერთ-ერთი ყველაზე გავლენიანი საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ყოველკვირეული ჟურნალი; გამოდის 1947 წ. ჟამბურგში ტირაჟით 1 მლნ. ეგზემპლარი.

ჟურნალი «ჟპიგელი»

SPiegel-AFFÄRE (აფიორა ჟურნალ «ჟპიგელის» საქმეზე) — 1962 წ. 27 ოქტომბრის დამით ჟურნალ «ჟპიგელის» რედაქციის დაპატიმრება საიდუმლო სამხედრო ცნობების განმარების ბრალდებით; გამოიწვია სამთავრობო კრიზისი, სამხედრო მინისტრის ჟ. ა. ჟტრაუსის გადადგომა.

SPiegel-DEUTSCH (შპიგელური გერმანული) — განსაკუთრებული სტილი, დამახასიათებელი ჟურნალ «ჟპიგელისათვის»; ხასიათდება სალაპარაკო ენით და საერთაშორისო სიტყვების და გამოთქმების სიმრავლით.

SPiekerOOG (სპიკეროგი) — ერთ-ერთი ღღმოსავლეთ-ფრიზული კუნძულებიდან; ფართობი 17 კვ. კმ.; საზღვაო კურორტი.

ფუნდულ სპიკეროგის ერთ-ერთი კუთხე

SPORTFREUNDE SIEGEN («სპორტფრონდენდე ჟიგენის») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ფლუბ «სპორტფრონდენდე ჟიგენის» ემბლემა

SPORT CLUB VERL 1924 E.V («სპორტ-ფლუბ ჟერლ 1924») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1924 წ.

კლუბი «სპორტ-კლუბი ფერლ 1924»-ის ემბლემა

SPREE (ჟპრეე) — მდინარე ქერძანიის აღმოსავლეთში, მდინარე უსაფელის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 403 კმ.; მიედინება ჟერლინის გავლით.

მდინარე ჟპრეე

SPREE-ATHEN (ჲთენი ჟპრეეზე) — ჟერლინის ეს სახელწოდება გვხვდება ჟრდმან ჴირკერის (Erdmann Wircker) სახოტბო სიმღერაში, რომელიც დაიწერა პრუსიის მეფის ფრიდრიხ I (1657-1713 წწ.) საპატიოდ.

SPREEWALD (ჟპრეევალდი) — თვალწარმტაცი ადგილი ჟრანდენბურგის მხარეში, მდინარე ჟპრეეს და მისი მრავალრიცხოვანი ტოტების ნოღაში; სიგრძე 45 კმ., სიგანე 16 კმ.; ბიოლფერული ნაკრძალი, ტურიზმის ცენტრი.

ჟპრეევალდი

SPRINGER D[HO F. VDU (ჟპრინგერი ჲქსელ გეზარი) (1912-85 წწ.) — საგამომცემლო კონცერნის დამაარსებელი.

ჲქსელ გეზარი ჟპრინგერი (1912-85)

SPRINGER-KONZERN (ჟპრინგერის კონცერნი) — იბ. Axel Springer Verlag.

SANKT PAULI FC («სანკტ პაული ფჲ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი ჴამბურგში; დაარსებულია 1910 წ.

კლუბი «სანკტ პაულის» ემბლემა

STAATLICHE KUNSTSAMMLUNGEN (ჲქლოვნების ნაწარმოებების სახელმწიფო კოლექციები) — ხელოვნების მუზეუმები ჲარლსრუეში და ჲასელში.

STAATLICHE MUSEEN PREUBISCHER KULTURBESITZ — «პრუსიის კულტურული მემკვიდრეობის» სახელმწიფო მუზეუმები ჟერლინში.

STAATSEKRETAR (სტატს-სეკრეტერი) — სახელმწიფო მოსამსახურეების ერთ-ერთი უმაღლესი ხარისხი.

STABSAPOTHEKER (შტაბს-ფარმაცევტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჟუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება კაპიტანის წოდებას.

STABSBOOTSMANN (შტაბს-ბოტმანი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

შტაბს-ბოტმანის განმასხვავებელი ნიშნები

STABSFELDWEBEL (შტაბს-ფელდვებელი) — ყაწიმიანი უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესვერში.

შტაბს-ფელდვებელის განმასხვავებელი ნიშნები

STABSGEFREITER (შტაბს-ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჯუნდესვერში.

შტაბს-ეფრეიტორის განმასხვავებელი ნიშნები

STABSGEFREITER (შტაბს-ეფრეიტორი) — რიგითის წოდება ჯუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

შტაბს-ეფრეიტორის განმასხვავებელი ნიშნები

STABSHAUPTMANN (შტაბს-კაპიტანი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჯუნდესვერში.

შტაბს-კაპიტანის განმასხვავებელი ნიშნები

STABSKAPITÄNLEUTNANT (შტაბს-კაპიტან-ლეიტენანტი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჯუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

შტაბს-კაპიტან-ლეიტენანტის განმასხვავებელი ნიშნები

STABSUNTEROFFIZIER (შტაბს-უნტერ-ოფიცერი) — უყაწიმო უნტეროფიცერის წოდება ჯუნდესვერში.

შტაბს-უნტეროფიცერის განმასხვავებელი ნიშნები

STABSVETERINÄR (შტაბს-ვეტერინარი) — უმცროსი ოფიცრის წოდება ჯუნდესვერის სამედიცინო-სანიტარულ სამსახურში; შეესაბამება კაპიტანის წოდებას.

STADE (შტადე) — ქალაქი ჰავემო საქსონიაში, ოქტის ადმინისტრაციული ცენტრი; 33 ათასი მაცხოვრებელი.

ქალაქ შტადეს გერბი

STÄDELSCHES KUNSTINSTITUT (შტედელის ხელოვნების ინსტიტუტი) — სურათების და ქანდაკებების გალერეა ჰადრის მონუმენტში; შექმნილია ფრიდრიხ შტედელის (1728-1816 წწ.) მიერ.

შტედელის ხელოვნების ინსტიტუტი

STADT AN DER ELBE (ქალაქი ჟლბაზე) — შერზდენის ხატოვანი სახელწოდება.

STADT DER BARTENWETZER (ცულების მღესავების ქალაქი) — ქ. ჰელზუნგენის (სუსენი) ხატოვანი სახელწოდება; ძველ დროში ტყის მხეხავები ლესავდნენ თავის ცულებს ქვის ხიდზე მდინარე მულდაზე, რომლის ნაპირებზეც მდებარეობს ქალაქი.

ჰელზუნგენის გერბი

STADT DER BAUMBLUTE (ხეხილის ყვავილობის ქალაქი) — ქ. ზაიზნიგის (ამჟამად ზაიზნიგის რაიონი) ხატოვანი სახელწოდება; 1700 წ-ან ქალაქში არსებობს კანონი, რომლის თანახმადც ქორწინების წინ მეფე-პატარძალმა უნდა დარგას ხილის ექვსი ხე.

STADT DER BEGEGNUNG (შეხვედრის ქალაქი) — ქ. ჰორგაუს ხატოვანი სახელწოდება; 1945 წ. 25 აპრილს ამერიკელი ჯარები შეუერთდნენ საბჭოთა ჯარის ნაწილებს; ამ მოვლენის აღსანიშნავად ქალაქში დგას ძეგლი.

ჰორგაუს გერბი

STADT DER BEINAMEN (მეტსახელების ქალაქი) — ჰოუნსენის სატოვანი სახელწოდება; თვით ქალაქის სახელი წარმოადგენს მეტსახელს — ძველი ფორმა München ნიშნავს bei den Mönchen — მონაზვნებთან.

STADT DES BIERS (ლუდის ქალაქი) — შორტმუნდის სატოვანი სახელწოდება, რომელიც განთქმულია თავისი ლუდით.

STADT DER BLAUEN SCHWERTER (ცისფერი მახვილების ქალაქი) — ქ. შაფენის (საქსონია) სატოვანი სახელწოდება; 1710 წ. აქ ამენდა ჟვროპაში პირველი ფაიფურის მანუფაქტურა; ორი გადაჯვარედინებული ცისფერი მახვილი გახდა შაფენის ფაიფურის ნაწარმის ემბლემა.

STADT DER BLUMEN (ყვავილების ქალაქი) — ქ. ჟრფურტის (ჰდურინგია) სატოვანი სახელწოდება; მე-18 ს-ან ქალაქი ცნობილია ჟვროპაში თავისი მებაღეობით; ამჟამად აქ ტარდება მებაღეობის საერთაშორისო გამოფენა (YFL).

STADT DER CHEMIE (ქიმიის ქალაქი) — ქ. ზადვიგსჰაფენის სატოვანი სახელწოდება, რომელიც მე-19 ს. 60-ან წლებიდან ითვლება ქერმანიის ქიმიური მრეწველობის ცენტრად.

ზადვიგსჰაფენის გერბი

STADT DER DREI FLÜSSE (სამი მდინარის ქალაქი) — ქ. უასაუს (ჟავარია) სატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს მდინარეების ლცის და უნის შუნიასთან შესართავთან.

STADT DER LEDERWAREN (ტყავის ნაწარმის ბაღაბი) — ქ. ოფენბახის სატოვანი სახელწოდება, რომელშიც განვითარებულია ტყავის მრეწველობა; წელიწადში ორჯერ ქალაქში ტარდება ტყავის ნაწარმის ბაზრობა; აქვე მდებარეობს ტყავის მუზეუმი.

STADT DER RADLER (ველოსიპედების ქალაქი) — სალაპ. ქ. შესაუს (საქსონია-ანჰალტი) სახელწოდება; ველოსიპედით სიარული აქ არის ძველი ტრადიცია.

შესაუს გერბი

STADT DER RUHRFESTSPIELE (სურის ფესტივალების ქალაქი) — ქ. სიკვ-ლინგჰაუსენის სატოვანი სახელწოდება; აქ ყოველწლიურად ტარდება ხელოვნების ფესტივალები.

სიკვლინგჰაუსენის გერბი

STADT DER SCHLOSSER UND BESCHLAGE (გასაღებების და კლიტეების ქალაქი) — ქ. ფელბერტის (ხრდილოეთი საქსონია) სატოვანი სახელწოდება; მე-16 ს-ან ცნობილია კლიტეების და გასაღებების წარმოებით; დღესაც ქალაქი გარკვეულწილად ცხოვრობს ამ ხელობით.

ფელბერტის გერბი

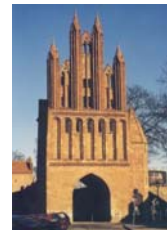
STADT DER SPRINGBRUNNEN (შადრეკანების ქალაქი) — ზადციგის სატოვანი სახელწოდება.

STADT DER TUCHWEBER (ფეიქრების ქალაქი) — ქ. ჰოონენგლადახის სატოვანი სახელწოდება.

ჰოონენგლადახის გერბი

STADT DER VIER TORE (ოთხი ჭიშკრის ქალაქი) — ქ. ზოდრანდენბურგის (შვედენბურგი-ჰინა უომერანია) სატოვანი სახელწოდება; ჭიშკარი ამჟინებულია 14-15 სს. და დღეს იგი წარმოადგენს ქალაქის სიმბოლოს.

ზოდრანდენბურგის ჭიშკარი

STADT DER WINDMUEHLEN (ქარის წისქვილების ქალაქი) — ქ. ჟოლდეგვის სატოვანი სახელწოდება (ჰეკლენბურგი-ჩინა ჟომერანია); მისი ზუთი ქარის წისქვილი არის ქალაქის სიმბოლო.

ჟოლდეგვის გერბი

STADT DES BUCHES (წიგნის ქალაქი) — ზადციგის სატოვანი სახელწოდება.

STADT DES LEINENS (სელის ტილოს ქალაქი) — ქ. ჟილეფელდის სატოვანი სახელწოდება, რომელიც მე-16 ს-ან განთქმულია სელის ქსოვილის წარმოებით.

ჟილეფელდის გერბი

STADT DES PFERDES (ცხენის ქალაქი) — ქ. ჟარენდორფის სატოვანი სახელწოდება, რომელიც არის ვესტფალური მეცხენეობის ცენტრი; აქვე მდებარეობს ჟერმანიის ოლიმპიური კომიტეტი საცხენოსნო სპორტში.

ჟარენდორფის გერბი

STADTBEDIENSTETER (შტადტბედინსტეტერი) — ადმინისტრაციული კომიტეტის მოსამსახურე რაიონული დაქვემდებარების ქალაქში.

STADTBZIRK (საქალაქო რაიონი) — ქალაქის ადმინისტრაციული ერთეული.

STADTISCHE KUNSTSAMMLUNGEN, KUNST- UND AUSSTELLUNGSHALLE DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (ქელოვნების ნაწარმოებების საქალაქო კრებული და ჟერმანიის ჟედერაციული ძესპუბლიკის საგამოფენო დარბაზი) — მდებარეობს ჟონში.

STADTKREIS — ქალაქი-რაიონი; სახელმწიფო ადმინისტრაციული რაიონი, რომელიც შედგება ერთი ქალაქისგან.

STADTRAT (საქალაქო საბჭო — 1. ქალაქის წარმომადგენლობითი ორგანო (მუნიციპალიტეტი); 2. ქალაქის საბჭოს წევრი.

STADTSTAAT (ქალაქი-სახელმწიფო) — ქალაქი სახელმწიფოს სტატუსით (მაგალითად, ჟამბურგი).

STAHL EISENHUTTENSTADT («შტალ ჟენჰუტენშტადტი») — საფეხბურთო კლუბი.

ჟკლუბ «შტალ ჟენჰუტენშტადტის» ემბლემა

STAHLHELM (ჟოლადის მუზარადი) — გასამხედროებული ორგანიზაცია, დაარსებული 1918 წ.; «ჟოლადის მუზარადი» აერთიანებდა თავის რიგებში შირველი მსოფლიო ომის ყოფილ მონაწილეებს; 1933 წ. შემდეგ შეუერთდა ნაცისტურ საერიმო რაზმებს; აღდგენილია ჟქქ 1951 წ.

«ჟოლადის მუზარადის» ორგანიზაციის ემბლემა

STAHLWERKE PEINE-SALZGITTER AG («შტალვერკე შაინე ზალციტერ ჟქ») — უმსხვილესი მეტალურგიული კონცერნი; დაარსებულია 1970 წ. რამოდენიმე საწარმოს შეერთებით ქალაქებში შაინე და ზალციტერში.

ჟონცერნ «შტალვერკე შაინე ზალციტერის» ემბლემა

STAMMTISCH (შტამტიში) — მაგიდა მუდმივი მომსახურებისათვის «გასტმეტში»; დგას ლუდის ჩამოსასხავთან ახლოს, რომ პატრონს შეეძლოს მუშაობის დროს ელაპაროკოს იმ მუდმივ მომსახურეს, რომელსაც აქვს ამ მაგიდასთან ჯდომის უფლება.

STARNBERGER SEE (შტარნბერგის ტბა) — თვალწარმტაცი ტბა ჟავარიაში; ფართობი 57 კვ. კმ., სიღრმე 127 მ.

შტანბერგის ტბა

STEGLITZ (შტეგლიცი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი.

შტეგლიცის მუზეუმი

STEINERE HOCHZEIT (ქვის ქორწინება) — შეუღლების სამოცდაათი წლისთავი.

STEINHÄGER (შტანჰეგერი) — ღვის არყის ცნობილი სახე; სახელი მომდინარეობს ქ. შტანჰეგერისგან (Steinhägen) ხრდილოეთ სადნ-ჟესტფალის მხარეში.

შტანჰეგერი

STEINHUDER MEER (შტანჰუდერ-მეერი) — ტბა ქ. ჟანოვერის მახლობლად; ფართობი 29 კვ. კმ., სიღრმე 3 მ.

ღბა შტანჰუდერ-მეერი

STENDAL — ქალაქი საქსონია-ჲნჰალტში; ფრანგმა მწერალმა Henri Beyle მოიპოვა სახელი პსევდონიმით სტენდალი. მწერალმა აირჩია ეს პსევდონიმი ანტიკური ხელოვნების გერმანელი

ისტორიკოსის ი. ი. ჟინკელმანის (1717-1768 წწ.) პატივსაცემად, რომელიც დაიბადა ქ. სტენდალში.

სტენდალის რატუშა

DER STERN («წერ შტერნი») — ყოველკვირეული ილუსტრირებული ჟურნალი; გამოდის ჟამბურგში 1948 წ-ან.

ჟურნალი «წერ შტერნი»

STERNINGER (შტერნზინგერები) (სიტყვ. მომღერლები ვარსკვლავით) — ბიჭები თეთრ ტანსახმელში გვირგვინით თავზე, რომლებიც ჟამოცხადების დღესასწაულის დროს სიმღერით დადიან სახლიდან სახლამდე; გაგრძელებულია ჟავარიაში და ჲვსტრიაში.

შტერნზინგერები

STERZ (შტერცი) — კერძი ცომისგან, სიმინდის ან კართოფლის მასისგან, რომელიც მოხარშულია ან შემწვარი ქონში; იჭრება ნაჭრეებად; გაგრძელებულია სამხრეთ ქვეყანაში და ჲვსტრიაში.

STETTIN (შტეტინი) — ქალაქი ოლმერანიაში; ამჟამად ოლონეთის შემადგენლობაში.

შტეტინის გერბი

STETTINER HAFF (ODERHAFF) (შტეტინის ყურე) — ფართობი 650 კვ. კმ., სიღრმე 9 მ.; ერთვის მდინარე ჟლბას; ზღვისგან დაცულია კუნძულ ოზედომით.

შტეტინის ყურე

STIFTERVERBAND FÜR DIE DEUTSCHE WISSENSCHAFT (ჟერმანული სამეცნიერო ფონდების დამაარსებლების კავშირი) — ორგანიზაცია, რომელიც აერთიანებს 5000-ზე მეტ საწარმოს და კერძო პირს, რომლებიც გამოყოფენ სახსრებს მეცნიერული კვლევების ჩასატარებლად და მეცნიერული კადრების მოსამზადებლად; დაარსებულია 1949 წ.

STIFTSKIRCHE — სამონასტრო ეკლესია.
STIFTUNG DEUTSCHE SPORTHILFE (გერმანული სპორტის დახმარების ფონდი) — სპორტსმენებისთვის ფინანსური დახმარების საგანგებო სოციალური ფონდი; დაარსებულია 1967 წ.

STIFTUNG LESEN (წიტერატურული ფონდი) — სპეციალური ფონდი ქ. შაიდენში (შაიდენლანდ-შფალცი), რომლის ინიციატივით ყოველწლიურად არსდება პრიზები მოზარდთა საუკეთესო ლიტერატურულ ნაწარმოებებისათვის.

STIFTUNG WARENTEST (საქონლის გამოცდის ფონდი) — დაარსებულია ჟფტ მთავრობის მიერ 1964 წ. ჟერლინში მომხმარებლების უფლებების დაცვის მიზნით.

STOLLE (შუა.-გ., ჩრდ.-გ.), **STOLLEN** (სამხ.-გ.) — საშობაო კვები ჩამიხით, ცუკატებით, შაქრის პუდრით.

STOLZER HEINRICH (ამაყი შაიდრიხი) — ჟარგ. ბრინჯაოს ფაფა.

ST. PAULI (სანკტ-პაული) — «გართობის კვარტალი» შამბურგში.

STRALSUND (შტრალზუნდი) — ქალაქი ჟალტიის ზღვაზე (შეკლენბურგი-

რინა შომერანია), 74 ათასი მაცხოვრებელი.

შტრალზუნდი

STRAMMER MAX (დონიერი შაქსი) — 1. პური შაშხით და ერბოკვერცხით; გავრცელებული საუზმე ლუდთან ერთად; 2. დორის უში დანაყული ზორცი, შეკაზმული კვერცხით, ხახვით და სუნელებით.

STRANDKORB (შტრანდკორბი) — სავარძელი ტენჯით პლაჟზე.

STRAßENKREUZER (ქუჩის კრვესერი) — დიდი ზომის მსუბუქი ავტომანქანის სახელწოდება.

STRAUS [IUDQ] M VHI (შტრაუსი ჟრანც ნოზეფ) (1915-88 წწ.) — ჟფტ პოლიტიკური მოღვაწე, ჟსსკ თავმჯდომარე 1961-88 წწ.

ჟრანც ნოზეფ
შტრაუსი
(1915-1988)

STREITKRÄFTEBASIS (ოზრუნველყოფის ჟაერთიანებული ძალები) — ჟერმანიის შედარადებული ძალების ერთ-ერთი სახე; შექმნილია 2000 წ.; რაოდენობა 51 ათასი ადამიანი; ამჟამინდელი სარდალი — ვიცე-ადმირალი ჟოლფრამ კუენი (Wolfram Kühn).

ოზრუნველყოფის
ჟაერთიანებული
ძალების ემბლემა

STREUSELKUCHEN (შტროგზელკუხენი) — ტკბილი ლვეზელი, მოყრილი ცომის, კარაქის და შაქრის ნაფშენეცებით.

შტრიელებუკუნენი

STRIESEL (შტრიცელი) — ქადაპური საშხაშის თესლით და ჩამიჩით, რომელსაც აცხობენ შობისთვის.

შტრიცელი

STRUDEL (შტრუდელი) — რულეტი ფენოვანი ან გაფუებული ცომისგან ტკბილეულის, ხილეულის ან ხორცეულის საჩურთით; გავრცელებულია ჭავჭავაძის და ღვინოსანში.

შტრუდელი

STUBBENKAMMER (შტუბენკამერი) — ფლატეებიანი ცარცოვანი ნაპირი კუნძულ ქაუგენის ჩრდილო-აღმოსავლეთში (ტეკლენბურგი-ჩინა შტამერანია); შედის ეროვნულ პარკ «ნაშენდში».

შტუბენკამერი

STÜCK (შტუკი) — თვლის ძველი ერთეული.

STUDENTENFUTTER (სტუდენტური საჭმელი) — პოპულარული სატკბარუნო; სხვადასხვა ნივთების, თხილის, ნუშის, ჩირის ნარევი.

STUDENTENPARLAMENT (სტუდენტური პარლამენტი) — სტუდენტური თვითმართველობის უმაღლესი ორგანო.

STUDENTISCHE VERBINDUNGEN, STUDENTISCHE KORPORATIONEN (სტუდენტური კორპორაციები) — მე-19 ს-ან მოქმედი სტუდენტური გაერთიანებები, თვითეული თავისი წესდებით, წევრობის შესატანით, განმასხვავებელი ნიშნებით (ქუდები, ფერადი

ბაფთები), ტრადიციებით; წევრობა კორპორაციაში, როგორც წესი, მუდმივია — ვეტერანები ეხმარებიან ახალგაზრდებს; კორპორაციები ითვლებიან კონსერვატიული პოლიტიკური შეხედულებების დამცველებად.

STUDENTISCHE VEREINIGUNGEN (სტუდენტური გაერთიანებები) — ორგანიზაციები, შექმნილი დასავლეთგერმანულ უნივერსიტეტებში 1945 წ. შემდეგ როგორც სტუდენტური კორპორაციების ალტერნატივა; იყვნენ მჭიდრო კავშირში პოლიტიკურ პარტიებთან.

STUDIENASSESSOR (სტუდიენასესორი) — გიმნაზიის მასწავლებელი, რომელმაც ჩააბარა მე-2 სახელმწიფო გამოცდა გიმნაზიის მასწავლებლის წოდებაზე, მაგრამ ჯერ არ ჩარიცხულა სკოლის მუდმივ შტატში.

STUDIENPROFESSOR (სტუდიენპროფესორი) — 1. გიმნაზიის მასწავლებლის წოდება, რომელიც კურირებს სტუდიენრეფერენდარებს; 2. მოძვ. გიმნაზიის მასწავლებლის უმაღლესი წოდება.

STUDIENRAT (სტუდიენრატი) — გიმნაზიის მასწავლებლის პირველი წოდება.

STUDIENREFERENDAR (სტუდიენრეფერენდარი) — მასწავლებელი-სტაჟიორი, რომელმაც ჩააბარა სახელმწიფო გამოცდა და რომელიც გადის გიმნაზიაში ერთწლიან პედაგოგიურ პრაქტიკას.

STUDIO BABELSBERG (ჰაბელსბერგის სტუდია) — ჟერმანიის უმსხვილესი კინოკომპანია; დაარსებულია 1912 წ. სახელწოდებით «O.F.F.» ჰაბელსბერგში შოტსდამთან ახლოს (ჰრანდენბურგი); ყოფილ ჟმს ერქვა «შოფი»; ჟერმანიის გაერთიანების შემდეგ 1990 წ. შევიდა ფრანგულ კონცერნ Compagne Generale des Eaux-ის შემადგენლობაში.

STUDIO BABELSBERG

ჰაბელსბერგის სტუდიის ემბლემა

STULLE (შტულე) — ბუტერბროდი პურის ორი ნაჭრისგან.

STURMGEWehr-44, (საიერიშე შაშხანა / შტურმგევერი) — კონსტრუქტორ

სუგო შმადერის ავტომატური შამანა, შექმნილი 1942 წ.; მიღებულია ვერმახტის შეიარაღებაში 1944 წ.; მის საფუძველზე 1947 წ. ჰიხაილ ღალაშნიკოვმა შექმნა ავტომატური შამანა AK-47.

ღონსტრუქტორ სუგო შმადერის ავტომატური შამანა Sturmgewehr-44

STUTT GART (შტუტგარტი) — ქალაქი ჟერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში, მდინარე ნეკარზე, ჟადენ-ჟადურტემბერგის მხარის ადმინისტრაციული ცენტრი; 552 ათასი მაცხოვრებელი; მსხვილი სამრეწველო ცენტრი: მანქანათმშენებლობა, ავტომობილური, ელექტროტექნიკური, საფეიქრო, პოლიგრაფიული, ტყავის მრეწველობები, მუსიკალური ინსტრუმენტების წარმოება, მეღვინეობა; ორი უნივერსიტეტი, თეატრები, მუზეუმები, ძველი (14–15 წწ.) და ახალი (18 ს.) ციხესიმაგრეები; მინერალური წყაროები.

შტუტგარტის ვერბი

შტონსედეს-ჟენცის მუზეუმი შტუტგარტში

STUTT GART VFB («შტუტგარტ ჟფჟ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1893 წ.

ღლუბ «შტუტგარტის» ემბლემები

STUTT GARTER KICKERS E.V. SV («შტუტგარტერ ღიკერს სჟ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

ღლუბ «შტუტგარტერ ღიკერსის» ემბლემა

STUTT GARTER NACHRICHTEN («შტუტგარტერ ნახრისტენი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის შტუტგარტში.

ჟაზეთი «შტუტგარტერ ნახრისტენი»

SÜDBADEN (სამხრეთი ჟადენი) — ჟადენ-ჟადურტემბერგის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG («სუდდოიჩე ღადტუნგი») — ჟერმანიის ერთ-ერთი ზოგადეროვნული ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის 1945 წ-ან ჰდუნხენში.

ჟაზეთი «სუდდოიჩე ღადტუნგი»

SÜDDEUTSCHER VERLAG («სუდდოიჩერ ვერლაგი») — ერთ-ერთი უმსხვილესი საგამომცემლო ჯგუფი.

ჟამომცემლობა «სუდდოიჩერ ვერლაგის» შენობა ჰდუნხენში

SÜDDEUTSCHER FUßBALLVERBAND (სამხრეთგერმანული საფეხბურთო ღავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ორგანიზაცია.

სამხრეთგერმანული საფეხბურთო ღავშირის ემბლემა

SUDETENLAND (სუდეტის ოლქი) — დღევანდელი ჩეხეთის ტერიტორიის ნაწილი, 1938 წ. ჰიტლერის ხელშეკრულების თანახმად გადაეცა ქერმანიას, 1945 წ. დაბრუნებულია ჩეხეთის შემადგენლობაში; ოლქის გერმანული მოსახლეობა, სუდეტელი გერმანელები (Sudetendeutsche), გაასახლეს ქერმანიაში და ჰესტრიაში.

SÜDWESTPRESSE («ხუდევესტპრესე») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ქ. ოლში ტირაჟით 363 ათასი ეგზემპლარი.

ქაზეთი «ხუდევესტპრესე»

SÜDWURTEMBERG-HOENZOLLERN (სა-მხრეთი ჰიურტემბერგი-ჰოგენცოლერნი) — ჰადენ-ჰიურტემბერგის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი.

SUPERMARKT (სუპერმარკტი) — თვით-მომსახურების მსხვილი მაღაზია, რომელიც ვაჭროს საკვები პროდუქტების ფართო ასორტიმენტით, და აგრეთვე ფართო მოხმარებლობის საქონლით.

SÜTTERLINSCHRIFT — ხელით საწერი შრიფტი, შექმნილი გერმანელი გრაფიკოსის და ხატვის მასწავლებლის ზ. ხუტერლინის (1865-1917 წწ.) მიერ; შრიფტს ხმარობდნენ ქერმანიის სკოლებში 1945 წ-დე.

ა ბ ა მ ნ ჩ ც ძ ჯ კ ლ მ ნ ო პ ო რ
ს ტ თ უ ფ ვ გ ძ ზ ლ ზ ლ ზ ლ
შ შ ჯ ჯ ჯ

ხუტერლინის შრიფტი

SYLT (ხილტი) — ერთ-ერთი ჩრდილო-ჰრიზულ კუნძულთაგან; ფართობი 99 კვ. კმ., შეერთებულია ჯებირით მატერიკთან.

კუნძული ხილტი

SYSTEMS («სისტემები») — კომპიუტერული და საკომუნიკაციო ტექნიკის საერთაშორისო ბაზრობა ჰიურტენში.

TAG DER ARBEIT (ყრობის დღე) — ქერმანიის სახელმწიფო დღესასწაული; აღინიშნება 1 მაისს.

TAG DER DEUTSCHEN EINHEIT (ქერმანული ერთობის დღე) — ქერმანიის სახელმწიფო დღესასწაული; აღინიშნება 3 ოქტომბერს; ამ დღეს 1990 წ. მოხდა ორი გერმანული სახელმწიფოს გაერთიანება.

ქერმანული ერთობის დღესასწაულზე მოზემე ხალხი სიამხსტაგის შენობასთან

TAG DER OFFENEN TÜR m (ღია კარის დღე) — თავისუფალი შესვლის დღე ნებისმიერ დაწესებულებაში (თეატრში, ცირკში, სამრეწველო ან სავაჭრო საწარმოში და ა. შ.) ხალხის მიერ მათი მუშაობის გასაცნობათ.

DER TAGESSPIEGEL («წერ ზაგესში-გელი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ჰერლინში.

DER TAGESSPIEGEL

ქაზეთი «ზაგესშიგელი»

DIE TAGESZEITUNG («წი ზაგესცადტუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ჰერლინში ტირაჟით 61 ათასი ეგზემპლარი.

die tageszeitung

ქაზეთი «ზაგესცადტუნგი»

TÄGLICHE RUNDSCHAU f («დღეისა რუნდშაუ») — გაზეთი, რომელიც გამოდიოდა 1945 წ-დან ჟერმანიის ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში (ჟერლინში), შემდეგ **FDCH**-ში 1955 წ-დე).

ჟაზეთი «დღეისა რუნდშაუ»

TANTE-EMMA-LADEN m (დედა ჟმას მალაზია) — სალაპ. ტრადიციული სახელწოდება პატარა მალაზიისა, რომლის მფლობელი თვითონვე დგას დახლთან; ამჟამად ჟერმანიაში თითქმის აღარ შემორჩა.

«დედა ჟმას მალაზია»

TANTE MEYER (დედა ტაიერი) — სალაპ. ტუალეტი.

DIE TAT f («დი ტატი») — ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის ტაინის მრანკურტში 1950 წ-დან; ნაცისტების დროს დევნილთა გაერთიანების ორგანო.

TATAR (ტატარი) — კერძი ძროხის დანაყული ხორცისგან კვერცხით და შეკაზმულობით; ჰამენ უმს.

ჟერძი ტატარი

TAUBER f (ტაუბერი) — მდინარე ჟავარიში და ჟადენ-ჟაურტემბერგში, ტაინის მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 120 კმ.

TAUNUS m (ტაუნუსი) — მთები ჟერმანიის დასავლეთში, ტაინის ჟიქალი-განი მთების სამხრეთ-აღმოსავლეთი

ნაწილი (ჟესენში და ტაინლანდ-სვალცში); სიმაღლე 880 მ.; მთების ძირში მინერალური წყაროები და კურორტები (ჟისბადენი, ჟად-სომბურგი და სხვ.

ტაუნუსის მთები

TECHNISCHE HOCHSCHULE (TH) (ტექნიკური სკოლა) — ტექნიკური პროფილის უმაღლესი სასწავლებელი.

TECHNISCHE UNIVERSITÄT (TU) (ტექნიკური უნივერსიტეტი) — მრავალპროფილიანი უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებელი.

TECHNISCHES HILFSWERK (THW) (ტრგანიზაცია «ტექნიკური დახმარება») — საავარიო-სამაშველო სამსახური, შექმნილი 1950 წ.; შედგება მოხალისეებისგან, რომლებიც მონაწილეობენ ბუნებრივი უბედურებების და ტექნოგენური კატასტროფების შედეგების აღმოფხვრაში.

ტრგანიზაცია «ტექნიკური დახმარების» ემბლემა

TEE-ZÜGE pl (ტაი-ცეუგე) — ტრანსევროპული მატარებლები-ექსპრესები, რომლებიც მოძრაობენ მსხვილ დასავლეთევროპულ ქალაქებს შორის (შემოკ. **Trans-Europ-Express-Züge**-დან).

TEEPOTT (ტეეპოტი) — რესტორნის ორიგინალური შენობა ჟარნემდუნდეში (ტეკლენბურგი-რინა სომერანიის მხარე).

სქესტორანი ჟევოტი ჟარნემდუნდემი

TEGEL n (ჟეგელი) — ჟერლინის ჩრდილო-დასავლეთი რაიონი, სადაც მდებარეობს საერთაშორისო აეროპორტი.

ჟერლინის აეროპორტი ჟეგელი

TEGELER SEE m (ჟეგელერ ზეე) — ტბა ზერლინის დასავლეთ გნაწილში.

ჟბა ჟეგელერ ზეე

TELEFUNKEN (ტელეფუნკენი) — ელექტროტექნიკური აპარატურის სახელწოდება.

TELEFUNKEN GMBH («ჟელეფუნკენ ჟემბ'ს») — რადიოტექნიკური კონცერნი; დაარსებულია 1903 წ. ჟერლინში.

ჟონკერნ «ჟელეფუნკენის» ემბლემა

TELEKOM f (ჟუსჟიკოტი) — კავშირგაბმულობის, ინფორმაციის და სტატისტიკური მონაცემების გაცვლის დაწესებულება; აქვე შედის სტაციონარული სატელეფონო და სათანამგზავრო კავშირგაბმულობა (შემოკ. **Telekommunikation**-იდან).

ჟუსჟიკოტის ემბლემა

TEMPELHOF n (ჟემპელჰოფი) — ჟერლინის რაიონი, სადაც მდებარეობს ქალაქის ერთ-ერთი აეროპორტი.

ჟერლინის რაიონი ჟემპელჰოფი

TENGMANN WARENHANDELSGESELLSCHAFT OHG f («ჟენგელმან ვარენჰანდელგეზელშაფტ ოს'ს») — სასურსათო საქონლით ვაჭრობის უმსხვილესი კომპანია; დაარსებულია 1867 წ. ჟამბურგში; 1972 წ-ნ იმყოფება ტიულჰაიმში.

ჟომპანია «ჟენგელმანის» ემბლემა

TERTIA (ტერცია) *f* (ლათ. tertium მესამე) — გიმნაზიის მე-4 და მე-5 (დაწყებითი) კლასები.

TEUTOBURGER WALD m (ჟევტობურგის ჟეე) — დაბალმთიანეთის ჯაჭვი ჟეზერის მთების შემადგენლობაში (ჩრდილოეთ სიბერ-ჟესტფალია და ჟევმო საქსონია); სიგრძე 80 კმ., სიმაღლე 468 მ.; მთების ძირში მინერალური წყაროები და კურორტები (ჟად-ზალცუნკენი და სხვ.).

ჟევტობურგის ჟეე

TH — *ობ.* Technische Hochschule. **THOMANERCHOR m** (ჟომანერ-ხორ) — ჟადციგის მ. (ჟომას ეკლესიასთან (Thomaskirche) 1212 წ. დაარსებული სკოლის მგალობელთა სახელგანთქმული გუნდი; მონაწილეობს საეკლესიო წირვებში და საერო კონ-

კერტებში; გუნდის ხელმძღვანელად 1723-1750 წწ. მსახურობდა ი. ს. ჟახი.

ზადცივის მმ. ღომას ეკლესიის მგალობელთა გუნდი

THOMAS-MÜNZER-STADT *f* (ღომას ჰაუნცერის ქალაქი) — ქ. ჰაულჰაუზენის (დურინგის მხარე) ხატოვანი სახელწოდება.

THÜRINGEN *n* (დურინგია) — ფედერალური მხარე ცენტრალურ ჟერმანიაში; ფართობი 16 180 კვ. კმ.; მოსახლეობა 2,55 მლნ. ადამიანი; ადმინისტრაციული ცენტრი ჟოფერტი; სამხრეთით მდებარეობენ ტყიანი მთები დურინგის ზეე, ჩრდილოეთით დურინგის ვაკე; მდინარეები: ზაალე, ილმი, ონმტრუტი, ჟერა; განათლების მსხვილი ცენტრები ქქ. ჟოფურტი, აენა, ჟადმარი.

დურინგის გერბი (1921-1933 წწ.)

დურინგის დროშა

დურინგის გერბი

დურინგის მხარე

THÜNINGER BECKEN *n* (დურინგის ვაკე, დურინგის აუზი) — გეოგრაფიული მხარე ცენტრალურ ჟერმანიაში

მთის მასივების ჟარცის და დურინგის ზეეს შორის.

დურინგის ვაკე

THÜNINGER KLOBE *pl* — უმი და მოხარული გახეხილი კარტოფილის ნარევისგან და კვერცხისგან შემდგარი მასა, ნახარში მარილიან წყალში.

THÜNINGER WALD *m* (დურინგის ზეე) — ტყიანი მთის მასივი ჟერმანიის ცენტრალურ ნაწილში, მდინარე ჟერას ზემო დინების და დურინგის ვაკეს შორის; სიგრძე 60 კმ., სიმაღლე 982 მ.

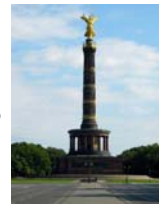

დურინგის ზეე

THW — *ობ.* Technisches Hilfswerk.

THYSEN-KONZERN *m* («ზისენის» კონცერნი) — უმსხვილესი გერმანული მეტალურგიული და მანქანათმშენებლობითი კომპანია; დაარსებულია 1871 წ. ზვეუსტ ზისენის მიერ (1842-1926 წწ.) ქ. სურის ჰაულჰაიმში.

TIERGARTEN *n* (რიგარტენი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი, ოკუპაციის ყოფილი ბრიტანული სექტორი; რაიონის პარკში დადგმულია «ჟამარჯვების სვეტი», აგებული პრუსიის გამარჯვების აღსანიშნავად ტანიაზე (1864 წ.), ზესტრიაზე (1866 წ.) და საფრანგეთზე (1870-71 წწ.).

«ჟამარჯვების სვეტი» ზირგარტენში

TONNENFEST, TONNENREITEN (კასრის დღესასწაული) — ჩვეულება, რომელიც შემორჩა ქერმანიაში ყალტიის ზღვისპირეთზე: დღესასწაულის დროს ორ სვეტს შუა ჰკიდებენ მემკულ კასრს; ცხენოსნები გაჭენებულ ცხენებიდან ცდილობენ კასრის სარტყეების მოშორებას; მას, ვინც შესძლებს ბოლო სარტყის ჩამოგდებას, აცხადებენ «კასრის მეფედ» (Tonnenkönig).

კასრის დღესასწაული

TOPOGRAFIETRUPPE (ტოპოგრაფიული ნაწილები) — ყუნდესვერის სახმელეთო ჯარების ნაწილები.

ტოპოგრაფიული ნაწილების ბერეტის ემბლემა

TOR NACH USEDOM (კუნძულ ოხედომის ჰიშკარი) — ქ. ჟოლგასტის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს მდინარე ქაენგზე; აქედან ბორანით შეიძლება გადასვლა კუნძულ ოხედომზე.

ჟოლგასტის გერბი

TOR ZUM NORDEN (ჩრდილოეთის ჰიშკარი) — ქ. ზდუბეგის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც იყო ერთ-ერთი მთავარი ქალაქი სკანდინავიასთან ვაჭრობაში.

ქალაქი ზდუბეგო

TOR ZUM NORDEN (ჩრდილოეთის ჰიშკარი) — ქ. ჟლენსბურგის ხატოვანი სახელწოდება (ჟლენზვიგ-ჟოლშტადის მხარე), რომელიც არის ქერმანიის ყველაზე უფრო ჩრდილოეთით მდებარე ქალაქი.

ქალაქი ჟლენსბურგო

TOR ZUM SPREEWALD n (ჟპრევევალდის ჰიშკარი) — ქ. ზდუბენაუს ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს ქ. ღოტბუსის ჩრდილო-დასავლეთით (ჟრანდენბურგის მხარე).

TOR ZUR SÄCHSISCHEN SCHWEIZ (საქსონიის ჟვეცარიის ჰიშკარი) — ქ. ჩოდშტადტის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს შრეზდენიდან 40 კმ.

TOR ZUR SÄCHSISCHEN SCHWEIZ (საქსონიის ჟვეცარიის ჰიშკარი) — ქ. შირნას ხატოვანი სახელწოდება.

ქალაქ შირნას რატჰაუსი

TOR ZUR WELT n (მსოფლიოს ჰიშკარი) — ხალაპ. ქერმანიის უდიდესი პორტის ქ. ჟამბურგის ხატოვანი სახელწოდება.

ჟამბურგის პორტი

ჟამანადგურებელი «ჟორნადო»

TOTENSONNTAG (EWIGKEITSSONNTAG)

(ხსენების კვირა) — სუყველა გარდაცვლილის განსენების დღე; აღინიშნება ევანგელიკური ეკლესიის მიერ ნოემბრის ბოლოსწინა კვირას.

TRABANT m («ჟრაბანტი») — მცირე-ლიტრაჟიანი მსუბუჟი ავტომანქანის მარკა, რომელსაც უშვებდნენ ყოფილ ჟრსს-ში.

ჟვტომანქანა «ჟრაბანტი»

TRACHTENFEST n (ეროვნული ტანსაცმლის დღესასწაული) — დღესასწაული, რომლის დროსაც მონაწილეები ატარებენ სხვადასხვა კუთხეების ტრადიციულ ტანსაცმელს (Trachten); განსაკუთრებით ცნობილია ასეთი დღესასწაული ქალაქ ჩომბუტადტში (ჟლეზვიგ-სოლშტადნის მხარე), რომელიც ტარდება სამ წელიწადში ერთხელ და რომელზედაც იწვევენ მონაწილეებს ჟვროპის სუყველა ქვეყნიდან.

ჟროვნული ტანსაცმლის დღესასწაული

TRAVE f (ჟრავე) — მდინარე ჟერმანიის ჩრდილოეთში (ჟლეზვიგ-სოლშტადნის მხარე); სიგრძე 118 კმ.; ერთვის ჟალტიის ზღვას ჟრავემდუნდესთან.

ტდინარე ჟრავე

TRAVEMÜNDE n (ჟრავემდუნდე) — ზღუბეკის საპორტო გარეუბანი (ჟლეზვიგ-სოლშტადნი); საზღვაო კურორტი.

ჟრავემდუნდეს ნავსადგური

TREFFPUNKT DER WELT m (მთელი მსოფლიოს შეხვედრის ადგილი) — ქ. ზადციგის ზატოვანი სახელწოდება, რომელიც მე-13 ს. ცნობილია თავისი სავაჭრო ბაზრობებით; ამჟამად — ზადციგის საერთაშორისო ბაზრობით.

ზადციგის საერთაშორისო ბაზრობის ტერიტორია

TREPTOW n (ჟრეპტოვი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი.

ჟერლინის რაიონ ჟრეპტოვის გერბი

TRICKTRACK *n* (ტრიკ-ტრაკი) — ნარდის მაგვარი თამაში კამათით.

ჟრიკ-ტრაკი

TRIER *n* (ჟრირი) — ქალაქი ჟერმანიის დასავლეთში (შაჟნლანდ-შფალცის მხარე) მდინარე ჟოზელზე; 96 ათასი მაცხოვრებელი; დაარსებულია ძვ. წ. 16 ს. რომაელების მიერ; ითვლება ჟერმანიის უძველეს ქალაქად; მეღვინეობის მსხვილი ცენტრი; უნივერსიტეტი, მუზეუმები, თეატრები; რომაული არქიტექტურის ძეგლები: ამფითეატრი (ახ. წ. 1 ს.), შორტა-ჩიგრა (2 ს.), საიმპერატორო აბანოები (3-4 სს.), ბაზილიკა (1-4 სს.), რომანული ტაძარი (11-13 სს.), ადრეულგოტიკური ივთისმშობლის ეკლესია (1235-1265 სს.); ტურიზმის ცენტრი.

ჟრირის გერბი

ქალაქი ჟრირი

TRIUMPH *f* («ტრიუმფი») — საბეჭდი მანქანის მარკა.

TRIUMPH MOTORRAD DEUTSCHLAND GMBH *f* («ჟრიუმფ მოტორორად შოფ-ლანდ ჟემბს») — ფირმა ქ. ჟოსბახში, რომელიც უშვებს მოტოციკლებს «ჟრიუმფი».

მოტოციკლეთი «ჟრიუმფი»

TRIUMPH-WERKE NÜRNBERG AG *f* («ჟრიუმფ-ვერკე ჩერუნბერგ ჟღ») — საბეჭდი მანქანების მწარმოებელი ფირმა; დაარსებულია 1896 წ. ჩერუნბერგში.

საბეჭდი მანქანა «ჟრიუმფი»

TRI-ZONIE *f* (ტრიზონია) — ჟერმანიის ოკუპაციის დასავლეთის ზონების სახელწოდება 1948 წ. 1 აგვისტოდან, როდესაც ბიზონიის მიუერთდა ოკუპაციის ფრანგული ზონა.

TRÜMMERFRAU *f* (ტრუმერ-ფრაუ) — ასე ეძახდნენ ქალებს, რომლებიც წმენდნენ ქუჩებს ნამტვრევებისგან და ნანგრევებისგან მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ; მათ პატივსაცემად ჟერლინის ცენტრში «ჩითელი რატუშის» წინ აღმართულია ქანდაკება.

ჟრუმერ-ფრაუ ჟერლინის ქუჩის წმენდისას

TU — *იხ.* Technische Universität.

TÜBINGEN *n* (ჟუბინგენი) — ქალაქი ჟადენ-ჟაფურტემბერგში მდინარე ჩეკარზე; 85 ათასი მაცხოვრებელი; პირველი ცნობები მასზე 1078 წ.; უნივერსიტეტი (დაარსებულია 1477 წ.); სასახლე (16 წ.), გოტიკური რატუშა (15 წ.); განვითარებულია ტურიზმი.

ქალაქი ჟუბინგენი

TUV (შემოკ. Technischer Überwachungsverein-იდან) (ტექნიკური ზედამხედველობის გაერთიანება) — ამოწმებს ავტომანქანების ტექნიკურ მდგომარეობას.

ტექნიკური
ზედამხედველობის
გაერთიანების
ემბლემა

სს

UCKERMARK f (ოკერმარკი) — ადგილი ჟერლინის ჩრდილოეთით მდ. შაფელის ზემო დინების და მდ. ოდერის ქვემო დინების შორის.

ოკერმარკი

UFA (შემოკ. Universum Film AG-ესგან) (ო.ფ.უ.) («ონივერზუმ ფილმ უ.ა.») — ჟერმანიის უმსხვილესი კინოკომპანია; დაარსებულია 1917 წ.; არსებობდა 1945 წ.-დე; აღდგენილია 1956 წ.

კინოკომპანია
ო.ფ.უ.ს ემბლემა

UERDINGEN 05 KFC («აურდინგენ 05 ხ.ფ.ხ») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «ჩრდილოეთის» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1905 წ.

კლუბი «აურდინგენის»
ემბლემა

ULLSTEIN-KONZERN m (ოლშტაინის კონცერნი) — ბეჭდვითი მსხვილი კონცერნი; დაარსებულია ჟერლინში 1877 წ.; 1960 წ. შეუერთდა შპრინგერის კონცერნს.

ULM n (ოლმი) — ქალაქი ჟადენ-ჟადურტემბერგის მხარეში მდ. ტუნაიზე; 109 ათასი მაცხოვრებელი; მნიშვნელოვანი სამრეწველო ცენტრი: ავტომობილთმშენებლობა, მანქანათმშენებლობა, საფეიქრე მრეწველობა; უნივერსიტეტი, მუზეუმები; სახელგანთქმული 161 მ. სიმაღლის გოტიკური ტაძარი (14-15 სს.), რატუშა (14-16 სს.).

ქალაქ ოლმის გერბი

ოლმის საკათედრო
ტაძარი

ULM 1846 SSV («ოლმ 1846 სს.ფ») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ოლმ 1846»-ის
ემბლემა

ULSTER m — მამაკაცის ზამთრის ორგვერდიანი, თავისუფალი გამოჭრილობის პალტო ქაშირით.

UMGANGSSPRACHE f — სალაპარაკო ენა; ამჟამად გამოიყოფა გერმანული სალაპარაკო ენის რვა რეგიონალური ვარიანტი: ბერლინური (berlinisch), ჩრდილოგერმანული (norddeutsch), ზემოსაქსონურ-ტურინგული (obersächsisch-thüringisch), ვურტემბერგული (württembergisch), ბადენური (badisch), ბავარულ-შვაბური (bayrisch-schwabisch), პფალცური (pfälzisch), ჰესენური (hessisch).

UMMANZ *n* (ღმანცი) — კუნძული ჟალტიის ზღვაში კუნძულ ჟიუგენის დასავლეთით.

კუნძული ღმანცი

UNION FC («ღნიონ ჟი») — ჟუნდესლიგის მეორე დივიზიონის ბერლინური საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «ღნიონ ჟი»-ის ემბლემა

UNIONSPARTEIEN *pl* (კავშირების პარტიები) — პარტიების ჟრისტიანდემოკრატიული კავშირის და ჟრისტიანულ-სოციალური კავშირის (ჟსჟ და ჟსჟ) საერთო სახელწოდება; ეს პარტიები შეადგენენ ერთიან ფრაქციას ბუნდესტაგში.

UNO (*შემოკ.* იხლვ. **United Nations Organization**-იდან) — *იხ.* Vereinte Nationen.

UNSTRUT *f* (ღმტრუტი) — მდინარე ჟერმანიის აღმოსავლეთში (ღურინგის და სჟსონია-ჟნჟალტის მხარეები), ზაალეს მარცხენა შენაკადი; სიგრძე 192 კმ.

მდინარე ღმტრუტი ზამთარში

UNTER DEN LINDEN (ღნტერ დენ ზინდენი) (*სიტყვ.* ცაცხვების ქვეშ) — ქუჩა ჟერლინში; არსებობს 1647 წ-ნ, როდესაც ჟრანდენბურგის კურფურსტმა გასწა ექვსრიგისი ზეინის (შემდგარი 1000 ცაცხვისგან და 1000 კაკლის ხისგან) დარგვის განკარგულება; 11 წლის შემდეგ მისივე ბრძანებით სუფველა ზე მოიჭრა ციხესიმაგრეების ასაშენებელი ადგილის გასათავისუფლებლად; 1673 წ. კი დაირგა ახალი ზეები და ქუჩას დაარქვეს Neustädtische Allee ჟერლინის ახლოს მდებარე ქალაქ Neustadt-ის სახელიდან. შლეგანდელ ღნტერ დენ

ზინდენზე ხარობენ მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ დარგული ზეები.

ჟერლინის ქუჩა ღნტერ დენ ზინდენი

UNTERFRANKEN *n* (ჟვემო ჟრანკეთი) — ჟავარიის მხარის ადმინისტრაციული ოლქი; მთავარი ქალაქი ზდურცბურგი.

ჟვემო ჟრანკეთის გერბი

UNTERHACHING («ღნტერჟახინგი») — ჟერმანიის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «სამხრეთის» საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «ღნტერჟახინგის» ემბლემა

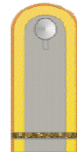
UNTEROFFIZIER (უნტერ-ოფიცერი) — უყაწიმო უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესკერში.

ღნტერ-ოფიცრის განმასხვავებელი ნიშნები

UNTEROFFIZIER (FELDWEBELANWÄRTER) (უნტერ-ოფიცერი (ფელდფებელობის კანდიდატი) — უყაწიმო უნტეროფიცრის წოდება ჟუნდესკერში.

ღნტერ-ოფიცრის (ფელდფებელობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები

UNTEROFFIZIER AUF ZEIT *m* (ზევადითი უნტერ-ოფიცერი) — ბუნდესკერის უნტერ-ოფიცერი, რომელსაც სურს

- ჯარში მსახური ვადის დამთავრების შემდეგ კიდევ ორი წელიწადი.
- X Q W H U S U I P D f (უნტერპრიმა) — გიმნაზიის მე-8 კლასი.
- X Q W H U V H N X Q G D f (უნტერსეკუნდა) — გიმნაზიის მე-6 კლასი.
- X Q W H U W H U W I D f (უნტერტერცია) — გიმნაზიის მე-4 კლასი.
- X U D F K K D X V (არახჰაუსი) — წიგნის გამოცემლობა.

ჟამომცემლობა «არახჰაუსის» ემბლემა

X V H G R P n (არხედომი) — კუნძული ჟალტიის ზღვაში, გამოყოფს შტეტინის ყურეს ღია ზღვისგან; ფართობი 445 კვ. კმ.; ცნობილია საზღვაო კურორტებით.

კუნძულ არხედომის ლანდშაფტი

- VALENTINSTAG** (რმინდა ჟალენტინის შდე) — «ყველა შეყვარებულის დღე» (14 თებერვალი); შეყვარებულები აჩუქებენ ერთმანეთს ყვავილეს, პატარა საჩუქრებს.
- VATER UND SOHN** («შამა და შვილი») — 1. ალკოჰოლური სასმელი, რომელიც გამოდის 0,3 ლ. ღია ფერის ლუდის და 40 გრ. შნაჰსის შერევისას; 2. გერმანელი მხატვრის და კარიკატურისტის ჟ. ო. შლაუენის (1902-1944 წწ.) დასურათებული ისტორიები.

ჟ. ო. შლაუენი. «შამა და შვილი»

- VATERTAG** (სიტყვ. მამის დღე) (ხუმრ. მამაკაცთა დღე) — აღინიშნება ჩმალლების შდეს (ჩლდგომის შემდგომი მე-40 დღე).
- VdL** — *იხ.* Verband der Landsmannschaften.
- VDS** (ფაუშს) — *იხ.* Verband Deutscher Studentenschaften.
- VEBA** (ფუჲ) — *იხ.* Vereinigte Elektrizitäts- und Bergbauwerks-Aktiengesellschaft.
- VENEDIG DES NORDENS** (ჩრდილოეთის ჟენეცია) ქ. ყვერინის (შეკლენბურგი-რინა შომერანია) ხატოვანი სახელწოდება; ქალაქი მდებარეობს შეკლენბურგის ტბის პლატოზე (მის ფარგლებში ათი ტბაა).

ყვერინი

VENEDIG DES NORDENS (ჩრდილოეთის ჟენეცია) — ქალაქ შრენდენის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს ჟლბის ორივე ნაპირას.

შრენდენი

VENEDIG DES NORDENS (ჩრდილოეთის ზღვისპირა) — ქ. შტრალზუნდის ხატოვანი სახელწოდება, რომელიც მდებარეობს ჰალტის ზღვაზე; «ჩრდილოეთის ზღვისპირა» უწოდებენ ქალაქის ძველ ნაწილს, რომელიც გარშემორტყმულია ტბორებით.

შტრალზუნდი

VERBAND DER LANDSMANNSCHAFTEN (VDL) (სათვისტომოების ღვაწიანი) — ქვეყნის სათვისტომოების მოწინავე ორგანიზაცია, რომელიც აერთიანებს გერმანელებს, მე-2 მსოფლიო ომის შემდეგ აცრილებს და განდევნილებს თავისი მიწაწყლიდან ოდერ-ნაისეს საზღვრის აღმოსავლეთით მდებარე რაიონებიდან, და აგრეთვე ზოგიერთ აღმოსავლეთევროპულ ქვეყნებიდან; დაარსებულია 1952 წ.; 1958 წ. შევიდა «ქანდევნილების კავშირის» შემადგენლობაში.

YHUEDQG GHU Z HIBOIFKHQ DQJHVHWOOWHQ (ქოსამსახურე ქალთა კავშირი) — ქალთა ორგანიზაცია ქოსამსახურეების ქვეყნულ პროფკავშირში.

VERBAND DEUTSCHER STUDENTENSCHAFTEN (VDS) (ქვეყნული სტუდენტური ორგანიზაციების გაერთიანება (ქაუსე)) — სტუდენტობის ორგანიზაცია; აერთიანებს ქვეყნის სტუდენტების უმრავლესობას.

VERDIENSTKREUZ AM BANDE n («ქვეყნიური წამსახურებისათვის ბაფთვე») — ქვეყნიური სახელმწიფო ჯილდო (პირველი ორდენის უდაბლესი ხარისხი; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

ქვეყნიური «წამსახურებისათვის ბაფთვე»

VERDIENSTKREUZ AM BANDE FÜR ARBEITSSJUBILARE («ქვეყნიური წამსახურებისათვის ბაფთვე ეუბილარებისათვის») — ქვეყნიური სახელმწიფო ჯილდო (პირველი ორდენის უდაბლესი ხარისხი; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

ქვეყნიური «წამსახურებისათვის ბაფთვე ეუბილარებისათვის»

VERDIENSTKREUZ ERSTER KLASSE («ქვეყნიური წამსახურებისათვის») — ქვეყნიური სახელმწიფო ჯილდო (პირველი კლასის უმაღლესი ხარისხის ორდენი); დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

ქვეყნიური «წამსახურებისათვის»

VERDIENSTMEDAILLE DER BRD («მედიალი წამსახურებისათვის ქვეყნიური») — ქვეყნიური პირველი (უდაბლესი) სახელმწიფო ჯილდო; დაარსებულია 1951 წ.; ორდენი გადაეცემა დამსახურებისათვის პოლიტიკის, ეკონომიკის და კულტურის დარგში.

ბედალი
«წამსახურებისათვის
ჟჟტ-ის წინაშე»

VERDIENSTMEDAILLE DES LANDES BADEN-WÜRTTEMBERG (ჟადენ-ჟიდურტემბერგის მედალი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1975 წ.

ჟადენ-ჟიდურტემბერგის მედალი
«წამსახურებისათვის»

VERDIENSTORDEN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (BUNDESVERDIENSTKREUZ) («ორდენი (ჯვარი) წამსახურებისათვის ჟერმანიის ჟედერაციული ქესპუბლიკის წინაშე») — ჟერმანიის სახელმწიფო ჟილდო, შემოღებული 1951 წ. ფედერალურ პრეზიდენტის ჟეოდორ შოდის მიერ; არსებობს შემდეგი ხარისხები: ბიდი ჟვარი (Großkreuz), ბიდი ჟვარი «წამსახურებისათვის» (Großes Verdienstkreuz), ჟვარი «წამსახურებისათვის» (Verdienstkreuz) და მედალი «წამსახურებისათვის» (Verdienstmedaille).

Y HUG IHQ VWR UGHQ GHV I UHIVWDDWV WK-SUQ JHQ (ჩავისუფალი სახელმწიფო ჟდურინგის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 2000 წ.

ჩავისუფალი
სახელმწიფო
ჟდურინგის ორდენი
«წამსახურებისათვის»

VERDIENSTORDEN DES LANDES BERLIN (ჟერლინის მხარის ორდენი «წამსა-

ხურებისათვის») — დაარსებულია 1987 წ.

ჟერლინის ორდენი
«წამსახურებისათვის»

VERDIENSTORDEN DES LANDES BRANDENBURG (ჟრანდენბურგის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 2005 წ.

ჟრანდენბურგის ორდენი
«წამსახურებისათვის»

VERDIENSTORDEN DES LANDES HESSEN (ჟესენის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1989 წ.

ჟესენის ორდენი
«წამსახურებისათვის»

VERDIENSTORDEN DES LANDES MECKLENBURG-VORPOMMERN (ბეკლენბურგი-წინა შომერანიის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 2002 წ.

ბეკლენბურგი-წინა
შომერანიის ორდენი
«წამსახურებისათვის»

VERDIENSTORDEN DES LANDES NIEDERSÄCHSEN (ჩვემო საქსონიის ორდენი «წამსახურებისათვის») — დაარსებულია 1961 წ.

ქვემო საქონის
ორდენი
«წამსახურებისათვის»

საქონია-წმინდის
ორდენი
«წამსახურებისათვის»..
ყაფთის ნაირსახეობა
მანდილოსნებისათვის

YHUGIHQVWRUGHQ GHV ODQGHV VFKOHVZ LJ O
KROVWHIQ (ყლეზვიგ-სოლშტადნის
ორდენი «წამსახურებისათვის») —
დაარსებულია 2008 წ.

**VERDIENSTORDEN DES LANDES NORD-
RHEIN-WESTFALEN** (ჩრდილოეთ
ჩაღნ-ჩესტფალიის ორდენი «წამსა-
ხურებისათვის») — დაარსებულია
1986 წ.

ჩრდილოეთ ჩაღნ-
ჩესტფალიის
ორდენი
«წამსახურებისათვის»

YHUGIHQVWRUGHQ GHV ODQGHV UKHIQODQGS
SI OI (ჩაღნლანდ-სფალცის ორდენი
«წამსახურებისათვის») — დაარსებუ-
ლია 1981 წ.

ჩაღნლანდ-სფალცის
ორდენი
«წამსახურებისათვის»

YHUGIHQVWRUGHQ GHV ODQGHV VDFKVVHQ
(საქონის ორდენი «წამსახურები-
სათვის») — დაარსებულია 1996 წ.

საქონის ორდენი
«წამსახურებისათვის»
ყაფთის ნაირსახეობა
მანდილოსნებისათვის

YHUGIHQVWRUGHQ GHV ODQGHV VDFKVVHQ O
DQKDOW (საქონია-წმინდის ორდენი
«წამსახურებისათვის») — დაარ-
სებულია 2006 წ.

ყლეზვიგ-სოლშტადნის
ორდენი
«წამსახურებისათვის»

VEREIN (ფერადნი / საზოგადოება) —
საზოგადოება, რომლის წევრები მიე-
კუთვნებიან ერთ პროფესიას და გა-
ერთიანებული არიან საერთო ინტე-
რესებთ.

**VEREINIGTE ELEKTRIZITÄTS- UND BERG-
BAUWERKS AKTIENGESELLSCHAFT
(VEBA)** («ფერადნიგტე ელექტრიცი-
ტეტს-უნდ ბერგბაუვერკს აქციენგე-
ზელშაფტი» (ფუჟუ) — უმსხვილესი
სახოლდინგო კომპანია, სახელმწი-
ფო კონცერნი; აკონტროლებს
ენერგეტიკულ, ნავთობის და ქიმიურ
მრეწველობებს; მმართველობა
ყერლინში და ჟონში; დაარსებულია
1929 წ.

**VEREINIGTE FLUGTECHNISCHE WERKE
GMBH (VFW)** («ფერადნიგტე ფლდ-
უგტეხნიშე ვერკე ჯემბუ » (ფფჟ) —
უმსხვილესი თვითმფრინავსამშენებ-
ლო კომპანია; შეიქმნა 1963 წ. კომ-
პანიების «ფოკე-ჩულდ ჯემბუ» და
«ჩეზერის» შეერთებით; 1964 წ. მას
მიუერთდა ფირმა «ურნსტ სადგელ
ფლდუგცოდგბაუ ჟემბუ».

სამგზავრო თვითმფრინავი VFW 614 (1971 წ.)

VEREINIGTE STAHLWERKE AG («ფერად-
ნიგტე შტალვერკე ჯუ») — მეტა-

ლურგიული კონცერნი, დაარსებული 1926 წ. ქ. წიუსელდორფში.

ხონცერნ «ჟერანგიტე შტალვერკეს» ემბლემა

VEREINIGUNG DER VERFOLGTEN DES NAZIREGIMES (WN) (ნაციზმის დროს შევიწროებული პირები) — ანტინაციზტური წინააღმდეგობის მებრძოლთა ორგანიზაცია, შექმნილი 1947 წ.

VEREINTE NATIONEN (ჟაერთიანებული ერების ორგანიზაცია (ჟ.წ.ო.) — შექმნილია 1945 წ. სან-ჟრანცისკოში საერთაშორისო მშვიდობის და უსაფრთხოების დაცვის მიზნით; ყოფილი ჟ.წ.შ და ჟ.წ.შ — ჟ.წ.ო-ს წევრები 1973 წ-ან; შტაბ-ბინა — ნიუ-ჯორკში.

ჟაერთიანებული ერების ორგანიზაციის დროშა

VERGEBLICHES LIESCHEN (გულმავიწყი ზინა) — სალაპ. ასე იძიიან ადამიანზე, რომელსაც ყველაფერი ავიწყდება.

VERLAG DÜMONT SCHAUBERG (გამომცემლობა «წიუსტონ შაუბერგი») — ერთ-ერთი უმსხვილესი გამომცემლობა.

ჟამომცემლობა «წიუსტონ შაუბერგის» ემბლემა

M. DÜMONT SCHAUBERG

VERLAG FREIES GEISTESLEBEN (ჟერლაგ ჟრადეს ჟადსტესლენები) — წიგნის გამომცემლობა.

«ჟერლაგ ჟრადეს ჟადსტესლენების» ემბლემა

VERLAGSGRUPPE DER FAZ (საგამომცემლო ჟგუფი «იფ-ჟ-ცეტი») — გაზეთ «ჟრანცფურტე ალგემანდე ცაიტუნგის» საგამომცემლო ჟგუფი.

VERLÄNGERTER (ფერლენგერტერი) — ყავა, გაკეთებული განსაკუთრებული რეცეპტით.

VERMITTLUNGS-AUSSCHUSS შეთანხმებითი / შემარიგებელი კომიტეტი) — ჟერმანიის პარლამენტის სპეციალური საპალატაშორისო ორგანო კანონების მიღების პროცესში ბუნდესტაგსა და ბუნდესრატს შორის უთანხმოებების მოსაგვარებლად.

VERSANDHAUS (გზავნილების სახლი) — კონცერნების ვაჭრობის ფორმა, რომლებიც ყიდიან საქონელს შეკვეთებით და უგზავნიან მას მიმღველს ფოსტით; შეკვეთების მიღების მთავარი საშუალება — კატალოგების დაგზავნა.

VERSCHNITT (ფერშნიტი) — მაგარი ალკოჟოლური სასმელების და ღვინობის ნარევის სახელწოდება.

YHWINR (ვერტიკო) — მოძველებული ფორმის ორი კარადა კარებით, შიგნით — ზემო თაროთი, ზემოთ — ფიგურული მოსართავით (სავარაუდოთ დარქმეულია ბერლინელი დუგლის სახელით).

კარადა ვერტიკო

VERTRAG ÜBER DIE BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND UND DEN DREI MACHTEN (ჟ.წ.შ და სამ ქვეყანას შორის ურთიერთობების ხელშეკრულება / საერთო ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია 1952 წ. 26 ივნისს ჟონში; ამყარებდა ურთიერთობის პრინციპებს ჟ.წ.წ, წიღ ჟრიტანეთს, საფრანგეთს და ჟ.წ.შ შორის.

VERTRAG ÜBER DIE GRÜNDLAGEN DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER DDR UND DER BRD (ჟ.წ.შ და ჟ.წ.შ შორის დამოკიდებულებების საფუძვლების ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია ჟერლინში 1972 წ. 21 დეკემბერს; აღიარებდა ორივე გერმანული სახელმწიფოს სუვერენიტეტს და ევროპული საზღვრების ურღვევლობას.

VERTRAG ÜBER DIE NORMALSLERUNG DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER USSR und der BRD (ქრთ და ხსრთ შორის დამოკიდებულებების ნორმალიზაციის ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია 1973 წ. 11 დეკემბერს სრადამი; აღიარებდა ჰაუნენის 1938 წ. ხელშეკრულების გაუქმებას, ადასტურებდა ორ სახელმწიფოს შორის საზღვრების ურღვევლობას.

VERTRAG ÜBER DIE WAHRUNGS-, WIRTSCHAFTS- und Sozialunion (სავალუტო, ეკონომიური და სოციალური კავშირის ხელშეკრულება) — ხელმოწერილია 1990 წ. 1 ივლისს.

VERTRAG von MAASTRICHT (მაასტრიხტის ხელშეკრულება) — ხელშეკრულება ევროპული გაერთიანებების ქვეყნებს შორის (ხელმოწერილია 1992 წ. 7 თებერვალს) ევროპული ეკონომიური და სავალუტო კავშირის შექმნის თაობაზე.

VIER (ოთხიანი) — სასკოლო ნიშანი «საკმარისი» («genugend»); დაახლოვებით შესაბამება ნიშანს «3» საქართველოს სკოლებში.

VIER-FAMILIEN-DOPPELHAUS — ორსართულიანი სახლი ორი ბინით ცალცალკე შესასვლელებით.

VERWALTUNGS-AUSSCHUSS (ადმინისტრაციული კომიტეტი) — ქალაქების და რაიონული დაქვემდებარების თემების დეპუტატების წარმომადგენლების ადმინისტრაციული და აღმასრულებელი ორგანო.

VERWALTUNGSBEZIRK (ადმინისტრაციული ოლქი) — *იხ.* Regierungsbezirk.

VERWALTUNGSGERLCHT (ადმინისტრაციული სასამართლო) — 1. ადმინისტრაციული სასამართლოების განზოგადებული სახელწოდება; 2. უდაბლესი ინსტანციის ადმინისტრაციული სასამართლო.

VESPER — მსუბუქი საჭმელის სახელწოდება საუზმესა და სადილს შორის ან სადილსა და ვახშამს შორის.

VFW (ფფუ) — *იხ.* Vereinigte Flugtechnische Werke GmbH.

VIKTORIA ASCHAFFENBURG («ჟიქტორია ვშაფენბურგი») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჟიქტორია ვშაფენბურგი» ემბლემა

VIZEADMIRAL (ვიცე-ადმირალი) — ადმირალის წოდება ჯუნდესვერის საზღვაო ძალებში.

ჟიციე-ადმირალის განმასხვავებელი ნიშნები

ჟიციე-ადმირალის ალაბი

VOGELSBURG (ფოგელსბერგი) — ვულკანური წარმოშობის მთის მასივი უსესენის მხარეში; სიმაღლე 774 მ.; ბაზალტის უმსხვილესი საბადოები ევროპაში.

ფოგელსბერგის ბაზალტი

VOGTLAND (ფოგტლანდი) — მთიანი ადგილი ჟავარიასი და სჟჟსონიაში, მთებ ფიხტელგებერგეს და შადნიან მთებს შორის.

ფოგტლანდი

VOGTLÄNDER («ფოგტლენდერი») — ფოტოაპარატების გამომშვები ფირმის სავაჭრო ნიშანი.

VOGTLÄNDER AG («ფოგტლენდერ ჯიუ») — ოპტიკური მრეწველობის საწარმო; დაარსებულია 1756 წ. ღრისტოფ ფოგტლენდერის მიერ

ქენაში; 1868 წ-ან ღრაუნშვადგიში; 1970 წ. შეუერთდა ფირმას «ცადს ჯკონ ლჲ».

ფირმა
«ფოლკსვადგერის»
ემბლემა

VOLKISCHER (ხალხოსანი) — ნაცისტების დამცინავი სახელწოდება, რომლებიც თითქოსდა წარმოადგენდნენ გერმანელების ხალხურ (ეროვნულ) ინტერესებს.

VOLKSBUHNE («ფოლკსბუჲე») — დრამატული თეატრი ღერლინში.

ღერლინის თეატრი «ფოლკსბუჲე»

VOLKSHOCHSCHULE (სახალხო უნივერსიტეტი) — საგანმანათლებლო დაწესებულება უფროსებისათვის; სწავლა წარმოებს საღამოს კურსების სახით, სადაც სურვილისამებრ შეიძლება შესწავლის საგნის ამორჩევა: უცხო ენები, მუსიკა, ფერწერა, პოლიტოლოგია და ა. შ.

სახალხო
უნივერსიტეტის
ემბლემა

VOLKSKONGRESSBEWEGUNG (სახალხო კონგრესის მოძრაობა) — მოძრაობა ქვერმანიის ერთიანობისათვის და სამართლიანი მშვიდობისთვის; წარმოიშვა 1947 წ. ოკუპაციის საბჭოთა ზონაში.

VOLKSSCHULE (სახალხო სკოლა) — ზოგადსაგანმანათლებლო 8-წლიანი სკოლა ქვერმანიაში, შემდეგ კი ჲქქ (1964 წ-დე); პირველ ოთხ კლასს უწოდებდნენ დაწყებით სკოლას; წამბურგის ხელშეკრულების თანახმად გარდაიქმნა მთავარ სკოლად.

VOLKSTRAUERTAG (სახალხო მწუხარების დღე) — აღინიშნება 1952 წ-ან პირველი ადვენტის ბოლოსწინა კვირას; ნაციონალ-სოციალიზმის და ორი ტსფლიო ომის მსხვერპლთა ხსოვნის დღე.

VOLKSWAGEN («ფოლკსვადგენი») — მსუბუქი ავტომანქანების მარკა.

VOLKSWAGENWERK AG (VW) («ფოლკსვადგენვერკ ლჲ») — საავტომობილო კონცერნი, დაარსებული 1938 წ. ქ. ჲოლფსბურგში (ჲვემო საქსონია).

კონცერნი
«ფოლკსვადგენვერკს»
ემბლემა

VORPOMMERN (ჩინა Ⴖომერანია) — Ⴖომერანიის ნაწილი, რომელიც მდებარეობს მდინარე ცდერის დასავლეთით; ჩინა Ⴖომერანიის უდიდესი ნაწილი შედის ფედერალურ მხარეში ტეკლენბურგი-ჩინა Ⴖომერანია.

VORRUHESTAND (ჩინასაპენსიო სტატუსი) — სახელმწიფო ჩინოსნის განსაკუთრებული სტატუსი მისი გადადგომის (პენსიაზე გასვლის) წინ.

VORWÄRTS («ფორვერტსი») — ყოველკვირეული გაზეთი, რომელიც გამოდის ჲად-ჲოლფსბერგში 1948 წ-ან; ჲსტႶ ორგანო.

VOX («ფო,ჲსი») — ერთ-ერთი კერძო სათანამგზავრო სატელევიზიო პროგრამა.

სახალხო
უნივერსიტეტის
ემბლემა

VW — ობ. Volkswagenwerk AG.

WACHTBATALION (დაცვის ბატალიონი) — ჲუნდესვერის სახმელეთო ჰარების ქვედანაყოფი.

შაცვის ბატალიონის
ბერეტის ემბლემა

WACKER 07 GOTHA SV («ჩაკერ 07 ჟოტა სი») — საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1907 წ.

კლუბი
«ჩაკერ 07 ჟოტას»
ემბლემა

WAHN (ჰანი) — ქ. ჰილდის რაიონი, სადაც მდებარეობს საერთაშორისო აეროპორტი.

WALCHENSEE (ჰალხენზეე) — მთის ტბა ჰაგარიაში; ზღვის დონიდან 802 მ.; ფართობი 16,4 კვ. კმ.; სიღრმე 192 მ.

ტბა ჰალხენზეე

WALDBÜHNE («ჰალდბუჟნე») — თეატრი ღია ცის ქვეშ ჟერლინში.

ჟერლინის თეატრი «ჰალდბუჟნე»

WALDECK (ჰალდეკი) — ისტორიული მხარე ოსესენში, ყოფილი სათავადო.

ჰალდეკის სასახლე

WALDHOF MANNHEIM 07 SV («ჰალდჰოფ მანჰაიმ 07 სი») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «ჰალდოფ მანჰაიმის» ემბლემა

WALHALLA (ჰალჰალა) — დიდების პანთეონი ქ. ჰეგენსბურგის მახლობლად (ჰაგარია) ჟერმანიის გამოჩენილი მოღვაწეების ბაჟსტეით; აშენებულია 1830-1842 წწ. არქიტექტორ ზეო ფონ ჰლენცეს პროექტით.

შიდების პანთეონი ჰალჰალა

WALLFAHRTSKIRCHE — ეკლესია, რომელსაც ინახულებენ მომლოცველები.

WALLRAFF-RICHARTZ-MUSEUM (ჰალრაფ რიხარტცის მუზეუმი) — ჰილდის სამხატვრო გალერეა, ერთ-ერთი უმსხვილესი ჟერმანიაში; დაარსებულია 1824 წ.; ფონდების ძირითად ნაწილს წარმოადგენენ მე-14-16 სს. კოლნური ფერწერის სკოლის ნაწარმოებები, ნიდერლანდური ფერწერა და მე-19 ს. ხელოვნება.

ჰილდის ჰალრაფ რიხარტცის მუზეუმი

WALTER DE GRUYTER & Co («ჰალტერ დე ჟრუიტერ უნდ კო») — გამოცემლობა ჟერლინში, დაარსებული 1919 წ.

გამომცემლობა
«ჰალტერ დე
ჟრუიტერის»
ემბლემა

WAMS (ვამსი) — მამაკაცის მოკლე ქურთუკი; შუა საუკუნეებში ჯერ იცვაკდენ რაინდული საჭურვლის ქვეშ, შემდეგ სხვადასხვა ფორმით შემოვიდა სამოქალაქო წყობილებაში; ამჟამად გვხვდება როგორც ეროვნული ტანსაცმლის ნაწილი.

ჟამბი (მე-16 ს.)

WANDERER («ვანდერერი») — პორტატიული საბეჭდი მანქანის მარკა.

WANDERER-WERKE («ჟანდერერ-ვერკე») — ავტომოტოველოქარხანა; დაარსებულია 1885 წ. ქ. ჟემნიცში; 1932 წ. შევიდა კონცერნ «ჟუტონიონ ლჟ»-ს შემადგენლობაში.

კონცერნ «ჟანდერერ-ვერკეს» ემბლემა

WANDERVOGEL (ვანდერფოგელი) — 1. ახალგაზრდული ტურისტული მოძრაობა; წარმოიშვა მე-20 ს. დასაწყისში; 2. ახალგაზრდული ტურისტული ორგანიზაციის წევრი.

WANNSEE (ჟანზეე) — 1. ტბა ჟერლინის დასავლეთ ნაწილში; 2. ჟერლინის გარეუბანი.

ტბა ჟანზეე

WARMMIETE — საცხოვრებელი ბინის გადასახადი გათბობით.

WARSHAUER VERTRAG (ჟარშავის ხელშეკრულება) — ხელშეკრულება ჟუძი და შოლონეთს შორის, ხელმოწერილია 1970 წ. 7 დეკემბერს; განამტკიცა ხაზი ოდერ-ჩაბსზე როგორც შოლონეთის დასავლეთი საზღვარი.

WARTBURG (ჟარტბურგი) — ციხესიმაგრე ჟერინგიაში ქ. ლზენახის მახლობლად (აშენებულია 1067 წ.); შუა საუკუნეებში ტურინგელი ლანდგრაფების რეზიდენცია; ლანდგრაფ ჟერმანის დროს (1190-1217 წწ.) პოეტების-მინენზიგერების შე-

ჯიბრებების («ვარტბურგის ომი») ადგილი; 1521-1522 წწ. ჟარტინ ჟუთერი აქ თარგმნიდა ჟიბლიას გერმანულ ენაზე; ჟერინგის ერთ-ერთი უმთავრესი ლირსშესანიშნაობა.

ჟარტბურგის ციხესიმაგრე

WARTBURG («ვარტბურგი») — მსუბუქი ავტომანქანის მარკა, რომელსაც უშვებდნენ ყოფილ ჟუძი ქ. ლზენახის ქარხანაში.

ავტომანქანა Wartburg-311 (1959 წ.)

WARTBURGSTADT EISENACH («ჟარტბურგშტადტი ლზენახი») — ქ. ლზენახის სახელწოდება, რომლის ახლოსაც მდებარეობს ციხესიმაგრე ჟარტბურგი (ჟერინგის მხარე).

WARTBURGTREFFEN (ჟარტბურგის შეხვედრები) — ტრადიციული ყოველწლიური სიმღერის დღესასწაული ჟარტბურგის ციხეში ქ. ლზენახის მახლობლად (ჟერინგის მხარე).

WASSERBURG (წყლის ციხესიმაგრე) — ციხესიმაგრე, გარშემორტყმული წყლის წინაღობებით: ტბის წყლებით, წყლით სავსე თხრილით და ა. შ.

ჟასერბურგი ჟადენის ტბაზე

WASSERSCHUTZPOLIZEI (სამდინარეო პოლიცია) — აკონტროლებს ნაოსნობას მდინარეზე.

სამდინარეო პოლიცია

WATTEN (ვატები) — წყალმარჩხოების ზოლი ხრდილოეთის ზღვის სანაპიროზე, რომელიც მიქცევის დროს თითქმის თავისუფალია წყლისგან; იყენებენ ხანაშკის, კიბორჩხალების ასაკრეფად.

WATTENSCHIED 09 SG («**ჩატენშაიდი 09 სგ**») — ქვეყნის ჩემპიონატის რეგიონალურ ლიგა «**ხრდილოეთის**» საფეხბურთო კლუბი; დაარსებულია 1909 წ.

კლუბი «**ჩატენშაიდი**» ემბლემა-

WATZMANN (ჩატცმანი) — მწვერვალი ჟერსტესგადენის მუხებში (ჟაგარია).

ჩატცმანის მწვერვალი

WBDJ — *იხ.* Weltbund der Demokratischen Jugend.

WEDDING (ჟედინგი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი.

WEHRBEAUFTRAGTE (ვერბე-აუფტრაგტე) — ბუნდესტაგის რწმუნებული ბუნდესვერში, თვალ-ყურს ადევნებს ჟარისკაცების უფლებების დაცვას.

WEHRDIENSTVERWEIGERER (ვერდინსტ-ვერვაიგერერი) — პირი, რომელიც

თავისი რელიგიური მრწამსის გამო იძახის უარს ბუნდესვერში მსახურზე. **WEHRERGANZUNGEN ZUM GRUNDGESETZ** (ტირითადი კანონის სამხედრო დამატებები) — მიღებულია 1954-1956 წწ. ბუნდესვერის შექმნასთან დაკავშირებით.

WEIDMANNSDANK! (ჟმადლობთ!) — პასუხი კარგი ნადირობის სურვილზე.

WEIDMANNSHEIL! (ჯარგი ნადირობა!) — მონადირეების ტრადიციული მისალმება.

WEIHNACHTEN (ჟობა) — ერთ-ერთი მთავარი ქრისტიანული დღესასწაული; 25 დეკემბერი.

WEIHNACHTSABEND (HEILIGER ABEND) (ჟობისწინა საღამო) — 24 დეკემბრის საღამო, როდესაც სადღესასწაულო სუფრასთან იკრიბება მთელი ოჯახი.

WEIHNACHTSBAUM (CHRISTBAUM) (სამობაო ნაძვის ხე) — ნაძვის ხე ან ფიჭვი, რომელსაც რთავენ ჟობისთვის; ქვეყანაში ეს წესი ცნობილია მე-17 ს. დასაწყისიდან.

WEIHNACHTSFEST — *იხ.* Weihnachtsabend.

WEIHNACHTSGANS (სამობაო ბატი) — სამობაო სუფრის ტრადიციული კერძი.

სამობაო ბატი

WEIHNACHTSKARPFEN (სამობაო კობრი) — სამობაო სუფრის ტრადიციული კერძი.

სამობაო კობრი

WEIHNACHTSKRIPPE (სამობაო ბაგა) — ფიგურები, რომლებიც ასახავენ შობის ღამის მოვლენებს: ჩვილი-ჯრისტე ბაგაში, ჟარიაში, ჟოსები, მწვემსები; ამზადებენ ხისგან, სანთლისგან, თიხისგან; დგამენ წინასამობაო პერიოდში ეკლესიებში, საზოგადოებრივ ადგილებში, სახლებში.

საშობაო ბავა

WEIHNACHTSMANN (საშობაო პაპა, (ჩოვლის შაპა) — საშობაო ტრადიციული პერსონაჟი, რომელსაც მოაქვს საჩუქრები; თავდაპირველად გაიგივებული იყო მინდა ნიკოლოზის სახესთან.

ჟადნახტსმანი

WEIHNACHTSMARKT (საშობაო ბაზარი) — ბაზარი ქალაქის ცენტრალურ მოედანზე, რომელიც იხსნება წინასაშობაო დროს; აქ მორთულ პავილიონებში იყიდება ტკბილეული, ნაძვის ხის მორთულობა, სათამაშოები, ტარდება ლატარეები, ატრაქციონები.

საშობაო ბაზარი ქ. ლუფენბურგში

WEIHNACHTSSTOLLE, WEIHNACHTSSTOLLEN (საშობაო ღვეზელი) — შეკაზმული ცომისგან ჩამიხით და ნუშით.

ჟადნახტსტოლენი

WEIHNACHTSTISCH (საშობაო მაგიდა) — 1. მაგიდა საშობაო საჩუქრებით; 2. ყობის დროს მისართმევი საჭმელი; შემწვარი ბატი ან ინდაური, კობრი,

საშობაო ღვეზელი, თაფლის პური, ნიგოზი და სხვ.

საშობაო მაგიდა

WEILHEIM AN DER TECK TSV («ჟადლჰაიმ ან დერ ჰეგ ღსჟ») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «ჟადლჰაიმის» ემბლემა

WEIMAR (ჟაიმარი) — ქალაქი ჰერინგიაში, მდინარე ლემზე; 58 ათასი მაცხოვრებელი; მრავალრიცხოვანი ღირსშესანიშნავი ადგილები, დაკავშირებული ჟოეთეს, ყილერის, ჟერდერის, ნიცშეს და გერმანული კულტურის სხვა წარმომადგენლების ცხოვრებასა და მოღვაწეობასთან; ჟროვნული თეატრი, რამოდენიმე უმაღლესი სასწავლებელი.

ყილერის და ჟოეთეს ძეგლი ჟაიმარში

WEINBRAND (ვაინბრანდი) — ჟერმანიაში წარმოებული კონიაკის მაგვარი მაგარი სასმელი.

WEIßE — ჟბ. Berliner Weiße.

WEIßE ELSTER (ჟაიღე-ელსტერი) — მდინარე, ზაალეს მარჯვენა შენაკადი.

მდინარე ჟაიღე-ელსტერი

WEIßE FLOTTE (ჩეთრი ფლოტი) — მდინარეზე გასასეირნებელი თბომაველების სატოვანი სახელწოდება.

სამდინარეო თბომაველი

WEIßE HUNDE (თეთრი ძაღლები) — ტალღები ზღვაში.

WEIßE MAUS (თეთრი თაგვი) — ქუჩის მოძრაობის პოლიციელი-მარეგულირებელი.

WEIßE OSTERN (თეთრი ღვინო) — ასე იძახიან, როდესაც ღვინოს დღეს მოდის თოვლი.

WEIßE STADT AM MEER (თეთრი ქალაქი ზღვის პირას) — ქ. შატილენდამის სატოვანი სახელწოდება, რომელშიც სახლები ძირითადად თეთრი ფერისაა; აქ 1793 წ. გაიხსნა ქერმანიაში პირველი საზღვაო კურორტი.

WEIßE WEIHNACHTEN (თეთრი ყობა) — იძახიან, როდესაც ყობის დღეს მოდის ან დღეს თოვლი.

WEIßENSEE (ჩაღსენზე) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი.

WEIßER KREIS (თეთრი რაიონი) — რაიონი, სადაც მოხსნილია შეზღუდვები ბინის ქირის ზრდაზე.

WEIßER SONNTAG (თეთრი კვირა) — პირველი კვირა ღვინოს შემდეგ; ამ დღეს კათოლიკურ ეკლესიაში ტარდება პირველი ზიარება, პროტესტანტურში კი — ბავშვების კონფირმაცია; გოგონებს აცვიათ თეთრი კაბები; აქედან წარმოიშვა სახელწოდება.

WEIßWURST (ვაღსურსტი) (სიტყვ. თეთრი ძეხვი) — სამხრეთგერმანული სამზარეულოს საჭმელი: ბოჩოლის პატარა ძეხვები სუნელით; ჰამენ მოხარშულს.

ვაღსურსტი

WEIßSÄCKER RICHARD VON (ჩაღსეკერი ჩიხარდ ფონ) (დაბ.

1920 წ.) — ოქტ პრეზიდენტი 1984-92 წწ.

ჩიხარდ ფონ
ჩაღსეკერი
(დაბ. 1920 წ.)

DIE WELT («წი ჴელტი») — უმსხვილესი ყოველდღიური გაზეთი; გამოდის 1946 წ-ან შამბურგში ტირაჟით 220 ათასი ეგზემპლარი.

DIE WELT

ჴაზეთი «წი ჴელტი»

WELT AM SONNTAG («ჩელტ ამ ჴონტაგი») — ყოველკვირეული გაზეთი; გამოდის შამბურგში ტირაჟით 423 ათასი ეგზემპლარი.

WELT am SONNTAG

ჴაზეთი «ჩელტ ამ ჴონტაგი»

WELT DER ARBEIT («ჩელტ დერ არბაიტი») — გაზეთი; გამოდის ღოლნში 1950 წ-ან.

WELTBUND DER DEMOKRATISCHEN JUGEND (WBDJ) (შემოკრატული ახალგაზრდობის მსოფლიო ფედერაცია) — ყოფილი სოციალისტური თანამეგობრობის ქვეყნების ახალგაზრდული ორგანიზაციების გაერთიანება; დაარსებულია 1945 წ.; დაიშალა 90-ანი წლების დასაწყისში.

WELT IN EINER NUß (მთელი მსოფლიო კაკლის ნაჭუჭში) — ჩაღსეკის სატოვანი სახელწოდება; ეს სახელი გამოგონილია ოჰან ჴოლფგანგ ჴოეთეს მიერ.

WELTFESTSPIELE DER JUGEND UND STUDENTEN (BERLIN 1951), III — ღზალგაზრდების და სტუდენტების III მსოფლიო ფესტივალი; ჴერლინი, 1951.

WELTFESTSPIELE DER JUGEND UND 'STUDENTEN (BERLIN 1973), X. — ღზალგაზრდების და სტუდენტების X მსოფლიო ფესტივალი; ჴერლინი, 1973.

WELTMEISTER («ველტმაისტერი») — აკორდეონების მარკა, რომელსაც უშვებენ ქ. ღლინგენტალის მუსიკალური საკრავების ფაბრიკაში.

დკორდონი
ჩელტმაბტერი

WELTSTADT — საერთაშორისო მნიშვნელობის ქალაქი მრავალმილიონიანი მოსახლეობით.

WENDEN (ვენდები) — *იხ.* Sorben.

WERDENFELSER LAND (ჩერდენფელზერ ზანდი) — ადგილი მდინარეების ზზარის და ზოდზანის ზემო დინებაში ქ. ჟარმიშ-სარტენკირხენის მახლობლად (ჟავარია).

ჩერდენფელზერ ზანდი

WERDER BREMEN SV («ჩერდერ ჟრემენი სჟ») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «ჩერდერ ჟრემენის» ემბლემა

«ჩერდერ ჟრემენის» სპორტული ფორმა

WERNIGERODE (ჩერნიგეროდე) — ქალაქი საქსონია-ანჰალტში; 39 ათასი მაცხოვრებელი; კლიმატური კურორტი ჟარცის ჩრდილოეთის ძირში; ტურიზმის პოპულარული ცენტრი.

ქალაქი ჩერნიგეროდე

WERRA (ჩერა) — მდინარე ცენტრალურ ქვეყანაში (ჩერინგია, ჟესენი და ჟემო საქსონია); სიგრძე 293 კმ., სათავე ჩერინგიის ჟეის მთებში; მდინარე ჟულდასთან შერთვის შემდეგ იწყება მდინარე ჩეზერი.

მდინარე ჩერა

WESER (ჩეზერი) — მდინარე ცენტრალურ ქვეყანაში (ჟესენი, ჩრდილოეთ საქსონია და ჟემო საქსონია), ქვეყნის უმაღლესი საწყლოსნო არტერი; სიგრძე 440 კმ.; სათავე მდინარეების ჟულდას და ჩერას შერთვის ადგილას, მიედინება ჩეზერის მაღლობის და ჩრდილო-ჩერმანული დაბლობის გავლით, ერთვის ჩრდილოეთის ზღვას; არხებით შვერთებულია მდინარეებთან ჟში, საქანი და ჟლბა.

ჟულდას და ჩერას შერთვის ადგილი. მდინარე ჩეზერის სათავე

WESER AG («ჩეზერ ლუ») — უმსხვილესი გემთსამშენებლო ფირმა; დაარსებულია მე-19 ს. ჟრემენში.

WESERBERGLAND (ჩეზერის მაღლობი) — დაბალი, ტყით დაბურული მთები ცენტრალურ ქვეყანაში (ჟესენი ჩრდილოეთ საქსონია და ჟემო საქსონია) მდინარე ჩეზერის ორივე მხარეს; მინერალური წყაროები, კურორტები.

ჩეზერბერგლანდი

WESERGEBIRGE (ჩეზერის მთები) — ჩეზერის მალლობის ნაწილი მდინარე ჩეზერის აღმოსავლეთით.

ჩეზერის მთები

WESTATHEN (ბასავლეთი ათენი) — ათენის სატოვანი სახელწოდება.
WESTBERLIN (ბასავლეთი ჰერლინი) — განსაკუთრებული ტერიტორიული წარმონაქმნი, რომელიც ხელოვნურად იყო მოწყვეტილი ჰერლინის კედლის მეშვეობით ჰ.ბ.ბ. ტერიტორიისგან. 1990 წ. კედლის დანგრევის შემდეგ ქალაქი ჰერლინი, ისევე როგორც მთლიანად ქერმანია, გაერთიანდა.

ბერლინის პრეზიდენტი ჰონ კენელი ათვლიერებს ჰერლინის კედელს ჰრანდენბურგის კიმკართან. 1963 წ. 26 ივნისი

WESTDEUTSCHE ALLGEMEINE («ჩესტდოჩე ალგემაინე») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ქ. ჟსენში 1948 წ-ან ტირაჟით 1,2 მლნ. ვგზემპლარი.

ჟაზეთი «ჩესტდოჩე ალგემაინე»

WESTDEUTSCHE KURZFILMTAGE IN OBERHAUSEN (ბოკლემეტრაჟიანი ფილმების დასავლეთგერმანული დღეები ობერჰაუზენში) — კინოფესტივალი.

WESTDEUTSCHE ZEITUNG («ჩესტდოჩე გადტუნგი») — ყოველდღიური გაზეთი, რომელიც გამოდის ბრუსელდორფში ტირაჟით 241 ათასი ვგზემპლარი.

WESTDEUTSCHE ZEITUNG

ჟაზეთი «ჩესტდოჩე გადტუნგი»

WESTDEUTSCHER FUßBALLVERBAND (ბასავლეთგერმანული საფეხბურთო ჰავშირი) — რეგიონალური საფეხბურთო ასოციაცია; დაარსებულია 1898 წ.

«ბასავლეთგერმანული საფეხბურთო ჰავშირის» ემბლემა

WESTDEUTSCHLAND (ბასავლეთი ქერმანია) — სალაპ. ჰ.ბ. სახელწოდება მის გაერთიანებამდე ყოფილ ჰ.ბ. 1990 წ.

WESTERWALD (ჩესტერვალდი) — ტადნის ჟიქალოვანი მთების ნაწილი (ტადნლანდ-ბუალცი და ჟესენი) ტადნის მარჯვენა ნაპირზე.

ჩესტერვალდი

WESTEUROPÄISCHE UNION (ბასავლეთევროპული ჰავშირი) — ათი დასავლეთევროპული სახელმწიფოს (ბიდი ჰრიტანეთი, საფრანგეთი, ჟელგია, ჩიდერლანდები, ზიდუქსემბურგი, ქერმანია, ოტალია, ჟსპანეთი, შორტუგალია და საბერძნეთი) სამხედრო-პოლიტიკური ორგანიზაცია; შექმნილია 1954 წ. შარისის ხელშეკრულებების თანახმად; შტაბ-ბინა ზონდონში.

სადასავლეთევროპული კავშირის დროშა

WESTFALEN (ჩრდილეთალი) — ისტორიული მხარე ქვეყნის დასავლეთში მდინარეების საინა და ჩეზერს შორის; 1815–1945 წწ. შრუსიის მხარე ცენტრით შაუნსტერში, 1946 წ-ან ჩრდილოეთ საინ-ჩრდილეთალის ნაწილი.

ჩრდილეთალის გერბი

WESTFALENHALLE («ჩრდილეთალენჰალე») — საკონცერტო დარბაზი ქ. შორტმუნდში (ჩრდილოეთ საინ-ჩრდილეთალი).

შორტმუნდის «ჩრდილეთალენჰალე»

WESTFALISCHE PFORTE (ჩრდილეთალის ვიშკარი) — მდინარე ჩეზერის ხეობა ქ. შინდენის სამხრეთით.

ჩრდილეთალის ვიშკარი

WESTPREUßEN (დასავლეთი შრუსია) — ქვეყნის ისტორიული მხარე.

დასავლეთ შრუსიის გერბი

WETTERAU (ჩეტერაუ) — მოსავლიანი ველი ცენტრალურ ქვეყნისაში (შესენი) ჭაუნუსის და ჟოგელსბერგის მთებს შორის.

ჩეტერაუ

WETTERSTEINGEBIRGE (ჩეტერშტაინგებბერგე) — ჩიროლურ-ჟავარიული ღლებების უმაღლესი მასივი ქვეყნისაში და ღვსტრიაში.

ჩეტერშტაინგებბერგე

WEU — იხ. Westeuropäische Union.
WIEKHAUS (ვიკჰაუსი) — ქალაქის ციხესიმაგრის კედელზე ჩამენებული სახლი; შემორჩენილია ჩოდრანდენბურგში, ჭანგერმდუნდში და სხვა გერმანულ ქალაქებში.

ვიკჰაუსი

WIESBADEN (ჩისბადენი) — ქალაქი, შესენის ადმინისტრაციული ცენტრი; 270 ათასი მაცხოვრებელი; პორტი საინზე; მასში მდებარეობენ კრიმინალური პოლიციის და სტატისტიკის ფედერალური სამმართველოები; შუშუნა ღვინოების წარმოება, გამომცემლობები, კინოსტუდიები, კა-

ზინობები; თერმალური წყაროების კურორტი.

თისბადენის გერბი

სარკი თისბადენის ცენტრში

WILHELMSHAVEN («*ჟილჰელმშჰაფენი*») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «*ჟილჰელმშჰაფენის*» ემბლემა

WILHELMSTRASSE (ჟილჰელმშტრასე) — ქუჩა ჟერლინის ცენტრში, რომელზედაც მდებარეობდა საგარეო საქმეთა სამინისტრო და რადესკანცლერის რეზიდენცია ნაცისტურ ქვემო ქართლში.

ჟერლინის ჟილჰელმშტრასე

WILMERSDORF (ჟილმერსდორფი) — ჟერლინის საქალაქო რაიონი.

სოჰენცოლერნების ეკლესია ჟილმერსდორფში

WINDBEUTEL (ვინდბოტელი) — საკონდიტრო ნაწარმი კალათის სახით კრემით გათქვეფილი ნაღებისგან.

ჟინდბოტელი

WIRTSCHAFTS-, WAHRUNGS- UND SOZIALUNION (ეკონომიური, სავალუტო და სოციალური კავშირი) — ჟქქ და ჟქქ შორის; ძალაში შევიდა 1990 წ. 1 ივლისს როგორც ერთ-ერთი პირველი ნაბიჯი ქვემო ქართლის გაერთიანებაში.

WIRTSCHAFTSWUNDER (ეკონომიური სასწაულება) — მე-2 მსოფლიო ომის შემდგომი ჟქქ ჩქარი და მყარი ეკონომიური ზრდის სატოვანი სახელწოდება; განპირობებული იყო «ტარშალის გეგმის» განხორციელებით.

WISCHE (ჟიშე) — დაბლობი ღელტმარკში (საქსონია-ჰნჰალტი).

ჟიშე

WOHNSILO — სალაბ. მჭიდროდ დასახლებული სახლი-კომუნი, მრავალბინიანი სახლი-კომუნი, «ჭიანჭველების ბუდე».

WOLFSBURG (ჟოლფსბურგი) — ქალაქი ჟვემო საქსონიაში, 129 ათასი მაცხოვრებელი; მდებარეობს ჟუაგერმანულ არხზე; «ჟოლფსვაგენის» კომპანიის უმსხვილესი ავტოქარხანა.

ჟოლფსბურგის გერბი

WOLFSBURG VfL («*ჟოლფსბურგ ჟქქ*») — ჟუნდესლიგის უმაღლესი დივიზიონის საფეხბურთო კლუბი.

კლუბი «*ჟოლფსბურგის*» ემბლემა

WOLFSZAHNE (მგლის კბილები) — თავლის პურის სახეობა.

WORMS (ჟორმსი) — ქალაქი სადნლანდ-შვალცში მდიდარი ისტორიით და კულტურით, პორტი სადნზე; 81 ათასი მაცხოვრებელი; მე-5 ს. ბურგუნდების თემის დედაქალაქი; ცნობილია მეღვინეობის ტრადიციებით; რომანული ტაძარი, გოტიკური ეკლესიები.

ჟორმსის საკათედრო ტაძარი

WUPPER (ჟუპერი) — მდინარე ჩრდილოეთ სადნ-ჟესტფალიაში, სადნის მარჯვენა შენაკადი; სიგრძე 114 კმ., ბევრი წყალსაცავი.

მდინარე ჟუპერი

WUPPERTAL (ჟუპერტალი) — ქალაქი ჩრდილოეთ სადნ-ჟესტფალიაში მდინარე ჟუპერზე; 388 ათასი მაცხოვრებელი; წარმოიქმნა 1929 წ. ქალაქების ჟლბერფელდის, ჟარმენის და სხვა დასახლებული პუნქტების შეერთების შედეგად; უნივერსიტეტი; კიდული მონორელსის გზა.

ჟუპერტალის ისტორიული მუზეუმი

WUPPERTALER SV («ჟუპერტალ სჟ») — საფეხბურთო კლუბი.

კლუბ «ჟუპერტალის» ემბლემა

WUPPERTALER SCHWEBEBAHN (კიდული მონორელსის გზა ჟუპერტალში) — ერთადერთი ასეთი სახის გზა მსოფლიოში; ამენებულია 1901 წ.

კიდული მონორელსის გზა ჟუპერტალში

WURSTMARKT (ძეხვის ბაზარი) — ხალხური სამემოდგომო დღესასწაული (სექტემბერი) ჟად შდურკჰადმში (სადნლანდ-შვალცი); ამ დროს ანთავისუფლებენ კასრებს ძველი ღვინისგან და ავსებენ ახლადდაწურულ ღვინით.

WÜRTEMBERG (ჟურტემბერგი) — ისტორიული მხარე ჟერმანიის სამხრეთ-დასავლეთში, ადრე საჰერცოგო და სამეფო; 1952 წ-ან ჟადენ-ჟურტემბერგის მხარის ნაწილი.

ჟურტემბერგის გერბი

WÜRTEMBERG-BADEN (ჟურტემბერგ-ჟადენი) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

WÜRTEMBERG-HOENZOLLERN (ჟურტემბერგ-ჟოჰენცოლერნი) — ჟერმანიის ისტორიული მხარე.

WÜRZBURG (ჟურცბურგი) — ქალაქი ჟავარიაში მდინარე მადნზე; 128 ათასი მაცხოვრებელი; განთქმულია თავისი ბაროკოს არქიტექტურით: ტაძარი (11 ს.), ეკლესიები, სასახლე (18 ს.), ციხესიმაგრე მარიენბერგი; უნივერსიტეტი; განვითარებულია მეღვინეობა, ინტენსიური ტურიზმი.

ჟერებურგის გერბი

ხომის ხიდი ჟერებურგში

Zz

ZAPFENSTREICH (სალამოს დაფიონი) — თავდაპირველად სიგნალი ჯარისკაცთათვის, რომელიც აუწყებს ღამის დასვენების დროს დადგომას; საზეიმო ცერემონიის დროს ორკესტრი ასრულებს «საზეიმო დაფიონს» (der Große Zapfenstreich), რომელიც მთავრდება სახელმწიფო ჰიმნით.

საზეიმო დაფიონი ბუნდესვერის 50-წლისთავის დღესასწაულზე

ZDF (შემოკ. Zweites Deutsches Fernsehen-იდან) (ცმფ (ტელორე გერმანული ტელევიზორამა) — ჟერმანიის სახელმწიფო ტელევიზიის მეორე არხი; დაარსებულია 1961 წ.; მთავარი სტუდია ჰაინდსი.

ჟერმანიის ტელევიზიის მეორე არხის ემბლემა

ZEHLENDORF (ცელენდორფი) — ჟერმანიის საქალაქო რაიონი.

ცელენდორფის გერბი

DIE ZEIL (ში ცაილი) — ცნობილი სავაჭრო ქუჩა ჰაინის ფრანკფურტში.

სავაჭრო ცენტრი ცაილზე

ZEISS-WERKE («ცაიზ ჟერკე») — ოპტიკური ნაწარმის მწარმოებელი ქარხანა; დაარსებულია ჰარლ ცაიზის მიერ 1846 წ. ქ. აენაში; ყოფილ უძნ-ში ეწოდებოდა «ჰარლ-ცაიზ-ანა» კომბინატი; 1991 წლიდან აქვს ახალი სახელწოდება «ენოპტიკ» („Jenoptik“).

„DIE ZEIT“ («ში ცაიტი» / «შრო») — პოპულარული ყოველკვირეული გაზეთი; გამოდის უსამბურგში ტირაჟით 493 ათასი ეგზემპლარი.

ჟაზეთი «ში ცაიტი»

ZEITOFFIZIER — იხ. Offizier auf Zeit
ZEITSOLDAT — იხ. Soldat auf Zeit
ZENTRALGESELLSCHAFT VFW-FOCKER GMBH («ცენტრალგეზელშაფტ ფფუ-ფოკერ უმბუს»/«ფფუ-ფოკერ») — უმსხვილესი საავიაციო კონცერნი; დაარსებულია 1969 წ. შდუსელდორ-

ფში; 1980 წ. შეუერთდა კონცერნ «ჩესერშიტი-ჟოლოკოვ-ჟლომს». **ZEUGHAUS** (ცოგჰაუსი / ბარგსაწყოები) — მოძვ. საწყოები უნიფორმის, აღჭურვილობის, იარაღის და სურსათის შესანახად; ამჟამად ბევრ გერმანულ ქალაქში დაცულია როგორც არქიტექტურის ძეგლი.

ჟერლინის ყოფილი ცოგჰაუსი — ამჟამად ისტორიული მუზეუმი

ZINNERNE HOCHZEIT (კალის ქორწილი) — შეულლების ექვსი წლისთავის იუბილე.

ZITTAU (ციტაუ) — ქალაქი საქსონიაში.

ციტაუს ქატუშა

ZITTAU VfB («ციტაუ ფფჟ») — საფეხბურთო კლუბი.

ფლუბ «ციტაუს» ემბლემა

ZITTAUER GEBIRGE (ციტაუს მთები) — იხ. Lausitzer Gebirge.

ZUCKERTÜTE — იხ. Schultüte.

ZUGSPITZE (ჯუგშპიტცე) — ჟერმანიის ჭლპების უმაღლესი მწვერვალი ჭგს-ტრიის საზღვართან; მასივ ჟეტერშტადნგებირგეს ნაწილი, 2962 მ. ზღვის დონიდან; მასზე განლაგებულია მეტეოროლოგიური და გეოფიზიკური ობსერვატორიები; მწვერვალამდე გაყვანილია საფუნისკულდორო გზები გერმანულ და ავსტრიულ მხარეებიდან.

ჩწვერვალი ცუგშპიტცე

ZÜNDAPP («ჯუნდაპ») — მოტოციკლეტების და მოპედების მარკა.

ჟირმა «ჯუნდაპის» ემბლემა

ZWERG (გნომი) — ლეგენდების და ზღაპრების პერსონაჟი; ზმირ შემთხვევაში — ხალხი, რომელიც ცხოვრობს მიწისქვეშა გამოქვაბულებში; ხელმარჯვე მჭედლები და განძეულობის მცველები.

ჟნომი

ZWEI (ორიანი) — სასკოლო ნომანი «კარგი» («gut»); დაახლოვებით შეესაბამება ქართული სკოლების ნომანი «4»-ს.

ZWEI-PLUS-VIER-VERTRAG (ჟელშეკრულება «ორი პლიუს ოთხი») — დადებულია 1990 წ. ჟერმანიის გაერთიანების პროცესში ორივე გერმანულ სახელმწიფოს და მე-2 მსოფლიო ომში გამარჯვებულ ქვეყნებს შორის; ამ ხელშეკრულების თანახმად მოხდა ჟერმანიის სუვერენიტეტის მთლიანი აღდგენა.

«ორი პლიუს ოთხი» ხელშეკრულების ხელმოწერა

ZWEITER BILDUNGSWEG (განათლების მეორე გზა) — სრული საშუალო გა-

ნათლების მიღება ზრდასრულების მიერ სხვადასხვა სახის საღამოს, დაუსწრებელ და დღის სკოლებში, ე. ი. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მიღმა.

ZWEITES DEYTSCHES FERNSEHEN — იხ. ZDF.

ZWEIFAMLIENHAUS — ორბინიანი სახლი ცალცალკე შესასვლელით.

ორბინიანი სახლი

ZWICKAU (ცვიკაუ) — ქალაქი მდინარე ცვიკაუერ-ტულდენზე (საქსონია); 119 ათასი მაცხოვრებელი; განვითარებულია ატომშენებლობა, ელექტროტექნიკური, ქიმიური, მსუბუქი მრეწველობები.

სობერტ ყუმანის ძეგლი ცვიკაუში

ქალაქ ცვიკაუს გერბი

ZWIEBELMARKT (ჰახვის ბაზარი) — ყოველწლიური სოფლის მეურნეობის პროდუქტების (ძირითადად ხახვის) ბაზრობა; ტარდება ოქტომბერში ჟაგმარში და ღრტერნში.

ჰახვის ბაზრობა ჟაგმარში

ZWINGER (ცვინგერი) — (სიტყვ. სამხეცე) — სასახლეს ანსამბლი ბაროკოს სტილში ქ. შრეზდენში (1711–1722 წწ., არქიტექტორი ზ. შ. უდოპელმანი); აღდგენილია მე-2 ჰსოფლიო ომის შემდეგ; ამჟამად აქ განლაგებულია სახელგანთქმული შრეზდენის სამხატვრო გალერეის ძველი ოსტატების გალერეა და ფაიფურის მუზეუმი.

შრეზდენის ცვინგერი

ZWÖLF NÄCHTE, ZWÖLFTEN (ჩინდის ყობის დღეები, ნაშობვეცი) — თორმეტი ღამე ყობის შემდეგ (25 დეკემბერიდან 6 იანვრამდე).

ქართული ჟურნალი

„ჯერმანი“ — ჯგერის განსაკუთრებული დანიშნულების ქვედანაყოფი. ჰისი პირველი სადაზვერვო ბატალიონი დაკომპლექტებული იყო ქართველებით.

ყვერთ „ჯერმანის“ სამკლავე ნიშანი

ფრედერიკი, 1942-1943 წწ.

„ჯერმანის“ მებრძოლი, 1942 წ.

„ნავით ღღმაშენებელი“ — ჟერმანის ქართული ლეგიონის 799-ე ქვეითი ბატალიონი. 1943-45 წწ. იბრძოდა საფრანგეთის ცენტრალურ რაიონებში.

ხვეიონერები

„ჯერმანის“ ცხენოსანთა ესკადრონის მებრძოლი, 1942-1943 წწ.

„ნამარ I“ — ჟერმანის ქართული ლეგიონის განსაკუთრებული დანიშნულების ასეული. ხამოყალიბდა 1941 წ. საფრანგეთში.

„ნამარ II“ — ჟერმანის ქართული ლეგიონის განსაკუთრებული დანიშნულების ასეული. ხამოყალიბდა 1941 წ. საფრანგეთში.

„ნამარ II“ მებრძოლები. ჟ. ჟონაკიძე, ჟ. ჟონაკიძე, ჟ. ხხეიძე, 1941 წ. ჟრამოვი. ქუმიხეთი

ჟაბლიანი ჟივი (1915 — 2001), ქართველი სამხედრო მოღვაწე, ექიმი, მემუარისტი. სწავლობდა მედიცინას (ხბილისში, შემდეგ ჰდუნენში. ჰე-2 ჰსოფლიო ომის დროს იბრძოდა ჟერმანის ქართულ ხვეიონში. 1943 წ. ჯგერის ქართული ბატალიონის „ნამარა-II“-ის მეთაური პოლკოვნიკის წოდებით. ომის შემდეგ გადასახლდა ჯმერიკის ყვერთებულ შტატებში, ჩდუ ჟერსიში. ჟაბლიანის ვრცელი მოგონებები მე-2 ჰსოფლიო ომზე გამოიცა 1998 წ.

„ჟიორგი სააკაძე“ — ჟერმანის ქართული ლეგიონის 797-ე ქვეითი ბატალიონი. 1943-44 წწ. ჟრენევილში (საფრანგეთი) იბრძოდა 709-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში.

„ნამარ II“ მებრძოლები. 1941 წ. ჟრამოვი. ქუმიხეთი

„ჩამარ II“ მებრძოლები.
1941 წ. საფრანგეთი

„**ჩამარ ტეფე**“ — ჯერმანის ქართული ლეგიონის 822-ე ქვეითი ბატალიონი. 1944-45 წწ. ზიონთან (საფრანგეთი) იბრძოდა 344-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში. ომის ბოლოს დისლოცირებული იყო კუნძულ რეჟსელზე (შოლანდია), სადაც მოაწყო აჯანყება, რომელიც გრძელდებოდა 1945 წლის 22 მაისამდე და ცნობილია „ქვროპის უკანასკნელი ბრძოლის“ სახელით.

822-ე ქვეითი ბატალიონის გერმანელი მეთაური ღლაუს ურაიტნერი

822-ე ბატალიონის ქართველი მეთაური კაპიტანი შალვა ზოლაძე

822-ე ბატალიონის ლეგიონერები.
რეჟსელი, 1945 წ.

822-ე ბატალიონის ლეგიონერები.
რეჟსელი, 1945 წ.

ქართული ჯეგიონის სავსელ უნიფორმა.
822-ე ბატალიონი

„**ილია ზავჭავაძე**“ — ჯერმანის ქართული ლეგიონის 824-ე ქვეითი ბატალიონი. 1944 წ. იბრძოდა ზვოვის მისადგომებთან გერმანული 349-ე დივიზიის შემადგენლობაში.

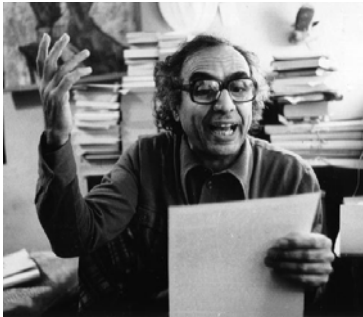

ქართველი ლეგიონერები.
ოკრაინა. 1944 წ.

ბარგველაშვილი ჟივი (დაბ. 1927 წ.) — ქართველი გერმანულენოვანი მწერალი, ფილოსოფოსი, ონტოტექსტოლოგი, გერმანული ეგზისტენციალიზმის აღიარებული სპეციალისტი. წაიბადა ჟერლინში ემიგრანტების ოჯახში. 1946 წ. მამასთან ერთად მოტყუებით გადაიყვანეს ჟერლინის საბჭოთა ზონაში, რის შემდეგაც მოა-

თავსეს საკონცენტრაციო ბანაკ ზაქსენჰაუზენში. მისი მამა, ჟერლინის ქართული სათვისტომოს ხელმძღვანელი ზიტე ჰარგველამელი, დახვრიტეს, თვითონ ჟივი კი ჩამოიყვანეს (ჩიბლისში). წაამთავრა (ჩიბლისის ოცნო ენათა ინსტიტუტი. 1989 წლიდან ცხოვრობს ჟერმანიაში, სადაც გამოქვეყნდა მისი რომანები "ვაპიტანი ჰაკუში", "მუცალი", "წილი კორექტურა", პროზაული კრებულები "ჟადაუდებელი ხელთათმანი", "სიცოცხლე ონტოტექსტი". 2006 წ. მას მიენიჭა ჟოეთეს მედალი. 2008 წ. დაჯილდოვებულია ჟერმანიის სახელმწიფო ჯილდოთი „ჟურით წამსახურებისათვის ბაფთზე“.

ჟივი ჰარგველამელი (ჩიბლისი, 1982 წ.)

ჟივი ჰარგველამელი. მუცალი. - მანის ჟრანკურტი, 1991.

ზოგადობა "წვერია"; იყო მთავარი დამფუძნებელი და პირველი ხელმძღვანელი ჟერმანიაში დაარსებული (ეეთრი ჟიორგის ორგანიზაციის (1925-1945 წწ.) და ჟართველ ზრადიციონალისტა ჟავშირის (1942 წ.); მე-2 მსოფლიო ომის დროს მსახურობდა ვერმახტში და მეთაურობდა ჟართულ წვეგიონს, რომელიც ჩამოყალიბდა საბჭოთა ჟავშირთან საბრძოლველად და საქართველოს დამოუკიდებლობის აღსადგენად; 1944 წ. მას მიენიჭა ვერმახტის გენერალ-მაიორის წოდება; ომის შემდეგ ცხოვრობდა და მოღვაწეობდა წასავლეთ ჟერმანიაში; 1949-54 წწ. მსახურობდა ღონრად ღენაუერის სამხედრო მრჩეველად; 1954 წ. 26 იანვარს მთუნხენში დააფუძნა ორგანიზაცია "საზღვარგარეთ ქართველ მეომართა ჟავშირი"; იმავე წლის აგვისტოში იგი შეიპყრეს საბჭოთა სოღ-ის აგენტებმა; სიცოცხლის მომდევნო წლები გაატარა პატიმრობაში.

ქართული წვეგიონის მეთაური ჟალვა მალაკელიძე. 1942 წ.

მალაკელიძე ჟალვა (Maglakelidze Schalwa, 1893 — 1970 წწ.) — ქართველი პოლიტიკოსი, ვერმახტის ქართული წვეგიონის მეთაური, ფილსოფიის დოქტორი იურისპრუდენციაში; დაამთავრა ჟერლინის უნივერსიტეტი; 1919-1920 წწ. (ჩიბლისის გენერალ-გუბერნატორი; სუსეთის მიერ საქართველოს შემოკრატული ძესუბლიკის დაპყრობის შემდეგ იმყოფებოდა ემიგრაციაში; 1929 წ. ჟიორგი ჟვანგირაძესთან ერთად სიგამი ჩამოაყალიბა სა-

II/198 ქვეითი ბატალიონი — ჟერმანტის ქართული ლეგიონის შენაერთი. 1943 წ. იბრძოდა 198-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში ღურსკთან, ღარკოვის მიდამოებში და წენჰრზე. 1945 წ. მოქმედებდა ღრდილოეთ იტალიაში პარტიზანების წინააღმდეგ SS-ის II სატანკო კორპუსის შემადგენლობაში.

ქართველი ლეგიონერები

II/4 სამთო-მსროლელი ბატალიონი — ჟერმანის ქართული ლეგიონის შენაერთი. 1942-43 წწ. იბრძოდა ხრდილოეთ ღავაკასიაში, ღირიმში. ომის ბოლოს სავრანგეთში.

ქართველი ლეგიონერი. ზორმანდია. 16.06.1944

„ტყეფ ორეკლე II“ — ჟერმანის ქართული ლეგიონის 798-ე ქვეითი ბატალიონი. 1943-44 წწ.: სენ ზაზერში (სავრანგეთი) იბრძოდა 384-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში.

ქართველი ოფიცრები

ზადარიაა უ. — ღბვერის განსაკუთრებული ქვედანაყოფის „ჯერგმანის“ მებრძოლი. შაჯილდოვებულია სკინის ჰერის მეროვ კლასის ორდენით შდატიგორსკის რაიონში სტრატეგიული მნიშვნელობის ხიდის ხელში ჩაგდებისთვის. ყემდგომში დაიღუპა საბჭოთა ბატალიონის სავრანგო პუნქტის ხელში ჩაგდებისას და სიკვდილის შემდეგ დაჯილდოვდა სკინის ჰერის პირველი კლასის ორდენით.

I/9 ქვეითი ბატალიონი — ჟერმანის ქართული ლეგიონის შენაერთი. 1942-43 წწ. იბრძოდა ხრდილოეთ ღავაკასიაში, ღირიმში. ომის ბოლოს სავრანგეთში.

ქართველი ასმეთური. ღირიმში. 1943 წ.

1-ლი სავრანგო ბატალიონი — ჟერმანის განსაკუთრებული დივერსიული ჯგუფის „ჯერგმანის“ შენაერთი, დაკომპლექტებული ქართველებით. 1942-43 წწ. აწარმოებდა დივერსიულ ბრძოლებს ხრდილოეთ ღავაკასიაში, ანტიპარტიზანულ ბრძოლებს ღირიმში.

„ჯერგმანის“ 1-ლი სავრანგო ბატალიონის ლემტენანტი

822-ე ქვეითი ბატალიონი — იბ. „წამარ ტყეფ“.

ქართული ზეგიონის მებრძოლის ჟეტონი
824-ე ქვეითი ბატალიონი — იბ. „ილია ზავაკავაძე“.

ზეგიონერები

საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტი (Komitee für die Unabhängigkeit Georgiens) — პოლიტიკური გაერთიანება, შექმნილი 1914 წ. ჟურნალში ქართველი ემიგრანტების და სტუდენტების მიერ, რომელიც ისახავდა მიზნად რუსული ბატონობის მოსპობას და საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენას; კომიტეტის პირველი თავჯდომარე **სეტრე სურგულაძე**, შემდეგ **შიხილ ჩერეთელი**; კომიტეტის წევრები იყვნენ თავადი **ჟიორგი ჭაბახბული**, **სეო ხერესელიძე**, **ჟიორგი ხერესელიძე**, **ტილიტონ ჩარცივაძე**; კომიტეტის აფინანსებდა ჟურნალის გენერალური შტაბი; კომიტეტის განყოფილებები არსებობდა **დესტრო-ანგრეთში** და **ჩურქეთში**; ომის დროს კომიტეტის შტაბ-ბინა მდებარეობდა **ჩურქეთის ქალაქ სამსუნში**, შემდეგ კი გადავიდა **ჟირესუნში**; 1915 წ. კომიტეტმა მიიღო მონაწილეობა ქართული ზეგიონის შექმნაში, რომლის მეთაურად დაინიშნა გენერალ-მაიორი **სეო ხერესელიძე**.

ქართული ზეგიონი (Georgi Legion) — სამხედრო შენაერთი, რომელიც 1915 წ. ჩურქეთის ქალაქ სამსუნში ჩამოაყალიბა ჟურნალის არმიის კაპიტანმა **ფრიდრიხ-ჟერნერ ფონ დერ შულენბურგმა**. შტაბში გაერთიანებული იყო 1500 ჯარისკაცი. საწყის ეტაპზე ზეგიონს მეთაურობდა გერმანელი ლეიტენანტი **სოროსტ შლიფაკი**, რომელიც შემდგომ შეცვალა უმაღლესი ჩინის ქართველმა ოფიცერმა **გენერალ-მაიორმა სეო ხერესელიძემ**. სუსეთისა და ოსმალეთის ომის დროს ქართული ლეგიონი განლაგებული იყო **ჰირე-ბოლუს** მთის აღმოსავლეთით მდინარე **სარმიტის** სანაპიროსთან, უშუალოდ **ყავი ზღვის** მახლობლად.

ჟიორგი ხერესელიძე ქართული ზეგიონის ოფიცრის ფორმაში. მონაწილეობა. 1916 წ.

სემედ ბევიძე ქართული ზეგიონის ერთ-ერთი ოფიცერი. მონაწილეობა. 1916 წ.

ჟურნალის მთავრობა მიზნად ისახავდა ზეგიონის საქართველოში გადატანას იმ შემთხვევაში, თუ ანტირუსული მოძრაობები საქართველოში გამძაფრდებოდა. საქართველოს დამოუკიდებლობის ღმერთებსა და **ჩურქეთის** მთავრობას შორის წამოვრდილი კონფლიქტების გამო 1917 წ. ქართული ზეგიონი დაიშალა. მაგრამ ზეგიონის ქართველმა ოფიცერებმა **ს. ხერესელიძის** მეთაურობით საფუძველი ჩაუყარეს საქართველოს შემოკრებილი ქვეყნების ერთიანი ჯარის შექმნას.

მონაწილეობა ზეგიონის ოფიცრების შუაგული წარწერით «ქართული ზეგიონი 1915»

ტი-2 მსოფლიო ომის დროს ქართული ზეგიონი იქნა შექმნილი ხელახლად 1941 წ. სოლონეთის ქალაქ **სადომში**; მასში ირიცხებოდა 12 ათასი მებრძოლი, განაწილებული 12 ბატალიონში; ზეგიონს მეთაურობდა გენერალ-მაიორი **ყალბა ჭალაგელიძე**, **ჩხილისის** გენერალ-გუბერნატორი 1919-1920 წწ.; ქართული ზეგიონის გარდა ქართველები იბრძოდნენ ზურაბაძის სხვა ნაწილებში (განსაკუთრებული შენაერთი „**ჟურნალი**“, ქართული SS

ჯგუფი ჰიხვილ-ფრიდონ მულუკიძის მეთაურობით, დივერსიული ჯგუფები და ა. შ.); ვერმახტის ქართველი მემკრების საერთო რაოდენობა აღწევდა 30 ათასს.

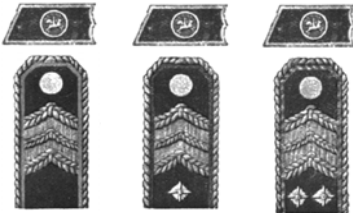

ქართული ლეგიონის აღლუმი. 1943 წ. 26 მაისი. სოლოხეთი

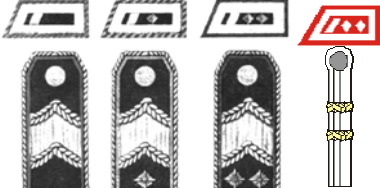
ქართული ლეგიონის აღლუმი. 1943 წ. 26 მაისი. სოლოხეთი

ჯერმანტის ქართული ზეგიონის განმსახვავებელი ნიშნები
სამხრეები და საკილოები
ქენერლები

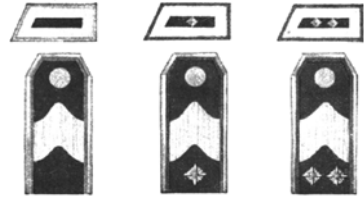
ქენ.-მაიორი ქენ.-ლეიტენანტი ქენერალი

ღეროსი ოფიცრები
1-ლი ვარიანტი

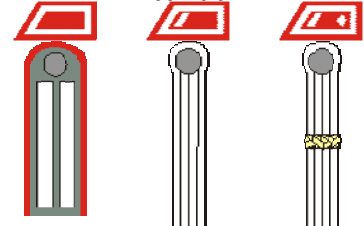
ჰაიდორი ზიციე-პოლკ. სოლოკონიკი ჰაიდორი

ღმცროსი ოფიცრები
1-ლი ვარიანტი

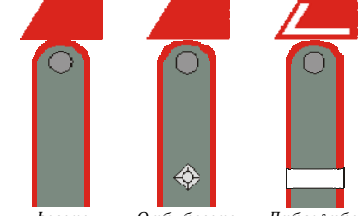
ზეიტენანტი ოფრ.ლეიტენანტი ჰაპიტანი

2-ე ვარიანტი

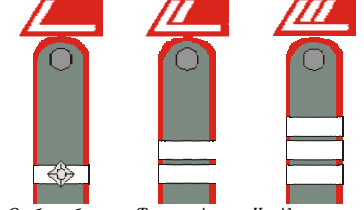
ზეიტენანტი ოფრ.ლეიტენანტი ჰაპიტანი

ტიკიტიები

ტიკიტი ოფრ. რიკიტი ჟფრეიტორი

ტიკიტიები

ღფრ. ვფრფრ. ფელდფეტი შტაბს-ფელდფეტი.

სამკლაურები, საკილო და კოკარდი

სამკლავე ნიშანი სამკლავე ნიშანი. ჟენაერთი „ჯერმანია“

ქართული SS ნაწილის საკილო ღოკარდი

ჯერმანტის ქართული ზეგიონის

შემადგენლობა
795-ე ქვ. ბატ. „შალვა ჭაღლაკელიძე“ 796-ე ქვ. ბატ.
797-ე ქვ. ბატ.ი „ჟიორგი სიაკაძე“
798-ე ქვ. ბატ. „ტყეფ ურეკლე II“
799-ე ქვ. ბატ. „ნავით ღღამაშენებელი“
822-ე ქვ. ბატ. „ნამარ ტყეფი“
823-ე ქვ. ბატ. „სოთა ძუხთაველი“
824-ე ქვ. ბატ. „ილია ნავჭავაძე“
I/1 სამთო-მსროლელი ბატ.
I/9 ქვ. ბატ.
II/4 სამთო-მსროლელი ბატ.
II/125 სასწავლო ბატ.
II/198 ქვეითი ბატ.
III/9 სასწავლო ბატ.
“ჟურნალის” №1 ქართული ბატ.
ქართული SS ჯგუფი
წევრული ჯგუფი „ნამარ I“
წევრული ჯგუფი „ნამარ II“

ჟურნალის ქართული ზეგონის საბრძოლო გზა

795-ე ქვ. ბატალიონი „შალვა ჭაღლაკელიძე“
1942 წ.: ჩაღლაკელის მიმართულება, ჭაღლაკელის და ორუხის ხეობები ჩრდილოეთ ოსეთში.
1944 წ.: ჟურნალთან (საფრანგეთი) მოიგვრია და უკუაგდო რუსეთს დასაბრუნებლად.

796-ე ქვ. ბატალიონი
1942/43 წწ.: იბრძოდა ჭაღლაკელის მიხედვით. ნამდვილად კაპიტან ზეგონის და რამდენიმე ათეული ჯარისკაცის რუსების მხარეზე გადასვლის გამო.

797-ე ქვ. ბატალიონი „ჟიორგი სიაკაძე“
1943/44 წწ.: ჟურნალში (საფრანგეთი) 709-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში.

798-ე ქვ. ბატალიონი „ტყეფ ურეკლე II“
1943/44 წწ.: სენ ჩაზერი (საფრანგეთი) 384-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში.

799-ე ქვ. ბატალიონი „ნავით ღღამაშენებელი“
1943-45 წწ.: მოქმედებდა საფრანგეთის ცენტრალურ რაიონებში.

822-ე ქვ. ბატალიონი „ნამარ ტყეფი“
1944/45 წწ.: ხიონთან (საფრანგეთი) 344-ე გერმანული დივიზიის დაქვემდებარებაში. ომის ბოლოს დისლოცირებული იყო კუნ-

ძულ ზეგონზე (ქოლანდია), სადაც მოაქვო აჯანყება, რომელიც გრძელდებოდა 1945 წლის 22 მაისამდე და ცნობილია „ჟურნალის უკანასკნელი ბრძოლის“ სახელით.

823-ე ქვ. ბატალიონი „სოთა ძუხთაველი“
1945 წ.: იცავდა ნა-ჩანაშს კუნძულ ჟურნალისზე.

824-ე ქვ. ბატალიონი „ილია ნავჭავაძე“
1944 წ.: იბრძოდა ზეგონის მისადგომებთან გერმანული 349-ე დივიზიის შემადგენლობაში.

II/4 სამთო-მსრ. ბატალიონი
1942/43 წწ.: ჩრდილოეთ ხაჭკასია, ჩირიში. ომის ბოლოს საფრანგეთში.

I/9 ქვ. ბატალიონი
1942/43 წწ.: ჩრდილოეთ ხაჭკასია, ჩირიში. ომის ბოლოს საფრანგეთში.

II/198 ქვ. ბატალიონი
1943 წ.: 198-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში წარმატებით იბრძოდა ზურსკან, ზარკოვის მიდამოებში და წნეპრზე.
1945 წ.: იბრძოდა ჩრდილოეთ ზტალიაში პარტიზანების წინააღმდეგ SS-ის II სუბტანკო კორპუსის შემადგენლობაში.

სადაზვერვო ბატალიონი „ჟურნალი“
1942/43 წწ.: დივერსიები ჩრდილო ხაჭკასიაში, ანტიპარტიზანული ბრძოლები ჩირიში.

ქართული SS პოლკი
1944/45 წწ.: ჩრდილოეთი ზტალია

ქართული კომიტეტი (ჩეთრი ჟიორგი) (Georgisches Komitee Weißer Georg) — შეიქმნა ჟურნალში 1924 წ. ქართველი ემიგრანტების მიერ: ტიხელი ჩურეთელი, ზეო ზურსკელი, შალვა ჭაღლაკელიძე, ლეიქსანდრე ტანველიშვილი, ჟიორგი სოლაქიძე, ჟიქტორ ჩოხაძე, ზალისტრატე სალია; 1926 წ. ტბილისში შეიქმნა ჩეთრი ჟიორგის კომიტეტის იატაკქვეშა განშტოება; 1937 წ. ყინსახლომმა დააპატიმრა ტბილისის განყოფილების მეთაური ჟგენი

ჟვალაძე, რომელიც დახვრიტეს 25 ოქტომბერს; მე-2 ტსოფლიო ომის დროს კომიტეტი აქტიურად თანამშრომლობდა გერმანულ ვერმახტთან და ეხმარებოდა მას ჯარისკაცების გაწვევაში ქართულ ზეგიონისთვის.

ქართული SS პოლკი — SS ჯარების შენაერთი. ძველური შტანდარტენ-ფაშერეი (პოლკოვნიკი) თავადი ტიხეილ-ფრიდონ რულუკიძე. 1944-45 წწ. იბრძოდა ხრდილოეთ საქალაქში.

ქართული SS პოლკის საკილო

ჟედია ტიხეილ — ორგანიზაცია „ტაშარის“ შექმნის ძირითადი ინიციატორი.

ტიხეილ ჟედია

„შალვა ტაღლაკელიძე“ — ჟერმანის ქართული ლეგიონის 795-ე ქვეითი ბატალიონი. 1942 წ. იბრძოდა ჩალჩიკის მიმართულებით, ჟაქსანის და ორუხის ხეობებში. 1944 წ. შერბურთან (საფრანგეთი) მოიგერია და უკუაგდო ლაშქარს დესანტი.

შალვა ტაღლაკელიძე. 1941 წ.

შალვა ტაღლაკელიძე და ზომთათიძე. 1943 წ.

795-ე ქვეითი ბატალიონი — იბ. „შალვა ტაღლაკელიძე“.

ღმერთიკელი ჯარისკაცი და 795-ე ბატალიონის ლეგიონერი. შაბა რორკელი, ჩორმანდია. საფრანგეთი. ოკან ჩანს 795-ე ბატალიონის შტაბი.

796-ე ქვეითი ბატალიონი — ჟერმანის ქართული ლეგიონის შენაერთი. 1942-43 წწ. იბრძოდა ჟუაფსეს მისადგომებთან. შამალეს კაპიტან ჟ. შიჭინაძის და რამდენიმე ათეული ჯარისკაცის რუსების მხარეზე გადასვლის გამო.

ქართული ზეგიონის ოცისთავი. 1942-1943 წწ.

797-ე ქვეითი ბატალიონი — იბ. „ჟიორგი სააკაძე“.

ჟფრეგტორი. 1944-1945 წწ.

798-ე ქვეითი ბატალიონი — იბ. „შეფე ჟრეკლე II“.

ქართველი ლეგიონერები

799-ე ქვეითი ბატალიონი — იხ. „წავით ღღამაშენებელი“.

ვაპიტანი ღობიაშვილი (მარცხნივ) და ფელდმარშალი ჟრვის სომელი. ჩორმანდია. სანაპირო დაცვის ინსპექცია.

„შოთა ძუხთაველი“ — ჟურნალის ქართული ლეგიონის 823-ე ქვეითი ბატალიონი. 1945 წ. იცავდა ზა-ტანშს კუნძულ ჟერნსიზე.

ღტლანტიკის ჯებირზე

ჟულენბურგი ფრიდრიხ ჟერნერ გრაფი ფონ დერ (Schulenburg Friedrich-Werner Graf von der, 1875-1944 წწ.) — გერმანელი დიპლომატი, სამხედრო მოღვაწე. 1911-1914 წწ. ჟერმანიის კონსული თბილისში. 1915 წ. ტურქეთის ქ. სამაში ქართული ზეგიონის მუქმნელი და

ფრიდრიხ ჟულენბურგი. თბილისი, 1918 წ. ტკინის ჰერის ორდენის ქვეითი მონახს მინდა ტამარ მეფის ორდენი

პირველი მეთაური. ზეგიონი შესდგებოდა ქართველი მოხალისეებისგან, რომლებიც იბრძოდნენ ტუსეთის წინააღმდეგ პირველი მსოფლიო ომის დროს. 1918 წ. გერმანული დელეგაციის შემადგენლობაში იღებდა მონაწილეობას მოლაპარაკებებში საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მთავრობასთან; შეიტანა დიდი წვლილი ქართულ-გერმანული ხელშეკრულების მომზადებაში, რომლითაც საქართველოს დემოკრატიული ტესპუბლიკა იქნა ცნობილი დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ. 1918 წ. ჟერმანიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენელი დამოუკიდებელ საქართველოში. შაჯილდოვებულია მინდა ტამარ მეფის ორდენით.

მინდა ტამარ მეფის ორდენი (Orden der heiligen Tamara) — დაფუძნებულია 1915 წ. საქართველოს ემიგრანტულ მთავრობის მიერ ჟერლინში. შაჯილდოვება ხდებოდა 1916-1918 წწ. შილდოვდებოდნენ ჟერმანიის არმიის ქართული ზეგიონის მეომრები. ორდენს ჰქონდა სამი ხარისხი: 1-ლი ხარისხის თეთრი ან ლურჯი ფერის მინანქრით, მე-2 — შავი ფერის მინანქრით ორდენის შუაგულში, მე-3 კი იყო უმინანქრო. ორდენის ბაფთი იყო მუქი წითელი ფერის შავი გასწვრივი პატარა ხაზებით. ორდენით დაჯილდოვებული იყო ჟერმანიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენელი საქართველოში ფრიდრიხ ჟულენბურგი.

მინდა ტამარ მეფის I ხარისხის ორდენი

მინდა ტამარ მეფის II ხარისხის ორდენი

მინდა ტამარ მეფის III ხარისხის ორდენი

ჩამარ ჰევის ორდენის ბაფთები

ორდენები და ბაფთები

ჩამარ ჰევის ორდენის ბაფთები

ჩამარ ჰევის ორდენით დაჯილდოვების საბუთი, გაცემული საქართველოს სამხედრო სამინისტროს მიერ 1918 წლის 13 დეკემბერს (ბრძანება № 5352). ჟელს აწერს ვიცე-პოლკოვნიკი ჟრაბევი ფონ დერ ჟოლტი

წავჭავაძე უ. ჩ. — უსიგნაჟის 56-ე სატანკო დივიზიის კაპიტანი.

კაპიტანი უ. ჩ. წავჭავაძე

#

#

#

ომისშემდგომი ქვეყნის უმნიშვნელოვანესი თარიღები

- 1945 წ. 8 მაისი** — ქვეყნის კაპიტულაცია.
- 1945 წ. აგვისტო** — სოცსდამის კონფერენციის გადაწყვეტილებით ქვეყანა გაიყო ოთხ ზონად.
- 1945 წ. ნოემბერი-1946 წ. ოქტომბერი** — ჩეხოსლოვაკიის პროტეკტორატი.
- 1948 წ. ივნისი** — ქვეყნის საბჭოთა ბლოკადის დასაწყისი; ამერიკული საჰაერო ხილი.
- 1949 წ. 23 მაისი** — დედაქალაქი შექმნა.
- 1949 წ. 7 ოქტომბერი** — დედაქალაქი შექმნა.
- 1950 წ.** — დედაქალაქი შეესვა კონსტიტუციური ურთიერთდახმარების საბჭოში.
- 1953 წ. 17 ივნისი** — დედაქალაქის მუშების აჯანყება; აჯანყების ჩახშობა საბჭოთა ჯარის მიერ.
- 1955 წ.** — დედაქალაქი ჩეხოსლოვაკიაში.
- 1961 წ. 13 აგვისტო** — ქვეყნის კედლის აღმართვა.
- 1969 წ. 21 ოქტომბერი** — ხელისუფლების სათავეში სოციალ-დემოკრატების მოსვლა ზვიად გამსახურდიის ხელმძღვანელობით.
- 1971 წ. 3 სექტემბერი** — სამთა ხელშეკრულება, რომელიც აძლევდა დედაქალაქის მოქალაქეებს დედაქალაქის მონახულებას.
- 1973 წ.** — დედაქალაქი და დედაქალაქი მიიღეს დედაქალაქში.
- 1982 წ.** — ჩრდილო-დემოკრატიული კავშირის დაბრუნება ხელისუფლების სათავეში სეველიძე ჯორჯის გამარჯვების შედეგად.
- 1989 წ. ნოემბერი** — ქვეყნის კედლის დაცემა.
- 1990 წ. ბოლო** — ორივე ქვეყნის პოლიტიკური და ეკონომიკური გაერთიანება.
- 1993 წ.** — ხარლსრუეში კონსტიტუციური სასამართლოს გადაწყვეტილებით გერმანულ ჯარისკაცებს ეძლევათ მონაწილეობის მიღების ნებართვა დედაქალაქში მოსვლაში.
- 1994 წ. 16 ოქტომბერი** — დედაქალაქის გამარჯვება საპარლამენტო არჩევნებში; სეველიძე ჯორჯი, რომელიც 12 წლის განმავლობაში იყო კანცლერი, რჩება ამ პოსტზე.
- 1995 წ.** — ყენგენის ხელშეკრულების ხელმოწერა ქვეყნის, საფრანგეთის, უსპანეთის, სორბუგალიის, ჟელვიის, სოლანდიის და ზეჟუსემბურგის მიერ.

ქვეყნის კანცლერები

ხრდილოგერმანული კავშირი

ჰმარ. წლ.	სახელი	პარტ.	სივ. წლ.
1867-1871	ოტო ფონ ვისმარკი (Otto von Bismarck)		1815-1898

ქვეყნის იმპერია

ჰმარ. წლ.	სახელი	პარტია	სივ. წლ.
1871-1890	ოტო ფონ ვისმარკი (Otto von Bismarck)		1815-1898
1890-1894	ლეო ფონ კაპრივი (Leo von Caprivi)		1831-1899
1894-1900	ჰლოდვიგ ჰოჰელიჰე (Chlodwig Hohelohe)		1819-1901
1900-1909	ბერნარდ ფონ ბილოვი (Bernhard von Bülow)		1849-1929
1909-1917	თეობალდ ფონ ბეთმან ჰოლვეგი (Theobald von Bethmann Hollweg)		1856-1921
1917-1917	გეორგ მიხაელისი (Georg Michaelis)		1857-1936
1917-1918	გეორგ ფონ ჰერტლინგი (Georg von Hertling)		1843-1919
1918-1918	მაქსიმილიან ფადენელი (Maximilian Prinz von Baden)		1867-1929

ჩამომავლის რეპუბლიკა			
თარიღი	სახელი	პარტია	სივ. წლ.
1918-1919	ფრიდრიხ ებერტი (Friedrich Ebert)	უსპს	1871-1925
1919-1919	ფილიპ შაიდემანი (Philipp Scheidemann)	უსპს	1865-1939
1919-1920	გუსტავ ბაუერი (Gustav Bauer)	უსპს	1870-1944
1920-1920	ჰერმან მულერი (Hermann Müller)	უსპს	1876-1931
1920-1921	კონსტანტინ ფერენბახი (Konstantin Fehrenbach)	ცს	1852-1926
1921-1922	იოზეფ ვირტი (Josef Wirth)	ცს	1879-1956
1922-1923	ვილჰელმ ცუნო (Wilhelm Cuno)	ოპარტ.	1876-1933
1923-1923	გუსტავ შტრეზმანი (Gustav Stresemann)	უსს	1878-1929
1923-1925	ვილჰელმ მარქი (Wilhelm Marx)	ცს	1863-1946
1925-1926	ჰანს ლუთერი (Hans Luther)	ოპარტ.	1879-1960
1926-1928	ვილჰელმ მარქი (Wilhelm Marx)	ცს	1863-1946
1928-1930	ჰერმან მულერი (Hermann Müller)	უსპს	1876-1931
1930-1932	ჰაინრიხ ბრუნინგი (Heinrich Brüning)	ცს	1885-1970
1932-1932	ფრანც ფონ პაპენი (Franz von Papen)	ცს	1879-1969
1932-1933	კურტ ფონ შლაიხერი (Kurt von Schleicher)	ოპარტ.	1871-1925

ტესამე რაიხი			
თარიღი	სახელი	პარტია	სივ. წლ.
1933-1945	ადოლფ ჰიტლერი (Adolf Hitler)	უნსტს	1889-1945
1945-1945	პაულ იოზეფ გობელსი (Paul Joseph Goebbels)	უნსტს	1897-1945
1945-1945	იოჰან შვერინ ფონ კროსიკი (Johann Schwerin von Krosigk)	ოპარტ.	1887-1977

ქვეყნიის ფედერალური პრეზიდენტები			
თარიღი	სახელი	პარტია	სივ. წლ.
1949-1959	თეოდორ ჰაუსი (Theodor Heuss)	ცაგპს	1884-1963
1959-1969	ჰაინრიხ ლიბკე (Heinrich Lübke)	ფტხ	1894-1972
1969-1974	გუსტავ ჰაინემანი (Gustaw Heinemann)	უსპს	1899-1976
1974-1979	ვალტერ შელი (Walter Scheel)	ცაგპს	1919
1979-1984	კარლ კარსტენსი (Karl Carstens)	ფტხ	1914-1992
1984-1994	რიჩარდ ფონ ვაიზსაკერი (Richard von Weizsäcker)	ფტხ	1920
1994-1999	რომან ჰერცოგი (Roman Herzog)	ფტხ	1934
1999-2004	იოჰანეს რაუ (Johannes Rau)	უსპს	1931-2006
2004-2009	ჰორსტ კოჰლერი (Horst Köhler)	ფტხ	1943

ქვეყნიის ფედერალური კანცლერები			
თარიღი	სახელი	პარტია <th>სივ. წლ.</th>	სივ. წლ.
1949-1963	კონრად ადენაუერი (Konrad Adenauer)	ფტხ	1876-1967
1963-1966	ლუდვიგ ერჰარდი (Ludwig Erhard)	ფტხ	1897-1977
1966-1969	კურტ კიზინგერი (Kurt Kiesinger)	ფტხ	1904-1988
1969-1974	ვილი ბრანდტი (Willy Brandt)	უსპს	1913-1992
1974-1982	ჰელმუტ შმიდტი (Helmut Schmidt)	უსპს	1918
1982-1998	ჰელმუტ კოლი (Helmut Kohl)	ფტხ	1930
1998-2005	გერჰარდ შროდერი (Gerhard Schröder)	უსპს	1944
2005-2009	ანგელა მერკელი (Angela Merkel)	ფტხ	1954

თანძილი ქვეყნის დიდ ქალაქებს შორის											
თანძილი, კმ.	ქველინი	ქონი	დოლინი	წრეზდენი	ბ/წრანკვეტი	სამბური	სანოვერი	საბცივი	ბოუნენი	სოსტოვი	სტუტგარტი
ქველინი	ქქ	598	569	205	555	294	282	179	584	223	634
ქონი	598	ქქ	27	575	175	459	324	501	560	634	349
დოლინი	569	27	ქქ	589	189	422	287	515	578	598	376
წრეზდენი	205	575	589	ქქ	469	502	364	108	484	444	524
ბ/წრანკვეტი	555	175	189	469	ქქ	495	352	395	400	670	217
სამბური	294	459	422	502	495	ქქ	154	391	782	184	668
სანოვერი	282	324	287	364	352	154	ქქ	256	639	329	526
საბცივი	179	501	515	108	395	391	256	ქქ	425	376	465
ბოუნენი	584	560	578	484	400	782	639	425	ქქ	771	220
სოსტოვი	223	634	598	444	670	184	329	376	771	ქქ	815
სტუტგარტი	634	349	376	524	217	668	526	465	220	815	ქქ

ქალაქების მოსახლეობა	
ქველინი	3 289 500
სამბური	1 688 300
ბოუნენი	1 161 100
დოლინი	966 800
ბანის წრანკვეტი	645 500
უსენი	589 900
წორტმენდი	588 300
სტუტგარტი	575 400
წოუსელდორფი	568 300
ქრემენი	528 200
წოუსბური	517 700
სანოვერი	516 800

ქვეყნის ფედერალური მხარეები					
სახელწოდება	წილი	ქვეყნი	მთავარი ქალაქი	ფართობი კმ ²	მოსახლეობა
ყაღენ-ჩიურ-ტემბერგი			სტუტგარტი	35 751	10 149
ყავარია			ჭიუნხენი	70 554	11 770
ყერლინი			ყერლინი	882	3 440
ყრანდენბურგი			სოტსდამი	29 475	2 543
ყრემენი			ყრემენი	404	685
სამბურგი			სამბურგი	755	1 669
სესენი			ჩიხბადენი	21 114	5 951
შეკლენბურგი-ჩინა სომერანია			შვერინი	23 800	1 858
ჩიველო საქსონია			სანოვერი	47 577	7 584
ჩრდილოეთი საქსონია-ჩიხტალია			შეუსელდორფი	34 072	17 722
ჩიხტალიანი-სვალცი			ჩიხტალი	19 852	3 852
საარლანდი			საარბრეუკენი	2 570	1 084
საქსონია			შრეზდენი	18 400	4 641
საქსონია-ჟნ-ჰალტი			შაგდებურგი	20 440	2 789
სლევზიგ-სოლმტაინი			ჩილი	15 732	2 680
ჩიურინგია			ჩიურტტი	16 175	2 546

ქვეყანის სახელმწიფო ნიშნების ინდექსი

- A** Stadt und Landkreis Augsburg
- AA** Ostalbkreis, Sitz Aalen
- AB** Stadt und Landkreis Aschaffenburg
- ABG** Landkreis Altenburg
- AC** Stadt und Kreis Aachen
- AE** Landkreis Auerbach
- AIC** Landkreis Aichach-Friedberg, Sitz Aichach
- AK** Landkreis Altenkirchen
- AH** Stadt Amberg
- AN** Stadt und Landkreis Ansbach
- ANA** Landkreis Annaberg, Sitz Annaberg-Buchholz
- ANG** Landkreis Angermünde
- ANK** Landkreis Anklam
- AÖ** Landkreis Altötting
- APD** Landkreis Apolda
- ARN** Landkreis Arnstadt
- ART** Landkreis Artern
- AS** Landkreis Amberg-Sulzbach, Sitz Amberg
- ASL** Landkreis Aschersleben
- AT** Landkreis Altentreptow
- AU** Landkreis Aue
- AUR** Landkreis Aurich
- AW** Landkreis Ahrweiler, Sitz Bad Neuenahr-Ahrweiler
- AZ** Landkreis Alzey-Worms, Sitz Alzey

- B** Stadt Berlin
- BA** Stadt und Landkreis Bamberg
- BAD** Stadt Baden-Baden
- BB** Landkreis Böblingen
- BBG** Landkreis Bernburg
- BBL** Brandenburg, Landesregierung und Landtag
- BC** Landkreis Biberach
- BD** Bundestag, Bundesrat, Bundespräsidialamt, Bundesregierung, Bundesverfassungsgericht
- BED** Landkreis Brand-Erbisdorf
- BEL** Landkreis Belgig
- BER** Landkreis Bernau
- BG** Bundesgrenzschutz
- BGL** Landkreis Berchtesgadener Land, Sitz Bad Reichenhall
- BI** Stadt Bielefeld
- BIR** Landkreis Birkenfeld
- BIT** Landkreis Bitburg-Prüm, Sitz Bitburg
- BIW** Landkreis Bischofswerda
- BL** Zollernalbkreis, Sitz Baiingen
- BM** Erftkreis, Sitz Bergheim
- BN** Stadt Bonn
- BNA** Landkreis Borna
- BÖ** Stadt Bochum
- BOR** Kreis Borken
- BOT** Stadt Bottrop
- BP** Bundespost
- BRA** Landkreis Wesermarsch, Sitz Brake
- BRB** Stadt und Landkreis Brandenburg

- BRG** Landkreis Burg
- BS** Stadt Braunschweig
- BSK** Landkreis Beeskow
- BT** Stadt und Landkreis Bayreuth
- BTF** Landkreis Bitterfeld
- BUS** Gemeinde Büsingen, Exklave des Landkreises Konstanz
- BÜZ** Landkreis Bützow
- BW** Bundes-Wasser- und Schifffahrtsverwaltung
- BWL** Baden-Württemberg, Landesregierung und Landtag
- BYL** Bayern, Staatsregierung und Landtag
- BZ** Landkreis Bautzen

- C** Stadt und Landkreis Chemnitz
- CA** Landkreis Calau
- CB** Stadt und Landkreis Cottbus
- CE** Landkreis Celle
- CHA** Landkreis Cham
- CLP** Landkreis Cloppenburg
- CO** Stadt und Landkreis Coburg
- COC** Landkreis Cochem-Zell, Sitz Cochem
- COE** Kreis Coesfeld
- CUX** Landkreis Cuxhaven
- CW** Landkreis Calw

- D** Stadt Düsseldorf
- DA** Stadt Darmstadt und Landkreis Darmstadt-Dieburg, Sitz Darmstadt
- DAH** Landkreis Dachau
- DAN** Landkreis Lüchow-Dannenberg, Sitz Lüchow
- DAU** Landkreis Daun
- DB** Bundesbahn
- DBR** Landkreis Bad Doberan
- DD** Stadt und Landkreis Dresden
- DE** Stadt Dessau
- DEG** Landkreis Deggendorf
- DEL** Stadt Delmenhorst
- DGF** Landkreis Dingolfing-Landau, Sitz Dingolfing
- DH** Landkreis Diepholz
- DL** Landkreis Döbeln
- DLG** Landkreis Dillingen
- DM** Landkreis Demmin
- DN** Kreis Düren
- DO** Stadt Dortmund
- DON** Landkreis Donau-Ries, Sitz Donauwörth
- DU** Stadt Duisburg
- DÜW** Landkreis Bad Dürkheim
- DW** Landkreis Dippoldiswalde
- DZ** Landkreis Delitzsch

- E** Stadt Essen
- EB** Landkreis Eilenburg
- EBE** Landkreis Ebersberg
- ED** Landkreis Erding

EF Stadt und Landkreis Erfurt
EH Stadt und Landkreis Eisenhüttenstadt
EI Landkreis Eichstätt
EIL Landkreis Eisleben
EIS Landkreis Eisenberg
EL Landkr. Emsland, Sitz Meppen
EM Landkreis Emmendingen
EHD Stadt Emden
EMS Rhein-Lahn-Kr., Sitz Bad Ems
EN Ennepe-Ruhr-Kreis, Sitz Schwelm
ER Stadt Erlangen
ERB Ddenwaldkreis, Sitz Erbach
ERH Landkreis Eriangen-Höchstadt, Sitz Erlangen
ES Landkreis Esslingen
ESA Landkreis Eisenach
ESW Werra-Meißner-Kreis, Sitz Eschwege
EU Kreis Euskirchen
EW Landkreis Eberswalde, Sitz Eberswalde-Finow

F Stadt Frankfurt (Main)
FB Wetteraukreis, Sitz Friedberg
FD Landkreis Fulda
FDS Landkreis Freudenstadt
FF Stadt Frankfurt (Oder)
FFB Landkreis Fürstenfeldbruck
FG Landkreis Freiberg
FI Landkreis Finsterwalde
FL Stadt Flensburg
FLÖ Landkreis Flöha
FN Bodenseekreis, Sitz Friedrichshafen
FO Landkreis Forchheim
FOR Landkreis Forst
FR Stadt Freiburg und Landkreis Breisgau-Hochschwarzwald, Sitz Freiburg
FRG Landkreis Freyung-Grafenau, Sitz Freyung
FRI Landkreis Friesland, Sitz Jever
FRW Landkreis Bad Freienwalde
FS Landkreis Freising
FT Stadt Frankenthai
FTL Landkreis Freital
FÜ Stadt und Landkreis Fürth
FW Landkreis Fürstenwalde

G Stadt und Landkreis Gera
GA Landkreis Gardelegen
GAP Landkreis Garmisch-Partenkirchen
GC Landkreis Glauchau
GDB Landkreis Gadebusch
GE Stadt Gelsenkirchen
GER Landkreis Germersheim
GF Landkreis Gifhorn
GG Landkreis Groß-Gerau
GHA Landkreis Geithain
GHC Landkreis Gräfenhainichen
GI Landkreis Gießen
GL Rheinisch-Bergischer Kreis, Sitz Bergisch Gladbach
GH Oberbergischer Kreis, Sitz Gummersbach
GMN Landkreis Grimmen
GNT Landkreis Genthin

GÖ Landkreis Göttingen
GP Landkreis Göppingen
GR Stadt und Landkreis Görlitz
GRH Landkreis Großenhain
GRM Landkreis Grimma
GRS Landkreis Gransee
GRZ Landkreis Greiz
GS Landkreis Goslar
GT Kreis Gütersloh, Sitz Rheda Wiedenbrück
GTH Landkreis Gotha
GUB Landkreis Guben
GÜ Landkreis Güstrow
GVH Landkreis Grevesmühlen
GW Landkreis Greifswald
GZ Landkreis Günzburg

H Stadt und Landkreis Hannover
HA Stadt Hagen
HÄL Stadt Halle (Saale)
HAH Stadt Hamm
HAS Landkreis Haßberge, Sitz Haßfurt
HB Hansestadt Bremen und Stadt Bremerhaven
HBN Landkreis Hildburghausen
HBS Landkreis Halberstadt
HC Landkreis Hainichen
HD Stadt Heidelberg und Rhein-Neckar-Kreis, Sitz Heidelberg
HDH Landkreis Heidenheim
HDL Landkreis Haldensleben
HE Landkreis Helmstedt
HEF Landkreis Hersfeld-Rotenburg, Sitz Bad Hersfeld
HEI Kreis Dithmarschen, Sitz Heide
HEL Hessen, Landesregierung und Landtag
HER Stadt Herne
HET Landkreis Hettstedt
HF Kreis Herford
HG Hochaunuskreis, Sitz Bad Homburg
HGN Landkreis Hagenow
HGW Hansestadt Greifswald
HH Hansestadt Hamburg
HHM Landkreis Hohenmölsen
HI Landkreis Hildesheim
HIG Landkreis Heiligenstadt
HL Hansestadt Lübeck
HH Landkreis Hameln-Pyrmont, Sitz Hameln
HN Stadt und Landkreis Heilbronn
HO Stadt und Landkreis Hof
HOL Landkreis Holzminden
HOM Saar-Pfalz-Kr., Sitz Homburg
HOT Landkreis Hohenstein-Ernstthal
HP Landkreis Bergstraße, Sitz Heppenheim
HR Schwalm-Eder-Kreis, Sitz Homberg
HRO Hansestadt Rostock
HS Kreis Heinsberg
HSK Hochsauerlandkreis, Sitz Meschede
HST Hansestadt und Landkreis Stralsund
HU Main-Kinzig-Kreis, Sitz Hanau
HV Landkreis Havelberg
HWI Hansestadt Wismar
HX Kreis Höxter

HY Landkreis Hoyerswerda
HZ Landkreis Herzberg

IGB Stadt St. Ingbert
IL Landkreis Ilmenau
IN Stadt Ingolstadt
IZ Kreis Steinburg, Sitz Itzehoe

J Stadt und Landkreis Jena
JB Landkreis Jüterbog
JE Landkreis Jessen
K Stadt Köln
KA Stadt und Landkreis Karlsruhe
KB Landkreis Waldeck-Frankenberg, Sitz Korbach
KC Landkreis Kronach
KE Stadt Kempten
KEH Landkreis Kelheim
KF Stadt Kaufbeuren
KG Landkreis Bad Kissingen
KH Landkreis Bad Kreuznach
KI Stadt Kiel
KIB Donnersbergkreis, Sitz Kirchheimbolanden
KL Stadt und Landkreis Kaiserslautern
KLE Kreis Kleve
KLZ Landkreis Klötze
KM Landkreis Kamenz
KN Landkreis Konstanz
KO Stadt Koblenz
KOT Landkreis Köthen
KR Stadt Krefeld
KS Stadt und Landkreis Kassel
KT Landkreis Kitzingen
KU Landkreis Kulmbach
KUN Hohenlohekr Sitz Kunzelsau
KUS Landkreis Kusel
KW Landkreis Königs Wusterhausen
KY Landkreis Kyntz

L Stadt und Landkreis Leipzig
LA Stadt und Landkreis Landshut
LAU Landkreis Nürnberger Land Sitz Lauf
LB Landkreis Ludwigsburg
LBS Landkreis Lobenstein
LBZ Landkreis Lubz
LC Landkreis Luckau
LD Stadt Landau i d Pfalz
LDK Lahn Dill Kreis Sitz Wetzlar
LER Landkreis Leer
LEV Stadt Leverkusen
LG Landkreis Lüneburg

LI Landkreis Lindau
LIB Landkreis Bad Liebenwerda
LIF Landkreis Lichtenfels
LIP Kreis Lippe Sitz Detmold
LL Landkreis Landsberg
LM Landkreis Limburg Weilburg Sitz Limburg
LN Landkreis Lubben
LO Landkreis Lorrach
LOB Landkreis Lobau

LSA Sachsen Anhalt Landesregierung und Landtag
LSN Sachsen Landesregierung und Landtag
LSZ Landkreis Bad Langensalza
LU Stadt und Landkreis Ludwigshafen
LUK Landkreis Luckenwalde
LWL Landkreis Ludwigslust

M Stadt und Landkreis München
MA Stadt Mannheim
MAB Landkreis Marienberg
MB Landkreis Miesbach
MC Landkreis Malchin
MD Stadt Magdeburg
ME Kreis Mettmann
MEI Landkreis Meißen
MER Landkreis Merseburg
MG Stadt Monchengladbach
MGN Landkreis Meiningen
MH Stadt Mulheim a d Ruhr
MHL Landkreis Muhlhausen
MI Kreis Minden Lubbecke Sitz Minden
MIL Landkreis Miltenberg
MK Markischer Kreis Sitz Ludenscheid
MM Stadt Memmingen
MN Landkreis Unterallgau Sitz Mmdelheim
MOS Neckar Odenwald Kreis Sitz Mosbach
MR Landkreis Marburg Biedenkopf Sitz Marburg
MS Stadt Munster
MSP Landkreis Main Spessart Sitz Karlstadt
MTK Main Taunus Kr Sitz Hofheim
MU Landkreis Muhlendorf
MVL Mecklenburg Vorpommern Landesregierung und Landtag
MYK Landkreis Mayen Koblenz Sitz Mayen
MZ Stadt Mainz und Landkreis Mainz Bmgen Sitz Mainz
MZG Landkreis Merzig Wadern Sitz Merzig

N Stadt Nürnberg
NAU Landkreis Nauen
NB Stadt und Landkreis Neubrandenburg
NO Landkreis Neuburg Schrobenhausen Sitz Neuburg
NDH Landkreis Nordhausen
NE Kreis Neuss
NEA Landkreis Neustadt a d Aisch Bad Windsheim Sitz Neustadt a d Aisch
NEB Landkreis Nebra
NES Landkreis Rhon Grabfeld Sitz Bad Neustadt a d Saale
NEW Landkreis Neustadt a d Waldnaab
NF Kr Nordfriesland Sitz Husum
NH Landkreis Neuhaus am Rennweg
NI Landkreis Nienburg
NK Landkreis Neunkirchen, Sitz Ottweiler
NL Niedersachsen, Landesregierung und Landtag
NM Landkreis Neumarkt
NMB Landkreis Naumburg
NMS Stadt Neumünster
NOH Landkreis Grafschaft Bentheim, Sitz Nordhorn

- NOM** Landkreis Northeim
NP Landkreis Neuruppin
NR Landkreis Neuwied
NRW Nordrhein-Westfalen, Landes-
 regierung und Landtag
NU Landkreis Neu-Ulm
NW Stadt Neustadt a. d. Weinstr.
NY Landkreis Niesky
NZ Landkreis Neustrelitz
- OA** Landkreis Oberallgäu, Sitz Sonthofen
OAL Landkreis Ostallgäu, Sitz
 Marktoberdorf
OB Stadt Oberhausen
OBG Landkreis Osterburg
OC Landkreis Oschersleben
OO Kreis Stormarn, Sitz Bad Oldesloe
OE Kreis Olpe
OF Stadt und Landkreis Offenbach
OG Ortenaukreis, Sitz Offenburg
OH Kreis Ostholstein, Sitz Eutin
OHA Landkreis Osterode
OHZ Landkreis Osterholz, Sitz Osterholz-
 Scharmbeck
ÖL Stadt u. Landkreis Oldenburg
OR Landkreis Oranienburg
OS Stadt u. Landkreis Osnabrück
OVL Obervogtland (Landkreise Klingenthal
 und Oelsnitz)
OZ Landkreis Oschatz
- P** Stadt und Landkreis Potsdam
PA Stadt und Landkreis Passau
PAF Landkreis Pfaffenhofen
PAN Landkreis Rottal-Inn, Sitz Pfarrkirchen
PB Kreis Paderborn
PCH Landkreis Parchim
PE Landkreis Peine
PER Landkreis Perleberg
PF Stadt Pforzheim und Enzkreis, Sitz
 Pforzheim
PI Kreis Pinneberg
PIR Landkreis Pirna
PK Landkreis Pritzwalk
PL Stadt und Landkreis Flauen
PLÖ Kreis Plön
PN Landkreis Pößneck
PS Stadt u. Landkreis Pirmasens
PW Landkreis Pasewalk
PZ Landkreis Prenzlau
QFT Landkreis Querfurt
QLB Landkreis Quedlinburg
- R** Stadt u. Landkr. Regensburg
RA Landkreis Rastatt
RC Landkreis Reichenbach
RD Kreis Rendsburg-Eckernförde, Sitz
 Rendsburg
RDG Landkreis Ribnitz-Oamgarten
RE Kreis Recklinghausen
REG Landkreis Regen
RH Landkreis Roth
RIE Landkreis Riesa
RL Landkreis Rochlitz
- RM** Landkreis Röbel (Müritz)
RN Landkreis Rathenow
RO Stadt u. Landkreis Rosenheim
HOS Landkreis Rostock
ROW Landkr. Rotenburg (Wümme)
RPL Rheinland-Pfalz, Landesregierung und
 Landtag
RS Stadt Remscheid
RSL Landkreis RoBlau
RT Landkreis Reutlingen
RU Landkreis Rudolstadt
RUO Rheingau-Taunus-Kreis, Sitz Bad
 Schwalbach
RÜG Landkreis Rügen, Sitz Bergen
RV Landkreis Ravensburg
RW Landkreis Rottweil
RZ Kreis Herzogtum Lauenburg, Sitz
 Ratzeburg S Stadt Stuttgart
SAD Landkreis Schwandorf
SAL Saarland, Landesregierung und
 Landtag
SAW Landkreis Salzwedel
SB Stadtverband Saarbrücken
SBG Landkreis Strasburg
SBK Landkreis Schönebeck
SC Stadt Schwabach
SCZ Landkreis Schleiz
SDH Landkreis Sondershausen
SDL Landkreis Stendal
SDT Stadt Schwedt
SE Kreis Segeberg, Sitz Bad Segeberg
SEB Landkreis Sebnitz
SEE Landkreis Seelow
SFA Landkreis Soltau-Fallingbostel, Sitz
 Fallingbostel
SFB Landkreis Senftenberg
SFT Landkreis Staßfurt
SG Stadt Solingen
SGH Landkreis Sangerhausen
SH Schleswig-Holstein, Landesregierung
 und Landtag
SHA Landkreis Schwäbisch Hall
SHG Landkreis Schaumburg, Sitz
 Stadthagen
SHL Stadt und Landkreis Suhl
SI Kreis Siegen-Wittgenstein, Sitz Siegen
SIG Landkreis Sigmaringen
SIM Rhein-Hunsrück-Kreis, Sitz Simmern
SK Saalkreis, Sitz Halle
SL Kreis Schleswig-Flensburg, Sitz
 Schleswig
SLF Landkreis Saalfeld
SLN Landkreis Schmölln
SLS Landkreis Saarlouis
SLZ Landkreis Bad Salzungen
SM Landkreis Schmalkalden
SN Stadt und Landkreis Schwerin
SO Kreis Soest
SÖM Landkreis Sömmerda
SON Landkreis Sonneberg
SP Stadt Speyer
SPB Landkreis Spremberg
SB Stadt Straubing und Landkreis
 Straubing-Bogen, Sitz Straubing

SRB Landkreis Strausberg
SRO Landkreis Stadtroda
ST Kreis Steinfurt
STA Landkreis Starnberg
STB Landkreis Sternberg
STD Landkreis Stade
STL Landkreis Stollberg
SV Rhein-Sieg-Kr., Sitz Siegburg
SUW Landkreis Südliche Weinstraße, Sitz Landau
SW Stadt u. Landkr. Schweinfurt
SZ Stadt Salzgitter
SZB Landkreis Schwarzenberg

TBB Main-Tauber-Kreis, Sitz Tauberbischofsheim
TET Landkreis Teterow
TG Landkreis Torgau
THL Thüringen, Landesregierung und Landtag
TIR Landkreis Tirschenreuth
TÖL Landkreis Bad Tölz-Wolfratshausen, Sitz Bad Tölz
TP Landkreis Templin
TR Stadt Trier und Landkreis Trier-Saarburg, Sitz Trier
TS Landkreis Traunstein
TU Landkreis Tübingen
TUT Landkreis Tuttlingen

UE Landkreis Uelzen
UEM Landkreis Ueckermünde
UL Stadt Ulm und Alb-Donau-Kreis, Sitz Ulm
UN Kreis Unna

VB Vogelsbergkr., Sitz Lauterbach
VEC Landkreis Vechta
VER Landkreis Verden
VIE Kreis Viersen
VK Stadt Völklingen
VS Schwarzwald-Baar-Kreis, Sitz Villingen-Schwenningen

W Stadt Wuppertal
WAF Kreis Warendorf
WB Landkreis Wittenberg
WBS Landkreis Worbis
WDA Landkreis Werdau
WE Stadt und Landkreis Weimar

WEN Stadt Weiden
WES Kreis Wesel
WF Landkreis Wolfenbüttel
WHV Stadt Wilhelmsnaven
WI Stadt Wiesbaden
WIL Landkreis Bernkastel-Wittlich, Sitz Wittlich
WIS Landkreis Wismar
WK Landkreis Wittstock
WL Landkreis Harburg, Sitz Winsen (Luhe)
WLG Landkreis Wolgast
WM Landkr. Weilheim-Schongau, Sitz Weilheim
WMS Landkreis Wolmirstedt
WN Rems-Murr-Kreis, Sitz Waiblingen
WND Landkreis St Wendel
WO Stadt Worms
WOB Stadt Wolfsburg
WR Landkreis Wernigerode
WRN Landkreis Waren
WSF Landkreis Weißenfels
WST Landkreis Ammerland Sitz Westerstede
WSW Landkreis Weißwasser
WT Landkreis Waldshut, Sitz Waldshut-Tiengen
WTM Landkreis Wittmund
WU Stadt und Landkreis Würzburg
WUG Landkr. Weißenburg-Gunzenhausen, Sitz Weißenburg
WUN Landkreis Wunsiedel
WUR Landkreis Würzen
WW Landkreis Westerwald, Sitz Montabaur
WZL Landkreis Wanzleben

X NATO-Hauptquartiere

Y Bundeswehr

Z Zoll (ovales Kennzeichen)
Z Stadt und Landkreis Zwickau
ZE Landkreis Zerbst
ZI Landkreis Zittau
ZP Landkreis Zschopau
ZR Landkreis Zeulenroda
ZS Landkreis Zossen
ZW Stadt Zweibrücken
ZZ Landkreis Zeitz
0 Diplomatisches Korps

ქვეყნის ქალაქების სატელეფონო კოდები

A	Altentreptow	3961	Aschaffenburg	6021
Aachen	241	Angemünde	3331	Aschersleben
Aach/Trier	651	Anklam	3971	Aue
Achern	7841	Annaberg-Buchholz	3733	Auerbach
Aich	6246	3733	3771	3744
Aichwald	711	Ansbach	981	Augsburg
Alfeld-Leine	5181	Apolda	3644	821
Altenburg	3447	Arensburg	4102	Augustdorf
		Arnstadt	3628	5237
				B

Bad Hersfeld	6621
Bad Honef	2224
Bad Kissingen	971
Bad Kreuznach	671
Bad Libenzel	7052
Bad Wildungen	5621
Bad-Camberg	6434
Bad-Dürenberg	3462
Bad-Eislen	5722
Baden-Baden	7221
Bad-Fraienwalde	3344
Bad-Nauheim	6032
Bad-Pirmand	5281
Bad-Salzungen	3695
Bad-Telz	8041
Baisdorf	9133
Balingen	7333
Bamberg	951
Bassum	4241
Bautzen	3591
Bayreuth	921
Beeskow	3366
Bensberg	2204
Bergisch-Gladbach	2208
Bergneustadt	2261
Berlin	30
Bernau	8051
Bernburg	3471
Biberach-Baden	7835
Bielefeld	521
Bilsen	4106
Birkenwerden	3303
Birstein	6054
Bischofswerda	3594
Bisenkompf	6461
Bitberg	951
Bitterfeld	3493
Blomberg	5235
Bochum	234
Bonn	228
Borkin	2861
Borna	3433
Brake	4401
Brandenburg	3381
Brandis	34292
Braunschweig	531
Bremen	421
Bremerhafen	471
Bretzenheim	671
Brieskow-Finkenheerd	33609
Brisen	33607
Burg	3921
Burghausen	8677
Burgstend	3724
Bützow	38461

C

Chemnitz 371

D

Darmstadt	6151
Delin	34202
Delinngendorf	991
Denkendorf	711
Desau	340
Dilenburg	2771
Dipoldiswalde	3504
Ditzingen	7156
Donauettingen	771
Donauwert	906
Dortmund	231
Dresden	351
Dübeln	3431
Duisburg	203
Düsseldorf	211

E

Ebern	9531
Eberswalde	3334
Eie	3771
Eilen	2382
Eilenburg	3423
Einbeck	5561
Eisenach	3691
Eisenhüttenstadt	3364
Elmhorn	4121
Elsterwerda	3533
Elzweiler	6387
Erbach	6062
Erfurt	361
Erkner	3362
Erlanger	9131
Eschborn	6192
Eschwege	5651
Eslingen/Neckar	711
Essen	201
Essen	3537
Ewerbach	6271

F

Falkensee	3392
Fellbach	711
Finsterwalde	3531
Flea	3726
Flensbug	461
Flersheim	6145
Forme	6241
Forst	3562
Frankfurt/Main	69
Frankfurt/Oder	335
Frechen	2234
Freiberg	3731
Freiburg	761
Freiburg/Elbe	4799
Freidemstadt	7441
Freising	8161
Freiteil	351
Freundenberg	2378

Fridrichshafen	7541
Fulda	661
Fürstebfeld -Bruck	8141
Fürstebwalde/Spree	3361
Fürt	911
Fürtwagen	7723
Füssen	8362

G

Gadebusch	3888
Gardelegen	3907
Geislingen	7331
Gelsenkirchen	209
Gengenbach	7803
Gera	365
Germersheim	7274
Geta	3821
Gifchorn	5371
Gisen	641
Gladbach	2043
Glauchau	3763
Gopingen	7161
Görliz	3581
Goslar	5321
Gota	3621
Göttingen	551
Graifswald	3834
Grewesmüllen	3881
Grimma	3437
Grofasmüllen	3881
Grossenheim	3522
Gundelsheim	951
Günzburg	8221
Güstrow	3843
Gütterlou	5241

H

Hackenheim	6711
Hagenow	3883
Halberstadt	3941
Haldesleben	3904
Halle	345
Hallstadt	951
Haltern	2364
Hamberge	451
Hamburg	40
Hameln	5151
Hanau	3541
Hanau	6181
Hannover	511
Hargesheim	671
Heide	481
Heidelberg	6221
Heidenau	3529
Heilbronn	7131
Heilingenstadt	3606
Henigsdorf	3302
Herford	5221
Hermisdorf	36601

Herne 2323
 Herten 2361
 Herzberg 3535
 Heuerswerda 3571
 Heusenstadt 6104
 Hildburhausen 3685
 Hof 9281
 Hofen 7025
 Hofheim 6192
 Hönstein-Ernstahl 3723
 Hüffelsheim 671
 Husum 4841

I

Idstein 6126
 Iking 8178
 Ilmenau 3677
 Ingolstadt 841
 Iserlon 2371

J

Jakobsdorf 33608
 Jena 3641

K

Kamenz 3578
 Karlsrue 721
 Karlstadt 9353
 Kassel 561
 Kassel 651
 Katendorf 4191
 Keiserslautern 631
 Kempten 831
 Ketten 3498
 Kil 431
 Kirchenschoring 8685
 Kirschau 3592
 Kitzingen 9321
 Kleinmachnow 33203
 Kleinwelka 35935
 Kletze 3909
 Klewe-Niederrein 2821
 Klikborn 4106
 Klingenberg 9372
 Koblenz 261
 Köln 221
 Königswuierhausen 3375
 Konstanz 7531
 Korbach 5631
 Kottbus 355
 Krefeld 2151
 Kreisheim 7951
 Kriftel 6192
 Kroiteil 2732
 Kronberg 6174
 Kulmbach 9221
 Küritz 33971

L

Landau 9951

Landsberg 8191
 Landshut 871
 Lauf-Baden 7841
 Lebau 3585
 Leer 491
 Leinefelde 3605
 Leinefelden-Echterdingen 711
 Leipzig 341
 Leonberg 7152
 Lerte 5132
 Lewerkusen 214
 Limbach-Oberfrona 3722
 Limburg 6431
 Lingen 591
 Lohn 9352
 Lone 4442
 Lübben 3546
 Lübeck 451
 Lüz 38731
 Luckau 3544
 Luckenwalde 3371
 Ludwigsburg 7141
 Ludwigshafen 621
 Ludwigshausen 2591
 Ludwigslust 3874
 Ludwigsstadt 9263
 Lumersheim 6238
 Lünsburg 4131
 Lüterstadt 3475
 Eisleben

M

Magdeburg 391
 Malchin 3994
 Malow 3236
 Mandel 671
 Mannheim 621
 Marburg 6421
 March 7665
 Markranstadt 34205
 Meien 2651
 Mainz 6131
 Meiselwitz 3448
 Meissen 3521
 Memingen 8331
 Menden 2373
 Meppen 5931
 Merseburg 3461
 Mertesdorf 651
 Merzig 6861
 Meschede 291
 Mettlin 2104
 Michendorf 33205
 Mittweide 3727
 Mönchen-Gladbach 2161
 Müldorf 8631
 Müllhausen 3601
 Müllheim 6534

München 89
 Münsingen 7381
 Münster 251

N

Nauen 3321
 Naumberg 3445
 Neuburg 7082
 Neuburg/Rein 7273
 Neuhaus 3679
 Ren
 nweg 3679
 Neuhausen 7158
 Neuisenburg 6102
 Neumarkt 9181
 Neunbradenburg 395
 Neuruppin 3391
 Neustadt 3596
 Neustrelitz 3981
 Nibul 4661
 Niederwert 261
 Ninburg 5021
 Niski 3588
 Norden 4931
 Nordenham 4731
 Nordhausen 3631
 Nordheim/Main 9381
 Nordhorn 5921
 Normheim 671
 Nüdlingen 971
 Nürnberg 911

O

Oberasbach 911
 Oberhausen 208
 Oberhof 36842
 Obermorlen 6002
 Oelde 2522
 Oelsnitz 37421
 Oersdorf 4191
 Offenbach/Main 69
 Offenburg 781
 Oirösignal Nord 509
 Oirösignal Süd 709
 Oirösignal-Mitte 279
 Oldenburg 441
 Oranienburg 3301
 Ortenberg 781
 Oscharsleben 3949
 Oschaz 3435
 Osnabrück 541
 Osterburg 3937
 Ost-Hoffen 6242
 Ottendorf 36426
 Ottendorf-Okrilla 35205

P

Paderborn 5251
 Paitz 35601
 Pappenburg 4961
 Parchim 3871

Parsburg 9492
 Pasewalk 3973
 Passau 851
 Perleberg 3876
 Pesneck 3647
 Pforzheim 7231
 Pirna 3501
 Plauen 3741
 Potsdam 331
 Potum 2664
 Prenzlau 3984
 Pretz 4342

Q
 Quedlinburg 3946

R
 Radebol 351
 Radenberg 5191
 Ragun 34906
 Ramstein 6373
 Ratenow 3385
 Ratzeburg 4541
 Rawensburg 751
 Reichenbach 3765
 Rensburg 941
 Reta 34206
 Reutlingen 7121
 Risa 3525
 Roksheim 671
 Rosenheim 80 31
 Roslau 34901
 Rostock 381
 Rotenburg-Wümme 4261
 Rüdersdorf 33638
 Rüdesheim 671
 Rudolstadt 3672
 Rula 36929
 Rulang 35762

S
 Saalfeld 3671
 Saarbrücken 681
 Salzgitter 5341
 Salzwedel 3901
 Sangerhausen 3464
 Schenebeck 3928
 Schkeuditz 34204
 Schleswig 4621
 Schmalkalden 3683
 Schomberg 7084
 Schpilen 5977
 Schpremborg 3563

Schranberg 7422
 Schwabach 9122
 Schwabmünchen 8232
 Schwandorf 9431
 Schwenfurt 9721
 Schwerin 385
 Selow 3346
 Semerda 3634
 Senftenberg 3573
 Siden 271
 Sigmaringen 7571
 Singenfingen 7031
 Soikendorf 911
 Sollingen 212
 Soltau 5191
 Sonneberg 3675
 Stade 4141
 Stadtroda 36482
 Staufen 7633
 Stegaurach 951
 Steinbach 36847
 Stendal 3931
 Sternberg 3847
 Stralsund 3831
 Strausberg 3341
 Stuttgart 711
 Sull 3681
 Sulzbach-Rosenberg 9661

T
 Tangerhütte 3935
 Taunusstadt 6128
 Templin 3987
 Teterow 3996
 Torgau 3421
 Torgelow 3976
 Traisen 671
 Traunstein 861
 Treusdorf 2241
 Trier 651
 Trierweiler 651
 Trosingen 7425
 Tübingen 7071
 Tuchenbach 911
 Türkheim 8245
 Tutlingen 7461

U
 Uelzen 581
 Ulm 731
 Urbach 261
 Üterborn 3372

V
 Vallendar 261
 Verden 4231
 Villingendorf 741

W
 Waldstein 7171
 Walsrode 5161
 Waren 3991
 Warnemünde 381
 Weiblingen 7151
 Weiden 961
 Weimar 3643
 Weisenburg 9141
 Weisenfelds 3443
 Weiswasser 3576
 Weitmann 3643
 Welzheim 7182
 Werde 2855
 Wernigerode 3943
 Werstege 4482
 Wesel 281
 Wesseling 2236
 Wiesbaden 611
 Wilgelmstadt 4421
 Wilgelmshafen 4421
 Willungen 7721
 Wismar 3841
 Wissenbron 9325
 Witten 2302
 Wittenberg 3877
 Wittenstock 3394
 Wittstock 3394
 Wolfen 3494
 Wolfsburg 5361
 Wolgast 3836
 Wünsdorf 33702
 Wunstorff 5031
 Wuppertal 202
 Würzburg 931
 Wurzen 3425

Z
 Zeitz 3441
 Zella-Melis 3682
 Zerbst 3923
 Zittau 3583
 Zossen 3371
 Ztorau 3725
 Zwencgau 34203
 Zwickau 375
 Zwohau/Delitsch 34207

ქერძანელებში ხშირად ხმარებადი პირადი სახელები

Achim	Carola	Erwin	Hedi	Jochen
Albert	Carsten	Esther	Hedwig	Johanna
Albrecht	Catenna	Ev(a)	Heide/Heidi	Johannes
Alexander	Chris	Evamana	Heidemarie	Jörg
Alexis	Christa	Evelyn	Heidrun	Judith
Alfred	Christian	Ewald	Heike	Julia
Alice	Christiane		Heiko	Juliane
Andre	Christine	Falk	Hein	Jürgen
Andrea	Christoph	Faiko	Heiner	Justus
Andreas	Claudia	Felix	Heinrich	Jutta
Angela	Claus	Flora	Heinz	
Angelika	Clemens	Florian	Heien	Kai
Anita	Connna	Frank	Helga	Karen
Anja	Cornelia	Franz	Hella	Kann
Anke		Franziska	Helmut(h)	Kanna
Anne	Dagmar	Frauke	Hendnk	Karl
Annegret	Daniel	Fred	Henning	Karia
Anneliese	Daniela	Frieda	Henrik	Karlheinz
Annemdn	David	Fnedel	Henrike	Karola
Annerose	Denise	Fnedenke	Henry	Karsten
Annette	Detlef/Detlev	Fritz	Herbert	Katharina
Antje	Dieter		Hermann	Katrin
Armin	Dietmar	Gabi	Herta	Kerstin
Arno	Dietrich	Gabriele	Hilde	Kirsten
Arthur	Dirk	Gebhard	Hildegard	Klaudia
Astrid	Dominique	Georg	Hilmar	Klaus
Axel	Dora	Gerald	Hinrich	Klemens
	Doreen	Gerd/Gert	Holger	Knut
Barbara	Dons	Gerda	Horst	Konrad
Bärbel	Dont	Gerhard/Gerhar	Hubert	Konstantin
Bastian	Dorothea	rt	Hugo	Konnna
Beate		Gerlind(e)		Kornella
Beatnce	Eberhard	Gertrud	Ilona	Knstian
Ben	Eckard	Gesine	Ilse	Knstine
Benjamin	Edelgard	Gisela	Ines	Kurt
Benno	Edeltraud	Gittd	Inga	
Bernd	Edgar	Gottfried	Inge	Lars
Bernhard	Edith	Gotz	Ingeborg	Lene
Bert	Egon	Gregor	Ingo	Leo
Berta	Elke	Greta	Ingnd	Liane
Berthold	Elfnede	Gudrun	Irene	Lisa
Bertram	Elias	Guido	Irmgard	Lisbeth
Bettina	Elisa/Elise	Gunnar	Ivo	Lissi/Lissy
Bianca	Elisabeth	Gunt(h)er	Ivonne	Lore
Birgit	Elke	Gunt(h)er		Lorenz
Bodo	Ella	Gustel	Jacqueline	Lothar
Bons	Ellen		Jakob	Lotte
Brigitte	Elsa	Hajo	Jan	Ludwig
Bnt	Emanuel	Hanna	Jana	Luise
Brittd	Emil	Hannelore	Janet	Lutz
Brunhild(e)	Enrico	Hannes	Janina	
Bruno	Erhard/Erhart	Hans	Jeanette	Madeleine
Burkhard	Erich	Hansjoactum	Jeannine	Maik
	Enk	Hansjurgen	Jens	Mandy
Carl	Erika	Harald	Jessica	Manfred
Caria	Erna	Harry	Joachim	Manuel
Carmen	Ernst	Hartmut	Jobst	Manuela

Marcel	Nadja	Rem	Stefan/Stepha nie	Uwe
Marco	Nancy	Ricardo	Steffen	Valentin
Mareike	Natalie	Richard	Steffi	Veit
Mären	Nelly	Rita	Susanne	Vera
Margaret(e)	Nicole	Robby	Sven	Verena
Margit	Nils	Robert	Sybillle	Veronika
Margot	Nina	Roger	Sylvia	Viktor
Margret	Norbert	Roland		Vincent
Margnt		Rolf		Viola
Maria	Olaf	Ronald	Tamara	Vivian
Marianne	Olga	Rosemarie	Tanja	Volker
Marie	Oliver	Roswitha	Thea	
Maneluisse	Oskar	Roy	Therese	
Manna	Otto	Rudi	Thilo	Waldemar
Mario		Rudiger	Thomas	Walli
Marion	Paola	Rudolf	Thorsten	Walter
Mark	Patricia	Ruth	Till	Waltraud
Marko	Patrick		Tim	Werner
Markus	Paul	Sabine	Tina	Wiebke
Marlis	Paula	Sabnna	Tobias	Wilfred
Martin	Peter	Sandra	Tom	Wilhelm
Martina	Petra	Sebastian	Toni	Willi
Matthias	Philipp	Sibylle	Torsten	Winfried
Maunce	Pia	Siegfried	Traudel	Wolf
Max	Pierre	Sigrid		Wolfdietrich
Melanie	Piet	Silke	Udo	Wolfgang
Micaela		Silvia	Ulf	Wulf
Michael	Rainer	Silvio	Uli	
Machaele	Ralf	Simon	Ulla	Xema
Michele	Ramona	Simone	Ulrich	
Mirko	Regina/Regine	Solveig	Ulrike	Yvette
Monika	Reinhard	Sonja	Ursel	Yvonne
	Renate	Sophie	Ursula	
Nadine	Rene		Uta/Ute	

ქვეყნის პერიოდული გამოცემების ტირაჟები	
<i>ყოველდღიური გაზეთები</i>	
Bild (Hamburg)	4 404 900
Westdeutsche Allgemeine (Essen)	1 205 600
Hannoversche Allgemeine (Hannover)	554 600
Sächsische Zeitung (Dresden)	447 100
Süddeutsche Zeitung (München)	404 700
Rheinische Post (Düsseldorf)	396 300
Frankfurter Allgemeine (Frankfurt)	394 800
Augsburger Allgemeine (Augsburg)	366 000
Südwestpresse (Ulm)	363 100
BZ. (Berlin)	324 500
Hessische/Niedersächsische Allgemeine (Kassel)	323 700
Kölner Stadtanzeiger (Köln)	287 600
Berliner Zeitung (Berlin)	258 100
Rheinpfalz (Ludwigshafen)	246 000
Märkische Allgemeine (Potsdam)	241 800
Westdeutsche Zeitung (Düsseldorf)	241 500
Braunschweiger Zeitung (Braunschweig)	223 700
Ostsee-Zeitung (Rostock)	223 000
Ruhr-Nachrichten (Dortmund)	222 000
Die Welt (Bonn)	220 300
Lausitzer Rundschau (Cottbus)	211 600
Frankfurter Rundschau (Frankfurt)	189 700
Berliner Morgenpost (Berlin)	180 200
Die Tageszeitung (Berlin)	61 700
<i>ყოველკვირეული გაზეთები</i>	
Bild am Sonntag (Hamburg)	2 649 900
Die Zeit (Hamburg)	493 300
Welt am Sonntag	423 400
Bayernkurier (München)	153 600
Rheinischer Merkur (Bonn)	110 900
Deutsches Allg. Sonntagsblatt (Hamburg)	90 700
<i>ჟურნალები</i>	
Der Spiegel (Hamburg)	1 073 100
Focus (München)	477 900

ქვეყნელები — ნობელის პრემიის ლაურეატები		
წ-ლი	სახელი და ცხოვრების წლები	სპეც-ბა
1901	ჰონრად სენტგენი (Conrad Röntgen) (1845 - 1923) დოლოფ ფონ ბერინგი (Adolf von Behring) (1854 - 1917)	ფიზიკა ბიოლოგია
1902	ემილ ფიშერი (Emil Fischer) (1852 - 1919) თეოდორ მომსენი (Theodor Mommsen) (1817 - 1903)	ქიმია ისტორია.
1905	ფილიპ ფონ ლენარდი (Philipp von Lenard) (1862 - 1947) დოლოფ ფონ ბაიერი (Adolf von Baeyer) (1835 - 1917) რობერტ კოხი (Robert Koch) (1843 - 1910)	ფიზიკა ქიმია ბიოლოგია
1907	ედუარდ ბუხნერი (Eduard Buchner) (1860 - 1917)	ქიმია
1908	პაულ ერლიხი (Paul Ehrlich) (1854 - 1915) რუდოლფ კრისტოფ ეუკენი (Rudolf Kristof Eucken) (1846 - 1926)	ბიოლოგია ისტორია.
1909	ჰარლ ფერდინანდ ბრაუნი (Karl Ferdinand Braun) (1850 - 1918) ვილჰელმ ოსტვალდი (Wilhelm Ostwald) (1853 - 1932)	ფიზიკა ქიმია
1910	ოტო ვალაჰი (Otto Wallah) (1847 - 1931) ალბრეხტ კოსელი (Albrecht Kossel) (1853 - 1927) პაულ ფონ ჰაიზე (Paul von Heyse) (1830 - 1914)	ქიმია ბიოლოგია ისტორია.
1911	ვილჰელმ ვიენი (Wilhelm Wien) (1864 - 1928)	ფიზიკა
1912	გერჰარტ ჰაუპტმანი (Gerhart Hauptmann) (1862 - 1946)	ისტორია.
1914	მაქს ფონ ლაუე (Max von Laue) (1879 - 1960)	ფიზიკა
1915	რიჩარდ მარტინ ვილსტატერი (Richard Martin Willstätter) (1872 - 1942)	ქიმია
1918	მაქს პლანკი (Max Planck) (1858 - 1947) ფრიტც ჰაბერი (Fritz Haber) (1858 - 1934)	ფიზიკა ქიმია
1919	იოჰანეს შტარკი (Yohannes Shtark) (1874 - 1957)	ფიზიკა
1920	ვალტერ ჰერმან ნერსტი (Walther Hermann Nernst) (1864 - 1941)	ქიმია
1921	ალბერტ აინშტაინი (Albert Einstein) (1879 - 1955)	ფიზიკა
1922	ოტო ფრიტც მაიერჰოფი (Otto Fritz Meyerhof) (1884 - 1951)	ბიოლოგია
1925	ჯეიმზ ფრანკი (James Franck) (1882 - 1964) გუსტავ ლუდვიგ ჰერცი (Gustav Ludwig Hertz) (1887 - 1975)	ფიზიკა ფიზიკა
	რიჩარდ ადოლფ ზიგმონდი (Richard Adolf Zsigmondy) (1865 - 1929)	ქიმია
1926	გუსტავ შტრეზემანი (Gustav Stresemann) (1878 - 1929)	ბუნების. პრ.
1927	ჰაინრიხ ოტო ვილანდი (Heinrich Otto Wieland) (1877 - 1957) ლუდვიგ კვიდე (Ludwig Quidde) (1858 - 1941)	ქიმია ბუნების. პრ.
1928	ადოლფ ვინდაუსი (Adolf Windaus) (1876 - 1959)	ქიმია
1929	თომას მანი (Thomas Mann) (1875 - 1955)	ისტორია.
1930	ჰანს ფიშერი (Hans Fischer) (1881 - 1945)	ქიმია
1931	ჰარლ ბოში (Karl Bosch) (1874 - 1940) ფრიდრიხ ბერგიუსი (Friedrich Bergius) (1884 - 1949)	ქიმია ქიმია
	ოტო ვარბურგი (Otto Heinrich Warburg) (1883 - 1970)	ბიოლოგია
1932	ვერნერ ჰაიზენბერგი (Verner Heisenberg) (1901 - 1976)	ქიმია
1935	ჰანს სპემანი (Hans Spemann) (1869 - 1941) ჰარლ ფონ ოსიეტკი (Carl von Ossietzky;) (1889 - 1938)	ბიოლოგია ბუნების. პრ.
1938	რიჩარდ კუნი (Rihard Kun) (1900 - 1967)	ქიმია
1939	ადოლფ ბუტენანტი (Adolf Butenandt) (1903 - 1995)	ქიმია

1944	გერმარდ დომაგკი (Gerhard Domagk) (1895 - 1964) ოტო ჰანი (Otto Hahn) (1879 - 1968)	ბუდიციბა ჩიმიბა
1950	ოტო პაულ ჰერმან დილსი (Otto Paul Herrmann Diels) (1876 - 1954) კურტ ადლერი (Kurt Adler) (1902 - 1958)	ჩიმიბა ჩიმიბა
1953	სტაუდინგერი (Hermann Staudinger) (1881 - 1965)	ჩიმიბა
1954	ვალტერ ბოთე (Walther Bothe) (1891 - 1957)	ფიზიკა
1956	ვერნერ ფორსმანი (Werner Forßmann) (1904 - 1979)	ბუდიციბა
1961	რუდოლფ მესსბაუერი (Rudolf Messbauer) (დაბ. 1929 წ.)	ფიზიკა
1963	იოჰანეს ჰანს დანიელ იენსენი (Johannes Hans Daniel Jensen) (1907 - 1973) კარლ ჯიგლერი (Karl Ziegler) (1898 - 1973)	ფიზიკა ჩიმიბა
1964	ფეოდორ ლინენი (Feodor Lynen) (1911 - 1979)	ბუდიციბა
1967	მანფრედ ჯიგენი (Manfred Eigen) (დაბ. 1927 წ.)	ჩიმიბა
1971	ვილი ბრანდტი (Willy Brandt) (1913 - 1992)	ბუდიციბა
1972	ჰაინრიხ ბილი (Heinrich Böll) (1917 - 1985)	ლიტერატ.
1973	ერნსტ ოტო ფიშერი (Ernst Otto Fischer) (1918 - 2007) კარლ ფონ ფრიშ (Karl von Frisch) (1886 - 1982)	ჩიმიბა ბუდიციბა
1979	გეორგ ვიტიგი (Georg Wittig) (1897 - 1987)	ჩიმიბა
1984	გეორგ კოლერი (Georg Kohler) (1946 - 1995)	ბუდიციბა
1985	კლაუს ფონ კლიციციგი (Klaus von Klitzing) (დაბ. 1943 წ.)	ფიზიკა
1986	ერნსტ რუსკა (Ernst Ruska) (1906 - 1988) გერდ ბინნიგი (Gerd Binnig) (დაბ. 1947 წ.)	ფიზიკა ფიზიკა
1987	იოჰანეს გეორგ ბედნორცი (Johannes Georg Bednorz) (დაბ. 1950 წ.)	ფიზიკა
1988	იოჰან დეიზენჰოფერი (Johann Deisenhofer) (დაბ. 1943 წ.) რობერტ ჰუბერი (Robert Huber) (დაბ. 1937 წ.) ჰარტმუტ მიხელი (Hartmut Michel) (დაბ. 1948 წ.)	ჩიმიბა ჩიმიბა ჩიმიბა
1989	ვოლფგანგ პაული (Wolfgang Paul) (1913 - 1993)	ფიზიკა
1991	ერვინ ნეერი (Erwin Neher) (დაბ. 1944 წ.) ვერტ საკმანი (Bert Sakmann) (დაბ. 1942 წ.)	ბუდიციბა ბუდიციბა
1994	რაინჰარდ ზელტენი (Reinhard Selten) (დაბ. 1930 წ.)	ეკონომიკა
1995	ქრისტიანე ნუსსლეინ-ვოლჰარდი (Christiane Nüsslein-Volhard) (დაბ. 1942 წ.)	ბუდიციბა
1998	ჰორსტ ლუდვიგ სტორმერი (Horst Ludwig Stormer) (დაბ. 1949 წ.)	ფიზიკა
1999	გუნტერ გრასი (Günter Grass) (დაბ. 1927 წ.)	ლიტერატ.
2000	ჰერბერტ კრომერი (Herbert Krömer) (დაბ. 1928 წ.)	ფიზიკა
2001	ვოლფგანგ კეტერლე (Wolfgang Ketterle) (დაბ. 1957 წ.)	ფიზიკა
2005	თეოდორ ჰანსი (Theodor Hänsch) (დაბ. 1941 წ.)	ფიზიკა
2007	პეტერ გრუნბერგი (Peter Grünberg) (დაბ. 1939 წ.) გერჰარდ ერტი (Gerhard Ertl) (დაბ. 1936 წ.)	ფიზიკა ჩიმიბა
2008	ჰარალდ ჯურ ჰაუსენი (Harald zur Hausen) (დაბ. 1936 წ.)	ბუდიციბა

50 უმსხვილესი გერმანული კომპანია		
კომპანია	ბარგი	ყრუნი (მლრდ. €)
1. DaimlerChrysler AG, შტუტგარტი	წვტომრწწველობა	149,583
2. Volkswagen AG, ჴოლდსბურგი	წვტომრწწველობა	86,948
3. Siemens AG, ჴიუნენი	ელექტრონიკა და ელექტროტექნიკა	84,016
4. Deutsche Telekom AG, ჴონი	ტელეკომუნიკაცია	53,700
5. Metro AG, ჴიუნენი	ჩაჭრობა	51,526
6. RWE AG, ჴენი	ენერჯეტიკა	43,487
7. BMW AG, ჴიუნენი	წვტომრწწველობა	42,282
8. Deutsche Post AG, ჴონი	ფოსტა, ლოგისტიკა, ფინანსები	39,255
9. Rewe Gruppe, ჴიუნენი	ჩაჭრობა	37,430
10. ThyssenKrupp AG	ჩარმოების საშუალებანი	36,689
11. E.ON AG, შიუსელდორფი	ენერჯეტიკა, ქიმიკა	36,126
12. Robert Bosch GmbH, შტუტგარტი	ელექტროტექნიკა	34,977
13. Edeka-Gruppe, შამბურგი	ჩაჭრობა	32,500
14. BASF AG, ჴუდვიგსჴაფენი	ქიმიკა	32,216
15. EADS Deutschland GmbH, ჴიუნენი	წვიაცია, კოსმონავტიკა	29,901
16. Bayer AG, ჴევერჴუზენი	ქიმიკა, ფარმაცია	29,624
17. Gruppe Tengelmann, ჴიუნენი	ჩაჭრობა	25,148
18. Deutsche BP AG, შამბურგი	ჩინერალური ჴეთები	23,355
19. Audi AG, წგოლშტადტი (zu Volkswagen AG)	წვტომრწწველობა	22,603
20. Franz Haniel & Cie. GmbH, შიესბურგი	ჩაჭრობა/ჩომსახურება	22,462
21. Aldi Gruppe, ჴენი და ჴიუნენი	ჩაჭრობა	22,075
22. TUI AG (vormals Preussag AG), ჴიუნენი	ტურიზმი, ლოგისტიკა, ენერჯეტიკა	20,302
23. Otto GmbH & Co., შამბურგი	საამანათო ვაჭრობა	19,221
24. Deutsche Bahn AG, ჴერლინი	ჩომოსვლა	18,685
25. E.ON Energie AG, ჴიუნენი (zu E.ON AG)	ენერჯეტიკა	18,585
26. Celsio AG, შტუტგარტი (Franz Haniel & Cie.)	ფარმაცია, საცალო ვაჭრობა	18,383
27. Bertelsmann AG, ჴიუნენი	ჩას. ინფორმ. საშუალებანი	18,312
28. Shell + Dea Oil GmbH, შამბურგი	ჩინერ. ჴეთები, ბუნ. აირი, ქიმიკა	17,580
29. Deutsche Lufthansa AG, შ/ფრაკტურტი	საჴაერო მიმოსვლა	16,971
30. MAN AG, ჴიუნენი	სატვირთო ავტომანქანები	16,040
31. KarstadtQuelle AG, ჴენი	ჩაჭრობა	15,815
32. DaimlerChrysler Services AG, ჴერლინი	ჩომსახურება	15,699
33. Phoenix AG & Co KG, ჴანჴაიმი	ჩამლებით ვაჭრობა	15,400
34. Schwarz-Gruppe, ჴეკარსლემი	სურსათით საცალო ვაჭრობა	15,143
35. Ford-Werke AG, ჴიუნენი	წვტომრწწველობა	15,002
36. Adam Opel AG, შიუსელსჴაიმი	წვტომრწწველობა	14,875
37. RAG Aktiengesellschaft, ჴიუნენი	სამთო მრწწველობა/ენერჯეტიკა	13,025
38. Hochtief AG, ჴენი (zu RWE AG)	ჩინერალური ჴეთები	12,782
39. Exxon Mobile Central Europe, შამბურგი	ჩინერალური ჴეთები	12,300
40. Lekkerland International GmbH, ჴიუნენი	საკონდიტრო ნაწარმი	12,300
41. Ruhrgas AG, ჴენი	ქაწის მრწწველობა	11,924
42. Degussa AG, შიუსელდორფი (zu E.ON AG)	ქიმიკა	11,765
43. Stinnes AG, ჴიუნენი	ენერჯეტიკა	11,762
44. ThyssenKrupp Steel AG, შიესბურგი	ჩინერალური ჴეთები	11,686
45. Continental AG, ჴიუნენი	წვტომანქანების მოწოდება	11,408

46. T-Systems International GmbH, ბ/ფრაკფურტი	ფელეკომუნიკაცია	11,310
47. Aldi Süd, ბდულჰაიმი/სური (zu Aldi-Gruppe)	ჩაჭრობა	11,082
48. Aldi Nord, უსენი (zu Aldi-Gruppe)	ჩაჭრობა	10,993
49. Valeo GmbH, შტუტგარტი	ფეკტომანქანების მოწოდება	9,803
50. Henkel KGaA, შდუსელდორფი	ბოხმარების საგნები	9,656

ქუნდესვერის განმასხვავებელი ნიშნები

**სახმელეთო ჯარები და საჰაერო ძალები
Deutsches Heer und Deutsche Luftwaffe**

ქუნერლები

ქუნერალი
General

ქუნერალ-ლეიტენანტი
Generalleutnant

ქუნერალ-მაიორი
Generalmajor

ქრიგადის გენერალი
Brigadegeneral

ღეროსი ოფიცრები

სოლკოვნიკი
Oberst

შიცე-პოლკოვნიკი
Oberstleutnant

ბაიორი
Major

ამცროსი ოფიცრები

შტაბს-კაპიტანი
Stabshauptmann

კაპიტანი
Hauptmann

ღეროსი ლეიტენანტი
Oberleutnant

ზეიტენანტი (Ldt)
Leutnant

ანტერ-ოფიცრები ყაწიმო

ღვროს შტაბს-
ფელდეველი
Oberstabsfeldwebel

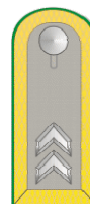
შტაბს-
ფელდეველი
Stabsfeldwebel

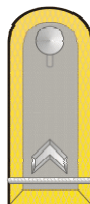
ღვროს
ფანრიხი
Oberfähnrich

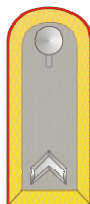
შთავარი
ფელდეველი
Hauptfeldwebel

ღვროს
ფელდეველი
Oberfeldwebel

ფანრიხი
Fähnrich

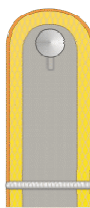

ფელდეველი
Feldwebel

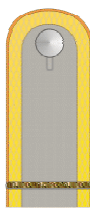
ანტერ-ოფიცრები უყაწიმო

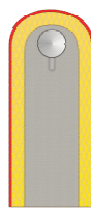
შტაბს-უნტერ
ოფიცერი
Stabsunteroffizier

ფანენ-იუნკერი
Fahnenjunker

ანტერ-ოფიცერი
(ფელდეველის
კანდიდატი)
Unteroffizier
(Feldwebelanwärter)

ანტერ-ოფიცერი
Unteroffizier

შიგითები

ღვროს შტაბს-
ფრეიტერი
Oberstabsgefreiter

შტაბს-
ფრეიტერი
Stabsgefreiter

შთავარი
ფრეიტერი
Hauptgefreiter

ღვროს
ფრეიტერი
Obergefreiter

ფრეიტერი
(ოფიცრობის
კანდიდატი)
Gefreiter
(Offizieran-
wärter)

ფრეიტერი
(ფელდეველის
კანდიდატი)
Gefreiter
(Feldwebelan-
wärter)

ფრეიტერი
(უნტერ-
ოფიცრობის
კანდიდატი)
Gefreiter
(Unteroffizier-
anwärter)

ფრეიტერი
Gefreiter

შიგითი
Soldat

საკილოები

სახმელეთო ჯარების
გენერლის საკილო

ქვეყნალური შტაბის
ოფიცრობის საკილო

სახმელეთო ჯარების
ოფიცრობის საკილო

**საზღვაო ძალები
Deutsche Marine**

ადმირალები

ადმირალი
Admiral

ვიცე-ადმირალი
Vizeadmiral

კონტერ-ადმირალი
Konteradmiral

ფლოტილის ადმირალი
Flottillenadmiral

ოფიცრები

1-ლი რანგის კაპიტანი
Kapitän zur See

ჰე-2 რანგის კაპიტანი
Fregattenkapitän

ჰე-3 რანგის კაპიტანი
Korvettenkapitän

აშვიტის ოფიცრები

აშვიტ-ოფიცრები ყაწიში

ოფიცრის შტაბს-
ბოცმანი
Oberstabsbootsmann

შტაბს-ბოცმანი
Stabsbootsmann

ოფიცრის მინშანი
Oberfähnrich zur
See

შთავარი
ბოცმანი
Hauptbootsmann

ოფიცრის
ბოცმანი
Oberbootsmann

შინშანი
Fähnrich zur
See

ბოცმანი
Bootsmann

ანტერ-ოფიცრები უყაწიმო

ოფროსი შაატი
Obermaat

სახლვო კადეტი
Seekadett

შაატი
(ბოცმანობის კანდიდატი)
Maat
(Bootsmannwärter)

შაატი
Maat

შიკითები

ოფროსი
შტაბს-
ფრეიტორი
Oberstabsge-
reiter

შტაბს-
ფრეიტორი
Stabsgefreiter

შთავარი
ფრეიტორი
Hauptgefreiter

ოფროსი
ფრეიტორი
Obergefreiter

ფრეიტორი
(ოფიცრობის
კანდიდატი)
Gefreiter
(Offizieran-
wärter)

ფრეიტორი
(ბოცმანობის
კანდიდატი)
Gefreiter
(Bootsman-
nwärter)

ფრეიტორი
(შაატობის
კანდიდატი)
Gefreiter
(Maatan-
wärter)

ფრეიტორი
Gefreiter

შატროსი
Matrose

ღდმირალეობის ალმები

ღდმირალის ალამი

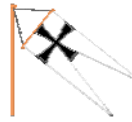
ჟიციე-ადმირალის
ალამი

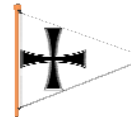
ჟონტრ-
ადმირალის
ალამი

ფლოტილის
ადმირალის
ალამი

ჟსკადრის
მეთაურის ალამი

შივიზიონის
მეთაურის
ალამი

სამედიცინო-სანიტარული სამსახური
Zentraler Sanitätsdienst

სამედიცინო-სანიტარული სამსახურის ოფიცრებს აქვთ საკუთარი წოდებები, რომლებიც შეესაბამება წოდებებს სახმელეთო ჯარში, ავიაციასა და საზღვო ნაწილებში.

<p>ქუნერალ-ლეიტენანტი</p> <p>ქუნერალ-უფროსი შტაბს-ექიმი Generaloberstabsarzt</p>	<p>ჟიციე-ადმირალი</p> <p>ღდმირალ-უფროსი შტაბს-ექიმი Admiraloberstabsarzt</p>
<p>ქუნერალ-მაიორი</p> <p>ქუნერალ-შტაბს-ექიმი Generalstabsarzt</p>	<p>ჟონტრ-ადმირალი</p> <p>ღდმირალ-შტაბს-ექიმი Admiralstabsarzt</p>

ყრიგადის გენერალი		ფლოტილის ადმირალი	
ყენერალ-ექიმი Generalarzt	ყენერალ-ფარმაცევტი Generalapotheker	ჯდმირალ-ექიმი Admiralarzt	ჯდმირალ-ფარმაცევტი Admiralapotheke
სოლკოვნიკი		1-ლი რანგის კაპიტანი	
სოლკოვნიკ-ექიმი Oberstarzt	სოლკოვნიკ-ფარმაცევტი Oberstapotheker	სოლკოვნიკ-ვეტერინარი Oberstveterinär	ფლოტის ექიმი Flottenarzt
			ფლოტის ფარმაცევტი Flottenapotheke
ოფიც პოლკოვნიკი		ტე-2 რანგის კაპიტანი	
ოფროსი ექიმ-სპეციალისტი Oberfeldarzt	ოფროსი ფარმაცევტ-სპეციალისტი Oberfeldapotheker	ოფროსი ვეტერინარ-სპეციალისტი Oberfeldveterinär	ფლოტილის ფარმაცევტი Flottillenapotheke
			ფლოტილის ექიმი Flottillenarzt
ტაიორი / ტე-3 რანგის კაპიტანი			
ოფროსი შტაბს-ექიმი Oberstabsarzt	ოფროსი შტაბს-ფარმაცევტი Oberstabsapotheker	ოფროსი შტაბს-ვეტერინარი Oberstabsveterinär	
კაპიტანი / კაპიტან-ლეიტენანტი			
შტაბს-ექიმი Stabsarzt	შტაბს-ფარმაცევტი Stabsapotheker	შტაბს-ვეტერინარი Stabsveterinär	

სამედიცინო-სანიტარული სამსახურის ემბლემები

სამედიცინო სამსახურის ემბლემა

სტომატოლოგიური სამსახურის ემბლემა

ფარმაცევტული სამსახურის ემბლემა

ჩეტერინარული სამსახურის ემბლემა

ყუნდესვერის სახმელეთო ჯარების ემბლემები

ტოტოშროლეტა ნაწილები
Panzergrenadiertruppe

სატანკო ნაწილები
Panzertruppe

სატანკო დავერვის ნაწილები
Panzeraufklarungstruppe / Aeldnachrichtentruppe

წავერვის ქვედანაყოფები
Jägertruppe

ერტილერის ნაწილები
Artillerietruppe

საჰაერო თავდაცვის
ნაწილები
Heeresabflugabwehrtruppe

საპარაშუტო ნაწილები
Fallschirmjägertruppe

ჭორეული
დაზვერვის
ქვედანაყოფები
Fernspähtruppe

სპეციალური
ძალების
მეთაურობა
Komando
Spezialkräfte

საინჟინრო
ნაწილები
Pioniertruppe

საჯაროსო ავიაციის
ნაწილები
Heeresfliegertruppe

ჭიმეური თავდაცვის
ნაწილები
Abwehrtruppe

დავშირგამბულობის
ნაწილები
Fernmeldetruppe

ჯომოგრაფიული
ნაწილები
Topografietruppe

აკურატიული ინფორ-
მაციის დავშირგამბუ-
ლობის ნაწილები
Fernmeldetruppe
Operative Information

ჭომარაგების
ქვედანაყოფები
Nachschubtruppe

სარემონტო
ქვედანაყოფები
Instandsetzungstruppe

სამხედრო პოლიციის
ქვედანაყოფები
Feldjägertruppe

სამედიცინო ნაწილები
Sanitätstruppe

სამხედრო მუზიკალუ-
რი სამსახური
Militärmusikdienst

ჭაცვის ბატალიონი
Wachtbatalion

ქერმანულ-ნიდერლან-
დური კორპუსი
Deutsch-Niederländi-
sches Korps

ქერმანულ-ფრანგული
ბრიგადა
Deutsch-Französische
Brigade

ქეროკორპუსი
Eurokorpps

ქერმანიის საბრძოლო ჯილდოები მამაცობისათვის

1813 წ.

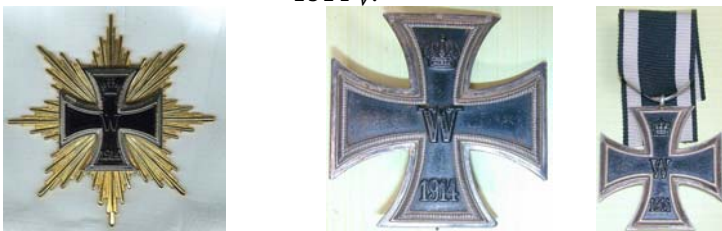
1813 წ. ტკინის ჰერის ორდენის ნიშნები

1870 წ.

1870 წ. ტკინის ჰერის ორდენის ნიშნები

1914 წ.

1914 წ. ტკინის ჰერის ორდენის წიდი ჰერის ზარსკვლავი. 1916 წ. დაჯილდოებულია ფელდმარშალი *საულ ფონ სინდენბურგი*

1914 წლის ტკინის ჰერის ორდენის ნიშნები

1939 წ.

წიდი ჯერის ზარსკვლავი
Der Stern des grossen Kreuzes

ტკინის ჯერის წიდი ჯარი
Großkreuz des Eisernen Kreuzes

ტკინის ჯერის ტკინული ჯარი ოქროს მუხის ფოთლებით, მხვილებით და ბრილიანტებით
Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit goldenem Eichenlaub, Schwerter und Brillanten

ტკინის ჯერის ტკინული ჯარი მუხის ფოთლებით, მხვილებით და ბრილიანტებით
Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit Eichenlaub, Schwerter und Brillante

სკინის ჯვრის
საინდული ჯვარი
მუხის ფოთლებით
და მხვილებით
Ritterkreuz des
Eisernen Kreuzes
mit Eichenlaub und
Schwerter

სკინის ჯვრის საინდული
ჯვარი მუხის ფოთლებით
Ritterkreuz des Eisernen
Kreuzes mit Eichenlaub

სკინის ჯვრის
საინდული ჯვარი
Ritterkreuz des
Eisernen Kreuzes

1-ლი კლასის სკინის
ჯვარი
Eisernes Kreuz 1. Klasse

2-ე კლასის სკინის
ჯვარი
Eisernes Kreuz 2.
Klasse

ქერმანიის სახელმწიფო ჯილდოები

ქერმანიის ფედერალური ორდენები

შიდი ჯვარი
სამსახურებისათვის
Großes
Verdienstkreuz

შიდი ჯვარი სამსახურებისათვის ვარსკვლავით
Großes Verdienstkreuz mit Stern

შიდი ჯვარი სამსახურებისათვის
ვარსკვლავით სამხარობლო ბაფთზე
Großes Verdienstkreuz mit Stern und
Schulterband

შიდი ჯვარი
Großkreuz

ქანსაკურთხეული ხარისხის
შიდი ჯვარი
Sonderstufe des
Großkreuzes

ჯვარი სამსახურებისათვის
ბაფთზე
Verdienstkreuz am Bande

ჯვარი სამსახურებისათვის
ბაფთზე ფეხილარებისათვის
Verdienstkreuz am Bande
für Arbeitsjubilare

პირველი
სამსახურებისათვის
Verdienstkreuz erster
Klasse

მედალი
სამსახურებისათვის
ქრთ-ის წინაშე
Verdienstmedaille der
BRD

ქვეყნის ფედერალური მხარეების ორდენები

კადენ-ზერტემბერგის მედალი «წამსახურებისათვის» Verdienstmedaille des Landes Baden-Württemberg

კავარიის წამსახურების ორდენი Bayerischer Verdienstorden

კავარიის შაქსიმლიანეს ორდენი მეცნიერებისათვის და ხელოვნებისათვის Bayerischer Maximiliansorden für Wissenschaft und Kunst

კერლინის მხარის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Berlin

კრანდებურგის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Brandenburg

ჴესენის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Hessen

შტეკლენბურგი-ჴინა-სომერანის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Mecklenburg-Vorpommern

ჴვემო საქსონის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Niedersachsen

ჩრდილოეთ ჴან-ჴესტალიის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Nordrhein-Westfalen

ჩანლანდ-ჴფალგის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Rheinland-Pfälz

სარლანდის წამსახურების ორდენი Saarländische Verdienstorden

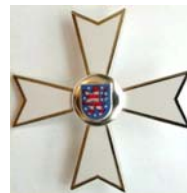
საქსონის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Sachsen

საქსონია-ჴანალტის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Sachsen-Anhalt

შლეზვიგ-ჴოლშტაინის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Landes Schleswig-Holstein

ჴავესუფალი სახელმწიფო ჴეურინგიის ორდენი «წამსახურებისათვის» Verdienstorden des Freistaats Thüringen

ხოლინგენის ცნობილი ფირმების და ოსტატების დამლები

Gustav L. Koller Rduard Gembruch

Solinger Metalwaffenfabrik

Solinger Metalwaffenfabrik

Waffenfabrik Max Weysberg

Carl Robert Kaldenbach

P. D. Lünenschloss

Carl August Meis GmbH

Gebrüder Bell

F. W. Holler

Rudolf C. Jacobs

E. & F. Horster

Robert Klaas

Paul Seilheim

Weyersberg, Kirschbaum & Co.

Weyersberg, Kirschbaum & Co.

Karl Boker

Emil Gierling

Friedrich Herder A.S.

Friedrich Herder A.S.

Friedrich August Schmitz

Carl Eickhorn

Carl Eickhorn

Carl Eickhorn

Carl Eickhorn

Carl Eickhorn

Herbeck & Meyer Solingen-Höhscheid

Herbeck und Meyer

Gustav C. Spitzer

Peter Daniel Krebs

Peter Daniel Krebs

Puma-Werk

Puma-Werk

Puma-Werk

J. A. Henckels

J. A. Henckels

J. Schmidt & Sohn

J. A. Schmidt & Sohn

Rich. Drees & Sohn

Ernst Erich Witte (Kroneck)

Heinrich Herder

Carl Wusthof
(Gladiatorwerk)

Hugo Linder C. W.
Sohn

Joseph Wolf
Waffnenfabrik

Alcoso Alexander
Coppel

Alcoso Alexander
Coppel

Alcoso Alexander
Coppel

Alcoso Alexander
Coppel

Alcoso Alexander
Coppel

Peter Altenbach

Argenta-
Gesellschaft

Axt und
Haverfabrik

Walter Bahel

Rich. Balee &
Sohne

Fritz Barthelmess

Albert & Heinrich
Bassat

Friedrich Baumann
& Sohne

Gebr. Becker

Beckmann

Carl Bender

Julius Bodenstein

Ernst Bruckmann

Rudolf Büchel

Rhaastert & Bull

Eduard Becker

Wester & Butz

Clemen & Jung

Clemen & Jung

Curdstnach

Ernst Dirlam

Eugen Haering

Albert Dorschel

Ebonsmann

Fridericus

Rob. Giersch

Ernst Grah

Gebbrüder Heller

Wilhelm Hoppe

Gebr. Krumm

F. W. Jordan

Justinus Werk

H. Kolping

Wilhelm Krieger

Gebr. Kugel B.
Fink

Carl Fr. Kurt

Johan Leupold

Louper

E. Luttges & Co.

Henkel & Müller

Gottfried Müller

Joseph Münch Brotterei

Carl Pauls

P. D. Witte

Perfectum

Hugo Rader

Ernst Hugo Rassae

Eur Reich Schweina

C. Schlieper

F. von Brosy Steinberg

Gebn. Torley

Adolf Volker

Adolf Volker

Waffenhämmer

Wagner & Lang

Thomas Weiputz

Gottfried Weyersberg

Is. Wolfepete

Carl Zander

Wilhelm Halbach

Robert Klaas

P. D. Lüne Schloss

Emil Voos Waffenfabrik

Gustav Spitzer

E. Pack & Sohn

E. Pack & Sohn

Tiger-Werk

Tiger-Werk

Boker

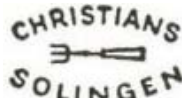
Hugo Linder C. W. Sohn Meyer

C. & R. Linder

Carl Julius Krebs

Christians

Paul Weyersberg & Co.

Marke Dreiturm

Hack Werke

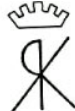
Burgvodel

Haan Klippermann Moog GmbH

ქვეყნის ჯარისკაცის განმასხვავებელი ნიშნები (1941-1945 წწ.)

სამხრები და საკილოები

ქვეყნის

ქვეყნის-
მაიორი

ქვეყნის-
ლეიტენანტი

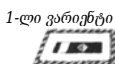

ქვეყნის

ქვეყნის ოფიცრები

მაიორი

ქვეყნის-
პოლკოვნიკი

სოლკოვნიკი

მაიორი

ქვეყნის ოფიცრები

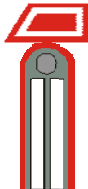
ქვეყნის

ქვეყნის
ლეიტენანტი

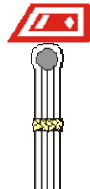
მაიორი

ქვეყნის

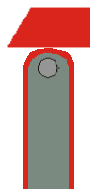

ქვეყნის
ლეიტენანტი

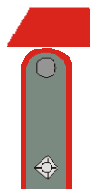

მაიორი

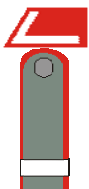
ქვეყნის

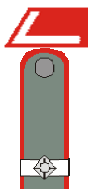
ქვეყნის

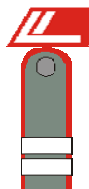
ქვეყნის
რიგითი

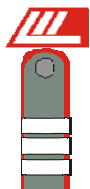
ქვეყნის

ქვეყნის
ქვეყნის

ქვეყნის

ქვეყნის
ქვეყნის

სამკლავები, საკილო და კოკარდი

სამკლავე ნიშანი

სამკლავე ნიშანი

სამკლავე ნიშანი

სამკლავე ნიშანი.
ქნაურთი „ჭერგმანი“

ქართული SS ნაწილის განმასხვავებელი
ნიშანი (საკილო)

კოკარდი

ჭერგმანის ქართული ზეგონის შემადგენლობა

795-ე ქვეითი ბატალიონი „შალვა ზაღლაკე-ლიძე“	I/9 ქვეითი ბატალიონი
796-ე ქვეითი ბატალიონი	II/4 სამთო-მსროლელი ბატალიონი
797-ე ქვეითი ბატალიონი „გიორგი სააკაძე“	II/125 სასწავლო ბატალიონი
798-ე ქვეითი ბატალიონი „ბეგე ურეკლე II“	II/198 ქვეითი ბატალიონი
799-ე ქვეითი ბატალიონი „წავით ღღმაშენებელი“	III/9 სასწავლო ბატალიონი
822-ე ქვეითი ბატალიონი „თამარ ბეგე“	„ჭერგმანის“ №1 ქართული ბატალიონი
823-ე ქვეითი ბატალიონი „შოთა აფთახიანი“	ქართული SS ჯგუფი
824-ე ქვეითი ბატალიონი „ილია წავჭავაძე“	წივერსიული ჯგუფი „თამარ I“
I/1 სამთო-მსროლელი ბატალიონი	წივერსიული ჯგუფი „თამარ II“

ქვემო ქართული ზვიონის საბრძოლო გზა	
ქვემოქვემო	საბრძოლო გზა
795-ე ქვე. ბატალიონი „შალვა ჭალვაკე-ლიძე“	1942 წ.: ჩაღიჯის მიმართულება, ჭალვანის და ორუხის ხე-ობები ჩრდილოეთ ოსეთში. 1944 წ.: შერბურთან (საფრანგეთი) მოიგერია და უკუაგლო ზუჟ-ს დესანტი.
796-ე ქვე. ბატალიონი	1942/43 წწ.: იბრძოდა ზუჟს მისადგომებთან. შალვას კაპიტან ზვიონაძის და რამდენიმე ათეული ჯარისკაცის რუსების მხარეზე გადასვლის გამო.
797-ე ქვე. ბატალიონი. „ჯორჯი სააკაძე“	1943/44 წწ.: ლენინგოლში (საფრანგეთი) 709-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში.
798-ე ქვე. ბატალიონი „ჭიჭე ლეკო II“	1943/44 წწ.: სენ ჩაზერი (საფრანგეთი) 384-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში.
799-ე ქვე. ბატალიონი „შავთი ღმამუნებელი“	1943-45 წწ.: მოქმედებდა საფრანგეთის ცენტრალურ რაიონებში.
822-ე ქვე. ბატალიონი „ჩამარ ჭიჭე“	1944/45 წწ.: ზიონთან (საფრანგეთი) 344-ე გერმანული დივიზიის დაქვემდებარებაში. ომის ბოლოს დისლოცირებული იყო კუნძულ ზეჟელზე (სოლონდია), სადაც მოაწყო აჯანყება, რომელიც გრძელდებოდა 1945 წლის 22 მაისამდე და ცნობილია „ზვონის უკანასკნელი ბრძოლის“ სახელით.
823-ე ქვე. ბატალიონი „შოთა ხუთაველი“	1945 წ.: იცავდა ზა-ჩანშს კუნძულ ლენინზე.
824-ე ქვე. ბატალიონი „ილია ზავგადაძე“	1944 წ.: იბრძოდა ზვონის მისადგომებთან გერმანული 349-ე დივიზიის შემადგენლობაში.
I/1 სამთო-მსრ. ბატალიონი	?
II/4 სამთო-მსრ. ბატალიონი	1942/43 წწ.: ჩრდილოეთ ზავკასია, ჭირიში. ომის ბოლოს საფრანგეთში.
I/9 ქვე. ბატალიონი	1942/43 წწ.: ჩრდილოეთ ზავკასია, ჭირიში. ომის ბოლოს საფრანგეთში.
II/198 ქვე. ბატალიონი	1943 წ.: 198-ე გერმანული დივიზიის შემადგენლობაში წარმატებით იბრძოდა ლენინთან, ზვონის მიდამოებში და შნეპზე. 1945 წ.: იბრძოდა ჩრდილოეთ ოსეთში პარტიზანების წინააღმდეგ SS-ის II სატანკო კორპუსის შემადგენლობაში.
სადაზვერვო ბატალიონი „ქვემო“	1942/43 წწ.: დივერსიები ჩრდილო ზავკასიაში, ანტიპარტიზანული ბრძოლები ჭირიში.
ქართული SS ჯგუფი	1944/45 წწ.: ჩრდილოეთი ოსეთი
შვიდობის ჯგუფები „ჩამარ I“ და „ჩამარ II“	?

A

AACHEN
 AACHENER PRINTE
 AALEN VfR
 ABC-ABWEHRTRUPPE
 ABC-SCHUTZE
 ABENDGYMNASIUM
 ABENDSCHULE
 ABGEORDNETENHAUS
 ABGEORDNETENKAMMER
 ABITUR
 ABTEIBERG
 ACKERBÜRGER
 ADAC
 ADAC-MOTORWELT
 ADAM
 OPEL
 ADENAUER KONRAD
 ADENAUER ÅRA
 ADIDAS AG
 ADLER
 ADLER WERKE
 ADMIRAL
 ADMIRALAPOTHEKER
 ADMIRALARZT
 ADMIRALOBERSTABSARZT
 ADMIRALSTABSARZT
 ADVENT
 ADVENTKRANZ
 ADVENTSKALENDER
 AEG
 AEG TELEFUNKEN
 AGF
 AGFA AGFA
 AGFA AG
 AGFA GEVAERT AG
 AHLER LR
 AIM
 AKADEMIKER
 AKADEMISCHER BEIFALL
 AKTIENGESELLSCHAFT FÜR ANI-
 LINPRODUKTION AGFA
 AKTIVISTEN DER ERSTEN
 STUNDE
 ALBERTINUM
 ALEMANNIA AACHEN TSV
 ALEX
 ALEXANDERPLATZ ALEX
 ALEXANDER VON HUMBOLDT
 STIFTUNG
 ALLER
 ALLERHEILIGEN

ALLERSEELEN
 ALLGÄU
 ALLGÄUER
 ALPEN
 ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-
 GESELLSCHAFT
 ALLGEMEINE ELEKTRICITÄTS-
 GESELLSCHAFT AEG-
 TELEFUNKEN
 ALLGEMEINE NAHRUNGS- UND
 GENUMITTELAUSSTELLUNG
 (ANUGA)
 ALLGEMEINER DEUTSCHER
 NACHRICHTENDIENST (ADN)
 ALLGEMEINER STUDENTENAUS-
 SCHUSS (ASTA)
 ALLIIERTER KONTROLLRAT FÜR
 DEUTSCHLAND
 ALLIANZ ARENA
 ALPEN
 ALPENVORTAND
 ALPHA-JET
 ALTE FRITZ
 ALTE MAINBRÜCKE
 ALTENBURG
 ALTE OPER
 ALTE PINAKOTHEK
 ALTER GOTTFRIED
 ALTES MUSEUM
 ALTES RATHAUS
 ALTES RESIDENZTHEATER
 ALTMARK
 ALTSTADT
 ALTSTADTHOFBÜHNE
 AMI
 AMIGA-PLATTE
 AMMERSEE
 AMRUM
 AMT BLANK
 AMTSGEHILFE
 AMTSGERICHT
 AMTSMEISTER
 ANDACHTSBILD
 ANDREASFEST
 ANSBACH 09 SpVgg
 ANTIKENSAMMLUNGEN
 ANHALT
 ANHALTER: PER ANHALTER
 REISEN
 ANTIFASCHISTISCHER SCHUTZ-
 WALL
 ANTIFASCHULEN

ANUGA
 APFELHEXE
 APOLDA
 APOTHEKE
 ARAL AG
 ARBEITERJUGEND
 ARBEITER-SAMARITER BUND
 (ASB)
 ARBEITERWOHLFAHRT (AWO)
 ARBEITSAMT
 ARBEITSGEMEINSCHAFT DER
 EVANGELISCHEN JUGEND
 DEUTSCHLANDS
 ARBEITSGEMEINSCHAFT DER
 GROß-
 FORSCHUNGSEINRICHTUNGEN
 ARBEITSGEMEINSCHAFT DER
 RUNDFUNKANSTEHEN
 DEUTSCHLANDS (ARD)
 ARBEITSGEMEINSCHAFT
 SELBSTANDIGER
 UNTERNEHMER (ASU)
 ARBEITSGERICHT
 ARD
 ARENA AUF SCHALKE
 ARKONA
 ARME RITTER
 ARMENHAUS SACHSENS
 ARMINIA BIELEFELD DSC
 ARMINIUS-DENKMAL
 ARNSBERG
 ARTCOLOGNE
 ARTILLERIETRUPPE
 ASB
 ASAMKIRCHE
 ASCHERMITTWOCH
 ASCHKUCHEN
 ASTA
 ATLAS DELMEHORST
 AUDI
 AUDI WERKE AG
 AUERBACHS KELLER
 AUFBAUGYMNASIUM
 AUFBAUSCHULE
 AUGSBURG
 AUGSBURGER ALLGEMEINE
 AUGUST HORCH & Co
 MOTOREN-WERKE

AUGSBURGER ALLGEMEINE
AUGUST HORCH & CO
MOTOREN-WERKE
AUGUST THYSSEN-HÜTTE AG
AULA PALATINA
AURICH
AUSSIEDLER
AUTOBAHN
AUTOMOBILWERK EISENACH
(AWE)
AUTO UNION AG
AUTO UNION GMBH
AWO
AXEL SPRINGER VERLAG AG

B

BABELSBERG
BABELSBERG 03 E.V. SV
BACKSTEINGOTIK
BADEN
BADEN-BADEN
BADENWEILER
BADEN-WÜRTTEMBERG
BAD GOTTLLEUBA
BAD HOMBURG VOR DER HOHE
BADISCHE ANILIN- UND SODA-
FABRIK AG (BASF)
BAEDEKER KARL
BANDONEON
BAP
BARBARAFEIER
BARTHOLOMÄUS DOM
BARTHOLOMÄUS FEST
BASF AG
BASTEI
BAUCH VON BERLIN
BAUERN THEATER
BAUERNFRÜSTÜCK
BAUHAUS
BAUHAUS ARCHIV
BAUKNECHT GMBH
BAUMA
BAUMBLÜTENFEST
BAUMKUCHEN
BAUSPAREN
BAUTZEN
BAVARIA MIT RUHMESHALLE
BAYER AG
BAYER 04 LEVERKUSEN TSV
BAYER 05 UERDINGEN FC
BAYERISCHE MOTORENWERKE
BAYERISCHE ALPEN
BAYERISCHE
STAATSBIBLIOTHEK IN
MÜNCHEN
BAYERISCHE STAATSOPER
BAYERISCHER
MAXIMILIANSORDEN FÜR
WISSENSCHAFT UND KUNST
BAYERISCHER
VERDIENSTORDEN
BAYERISCHER WALD

BAYERISCHES ARMEEMUSEUM
BAYERISCHES MEER
BAYERISCHES
NATIONALMUSEUM
BAYERN
BAYERN
BAYERN MÜNCHEN FC
BAYERNKURIER
BAYREAUTH
BAYREUTHER FESTSPIELE
BAYRISCHKRAUT
BDA
BDI
BdV
BEAMTER
BEETHOVEN DENKMAL
BEETHOVEN HALLE
BEETHOVENHAUS
BEIGEORDNETER
BEKENNTNISSCHULE
BELLEVUE
BENZ CARL FRIEDRICH
BENZ & CIE AG
BERCHTESGADENER LAND
BEREITSCHAFTSPOLIZEI
BERGEN
BELSEN
BERGISCHES LAND
BERLIN
BERLINALE
BERLINER ECKE
BERLINER ENSEMBLE
BERLINER KARPFFEN
BERLINER
KUNSTGEWERBEMUSEUM
BERLINER MAUER
BERLINER MORGENPOST
BERLINER OFEN
BERLINER PFANNKUCHEN
BERLINER RING
BERLINER SCHNAUZE
BERLINER VOLKSBÜHNE
BERLINER WEIßE
BERLINER WEIßE MIT SCHUß
BERLINER ZEITUNG
BERLINER ZIMMER
BERLIN KRISE
BERLIN (WEST)
BEROLINA
BERTELSMANN AG
BERTELSMANN
JUGENDBUCHVERLAG
BERTELSMANN KONZERN
BERTELSMANN KUNSTVERLAG
BERTELSMANN LEXIKON
VERLAG
BERTELSMANN
SACHBUCHVERLAG
BERTELSMANN VERLAG
BERUFSSCHULE
BERUFAUFBAUSCHULE

BERUFSVERBOTE
BESATZUNGSSTATUT
BESCHERUNG
BEVIN PLAN
BfV
BGS
BIBLIOGRAPHISCHES INSTITUT
BIELEFELDER APPELL
BIENENSTICH
BIERDECKEL
BIERSCHNAUZER
BIERUNTERSATZ
BIERZEIT
BILD
BILD AM SONNTAG (BAMS)
BILDSTOCK
BINGER LOCH
BIO
BAUER
BIO PRODUKT
BISCHOF
BISMARCKHERING
BISMARCKEICHE
Bi ZONE
BKA
BLANKE HANS
BLAU-WEIß BERLIN SPVg
BLAUE MINNA
BLAUE «UMWELTENGEL»
BLAUER BRIEF
BLAUER HEINRICH
BLAUER PETER
BLAUPUNKT
BLEISOLDATEN
BLINDER HUND
BLOCKADE DER
WESTSEKTOREN BER LINS
BLOHM VOß
BLUMENSTADT ERFURT
BMW
BND
BOCHUM
BOCHUM VfL
BOCKBIER
BOCKWURST
BODE-MUSEUM
BODENSEE
BODENWERDER
BOHMERWALD
BOHNENFEST
BONBON
BONN
BOONEKAMP
BOOTSMANN
BÖRDE
BORKUM
BORUSSIA DORTMUND BV
BORUSSIA MÖNCHENGLADBACH
VfL
BORUSSIA FULD

BOSCH KONZERN	BUNDESPRESSEAMT (BPA)	CHRISTI HIMMELFAHRT
BOULETTE	BUNDESRAT	CHRISTLICH DEMOKRATISCHE
BRANDENBURG	BUNDESREGIERUNG	UNION DEUSCHLANDS (CDU)
BRANDENBURGER TOR	BUNDESREPUBLIK	CHRISTLICHER
BRANDT WILLY	DEUTSCHLAND (BRD)	GEWERKSCHAFTSBUND
BRANNTWEIN	BUNDESTAG	DEUTSCHLANDS (CGB)
BRATWURST	BUNDESVERBAND DER	CHRISTLICH-SOZIALE UNION IN
BRAUNSCHWEIG	DEUTSCHEN INDUSTRIE (BDI)	BAYERN (CSU)
BRAUNSCHWEIGER ZEITUNG	BUNDESVERDIENSTKREUZ	CHRIST UND WELT
BRD	BUNDESVEREINIGUNG DER	COMMERZBANK AG
BRECHT THEATER	DEUTSCHEN	CONGRESS
BREISGAU	ARBEITGEBERVERBANDE E.V.	CENTRUM
BREMEN	(BDA)	CONSTANZE
BREMER GRUNKOHL MIT PINKEL	BUNDESVERFASSUNGSGERICHT	CONTAX
BREMERHAVEN	BVG	CONTINENTAL
BREMER VULKAN VERBAND	BUNDESVERSAMMLUNG	COTTBUS
BREMISCHE	BUNDESVERWALTUNGSGERICHT	C-PARTEIEN
BURGERSCHAFT	BUNDESWEHR	CSU
BRESLAU	BUNDNIS 90	D
BRIEFBOMBE	BUNDNIS 90 / DIE GRUNEN	DAAD
BRIGADEGENERAL	BUNTE	DACHAU
BRIGITTE	BUNTE STADT AM HARZ	DACHBODEN
BROCKEN	BURDA GMBH,	DACHREITER
BROCKHAUS	BURDA MODEN	DAF
BROCKHAUS FRIEDRICH	BURGERINITIATIVEN	DAG
ARNOLD	BURGERMEISTER	DAIMLER
BROT FÜR DIE WELT	BURGERSCHAFT	DAIMLER-BENZ AG
BROTZEIT	BURGUNDERPFANNE	DAIMLER-MOTOREN-
BROWN, BOVERI & CIE AG	BURGUNDERWEIN	GESELLSCHAFT
(BBC)	BUSSING AUTOMOBILWERKE	DANKBRUNNEN
BRÜCKENVERLAG GMBH	AG	DANZIG
LITERATUR VERTRIEB IMPORT	Buß UND BETTAG	DARMSTADT
EXPORT	BUSCHMANN	DARMSTADT 98 SV
BRÜHL	BRUNNEN	DARß
BRÜHLSCHE TERRASSE	BÜTTE	DB
B. SCHOTT'S SOHNE	BÜTTENREDE	DBB
MUSIKVERLAG	BÜTTENREDNER	DBD
BUCHENWALD	B.Z.	DDR
BUCHTEL	C	DDP
BUDDENBROOK HAUS	CARL WINTER	DEFA
BULLRICHSALZ	UMVERSITÄTSVERLAG GMBH	DEGUSSA
BUNA WERKE HÜLS GMBH	CARL ZEISS JENA FC	DEISTER
BUND DER DEUTSCHEN	CARSTENS	DEMAG AG
KATHOLISCHEN JUGEND	CDU	DEMERSCHOPPEN
BUND DER VERTRIEBENEN BvV	CEBIT	DEMOKRATISCHE
BUNDESAMT FÜR	CECILIENHOF	BAUERNPARTEI DEUT-
VERFASSUNGSSCHUTZ (BfV)	CENTRUM BÜROINFORMATION	SCHLANDS (DBD)
BUNDESARBEITSGERICHT	TELEKOMMUNIKATION CeBIT	DENKMAL DES UNBEKANNTEN
BUNDESBÜRGER	CHARITE	INTEN-DANTEN
BUNDESDORF	CHARLOTTENBURG	DENZLINGEN
BUNDESFINANZHOF	CHECKPOINT	DER STERN DES GROSSEN
BUNDESGERICHTSHOF (BGH)	CHARLIE	KREUZES
BUNDESGRENZSCHUTZ (BGS)	CHEMNITZ	DESSAU
BUNDESKANZLER	CHIEMSEE	DETMOLD
BUNDESKRIMINALAMT (BKA)	CHILEHAUS	DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE
BUNDESLAND	CHLORODONT	(DAF)
BUNDESLIGA DFB	CHLOROPHILLKOMMUNISTEN	DEUTSCH-DRAHTHAAR
BUNDESMARINE	CHRISTBAUM	DEUTSCH-FRANZÖSISCHE
BUNDESNAHRICHTENDIENST	CHRISTFEIER	BRIGADE
(BND)	CHRISTFEST	
BUNDESPRÄSIDENT	CHRISTIAN DIERIG AG	

DEUTSCH-KURZHAAR	DEUTSCHE STAATSOPER	DEUTSCHE STAATSOPER
DEUTSCH-LANGHAAR	UNTER DEN LINDEN	DEUTSCHES THEATER (BERLIN)
DEUTSCH-NIEDERLÄNDISCHES	DEUTSCHE TELEKOM AG	DEUTSCHES THEATERMUSEUM
KORPS	DEUTSCHE VOLKSZEITUNG	DEUTSCHES
DEUTSCHE	(DVZ)	WIRTSCHAFTSWUNDER
DEUTSCHE AKADEMIE DER	DEUTSCHE WEINSTRASSE	DEUTSCHLAND
NATURLIRSCHER	DEUTSCHE WELLE	«DEUTSCHLAND, DEUTSCHLAND
"LEOPOLDINA"	DEUTSCHE WERFT AG	ÜBER ALLES»
DEUTSCHE AKADEMIE FÜR	DEUTSCHE	DEUTSCHLANDFUNK (DLF)
SPRACHE UND DICHTUNG	WIEDERVEREINIGUNG	DEUTSCHLANDLIED
DEUTSCHE ANGESTELLTEN-	DEUTSCHE WIRTSCHAFTSKOM-	DEUTSCHLANDS GRÜNES HERZ
GEWERKSCHAFT (DAG)	MISSION (DWK)	DEUTSCHLAND-UNION-DIENST
DEUTSCHE BAHN AG (DB)	DEUTSCHE WOCHEN-ZEITUNG	DFG / VK
DEUTSCHE BANK AG	DEUTSCHE ZENTRALE FÜR	DFU
DEUTSCHE BIBLIOTHEK	TOURISMUS (DZT)	DIAMANTENE HOCHZEIT
DEUTSCHE BÖRSE AG	DEUTSCHER AKADEMISCHER	DIAPHANGESCHIRR
DEUTSCHE BÜCHEREI	AUSTAUSCHDIENST (DAAD)	DICKZUCKERFRÜCHTE
DEUTSCHE BUNDESBAHN (DB)	DEUTSCHER BEAMTENBUND	DIE DREI
DEUTSCHE BUNDESBANK	(DBB)	DIHT
DEUTSCHE BURSCHENSCHAFT	DEUTSCHER	DIN
DEUTSCHE DAMPFSCHEFFS-	BUNDESJUGENDRING	DIRNDELKLEID
GESELLSCHAFT HANSA	DEUTSCHER	DITHMARSCHEN
DEUTSCHE DEMOKRATISCHE	DEPESCHENDIENST (DDP)	DJJ
REPUBLIK (DDR)	DEUTSCHER EVANGELISCHER	DKW
DEUTSCHE EDELSTAHLWERKE	KIRCHENTAG	DLF
AG	DEUTSCHER FUSSBALL-BUND	DLH
DEUTSCHE FILM-AG (DEFA)	DEUTSCHER	Do
DEUTSCHE FINANZIERUNGSGE-	GEWERKSCHAFTSBUND	DOCUMENTA
SELLSCHAFT	(DGB)	DOKTOR (DR.)
DEUTSCHE	DEUTSCHER HERRENKLUB	DOKTOR EHRENHALBER
FORSCHUNGSGEMEINSCHAFT	DEUTSCHER INDUSTRIE- UND	DOKTORGRAD, DOKTORWURDE
(DFG)	HAN-DELSTAG (DIHT)	DOM
DEUTSCHE FRIEDENS-UNION	DEUTSCHER JAGDTERRIER	DOM ST. KILIAN
(DFU)	DEUTSCHER KATHOLIKENTAG	DOM ST. PETER UND PAUL
DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR	DEUTSCHER KLUB	DOMSCHATZKAMMER
FREIZEIT	DEUTSCHER SCHAFERHUND	DONAU
DEUTSCHE GOLD- UND SILBER-	DEUTSCHER SPORTBUND	DONAUESCHINGER MUSIKTAGE
SCHEIDE ANSTALT	(DSB)	DOPPELKOPF
(DEGUSSA)	DEUTSCHER SUPERMARKT	DORFKIRCHE
DEUTSCHE JUNGDEMOKRATEN	DEUTSCHER TASCHENBUCH	DORNIER (DO)
(DJD JUDO)	VERLAG (DTV)	DORNIER GMBH
DEUTSCHE KOMMUNISTISCHE	DEUTSCHER VOLKSKONGRESS	DORTMUND
PARTEI	DEUTSCHES ALLGEMEINE	DP
DEUTSCHE LUFTHANSA AG	SONN-TAGSBLATT	DPA
(DLH)	DEUTSCHES	DRACHENFELS AM RHEIN
DEUTSCHE LUFTWAFFE	ARCHITEKTYRMUSEUM	DREHSCHIBE EUROPAS
DEUTSCHE MARINE	DEUTSCHES BEEFSTEAK	DREI
DEUTSCHE MARK (DM)	DEUTSCHES BERGBAU-	DREIFALTIGKEITSKIRCHE
DEUTSCHE MASCHINENFABRIK	MUSEUM	DREIGLIEDIGKEIT DER SCHULE
AKTIENGESELLSCHAFT	DEUTSCHES ECK	DREIEMIGKEIT (HEILIGE)
DEUTSCHE MICHEL	DEUTSCHES FILMMUSEUM	DREIEMIGKEITSFEST,
DEUTSCHE NATIONAL-ZEITUNG	DEUTSCHES FLORENZ	DREIFALTIGKEITSONNTAG
DEUTSCHE OPER BERLIN	DEUTSCHES HEER	DREIKONIGSFEST
DEUTSCHE PARTEI (DP)	DEUTSCHES MUSEUM VON	DREIKONIGSTAG
DEUTSCHE PRESSE-AGENTUR	MEISTERWERKEN DER NATUR	DREIKÖNIGSTREFFEN
(DPA)	UND DER TECHNIK	DRESDEN
DEUTSCHE REICHSBAHN (DR)	DEUTSCHES NATIONALTHEATER	DRESDNER 98
DEUTSCHE REICHPARTEI	DEUTSCHES ROM	SC
(DRP)	DEUTSCHES SCHAYSPIELHAUS	DRESDNER BANK AG
DEUTSCHE SPRACHE	DEUTSCHES	DRESDNER CHRISTSTOLLEN
	SCHIFFFAHRTSMUSEUM	DRESDNER GEMALDEGALERIE

DR. HABIL
 DR. H. C.
 DR.-ING. H. C. FERDINAND
 PORSCHKE KG
 DROEMERSCHKE
 VERLAGSANSTALT TH. KNAUR
 NACHF.
 DROGERIE
 DROMLMG
 DRUCK- UND
 PAPIERFACHAUSSTELLUNG
 („DRUPA“)
 DRUPA
 DTV
 DUDEN
 DUISBURG
 DUISBURG 02 E.V. MSV
 DUMME AUGUST
 DUMME LIESE
 DÜMMER
 DÜRERHAUS IN NÜRNBERG
 DÜSSELDORF
 DUSSELDORFER SCHULE
 DVZ
 DW
 DWK
 DYNAMO BERLIN BFC
 DYNAMO DRESDEN FC
 DZT
 D-ZUG

E

EC
 ECU
 EDEKA VERBAND
 KAUFMÄNISCHER
 GENOSSENSCHAFTEN
 EG
 EG-KOMMISSION
 EGKS
 EG-MINISTERRAT
 EIERLIKÖR
 EIERSCHECKE
 EIFEL
 EILZUG
 EIMSBÜTTELER
 EIN ÄLTERES SEMESTER
 EIN BEMOOSTES HAUPT
 EINFAMILIENHAUS
 EINGERICHT
 EINIGUNGSVERTRAG
 EINS
 EINTOPF
 EINTRACHT BRAUNSCHWEIGER
 TSV
 EINTRACHT FRANKFURT
 EINTRACHT TRIER 05 SV
 EISBEIN
 EISENACH
 EISENACHER
 «SOMMERGEWINN»
 EISERNE HOCHZEIT
 EISERNE KONRAD
 EISERNES KREUZ
 EISERNES KREUZ 1. KLASSE

EISERNES KREUZ 2. KLASSE
 EISLEBEN
 EISLER
 EISSTOCKSCHIEßEN
 EISWEIN
 EK
 EKD
 ELBE
 ELBE-HAVEL-KANAL
 ELB-FLORENZ
 ELISANDSTEINGEBIRGE
 ELFERRAT
 ELISABETHGALERIE
 ELSAß
 ELSTERGEBIRGE
 ELYSEE-VERTRAG
 EMF
 EMS
 EMSLAND
 ENERGIE COTTBUS FC
 ENGLISCHER GRUß
 ENTNAZIFIZIERUNG
 EPD
 EPIPHANIAS
 ERDGESCHOSS
 ERFURT
 ERHARD
 ERNST HEINKEL FLUGZEUGBAU
 GMBH
 ERNST LEITZ GMBH
 ERNTEDANKFEST
 ERNTING
 ERSTKOMMUNION
 ERSTSEMESTER
 ERZGEBIRGE
 ESCHENHEIMER TURM
 ESELSBRÜCKE
 ESSEN
 ETTERSBERG
 EU
 EULENSPIEGELBRUNNEN
 EURATOM
 EURO
 EUROCHEQUE (EE)
 EURO CITYZUG (EC)
 EUOKORPPS
 EUROPÄISCHE
 ATOMGEMEINSCHAFT
 (EURATOM)
 EUROPÄISCHE GEMEINSCHAFT
 FÜR KOHLE UND STAHL
 (EGKS)
 EUROPÄISCHE
 GEMEINSCHAFTEN (EG)
 EUROPÄISCHE UNION (EU)
 EUROPÄISCHE
 VERTEIDIGUNGSGEMEINSCHAFT
 (EUVG)
 EUROPÄISCHE
 WAHRUNGSEINHEIT (ECU)
 EUROPÄISCHE
 WIRTSCHAFTSGEMEINSCHAFT
 (EWG)
 EUROPÄISCHE ZENTRALBANK
 (EZB)

EUROPÄISCHER GERICHTSHOF
 EUROPÄISCHER RAT DER
 STAATS-UND
 REGIERUNGSCHEFS
 EUROPÄISCHES MUSIKFEST
 EUROPÄISCHES PARLAMENT
 EUROPARAT (ER)
 EVANGELISCH-LUTHERISCHE
 KIRCHE
 EVANGELISCHE KIRCHE IN
 DEUTSCHLAND (EKD)
 EVANGELISCHER
 PRESSEDIENST (EPD)
 EVG
 EWG
 E-ZUG

F

FABRIK DER GESETZE
 FACHHOCHSCHULE
 FACHOBERSCHULE
 FACHSCHULE
 FACHWERK
 FAHNE DEUTSCHLANDS
 FAHNENJUNKER
 FÄHNRICH
 FÄHNRICH ZUR SEE
 FALLSCHIRMJÄGERTRUPPE
 FALSCHER HASE
 FARBENFABRIKEN BAYER AG
 FARBWERKE HOECHST AG
 FASCHING
 FASCHINGZEIT
 FASTNACHT
 FASCHING
 KARNEVAL
 FASTNACHTDIENSTAG
 FASTNACHTSSPIELE
 FAUN
 FAZ
 FDP
 FEHMARN
 FEHMARNBELT
 FEIERABEND
 FELDJÄGERTRUPPE
 FELDWEBEL
 FERNMELDETRUPPE
 FERNMELDETRUPPE OPERATIVE
 INFORMATION

FERNSEH- UND UKW-TURM IN BERLIN	FRAU (FR.)	GANZTAGSSCHULE
FERNSPÄHTRUPPE	FRAU HOLLE SCHUTTELT	GARMISCH-PARTENKIRCHEN
FESTSPIELE IN EUTIN	IHRE BETTEN AUS	GARTENSTADT
FESTSPIELHAUS	FRAUENKIRCHE	GARTENZWERG
FESTUNG MARIENBERG	FRAULEIN (FRI.)	GASTARBEITER
FETISCH AUTO	FRAUNHOFER-	GASTEIG
FEWA	GESELLSCHAFT ZUR FOR	GASTHOF
FHG	DERUNG DER ANGEWANDTEN	GASTHÖRER
FICHELBERG	FOR	GASTSTÄTTE
FICHELGEBIRGE	SCHUNG (FHG)	GAUCK-BEHÖRDE
FILMDUKAT	FREGATTENKAPITÄN	GAUTSCHEN
FIRMUNG	FREIBURG	G. BAUKNECHT GMBH
FLÄMING	FREIBURG SC	GEBILDBROT
FLAMMENDE HERZEN	FREIE DEMOKRATISCHE	GEBRUDER JUNGHANS GMBH
FLEET	KORRESPONDENZ	GEDÄCHTNISKIRCHE
FLEIßIGES LIESCHEN	FREIE DEMOKRATISCHE	GEDENKSTÄTTE „MITTELBAU DORA“
FLICK INDUSTRIEVERWAL- TUNG KGAA	PARTEI (FDP)	GEEST, GEESTLAND.
FLINKE JETTE	FREIE HANSESTADT BREMEN	GEFREITER
FLOSSENÜRG	FREIE REICHS- UND	GEFREITER
FLOTTE LOTTE	HANSESTADT	GEFREITER
FLOTTENAPOTHEKER	FREIE STADTE	(BOOTSMANNANWÄRTER)
FLOTTENARZT	FREIE UNIVERSITÄT BERLIN	GEFREITER
FLOTTILLENADMIRAL	FREIES VOLK	(FELDWEBELANWÄRTER)
FLOTTILLENAPOTHEKER	FREIE UND HANSESTADT	GEFREITER
FLOTTILLENARZT	HAMBURG	(MAATANWÄRTER)
FOCKE-MUSEUM	FREIE VOLKSBUHNE	GEFREITER
FOCKE-WULF (FW)	FREIGEGENSTAND	(OFFIZIERANWÄRTER)
FOCKE-WULF GMBH	FREISTAAT	GEFREITER
FOCUS	FREMDARBEITER	(OFFIZIERANWÄRTER)
FÖHN	FRIEDRICH KRUPP	GEFREITER
FÖHR	HUTTENWERKE AG	(UNTEROFFIZIERANWÄR- TER)
FOLKWANG-MUSEUM	FRIEDRICHSHAIN	GEMALDEGALERIE ALTE UND NEUE MEISTER
FONDS „DEUTSCHE EINHEIT	FRIEDRICHSTADTPALAST	GEMEINDE
FORD	FRIEDR. VIEWEG UND SOHN	GEMEINDEBEDIENTETER
FORD-WERKE AG	VERLAGSGESELLSCHAFT	GEMEINDEDIREKTOR
FORTUNA KÖLN SC	GMBH	GEMEINERAD
FORTUNA DÜSSELDORF	FRIESEN	GEMEINSAMER MARKT
FRANKEN	FRISEURMUSEUM	GEMEINSCHAFTSSCHULE
FRANKENWALD	FRITTATEN	GEMEINSCHAFTSWERK
FRANKENWEINE	FRITZ-THYSSEN-STIFTUNG	AUFSCHWUNG OST
FRANKFURT AM MAIN	FRONLEICHNAM	GENDARMENMARKT
FRANKFURTER ALLGEMEINE	FRONLEICHNAMSFEST	GENERAL
SONN-TAGSZEITUNG	FRUHSCHOPPEN	GENERAL-ANZEIGER
FRANKFURTER ALLGEMEINE	FRUHSTUCKBRETT(CHEN)	GENERALAPOTHEKER
ZEITUNG (FAZ)	FULDA	GENERALARZT
FRANKFURTER BUCHMESSE	FÜNF	GENERALLEUTNANT
FRANKFURTER FESTE	FÜNF-PROZENT-KLAUSEL	GENERALMAJOR
FRANKFURTER	FUßBALL-VERBAND	GENERALSTABSARZT
KONSUMGUTERMESSE	MITTELRHEIN	GENERALOBERSTABSARZT
FRANKFURTER KREUZ	FUßBALLREGIONALVERBAND	GENOSSE
FRANKFURTER PAULSKIRCHE	SÜDWEST	GENSCHER HANS-DIETRICH
FRANKFURTER RUNDSCHAU	FUSSBALLVERBAND	GEORG BUCHNER PREIS
FRANKFURTER SCHULE	NIEDERRHEIN	GEORG-FRIEDRICH-HÄNDEL- FESTSPIELE
FRANKFURTER WURSTCHEN	FÜSSEN	GEORG WESTERMANN
FRANKISCHE ALB	FW	VERLAG (DRUCKEREI UND KARTOGRAPHISCHE ANSTALT GMBH)
FRÄNKISCHE SAALE	FWIKENSONNTAG	
FRANKISCHE SCHWEIZ	G	
FRANKISCHER JURA	GABELFRUHSTUCK	
FRANKISCHES REICH	GANSEKLEIN	
	GANSELIESEL	

GEORGENTOR IN DRESDEN
 GERA
 GERMANIA
 GERMANIA RATINGEN
 GERMANISCHES
 NATIONALMUSEUM
 GESAMTDEUTSCHER BLOCK /
 BHE
 GESAMTHOCHSCHULE
 GESAMTSCHULE
 GESETZ ÜBER DIE
 POLITISCHEN PARTEIEN
 GESETZ ZUR ANDERUNG
 DIENSTRECHTLICHER
 VORSCHRIFTEN
 GESETZ ZUR
 DEMOKRATISIERUNG DER
 DEUTSCHEN SCHULE
 GESPENSTERBAHN
 GESUNDHEITSHOTEL
 GEWANDHAUS
 GEWANDHAUSORCHESTER
 GHH
 G. HOLTZBRINCK-KONZERN
 GIEBEL
 GIFA
 GLASERNE HOCHZEIT
 GLÜCK AB!
 GLÜCK AUF!
 GLÜCK IM WINKEL
 GLÜCKSSPIRALE
 GLYPTOTHEK
 GNOM
 GODESBERGER PARTEITAG
 DER SPD
 GOETHE-GESELLSCHAFT IN
 WEIMAR
 GOETHEHAUS
 GOETHE-INSTITUT
 GOETHE-NATIONALMUSEUM
 GOETHEPREIS DER STADT
 FRANKFURT AM MAIN
 GOETHE-UND-SCHILLER-
 DENKMAL
 GOETHE-UND-SCHILLER-
 GRUFT
 GOLDENE HOCHZEIT
 GOLDENE MAINZ
 GOLDENE SCHALE
 GOLDENE TAUBE
 GOLDENER BERLINER BÄR
 GOLDENER SONNTAG
 GÖRLITZ
 GOTHA
 GÖTTINGEN
 GRAUE STADT AM MEER
 GRAUER HANDLER
 GRAUER MARITT
 GREIFSWALD
 GREIFSWALDER BODDEN

GRENZMARK
 WESTPREUSSEN
 GROSCHEN
 GROßE KOALITION
 GROßE PAULINE
 GROßE SEESTADT LEIPZIG
 GROßE SIEBEN
 GROßER FLORIAN
 GROßER HANS
 GROßER HEINRICH
 GROßER MICHEL
 GROßER MÜGGELSEE
 GROßER PLÖNER SEE
 GROßER SCHWIELOCHSEE
 GROßES VERDIENSTKREUZ
 GROßES VERDIENSTKREUZ
 MIT STERN
 GROßES VERDIENSTKREUZ
 MIT STERN UND
 SCHULTERBAND
 GROßKREUZ
 GROßKREUZ DES EISERNEN
 KREUZES
 GROßSTADT
 GROßSTADT IM GRÜNEN
 GROßVATER(TANZ)
 GROßVERSANDHAUS QUELLE
 GUSTAV SCHICKEDANZ KG
 GRUBENWEHR-
 EHRENZEICHEN
 GRUNDGESETZ FÜR DIE
 BUNDES-REPUBLIK
 DEUTSCHLAND
 GRUNDIG
 ELEKTROMECHANISCHE
 FABRIK (GMF)
 GRUNDIG-KONZERN
 GRUNDIG-WERKE GMBH
 GRUNDLAGENVERTRAG
 GRÜNDONNERSTAG, GRÜNER
 DONNERSTAG
 GRUNDSCHULE
 GRÜNE, DIE GRÜNEN
 GRÜNE LUNGE
 GRÜNE MINNA
 GRÜNE WEIHNACHTEN
 GRÜNE WOCHE
 GRÜNER AUGUST
 GRÜNER BERICHT
 GRÜNER BUBE
 GRÜNER HEINRICH
 GRÜNER PLAN
 GRÜNER PUNKT
 GRÜNER & JAHR GMBH
 GRÜNES GEWÖLBE
 GRUPPE 47
 GRUPPE 61
 GUGELHUPF
 GÜRTEL
 GÜRZENICH
 GUSTAV-ADOLF-DENKMAL

POSEN-
 GUT BLATT!
 GUT HEIL!
 GUT HOLZ!
 GUT NASS!
 GUTEHOFFNUNGSHÜTTE
 AKTIEN-VEREIN (GHH)
 GUTENBERG-JAHRBUCH
 GUTENBERGMUSEUM
 GUTEN RUTSCH INS NEYE
 JAHR!
 GYMNASIUM

H
 HAARDT
 HABERGEIß
 HACKEPETER
 HADELN
 HAFF
 HAFLINGER
 HAGENBECKS TIERPARK
 HAITHABU
 HAKENKREUZ
 HALLE SAALE
 HALLE VFL
 HALLIGEN
 HALLSTEINDOKTRIN
 HAMBURG
 HAMBURG-UNIVERSITÄT
 HAMBURGER
 HAMBURGER AOLSUPPE
 HAMBURGER ABKOMMEN
 HAMBURGER BALLETT UNTER
 JOHN NEUMEIER
 HAMBURGER OPERNHAUS
 HAMBURGER SV
 HAMBURGER
 ZIMMERERTRACHT
 HAMBURGISCHE
 STAATSOOPER
 HAMELN
 HAMMELSPRUNG
 HAMMERING MAN
 HAMPPELMANN
 HANDELSBLATT-
 INDUSTRIEKURIER
 HANDELSKETTEN
 HANDKÄS MIT MUSIK
 HANIEL-KONZERN
 HANNOVER
 HANNOVER-MESSE
 HANNOVERANER
 HANNOVERSCHER
 ALLGEMEINE (ZEITUNG)
 HANNOVERSCHER
 MASCHINENBAU AG
 (HANOMAG)
 HANNOVERSCHER 1896 SV
 HANOMAG
 HANS ALLERLEI
 HANS GUCK-IN-DIE-LUFT
 HANS IMMERDURST
 HANS LIEDERLICH

HANS OHNESORGE
 HANS TAPS
 HANSA
 HANSA / HANSE
 HANSA ROSTOCK FC
 HANSA-THEATER
 HANSAVIERTEL
 HANSESTADT
 HANSWURST
 HARZ
 HAUPTAMTSGEHLIFE
 HAUPTBOOTSMANN
 HAUPTFELDWEBEL
 HAUPTGEFREITER
 HAUPTGEFREITER
 HAUPTMANN
 HAUPTSCHULE
 HAUPTSTADT
 HAUS WAHNFRIED
 HAVEL
 HE
 HEERESFLIGERTRUPPE
 HEERESABFLUGABWEHRTRUPPE
 HEFEKRANZ
 HEFEZOPF
 HEGEL-HAUS
 HEIDELBERG
 HEIDELBERGER SCHLOSS
 HEIDSCHNUCKEN
 HEILBRONN
 HEILIGEDREIKONIGSTAG
 HEILIGENDAMM
 HEILIGER ABEND
 HEIMATSCHUTZ
 HEIMATVERTRIEBENE
 HEIMKEHLE
 HEINEMANN
 HEINKEL (HE)
 HEINRICH-BAUER-VERLAG
 HEINRICH-HEINE-DENKMAL (BONN)
 HEINRICH-HERTZ-INSTITUT
 HEINZELMANNCHEN
 HELGOLAND
 HERDER-INSTITUT
 HERMANNSDENKMAL
 HERR
 HERREN DER ERSTEN STUNDE
 HERRENCHIEMSEE
 HERTHA BERLIN BSC
 HERTIE WAREN- UND KAUFHAUS GMBH
 HERZ-JESU-BILD
 HERZ-JESU-FEST
 HERZOG-ANTON-ULRICH-MUSEUM
 HERZOG-AUGUST-BIBLIOTHEK
 HERZOG

HEß
 HESSEN
 HESSEN-NASSAU
 HESSISCHE / NIEDERSÄCHSISCHE ALLGEMEINE
 HESSISCHES ÄPPELWOI
 HESSISCHES BERGLAND
 HEUSS
 HIDDENSEE
 HILDESHEIM
 HIMBEERGEIST
 HIMMELFAHRT
 HIMMELFAHRT MARIA
 HIMMELSBESEN
 HIMMLER
 HINDENBURG
 HITLER
 HITLER-STALIN-PAKT
 HOCHHEIMER
 HOCHSCHULE FÜR MUSIK
 HOCHSCHULREIFE
 HOECHST AG
 HOESCH WERKE AG
 HOFBRAUHAUS
 HOFFENHEIM
 HOHENHEIM
 HOHENLOHER EBENE
 HOHENSCHWANGAU
 HOHENZOLLERN-BRÜCKE
 HOHER MEIßNER
 HOHERE SCHULE
 HOHE STRASSE
 HOLSTEIN
 HOLSTEINISCHE SCHWEIZ, HOLSTEINISCHE SEENPLATTE
 HOLSTENTOR
 HÖLZERNE HOCHZEIT
 HOMBURG
 HOMBURG FC
 HONECKER
 HORCH
 HORCH
 HORCH-WERKE AG
 HORIZONTE
 HORNCHEN
 HORTEN AG
 HOWALDTSWERKE-DEUTSCHE WERFT AG HAMBURG UND KIEL
 HOWALDTSWERKE HAMBURG AG
 HUBERTUSTAG
 HUCKEPACKSCHIFF
 HUCKEPACKVERKEHR
 HUMBOLDT-STIPENDIUM
 HUMBOLDT-UNIVERSITÄT
 HUNDSTAGE
 HUNGERKRALLE
 HUNSRUCK
 HUSUMER

HYMNE DEUTSCHLANDS
 I
 IAA
 IC
 ICE
 IFA
 IGA / IGA
 IGEDO / IGEDO
 I. G. FARBENINDUSTRIE AG
 IHK
 ILA
 ILM
 ILM-ATHEN
 IMBISSTAND
 INDUSTRIE- UND HANDLSKAMMER (IHK)
 INDUSTRIESTADT IM GRÜNEN
 INFO 3 VERLAG
 INKAMA
 INN
 INSTANDSETZUNGSTRUPPE
 INSTITUT FÜR AUSLANDSBEZIEHUNGEN (IFA)
 INTERCITY
 INTERCITYEXPRESSZUG (ICE)
 INTERCITYZUG
 INTERNATIONALES BEETHOVENFEST (BONN)
 INTERNATIONALES ZEITUNGSMUSEUM
 INTER-CITY-EXPRESS (ICE)
 IN(TER)KAMA
 INTERNATIONALE AUTOMOBILAUS-STELLUNG (IAA)
 INTERNATIONALE BUCHMESSE
 INTERNATIONALE DOKUMENTAR- UND KURZFILMWOCHEN FÜR KINO UND FERNSEHEN IN LEIPZIG
 INTERNATIONALE FILMFESTSPIELE BERLIN („BERLINALE“)
 INTERNATIONALE FUNKAUSSTELLUNG
 INTERNATIONALE HANDWERKSMESSE
 INTERNATIONALE LUFT- UND INTERNATIONALE MANNHEIMER FILM-WOCHEN
 INTERNATIONALE MOBELMESSE
 INTERNATIONALER MILITÄRGERICHTSHOF (IN NÜRNBERG)
 INTERNATIONALES BEETHOVENFEST
 INTERNATIONALE SPIELWAREN
 INTER NATIONES

INTERPACK
 INTERREGIO
 INTERREGIO-ZUG
 INTERSTOFF
 ISAR
 ISAR-ATHEN
 ITZEHOER
 IWAN

J

JAGDWAFFENWERK SUHL
 JÄGERTRUPPE
 JAGUAR
 JAHN REGENSBURG SSV
 JAHR NULL
 JAKOBITAG, JAKOBSTAG
 JANKER
 JENA
 JODLER
 JOHANNISFEST
 JOHANNISTAG
 JOHANNITERORDEN
 JUGENDSTIL
 JUNGBRUNNEN
 JUNGFERNBURCKE
 JUNKERS (JU)
 JUTLAND

K

KADETT
 KADeWe
 KAfer
 KAFFEE
 KOMPLETT
 KAFFEE MIT SCHLAG
 KAFFEE SCHWARZ
 KAFFEE «VERKEHRT»
 KAFFEE WEIß
 KAFFEEHAUS ALTSCHWABING
 KAISERBURG IN NÜRNBERG
 KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT
 AG
 KAISERSLAUTERN
 KAISERSLAUTERN FC
 KALTE ENTE
 KALTE MIETE
 KALTER HUND
 KALTER KRIEG
 KALTER Kuß
 KALTSCHALE
 KALVARIENBERG
 KALVARIENWEG
 KAMMERSPIEL
 KAMMERSPIELE
 KAMMERSPIELE IM
 SCHAUSPIELHAUS
 KANTINE
 KANZLER
 KAPELLE
 KAPITÄN ZUR SEE
 KAPITÄNLEUTNANT
 KAPUZINER

KARFREJTAG
 KARL-MARX-STADT
 KARLSHORST
 KAHRLSRUHE
 KARLSRUHER SC
 KARNEVAL
 KARPEN BLAU
 KARSAMSTAG
 KARSONNABEND
 KARSONNABEND
 KARSTADT AG
 KARWOCHE
 KASPERLE
 KASPERLETHEATER
 KASSEL
 KASSLER
 KATERFRÜHSTÜCK
 KATHEDRALE
 KATHOLISCHE
 KIRCHE
 KATHOLISCHE
 NACHRICHTENAGENTUR
 (KNA)
 KATZENTISCH
 KAUFHALLE
 KAUFHOF AG
 KAVALLERS(TASCHEN)TUCH
 KEGEL
 KEGELBAHN
 KEHDINGEN (LAND
 KEHDINGEN)
 KEHRAUS
 KELLERGESCHOF
 KESTNER MUSEUM
 KHD
 KIEL
 KIELER BUCHT
 KIELER HOWALDTSWERKE
 AG
 KIELER WOCHE
 KIESINGER
 KILIA KIEL
 KINDERDORF
 KINESKUCHEN
 KIPFEL
 KIRCHWEIH
 KIRMES
 KIRMES
 KIRSCH
 KIRSCHWASSER
 KITSCH
 KLAPPERSTORCH
 KLAPPMADONNA
 KLASSIKERSTADT
 KLEINE KOALITION
 KLEINER MORITZ
 KLEINER
 WANNSEE
 KLEIN-VENEDIG
 KLEINOD AN DER SCHLEI
 KLEINSTADT

KLEINSTADTER
 KLEISTPARK
 KLEPPERMANTEL
 KLINGENTHAL SA
 KLÖCKNER-HUMBOLDT-
 DEUTZ AG (KHD)
 KLÖCKNER-KONZERN
 KLÖCKNER-WERKE AG
 KNA
 KNACKWURST
 KNECHT RUPRECHT
 KNEIPPKUR
 KNICKERBOCKER
 KÖ
 KOBLENZ
 KOBOLD
 KODAK AG
 KOGGE
 KOHL
 KOLLEG
 KOLLEGE
 KÖLN
 KÖLN FC
 KÖLNER DOM
 KÖLNER STADTANZEIGER
 KOLONIALWARENGESCHAFT
 KOMANDO SPEZIALKRÄFTE
 KOMISCHE OPER
 KOMMERS
 KOMMODE
 KOMMUNION
 KOMMUNISTISCHE PARTEI
 DEUTSCHLANDS (KPD)
 KONFEKT
 KONFERENZ LIBER SICHER-
 HEIT UND ZUSAMMEN-
 ARBEIT IN EUROPA (KSZE)
 KONFIRMATION
 KÖNIGIN DER OSTSEE
 KÖNIGIN DER HANSE
 KÖNIGSALLEE (KÖ)
 KÖNIGSBERG
 KÖNIGSKUCHEN
 KÖNIGSSEE
 KÖNIGSTEIN
 KÖNIGSTRAÙE
 KÖNIGSTUHL
 KONSERVATORIUM
 KONSTANZ
 KONSTRUKTIVES
 MIßTRAUENSVOTUM
 KONSUM
 KONTERADMIRAL
 KONZERTBUNKER
 KÖPENICK
 KÖPENICKER SOMMER
 KORN
 KORNBRANNTWEIN
 KORVETTENKAPITÄN
 KRANKENKASSE
 KRAUSS-MAFFEI AG

KREFELDER APPELL
 KREIDLER
 KREIS
 KREISANGEHORIGE STADTE
 UND GEMEINDEN
 KREISAUSSCHUSS
 KREISBEDIENTETER
 KREISEL
 KREISFREIE STADT
 KREISSTADT
 KREISTAG
 KREMSEK
 KREUZBERG
 KREUZCHOR
 KREUZWEG
 KREUZWEGSTATIONEN
 KRIMINALPOLIZEI (KRIPO)
 KRIPO
 KROKANT
 KRUPP
 KRUPP-KONZERN
 KUCHEN
 KUCKUCK
 KUCKUCKSUHR
 KU-DAMM
 KÜHLE BLONDE
 KULTUR-BRAUEREI
 KULTURFORUM
 KULTUSMINISTERIUM
 KÜMMNEL
 KUMPEL
 KUNSTHALLE
 KUPFERNE HOCHZEIT
 KUPFFERNER
 SONNTAG
 KURFÜRSTENDAMM
 KURHESSEN
 KURFÜRSTENTUM HESSEN
 KYFFHÄUSER
 KYFFHÄUSERBUND
 KZ
L
 LABSKAUS
 LADENSCHLUSSGESETZ
 LAHN
 LAMPE / MEISTER
 LAND
 LAND DER RUBEN UND RE-
 BEN
 LAND DER TAUSEND SEEN
 LAND DER TAUSEND GRÄBEN
 LANDESAMT
 LANDESARBEITSGERICHT
 LANDESHAUPTSTADT
 LANDESKRONE
 LANDESKUNDE
 LANDESRECHT
 LANDESREGIERUNG
 LANDESSPRACHE
 LANDESTRACHT
 LANDESVERFASSUNG

LANDESWAHRUNG
 LANDGERICHT
 LAND HADELN (HADELN)
 LANDJÄGER
 LANDKREIS
 LÄNDLE
 LÄNDLER, LÄNDLER
 LANDRAT
 LANDRICHTER
 LANDSHUTER HOCHZEIT
 LANDSMANNSCHAFT
 LANDTAG
 LANDTAGSPRÄSIDENT
 LANDWIRTSCHAFTSKAMMER
 LANDWIRTSCHAFTSSCHULE
 LANGE EUGEN
 LANGENSCHIEDT KG
 LANGEORG
 LANGER HEINRICH
 LANGER SAMSTAG
 LATARE
 LATERNENGARAGE
 LATTENGBIRGE
 LAUBENKOLONIE
 LAUBENGANGTHAUS
 LAUSCHA
 LAUSITZ
 LAUSITZER GEBIRGE
 LAUSITZER NEIßE
 LAUSITZER RUNDSCHAU
 LEBERKÄSE
 LEBERREIME
 LEBERWURST
 LEBKUCHEN
 LEBUS (LAND LEBUS)
 LECH
 LECHFELD
 LEDA
 LEDERHOSE
 LEHRAMTSANWARTER
 LEHRAMTSKANDIDAT
 LEICA
 LEINE
 LEINEFELDE SC
 LEIPZIG
 LEIPZIG VfB
 LEIPZIGER BUCHMESSE
 LEIPZIGER GRASSI-MUSEUM
 LEIPZIGER MESSE
 LEIPZIGER-UNIVERSITÄT
 LEITENDER
 REGIERUNGSDIREKTOR
 LEO-BAECK-INSTITUT
 LEOPARD
 LEOPARD 1
 LEOPARD 2
 LEOPOLDINA
 LEUCHE DES NORDENS
 LEUTNANT
 LEUTNANT ZUR SEE
 LEVERKUSEN

LIBERAL-DEMOKRATISCHE
 PARTEI DEUTSCHLANDS
 (LDPD)
 LIEBFRAUENMILCH
 LIEDERLICHE LIESE
 LILIENSTEIN
 LINDAU
 LINDENALLEE
 LINDERHOF
 LIONS
 LIPPE
 LIPPE-DETMOLD
 LIPSI
 LITFASÄULE
 LIZENTIAT
 LOKOMOTIVE LEIPZIG FC
 LONDONER ABKOMMEN
 LORELEI / LOREILEY
 LÖBNIITZ
 LOTHRINGEN
 L. SCHWANN
 LÜBECK
 LÜBECK VfB
 LÜBECKER BUCHT
 LÜBKE
 LUCIA
 LÜDWIGSBURGER
 PORZELLANMANUFAKTUR
 LÜDWIGSHAFEN
 LÜDWIGSKIRCHE
 LÜFTBRÜCKE
 LÜFTBRÜCKEN-DENKMAL
 LÜFTHANSA
 LÜFTWAFFE
 LÜNEBURGER HEIDE
 LÜNEBURGER SILBERSCHATZ
 LÜSTSCHLOSS
 LUTHERANER
 LUTHERBIBEL
 LUTHERROCK
 LUTHERISCHE KIRCHEN
 LUTHERTALER
 LYZEUM

M
 MAAR
 MAAT
 MAAT (BOOTSMANNANWÄR-
 TER)
 MAD
 MADE IN GERMANY
 MADLERPASSAGE
 MAGDEBURG
 MAGDEBURG FC
 MAGDEBURGER BORDE
 MAGENBITTER
 MAGGI
 MAGIRUS
 MAGIRUS-DEUTZ AG
 MAGISTER
 MAGISTER ARTIUM (MA)

MAGISTRAT	MDR	MITTELDEUTSCHE FAHRRAD-
MAGNIFIZENZ	ME	WERKE
MAHLZEIT!	MECKLENBURG	MITTELDEUTSCHER RUND-
MAHNUNG	MECKLENBURG-SCHWERIN	FUNK (MDR)
MAHO AG	MECKLENBURG-STRELITZ	MITTELFRAKEN
MAIBAUM	MECKLENBURGER BUCHT	MITTELLANDKANAL
MAIE	MECKLENBURGER SEEN	MITTELSCHULE
MAIN	MECKLENBURGISCHE	MITTELSTADT
MAINAU	SEENPLATTE	MITTENWALD
MAINFRANKISCHES MUSEUM	MECKLENBURG-	MOABIT
MAINZ	VORPOMMERN	MODEVERLAG AENNE BURDA
MAINZ 05 FSV	MEHRSTÖCKIGE ZEILENHAUS	MOHRENKOPF
MAJOR	MEIßEN	MÖNCHENGLADBACH
MAK-WERT	MEIßNER PORZELLAN	MÖNCHGUT
MALERWINKEL	MEISTER	MONDSCHENARBEIT
MALTESER HILFSDIENST	MEISTERBRIEF	MONTABOUR
MALENTE	MEISTERPRUFUNG	MONTANUNION
MALZBIER	MEMEL	MORITZBURG
MALZBONBON	MENSA	MOSEL
MALZKAFFEE	MENSCH, ARGERE DICH	MOSELWEINE
MAN	NICHT!	MOST
MAN AG	MENSUR	MOZARTKUGELN
MANCHESTERHOSE	MEPPEN SV	MOZARTZOPF
MANNHEIM	MERCEDES	MUCKEFUCK
MANNHEIM VFR	MERCEDES-BENZ	MÜGGELSEE
MANNESMANN AG	MESSERSCHMITT	MÜGGELTURM
MARBURG	MESSERSCHMITT (ME)	MÜHLE
MARIA HIMMELFAHRT	MESSERSCHMITT-BÖLKOW-	MÜHLHAUSEN
MARIENFEST	BLOHM	MULDE
MARINE	MESSERSCHMITT-BÖLKOW-	MÜLHEIM AN DER RUHR
MARK	BLOHM GMBH	MÜNCHEN
MARKGRAFLER LAND	MESSERSCHMITT-BÖLKOW	MÜNCHEN 1860 TSV
MÄRKISCHE ALLGEMEINE	GMBH	MÜNCHEN 1880 SV
MÄRKISCHES MUSEUM	MESSESTADT LEIPZIG	MUNDHARMONIKA
MÄRKISCHES VIERTEL	MESSE-	MÜNSTER
MARKNEUKIRCHEN	KONGREßZENTRUM	MÜNSTER
MARMELADE	LEIPZIG	MÜNSTERLAND
MARONE	METROPOLE	MÜRITZ
MARONI	METROPOLTHEATER	MUSEUM FOLKWANG
MARMORKUCHEN	METTE	MUSEUM FÜR DEUTSCHE
MARSCHEN	METTWURST	GESCHICHTE IN BERLIN
MARSHALLPLAN	MEZ	MUSEUM FÜR TECHNIK UND
MARSTALL	MICHAELI, MICHAELSTAG	ARBEIT
MARTINI, MARTINSTAG	MIEDER	MUSEUM FÜR TECHNIK UND
MARZAHN	MIES VAN DER ROHE	VERKEHR
MARZIPAN	MIETE	MUSEUM OSTDEUTSCHE
MASCHINENFABRIK AUGS-	MIETSHAUS	GALERIE
BURG-NÜRNBERG AG	MIETSKASERNE	MUSEUMSINSEL
(MAN AG)	MIFA	MUSIKWINKEL DES VOGTLAN-
MAß	MIFA-WERK	DES
MATJESHERING	MILLIONENSTADT	MUTTERTAG
MATROSE	MILITÄRISCHER ABSCHIRM-	
MAUER	DIENST (MAD)	N
MAX NIEMEYER VERLAG	MILITÄRMUSIKDIENST	NAAB
MAX-PLANCK-GESEL-	MINISTER	NACHSCHUBTRUPPE
LSCHAFT	MINISTERIALDIREKTOR	NACKTE MIETE
MAXIM-GORKI-THEATER UND	MINISTERIALDIRIGENT	NAHE
STUDIOBÜHNE	MINISTERIALRAT	NAPFKUCHEN
MAXIMILIANEUM	MINISTERPRÄSIDENT	NATIONALDEMOKRATISCHE
MAYBACH	MITROPA	PARTEI DEUTSCHLANDS
MBB	MITTE	(NPD)

NATIONALE MAHN- UND GEDENKSTATTE IM ZUCHTHAUS BRANDENBURG
 NATIONALE VOLKSARMEE (NVA)
 NATIONALGALERIE
 NATIONALTHEATER IN MÜNCHEN
 NATO
 NATO-RAT
 NATURFREUNDEJUGEND DEUTSCHLANDS
 NAUMBURG
 NAUMBURGER DOM
 NAZI
 NDR
 NECKAR
 NECKERMANN
 NECKERMANN VERSAND KGAA
 NEGERKÜSSE
 NEIßE
 NEPTUNBRUNNEN
 NEUBRANDENBURG
 NEUE BUNDESLÄNDER
 NEUE GALERIE
 DIE NEUE GESELLSCHAFT
 NEUE OSTPOLITIK
 NEUE PINAKOTHEK
 NEUE RHEIN-ZEITUNG
 NEUE RUHR-ZEITUNG
 NEUE WACHE
 NEUKÖLN
 NEULEHRER
 NEUSCHWANSTEIN
 NEUSTADT
 NEUSS
 NIEDERBAYERN
 NIEDERDEUTSCH (PLATTDEUTSCH)
 NIEDERLAUSITZ
 NIEDERSACHSEN
 NIEDERSÄCHSISCHE LANDESPARTEI
 NIEDERSÄCHSISCHES LANDESMUSEUM
 NIKOLAUS
 NIKOLAUSSPIEL
 NIKOLAUSTAG
 NORDBADEN
 NORDDEUTSCHE TIEFEBENE
 NORDDEUTSCHEN MARSCHEN
 NORDDEUTSCHER RUDFUNK (NDR)
 NORDERNEY
 NORDERTOR
 NORDFRIESISCHE INSELN
 NORDFRIESLAND
 NORDISCHE FILMTAGE
 NORD-OSTSEE-KANAL

NORDRHEIN-WESTFALEN
 NORDSEE
 NORDSEE-DEUTSCHE HOCHSEE-FISCHEREI GMBH
 NORDSTRAND
 NORDWÜRTTEMBERG
 NOVEMBERREVOLUTION
 NPD
 NSU
 NSU MOTORENWERKE AG
 NUMERUS CLAUDIUS
 NÜRBURGRING
 NÜRNBERG
 NÜRNBERG FC
 NÜRNBERGER EI
 NÜRNBERGER HAUPTKRIEGS-VERBRECHERPROZESS
 NÜRNBERGER LEBKUCHEN
 NURNBERGER PROZESS
 NUSSKNACKER
 NYMPHENBURG
 NYMPHENBURGER PORZELLAN
 NYMPHENBURG SCHLOSS
O
 OBERAMMERGAU
 OBERAMMERGAUER PASSIONSSPIELE
 OBERAMTSGEHILFE
 OBERBAYERN
 OBERBOOTSMANN
 OBERBÜRGERMEISTER
 OBERDEUTSCH
 OBERFÄHNRICH
 OBERFÄHNRICH ZUR SEE
 OBERFELDAPOTHEKER
 OBERFELDARZT
 OBERFELDVETERINÄR
 OBERFELDWEBEL
 OBERFRANKEN
 OBERGEFREITER
 OBERGEFREITER
 OBERGESCHOSS
 OBERHAUSEN
 OBERHOF
 OBERKREISDIREKTOR
 OBERLANDSGERICHT
 OBERLAUSITZ
 OBERLEUTNANT
 OBERLEUTNANT ZUR SEE
 OBERMAAT
 OBERPFALZ
 OBERPFALZER WALD
 OBERPRIMA
 OBERREGIERUNGSRAT
 OBERRHEINISCHES TIEFLAND
 OBERSCHULE
 OBERSEKUNDA
 OBERSCHLESIEEN
 OBERST
 OBERSTABSAPOTHEKER

OBERSTABSARZT
 OBERSTABSBOOTSMANN
 OBERSTABSFELDWEBEL
 OBERSTABSGEFREITER
 OBERSTABSGEFREITER
 OBERSTABSVETERINÄR
 OBERSTADTDIREKTOR
 OBERSTAPOTHEKER
 OBERSTARZT
 OBERSTLEUTNANT
 OBERSTADTDIREKTOR
 OBERSTUDIENRAT
 OBERSTVETERINÄR
 OBERTERTIA
 OBERWALTUNGSGERICHT
 OBERWIESENFELD
 OBERWIESENTHAL
 OCHSENSCHWANZSUPPE
 OCHSENAUGE
 ODENWALD
 ODER
 ODER-SPREE KANAL
 ODESSA
 OECD
 OEEC
 OETKER-GRUPPE
 OETKER-KONZERN
 OFFENBACH AM MAIN
 OFFENBACHER KICKERS FC
 OFFIZIER AUF ZEIT
 OKTOBERFEST
 OLDENBURG
 OLYMPIA
 OLYMPIA WERKE AG
 OLYMPISCHE SOMMERSPIELE IN BERLIN
 OLYMPISCHE SOMMERSPIELE IN MÜNCHEN
 OLYMPISCHE WINTERSPIELE IN GARMISCH-PARTENKIRCHEN
 OPEL
 OPEL-WERKE
 OPERNFESTSPIELE
 OPTISCHE WERKE VOIGTLÄNDER GMBH
 ORGANISATION FÜR EUROPÄISCHE WIRTSCHAFTLICHE ZUSAMMENARBEIT
 ORGANISATION FÜR SICHERHEIT UND ZUSAMMENARBEIT IN EUROPA (OSZE)
 OSNABRÜCK
 OSNABRÜCK VfL
 OSRAM
 OSRAM GMBH
 OSTALPEN
 OSTBERLIN
 OSTDEUTSCHLAND
 OSTEREI

OSTERHASE
 OSTERMONTAG
 OSTERN
 OSTERSTRAUß
 OSTFRIESISCHE INSELN
 OSTFRIESLAND
 OSTPREUßEN
 OSTSEE
 OSTSEE-ZEITUNG
 OSTSEERAT
 OSTSEEWOCHE
 OSTVERTRAGE
 OST-WEST-HANDELSBANK
 «O TANNENBAUM, O TANNEN-
 BAUM...»
 OTTO
 OTTO BENECKE STIFTUNG
 OTTO VERSAND GMBH & CO.
 KG

P

PÄDAGOGISCHE
 HOCHSCHULE
 PÄDAGOGISCHES INSTITUT
 PADERBORN
 PADERBORN 07 SC
 PAL
 PALMBUSCH
 PALMESELUMZUG
 PALMPROZESSION
 PALMSONNTAG
 PALMARUM
 PALMWEIHE
 PALLYCCA-SCHULE
 PANKOW
 PARISER VERTRAGE 1954
 PANZERAUFKLAERUNGSTRUP-
 PE / FELDNACHRICHTEN-
 TRUPPE
 PANZERGRENADIERTRUPPE
 PANZERSCHRANK DER BRD-
 INDUSTRIE
 PANZERTRUPPE
 DAS PARLAMENT
 PARLAMENTARISCHER
 RAT
 PARIAMENTARISCH-POLITI-
 SCHER PRESSEDIENST
 PARTEI DES DEMOKRATI-
 SCHEN SOZIALISMUS (PDS)
 PASSAU
 PASSIERSCHEINABKOMMEN
 PATE
 PAULSKIRCHE
 PDS
 PEENEMÜNDE
 PELIKAN
 PELLWORM
 PENNÄLER
 PENNE
 PERGAMON-MUSEUM
 PERLE AN DER SPREE

PERLE DER MÄRKISCHEN
 SCHWEIZ
 PERLE DER NORDSEE
 PERLE DES BAROCK
 PERLON
 PETERSBERGER ABKOMMEN
 PETERSPFENNIG
 PETRI DANK!
 PETRI HEIL!
 PFADFINDER
 PFALZ
 DIE PFALZ BEI KAUB AM
 RHEIN
 PFALZ / RHEINPFALZ
 PFALZER BERGLAND
 PFALZER WALD
 PFANNKUCHEN
 PFEFFERKUCHEN
 PFEFFERKUCHENHAUSCHEN
 PFENNIG
 PFINGSTEN
 PFINGSTMAIE
 PFINGSTMONTAG
 PFINGSTOCHSE
 PFINGSTREITEN
 PFINGSTSONNTAG
 PFLAUMENTOFFEL
 PFORTE DES
 SCHWARZWALDES
 PFORTE ZUM THÜRINGER
 WALD
 PFORZHEIM
 PFÜLLENDORF SC
 PHOTOKINA
 PIEFKE
 PIONIERTRUPPE
 PILLNITZ
 PINAKOTHEK
 PIRMASENS
 PLANTEN UND BLOMEN
 PLATTDEUTSCH
 PLAUEN
 PLAUER SEE
 POEL
 POLITIKER DER ERSTEN
 STUNDE
 POLIZEI-ANWÄRTER
 POLIZEIBEZIRKSOBERMEISTE-
 R
 POLIZEI DER BRD
 POLIZEIDIREKTOR
 POLIZEIHAUPTKOMMISSAR
 POLIZEIHAUPTWACHTMEISTE-
 R
 POLIZEIKOMMISSAR
 POLIZEIMEISTER
 POLIZEIOBERKOMMISSAR
 POLIZEIOBERMEISTER
 POLIZEIOBERRAT
 POLIZEIOBERWACHTMEISTER
 POLIZEIPRÄSIDENT

POLIZEIRAT
 POLIZEIREVIERKOMMISSAR
 POLIZEIREVIEROBERWACHTM
 EISTER
 POLIZEIUNTERWACHTMEISTE
 R
 POLIZEIWACHTMEISTER
 POLTERABEND
 POMMERN
 PORSCHE
 PORSCHE KG
 PORTA NIGRA
 PORTA WESTFALICA
 PORZELANMANUFAKTUR
 MEIBEN
 PÖSSNECK VfB
 POTSDAM
 POTSDAMER
 POTSDAMER ABKOMMEN
 POTSDAMER KONFERENZ
 1945
 POUR LE MERITE
 PPP
 PRALINE
 PRANGSTANGE
 PRÄSIDENT DES BUNDESRA-
 TES
 PRÄSIDENT DES
 VERWALTUNGSBEZIRKES
 PRENZLAUER BERG
 PREUßEN
 PREUßEN MÜNSTER SC
 PRIMA
 PRINTE
 PRINZ-ALBRECHTSTRAßE
 PRO 7
 PROLETARIERIN UNTER DEN
 DEUTSCHEN GROßSTÄDTEN
 PUMA
 PUMPERNICKEL

Q

QUALITÄTSWEIN
 QUALITÄTSWEIN MIT
 PRÄDIKAT
 QUARKKUCHEN
 QUARTA
 QUEDLINBURG
 QUELLE
 QUELLE FURTH
 QUINTA

R

RADARFALLE
 RADIKALENERIASS
 RADLER
 RAF
 RASTHAUS
 RASTSTATTE
 RATHAUS
 RATHAUSPARTEIEN
 RATSHERR

RATSKELLER
 RAU
 RAUCHERAAL
 RAUCHERMANNCHEN
 RAVENSBRÜCK
 REALSCHULE
 RECLAM-HEFT
 RECLAM VERLAG
 RECKLINGHAUSEN
 REEPERBAHN
 REFORMATION
 REFORMATIONSFEST
 REFORMHAUS
 REGENSBURG
 REGIERENDE
 BÜRGERMEISTER
 REGIERUNGSAMTMANN
 REGIERUNGSASSISTENT
 REGIERUNGSBEZIRK
 REGIERUNGSDIREKTOR
 REGIERUNGSHAUPTSEKRETA
 R
 REGIERUNGSINSPEKTOR
 REGIERUNGSOBERAMTMANN
 REGIERUNGSOBERINSPEKTO
 R
 REGIERUNGSOBERSEKRETAR
 REGIERUNGSPRÄSIDIUM
 REGIERUNGSRAT
 REGIERUNGSSEKRETAR
 REICHSTAGSVERHÜLLUNG
 REIHENHAUS
 RENNSTEIG
 REPUBLIKANER (REP)
 RESIDENZ DER MUSEN
 REUTLINGEN 05 SSV
 REWE-GRUPPE
 RHEIN
 RHEIN-MAIN-DONAU-
 GROßSCHIFFFAHRTSWEG
 RHEINGAU
 RHEIN-HERNE-KANAL
 RHEINHESSEN
 RHEINISCH-WESTFALISCHES
 ELEKTRIZITÄTWERK AG
 (RWE)
 RHEINISCHE POST
 RHEINISCHER MERKUR
 RHEINISCHES
 LANDESMUSEUM
 RHEINISCHES MANCHESTER
 RHEINISCHES
 SCHIEFERGEBIRGE
 RHEINLAND-PFALZ
 RHEINLÄNDER
 RHEINMETALL
 RHEINMETALL AG
 RHEINPFALZ
 RHEINPROVINZ
 RHEINSTAHL AG
 RHEINSTAHL HANOMAG AG

RHEINWEIN
 RHÖN
 RIAS
 RICHARD-STRAUß-
 FESTSPIELE
 RICHARD-WAGNER-
 FESTSPIELE
 RICHTFEST
 RICHTKRANZ
 RICHTKRONE
 RING
 RING CHRISTLICH-DEMOK-
 RATICNER STUDENTEN
 (RCDS)
 RING DEUTSCHER
 PFADFINDERBÜNDE
 RISSENER SV
 RITTERKREUZ DES EISERNEN
 KREUZES
 RITTERKREUZ DES EISERNEN
 KREUZES MIT EICHENLAUB
 RITTERKREUZ DES EISERNEN
 KREUZES MIT EICHENLAUB
 UND SCHWERTER
 RITTERKREUZ DES EISERNEN
 KREUZES MIT EICHENLAUB,
 SCHWERTER UND
 BRILLANTE
 RITTERKREUZ DES EISERNEN
 KREUZES MIT GOLDENEM
 EICHENLAUB, SCHWER TER
 UND BRILLANTEN
 ROBERT BOSCH AG
 ROBERT BOSCH GMBH
 RÖDERBERG-VERLAG GMBH
 ROEMER-PELIZAEUS-
 MUSEUM
 ROLAND
 ROLANDSÄULE
 ROLLMOPS
 ROMANTISCHE STRAßE
 ROM DES HORDENS
 RÖMER
 RÖMISCH-GERMANISCHES
 MUSEUM
 RÖMISCH-GERMANISCHES
 ZENTRALMUSEUM
 ROMISCHE VERTRAGE
 RoRoRo
 ROSENHOCHZEIT
 ROSENMONTAG
 ROSENTHAL-PORZELLAN
 ROSTOCK
 ROSTOCKER TONNE
 ROT-WEIß ERFURT FC
 ROT-WEIß ESSEN
 ROT-WEIß OBERHAUSEN SC
 ROTE-ARMEE-FRAKTION
 (RAF)
 ROTE STADT
 ROTE CHEMNITZ

ROTE ZAHLEN
 ROTES RATHAUS
 ROTHAAARGEBIRGE
 ROTHENBURG OB DER TAU-
 BER
 ROTHENBURGER MEISTER-
 TRANK
 ROTSTIFTPOLITIK
 ROWOHLT TASCHENBUCH
 VERLAG GMBH
 ROWOHLT VERLAG GmbH
 RTL
 RÜBEZAHL
 RÜGEN
 RUHLA
 RUHR
 RUHR-NACHRICHTEN
 RUHRCHEMIE
 RUHRFESTSPIELE
 RUHRGAS AG
 RUHRGEBIET
 RUHRKOHLE AG
 RUHRSTAHL AG
 RUMMEL
 RUNDFUNK IM
 AMERIKANISCHEN SEKTOR
 (RIAS)
 RUPPNER SCHWEIZ
 RWE

S
 SAALE
 SAAR
 SAARBRÜCKEN
 SAARBRÜCKEN FC
 SAARGEBIET
 SAARLAND
 SAARLÄNDISCHE
 VERDIENSTORDEN
 SABA
 SACHER TORTE
 SACHSEN
 SACHSEN-ANHALT
 SACHSEN LEIPZIG
 SACHSENHAUSEN
 SACHSENWALD
 SÄCHSISCHE AKADEMIE DER
 WISSENSCHAFTEN ZU LEIP-
 ZIG
 SÄCHSISCHE (THÜRINGER)
 SAALE
 SÄCHSISCHE SCHWEIZ
 SÄCHSISCHE ZEITUNG
 SÄCHSISCHES MANCHESTER
 SAG
 SALAMANDER AG
 SALZGITTER
 SALZUFLEN (BAD SALZUFLEN)
 SAMT- UND SEIDENSTADT
 SANDMANN
 SANDMANNCHEN
 SANFTE REVOLUTION

SANFTER HEINRICH
 SANITAR-HEIZUNG-KLIMA
 SANITÄTSTRUPPE
 SANSOUICI
 SAP AG
 SARRASANI
 SAT I
 SAUERLAND
 S-BAHN
 SCHAALSEE
 SCHACK-GALERIE
 SCHAFFERMAHLZEIT
 SCHALKE 04 FC
 SCHARMÜTZELSEE
 SCHAUBÜHNE AM HALLESCHEN
 UFER
 SCHAUMBURG
 SCHAUMBURG-LIPPE
 SCHEEL
 SCHENGENER ABKOMMEN
 SCHERING AG
 SCHI HEIL!
 SCHIFFSWERFT „NEPTUN“
 SCHILLERKRAGEN
 SCHILLERLOCKE
 SCHILLER-THEATER
 SCHILLERWEIN
 SCHIRN KUNSTHALLE
 SCHLACKWURST
 SCHLAGER
 SCHLEI
 SCHLESIEN
 SCHLESWIG
 SCHLESWIG-HOLSTEIN
 SCHLOSSPARK THEATER
 SCHLÜSSELKIND
 SCHMIDT
 SCHNADERHUPF(E)L
 SCHNAPS
 SCHNECKE
 SCHNELLBAHN
 SCHNITTE
 SCHNÜTGEN-MUSEUM
 SCHÖFFENGERICHT
 SCHÖNE TOCHTER VON LÜBECK
 SCHÖNEBERG
 SCHÖNEFELD
 SCHOPPEN
 SCHORFHEIDE
 SCHORLE
 SCHORLEMORLE
 SCHORNSTEINFEGER
 SCHREBERGARTEN
 SCHREIBTISCH DES
 RUHRGEBIETS
 SCHRÖDER
 SCHRUGSCHRIFT
 SCHUHPLATTLER
 SCHULPFORTA
 SCHULTHEIß-BRAUEREI AG
 SCHULTÜTE
 SCHUTZE
 SCHUTZENFEST
 SCHUTZENKÖNIG
 SCHUTZENVEREINE
 SCHUTZPOLIZEI (SCHUPO)

SCHWABACHER
 SCHWABEN
 SCHWABEN
 SCHWABING
 SCHWÄBISCHE ALB
 SCHWÄBISCHER JURA
 SCHWÄBISCHES MEER
 SCHWANGERE AUSTER
 SCHWARZARBEIT
 SCHWARZE ELSTER
 SCHWARZ-ROT-GOLD
 SCHWARZE ZAHLEN
 SCHWARZSEHER
 SCHWARZWALD
 SCHWARZWÄLDER APPARATE-
 BAU-ANSTALT AUGUST SCHWER
 & SÖNNE GMBH
 SCHWARZWÄLDER KIRSCHTORTE
 SCHWEINFURT FC
 SCHWEINSHAXE /
 SCHWEINSHACHSE
 SCHWEMME
 SCHWERIN
 SCHWERINER SEE
 SCHWIBBOGEN
 SCHWIMMENDE STADT
 SCHWIMMOPER
 SEBASTIANTAG
 SEEKADETT
 SEKUNDA
 SELENER SEE
 SEMPER-OPER
 SENAT
 SENATOR
 SEPARATE WAHRUNGSREFORM
 SEPPELHOSE
 SEPPELHUT
 SEPTIME
 SEXTA
 SID
 SIEBENGEIRGE
 SIEBENSCHLAFER
 SIEBZEHNTER JUNI
 (JUNIAUFSTAND)
 SIEG
 SIEMENS AG
 SIEMENS-SCHUCKERT-WERKE
 GMBH
 SIEMENS & HALSKE AG
 SILBERNE HOCHZEIT
 SILBERNER BERLINER BÄR
 SILBERNER SONNTAG
 SILBERNES LORBEERBLATT
 SILBERNE TAUBE
 SILVESTER
 SILVESTERKARPFEN
 SKAT
 SKKD
 SMAD
 SOLDAT
 SOLDAT
 SOLDAT AUF ZEIT
 SOLINGEN
 SOILING
 SOMMERECHLUSSVERKAUF
 SONDERGESETZ ZUR VERSCHA-
 RFUNG DER BERUFSVERBOTE
 SONDERSTUFE DES
 GROßKREUZES

SONNEBERG
 SORBEN
 SOWJETISCHE AKTIENGESEL-
 LSCHAFTEN (SAG)
 SOWJETISCHE
 KONTROLLKOMMISSION IN
 DEUTSCHLAND (SKKD)
 SOWJETISCHE MILITÄRADMINIS-
 TRATION IN DEUTSCHLAND
 (SMAD)
 SOWJETZONE
 SOZI
 SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI
 DEUTSCHLANDS (SPD)
 SOZIALDEMOKRATISCHER
 PRESSEDIENST
 SOZIALGERICHT
 SOZIALISTISCHE
 EINHEITSPARTEI DEUTSCH-
 LANDS (SED)
 SOZIALISTISCHE
 EINHEITSPARTEI WEST-
 BERLINS (SEW)
 SOZIALISTISCHE REICHSPARTEI
 (SRP)
 SOZIALISTISCHER DEUTSCHER
 STUDENTENBUND (SDS)
 SOZIALISTISCHER
 HOCHSCHULBUND (SHB)
 SPANDAU
 SPARGEL
 SPÄTZLE
 SPD
 SPESSART
 DER SPIEGEL
 SPIEGEL-AFFÄRE
 SPIEGEL-DEUTSCH
 SPIEKEROOG
 SPORTFREUNDE SIEGEN
 SPORT CLUB VERL 1924 E.V
 SPREE
 SPREE-ATHEN
 SPREEWALD
 SPRINGER
 SPRINGER-KONZERN
 SANKT PAULI FC
 STAATLICHE
 KUNSTSAMMLUNGEN
 STAATLICHE MUSEEN
 PREUßISCHER KULTURBESITZ
 STAATSSSEKRETAR
 STABSAPOTHEKER
 STABSBOOTSMANN
 STABSFELDWEBEL
 STABSGEFREITER
 STABSGEFREITER
 STABSHAUPTMANN
 STABSKAPITÄNLEUTNANT
 STABSUNTEROFFIZIER
 STABSVETERINÄR
 STADE
 STÄDELSCHES KUNSTINSTITUT
 STADT AN DER ELBE
 STADT DER BARTENWETZER)

STADT DER BAUMBLUTE
 STADT DER BEGEGNUNG
 STADT DER BEINAMEN
 STADT DES BIERES
 STADT DER BLAUEN
 SCHWERTER
 STADT DER BLUMEN
 STADT DER CHEMIE
 STADT DER DREI FLÜSSE
 STADT DER LEDERWAREN
 STADT DER RADLER
 STADT DER RUHRFESTSPIELE
 STADT DER SCHLOSSER UND
 BESCHLAGE
 STADT DER SPRINGBRUNNEN
 STADT DER TUCHWEBER
 STADT DER VIER TORE
 STADT DER WINDMÜHLEN
 STADT DES BUCHES
 STADT DES LEINENS
 STADT DES PFERDES
 STADTBEDIENSTETER
 STADTBEZIRK
 STADTISCHE
 KUNSTSAMMLUNGEN,
 KUNST- UND
 AUSSTELLUNGSHALLE DER
 BUNDESREPUBLIK
 DEUTSCHLAND
 STADTKREIS
 STADTRAT
 STADTSTAAT
 STAHL EISENHUTTENSTADT
 STAHLHELM
 STAHLWERKE PEINE-
 SAIZGITTER AG
 STAMMTISCH
 STARNBERGER SEE
 STEGLITZ
 STEINERE HOCHZEIT
 STEINHÄGER
 STEINHÜDER MEER
 STENDAL
 DER STERN
 STERNSINGER
 STERZ
 STETTIN
 STETTINER HAFF
 (ODERHAFF)
 STIFTERVERBAND FÜR DIE
 DEUTSCHE WISSENSCHAFT
 STIFTSKIRCHE
 STIFTUNG DEUTSCHE
 SPORTHIIFE
 STIFTUNG LESEN
 STIFTUNG WARENTEST
 STOLLE
 STOLLEN
 STOLZER HEINRICH
 ST. PAULI
 STRALSUND

STRAMMER MAX
 STRANDKORB
 STRAßENKREUZER
 STRAUS
 STREITKRÄFTEBASIS
 STREUSELKUCHEN
 STRIEZEL
 STRUDEL
 STUBBENKAMMER
 STÜCK
 STUDENTENFUTTER
 STUDENTENPARLAMENT
 STUDENTISCHE
 VERBINDUNGEN, STU-
 DENTISCHE
 KORPORATIONEN
 STUDENTISCHE
 VEREINIGUNGEN
 STUDIENASSESSOR
 STUDIENPROFESSOR
 STUDIENRAT
 STUDIENREFERENDAR
 STUDIO BABELSBERG
 STULLE
 STURMGEGWEHR-44,
 STUTTGART
 STUTTGART VfB
 STUTTGARTER KICKERS E.V.
 SV
 STUTTGARTER NACHRICHTEN
 SÜDBADEN
 SÜDDEUTSCHE ZEITUNG
 SÜDDEUTSCHER VERLAG
 SÜDDEUTSCHER
 FUßBALLVERBAND
 SUDETENLAND
 SÜDWESTPRESSE
 SÜDWURTEMBERG-
 HOHENZOLLERN
 SUPERMARKT
 SÜTTERLINSCHRIFT
 SYLT
 SYSTEMS

T
 TAG DER ARBEIT
 TAG DER DEUTSCHEN
 EINHEIT
 TAG DER OFFENEN TÜR
 DER TAGESSPIEGEL
 DIE TAGESZEITUNG
 TÄGLICHE RUNDSCHAU
 TANTE-EMMA-LADEN
 TANTE MEYER
 DIE TAT
 TATAR
 TAUBER
 TAUNUS
 TECHNISCHE HOCHSCHULE
 TECHNISCHE UNIVERSITÄT
 TECHNISCHES HILFSWERK

TEE-ZÜGE
 TEEPOTT
 TEGEL
 TEGELER SEE
 TELEFUNKEN
 TELEFUNKEN GMBH
 TELEKOM
 TEMPELHOF
 TENGELMANN WARENHAN-
 DELSGESELLSCHAFT OHG
 TERTIA
 TEUTOBURGER WALD
 TH
 THOMANERCHOR
 THOMAS-MÜNZER-STADT
 THÜRINGEN
 THÜRINGER BECKEN
 THÜRINGER KLOBE
 THÜRINGER WALD
 THW
 THYSSEN-KONZERN
 TIERGARTEN
 TONNENFEST
 TONNENREITEN
 TOPOGRAFIETRUPPE
 TOR NACH USEDOM
 TOR ZUM NORDEN
 TOR ZUM NORDEN
 TOR ZUM SPREEWALD
 TOR ZUR SÄCHSISCHEN
 SCHWEIZ
 TOR ZUR SÄCHSISCHEN
 SCHWEIZ
 TOR ZUR WELT
 TORNADO
 TOTENSONNTAG(EWIGKEITSS
 ONTAG)
 TRABANT
 TRACHTENFEST
 TRAVE
 TRAVEMÜNDE
 TREFFPUNKT DER WELT
 TREPTOW
 TRICKTRACK
 TRIER
 TRIUMPH
 TRIUMPH MOTORRAD
 DEUTSCHLAND GMBH
 TRIUMPH-WERKE NÜRNBERG
 AG
 TRI-ZONIE
 TRÜMMERFRAU
 TU
 TÜBINGEN
 TUV

U
 UCKERMARK
 UFA
 UERDINGEN 05 KFC
 ULLSTEIN-KONZERN

ULM
 ULM 1846 SSV
 ULSTER
 UMGANGSSPRACHE
 UMMANZ
 UNION FC
 UNIONSPARTEIEN
 UNO
 UNSTRUT
 UNTER DEN LINDEN
 UNTERFRANKEN
 UNTERHACHING
 UNTEROFFIZIER
 UNTEROFFIZIER
 (FELDWEBELANWÄRTER)
 UNTEROFFIZIER AUF ZEIT
V
 VALENTINSTAG
 VATER UND SOHN
 VATERTAG
 VdL
 VDS
 VEBA
 VENEDIG DES NORDENS
 VENEDIG DES NORDENS
 VENEDIG DES NORDENS
 VERBAND DER LANDSMANNSCHAFTEN (VdL)
 VERBAND DER WEIBLICHEN ANGESTELLTEN
 VERBAND DEUTSCHER STUDENTEN-SCHAFTEN (VDS)
 VERDIENSTKREUZ AM BANDE
 VERDIENSTKREUZ AM BANDE FÜR ARBEITSJUBILARE
 VERDIENSTKREUZ ERSTER KLASSE
 VERDIENSTMEDAILLE DER BRD
 VERDIENSTMEDAILLE DES LANDES BADEN-WÜRTTEMBERG
 VERDIENSTORDEN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (BUNDESVERDIENSTKREUZ)
 VERDIENSTORDEN DES LANDES BERLIN
 VERDIENSTORDEN DES LANDES BRANDENBURG
 VERDIENSTORDEN DES LANDES HESSEN
 VERDIENSTORDEN DES LANDES MECKLENBURG-VORPOMMERN
 VERDIENSTORDEN DES LANDES NORDRHEIN-WESTFALEN
 VEREIN

VEREINIGTE ELEKTRIZITÄTS- UND BERGBAUWERKS AKTIENGESSELLSCHAFT (VEBA)
 VEREINIGTE FLUGTECHNISCHE WERKE GMBH (VFW)
 VEREINIGTE STAHLWERKE AG
 VEREINIGUNG DER VERFOLGTEN DES NAZIREGIMES (WN)
 VEREINTE NATIONEN
 VERGEBLICHES LIESCHEN
 VERLAG DÜMONT SCHAUBERG
 VERLAG FREIES GEISTESLEBEN
 VERLAGSGRUPPE DER FAZ
 VERLÄNGERTER
 VERMITTLUNGSAUSSCHUSS
 VERSANDHAUS
 VERSCHNITT
 VERTRAG ÜBER DIE BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND UND DEN DREI MACHTEN
 VERTRAG ÜBER DIE GRÜNDLAGEN DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER DDR UND DER BRD
 VERTRAG ÜBER DIE NORMALISIERUNG DER BEZIEHUNGEN ZWISCHEN DER USSR UND DER BRD
 VERTRAG ÜBER DIE WAHRUNGS-WIRTSCHAFTS- UND SOZIALUNION
 VERTRAG VON MAASTRICHT
 VIER
 VIER-FAMILIEN-DOPPELHAUS
 VERWALTUNGSAUSSCHUSS
 VERWALTUNGSBEZIRK
 VERWALTUNGSGERLCHT
 VESPER
 VFW
 VIKTORIA ASCHAFFENBURG
 VIZEADMIRAL
 VOGELSBERG
 VOGTLAND
 VOGTLÄNDER
 VOGTLÄNDER AG
 VOLKISCHER VOLKSBUHNE
 VOLKSHOCHSCHULE
 VOLKSKONGRESSBEWEGUNG
 VOLKSSCHULE
 VOLKSTRAUERTAG
 VOLKSWAGEN
 VOLKSWAGENWERK AG (VW)
 VORPOMMERN
 VORRUHESTAND
 VORWÄRTS
 VOX
 VW

W
 WACHTBATALION
 WACKER 07 GOTHA SV
 WAHN
 WALCHENSEE
 WALDBÜHNE
 WALDECK
 WALDHOF MANNHEIM 07 SV
 WALHALLA
 WALLFAHRTSKIRCHE
 WALLRAF-RICHARTZ-MUSEUM
 WALTER DE GRUYTER & CO
 WAMS
 WANDERER
 WANDERER-WERKE
 WANDERVOGEL
 WANNSEE
 WARMMIETE
 WARSCHAUER VERTRAG
 WARTBURG
 WARTBURG
 WARTBURGSTADT EISENACH
 WARTBURGTREFFEN
 WASSERBURG
 WASSERSCHUTZPOLIZEI
 WATTEN
 WATTENSCHIED 09 SG
 WATZMANN
 WBDJ
 WEDDING
 WEHRBEAUFTRAGTE
 WEHRDIENSTVERWEIGERER
 WEHRERGANZUNGEN ZUM GRUNDGESETZ
 WEIDMANNSDANK
 WEIDMANNSCHEIL
 WEIHNACHTEN
 WEIHNACHTSABEND HEILIGER ABEND
 WEIHNACHTSBAUM CHRISTBAUM
 WEIHNACHTSFEST
 WEIHNACHTSGANS
 WEIHNACHTSKARPFEN
 WEIHNACHTSKRIPPE
 WEIHNACHTSMANN
 WEIHNACHTSMARKT
 WEIHNACHTSSTOLLE
 WEIHNACHTSSTOLLEN
 WEIHNACHTSTISCH
 WEILHEIM AN DER TECK TSV
 WEIMAR
 WEINBRAND
 WEIßE
 WEIßE ELSTER
 WEIßE FLOTTE
 WEIßE HUNDE
 WEIßE MAUS
 WEIßE OSTERN
 WEIßE STADT AM MEER
 WEIßE WEIHNACHTEN
 WEIßENSEE
 WEIßER KREIS
 WEIßER SONNTAG
 WEIßWURST

WEIßÄCKER		WIRTSCHAFTS-,		
DIE WELT		WAHRUNGS-	UND	ქართული ჯერმანია
WELT AM SONNTAG		SOZIALUNION		
WELT DER ARBEIT		WIRTSCHAFTSWUNDER		„კერმანი“
WELTBUND	DER	WISCHE		„საბლიანი ღივი
DEMOKRATISCHEN		WOHNSILO		„ლიორეი სააკაძე“
JUGEND (WBDJ)		WOLFSBURG		„წავით უღმამუნებე “
WELTIN EINER NUR		WOLFSBURG VFL		„ცამარ I“
WELTFESTSPIELE	DER	WOLFSZAHNE		„ცამარ II“
JUGEND UND STU		WORMS		„ცამარ შუფე“
DENTEN (BERLIN 1951), III		WUPPER		„ლია ნავჭავაძე“
WELTFESTSPIELE	DER	WUPPERTAL		შარგველაშვილი ღივი
JUGEND UND		WUPPERTALER SV		შალვაკელიძე ყალვა
STUDENTEN (BERLIN		WUPPERTALER		II/198 ქვეითი ბატალ ნი
1973), X.		SCHWEBEBAHN		III/4 სამთო-მსროლელი ბატალიონი
WELTMEISTER		WURSTMARKT		„შტეფე ირეკლე II“
WELTSTADT		WÜRTEMBERG		ნადარიაა ჯ.
WENDEN		WÜRTEMBERG-BADEN		II/9 ქვეითი ბატალიონი
WERDENFELSER LAND		WÜRTEMBERG-		1-ლი სადამფრვო ბატალიონი
WERDER BREMEN SV		HOHENZOLLERN		822-ე ქვეითი ბატალიონი
WERNIGERODE		WÜRZBURG		824-ე ქვეითი ბატალიონი
WERRA				საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტი
WESER		Z		ქართული ზეგეონი
WESER AG		ZAPFENSTREICH		ქართული კომიტეტი (ჭეთრი ღიორეი)
WESERBERGLAND		ZDF		ქართული SS პოლკ
WESERGEBIRGE		ZEHLENDORF		ჭულია შიხელი
WESTATHEN		DIE ZEIL		„ყალვა შალვაკელ “
WESTBERLIN		ZEISS-WERKE		795-ე ქვეითი ბატალიონი
WESTDEUTSCHE		„DIE ZEIT“		796-ე ქვეითი ბატალიონი
ALLGEMEINE		ZEITOFFIZIER		797-ე ქვეითი ბატალიონი
WESTDEUTSCHE		ZEITSOLDAT		798-ე ქვეითი ბატალიონი
KURZFILMTAGE	IN	ZENTRALGESELLSCHAFT		799-ე ქვეითი ბატალიონი
OBERHAUSEN		VFW-FOCKER GMBH		„ყოთა სუსთაველი“
WESTDEUTSCHE ZEITUNG		ZEUGHAUS		ჭულენბურეი ჟრიდრის
WESTDEUTSCHER		ZINNERNE HOCHZEIT		ქმინდა ცამარ შუფის ორდენი
FUßBALLVERBAND		ZITTAU		სავჭავაძე ჯ. .
WESTDEUTSCHLAND		ZITTAU VFB		
WESTERWALD		ZITTAUER GEBIRGE		
WESTEUROPÄISCHE UNION		ZUCKERTÜTE		
WESTFALEN		ZUGSPITZE		
WESTFALENHALLE		ZÜNDAPP		
WESTFALISCHE PFORTE		ZWERG		
WESTPREÜREN		ZWEI		
WETTERAU		ZWEI-PLUS-VIER-VERTRAG		
WETTERSTEINGEBIRGE		ZWEITER BILDUNGSWEG		
WEU		ZWEITES DEYTSCHES		
WIEKHAUS		FERNSEHEN		
WIESBADEN		ZWEIFAMLLIENHAUS		
WILHELMSHAVEN		ZWICKAU		
WILHELMSTRAßE		ZWIEBELMARKT		
WILMERSDORF		ZWINGER		
WINDBEUTEL		ZWÖLF	NÄCHTE,	
		ZWÖLFTEN		

ხელუბ «ჰადერ
 ზევერკუზენის» ემბლემა
 ხელუბ «ჰადერ
 ზევერკუზენის»
 სპორტული ფორმა
 ხელუბ «ჰადერ ჟრდინგენის»
 ემბლემა
 ჰავარიის ღლებები
 ჰავარიის ჰაქსიმილიანეს
 სხვადასხვა ხარისხის
 ორდენები
 ჰავარიის წამსახურების
 სხვადასხვა ხარისხის
 ორდენები
 ჰთები ჰავარიის ჰყე
 «ძველი რატუმა»
 ხელუბ «ჰადერ ჰდუნენის»
 ემბლემა
 ხელუბ «ჰადერ ჰდუნენის»
 სპორტული ფორმა
 ჰადენ-ჰადურტემბერგის
 დრომა
 ჰად ჟოტლოდბას გერბი
 ჰად ჟომბურგის გერბი
 «ჰადიშე ანილინის»
 ემბლემა
 ჰარლ ჰედვეკერი (1801-
 1859)
 ჰალაქ ჰაუტგენის გერბი
 ჰორტი «ჰაუმკუზენი»
 ჰმინდა ჰართლომეს
 ტაძარი
 ჰავარიის წამსახურების
 ორდენი. ჰადთის
 ნაირსახეობა მან-
 დილოსნებისათვის
 ჰავარიის ჟრომა
 ჰავარიის გერბი

C

ჰალაქ ჰემნიცის ოპერის
 თეატრი
 ჰერმანიის ჰრისტიანული
 პროფკავშირის ემბლემა
 ხელუბ «ჰარლ გაბს ენა»-
 ს ემბლემა
 ჰერლინის კლინიკა Charite
 ჰერლინის კლინიკა
 CHARITE-ს ემბლემა
 ჰიმნეე
 ჰილი-ჰაუზი
 სასახლე ჰარლოტენბურგი
 ჰარლ ჰარსტენსი (1914-
 1992)
 «ჰრისტიან შირიგ»-ის
 ემბლემა
 ჰეკ-ჰოდნტ ჰარლი
 სასახლე გეცილიენჰოფი
 ჰოტოაპარატი «ჰონტაქს»-
 0

ჰრისტიან-წემოკრატული
 ჰავშირის ემბლემა
 «ჰომერცბანკ»-ის ემბლემა
 საბეჭდი მანქანა «ჰონტი-
 ნენტალ»-ი
 «ჰონგრეს-ცენტრუმ»-ის
 შენობა
 ჰოტბუსის სავაგრო
 მოედანი
 ჰრისტიან-სოციალური
 ჰავშირის ემბლემა

D

წახაუს საკონცენტრაციო
 ბანაკის ჰიშკარი
 სხვენში მოწყობილი ოთახი
 ჰალაქი წესაუ
 სასახლე შეტმოლდში
 შრატჰარი
 ჰურცჰარი
 ჰანგჰარი
 ჰნათმეცნიერების და ლიტე-
 რატურის გერმანული
 აკადემია
 «შოჩე ბანკ»-ის ემბლემა
 ჰერმანული ბიბლიოთეკის
 შენობა ჰრანკფურტში
 «ჰერმანული ბირჟის»
 ემბლემა
 ჰერმანული ბიბლიოთეკის
 შენობა ჰადგიცში
 «შოჩე ედელშტალვერკეს»
 ემბლემა
 ჰერმანული მეცნიერულ-
 კვლევითი საზოგადოების
 ემბლემა
 ჰთმარკიანი კუპდურა
 ჰაზთი «შოჩე ნაციონალ-
 ცაიტუნგი»
 ჰერლინის ჰერმანული
 ოპერის შენობა
 ჰურიზმის გერმანული ცენტ-
 რალური ბიუროს ემბლემა
 ჰერმანიის საფეხბურთო
 ჰავშირის ემბლემა
 ჰერმანული დავდტერფერი
 ჰერმანული ნავაზი
 ჰერმანული არქიტექტურის
 მუზეუმი
 ჰერმანული სამთო მუზეუმი
 ჰოხუმში
 ჰერმანული კუთხე
 ჰობლენცში
 ჰუნებისმეტყველების და
 ტექნიკის გამონენილი
 მიღწევების გერმანული
 მუზეუმი ჰდუნენში
 ჰერმანული ეროვნული
 თეატრი ჰამბურგში

ჰერმანული დრამატული
 თეატრის დარბაზი
 ჰაოსნობის გერმანული
 მუზეუმი ჰრემერჰაფენში
 ჰერმანული სახელმწიფო
 ოპერა ჰერლინში
 ჰერმანული თეატრი (ჰერ-
 ლინი)
 ჰაბა დირნდელი
 ჰერლინის საკათედრო
 ტაძარი
 ჰმ. შეტრეს და შავლეს
 ტაძარი ჰაუმბურგში
 ჰახენის საკათედრო
 ტაძრის ექსპონატები
 შუნი ქალაქ შასაუს მახ-
 ლობლად
 ცვითმფრინავი Do-27
 «შორნეე ჰმბს»-ს
 ემბლემა
 შორტმუნდის ერთერთი
 კუთხე
 შრახენფელსი ჰადნზე
 სამი ხელმწიფის
 დღესასწაული
 ჰლბის სანაპირო
 შრეზდენში
 «შრენზდენერ ჰანკ»-ის
 ემბლემა
 შრეზდენური საშობაო
 კეკსი
 ჰალაქი შუესბურგი
 შრუსელდორფის სანაპირო
 წახრადტერი
 ჟოტლიბ შადმლერი (1834-
 1900)
 «შადმლერ-ჰენც»-ის
 ემბლემა
 «შადმლერ-ჰოტორენ-
 ჟეზელმაფტ»-ის ემბლემა
 ჰალაქ შანციგის ხედი
 შანციგის გერბი
 შრახველგებრივი
 საცხოვრებელი სახლი
 შარმშტადში (არქი-
 ტექტორი ჰრიდენსრაფ
 ჟუნდერტვასერი)
 «შარმშტადტ 98»-ის
 ემბლემა
 შარსის სანაპირო
 შადსტერის ერთერთი
 კუთხე
 შარსის სანაპირო
 ჰერმანიის გლეხური
 დემოკრატული პარტიის
 ემბლემა
 ხელუბ «წენცლინგენი»-ის
 ემბლემა
 შიდი ჰურვის ჰარსკვლავი

ქერმანულ-ფრანგული ბრიგადის ბერეტის ემბლემა
 ქერმანულ-ნიდერლანდური კორპუსის ბერეტის ემბლემა
 ქერმანიის გლეხური დემოკრატიული პარტიის ემბლემა
 «ქერმანიის რკინის გზები»-ის ემბლემა
 «წოდჩე ბანკის» შენობა-ფრანკფურტში
 ქერმანიის ცენტრალური ემისიური ბანკის ემბლემა
 ქერმანული სტუდენტური კორპორაციის ემბლემა
 ქშპ-ის დროშა
 ქშპ-ის გერბი
 ღინოსტუდია ქოქი-ს ემბლემა
 ქერმანული დამაფინანსებელი საზოგადოების ემბლემა
 «ნეგუსა»-ს ემბლემა
 «ხაფუტქანზა»-ს ემბლემა
 საპაერო ძალების ემბლემა
 საპაერო ძალების თვითმფრინავების განმასხვავებელი ნიშანი
 საზღვაო ძალების ემბლემა
 საზღვაო ძალების დროშა
 «ქერმანული მთხელის» კარიკატურა
 ქერმანული პარტიის ემბლემა
 ქშპ-ს ემბლემა
 ქერმანიის საიმპერიო პარტიის დროშა
 ქერმანული ოპერა «ბეტერ დენ ზინდენი»
 «ქერმანული ტალღის» ემბლემა
 «წოდჩე დევენდინსტის» ემბლემა
 «წოდჩე ვერფტ»-ის ემბლემა
 ქერმანული პროფკავშირების გაერთიანების ემბლემა
 «წოდჩე ტაშენბუხ ფერლაგ»-ის ემბლემა
 სახმელეთო ჯარების ემბლემა
 ფირმა «ქეი»-ს ემბლემა
 მოკუმენტას ემბლემა
 ჰამომცემლობა «წიწრაღის» ემბლემა
 ქერმანიის სახელმწიფო რადიოსადგურის შენობა-ნაგებობა

ქერმანიის სამრეწველო ნორმის ემბლემა
 ზმ. ღილიანეს ტაძარი
 ზმ. ღილიანეს ტაძრის ორგანი
 ზახენის ზმინდა სამების ეკლესია
 შრეზდენის გერბი
 შაფაელ სანტი.სიქსტინის მადონა 1513-1514 წწ.
 ღონრად შუდენი (1829-1911 წწ.)
 ღლუბ «წრეზდენერ 98»-ს ემბლემა
 ღლუბ «შუდსბურგ 02 შსფ»-ს ემბლემა
 ღლბრეზტ შაფერის სახლ-მუზეუმი ღიურბერგში
 შაფსელდორფის გერბი
 ღლუბ «წინამო ღერლინიის» ემბლემა
 ღლუბ «წინამო შრეზდენის»- ემბლემა

E

«ედეკა»-ს ემბლემა
 შრეზდენული ადერშეკე ღლუბ «ღმსბუტელერის» ემბლემა
 ღლუბ «ღმტრანტ ღრაუნშვადიგის» ემბლემა
 ღზუნახის გერბი
 1914 წ. წიდი ჰერის ღარსკვლავი. ზმ ორდენით დაჯილდოვებულია ფელდმარშალი შაულ ფონ შინდენბურგი
 1939 წ. სკინის ჰერის ორდენის ბაფთი
 1939 წლის საპატოო მისამარებელი 1914 წ. სკინის ჰერის ორდენისათვის
 1-ლი კლასის სკინის ჰერის ორდენი
 ში-2 კლასის სკინის ჰერის ორდენი
 ღრფურტის საკათედრო ტაძარი
 ზაფდვიგ ღრზარდი(1897-1977 წწ.)
 «ღრნსტ შადნკელ ფლდუგ-ცოდგაუს» ემბლემა
 ღშენჰადმის კომპი
 ფრანკფურტში
 ღალაქ ღუნის გერბი
 ღვროპული ღავშირის დროშა

ღვროპული ცენტრალური ბანკის შენობა
 ფრანკფურტში
 ღფელი
 ღქარი მატარებელი
 ღლუბ «ღმტრანტ ფრანკფურტის» ემბლემა
 ღრთბინიანი სახლი
 ღლუბ «ღმტრანტ ღრირის» ემბლემა
 სასტუმრო ღაფერჰოფი ღზუნახში
 1914 წლის სკინის ჰერის ორდენის ნიშნები
 ღზუნახის გაზაფხულის დღესასწაული. Frau Sonne
 სკინის ჰერის ორდენის ნიშნები
 1813 წ. სკინის ჰერის ორდენის ნიშნები
 1870 წ. სკინის ჰერის ორდენის ნიშნები
 შდინარე ღლბა შრეზდენში
 ღლბა-შაფელ-არხი ქ. ღარგთან
 შარტინ ზუთერის ძეგლი ღღსლენენში
 ღლზახის მთავარი ქალაქის სტრასბურგის ერთ-ერთი კუთხე
 ღლსტერ-ღეიბრგე
 ღლბის ღავშიანი მთები
 წამამი ადმტოკმისენი
 წერთმების საბჭო
 ღლისეს ზელშეკრულებას ხელს აწერენ ღონრად ღდენაუერი და შარლ დე ღოლი
 შდინარე ღმსი ქალაქ ღად ღმსთან
 ღლიზბეტ-გალერის ერთ-ერთი ფრესკა
 ღმსლანი
 ღლუბ «ღნერგი ღოტბუსის» ემბლემა
 შადნიანი მთები
 ფირმა «ღრნსტ ზაღტცის» ემბლემა
 შირველი ზიარება
 ბღლენშვიგელის მადრევანი
 ღვროს ემბლემა
 ღვროკორპუსის ბერეტის ემბლემა
 ღვროპარლამენტის შენობა
 სტრასბურგში
 ღვროპის საბჭოს შენობა
 სტრასბურგში

ამაღლები ვეროპული სა-
სამართლოს შენობა
ხაუქსებურგში

F

ფახვერკის სახლები
ქერძაძის დროის ფერები
ფონცერნ «მარბვერკე
ჰოდსტ ლუ»
საკარნავალო მსვლელობა
ფილმში
სატვირთო მანქანები
«ფაუნი»
ფუნძული ფემარნი
ჰიდი ფემარნ-ჰელტის
სრუტეზე
ფესტივალების სასახლე
ჰადროატში
ჰარიენბერგის ციხესიმაგრე
ჰადრცებურგში
ჰეტრობილის ძეგლი
ფილმში
ფისტელბერგი ზამთარში
სათხილამურო ტრასები
ფისტელგებირგში
ჰამბურგის ერთერთი არხი
ციხითფრინავი Focke-Wulf
190D 9
ჰურნალი «ფოკუსი»
ფუნძული ფილმი
ფოლკვანგ-ჰუნუმი
ჰეტრომანქანა ფორდ
ჰუსტანგი
ფრანკფურტის
ცათამბჯნები
ჰაზეთი «ფრანკფურტერ
ალგემანენ»
ფრანკფურტის ჯვარი
ჰაზეთი «ფრანკფურტერ
რუნდშაუ»
ფრანკეთის ღლები
ჰდინარე ფრენკიშე ხაალე
ქალაქ ჰად ფისინგენთან
ჰდუნენის წითისმშობლის
ტაძარი
ჰალაქი ფრადბურგი
ჰალაქი ჰრემენის ხედი
ჰალაქი ჰამბურგის ხედი
ჰერლინის თეატრი «ფრადე
ფოლკსბდუნე»
«ხლაპრების შადრენი»
ჰერლინში
ჰერლის ფრიდრიხშტადტ-
პალასტი
საპარიკმახერო
ხელოვნების მუზეუმის
ერთერთი ექსპონატი
ფრიდ ჰისენის ფონდის
ემბლემა

სახლი *ფულდამი*,
რომელშიც დაიბადა
ჰარლ ფერდინანდ ჰრა-
უნი
ფრუენი
ჰალბი კურდელეი
საპარამუტო ნაწილების ბე-
რეტის ემბლემა
ფერნიხის განმასხვავებელი
ნიშნები
ფერნიხის განმასხვავებელი
ნიშნები
ფანენ-ფუნკერის
განმასხვავებელი ნიშნები
ოკერატიული ინფორმაციის
კავშირგაბმულობის ნაწი-
ლების ბერეტის ემბლემა
ჰერლინის სატელევიზიო
ანძა
ჰორეული დაზვერვის
ქვედანაყოფების ბერეტის
ემბლემა
ფირმა «ფეგას» ემბლემა
სამხედრო პოლიციის
ქვედანაყოფების ბერეტის
ემბლემა
ფელდგებელის განმასხვა-
ვებელი ნიშნები
ჰავშირგაბმულობის
ნაწილების ბერეტის
ემბლემა
ფლოტილის ადმირალის
ალამი
ჰონცერნ «ფოკე-ჰულდ»-
ის ემბლემა
ფლოტილის ადმირალის
განმასხვავებელი ნიშნები
ჰლუბ «ფორტუნა ჰილენ»-
ის ემბლემა
ჰომპანი «ფორდ-ვერკე
ლუ»-ს ემბლემა
ჰლუბ «ფორტუნა შდუსელ-
დორფ»-ის ემბლემა
ფრანკეთის გერბი
ფმ. შავლეს ეკლესია
ჰადრის ფრანკფურტში
«ფრანკფურტერ ალგემანენ
ზონტაგსცაგტუნგ»-ი
ფრანკეთის ჰყე
ფრანკფურტის წიგნის ბაზ-
რობის ემბლემა
ფრანკონული ღვინოები
ჰამოხსმულია ძირითადად
ასეთ ბრტყელ ბოთლებში
ფრანკფურტული სოლისი
ფრანკფურტული
სასმელით — ვაშლის
ღვინით
ჰადრის ფრანკფურტის
გერბი

2-ე რანგის კაპიტანის
განმასხვავებელი ნიშნები
ჩომას ჰდუნცერის ძეგლი
ჰდულჰაუნენში
ფრანკეთის ჰყეფარია
ჰერლინის თავისუფალი
უნივერსიტეტის ემბლემა
ჰლუბ «ფრადბურგ»-ის
ემბლემა
ჩავისუფალი
დემოკრატიული პარტიის
ემბლემა
ჰაკვარის გერბი
ფულდის ძეგლი რატუმა
ჰუარადრის საფეხბურთო
ჰავშირის ემბლემა
სამხრეთ-შასავლეთის სა-
ფეხბურთო ჰავშირის
ემბლემა
ჰავშირადრის საფეხბურთო
ჰავშირის ემბლემა
ჰალაქი ფულდის გერბი

G

ჰადრევიანი ბრინჯაოს
ქნდაკებით Ganseliesel
ჰალის გნომი
ჰერლინის
ჰედენტენსკირხე
ჰფრედტორის (უნტერ-
ოფიცრობის კანდიდატის)
განმასხვავებელი ნიშნები
ჰანს შიტრის ჰენშერი
(დაბ. 1927 წ.)
ჰერმანიის ეროვნული
მუზეუმი ჰდუნენბერგში
ჰაზრობა «ჰუჰლ»-ს
ემბლემა
ჰოეთეს სახლ-მუზეუმი
ჰადრის ფრანკფურტში
ჰოეთეს და ჰილერის
ძეგლი ჰადმარში
«ჰერლინის ოქროს დათვი»
ჰოთას გერბი
სამარკგრაფო შოზენ-
შასავლეთი შრუხის
გერბი
«შიდი ჯვარი შამსახურები-
სათვის ვარსკვლავით და
სამხარიდლო ბაფთზე»
ჰკინის ჯვრის
შიდი ჯვარი
«ჰუნგანების» ემბლემა
ჰუნგანე პუნქტი
ფირმა «ჰუტეჰოფუნგსჰდუ-
ტეს» ემბლემა
ჰბეკდავის პროფესიაში
გაზიარების წერემონია
ფირმა «ჰ. ჰაუკნესტ
ჰუმს»-ს ემბლემა

ჩეხის პური
 ძაღუნენის კულტურული ცენტრი
 «ქასტადგი»
 როტინგენის უნივერსიტეტის ახალ-კურსდამთავრებული და Gansliesel-ი
 სატკობი
 ფირმა «ჩემი ნუნგანები»
 «ქმს»-ს ემბლემა
 როტინგენის (ფელდფელდობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები
 როტინგენის (მატობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები
 ძემორიალური კომპლექსი «ჩიტელბაუ-წორა»
 როტინგენის (ოფიცრობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები
 ეესტი
 როტინგენის (ოფიცრობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები
 კერლინის მოედანი
 უენდარმენმარკტი
 ეენერლის განმასხვავებელი ნიშნები
 როტინგენის განმასხვავებელი ნიშნები
 სახმელეთო ჯარების გენერლის საკილოე
 წრეზდენის «ჩველი და ახალი ოსტატების» გაღერვა
 როტინგენის (ბოცმანობის კანდიდატის) განმასხვავებელი ნიშნები
 «აზეთი «ქენერალ-ანცადგერი»
 კუნდესვერის ფარმაცევტული სამსახურის ემბლემა
 ეენერლ-ლეიტენანტის განმასხვავებელი ნიშნები
 ეენერლ-მადორის განმასხვავებელი ნიშნები
 ჟოჰანეს ჟილინგის ქანდაკება «ქერმანია»
 ხლუბ «ქერმანია»
 შატინგენი»-ს ემბლემა
 წრეზდენის ეორგენტორი
 ჟალაქ ქერას გერბი
 სრულიად გერმანული პარტიის
 საარჩევნო პლაკატი

ქევანდჰაუსის მაჟურებელთა დარბაზი
 ძაღუნენის ლტიკური ქანდაკების მუზეუმი
 სამკუთხა გიბელი
 ენომი
 ეოეთეს ეროვნული მუზეუმი
 ეოეთეს ლტიკუტის ემბლემა
 როტინგენის გერბი
 როტინგენის უნივერსიტეტი
 (ქეოლორ შტორმის ბეუსტი ქალაქ მუზეუმი
 კერლინის ოქროს საფოსტო მოედანი
 ედოროციმი
 ერადფვალდის გერბი
 ეოეთეს და ჟილერის მაგ-ზოლეუმი
 ეადმარში
 ჟალაქ ერადფვალდის ერთერთი მოედანი
 სასახლე
 ერიდენშტადნი
 ეოთაში
 ება ეროსერ
 ედღონერ-ხეე
 ორდენი «წიდი ჯვარი»
 ება ეროსერ
 ევილოზხეე
 ორდენი «წიდი ჯვარი»
 ეამსახურებისათვის»
 ორდენი «წამსახურებისათვის»
 ექჟი წინამე»: წიდი ჯვარი და ორდენის გარსკვლავი
 ება ეროსერ
 ძაღუნელხეე
 ფირმა «ხველეს»
 ემბლემა
 «ქრუნდიგ-ქერკეს»
 ემბლემა
 ეუგელჰუჰეი
 ხდოლნის ედურცენიხი
 ეამომცემლობა «ქრდუნერ უნდ ნარ»-ის ემბლემა
 წრეზდენის «ქრდუნეს ევეგოლბეს»
 მუზეუმის ერთერთი ოთახი
 კერლინის სოფლისსამეურნეო გავიფენის ემბლემა
 ეუტენბერგის მუზეუმი
 შადნციმი

H

სასახლე
 შაარდტში
 ჰეტომანქანა
 «ქაფლინგერი»
 შაგენბეკის ზოოპარკის მთავარი შესასთველი
 შაიგტაბუ

შალიგენი
 შამბურგი
 შამბურგის საოპერო თეატრი
 შამბურგელი დურგლის ტანისამოსი
 შამბურგის საოპერო თეატრის დარბაზი
 ზოგიერთი სავაგრო ქსელის ემბლემა
 შანოვერის მთავარი სადგური
 შანოვერული ცხენი
 ეაზეთი «ქსანოვერმე ჰლეგმაინე»
 ხლუბ «ქსანოვერმერ 1896»-ს ემბლემა
 ჰეტომანქანა «ქსანომაგი» (1953 წ.)
 ცხითმფრინავი «ქსანზა»
 შამბურგის «ქსანზა-თეატრი»
 შანზის კვარტალი
 კერლინში
 ტიხარდ ჰაგენერის სახლი
 ეადროდტში
 შეგელის სახლ-მუზეუმი
 შტეტგარტში
 შარცი
 ჟალაქი
 შადვლებერგი
 შადვლებერგის ციხესიმაგვე
 ზიუნებურგული ცხვარი
 ჟალაქი
 ზადბორნი
 სასტუმრო
 შადლიგენდამში
 ძღვიე
 შაიგქვე
 შირველი ტურბორეაქტიული თვითმფრინავი
 მსოფლიოში HE-178
 ხუნბული
 შელეგოლანდი
 სასახლე
 შერენკიმიხეე
 «ქერტა
 კერლინ»-ის სპორბული ფორმა
 შესენის მთის მხარე
 ხუნბული
 შიდენხეე
 ჩმ. ტიხილის ეკლესია
 შილდესჰადში
 სტალინ-შიტლერის შაქტისადმი მიძღვნილი კარიკატურა ინგლისურ გაზეთში
 ძაღუნენის შოფბროდჰაუსი
 შოენჰაიმის უნივერსიტეტი
 შოჰენლოვის ვაკე
 შოენშვანგაუს სასახლე
 შოჰენფოლენენების ხიდი
 ხდოლნში
 შოერ
 ძადსენერი
 ხდოლნის შოე
 შტრასე

სოლმზადის მკვდარი
 ზღუდის სოლმზადის
 ზღუდის მკვდარი «ქორე 853»
 (1937 წ.)
 შთის მასივი სუნსრდუკი
 ჩაცისტური კაუჭიანი ჯვარი
 სალეს გერბი
 ღლუბ «სალეს» ემბლემა
 სამბურგის დრომა
 სამბურგის გერბი
 სამბურგის უნივერსიტეტის
 ემბლემა
 ორომცემლის ფიგურა
 ღრანგურტის
 ბაზრობაზე
 სამპელმანი
 სამელელი ვირთხების
 დამკერი
 ღლუბ «სამბურგის»
 ემბლემა
 სანოვერის გერბი
 სანოვერის ბაზრობის
 ემბლემა
 სანსურსტი (მე-18 ს.
 სურათი)
 ღლუბ «სანზა სოლტოკის»
 ემბლემა
 შთავარი ბოცმანის
 განმასხვავებელი ნიშნები
 შთავარი ფელდებელის
 განმასხვავებელი ნიშნები
 სადელბერგის გერბი
 საჯარისო ავიაციის
 ნაწილების ბერტის
 ემბლემა
 შთავარი ფერეტორის
 განმასხვავებელი ნიშნები
 საპაერო თავდაცვის
 ნაწილების ბერტის
 ემბლემა
 შთავარი ფერეტორის გან-
 მასხვავებელი ნიშნები
 ღაპიტანის
 განმასხვავებელი ნიშნები
 სეფეკრანცი
 სეფეკოპფი
 სადებრონის გერბი
 სუსტაგ საანემანი (1899-
 1976)
 საანცელმანხენი
 სრნსტ საანცელი (1888-
 1958).
 სერდერის ინსტიტუტის
 ემბლემა
 საანროს სერტცის
 ინსტიტუტი ღერლინში
 ღრმინისის ძეგლი
 სერცოგ ღნტონ ოლონისის
 სახელობის მუზეუმი
 სრაუნშვადეში

ღლუბ «სერტა ღერლინის»
 ემბლემა
 სესენის მხარე
 სომა სერცოგი (დაბ.
 1934)
 «სერტი ვარენ-უნდ
 კაუფჰაუზ»-ის ემბლემა
 სურათი ღრისტეს ვულის
 გამოსახულებით
 (ხელოლო სოღის (1884-
 1963)
 სესენის დრომა
 სესენის გერბი
 ღლუბ «სოფენჰამის»
 ემბლემა
 ს. სტალინი ულოცავს ს.
 სიბენტროპს
 ხელშეკრულების ხელმო-
 წერას (1939 წ. 23
 აგვისტო)
 ღლუბ «სოფენჰამის»
 ემბლემა
 სოულ ფონ სინდენბურგი
 (1847-1934)
 ღუგუსტ ღორხი (1868-
 1951)
 «ღორხ-ვერკე ღუ»-ს
 ემბლემა
 (ხეის ქუდი ჰომბურგი
 ღლუბ «სომბურგის»
 ემბლემა
 მუნთუმა ნალარა
 სრის სონეკერი (1912-95)
 ღონცერნ
 «სოვალდტსვერკე-წორი
 ვერტის» ემბლემა
 ღლუბ «სუნუმერი სმ»-ის
 ემბლემა
 ღერლინის სუმბოლდტის
 უნივერსიტეტი
 ღერლინის სუმბოლდტის
 უნივერსიტეტის ემბლემა
 «საპაერო ხიდის» ძეგლი
 ღერლინში
 სენრის სოფმან ფონ
 ღალერსლებენი (1798-
 1874)

I
 სამოფენა «სოქსო»-ს ემბ-
 ღემა
 სამრეწველო-სავაჭრო
 პალატის ემბლემა
 ხასტროპ-საუსელის
 ცენტრალური ნაწილი
 «სნფო 3 ფერლაგის»
 ემბლემა
 სარემონტო
 ქვედანაყოფების ბერტის
 ემბლემა

ღეტკოვენის
 საერთაშორისო ფეს-
 ტივალის ემბლემა
 სანტეების საერთაშორისო
 მუზეუმი ღანენში
 ღრანგურტის
 საერთაშორისო საავ-
 ტომბლო გამოფენის
 ემბლემა
 «ღერლინალეს» ემბლემა
 ღელოსობის
 საერთაშორისო ბაზრობის
 ემბლემა
 სნტერ ჩიციონესის ემბლემა
 ღონცერნ «სო ღარბენინ-
 დუსტრის» ემბლემა
 შდინარე სომი ქალაქ
 სომენაუს მახლობლად
 საერთაშორისო
 ურთიერთობების ინსტი-
 ტუტის ემბლემა
 სამოფენა სნ(სო)ს(ს)ს-ს
 ემბლემა
 შატარებელი «სნტერ სიტი
 სქსპრესი»
 ღრანგურტის წიგნის საერ-
 თაშორისო ბაზრობის
 ემბლემა
 სადიოსაქონლის საერთა-
 შორისო გამოფენის
 ემბლემა
 ღვიაციური და კოსმოსური
 ტექნიკის საერთაშორისო
 გამოფენის ემბლემა
 სოთამაშობის
 საერთაშორისო ბაზრობის
 ემბლემა
 «სნსოქსდღ»-ის ემბლემა
 სარეგიონალთაშორისო
 შატარებელი
 «სნტერმტოფის» ემბლემა
 შდინარე სზარი შდუნხენის
 სოპარკის მიდამოებში
 ღლუბ «სტეკსოერის»
 ემბლემა

J
 ღირმა «სიშონის»
 ემბლემა
 ღირმა «სიშონის»
 სავაჭრო მარკა
 წანვერვის ქვედანაყოფების
 ბერტის ემბლემა
 სუნდესვერის თვითმავალი
 ტანსაწინააღმდეგო
 სარაგეტო დანადგარი
 «წაგუარი»
 სწრაფმავალი სატორპედო
 კატარლა«წაგუარი»

ხლუბ «ნან
 სუვენსტურის» ემბლემა
 სამხრეთ-გერმანული
 ქურტუკი
 ჩალაქ ნენას გერბი
 საშობაო ბაზრობა ნენაში
 აოდღერის მომღერალთა
 ჯგუფი
 ძალტუიური ორდენის
 ემბლემა
 სუვენდმტილში
 შესრულებული პლაკატი
 სუკას ღრანახი.
 «ჟამახალგაზრ-
 დავებელი ჭა». 1546 წ.
 «ჩალქულთა ხიდი»
 ყერლინი
 ყომბდამშენი JU-88
 სუტლანდიური ცხენის ჯიში

K

ღადეტის განმასხვავებელი
 ნიშანი
 ღომპანია «ღადზერს კაფე-
 გემუფტ»-ის ემბლემა
 საიმპერატორო შადრევანი
 ღადზერსლაუტერნიში
 ხლუბ
 «ღადზერსლაუტერნის»
 ემბლემა
 ღორტი კალტერ შუნდი
 ღალვარინგევი
 ღარლსხორსტის სადგური
 ღარლსრუეს გერბი
 ხლუბ «ღარლსრუერის»
 ემბლემა
 ღონცერნ «ღარშტადტიის»
 ემბლემა
 ღონცერნ «ღაუფჰოფის»
 ემბლემა
 ღურტ ჟეორგ ღიზინგერი
 (1904-88)
 ხლუბ «ღილია ღილის» ემბ-
 ლემა
 ღიპველი
 ღლინგენტალის გერბი
 ღომპანია «ღლიოკნერ-სუმ-
 ბოლდტ-წოდტ»-ის
 ემბლემა
 ღონცერნ «ღლიოკნერ
 ჟერკეს» ემბლემა
 ღირმა «ღლიდაკის» ემბლემა
 ღოგე
 ჟელმუჟ ღოლი (დაბ. 1930)
 ხლუბ «ღლიონის» ემბლემა
 ღლიონის ტაძარი
 სპეციალური ძალების
 ხელმძღვანელობის
 ბერეტის ემბლემა
 ღლიონგსბერგის გერბები

ღლიონგსბერგი (1905 წ.)
 ღლიონგზე
 ყტუტგარტის
 ღლიონგმტრასე
 ღლიონტრ-ადმირალის ალაში
 «ღლიონგელი ღაპიტანი»
 (ღივითმავალი ჰაუბიცა, გა-
 მომვებული კონცერნი
 «ღრაუს-შაფაღს» მიერ
 ხრუპის კონცერნის
 ემბლემა
 ყვარცვალღური საათი თუ-
 თიყუთით
 შღუნხენის ყავახანა
 ღლტმეგაბინგის დარბაზი
 ღლიოკსვაგენის «ხოლო»
 ღალვარინგებერგი
 ღამერული თეატრის
 მაყურებელთა დარბაზი
 შღუნხენის ღამერული
 თეატრი
 ღაპიტან-ღეღტენანტის
 განმასხვავებელი ნიშნები
 ღასპერლე
 ღასელის ცენტრალური
 ნაწილი
 ღეგელბანი
 ღედინგენი
 ღესტენერის მუზეუმი
 ჩალაქ ღილის გერბი
 ჩალაქ ღილის მთავარი
 სადგური
 ღილის ყურე
 2099 წლის შეჯიბრება
 აფროსნობაში
 ღილის უბეში
 ღლაპერმტორხი
 ჩალაქ ღილის გერბი
 ღბა შცირე ჟანზე
 ჩალაქი ღამბერგი
 ღლიონის გერბი
 ღნაკვურსტი
 ჟაზეთი «ღლიონერ
 შტადტანცადგერი»
 ღლიონიალური საქონლის
 მალაზია
 ჟამბურგში
 ყერლინის «ღლიმიე
 ოპერის» სცენა
 წეუსელდორფის
 ღლიონგსალეე
 შია ღლიონგმტული
 ჟადღელებერგთან
 ღლიონგმტულის ციცაბო
 შღეგენზე
 ჩალაქი ღონსტანცი
 ღლიონგმტაინის
 ციხესიმაგრე
 ღლიონტრ-ადმირალის გან-
 მასხვავებელი ნიშნები

ღლიონგის რატუმა
 შოლოციელეტი
 ღრაღღერი
 ღლიონგსორი
 ჩარისტეს ჰერის გზის
 გაჩერებები
 ღლიონერ ღრუბი, 1907-67
 წწ.
 ღრეგზერი
 ში-3 რანგის კაპიტანის
 განმასხვავებელი ნიშნები
 ღლიონგებერგი
 ყერლინის
 ღულტურფორუმი
 ჟუდსხდელი ქარხნის
 კულტურის ცენტრი
 ყერლინში
 ჟამბურგის ღუნსტჰალე
 ღურფდურსტენდამი
 ძეგლი ღრიდრის
 ყარბაროსას სიმბოლურ
 საფლაგზე

L

შღინარე ჟანი
 ჟიმბურგთან
 ჟანდესკრონე
 ჟენდღერის მოცეკვავეები
 ღუნძული ჟანგეოგი
 ჟატენგებირგე
 სააგარაკე დასახლება
 ჟაუბენგანგტჰაუსი
 სავაჰრო მოედანი ჟაუშამი
 ჟაუნიტცის მთები
 ჟაზეთი «ჟაუნიტცერ
 სუნშაუ»
 ორიგინალური ბავარიული
 ლებერკვე
 ჟებუში
 შღინარე ჟეხი ქალაქ ღე-
 სენში
 შღინარე ჟანგე
 ჟანოვერში
 ჟერმანიის ომღღესი
 ადმინისტრაციული
 სასამართლოს შენობა
 ჟადეციგში
 ჟრასის მუზეუმი
 ძირითადი საბრძოლო
 ტანკი «ჟეოპარდ 1»
 ძირითადი საბრძოლო
 ტანკი «ჟეოპარდ 2»
 ჩალაქი ჟევერკუნენი
 ჩალაქი ჟინდაუ
 ჟინდენალეე ჟანოვერში
 სასახლე და პარკი ჟინ-
 დერჰოფი
 შღინარე ჟიპე
 ჟორფელაის კლდე ქადნზე
 ჟღონსტიცი

ნოტარინგის დროშა
 ნდუბუკის ყურე
 საარბრეჯენის ზედვიგს-კირხე
 ქვეყნის სამხედრო-საჰაერო ძალების ემბლემა
 ნდუნებურგის სიცილიელი
 ნდუნების სადუბილეო ტალერი (1933 წ.)
 ნანდსუტური ქორწილი
 ყუნდესტაგის შენობა ყონში
 ყამომცემლობა «ნანგენ-შიდტის» ემბლემა
 ნედერპოზე
 ძინიატურული ფოტოპარატი «ნედკა» (1954 წ.)
 ხლუბ «ნანდფედლეს» ემბლემა
 ნადპიგის გერბი
 ნადპიგის ბაზრობის ემბლემა
 ნადტენანტის განმასხვავებელი ნიშნები
 ნედტანანტის განმასხვავებელი ნიშნები
 ნადპიგის უნივერსიტეტის ემბლემა
 ნედერკუნენის გერბი
 ხლუბ «ნადპიგ ფუჟა»-ს ემბლემა
 ნადპიგის წიგნის ბაზრობის ემბლემა
 ნუნახი ჟორმის ნკთისმობლის ეკლესიის გარშემო
 ხლუბ «ნოკომორივ ნადპიგის» ემბლემა
 ნიპე-ნეტმოდის ისტორიული გერბი
 ნეიმების ტუმბა
 ნორელაის ძეგლი ძანის სანაპიროზე
 ნადნის ნდუბუკე (1959-1969)
 ნდუვიგსბურგის ფაიფურის მანუფაქტურის ემბლემა
 ნდუბუკის გერბი
 ნდუვიგსპაფენის გერბი
 ყერლინის ბლოკადის ამსახველი კარიკატურა
 სურსათით დატვირთული თვითმფრინავი ჯდება წასავლეთ ყერლინში
 «ნაჰაერო ხიდის» ძეგლი
 წასავლეთ ყერლინში
 ხლუბ «ნდუბუკის» ემბლემა

ჩალაქის ჰიმნარი სოლსტენტორი
 ძარტინ ზუთერის ნათარგმნი ყიბლია (1555 წ. გამოცემა)
 ზუთეროვი

M
 მდუნენის მაქსიმილიანუმი
 მკტომობილი ჰადახი
 მკვლენბურგი-ნინა სომერანის დროშა
 მკვლენბურგი-ნინა სომერანის გერბი
 მკვლენბურგი-ნინა სომერანია
 მკვლენბურგის გერბი (1952 წ-დე)
 მაგენის ციხესიმაგრე
 მაგენის ფაიფურის სავაგრო მარკა
 მაქს სლანკის სახელობის საზოგადოების ემბლემა
 მაემლის გერბი
 მაილი მესერშიტი (1898-1978 წწ.)
 ნადპიგის ბაზრობების ცენტრი
 ყამანადგურებელი ME-109
 ყერლინის ტეტროპოლთეატრი
 ყდოტინგენის უნივერსიტეტის სტუდენტი-კორპორანტების დუელი დაშნებზე. 1888 წ.
 ყამანადგურებელი X-31A (1990 წ.)
 ხლუბ «მაგენის» ემბლემა
 ხონცერნ «მესერდეს-ყენციის» ემბლემა
 ხონცერნ «მესერშიტ-ჟოდოკოვ-ჟლომის» ემბლემა
 ხორსაჟი
 ნდუვიგ ძისი ვან დერ შოვ (1886-1969 წწ.)
 «შიფას» ემბლემა
 «შიტროპას» ემბლემა
 სამხედრო კონტრაზვერვის სამსახურის ემბლემა
 ყერლინის რაიონი შიტე
 ყერლინის რაიონი
 შოაბიტი
 შორენკოპფი
 შუაგერმანიის ველოსიპედის ქარხნის ემბლემა
 შუა შრანკეთის გერბი

სამხედრო მუსიკალური სამსახურის ბერეტის ემბლემა
 შორენგელადახის საკათედრო ტაძარი
 შუაგერმანიის არხი
 «სანოვერში»
 შორენგუტი
 შიტენგელდი
 შორტაბური
 შდუგელზე
 შდულჰადმის ძველი ფოსტის მუზეუმი
 შდუნენის გერბი
 შორიტცბურგი
 ძველი და ახალი შდუგელტურში
 შდუელე
 ნუნახები შორელის ნაპირებზე
 ჩალაქი შდუნენი
 ხლუბ «შდუნენ 1860»-ის ემბლემა
 ციომას შდუნენის ძეგლი
 შდულჰაუნენში
 ხლუბ «შდუნენ 1860»-ის სპორტული ფორმა
 ხლუბ «შდუნენ 1880»-ის ემბლემა
 შდინარე შუდელე
 შორცარტეკოპფი
 შდუნსტერის ნიდი სასახლე
 ნდუნანული ისტორიის მუზეუმი
 მდოლსავლეთგერმანული გალერეა
 ძველსბურგში
 შუზენუმების კუნძული
 ყერლინში
 რეკნიკის და შრომის მუზეუმი
 შანჰადში
 რბა შდურიტი
 ნუნენის მუზეუმი «ფოლკსვაგენი»
 რეკნიკის და ტრანსპორტი მუზეუმი
 ყერლინში
 შუსიკალური საკრავების ერთერთი საწარმო

N
 შდინარე ნააბი
 ხალმდუნცთან
 ნაციონალ-დემოკრატიული პარტიის ემბლემა
 ნდუნანის ბუნების ახალგაზრდა მეგობრების ემბლემა
 ნუნალი «ნეკერმანი»
 ნოდრანდენბურგის გერბი
 ჩალაქ ნოდის გერბი
 ჩვემო ნაუზიტცის გერბი

P

სადერბორნის რატუმა
 სალუკას სკოლა
 შრეზდენში
 უკლესია ჟერლინის რაიონ
 სანკოვში
 სარლამენტის კავშირი
 სხდომა ღონრად
 ღდენაუერის თავმჯდო-
 მარეობით
 ჟალაქი სასაუ
 ჟერმანტის
 მალაჩინოსნები **DFG-2**
 რაკეტის გამოცდაზე.
 1943 წ. 26 მაისი
 (ცენტრში — ადმირალი
 შლონიტცი; მარჯვნივ —
 რაკეტების კონსტრუქტო-
 რი ჟერნერ ფონ ჟრაუნი)
 ჟუნძულ სელვორმის
 ლანდშაფტი
 ჟერგამის მუზეუმი
 შფალცი ჟაუბასთან
 ჟადნზე
 შფალცის მთიანი მხარე
 შფალცის ჟყე
 50 პფენიგი. 1920 წ.
 შილნიტცის სასახლე
 ჟუნძულ შიოლის მუქურა
 ჟვტომანქანა **PORSCHE**
 911 **TURBO**
 ჟირის შორტა ჟიგრა
 შადენის ფაიფურის მანუ-
 ფაქტურა
 სასახლე სან-სუსი
 ჟენობა, რომელშიც
 მდებარეობდა გესტაპო
 ჟვეითი საბრძოლო მანქანა
 «**შუმა**»
 სატანკო ნაწილების
 ბერეტის ემბლემა
 შოტომსროლელთა
 ნაწილების ბერეტის
 ემბლემა
 ჟლუბ «**სადერბორნის**» ემბ-
 ლემა
 სატანკო დაზვერვის
 ნაწილების ბერეტის
 ემბლემა
 შემოკრავილი
 სოციალიზმის პარტიის
 ემბლემა
 ჟმინდა შავლეს ეკლესია
 ჟრანკფურტში
 ჟერმანელი სკაუტების
 ემბლემა
 ჟირმა «**შელიკანის**»
 ემბლემა
 ჟადნპფალცის გერბიფალცი
 შფანკუხენი

შფეფერკუხენი
 შაფლის პურის სახლი
 შფლაუმენტოფელი
 ჟალაქი შფორცხამი
 შამბურგის პარკის ერთ-
 ერთი კუთხე
 ჟლუბ «**შფელენდორფის**»
 ემბლემა
 შლაუენის გერბი
 ჟამოფენა «**შოტოკინას**»
 ემბლემა
 საინჟინრო ნაწილების
 ბერეტის ემბლემა
 შოლიცად-კომისარის სამშ-
 რეები
 შოლიცად-მადტერის
 სამხრეები
 შოლიცად-ობერკომისარის
 სამხრეები
 შოლიცად-ობერმადტერის
 სამხრეები
 შოლიცად-ობერრატის
 სამხრეები
 შომერანიის გერბი
 ჟერმანიის პოლიციის
 სამკლავე ნიშანი
 შოლიცად-დირექტორის
 სამხრეები
 შოლიცად-ჰაუპტკომისარის
 სამხრეები
 შოლიცად-პრეზიდენტის
 სამხრეები
 შოლიცად-რატის
 სამხრეები
 ჟირმა «**შორშეს**» ემბლემა
 ჟლუბ «**შროსნეკის**»
 ემბლემა
 შოტსდამის გერბი
 შოტსდამის კონფერენციის
 მთავარი პირები: **O. ჟერ-**
ნილი, შ. ჟრუმენი, ჯ.
სტალინი
 შოტსდამის ღონფერენცია
 შრუსიის ორდენი «**შამ-**
სახურებისათვის»
 სურათოვანი ჯოკი
 შრენცლაუერ ჟერგი
 შრუსიის გერბი
 შრუსიის დროშა
 ჟლუბ «**შროდსენ**
შიდუნსტერის» ემბლემა
 შროგრამა «**შრო 7**»-ის
 ემბლემა
 შუმპერნიკელი

Q

სამარკო ღვინო
 ჰრედიკავით
 ჟვედლინბურგის
 ციხესიმაგრე

«**ჟველე**»-ს კატალოგი
 ჟლუბ «**ჟველე შურტის**»
 ემბლემა
R
 რადარის მახე
 რასტკაუსი
 ჟერლინის რაიონ
 ჟრონებურგის რატუმა
 შიდუნსენის რატუმის
 სარდაფი
 რეგლი რავენსბრეჟკის
 მემორიალში
 რამობო ბაზრობა რეკლინ-
 გჰაუზენში
 რეკერბანი
 შოფარდული რადხსტაგი
 რადჰენჰაუსი
 რენშტაგი ზამთარში
 რადნგაუ
 რადნ-შერნეს არხი
 რადნჰესენი
 რადონი
 რასტმტატე
 ნოჰანეს რაუ) (1931—
 2006 წწ.)
 რუკას ჟრანახ **O. ჟროსი.**
 შარტინ ჟუთერის
 პორტრეტი
 რაციონალური კვების
 მალაზიების ემბლემა
 რეგენსბურგის გერბი
 რესპუბლიკელების
 პარტიის ემბლემა
 ჟლუბ «**რადლინგენის**»
 ემბლემა
 ჟლუბ «**რატ-რაინ რუნის**»
 ემბლემა
 რევე-ჯგუფის ემბლემა
 შდინარე რადინი
 რაზეთი «**რადინშეს როსტი**»
 რაზეთი «**რადინშერ**
შერკური»
 რადნის სამხარეო მუზეუმი
 რადნის რიქალიანი მთები
 რადლანდ-შფალცის
 დროშა
 რადლანდ-შფალცის
 გერბი
 რადლანდ-შფალცის
 მხარე
 რადეჟდი მანქანა «**რადნმე-**
ტალი»
 რირმა «**რადნმეტალის**»
 ემბლემა
 რაზეთი «**რადნპფალცი**»
 როფილი რადნის
 პროვინციის დროშა და
 გერბი

ბონგერ «საინჟინერო პანო-
მაგის» ემბლემა
სახლის მშენებლობის დამ-
თავრების დღესასწაული
სადღესასწაულო
გვორგვინი
ჩრისტან-დემოკრატი სტუ-
დენტების გაერთიანების
ემბლემა
ქვემოთა სკაუტების
წრის ემბლემა
ბლუზ «სიზნერის»
ემბლემა
სკინის ჯვრის ქაინდული
ჯვარი
სკინის ჯვრის ქაინდული
ჯვარი მუხის ფოთლებით
სკინის ჯვრის ქაინდული
ჯვარი მუხის ფოთლებით
და მახვილებით
სკინის ჯვრის ქაინდული
ჯვარი მუხის ფოთლებით,
მახვილებით და
ბრილიანტებით
სკინის ჯვრის ქაინდული
ჯვარი ოქროს მუხის
ფოთლებით, მახვილებით
და ბრილიანტებით
სოლანდის ქანდაკება
ჭაგდებურგში
სოლანდის სვეტი
ყრემენში
სოლმოდის
სდომერი
სომალ-ქვემოთა
მუზეუმი
სომალ-გერმა-ნული
ცენტ-რალური მუზეუმი
ბარნავალის მონაწილეები
სოფტალის ფაიფურის
ემბლემა
სოსტოკის გერბი
სოსტოკის სანაპირო
ბლუზ «სოტ-ჩადს
ქრფურტის» ემბლემა
ბლუზ «სოტ-ჩადს ობერ-
ჰაუზენის» ემბლემა
ჩითელი ღრმის მძაქციის
ემბლემა
ყერლინის ჩითელი
სატუმა
სოტპარგებრიგეს მთები
სოტენბურგ-ობ-დერ-
ჩაუბერი
სოტენბურგული ღვინის
სმის დღესასწაულზე
ჟამომცემლოა «სოვოლტ
ფერლაგის» ემბლემა
ფელეკომპანია სტუ-ის ემბ-
ლემა

საბუბელი
ბუნძული სდუგენი
ბდინარე სური
სურის ფესტივალის
ემბლემა
ბონგერ «სურმტალის»
ემბლემა
ყერლინის ამერიკული
სექტორის რადიოს
ემბლემა

S

ბდინარე სარი
სარბტდუკენი
სასქონის ტყე
სასქონის მეცნიერებათა
აკადემია
სასქონის ყვედარია
ფირმა «სალამანდერის»
ემბლემა
სასახლე ხალცგიტერში
ყად- ხალცსუფლენი
სან-სუსის ანსამბლი
ხაუერლანდი
ჩბა ხალზე
ყადერების ბანკეტი
ყრემენის რატუმაში
ჩბა ყარმდუტცელზე
სოატრი «ხაუბენე» ყერ-
ლინში
ყაუმბურგის სასახლე
ყონში
ყირნ კუნტჰალე
ყლეგს ყურე
ყერლინის
ყლოსპარკთეატერი
ბდინის «ყნდუტგენ-
ბუნზეუმი»
ჩრავემდუნდე
სასტუმრო ყდონებერი
ყერლინის ყდონეფელდის
აეროპორტი
ყალის ნაკვეთი სახლით
ბდესელდორფი
ყიმნაზია ყულბფორტა
საავადმყოფო ბდუნხენის
რაიონ ყვბინგში
ყვბეთის ღლი
ყოდენის ტბა
ბდინარე ყვარცე-ქლსტერ
ზამთარში
ყვარცვალდის მთები
ყვარცვალდური ტორტი
სამობაო მანდალი
ყალაქი სასაუ
ჩუპერტალის აუნი
ჩბა ხელენტერ-ხე
ხემპერ-ოპერა ბრენდენში
ბთები ხიბენგებრიგე

საბჭოთა ტანგები აჯანყების
ჩახზობის დროს (1953 წ.
17 ივნისი)
ბდინარე ხიგი ყონის მი-
დამოებში
«ჩერცლის დაფნის
ფოთლი»
ბიგი იარაღის მუზეუმი
ხოლინგენში
ყვესარტი
ბუნძულ სპიკეროგის
ერთერთი კუთხე
ბდინარე ყრვე
ყრვევალდი
ყტედელის ხელოვნების
ინსტიტუტი
სარბრდუკენის გერბი
ბლუზ «სარბრდუკენის»
გერბი
სარლანდის დრომა
სარლანდის გერბი
სარლანდის მხარე
სარლანდის ორდენი
«ბამახურებისათვის»
სასქონის მხარე
ხახერის ტორტი
სასქონის გერბი (1927-
1945 წწ.)
სასქონის დრომა
სასქონის გერბი
სასქონია-ჩნჰალტის დრომა
სასქონია-ჩნჰალტის გერბი
სასქონია-ჩნჰალტი მხარე
ბლუზ «ხაქსენ ხადპიგის»
ემბლემა
ხაქსენჰაუზენის
მემორიალი
ბდინარე
სასქონის ხალე
ყავიფენა-სარბარია-
გათობა-
კონდიციონერების» ემბ-
ლემა
სამედიცინო ნაწილების
ბერეტის ემბლემა
ფირმა «ხტუ»-ის ემბლემა
ბირკი «სარბინი»
ჩელეარხ «სტტ 1»-ის
ემბლემა
საქლაქო რკინის გზის ემბ-
ლემა
ყაკის გალერეა ბდუნხენში
ბლუზ «ყალეგ 04»-ის
ემბლემა
ბლუზ «ყალეგ 04»-ის
სპორტული ფორმა
ყაუმბურგ-ხიპეს ემბლემა
ხალტერ ყელი (დაბ. 1919
წ.)

ბონცერ «ჰერინგის»
ემბლემა
 «ქვეყანის» ემბ-
ლემა
 სილვანის გერბი
 შლესვიგ-სოლშტადინის
დროშა
 შლესვიგ-სოლშტადინის
გერბი
 შლესვიგ-სოლშტადინის
შხარე
 სელმუტ შმიდტი (დაბ.
1918 წ.)
 მუნთუშები შნიკე
 შორფჰაიდე
 საკვამურის მშენებელი
 შერპარდ შროდერი (დაბ.
1944 წ.)
 ჰელნაწური შრიფტის მაგა-
ლითი
 ჰავარიული ხალხური ცეკვა
 შუპლიერი
 ლომპანი «შულტჰაიდ-ჟრა-
ურადს» ემბლემა
 სასკოლო პარკი
 საბეჭდო შრიფტი შვაბახერი
 ჰავარიში შეშავალი
 შვაბეთის ოლქის გერბი
 ჰერლინის კონგრესების
დარბაზი
 ლუბ «შვანდურტის»
ემბლემა
 შვანდჰაუსე
 შვერინის გერბი
 საზღვაო კადეტის
განმასწავლებელი ნიშნები
 ზეპელჰოზე
 ზეპელჰოზე
 ბონცერ «სიმენის»
ემბლემა
 «ჰერლინის ჰერცხლის
დათვი»
 ტიგიტის განმასწავლებელი
ნიშნები
 ზოლინგენის გერბი
 ზოლინგენის ზოგიერთი
ფორმის დამლა
 ჰანსაკუთრებული ხარისხის
«წიდი ჯვარი»
 ზონგერგის გერბი
 ჰერმანის ერთიანი სოცია-
ლისტური პარტიის
ემბლემა
 მ. ნიკოლოზის ეკლესია
 შპანდაუში
 სატაგური კარტოფილით
 ჰურნალი «შპიგელი»
 ლუბ «სპორტფორდენე
 ზიგენის» ემბლემა

ბლუბ «სპორტ-ბლუბ
 შერლ 1924»-ის ემბლემა
 ბქსელ ბეზარ შპრინგერი
 (1912-85 წწ.)
 ბლუბ «სანკტ შაულის»
 ემბლემა
 შტაბს-ბოცმანის განმასწავ-
 ვებელი ნიშნები
 შტაბს-ფელდფებელის
 განმასწავლებელი ნიშნები
 შტაბს-ფერფეტორის
 განმასწავლებელი ნიშნები
 შტაბს-ფერფეტორის
 განმასწავლებელი ნიშნები
 შტაბს-კაპიტანის
 განმასწავლებელი ნიშნები
 შტაბს-კაპიტან-
 ლეიტენანტის განმასწავ-
 ვებელი ნიშნები
 შტაბს-უნტეროფიცრის
 განმასწავლებელი ნიშნები
 ზალაქ შტადეს გერბი
 ზელზუნგენის გერბი
 ზორგაუს გერბი
 ზედუვიგსჰაფენის გერბი
 ზესაუს გერბი
 ზეკლინგჰაუსენის გერბი
 ზელბერტის გერბი
 ზორნენგლადბახის გერბი
 ზორბანდენბურგის
 ჰიშარი
 ზორდფეკის გერბი
 ზორდფელდის გერბი
 ზორნდორგის გერბი
 ბზრუნგელფოფის ჰაერთია-
 ნებული ძალების
 ემბლემა
 ბლუბ «შტუტგარტის»
 ემბლემა
 ჰამომცემლობა
 «ზუდოფინერ ფერ-
 ლაგის» შენობა ზორნენ-
 ში
 ბლუბ «შტალ ზორნენჰუტენშ-
 ტადტის» ემბლემა
 «შოლადის შუზარადის»
 ორგანიზაციის ემბლემა
 ბონცერ «შტალვერკე
 შადენე ხალციტერის»
 ემბლემა
 შტარნბერგის ტბა
 შტეკელიცის მუზეუმი
 შტადინჰეგერი
 ზბა შტადინჰედერ-ჰეერი
 სტენდალის რატუშა
 ზურნალი «წერ შტერნი»
 შტერნიზინგერები
 შტეტინის გერბი
 შტეტინის ყურე
 შტრალზუნდი

შრანგ ნოზედ შტრაუსი
 (1915-88 წწ.)
 შტრომელგუზენი
 შტრიცელი
 შტრუდელი
 შტუბენკამერი
 ჰაბელსბერგის სტუდიის
 ემბლემა
 ბონსტრუქტორ შუგო შმად-
 სერის ავტობიოგრაფი
 შამზანა Sturmgewehr-44
 შტუტგარტის გერბი
 ზერსედეს-ჰენციის მუზეუმი
 შტუტგარტში
 ბლუბ «შტუტგარტის»
 სპორტული ფორმა
 ბლუბ «შტუტგარტერ
 ჰიკერის» ემბლემა
 ჰაზეთი «შტუტგარტერ ნახ-
 რინტენი»
 ჰაზეთი «ზუდოფინერ ბა-
 ტუნგი»
 საშრეთგერმანული საფეხ-
 ბურთო ჰავშირის
 ემბლემა
 ჰაზეთი
 «ზედუვიგსტარგესე»
 ზედუტერლინის შრიფტი
 ბუნძული ზილტი

ტ

ქვეყნული ერთობის
 დღესასწაულზე
 მოზემხალხი ძაბ-
 სტაგის შენობასთან
 ჰაზეთი «ჰაგესშპიგელი»
 ჰაზეთი «ჰაგესცადტუნგი»
 ჰაზეთი «ჰეგლიხე
 რუნდშაუ»
 «წეიდა ჰმას მაღაზია»
 ბერი ტატარი
 ზაუნუსის მთები
 ტესტორანი ჰეგპოტი ჰარ-
 ნემდუნდში
 ზბა ჰეგელერ ზეგ
 ზქსჰქსტის ემბლემა
 ჰერლინის რაიონის
 ჰემპელჰოფი
 ჰეგტობურგის ჰეგ
 ჰეგორინგის ვაკე
 ჰეგორინგის ჰეგ
 ჰალაქი ზაუბეკი
 ჰალაქი შვენსბურგი
 ჰალაქი შირნას რატაუსი
 ჰამბურგის პორტი
 ჰამანადგურებელი
 «ჰორნადო»
 ბეტომანქანა «ჰრაბანტი»
 ჰროგული ტანსაცმლის
 დღესასწაული

სოქვენცოლერნების
ეკლესია ზილ-
მერსდორფში
ჩინდობრტელი
ხლუბ «ჩოლფსბურგის»
ემბლემა
ხლუბ «ჩუპერტალის»
ემბლემა
ჟბა ჩალსენზეე
ყერლინის თეატრი «ჩალ-
დებუნე»
ჩალდვიკის სასახლე
ხლუბ «ჩალდოფ
ჩანჰადმის» ემბლემა
წიდეის პანთეონი
ჩალჰალა
ხონცერ «ჩანდერ-
ვერკეს» ემბლემა
ჟბა ჩანზეე
ჩარტბურგის ციხესიმაგრე
წვეტომანქანა Wartburg-311
(1959 წ.)
ჩასერბურგი ჟადენის
ტბაზე
სამდინარეო პოლიცია
ჩატცმანის მწვერვალი
საშობაო ბატი
საშობაო ბაგა
ჩადნთხსმანი
საშობაო ბაზარი
ქ. წშაფენბურგში
ჩადანხტშოლენი
საშობაო მაგიდა
ხლუბ «ჩადლჰადმის»
ემბლემა
ჩილერის და ჟოეთეს
ძეგლი ჩადმარში
ძდინარე ჩადე-ჩლსტერი
სამდინარეო თბომავალი
ჩადვურსტი
ჩიხარდ ფონ ჩადგზეკერი
(დაბ. 1920 წ.)
ჩაზეთი «წი ჩელტი»
ჩაზეთი «ჩელტ ამ
ხონტაგი»
ჩადვურსტი
ჩერდენფელზერ ჩანდი
«ჩერდერ ჩრემენის»
სპორტული ფორმა
ჩალაქი ჩერნიგეროდე
ძდინარე ჩერა
ძულდას და ჩერას
შერთვის ადგილი.
ძდინარე ჩეზერის სათავე
ჩეზერბერგლანდი
ჩეზერის მთები
წმერისკის პრეზიდენტი ჰონ
ხენედი ათვალიერებს
ყერლინის კედელს ჟრან-

დენბურგის ჰიშკართან.
1963 წ. 26 ივნისი
ჩაზეთი «ჩესტდოჩე ალგე-
მანე»
ჩაზეთი «ჩესტდოჩე ცად-
ტუნგი»
«წასავლეთვერმანული
ჩაფენბურთო ჩავშირის»
ემბლემა
ჩესტერვალდი
წასავლეთვეროპული
ჩავშირის დროშა
წორტმუნდის «ჩესტვა-
ლენჰალე»
წასავლეთ სრუსიის გერბი
ჩეტერაუ
ჩეტერმტადნგებირგე
სარკი ჩიხბადენის
ცენტრში
ყერლინის
ჩილჰელმშტრასე
ჩიშე
ჩოლფსბურგის გერბი
ჩორმსის საკათედრო
ტბარი
ძდინარე ჩუპერი
ჩუპერტალის ისტორიული
მუზეუმი
ხიდული მონორელსის გზა
ჩუპერტალში
ჩადურტემბერგის გერბი
ჩადურცბურგის გერბი
ჩომის ხიდი ჩადურცბურგში

Z

საზეიმო დაფიონი
ბუნდესვერის 50-
წლისთავის დღესასწაულ-
ზე
ძწვერვალი ცუგშპიტცე
«ორი პლიუს ოთხი»
ხელშეკრულების
ხელმოწერა
ორბინიანი სახლი
ყერმანის ტელევიზიის
მეორე არხის ემბლემა
ცელენდორფის გერბი
სავაჭრო ცენტრი ცადლზე
ჩაზეთი «წი ცადტი»
ყერლინის ყოფილი
ცოდგბაუსი — ამჟამად
ისტორიული მუზეუმი
ციტაუს სატრუშა
ხლუბ «ციტაუს» ემბლემა
ძირმა «ცედუნდაპ»-ის
ემბლემა
უნომი
სობერტ ყუმანის ძეგლი
ცევიკაუში
ჩალაქ ცევიკაუს გერბი

ჟახვის ბაზრობა ჩადმარში
წრებუნდის ცეინგერი
ჩართული ქერმანია
ყენაერთ „ყერმანის“ სამ-
კლავე ნიშანი
„ყერმანის“ მებრძოლი.
1942 წ.
„ყერმანის“ ცხენოსანთა
ესკადრონის მებრძოლი.
1942-1943 წწ.
ფფეიტორი. 1942-1943
წწ.
ჩეგიონერები
„ჩამარ II“ მებრძოლები.
ჩ. ჩორჩაქიდე, წ. ჩორჩაქიდე,
ჩ. ხხეიდე. 1941 წ.
ჩრამოვი. სუმინეთი
„ჩამარ II“ მებრძოლები.
1941 წ. ჩრამოვი.
სუმინეთი
„ჩამარ II“ მებრძოლები.
1941 წ. საფრანგეთი
822-ე ქვეითი ბატალიონის
გერმანელი მეთაური
ხლაუს ჩრამოვი
822-ე ბატალიონის
ქართველი მეთაური
კაპიტანი ჰალვა ჟოლაძე
822-ე ბატალიონის
ლეგიონერები. ჩექსელი,
1945 წ.
822-ე ბატალიონის ლეგიო-
ნერები. ჩექსელი, 1945 წ.
ჩართული ჩეგიონის სავე-
ლ უნიფორმა. 822-ე ბა-
ტალიონი
ჩართველი ლეგიონერები.
ორკრინა. 1944 წ.
ჩივი ძარგველაშვილი
(ჩიბილისი, 1982 წ.)
ჩივი ძარგველაშვილი. ძუ-
ცალი. -ძადნის ჰრანც-
ფურტი, 1991.
ჩართული ჩეგიონის მეთა-
ური ჰალვა ძაღლაკელი-
ძე. 1942 წ.
ჩართველი ლეგიონერები
ჩართველი ლეგიონერი.
ჩორმანდია. 16.06.1944
ჩართველი ოფიცრები
ჩართველი ასმეთაური.
ჩირიმი. 1943 წ.
„ყერმანის“ 1-ლი სადაზ-
ვერვო ბატალიონის ლე-
ტენანტი
ჩართული ჩეგიონის მებრ-
ძოლის ჟეტონი
ჩეგიონერები

ჟიორგი ზერესელიძე ჟართული ზეგიონის ოფიცერის ფორმაში. ღრაპიზონი. 1916 წ.
 ღპმედ ზევიძე ჟართული ზეგიონის ერთ-ერთი ოფიცერი. ღრაპიზონი. 1916 წ.
 ღმინდა ჟამარ ჟეფის ორდენების შუაგული წარწერით «ჟართული ზეგიონი 1915»
 ჟართული ლეგიონის აღლუმი. 1943 წ. 26 მაისი. სოლონეთი
 ჟართული ლეგიონის აღლუმი. 1943 წ. 26 მაისი. სოლონეთი
 ჟენ.-მაღორი
 ჟენ.-ლეღტენანტი
 ჟენერალი
 ჟიცე-პოლკ.
 სოლკოვნიკი
 ჟაღორი
 ზეღტენანტი
 ოფრ.ლეღტენანტი
 ღაპიტანი
 ზეღტენანტი
 ოფრ.ლეღტენანტი
 ღაპიტანი
 ტიგითი

ოფრ. რიგითი
 ჟფრეღტორი
 ოფრ. ეფრეღტ.
 ჟელღფებელი
 შტაბს-ფელღფებ.
 სამკლავე ნიშანი
 სამკლავე ნიშანი.
 შენაერთი „ჟერგმანი“
 ჟართული SS ნაწილის საკილო
 ღოკარდი
 ჟართული SS პოლკის საკილო
 ჟიხიელ ჟეღია
 შალვა ჟაღლაკელიძე. 1941 წ.
 შალვა ჟაღლაკელიძე და ზომთათიძე. 1943 წ.
 ღმერიკელი ჟარისკაცი და 795-ე ბატალიონის ლეგიონერი. შაბა ღორკვილი, ღორმანღია. საფრანგეთი. ოკან ჩანს 795-ე ბატალიონის შტაბი.
 ჟართული ზეგიონის ოფისთავი. 1942-1943 წწ.
 ჟფრეღტორი. 1944-1945 წწ.
 ჟართველი ლეგიონერები
 ღაპიტანი ღობიაშვილი (მარღხნივ) და ველღმარშალი ჟრვინ

ტომელი.
 ღორმანღია.სანაპირო დაღვის ინსპექცია.
 ღტლანტიკის ჟებიღრზე ღრიღრის შულენბურგი. ტიღილისი, 1918 წ.
 ტკინის ჟურის ორდენის ქვევით მოჩანს
 ღმინდა ჟამარ მეფის ორდენი
 ღმინდა ჟამარ ჟეფის I ხარისხის ორდენი
 ღმინდა ჟამარ ჟეფის II ხარისხის ორდენი
 ღმინდა ჟამარ ჟეფის III ხარისხის ორდენი
 ჟამარ ჟეფის ორდენის ბაფთები
 ორდენები და ბაფთები
 ღმინდა ჟამარ ჟეფის ორდენის ბაფთები
 ღმინდა ჟამარ მეფის ორდენით დაჯილღოღების საბუთი, გაცემული საქართვეღოს სამხედრო სამინისტროს მიერ 1918 წლის 13 დეკემბერს (ბრძანება № 5352). ჟელს აწურს ვიცე-პოლკოვნიკი ღრადხერ ფონ დერ ჟოლტცი
 ღაპიტანი ჟ. ღ. შავჟავაძე

- Bertelsmann*. Das Lexikon. — München, 2001.
- Bertelsmann*. Universal Lexikon. — München: Bertelsmann Lexikon Verlag, 2001.
- Brockhaus* Enzyklopädie Jahrbuch 2008. 1 Aufgabe.
- Carl Faulmann*. Schriftzeichen und Alphabete aller Zeiten und Völker. — Wien, 1880.
- Das Große* Universal Lexikon in Farbe. — München: Axel Juncker Verlag, 2001.
- Das Große* wissen.de. Lexikon. — München: Bertelsmann. Lexikon Verlag, 2001.
- Das neue* Bertelsmann. Lexikon in 24 Bände. — Bd. 1-10. — München, 2001-2002.
- Das neue*. Lexikon in zwei Bänden. — Bibliographisches Institut in Mannheim. — Mannheim, 2001.
- Das visuelle* Lexikon von A bis Z in drei Bänden. — Augsburg: Weltbild, 2007.
- Der Brockhaus* Deutschland. Land im Herzen Europas - das Lexikon. 1 Aufgabe.
- Der Brockhaus* in 15 Bände. — Leipzig - Mannheim, 1997-1999.
- Der Brockhaus* in einem Band. 9. vollst. Überarb. Und aktualisierte Aufl. Leipzig-Mannheim, 2000.
- Der Brockhaus* in einem Band. 13. Aufgabe.
- Der Brockhaus* in zehn Bänden. 1. Aufgabe.
- Der Große* Brockhaus in einem Band. 3. Auflage
- Deutsch-Georgische* Wörterbuch von Yolanda Marchev. — 1999.
- Deutschland*. — Bonn: 1996-2000.
- Duden* — Deutsches Universalwörterbuch.
- Duden* — Geographische Namen in Deutschland.
- Duden* Lexikon. 7. aktualisierte Aufl. — Duden Verlag. — Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich, 2001.
- Ein Handbuch* für Deutschland. — Berlin, 2005.
- Einigkeit* und Recht und Freiheit Nationale Symbole und nationale Identität. — Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1990.
- Jörg Nimmergut*. Orden Europas. — Augsburg: Weltbild, 2006.
- Louda J.* Europäische Städtewappen. — Balzers, 1969.
- Mayers* Großes Handlexikon. 21. aktualisierte Aufl. — Mayers Lexikon Verlag. — Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich, 2001.
- Michael Jelden*. Wörterbuch Deutsch-Georgisch / Georgisch - Deutsch. — Hamburg: Helmut Buske Verlag, 2001. — 379 Seiten, 90000 Stichwörter.
- Neues* Große Universal Lexikon in Farbe. Köln: Buch und Zeit Verlags gesellschaft mbH, 2001.
- Wahring* illustriertes Wörterbuch. — München: Bertelsmann. Lexikon Verlag, 2001.
- Wappen* in Deutschland. München, 2005.
- Wörterbuch* Deutsch-Georgisch / Georgisch-Deutsch von Michael Jelden von Buske. — 2001.
- Yolanda Marchev*. Deutsch-Georgisches Wörterbuch. — Freiburg, 1999. — 632 Seiten, über 40000 Stichwörter und idiomatische Ausdrücke.
- ქართული-გერმანული ლექსიკონი. — თბილისი, 1963.
- გერმანულ-ქართული და ქართულ-გერმანული ლექსიკონი. შემდგ.: მ.

ჭირია. — *ჩბილისი*: 2005. — 496 გვ., 25000 სიტყვა.
 ჟებტმანი ჟ. ჟეოგრაფიულ სახელწოდებათა ახსნა-განმარტება. — *ჩბილისი*, 1965.
 ჟოგატაძე ტ., ჟადაგიძე ნ. ჟერმანულ-ქართული ლექსიკონი. — *ჩბილისი*, 1961.
ჩოფურია ჟ., ჟიგინეიშვილი ჯ. ჟართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი. — *ჩბილისი*: „ქანათლება“, 1998.
 ტჭედლიძე *ჩამაზ.* ტსოფლიოს ქვეყნები. — *ჟულდა*, 2005. - 254 გვ. — 646 ილ;
 ნეიმანი ნ., ჟართულ სინონიმთა ლექსიკონი. — *ჩბილისი*. „ქანათლება“, 1978.
ოთარ ჟბაშიძე. ჟერმანულ-ქართული ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი. — *ჩბილისი*, 2006: — 483 გვ.
საზღვარგარეთის ქვეყნების გეოგრაფიული სახელწოდებების ორთოგრაფიული ლექსიკონი. — *ჩბილისი*, 1989.

აცხოური პირთა სახელების ორთოგრაფიული ლექსიკონი. — *ჩბილისი*, 1989.
 ჟირია ნ. ჟართულ-გერმანული სასაუბრო. — *ჩბილისი*, 2000.
სიორიძე ტ. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტი (1914-1918). — *ჟათუმი*, 1998.
სალია ნონსტანტინე. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტი სირველი ტსოფლიო ომის დროს // ჟედი ჟართლისა. — 1962. — ტ. 39. — *სარიზი*.
 ჟაიშველაშვილი ჯ. სამხედრო ტერმინოლოგია. — *ჩბილისი*: ქანათლება, 1987.
ჟაორისპირელი ჟ. საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტის მოკლე ისტორია // საქართველო. — 1944. — ტ. 110. — *ჟერლინი*.
ნაბაშვილი ტ. აცხო სიტყვათა ლექსიკონი. — *ჩბილისი*: ქანათლება, 1989.
ჟორჯანელი ნ. ჟართულ სინონიმთა ვრცელი ლექსიკონი. — *ჩბილისი*: ტერანი, 2003.

Т
У
Ф
О
П
К

Б
Г
Д
И
Н

Ж
З
И
О
У
Ф

Ш
Щ
Р
С
Х

Ц
Ч
Ш
Щ
Ъ

Ф
С
Е
Х
Ъ

ჩამაზ შვედლიძე
ტყვედლიძე

ქვერმანია

დამწეობი
სედაქტორი
ფორექტორი
შამკაბადონებელი

ჩ. ტყვედლიძე

დეტორის მისამართი:
Tamazi Mchedlidze
Erfurter Str. 2
36039 Fulda,
Deutschland
ფელ.: (0049) 661 580 18 38

Թվահամար 55708107

ՊՊՍԻՏԻՆԻՃ

ՆԱԿԱՆԻՊՈՒԾՆԵՐՊՈՎՈՐՈՎՈՒՄ ԵՎ ԿՈՆՍՏՐԱԿՏԻՆԻՃ

